

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1925—26

VED

C. FRIDERICHSEN

CHEF FOR RIGSDAGENS BUREAU

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S

1926

Pris: 4 Kr. 25 Øre.

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1925—26

VED

C. FRIDERICHSEN

CHEF FOR RIGSDAGENS BUREAU

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S

1926

Indholdsfortegnelse.

	Side
Mindetaler i Anledning af Enkedronningens Død	V.—VII
Portrætter af tidligere Tingformænd.....	IX—XIV
Mindetaler i Anledning af Rigsdagsmedlemmers Død	XV—XIX
Kunstneriske Nyerhvervelser.....	XX—XXI
Ministeriets Medlemmer.....	1
Medlemmerne af Rigsdagen.....	2— 14
Partigruppering.....	14
Partiernes Bestyrelse.....	15
Dansk interparlamentarisk Gruppe.....	16
Rigsdagens Aabningsmøde.....	17— 20
Tingenes Præsidium og Sekretærer.....	21
Medlemmerne af de staaende Udvalg.....	21— 23
Fortegnelse over de forelagte Lovforslag, Beslutninger m. m.....	24— 32
Finanslov.....	33— 53
Tillægsbevillingslov.....	54— 62
Øvrige vedtagne Love.....	63—291
Ikke vedtagne Lovforslag.....	292—447
Beslutninger.....	448—463
Valgs Prøvelse.....	463—465
Valg til Kommissioner og Hverv.....	465—470
Andragender.....	470—471
Udtalelser fra Rigsdagens Valutaudvalg.....	472—474
Tillæg til de politiske Partiers Programmer....	475—477
Sagregister.....	478—486

Statsministeren (Stauning) gav i Folketingets og Landstingets Møde Tirsdag den 23. Marts følgende Meddelelse:

»Fra Hans Majestæt Kongen har jeg modtaget følgende Reskript:

Vi give Dig herved til Kende, at Vi allernaadigst ville have Dig overdraget i Vort Navn at bringe Rigsdagen Budskabet om, at Vor højtelskede, dyrebare Moder, Hendes Majestæt Enkedronning Louise Lørdagen den 20. Marts Kl. 7²⁰ Aften stille og blidt er hensovet.

Vi bringe dette Budskab i fuld Forvisning om Rigsdagens Deltagelse i Vor og Vore Slægtnings tunge Sorg.

Befalende Dig Gud.

Givet i Vort Palæ paa Amalienborg, den 20. Marts 1926.

CHRISTIAN R.

Til

Vor Statsminister.

Idet jeg overbringer Rigsdagen dette Budskab, sker det i Forvisning om, at vi alle deltager med Landets Konge i Sorgen over hans Moders Bortgang.«

Derefter udtalte *Folketingets Formand* (H. P. Hansen): »Budskabet om Enkedronningens Død er for længst gaaet over Landet, og overfor Kongen er der udvist stor Deltagelse. Som ganske ung kom Enkedronningen her til Landet fra sit Hjemland, Sverige, et Land, med hvilket Danmark gennem lange Tider har haft den mest venskabelige Forbindelse. Den gode Forstaaelse mellem de to saa nært beslægtede Folk gjorde det let for den svenske Prinsesse at føle sig hjemme i

Danmark, og meget hurtigt kom hun da ogsaa i det bedste Forhold til det danske Folk. Rig paa Interesser følte Enkedronningen sig ogsaa stærkt draget til Deltagelse i filantropisk Arbejde til Gavn for de syge og fattige, og ikke mindst gennem denne smukke Virksomhed skabte Enkedronningen Sympati om sit Navn, der vil blive mindet gennem Tiderne, ogsaa i den danske Rigsdag. I den Sorg, der har ramt Kongen og Kongehuset, vil Tingets Medlemmer bevidne deres Deltagelse.«

I *Landstinget* udtalte Formanden (Ole Hansen): »Dette Dødsfald kommer ikke ganske uventet, eftersom Enkedronningen i flere Aar har været svagelig og gentagende har gennemgaaet den alvorlige Sygdom, hvis Angreb hun nu i sin høje Alder ikke har haft Kræfter til at modstaa.

Da den 18-aarige svenske Prinsesse i Sommeren 1869 holdt sit Indtog i Danmark som Kronprins Frederiks Brud, blev hun modtaget med stor Hjertelighed af det danske Folk. At det var en Prinsesse fra vort Naboland Sverige, der skulde indtage den høje Stilling som Kronprinsesse her i Landet, kunde kun yderligere bidrage til, at den Opmærksomhed og Glæde, der blev udvist fra det danske Folks Side, fandt stærke og hjertelige Udtryk.

Enkedronning Louise levede og virkede i 37 Aar som Kronprinsesse, i 6 Aar som Dronning og i 14 Aar som Enkedronning. Megen Glæde har der været tilskikket hende i disse mange Aar, men ogsaa store Sorger, Sorger, som hun dog bar med den største Taalmodighed.

Sit Hjem og sine Pligter som Hustru og Moder glemte hun aldrig. Samtidig varetog hun med megen Værdighed de repræsentative Forpligtelser, som hendes høje Stilling paa lagde hende.

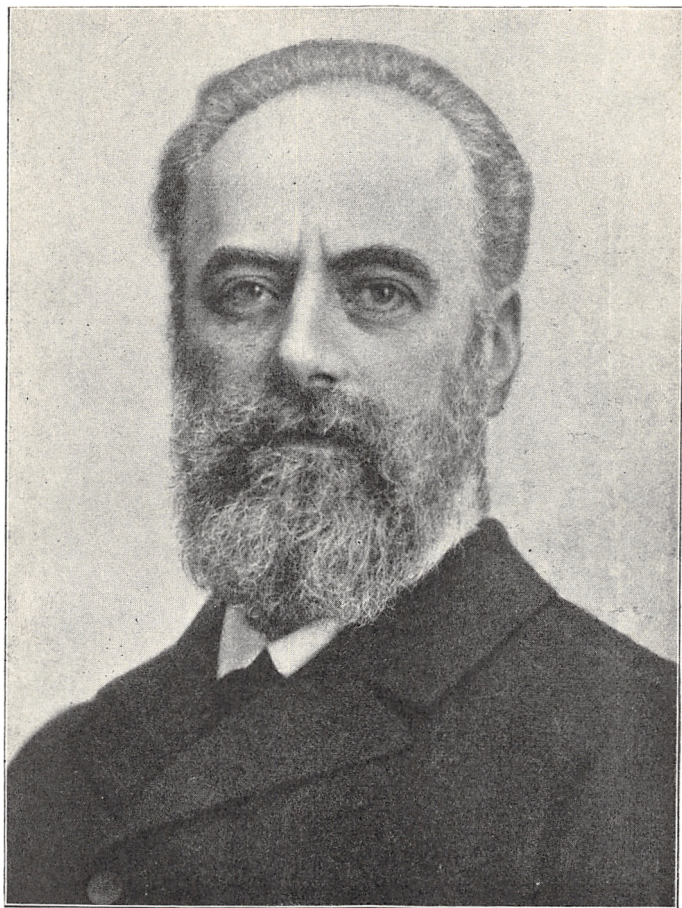
Desuden lagde den afdøde Enkedronning paa et tidligt Tidspunkt Grunden til en omfattende velgørende og menneskekærlig Virksomhed, som efterhaanden udvidedes, og som øjensynligt tilkendegav en aldrig svigtende Interesse for den ubemidlede og vanskeligt stillede Del af Befolkningen. Adskillige Stiftelser, Asyl og lignende Virksomheder, hvortil hendes Navn er knyttet, vidner herom.

VII

Enkedronning Louises Død har bragt Sorg og Savn i vort Kongehus, og ganske særlig vil denne Sorg og dette Savn føles af hendes Børn, der har mistet en god, en kærlig og opofrende Moder. I den Sorg, der saaledes har ramt vor Konge, hans Søkende og den kongelige Familie, vil vi ogsaa herfra vise en varm og hjertelig Deltagelse. Med Vemod mindes vi den afdøde Enkedronning, og vi vil holde hendes Minde i Ære.«

(Medlemmerne og Tilhørerne paahørte staaende disse Udtalelser).

H. Stein

Folketingets Formand 5. Oktober 1901—30. Januar 1905.

A. Thomsen.

Folketingets Formand 31. Januar 1905—14. Marts 1912.
Landstingets Formand 21. Juli 1914.—12. Juli 1920.

Bulow

Landstingets Formand 19. August 1920—2. Oktober 1922

I Tiden mellem forrige Rigsdagssamlings Slutning den 8. April 1925 og denne Rigsdagssamlings Slutning den 31. Marts 1926 er følgende Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Medlem af Landstinget, cand. phil. *Herman Trier* døde den 1. September 1925.

I Landstingets Møde den 6. Oktober udtalte Formanden (*Ole Hansen*): „Den 1. September afgik Herman Trier, Tingets Aldersformand, ved Døden, og en meget lang Rigsdagsvirksomhed fandt ved dette Dødsfald sin Afslutning. Herman Trier var nemlig ikke alene Tingets Aldersformand, han var tillige det Medlem af Landstinget, der i den længste Tid havde haft Sæde i Rigsdagen. I 1884, for over 41 Aar siden, blev Trier valgt ind i Folketinget, og han var derefter med en enkelt Afbrydelse Medlem af dette Ting indtil 1909. Fra 1910 og indtil sin Død var han Medlem af Landstinget, først som kongevalgt og senere som landstingsvalgt Medlem.

Men ogsaa udenfor Rigsdagen har der i stor Udstrækning været Brug for Herman Triers rige Evner og betydelige Arbejdskraft. I 24 Aar var han Medlem af Københavns Borgerrepræsentation, og i dette Tidsrum beklædte han Stillingen som Formand i 9 Aar. I nogle Aar var han Formand for Studentersamfundet og i en lang Aarrække Formand for Studentersamfundets Aftenundervisning for Arbejdere. Mange andre Tillidshverv har der i Tidens Løb været ham overdraget, og Herman Trier har saavel i som udenfor Rigsdagen udfoldet en Virksomhed, der fortjener den største Anerkendelse.

Saa længe Triers Helbred tillod det, var han som Regel hver Dag at træffe her i Rigsdagen, selv om der ikke var Møde i Tinget. Dette stod i Forbindelse med, at han i høj Grad nærrede Interesse for Rigsdagens Bolig her paa Christiansborg og stadig var i Virksomhed for Lokalernes Udsmykning, saaledes at disse kunde blive saa tiltalende og hyggelige som muligt.

Punktlig, omhyggelig og samvittighedsfuld, disse Egenskaber prægede Herman Triers mangeaarige Rigsdagsgerning. Intet Under derfor, at vi alle satte Pris paa ham. Vi nærrede den største Højagtelse for ham, og det var med vemodige Følelser, at vi modtog Efterretningen om hans Død. Herman Trier er gaaet bort, men hans Gerning i Rigsdagen og hans retlinede Karakter vil vi stedse bevare i vor Erindring, og hans Minde vil vi holde i Ære.“

I Folketingets Møde den 6. Oktober udtalte Formanden (*H. P. Hansen*): „Siden Rigsdagen sidst var samlet, er Medlem af Landstinget Herman Trier afgaaet ved Døden. Herman Trier, der blev godt 80 Aar gammel, har i meget stor Udstrækning været med til at præge den politiske Udvikling herhjemme, og hans Indsats i det parlamentariske Arbejde var af vidtrækkende Betydning. I de politisk bevægede Tider stillede Herman Trier sig i Demokratiets første Rækker. Han blev i 1884 valgt til Medlem af Folketinget, hvor han med Undtagelse af Valgperioden 1887—90 havde Sæde indtil 1909 altsaa i 22 Aar. Fra 1910 og indtil Trier ramtes af Døden, var han Medlem af Landstinget; men hans største politiske Gerning blev øvet i Folketinget, hvis Formand han var i Aarene 1901—1905. Trods sin høje Alder bevarede Herman Trier til det sidste en levende og usvækket Interesse for Politik, for Rigsdagen og for den Bygning, hvor Rigsdagen har til Huse; og ved personlige Ofre og et stort og uegenlydigt Arbejde lykkedes det ham i ikke ringe Grad at udsmykke flere af Rigsdagsbygningens Lokaler.

Herman Trier var Venstremand og stod næsten altid paa den yderste venstre Fløj; ved sin Død var han Medlem af det radikale Parti.

Foruden den store politiske Gerning, Herman Trier har udført, havde han et stort og vidtomspændende Virkefelt. Fra 1893 til 1917 var han saaledes Medlem af Københavns Borgerrepræsentation, hvis Formand han var fra 1898 til 1907. I Studentersamfundets Oplysningsvirksomhed for Arbejdere var han i et kvart Aarhundrede den ledende Kraft, ligesom han i Afholdssagen var en meget ivrig Talsmand for de Ideer.

XVII

I de mange Udvalg og Kommissioner, i hvilke Herman Trier i Tidernes Løb havde Sæde, udførte han et stort og betydningsfuldt Arbejde, og som Taler hævede han sig betydeligt over det almindelige. Naar han ved Møder ude i Landet eller her i Rigsdagen lod sin malmfulde Røst tone gennem Salen, lyttede saavel Meningsfæller som Modstandere til hans Ord. Trods Kampens Haardhed efterlader Herman Trier sig kun Venner i den danske Rigsdag; og derfor vil der ogsaa i den Mindekrans, der af Rigsdagsmænd flettes til Ære for en afdød Kollega, blive sikret Politikeren Herman Trier et særdeles smukt Blad, som vi alle af yderste Evne vil værne om.“

2. Medlem af Landstinget, Redaktør *Harald Jensen* døde den 18. Oktober 1925. I Landstingets Møde den 21. Oktober udtalte Formanden (*Ole Hansen*): „Som det allerede vil være ærede Medlemmer bekendt, har Landstinget atter mistet et af sine ældste Medlemmer, idet Redaktør Harald Jensen i en Alder af 74 Aar er afgaaet ved Døden.

I de sidste Aar var Harald Jensens Helbred og ganske særlig hans Synsevne stærkt svækket, men han vedblev dog at føge Arbejdet i Rigsdagen med stor Opmærksomhed, og det er kun 8 Dage siden, vi saa ham indtage sin Plads her i Salen.

Harald Jensen blev første Gang valgt ind i Folketinget i 1890 og var med en enkelt Afbrydelse Folketingsmand til 1906, da han modtog Valg som Landstingsmand. Han vedblev derefter at være Medlem af dette Ting indtil sin Død, og det er saaledes en Rigsdagsvirksomhed i 33 Aar, der her har fundet sin Afslutning.

Harald Jensen nærrede en meget stor Interesse for Arbejdet her i Rigsdagen. Med sine gode Evner og i Besiddelse

XVIII

af en stor Arbejdskraft vandt han hurtigt frem til at indtage en fremskudt Stilling. Som mangeaarigt Medlem af Finansudvalget og som Medlem af mange vigtige Udvalg og Kommissioner har han øvet en Indflydelse af stor og omfattende Betydning.

Med den største Opmærksomhed fulgte Harald Jensen altid de Spørgsmaal, der i særlig Grad berørte Aarhus By, den By, som han i saa mange Aar var knyttet til, og i hvis Styrelse han i over 20 Aar deltog som Byraadsmedlem. En Sag, hvis heldige Løsning kunde være af Betydning for denne By, kunde altid være sikker paa virksom Støtte fra Harald Jensens Side.

Harald Jensen kunde vel til Tider, navnlig i sine yngre Aar, benytte skarpe Udtalelser, men det var aldrig hans Formaal eller Opgave dermed at ville saare eller krænke sine Modstandere. Jeg tør ogsaa derfor udtale, at der her i Landstinget kun er gode Minder om Harald Jensen fra de mange Aar, han har været Medlem af Tinget. Han var anset, agtet og afholdt. Fra alle Sider satte vi Pris paa ham, og vi vil bevare ham i venlig Erindring og ære hans Minde.“

3. Medlem af Folketinget, *Laurs Kvist*, døde den 23. Marts 1926. I Folketingets Møde den 24. Marts udtalte Formanden (*H. P. Hansen*): „Rigsdagen modtog i Aftes det sørgelige Bud-

skab, at Folketingsmand Kvist var afgaaet ved Døden. Kvist var i denne Vinter ofte af Sygdom forhindret i at deltage i Folketingets Møder, men da han for kort Tid siden paa ny indfandt sig her i Tinget, haabede han dog selv paa en snarlig Helbredelse, og der var neppe nogen af Tingets Medlemmer, der den Gang ventede, at det var sidste Gang, vi skulde træffe sammen med ham. Det er derfor med Vemod, vi nu har modtaget Budskabet om hans Død.

XIX

Kvist var en flittig og pligtopfyldende Mand i alle Forhold, og der blev derfor ogsaa betroet ham mange vigtige Opgaver. Som saa mange andre Rigsdagsmænd gennemgik han den kommunalpolitiske Skole, idet han fra 1883 til 1906 var Sogneraadsmedlem og i 11 Aar tillige Sogneraadsformand. Indenfor Landbrugets Organisationer og Virksomheder udførte han et stort Arbejde, ligesom han var en ivrig Forkæmper for Afholdssagen, og ogsaa paa dette Omraade hørte han til de ledende Mænd.

Kvist, der blev 72 Aar gammel, nærrede fra sin tidlige Ungdom stor Interesse for Politik, og kun 36 Aar gammel blev han i 1890 valgt til Medlem af dette Ting. Gang paa Gang genvalgtes han, saaledes at han ved sin Død havde været Medlem af Folketinget i 36 Aar. I 31 Aar var Kvist Sekretær her i Folketinget, og af sit Parti fik han betroet mange Hverv, som han altid udførte med saglig Dygtighed.

Kvist var Venstremand; ved sin noble Optræden vandt han Venner overalt, ikke alene blandt sine Meningsfæller, men ogsaa blandt sine politiske Modstandere, og vi nærer sikkert alle den dybeste Medfølelse med hans efterladte Hustru. Vi beklager, at Døden har berøvet os en god og afholdt Kollega, og vi vil til det sidste værne og ære hans Minde!“

KUNSTNERISKE NYERHVERVELSER I RIGSDAGSBYGNINGEN O. L.

I. MALERIER.

1. Portræt af fhv. Formand for Landstinget Fr. Bülow (64 × 50 cm), Oliemaleri af Kunstmaler Herman Vedel, bestilt af Rigsdagens Præsidium til Ophængning i Landstingets Formands Værelse.
2. En farvelagt Tegning (41 × 34 cm), udført af Kunstmaleren Albert Price, forestillende „En jydsk Dreng“, skænket Rigsdagen i Henhold til afdøde Landstingsmand Herman Triers Testamente. Ophængt i Værelse Nr. 20 (Det jydsk Værelse).

II. BILLEDHUGGERARBEJDER.

1. To allegoriske Figurer, Mandsskikkelser, fremstillende „Landbruget“ og „Haandværket“, udførte af Billedhugger J. Nielsen-Sondrup paa Bestilling af Rigsdagens Præsidium. Opstillede i Folketingssalen over Indgangsdøren paa 2 af de dér anbragte Sokler.
2. Syv Statuer i Gips, skænkede Rigsdagen af det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg Slot: 1) „Saxo“ og 2) „Snorre Sturlason“ af Billedhugger O. Evens, 3) „Valdemar den Store“ og 4) „Valdemar Sejrr“ af Billedhugger, Professor Th. Stein, 5) „Biskop Absalon“ af Billedhugger V. Bissen, og 6) „Gorm den Gamle“ samt 7) „Thyra Danebod“ af Billedhugger L. Ring. Statuerne anskaffedes af Museet i Aarene 1885—1891 og var opstillede i det indtil Aaret 1913, da de ved en Omordning af hele Museet fjernedes. I Rigsdagsbygningen er de opstillede paa følgende Steder: Nr. 1 og 2 i den ydre

XXI

Forhal i to dør anbragte Nicher, Nr. 3 og 5 i den indre Forhal paa Landstingsiden paa de to yderste, hidtil tomme, Sokler og Nr. 6 og 7 paa de to tilsvarende Sokler i samme Forhal paa Folketingssiden. Nr. 4 er foreløbig opstillet paa 1. Sal ved Landstinget, imellem Vinduerne, men der er endnu ikke taget endelig Bestemmelse om dens Plads.

III. BIBLIOTEKET.

Af Godsinspektør, Sagfører S. Berthelsen skænkedes til Rigsdagens Bibliotek en Samling, ca. 300 Numre, af Bøger og Skrifter vedrørende dels Grundskylds-Bevægelsen i Danmark, Norge og Sverige, dels beslægtede nationaløkonomiske og landboretlige Emner.

Rigsdagssamlingen

1925--26.

Den ordentlige Rigsdagssamling 1925—26.

Ministeriet Stauning.

Udnævnelsesdatum: 23. April 1924.

Statsminister og Minister for Industri, Handel og Søfart: *Th. Stauning*, f. 73.

Udenrigsminister: *C. P. O. Moltke*, f. 69.

Finansminister: *C. V. Bramsnæs*, f. 79.

Forsvarsminister: *L. Rasmussen*, f. 62.

Justitsminister: *K. K. Steincke*, f. 80.

Kirkeminister: *N. P. L. Dahl*, f. 69.

Undervisningsminister: Fru *Nina Bang*, f. 66.

Landbrugsminister: *Kr. M. Bording*, f. 76.

Indenrigsminister*): *C. N. Hauge*, f. 70.

Socialminister*): *F. H. J. Borgbjerg*, f. 66.

Minister for offentlige Arbejder: *J. F. N. Friis-Skotte*, f. 74.

---

*) I Henhold til kgl. Resolution af 16. September 1925 er alle almindelige Spørgsmaal vedrørende Statstjenestemændenes retlige Stilling, deres Organisationsret, Adgang til Ferie, Orlov m. v. henlagt fra Statsministeriet til Finansministeriet; endvidere er følgende Sager henlagt til Statsministeriet: Fra Indenrigsministeriet: Udgivelsen af Statshaandbogen, Udgivelsen af Statstidende og Statens Forhold til Pressen i det hele, fra Justitsministeriet, Marineministeriet og Ministeriet for Industri, Handel og Søfart: Alle Sager om Flag, Flagning og Flagføring til Lands saavel som til Søs, samt fra Finansministeriet: de hidtil behandlede Sager vedrørende Christiansø.

Medlemmerne af Rigsdagen.

(Almindelige Valg til Folketinget den 11. April 1924; til Lands-
tinget i samtlige Kredse den 1. Oktober 1920, i 1ste, 4de og 6te
Kreds den 23. September 1924).

[Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokrat; V. =
Venstre; KF. = Det konservative Folkeparti; RV. = Det radikale
Venstre; Sl. = Slesvigske Parti].

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Mathilde Hauschultz, Overretssagfører, Frue	2/12 85	KF.	22/4 18
Halfdan Hendriksen, Direktør	12/11 81	KF.	11/4 24
Chr. Hansen, Møllermester.....	10/12 61	S.	25/5 09
F. J. Borgbjerg, Socialminister.....	10/4 66	S.	28/9 98
Th. Stauning, Statsminister og Minister for Industri, Handel og Søfart	26/10 73	S.	29/5 06
Helga Larsen, Formand for det kvinde- lige Bryggeriarbejderforbund, Frue.	21/4 84	S.	22/4 18
II. Østre Storkreds.			
J. Pitzner, Bagermester	7/6 65	KF.	22/4 18
A. Fraenkel, Dr. phil.	16/9 51	KF.	29/5 06 ²⁾
Elna Munch, Cand. mag., Frue.....	13/6 71	RV.	22/4 18

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge indenfor hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 17. April 1920) og indenfor Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem 25/5 09—29/5 13.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
E. Wiinblad, fhv. Redaktør	15/5 54	S.	9/4 95
Fr. Andersen, Raadmand	12/10 62	S.	22/4 18
J. Friis-Skotte, Minister for offentlige Arbejder	1/12 74	S.	22/4 18
Vilhelm Rasmussen, Forstander for Statens Lærerhøjskole	31/7 69	S.	9/3 15
F. K. Madsen, Journalist	3/4 64	S.	6/7 20
Julius Schrøder, Typograf	19/7 79	S.	11/4 24
III. Vestre Storkreds.			
J. Oskar Andersen, Professor ved Uni- versitetet, Dr. theol.	15/5 66	KF.	22/4 18
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20
O. Bouet, Maskinmester	25/3 79	KF.	11/4 24
V. E. Gamburg, Direktør	22/4 65	RV.	22/4 18
J. P. Jønson, Forretningsfører	2/6 65	S.	17/12 19
A. C. Meyer, Journalist	11/6 58	S.	9/4 95
Einer Jensen, Hovedkasserer	5/7 89	S.	20/1 24
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
Sven Trier, Direktør for Arbejds- og Fabrikdirektoratet	8/6 77	S.	21/6 20
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit. O. Reedtz-Thott, Kammerherre, Lens- baron	30/6 87	KF.	26/4 20
A. Grathwohl, Skoleforstander	29/6 72	KF.	6/7 20
Niels Frederiksen, Gaardejer	9/8 66	KF.	11/4 24
J. C. T. Wilmann, Redaktør	23/2 74	RV.	20/5 13
N. P. Nielsen, Sogneraadformand ...	7/6 66	S.	3/4 01 ¹⁾
G. B. Weygaard, Skatteinspektør ...	7/1 71	S.	11/1 16 ²⁾
	19/2 75	S.	11/4 24

¹⁾ Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 20/5 13
—7/5 15.

²⁾ Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Frederiksborg Amtskreds.			
H. Parkov, Oberst	22/7 57	KF.	29/5 06 ¹⁾
Niels Petersen, Overretssagfører	13/7 58	RV.	20/5 13
J. P. Larsen, Redaktør	19/8 72	S.	26/4 20
Jørgen Jørgensen, Overlærer	23/10 79	S.	21/9 20
J. C. A. Larsen, Smedemester	31/8 63	V.	26/4 20
Holbæk Amtskreds.			
Holger Ibsen, Redaktør	20/3 69	KF.	21/9 20
Ove Rode, fhv. Minister	31/8 67	RV.	25/5 09 ²⁾
Kristjan Pedersen, fhv. Minister, Gaard- ejer	13/10 57	RV.	9/4 95
Fr. Andersen, Borgmester	26/5 77	S.	26/4 20 ³⁾
Søren Svendsen, Husejer	15/11 59	V.	21/1 90 ⁴⁾
Hans Clausager, Landbrugslærer, Gaard- ejer	21/3 74	V.	26/4 20
Sorø Amtskreds.			
Johannes Lou, Læge	29/3 78	KF.	22/4 18
C. Th. Zahle, fhv. Minister	19/1 66	RV.	9/4 95
H. P. Hansen, Borgmester	6/10 72	S.	20/5 13
H. K. Hækkerup, Redaktør	24/12 76	S.	21/9 20
Aksel Jensen, Gaardejer	25/3 83	V.	26/4 20
Martin Hansen, Husmand	28/10 69	V.	20/5 10
Præstø Amtskreds.			
Johs. Ulrich, Forpagter	9/5 69	KF.	22/4 18 ⁵⁾
Mads Larsen, Gaardejer	28/5 62	RV.	3/4 01 ⁶⁾
N. Andreasen, Redaktør	30/11 77	S.	29/5 06
J. P. Jensen, Dyr læge	23/1 69	S.	6/7 20
Otto Himmelstrup, Sekretær	1/12 83	V.	11/4 24

¹⁾ Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

²⁾ Var ikke Medlem 20/5 10—7/9 10.

³⁾ Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

⁴⁾ Var ikke Medlem 9/4 95—5/4 98 og 29/5 06—20/5 10.

⁵⁾ Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.

⁶⁾ Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 28/4—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør	23/6 73	S.	29/5 06 ¹⁾
Levy Blang, Sognepræst	30/11 89	V.	26/4 20
Maribo Amtskreds.			
F. W. Larsen-Badse, Gaardejer	24/6 74	KF.	26/4 20
A. M. Hansen, Statsrevisor	21/9 77	RV.	22/4 18 ²⁾
S. Bresemann, Borgmester	14/11 64	S.	20/5 13
Valdemar Olsen, Forretningsfører....	16/5 62	S.	29/5 06 ³⁾
Svenning Rytter, fhv. Minister	19/1 75	V.	26/4 20
Odense Amtskreds.			
G. L. J. Christmas Møller, Cand. jur.	3/4 94	KF.	21/9 20
J. C. A. Carlsen-Skiødt, Handelsgartner	9/3 66	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand.....	16/7 92	RV.	11/4 24
H. Chr. Henningsen, Næstformand i Landsoverskatteraadet.....	13/1 76	RV.	22/4 18 ⁴⁾
C. N. Hauge, Indenrigsminister.....	13/9 70	S.	25/5 09 ⁵⁾
L. D. Rasmussen, Typograf.....	2/7 68	S.	20/5 13
Ehler Nielsen, Borgmester	4/4 74	S.	10/12 24
Klaus Berntsen, fhv. Minister	12/6 44	V.	20/5 73 ⁶⁾
Hans Jacob Sørensen, Gaardbestyrer.	31/5 93	V.	6/7 20
Svendborg Amtskreds.			
A: C. D. Petersen, Gaardejer	3/4 80	KF.	11/4 24
P. Munch, fhv. Minister, Dr. phil. ...	25/7 70	RV.	25/5 09
J. J. Bjerring, Trafikassistent	14/11 78	S.	22/4 18
P. Andersen, Redaktør.....	11/0 70	S.	22/4 18 ⁷⁾
J. Chr. Jensen (Broby), Gaardejer ...	18/2 88	V.	18/2 19
J. Jacobsen, Husmand	13/7 71	V.	22/4 18 ⁸⁾

1) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

3) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

4) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

5) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

6) Var ikke Medlem 25/6 84—26/10 86.

7) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

8) Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
H. F. Ulrichsen, Overretssagfører....	25/1 88	KF.	11/4 24
C. C. Heilesen, Overretssagfører.....	13/6 86	RV.	21/9 20
Chr. Ludvigsen, Fisker	15/1 66	S.	11/4 24
O. Thorhauge, Husmand	21/11 69	V.	22/4 18 ¹⁾
J. S. Vanggaard, Gaardejer	25/12 75	V.	20/5 10
P. P. Pinstrup, Gaardejer.....	14/12 61	V.	16/6 03 ²⁾
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Proprietær.....	14/2 86	KF.	25/4 20
N. C. Haurum, Redaktør.....	19/6 77	S.	26/4 20
Kr. Kristensen, Gaardejer.....	6/9 69	V.	26/4 20
S. C. Nørgaard, Lærer	1/7 73	V.	25/5 09 ³⁾
Aalborg Amtskreds.			
H. C. Hansen, Husmand	27/3 80	RV.	22/4 18
N. C. Christensen, Statsrevisor, Redaktør	19/3 60	S.	16/6 03
Gerhard Nielsen, Redaktør.....	1/11 71	S.	22/4 18
Harald Jensen, Sekretær.....	24/8 89	S.	11/4 24
N. Elgaard, Redaktør.....	1/2 79	V.	24/12 22
Lauritz Laursen, Gaardejer	5/6 70	V.	22/4 18
Henrik Jensen, Gaardejer.....	28/12 73	V.	11/4 24
Laurs S. Kvist.....	28/5 54	V.	21/1 90
Under Samlingen (²³ / ₃ 26) afgik ved Døden:			
Laurs S. Kvist	28/5 54	V.	21/1 90
I hans Sted indtraadte:			
Anders A. Andersen, Førstelærer....	19/2 66	V.	24/3 26

1) Var ikke Medlem $\frac{26}{4}$ — $\frac{6}{7}$ 20.2) Var ikke Medlem $\frac{25}{5}$ 09— $\frac{20}{5}$ 10 og $\frac{11}{4}$ — $\frac{1}{7}$ 24.3) Var ikke Medlem $\frac{20}{5}$ 13— $\frac{22}{4}$ 18.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Viborg Amtskreds.			
Axel Møller, Professor ved Universi- tetet, Dr. jur.	14/1 73	KF.	22/4 18 ¹⁾
Bertel Dahlgaard, Chef for Køben- havns statistiske Kontor	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør	22/1 70	S.	26/4 20
Laust Nørskov, Gaardejer	22/1 83	V.	30/9 14
N. P. Jensen, Amtsforvalter	20/1 67	V.	29/5 06 ²⁾
N. Chr. Hedegaard, Gaardejer	10/6 80	V.	22/4 18
Randers Amtskreds.			
V. Pürschel, Landsretsdommer	28/8 77	KF.	26/4 20
Th. Povlsen, fhv. Minister	22/8 68	RV.	20/5 10
Ole R. Lundberg, Maler	10/1 88	S.	6/7 20
J. P. Olufson, Husejer	27/5 75	S.	26/4 20 ³⁾
Gustav Pedersen, Forretningsfører ...	3/4 93	S.	11/4 24
N. Neergaard, fhv. Minister	27/6 54	V.	23/1 87 ⁴⁾
Svend Nielsen, Gaardejer	30/8 79	V.	11/4 24
Knud Kristensen, Gaardejer	26/10 80	V.	26/4 20
Aarhus Amtskreds.			
Bent Holstein, Hofjægermester, Lens- greve	17/9 81	5)	26/4 20
Axel B. Lange, Købmand	28/7 75	KF.	11/4 24 ⁶⁾
P. Kammersgaard, Førstelærer	20/4 71	S.	22/4 18
A. Sneum, Kommunalærer	29/7 79	S.	11/4 24
J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	22/4 18
J. Kr. Jensen (Lillering), Statshusmand	1/12 87	S.	11/4 24
C. E. Hedelund, Dyr læge	3/7 84	V.	26/3 22

¹⁾ Var ikke Medlem 6/7 20—11/4 24.

²⁾ Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

³⁾ Landstingsmand 11/5 18—25/4 20.

⁴⁾ Var ikke Medlem 21/1 90—20/4 92.

⁵⁾ Udenfor Grupperne i Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

⁶⁾ Landstingsmand 11/5 18—10/4 24.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør	17/7 74	KF.	22/4 18
Rasmus Rasmussen, Gaardejer	25/3 69	RV.	20/5 13 ¹⁾
Hans Nielsen, Redaktør	15/4 69	S.	25/5 09
N. P. Fisker, Lærer	9/9 86	S.	4/12 24
J. C. C. Kyed, Gaardejer	16/11 78	V.	11/4 24
A. Stengaard-Kirkegaard, Gaardejer..	21/8 76	V.	22/4 18 ²⁾
Vejle Amtskreds.			
Chr. Strøm, Sekretær, Cand. jur.	7/12 94	KF.	30/10 24
Jens Holdgaard, Husmand	30/9 74	RV.	11/4 24 ³⁾
L. Rasmussen, Forsvarsminister	22/11 62	S.	29/5 06 ⁴⁾
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
Knud Hansen, Redaktør	8/1 66	S.	21/9 20
N. Johan Laurson, Præst	11/6 55	V.	23/5 10
J. Rahbek, Gaardejer	26/9 86	V.	30/3 22
Johannes Rudfeld, Sekretær i Syge- kasseinspektoratet, Cand. polit.	21/8 84	V.	12/7 21 ⁵⁾
Ringkøbing Amtskreds.			
A. Vesterager, Lærer	12/3 70	KF.	22/4 18
Kristen Bording, Landbrugsminister ..	11/4 76	S.	21/9 20
Jens Clausager, Gaardejer	22/3 66	V.	11/4 24
O. C. Kragh, fhv. Minister, Dr. phil..	23/9 70	V.	11/4 24 ⁶⁾
K. Raunkjær, Redaktør	26/8 80	V.	11/4 24
Morten Grønæk, fhv. Gaardejer	27/2 61	V.	22/4 18
L. Moltesen, Dr. phil.	18/11 65	V.	25/5 09 ⁷⁾

1) Var ikke Medlem 22/4 18—11/4 24. Landstingsmand 10/8—17/9 20.

2) Er afgaaet ved Døden efter Samlingens Slutning (7/4 26). I hans Sted indtraadte Redaktør, Cand. polit. Svend Sørensen.

3) Landstingsmand 11/5 18—5/7 20 og 1/10 20—10/4 24.

4) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

5) Var ikke Medlem 11/4—9/10 24.

6) Landstingsmand 10/7 14—10/4 24.

7) Var ikke Medlem 22/4 18—26/4 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Ribe Amtskreds.			
Valdemar Nielsen, Lærer	3/2 71	RV.	22/4 18
J. P. Sundbo, Redaktør	11/6 60	S.	22/4 18
Chr. Søgaard, Førstelærer	19/9 69	V.	22/4 18
A. V. Pinholt, Klitinspektør	23/11 69	V.	22/4 18
M. N. Slesbager, fhv. Minister	13/11 74	V.	25/5 09
S. Brorsen, fhv. Minister	1/7 75	V.	17/9 07
Haderslev=Aabenraa=Sønderborg- Tønder Amtskreds.			
Holger Andersen, Cand. theol.	11/4 90	KF.	21/9 20
Nis Nissen, Gaardejer	8/4 78	RV.	11/4 24
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
P. Mortensen, Maskinarbejder	5/3 86	S.	11/4 24
H.P.Hanssen (Nørremølle), fhv. Minister, Redaktør	21/2 62	V.	11/4 24
C. O. Pedersen, Amtsforvalter	31/1 80	V.	11/4 24
Johs. Carl Schmidt, Præst	9/6 69	Sl.	21/9 20
D. Valgdistrikterne paa Færøerne.			
Færø Amtskreds.			
A. Samuelson, Sysselmand	1/7 73	V.	6/9 13 ¹⁾

¹⁾ Var ikke Medlem 7/5 15—22/4 18. Landstingsmand 21/8 17—
20/4 18. Valget paa Færøerne fandt uden Afstemning
9/5 24.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Landstingsvalgte.*)				
1.	J. J. A. Nygart, Gaardejer	30/6 67	V.	28/5 041)
2.	N. R. Sørensen-Egaa, Partikulier...	4/8 47	V.	21/9 98 ²⁾
3.	Ole Hansen, fhv. Minister.....	17/12 55	V.	10/7 14 ³⁾
4.	P. K. Ejsing, Gaardejer.....	7/9 55	V.	19/9 02 ⁴⁾
5.	M. C. Jensen, Kutterfører.....	5/9 71	V.	5/1 22
6.	C. A. Birch, Kommitteret.....	21/3 62	V.	28/5 22 ⁵⁾
7.	Rasm. Hansen-Stavnsbjerg, Gaardejer	7/5 60	V.	10/12 23 ⁶⁾
8.	J. V. Christensen, Redaktør	10/1 76	V.	15/2 24
9.	C. C. Andersen, Bageribestyrelse....	20/5 49	S. ⁷⁾	30/9 90 ⁸⁾
10.	Harald Jensen, Redaktør.....	18/10 51	S.	21/9 06 ⁹⁾
11.	C. F. A. Lewinsky, Fabrikant.....	2/3 58	S.	21/9 06 ¹⁰⁾
12.	C. F. Madsen, Formand for de sam- virkende Fagforbund.....	17/11 62	S.	10/8 20
13.	Martin Olsen, fhv. Kommunalrevisor	5/2 53	S.	11/5 18 ¹¹⁾

*) Valget fandt Sted den 10. September 1920. (Aarvog for overordentlig Rigsdagssamling 1920 pag. 49).

- 1) Folketingsmand $\frac{3}{4}$ 01— $\frac{29}{5}$ 03. Kongevalgt Medl. af Landst. $\frac{28}{5}$ 04— $\frac{20}{4}$ 18, landstingsvalgt siden $\frac{11}{5}$ 18.
- 2) Var ikke Medlem $\frac{21}{9}$ 06— $\frac{5}{10}$ 07. Kongevalgt Medl. af Landst. $\frac{5}{10}$ 07— $\frac{20}{4}$ 18, landstingsvalgt siden $\frac{11}{5}$ 18.
- 3) Folketingsmand $\frac{29}{7}$ 90— $\frac{25}{5}$ 09. Var ikke Medlem $\frac{11}{5}$ 18— $\frac{28}{9}$ 18, landstingsvalgt siden $\frac{28}{9}$ 18.
- 4) Landstingsvalgt siden $\frac{1}{10}$ 20.
- 5) Folketingsmand $\frac{20}{5}$ 10— $\frac{20}{4}$ 18, $\frac{26}{4}$ — $\frac{17}{9}$ 20. — Er afgaaet ved Døden efter Samlingens Slutning ($\frac{12}{5}$ 26). I hans Sted indtraadte Generalmajor P. L. M. Birke.
- 6) Folketingsmand $\frac{20}{5}$ 13— $\frac{21}{4}$ 20.
- 7) Den socialdemokratiske Gruppe er i Valgruppe med Det radikale Venstre.
- 8) Landstingsvalgt siden $\frac{11}{5}$ 18.
- 9) Folketingsmand $\frac{21}{9}$ 90— $\frac{20}{4}$ 92 og $\frac{9}{4}$ 95— $\frac{21}{9}$ 06, landstingsvalgt siden $\frac{10}{8}$ 20.
- 10) Landstingsvalgt siden $\frac{10}{8}$ 20.
- 11) Folketingsmand $\frac{3}{4}$ 01— $\frac{25}{5}$ 09, $\frac{20}{5}$ 10— $\frac{10}{5}$ 18, landstingsvalgt siden $\frac{1}{10}$ 20. — Er afgaaet ved Døden efter Samlingens Slutning ($\frac{28}{4}$ 26). I hans Sted indtraadte 5te Medlem for 1ste Kreds, Formand for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund J. A. Hansen fra $\frac{5}{5}$ 26.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
14.	C. M. F. Tvede, Direktør	21/2 62	KF.	2/10 08 ¹⁾
15.	M. Godskesen, Borgmester, Over- retssagfører.....	7/7 61	KF.	14/3 13 ²⁾
16.	J. C. Døcker, Statsrevisor.....	11/2 60	KF.	21/9 06 ³⁾
17.	Edvard Brandes, fhv. Minister, Dr. phil.	21/10 47	RV.	21/9 06 ⁴⁾
18.	Erik Scavenius, fhv. Minister, kgl. Gesandt	13/6 77	RV.	24/5 18 ⁵⁾
19.	Hans Jepsen Christensen, Gaardejer	23/2 80	V.	7/10 20
	Under Samlingen (18/10 25) afgik ved Døden:			
	Harald Jensen, Redaktør.....	13/10 51	S.	21/9 06
	I hans Sted indtraadte:			
	M. C. Lyngsie, Forretningsfører ...	6/7 64	S.	19/10 25
	Iste Kreds.			
1.	C. V. Bunch, Grosserer.....	22/9 53	KF.	10/8 20
2.	H. O. G. Ellinger, Professor, Direktør	30/12 57	KF.	7/11 21 ⁶⁾
3.	J. V. Schovelin, Børskommissær....	0/1 60	KF.	11/5 18 ⁷⁾
4.	Henriette Crone, Kontorist, Frøken.	5/2 74	S.	10/8 20
5.	J. A. Hansen, Formand for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund	8/10 67	S.	1/11 24 ⁸⁾
6.	C. F. Sørensen, Cigarhandler.....	18/2 70	S.	11/5 18
7.	C. V. Bramsnæs, Finansminister....	12/6 79	S.	11/5 18
8.	K. K. Steincke, Justitsminister	25/8 80	S.	11/5 18
9.	Nina Bang, Undervisningsminister, Frue	6/10 66	S.	11/5 18
10.	Ludvig Christensen, Hovedkasserer.	23/7 78	S	1/5 25

1) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

2) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

3) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

4) Folketingsmand 22/9 80—10/8 94. Var ikke Medlem af Landstinget 10/8—17/9 20, landstingsvalgt siden 1/10 20.

5) Indtraadt i Stedet for cand. phil. Herman Trier, der afgik ved Døden 1/9 25. — Var ikke Medlem 1/10 20—2/9 25.

6) Folketingsmand 5/4 98—3/4 01 og 16/6 03—20/4 18.

7) Folketingsmand 20/5 10—20/4 18.

8) Nedlagde sit Mandat som Medlem for 1ste Kreds den 5/5 26, da han blev landstingsvalgt Medlem, se f. S. I hans Sted indtraadte Fru Andrea Brochmann.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
2den Kreds.				
1.	A. O. Rasmussen, fhv. Gaardejer...	29/11 59	V.	11/4 241)
2.	P. V. Jeppesen, Husmand.....	7/3 77	RV.	10/7 14
3.	J. K. Knop, Branddirektør	27/11 57	V.	14/1 242)
4.	Inger Gautier Schmit, Frue.....	25/10 77	V.	11/5 18
5.	H. J. Frandsen, fhv. Gaardejer	17/7 59	V.	31/3 083)
6.	Marie Hjelder, Frue.....	20/4 69	RV.	11/5 18
7.	E. G. Piper, Proprietær.....	13/1 56	KF.	21/9 064)
8.	Valdemar Wildner, Malermester....	1/3 67	KF.	11/4 24
9.	N. P. L. Dahl, Kirkeminister	1/10 69	S.	11/5 185)
10.	A. P. Hansen, Husmand.....	6/5 76	S.	11/5 18
11.	H. P. Jensen, Borgmester	24/6 64	S.	1/10 20
12.	Henrik Nielsen, Tobakshandler	14/8 65	S.	10/8 206)
3die Kreds.				
	H. V. Maegaard, Statsrevisor, Gaardejer	14/4 68	V.	10/7 147)
4de Kreds.				
1.	J. Veistrup, fhv. Gaardejer	25/9 70	RV.	20/9 10
2.	I. A. Hansen, Proprietær.....	13/5 61	V.	21/5 158)
3.	Johannes Stensballe, Driftsbestyrer, Cand. polyt.....	6/7 74	V.	10/8 20
4.	L. M. Laursen, Direktør	1/12 70	KF.	11/5 18
5.	Albert Jensen, Urmager.....	19/6 69	S.	11/5 18
6.	H. P. Johansen, Kommunelærer....	24/3 81	S.	23/9 249)

- 1) Folketingsmand 20/7 04—29/5 06 og 20/5 10—20/5 13.
- 2) Folketingsmand 5/4 98—29/5 06 og 25/5 09—20/5 10.
- 3) Folketingsmand 30/9 97—29/5 06.
- 4) Folketingsmand 5/4 98—3/4 01 og 16/6 03—29/5 06.
- 5) Folketingsmand 20/5 13—20/4 18.
- 6) Folketingsmand 29/5 06—20/5 10 og 20/5 13—5/7 20.
- 7) Folketingsmand 20/5 10—20/5 13.
- 8) Var ikke Medlem 23/9 24—1/3 25.
- 9) Folketingsmand 26/4—17/9 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
5te Kreds.				
1.	Johannes Pedersen, Repræsentant for Jydsk Husmandskreditforening ...	21/1 56	S.	1/10 21 ¹⁾
2.	Mads Jensen (Aale), Statshusmand.	6/6 65	S.	11/5 18
3.	J. Chr. Møller, Fabrikant	8/8 58	KF.	11/5 18
4.	Carl Jensen, Hattemager	21/6 65	S.	25/10 21
5.	Jørgen Møller, Typograf	6/11 77	S.	1/10 20
6.	S. Rasmussen, Gaardejer	20/10 70	KF.	11/5 18
7.	Fr. Aubeck, Redaktør	21/3 64	RV.	11/4 24
8.	Johannes Jensen, Redaktør	28/12 64	V.	1/10 20 ²⁾
9.	M. Degnbol, Gaardejer	23/12 66	V.	20/9 10
10.	G. P. Gregersen, Gaardejer	11/3 59	V.	11/5 18
11.	Olga Knudsen, Lærerinde, Frøken..	29/6 65	V.	11/5 18
12.	Rasmus Nielsen, Husmand	4/6 72	V.	10/8 20
13.	J. P. Bækgaard, Husmand	25/2 78	V.	11/5 18
14.	H. D. Kloppenborg - Skrumsager, Gaardejer	2/7 68	V.	1/10 20
15.	A. V. Karberg, Amtsassessor, Dr. jur.	23/2 81	V.	1/10 20
6te Kreds.				
1.	N. G. Frøkjær, Gaardejer	7/2 64	KF.	10/8 20 ³⁾
2.	Søren Stegger Nielsen, Førstelærer.	20/3 87	V.	23/9 24 ⁴⁾
3.	N. K. Kristensen, Gaardejer	23/10 61	V.	21/11 13
4.	Kr. Johansen, Statshusmand	4/1 78	S.	11/5 18
5.	N. Gisselbæk, Gaardejer	7/2 70	V.	11/5 18
6.	Thomas Larsen, fhv. Minister, Husejer	17/2 54	V.	10/8 20 ⁵⁾
7.	H. Hauch, Forstander	6/9 76	V.	11/5 18
8.	Marie Christensen, Lærerinde, Frøken	12/12 60	V.	11/5 18
9.	Gunnar Fog-Petersen, Gaardejer ...	5/1 81	RV.	1/10 20 ⁶⁾

1) Folketingsmand 25/5 09—21/4 20.

2) Folketingsmand 20/5 10—20/5 13.

3) Folketingsmand 25/5 09—20/5 10 og 22/4 18—21/4 20.

4) Folketingsmand 1/10 22—11/4 24.

5) Folketingsmand 9/4 95—25/5 09 og 20/5 10—5/7 20.

6) Folketingsmand 20/5 13—20/4 18 og 24/7 18—21/4 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
10.	N. P. Josiassen, Redaktør	19/1 73	S.	23/9 24
11.	Hans Nielsen, Gaardejer	10/2 59	R.V.	1/10 20 ¹⁾
12.	Laurits Knudsen, Maskinarbejder...	17/7 69	S.	26/4 20
	7de Kreds.			
	Oliver Effersøe, pens. Sysselmand..	20/3 63	V.	10/7 14 ²⁾

1) Folketingsmand 25/5 09—21/4 20.

2) Valget fandt Sted 4. Februar 1921. Var ikke Medlem af Landstinget 16/8 15—17/9 20. Folketingsmand 22/6 06—20/5 13

Parti-Gruppering.

<i>Folketinget.</i>		<i>Landstinget.</i>	
Socialdemokrater	55	Venstre.....	31
Venstre.....	45	Socialdemokrater	25
Det konservative Folkeparti	27	Det konservative Folkeparti	12
Det radikale Venstre.....	20	Det radikale Venstre.....	8
Slesvigske Parti	1		
Udenfor Grupperne*)	1		
	149		76

*) I Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

Partiernes Bestyrelse i Samlingen 1925—26.

Socialdemokratiet.

Folketing: H. P. Hansen (Formand), Fr. Andersen (Kbhvn.), (Næstformand), Andreaesen, Gerhard Nielsen, Hans Rasmussen, L. D. Rasmussen, Stauning.

Landsting: C. C. Andersen (Formand), Harald Jensen (Næstformand), C. F. Sørensen. Efter Harald Jensens Død indtraadte Martin Olsen som Medlem og Næstformand.

Venstre.

Folketing: N. Neergaard (Formand), Brorsen (Næstformand), Martin Hansen, Hanssen (Nørremølle), J. Jacobsen, Kragh, Slepsager, Stengaard-Kirkegaard (Sekretær), Søren Svendsen.

Landsting: Ole Hansen (Formand), Maegaard (Næstformand), J. V. Christensen, Frandsen (Sekretær), I. A. Hansen, Kloppenborg-Skrumsager, N. K. Kristensen, Thomas Larsen, Inger Gautier Schmit.

Det konservative Folkeparti.

Folketing: Pürschel (Formand), Reedtz-Thott (Næstformand), Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov, Sven.

Landsting: Piper (Formand), Tvede (Næstformand), Døcker, Godskesen, J. Chr. Møller.

Det radikale Venstre.

Folketing: Zahle (Formand), Rode (Næstformand), Niels Frederiksen, Henningsen, Nis Nissen, Povlsen.

Landsting: Veistrup (Formand), Gunnar Fog-Petersen (Næstformand).

Bestyrelsen for Dansk interparlamentarisk Gruppe 1925—26.

Folketingsmand Moltesen (Formand), Stats- og Erhvervsminister Stauning (Næstformand), Folketingsmand Holger Andersen, Socialminister Borgbjerg, Finansminister Bramsnæs, Folketingsmand Brorsen, Folketingets Formand H. P. Hansen, Landstingets Formand Ole Hansen, Landstingsmand Harald Jensen, Folketingsmændene Kragh, P. Munch, N. Neergaard, Niels Petersen (Sekretær), Medlemmer af Landstinget Inger Gautier Schmit, Schovelin. Efter Harald Jensens Død indtraadte C. F. Sørensen.

Gruppens permanente Sekretær: Kontorchef i Rigsdagens Bureau A. Lauesgaard.

Nordisk interparlamentarisk Raad 1925—26.

Medlemmer: Folketingsmand Moltesen, Stats- og Erhvervsminister Stauning, Landstingsmand Schovelin, Folketingsmand Niels Petersen.

Suppleanter: Folketingsmændene Brorsen, H. P. Hansen, Holger Andersen, Rode.

Interparlamentarisk Unions Raad 1925—26.

Medlemmer: Folketingsmand Moltesen og Socialminister Borgbjerg.

Suppleanter: Folketingsmændene Holger Andersen og P. Munch.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 78de ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev den 6. Oktober 1925 i Rigsdagens Fællessal og overværedes af Ministeriets Medlemmer, Rigsdagens Medlemmer og herværende Repræsentanter for fremmede Magter.

Aabningsakten foretoges af *Statsministeren (Stauning)*, der fremsatte følgende Udtalelse:

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov er Rigsdagen ved aabent Brev af 26. September fra Hans Majestæt Kongen indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der, jævnfør Grundlovens Bestemmelse, skal aabnes i Dag.

Ved Reskript af 26. September har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget til mig som Statsminister at aabne denne Tirsdag den 6. Oktober sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne.

Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Forinden jeg anmoder Tingene om at konstituere sig, skal jeg *paa Regeringens Vegne fremsætte nogle Udtalelser om det Arbejde, som forestaar.*

Vort Forhold til fremmede Magter er venskabeligt og udvikler sig tilfredsstillende. Det har været Regeringen en Glæde ved Lejlighed at kunne medvirke til at fremme det gode Forhold til og Samarbejde med de nordiske Riger, som altid maa blive af saa stor Betydning for os. Men ogsaa i Forholdet til andre Nationer er der bygget videre paa den Samarbejdets og Forstaaelsens Grund, som tidligere er fremhævet som vort Lands Program.

Skønt Udviklingen efter Folkenes Forbunds Delegeretforsamlings Møde i Fjor ikke hidtil har vist sig gunstigt for

at føre Arbejdet videre paa Grundlag af Genfer-Protokollen, har det været Regeringen en Tilfredsstillelse at konstatere, at denne Protokols Principper lever videre, og at Tanken om en Befæstelse af Freden gennem en Udvikling af et System af Traktater baseret paa obligatorisk Voldgift har været i Vækst — og det er Regeringens Hensigt for Danmarks Vedkommende at arbejde videre ad denne Vej.

Med stor Interesse har Regeringen ogsaa fulgt de Forhandlinger, der har fundet Sted angaaende de almindelige Ønsker om at komme frem til Afrustning. Ogsaa her synes det, at Folkeforbundet, uanset den indtraadte Ændring i Forholdene, har ført Udviklingen ind i et Spor, der lover Fremskridt.

De Forhandlinger, der i forrige ordentlige Rigsdags-samling paabegyndtes om Ophævelse af Danmarks krigsmæssige Udrustning, samt om en saadan Nyordning, som international Ret nødvendiggør, vil blive genoptaget. Det er en Selvfølge, at vi fremdeles vil vise Opmærksomhed og Hensyntagen overfor den Udvikling i Afrustningsspørgs-maalet, som maatte blive Resultatet af de bebudede Forhandlinger indenfor Folkenes Forbund.

De økonomiske Forhold, saaledes som de har udviklet sig efter Verdenskrigen, har ogsaa i den senere Tid forvoldt Vanskeligheder for vort Land. Med Glæde og Tilfredshed har man kunnet konstatere en voksende Tillid fra Udlandets Side overfor Danmark. Men efter den forudgaaende Tids Inflation kan den paakrævede Deflation ikke forløbe, uden at der kræves Ofre af Befolkningen.

Den uventet stærke og hastige Stigning i den danske Kronens internationale Værdi har ført et nyt Moment af Usikkerhed ind i Handel og Produktion. Disse Forhold har derfor været Genstand for nye Overvejelser, og det er Hensigten at søge Lovgivningsmagtens Medvirkning til en Stabilisering af Kroneværdien og til de Foranstaltninger, der kan være nødvendige under en fortsat Stigning til Kronens oprindelige Værdi

I denne Forbindelse maa man udtale Haabet om, at det for Valutaen vigtige Prisfald maa foregaa, og i den Udstrækning, som det maa anses fornødent og forsvarligt, vil Forhandlinger om en Lovgivning, der fjerner Hindringer for Prisfaldet, ogsaa blive optaget.

Ogsaa Spørgsmaalet om Beskatningen er Genstand for Overvejelse med det Formaal at finde Veje til en Omlægning, hvorved ogsaa de Vanskeligheder, som visse Afgifter paa-byrder Erhvervslivet, muligt kan fjernes.

I øvrigt vil Arbejdet i den nu indledede Rigsdagssamling blive fortsat paa Grundlag af en Række fra forrige Samling kendte Lovforslag, men ogsaa enkelte nye Sager vil blive forelagt.

Af større og vigtige Arbejder nævner jeg saaledes:

Almindelig borgerlig Straffelov, en Lov om Tinglysning samt Ændringer i Lov om Rettens Pleje.

Socialministeren vil atter optage Forhandlingerne om den Række Konventioner og Lovforslag om Arbejderbeskyttelse, der er kendt, samt om Lærlingeforholdet og vil desuden fremsætte Lovforslag om Undervisningen for døvstumme Børn og for blinde Børn.

Det vigtige Spørgsmaal om kommunal Grundskyld vil blive genoptaget, ligesom Lovforslagene om Revision af Aldersrenten og om Understøttelsen til Enkers Børn vil blive ført videre.

Den yderst beklagelige Bolignød, som fremdeles bestaar, vil nødvendiggøre fortsatte Overvejelser om Midler derimod; og Undervisningsministeren vil fortsætte de paabegyndte Forhandlinger om Skolevæsenet, foreløbig paa Grundlag af Forslagene om Læreruddannelsen og om Tilsynet med Skolen.

De store Spørgsmaal om tidssvarende Forhold for Nationalteatret og Nationalmuseet er Genstand for Overvejelser, hvis Resultat vil fremkomme, naar Forholdene tillader det.

Lovgivningen om Banker, Forsikringsvirksomhed og Aktieselskaber vil blive genoptaget, og et Lovforslag om Naturfredning vil blive fremsat.

Til Modvirkning af Arbejdsløshed og Fremme af Erhvervslivet vil Lovforslag om videre Udvikling af Husmandsbedrifter atter blive fremsat, og desuden vil de paabegyndte Undersøgelser og Overvejelser saavel angaaende Fiskeriet som Industrien blive fortsat og antagelig tilendebragt i nær Fremtid.

For saa vidt det maatte vise sig paakrævet at yde Medhjælp fra Statens Side for at sikre Opretholdelse og Udvikling

af sunde Erhverv og for at hidføre forøget Produktion, vil Regeringen bestræbe sig for at finde Midler, som kan være egnede dertil, og som kan ventes at finde Tilslutning hos den høje Rigsdag.

De særlige Forhold, hvorunder Befolkningen paa Færøerne lever og virker, vil blive optaget til Undersøgelse. Man vil tilstræbe Klarhed over, hvad der maatte udkræves til Fremme af Erhvervsliv og Kultur, og efter Samraad med de for Befolkningen ved Loven indstiftede Organer vil man tilstræbe den Virksomhed, der maatte vise sig paakrævet.

Ogsaa Forholdene i Grønland er Genstand for Regeringens Opmærksomhed og vil paa lignende Maade blive optaget til nøje Undersøgelse.

Regeringen er af den Opfattelse, at sund Økonomi i Statshusholdning og Statsvirksomheder maa tilstræbes, og man er derfor ogsaa optaget af at planlægge og at gennemføre saadan Simplificering i Statsadministrationen, som er foreslaaet af Administrations-Kommissionen eller er Resultat af Ministeriernes egne Overvejelser. En ny og betryggende Revisionsordning er under Forberedelse paa Finansministeriets Foranledning.

Jeg har her nævnt Hovedlinier for den Politik, der formentlig bør følges, og Hovedpunkter af det Program, som foreligger for den Rigsdag, der nu træder sammen. Jeg ønsker paa Regeringens Vegne Rigsdagen Velkommen til Arbejdet, og jeg betoner, at hvad der end skiller os af politiske Uoverensstemmelser, saa maa dog eet altid kunne samle os alle: Arbejdet for at højne vort Land og vort Folk, Arbejdet for at sikre en god Udvikling for vort Land. Med Ønsket om at dette maa være Ledestjernen i Rigsdagens Arbejde, med Ønske om Held og Fremgang for Land og Folk foreslaar jeg, at vi indleder vor Gerning med *et Leve vort Fædreland, Danmark!*

(Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra). _____

I Henhold til den mig givne Bemyndigelse er Rigsdags-samlingen aabnet, og jeg opfordrer Tingene til paa sædvanlig Maade at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 6. Oktober ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og tre Næstformænd, samt 4 Sekretærer.

Valg af Præsidium foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt 4 Valgrupper, nemlig: Socialdemokratiet med 55 Medlemmer, Venstre med 45, det konservative Folkeparti med 27 og det radikale Venstre med 20. Til *Formand* valgtes: Borgmester *H. P. Hansen* (S.); til *Iste Næstformand*: fhv. Minister *Klaus Berntsen* (V.); til *2den Næstformand*: Oberst *Parkov* (K. F.); til *3die Næstformand*: Fhv. Minister *C. Th. Zahle* (R. V.).

Til *Sekretærer* valgtes: Maler *Lundberg* (S.), *Laur's Kvist* (V.), Lærer *Vesterager* (K. F.) og Lærer *Valdemar Nielsen* (R. V.).

I Mødet den 7. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.) (Formand), Gerhard Nielsen (Skr.), Lundberg, L. Kvist, Moltesen, Vesterager og Heilesen.
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Wiinblad (Formand), Hans Rasmussen, Jørgensen (Sekretær), Sneum, L. Kvist, Kyed, Raunkjær, Mathilde Hauschultz og Valdemar Nielsen.
- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: L. D. Rasmussen (Skr.), Wilmann, Holger Larsen (Formand), F. K. Madsen, Kragh, S. C. Nørgaard, Himmelstrup, Christmas Møller og Rode.
- 4) Et *Finansudvalg*: Andreasen (Formand), Wilmann (Skr.), N. C. Christensen, L. D. Rasmussen, Olufson, Schrøder, N. Neergaard, N. Johan Laursen, Martin Hansen, Stengaard-Kirkegaard, Korsgaard, Larsen-Badse, Pitzner, Rode og H. C. Hansen.

- 5) Et *Lønningsudvalg*: Valdemar Olsen (Formand), N. P. Nielsen, Kammersgaard, Bjerring (Sekretær), A. C. Mortensen, Einer Jensen, Søren Svendsen, Slebsager, S. C. Nørgaard, Chr. Søgaard, Jensen (Broby), Parkov, Vesterager, Gamborg og A. M. Hansen.
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): H. P. Hansen, Fr. Andersen (Kb.-Frb. o. Stkr.), N. C. Christensen, L. D. Rasmussen, Chr. Hansen, Simonsen, L. Kvist, Moltesen, Pinholt, Rytter, Parkov, Pitzner, Pürschel, Mads Larsen og Niels Petersen.

B. Landstinget.

Landstinget valgte den 6. Oktober uden Afstemning til *Formand*: fhv. Minister *Ole Hansen* (V.), til *1ste Næstformand*: fhv. Kommunalrevisor *Martin Olsen* (S.) og til *2den Næstformand*: Proprietær *Piper* (K. F.). Til *Sekretærer* valgtes: *Julius Frandsen* (V.), Gaardejer *Frøkjær* (K. F.), Borgmester *H. P. Jensen* (S.) og fhv. Gaardejer *Veistrup* (R. V.).

I Mødet den 7. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne 5 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets 2 Næstformænd samt følgende valgte Medlemmer: Godskesen (Formand), H. P. Jensen, Karberg, Nygart og Veistrup.
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Ejsing, Godskesen, Jensen (Aale), Kloppenborg-Skrumsager, Knop, Olga Knudsen (Formand), Carl F. Madsen, Jørgen Møller og Hans Nielsen.
- 3) Et *Finansudvalg*: Brandes, Ejsing (Formand), Frandsen, A. P. Hansen, Hauch, Harald Jensen, Jensen (Aale), Karberg, N. K. Kristensen, Mægaard, Nygart, Martin Olsen, Piper (Sekretær), Schovelin og C. F. Sørensen. Efter Harald Jensens Død indvalgte $\frac{30}{10}$ Lewinsky.
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: C. C. Andersen, J. V. Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, Karberg (Formand), Thomas Larsen og Lewinsky.
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): C. C. Andersen, Bunch, Marie Christensen, Ole Hansen (Formand), Harald Jensen, Johannes Jensen, Knop,

Lewinsky, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Martin Olsen, Piper, A. O. Rasmussen, Sørensen-Egaa og Veistrup (Sekretær). Efter Harald Jensens Død indvalgtes ³⁰/₁₀ Laurits Knudsen.

Til at føre Tilsyn med *Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget *Wiinblad* og Landstinget *J. V. Christensen*.

I Samlingens Løb blev der forelagt 138 Lovforslag (129 Regeringsforslag, 9 fremkomne ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 92 forelagt i Folketinget, 37 i Landstinget. Af de ved privat Initiativ fremkomne 9 Forslag forelagdes 7 i Folketinget, 2 i Landstinget. Af de forelagte Regeringslovforslag er 77 endeligt vedtaget [A.], medens 52 ikke blev behandlet til Ende eller bortfaldt [B. I.]. Af de private Lovforslag blev ingen behandlet til Ende [B. II.]. Desuden forelaa til Afgørelse eller Behandling en Række andre Sager [C.].

A.

Finansministeren vedrørende:	Side
1. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1926 til 31. Marts 1927.....	33
2. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1925 til 31. Marts 1926	54
3. Normeringslov for Finansaaret 1926—27	63
4. Lov om Statens Regnskabsvæsen og Revision	66
5. Lov om Ændring i Lov af 12. Juni 1922 om Afgift paa Omsætningen i Kafeer, Restaurationer m. m.	74
6. Lov om midlertidige Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 (Lempelser for Tekstilindustrien)	74
7. Lov om Stempelfrihed for Obligationer, udstedte af danske Købstadkommuner i 1925.....	76
8. Lov om Lempelser ved Tilbagebetaling af Laan ydede af Statskassen til Fiskere i Anledning af Stormskade..	77
9. Lov om Ændring i de for Statsanstalten for Livsforsikring gældende Bestemmelser om Tariffer, Bonus og Reservefond	78
10. Lov om Ændringer i Lov Nr. 95 af 29. Marts 1924 om Aflysning af flere Statskassen tilflydende Afgifter og samme paahvilende Byrder.....	81
11. Lov om Ændring i Amtstueforordningen af 8. Juli 1840 vedrørende Opkrævning m. v. af Skatter og Afgifter af fast Ejendom	83
12. Lov om Ændringer i Reglerne for Skatteopkrævningen i Købstæderne	86
13. Lov om Ændringer i Lov om Afgift ved Tinglæsning m. m. Nr. 112 af 1. April 1922.....	88

Indenrigsministeren vedrørende:		Side
14.	Lov om kommunale Ejendomsskatter	92
15.	Lov om Ændring i den kommunale Skattelovs Bestemmelser om Overgang fra Hartkornsskat til Ejendomsskyld	116
16.	Lov om Ydelse af Brændsel til Aldersrentenydere i Vinteren 1925—26.....	118
17.	Lov om Ændringer i Lov af 14. December 1857 indeholdende nogle Forskrifter om Gader, Veje og Vandløb i København	119
18.	Lov om Ændringer i Lov om Embedslægevæsenets Ordning af 21. April 1914.....	124
19.	Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser.....	127
20.	Lov vedrørende Grundforbedringsarbejder.....	129
21.	Lov om Forlængelse af Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger	131
22.	Lov om Støtte af Boligbyggeri.....	132
23.	Lov om Indførelse af dansk Fattiglovgivning i de sønderjydske Landsdele.....	135
24.	Lov om Alderdomsunderstøttelse i Grønland	139
25.	Lov om Vandforsyningsanlæg	141
26.	Lov om Indfødsrets Meddelelse.....	147
27.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet.....	149

Justitsministeren vedrørende:

28.	Lov om Ægtefællers Arveret og uskiftet Bo	149
29.	Lov om Tilsyn med de af Eksekutorer behandlede Dødsboer	154
30.	Lov om Tinglysning	156
31.	Lov om Ændringer i Lov om Udpanning og om Udlæg uden Grundlag af Dom eller Forlig af 29. Marts 1873 .	173
32.	Lov om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen.....	176
33.	Lov om Forbud mod Handel med Genstande tjenlige til at afbryde Svangerskab	179
34.	Lov om Lempelser med Hensyn til Efteraarsflyttedagen 1925	182
35.	Lov om Ændring i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916	185
36.	Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m. .	185
37.	Lov om Bortfald af den Københavns, Haderslev og Aabenraa Kommuner tilkommende Ret til herreløs Arv...	187
38.	Lov om Ændring i Lov for Færøerne af 24. Januar 1913 om Handelsrejsende.....	189

	Side
39. Lov om Ændring i Lov af 17. Marts 1922 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse paa Færøerne.....	189
40. Lov om Tillæg til Lov for Færøerne om Fiskerilaan af 30. Januar 1923.....	190
41. Lov for Færøerne om Landvæsenskommissioner.....	191
42. Lov for Færøerne om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme m. m.....	192
43. Lov for Færøerne om Udskiftning.....	193

Landbrugsministeren vedrørende:

44. Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m.....	199
45. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet, jfr. Lov Nr. 217 af 21. April 1921.....	204
46. Lov om Ændring i Lov af 18. April 1925 om Afvanding af Marsken ved Tønder.....	208
47. Lov om Ændringer i Lov Nr. 94 af 1. April 1925 om Grundforbedringslaan.....	209
48. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1920 om smitsomme Sygdomme hos Husdyr.....	210
49. Lov om Foranstaltninger til Udryddelse af Oksebremse-larven.....	211
50. Lov om Fiskerilaan.....	212
51. Lov om Benyttelse af Jorder i offentligt Eje og af Præstegaardsjorder forinden Afgivelsen til Udparcellering....	214
52. Lov om Grundforbedringslaan.....	216
53. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 183 af 1. Maj 1923 om midlertidige Ændringer i Lov Nr. 124 af 8. Juni 1912 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme og i Lov Nr. 178 af 12. Februar 1919 om Ændring i nævnte Lov.....	217
54. Lov om Mærkning af Heste og klovbærende Dyr, der indføres her til Landet.....	219
55. Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m.....	220

Ministeren for Industri, Handel og Søfart vedrørende:

56. Lov om Ændring i Lov Nr. 314 af 20. December 1924 om Valutaforanstaltninger.....	221
57. Lov om Foranstaltninger til Opretholdelse af Arbejdet i kriseramte Virksomheder.....	226

	Side
58. Lov om Ændring i Lov om Statens Medvirken til en Reorganisation af Den danske Landmandsbank, Hypotek- og Vekselbank af 21. September 1922 med Ændringer af 5. Februar 1923.....	236
59. Lov om Ændringer i Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse	241
60. Lov om Ændring i Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelsselskab med begrænset Ansvar	244
61. Lov om Ændring i Lov Nr. 301 af 30. Juni 1922 om Tillæg til Sparekasseloven	244
62. Lov om Ændring i Lov Nr. 540 af 4. Oktober 1919 om Afholdelse af Fondsbørs, jfr. Lov Nr. 278 af 30. Juni 1922.....	245
63. Lov om Forenings-Registeret	246
64. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj	248
65. Lov om Ændring af de ved Lov Nr. 69 af 29. Marts 1924 fastsatte Kendelser for Adgangsbeviser for udenlandske Firmaers Handelsrejsende	249

Ministerøen for offentlige Arbejder vedrørende:

66. Lov om Radiospredning	250
67. Lov om Ændring i Lov om Motorkøretøjer med Hensyn til Forsøg med Vejbaner og Vejmaterialer m. m.	255
68. Lov om midlertidig Forlængelse af den færøske Telefonteknisk koncession.....	257

Socialministeren vedrørende:

69. Lov om Foranstaltninger til Modvirkning af Arbejdsløsheden	258
70. Lov om Krisehjælp til arbejdsløse	268
71. Lov om Ændring i Lov af 9. Juni 1920 om Arbejde i Bagerivirksomheder og Konditorier	277
72. Lov om Ændringer i Lov af 21. December 1921 om Mægling i Arbejdsstridigheder	278
73. Lov om Ændring i Lov af 21. December 1921 om Mægling i Arbejdsstridigheder	279
74. Lov om Ændringer i Lov Nr. 346 af 20. Juni 1921 om anerkendte Sygekasser	279
75. Lov om Ændring af Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 om Værgeraadsforsorg m. m	280
76. Lov om blinde Børns Undervisning	282
77. Lov om døvstumme Børns Undervisning	285

B.**I. Lovforslag, fremsatte af Regeringen.****Finansministeren vedrørende:**

	Side
1. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten.....	292
2. F. t. Lov om Ændring i Lov om Afgift af Arv og Gave Nr. 147 af 10. April 1922.....	296
3. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr 104 af 1. April 1922 om Afgift af offentlige Forestillinger og Fremvisninger m. m.	303
4. F. t. Lov om Ændring i Lov af 1. Maj 1923 om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m.....	304
5. F. t. Lov om Ændring i den i Lov af 20. December 1924 om Valutaforanstaltninger omhandlede Valutaydelse m. v.	305

Forsvarsministeren vedrørende:

6. F. t. Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagt-korps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver.....	306
---	-----

Indenrigsministeren vedrørende:

7. F. t. Lov om Understøttelse til Børn af Enkemænd og Enker.....	310
8. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 348 af 7. August 1922 om Aldersrente.....	311
9. F. t. Lov om statsanerkendte Sygeplejersker.....	312

Justitsministeren vedrørende:

10. F. t. Almindelig borgerlig Straffelov.....	313
11. F. t. Lov om Arresthuse og Arbejdshuse.....	313
12. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916.....	313
13. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916.....	330
14. F. t. Lov om Naturfredning.....	331
15. F. t. Lov om Opbevaring af Kalciumkarbid samt om Fremstilling, Opbevaring og Anvendelse af Acetylen ...	339
16. F. t. Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m.	341

Kirkeministeren vedrørende:

17. F. t. Lov om Adgang for Kvinder til visse Præsteembeder.	342
18. F. t. Lov om Ændring i Lov om Menighedsraad af 30. Juni 1922.....	342
19. F. t. Lov om Adgang for Præst for Ryslinge Frimenighed Rørdam til Brug af Folkekirkens Kirker.....	443

Landbrugsministeren vedrørende:

	Side
20. F. t. Lov om Jagten.....	347
21. F. t. Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v.	347
22. F. t. Lov om Vilkaar for Overtagelse af Jorder i offentligt Eje	352
23. F. t. Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme	355
24. Forslag til Skovpolitilov	364
25. F. t. Lov om indenrigs Kødkontrol.....	367

Ministeren for Industri, Handel og Søfart vedrørende:

26. F. t. Lov om Banker	375
27. F. t. Lov om uretmæssige Prisaftaler m. v.	383
28. F. t. Lov om Aktieselskaber.....	386
29. F. t. Lov om Forhyring og Mønstring af Skibsmandskab	398
30. F. t. Lov om Tillæg til Sømandslov af 1. Maj 1923....	404
31. F. t. Lov om Forsikringsvirksomhed.....	405
32. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 50 af 28. Februar 1916 om Sønæringen m. m.....	406

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

33. F. t. Lov om Postsparevirksomhed	408
--	-----

Socialministeren vedrørende:

34. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention vedrørende Arbejdstiden i industrielle Virksomheder	416
35. F. t. Lov om Arbejdstid for de ved Industri, Haandværk og lignende Virksomheder beskæftigede Arbejdere	417
36. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder	417
37. F. t. Lov om Hviledage i industrielle Virksomheder m. m.	418
38. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention vedrørende Kvinders Arbejde før og efter Barnefødsel	421
39. F. t. Lov om Barselhvile m. m.	421
40. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Kvinders Anvendelse til Arbejde om Natten	422
41. F. t. Lov om Kvinders Arbejde om Natten i Haandværks- og Industrivirksomheder	423
42. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention om Forhyring	423

	Side
43. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Erstatning for Arbejdsløshed i Tilfælde af Skibsforslis	424
44. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende tvungent Lægetilsyn med Børn og unge Mennesker beskæftigede om Bord paa Skibe	424
45. F. t. Lov angaaende Anvendelse af Blyhvidt ved Malerarbejde	425
46. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Landarbejderes Forenings- og Organisationsret	425
47. F. t. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde	426
48. F. t. Lov om Lærlingeforholdet	427
49. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 122 af 23. Marts 1923 om Tilsyn med Børn	434
50. F. t. Lov om Tillæg til Lov af 30. Juni 1922 om Lukketid for Butikker og Lagre m. v.	435

Undervisningsministeren vedrørende:

51. F. t. Lov om Skolevæsenets Styrelse og Tilsyn	437
52. F. t. Lov om Lærerskoler	437

II. Private Lovforslag.

53. F. t. Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsmiljøet. (Af Kragh, Knud Kristensen, Pinstrup, Rytter og Slebsager)	438
54. F. t. midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder. (Af Rode, Niels Frederiksen, Henningsen, Nis Nissen, Povlsen og Zahle)	438
55. F. t. Lov om Tvedeling af Statens Jordfond. (Af Holstein).	439
56. F. t. Lov om Statshjælp til Opførelse af smaa Beboelseshuse med Haver („Haveboliger“). (Af Holstein)	440
57. F. t. midlertidig Lov om visse Prisaftaler. (Af Rode og Niels Frederiksen)	440
58. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 379 af 28. Juni 1920 om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v. (Af Carlsen-Skiødt, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov, Pürschel, Reedtz-Thott og Sven)	443
59. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (Af Simonsen, Hedelund, Jensen [Lillering], Kammersgaard, Lange og Sneum)	445
60. F. t. Lov om Ændring i Forordningen af 5. Marts 1845 om Grunds Afstaaelse til Jernbaner. (Af Piper og Tvede)	446
61. F. t. Lov om Nedsættelse af et Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken. (Af S. Rasmussen).	446

C.

I. Beslutninger m. m.:	Side
1. Beslutning af Rigsdagen angaaende den af Statsrevisorerne afgivne Betænkning over Statsregnskabet for Finansaaret 1923—24	448
2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“, § 13.....	449
3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1925 har anvendt til Anlæg i Frihavnen.....	449
4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 1. September 1925 i København afsluttet Venskabs-, Handels- og Skibsfartstraktat mellem Danmark og Siam med dertil hørende Slutprotokol og Protokol angaaende den Jurisdiktion, som finder Anvendelse paa danske Statsborgere i Kongeriget Siam	450
5. Rigsdagsbeslutning angaaende Ratifikation af en Erklæring om en Fornyelse af Danmarks Tiltræden af den valgfri Bestemmelse til Statutten for den ifølge Forbundspagten Artikel 14 oprettede, faste mellemfolkelige Domstol for et yderligere Tidsrum af 10 Aar.....	452
6. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Ratifikation af Protokollen om en Ændring til Artikel 16 i Pagten for Folkenes Forbund	453
7. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftskonvention mellem Danmark og Sverige.....	454
8. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftsoverenskomst mellem Danmark og Norge	460
9. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftskonvention mellem Danmark og Finland.....	461
10. Beslutning af Folketinget vedrørende Lettelse af Skattebyrden. (Efter Forslag af Folketingsmændene Brorsen, H. P. Hanssen [Nørreinølle], Martin Hansen, J. Jacobsen, Kragh, N. Neergaard, Slesbager og Søren Svendsen) ...	461
11. Beslutning af Landstinget i Henhold til Grundlovens §56.	463
12. Beretning angaaende de paa Folkeforbundets 6. Generalforsamling i Genève i September 1925 vedtagne Beslutninger og Ønskemaal	463
 II. Valgs Prøvelse:	
A. Folketinget	463
B. Landstinget	463
 III. Valg:	
1. Valg af 4 Statsrevisorer og Stedfortrædere for disse for Regnskabsaarene 1925-26—1928-29 i Henhold til Grundlovens § 49.....	465

	Side
2. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn.....	465
3. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det i Henhold til Lov Nr. 314 af 20. December 1924 om Valutaforanstaltninger nedsatte Valutaudvulg	466
4. Valg af 4 Medlemmer til Tilsynsraadet for Statens Sindsygehospitaller for Tiden fra 1. Januar 1926 til 31. December 1929	467
5. Valg af 2 Medlemmer og Suppleanter til Aalegaardsnævnet for Tiden fra 1. Januar 1926 til 31. December 1928.	467
6. Valg af 1 Medlem til det i Henhold til § 7 i Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelsselskab med begrænset Ansvar, nedsatte Rigsdagsudvalg	468
7. Valg af 1 Medlem til det i Henhold til § 7 i Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelsselskab med begrænset Ansvar, nedsatte Rigsdagsudvalg	468
8. Valg af 1 Medlem af Afdelingen for Arbejdsløshedsforsikring i det i § 35 i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Arbejdsnævn for Tidsrummet indtil 6. Maj 1926.	468
9. Valg af 1 Medlem af Afdelingen for ekstraordinær Arbejdsløshed i det i § 35 i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Arbejdsnævn for Tidsrummet indtil 6. Maj 1926.	468
10. Valg af 8 Medlemmer af den i § 35, Stykke 3 c., i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Afdeling for ekstraordinær Arbejdsløshed for Tidsrummet 6. Maj 1926—6. Maj 1932	469
11. Valg af 4 Medlemmer af den i § 35, Stykke 3 b., i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Afdeling vedrørende Arbejdsløshedsforsikring for Tidsrummet 6. Maj 1926—6. Maj 1932	469
12. Valg af 4 Medlemmer til Københavns Havnebestyrelse for Tiden fra 1. Januar 1926 til 31. December 1931....	469
13. Valg af 1 Medlem af Jernbaneraadet for Tiden indtil 28. Juli 1930	469
14. Valg af 2 Medlemmer af Rigsretten	470
15. Valg af 1 Revisor for Tiden indtil 31. December 1927 for Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Regnskab.....	470
16. Valg af et Medlem til Overbevillingsnævnet for Tiden indtil 31. December 1926.....	470
IV. Andragender	470

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1926 til 31. Marts 1927.
(Finansministeren). [A. Sp. 1—C. Sp. 609, 1795].

Fremlagt i Folketinget $\frac{7}{10}$ (F. Sp. 10). 1. Beh. $\frac{15-16}{10}$ og $\frac{20}{10}$ - $\frac{14}{11}$ (F. Sp. 254). Henvist til Finansudvalget (se Side 21). Betænkning (B. Sp. 131) afgiven $\frac{6}{1}$. (Ordførere: Angaaende Statsministeriet, Kirkeministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder, Krigsministeriet og Marineministeriet: *Andreasen*. Angaaende Udenrigsministeriet og Undervisningsministeriet: *N. C. Christensen*. Angaaende Ministeriet for Industri, Handel og Søfart og Justitsministeriet: *L. D. Rasmussen*. Angaaende Landbrugsministeriet: *Olufson*. Angaaende Socialministeriet: *Schrøder*. Angaaende Indenrigsministeriet og Finansministeriet: *Wilmann*). 2. Beh. $\frac{12}{1}$ (F. Sp. 3832). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 629). (Ordførere: som ved 2. Behandling). 3. Beh. $\frac{24}{3}$ (F. Sp. 6180). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{26-27}{3}$ (L. Sp. 1607). Henvist til Finansudvalget (se Side 22). Betænkning (B. Sp. 2599) afgiven $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Ejsing). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1816). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1845). **Loven stadfæstet 31. Marts 1926.** (Lov-Tid. Nr. 89).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1926—27.

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
<i>Løbende Indtægter</i> i Henhold til nedenstaaende Para- grafer:		
Udbytte af Domænerne (§ 1)	÷ 742 067	÷ 1 403 584
Udbytte af Statsvirksomhe- derne (§ 2).....	÷ 18 904 288	÷ 12 188 777
At overføre...	÷ 19 646 355	÷ 13 592 361

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
Overført...	÷ 19 646 355	÷ 13 592 361
Rentekonto (§ 3).....	4 145 944	5 523 849
Overskud af Universitetets og Statens højere Almensko- lers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)	631 052	631 952
Skatter og Afgifter (§ 5) ...	390 563 172	368 731 039
Overskud af Klasselotteriet (§ 6).....	2 511 502	2 527 632
Adskillige Indtægter (§ 7) ..	3 408 426	3 411 426
I alt...	381 613 741	367 233 537

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
<i>Løbende Udgifter</i> i Henhold til nedenstaaende Para- graffer:		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8).....	1 000 000	1 000 000.
Det kongelige Hus's Aarpenge (§ 9).....	222 000	222 000.
Rigsdagen (§ 10).....	2 600 000	2 340 000.
Statsministeriet (§ 11).....	508 350	505 466
Udenrigsministeriet (§ 12) ..	6 464 264	5 721 563.
Landbrugsministeriet (§ 13).	13 293 111	13 415 512
Indenrigsministeriet (§ 14) ..	73 301 262	73 632 974
Socialministeriet (§ 15).....	57 034 436	57 926 784
Ministeriet for offentlige Ar- bejder (§ 16).....	7 793 177	8 503 907
Ministeriet for Industri, Han- del og Søfart (§ 17).....	5 439 716	5 199 917
Justitsministeriet (§ 18)	19 002 687	18 172 111
At overføre...	186 659 003	186 640 234

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
Overført...	186 659 003	186 640 234
Kirkeministeriet (§ 19).....	4 595 306	4 000 606
Undervisningsministeriet (§ 20).....	71 208 234	67 022 257
Krigsministeriet (§ 21).....	39 279 243	37 439 237
Marineministeriet (§ 22)....	24 527 882	22 999 756
Finansministeriet (§ 23)....	27 823 576	26 265 734
Grønland (§ 24).....	208 226	523 942
Pensionsvæsenet (§ 25).....	15 388 529	13 602 136
I alt...	369 689 999	358 493 902
Overskud...	11 923 742	8 739 635
	<hr/> 381 613 741	<hr/> 367 233 537

Oversigt over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1926—27.

Indtægter.

Efter Lovforslaget.

36

			Bevilling.	I alt.
			Kr.	Kr.
	<i>Kassebeholdning den 1. April 1926, anslaaet</i>		.....	25 411 129
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>		381 613 741	
	<i>Formueindtægter.</i>			
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:			
		Kontant. Kr.	Afskrivning. Kr.	
	Domænerne		115 031	
	Statsvirksomhederne	2 756 000	12 213 655	
	§ 7. Adskillige Indtægter		24 109	
	Statsministeriet		3 312	
	Udenrigsministeriet		31 854	
	Landbrugsministeriet		170 817	
	Indenrigsministeriet		1 201 265	
	Socialministeriet		329 074	
	Min. for offentlige Arbejder ..		68 500	
	Min. f. Industri, Handel og Søfart		32 749	

Finansloven.

1925/
1926

	Justitsministeriet.....	185 597	
	Undervisningsministeriet	783 090	
	Krigsministeriet.....	608 970	
	Marineministeriet.....	352 426	
	Finansministeriet.....	197 087	
	Grønland.....	170 264	
		<u>2 756 000</u>	<u>16 487 800</u>
			19 243 800
—	B. Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender.....	4 100 000	
—	C. Optagne Laan.....	14 255 000	
—	D. Salg af Værdipapirer.....	3 880 212	
—	E. Formindskelse af Varebeholdninger og Driftskapitaler.	»	
—	F. Formindskelse af Indtægtsrestancer.....	»	
—	G. Forøgelse af Udgiftsrestancer.....	»	
—	H. Arveafgift.....	10 000 000	
—	I. Indtægter i Henhold til Lov om Valutaforanstaltninger af 20. December 1924 m. m.	20 650 000	
—	K. Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.	1 650 000	
			<u>455 392 753</u>
			480 803 882

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
	<i>Kassebeholdning den 1. April 1926, anslaaet</i>	.....	25 411 129
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	367 233 537	
	<i>Formueindtægter.</i>		
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:		
		Kontant. Kr.	Afskrivning. Kr.
	Domænerne		115 031
	Statsvirksomhederne	2 564 416	12 222 105
	§ 7. Adskillige Indtægter		24 109
	Statsministeriet		3 312
	Udenrigsministeriet		31 854
	Landbrugsministeriet		170 817
	Indenrigsministeriet		1 201 265
	Socialministeriet		329 402
	Min. for offentlige Arbejder		68 500
	Min. for Industri, Handel og Søfart		32 749

	Justitsministeriet	185 597	
	Undervisningsministeriet	783 090	
	Krigsministeriet	608 970	
	Marineministeriet	352 426	
	Finansministeriet	197 087	
	Grønland	170 264	
		<u>2 564 416</u>	<u>16 496 578</u>
			19 060 994
—	B. Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender		4 100 000
—	C. Optagne Laan		14 255 000
—	D. Salg af Værdipapirer		3 929 200
—	E. Formindskelse af Varebeholdninger og Driftskapitaler		»
—	F. Formindskelse af Indtægtsrestancer		»
—	G. Forøgelse af Udgiftsrestancer		»
—	H. Arveafgift		10 000 000
—	I. Indtægter i Henhold til Lov om Valutaforanstaltninger af 20. December 1924 m. m.		20 650 000
—	K. Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.		1 650 000
			<u>440 878 731</u>
			<u>466 289 860</u>

Udgifter.
Efter Lovforslaget.

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	<i>Løbende Udgifter</i>	369 689 999	
	<i>Formueudgifter.</i>		
§ 26 II. A.	Afdrag paa Statsgælden	31 556 003	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
	Kr.		
	Domænerne	121 120	
	Statsvirksomhederne	34 736 900	
	Landbrugsministeriet	312 384	
	Socialministeriet	29 300	
	Justitsministeriet	2 422	
	Underivsningsministeriet	572 100	
	Finansministeriet	3 000	
	Grønland	80 000	
		35 857 226	
— C.	Private Jernbaneanlæg	4 525 000	
— D.	Udlaan og Forskud	8 105 948	

— E.	Forøgelse af Varebeholdninger og Driftskapitaler	3 499 903	
— F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer	»	
— G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer	»	
— H.	Til Indkøb af Værdipapirer	»	
— J.	Forøgelse af Domænefonden	1 650 000	
			454 884 079
	Kassebeholdning den 31. Marts 1927, anslaaet	.....	25 919 803
			480 803 882

Kassebeholdningen den 1. April 1926	25 411 129 Kr.
— — 31. Marts 1927	25 919 803 —
Forøgelse af Kassebeholdningen i Finansaaret 1926—27	<u>508 674 Kr.</u>

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	Løbende Udgifter	358 493 902	
	<i>Formueudgifter.</i>		
§ 26 II. A.	Afdrag paa Statsgælden	30 056 003	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg: Kr.		
	Domænerne	119 208	
	Statsvirksomhederne	38 096 400	
	Landbrugsministeriet	192 946	
	Socialministeriet	34 450	
	Ministeriet for offentlige Arbejder	228 000	
	Justitsministeriet	58 422	
	Undervisningsministeriet	681 940	
	Finansministeriet	3 000	
	Grønland	1 110 475	
	—————	40 524 841	
— C.	Private Jernbaneanlæg	4 525 000	
— D.	Udlaan og Forskud	7 857 321	
— E.	Forøgelse af Varebeholdninger og Driftskapitaler	2 661 517	

—	F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
—	G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	»	
—	H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
—	J.	Forøgelse af Domænefonden.....	1 650 000	
		Kassebeholdning den 31. Marts 1927, anslaaet.....	.....	445 768 584
				20 521 276
				<u>466 289 860</u>

Kassebeholdningen den 1. April 1926.....	25 411 129 Kr.
— — 31. Marts 1927.....	20 521 276 —
Formindskelse af Kassebeholdningen i Finansaaret 1926—27	<u>4 889 853 Kr.</u>

Ved Finanslovsforslagets Fremlæggelse udtalte Finansministeren om Formen for Forslaget, at det „fremtræder principielt i samme Skikkelse, som det blev forelagt i Fjor, saaledes at de Foranstaltninger, der da blev indført med Hensyn til Renteberegninger, rationelle Afskrivninger o. s. v., er de samme“. Ministeren tilføjede: „Bemærkningerne til Finanslovsforslaget har man i Aar af Hensyn til Trykningsudgifterne søgt at trænge mere sammen, end Tilfældet var tidligere, og man har af samme Grund ført visse mindre betydningsfulde Tabeller angaaende Udgifter og Indtægter over i en saakaldt Bilagsbog, der ikke er trykt, men som vil blive overleveret Rigsdagens og naturligvis navnlig Finansudvalgets Medlemmer i maskinskrevne Eksemplarer. Man har søgt at begrænse Trykningen til det mindst mulige, og af den Grund har man ogsaa opgivet det gamle System med Marginalnoter paa Siderne af Finanslovens Bemærkninger, et System, der hyppigt medførte, at der stod en hel Række Noter, men i øvrigt intet paa Siderne. Men navnlig har man søgt at gøre de Oplysninger, som Bemærkningerne indeholder, saa nyttige og saa betydningsfulde som muligt, og i saa Henseende vil jeg gerne have Lov at fremhæve, at man i Aar — jeg haaber, at det er sket overalt, hvor det er muligt — har indført i Bemærkningerne 3 Tal, som er af Betydning for Vurderingen af Finanslovens Tal, nemlig Regnskabstallet for den enkelte Konto 1924—25, Finanslovens Tal for samme Konto 1925—26 og endelig Forslagets Tal for samme Konto for 1926—27. Det vil altsaa sige, at man faktisk har tre Aar liggende foran sig i de Tal, som nævnes i Bemærkningerne.“

Endvidere udtalte Ministeren: „Jeg vil straks fremhæve, at Budgettet er med ganske enkelte Undtagelser lagt under Hensyntagen til det Prisniveau, som har været gældende i indeværende Sommer, og det vil praktisk talt sige, at der ikke kan være taget Hensyn til det Prisfald, som er kommet i de senere Maaneder, og naturligvis langt mindre til det, der forhaabentlig kommer i de følgende Maaneder. Lønningerne til Statens Tjenestemænd er overalt budgetteret med de nugældende Lønningsudgifter som Grundlag, og den Nedgang i Lønudgifter, som maa forventes, maa der derfor tages Hensyn til ved Finanslovens tredie Behandling her i Rigsdagen, naar Oplysninger foreligger om det Lønniveau, som skal gælde fra 1. April 1926.“

Dette skete ogsaa, idet ved 3. Behandling næsten alle Finanslovens Udgiftsbudgetter — bortset fra lovbundne Bevillinger eller faste personlige Understøttelser — særlig som Følge af Pristallets Nedgang nedsattes med 10 pCt.

Med Hensyn til den vedtagne Finanslovs *Indtægtsposter* paa Driftsbudgettet bemærkes:

Underskuddet paa Domæneparagraffen er ca. 300 000 Kr. større end paa forrige Finanslov, medens Underskuddet paa Statsvirksomheder, § 2, er gaaet ned fra ca. 19 200 000 Kr., som det var i Fjor, til ca. 12 200 000 Kr. Af de enkelte Statsvirksomheder udkræver *Statsbanedriften* et Tilskud fra Statskassen paa 12 654 777 Kr. og paa Anlægsbudgettet af 19 767 520 Kr. Paa dette sidste Budget er til Afskrivning opført 9 700 480 Kr. og som Renter af den i Statsbanerne indestaaende Kapital 20 548 500 Kr. Til Udvidelse af bestaaende Jernbaneanlæg er opført 7 034 000 Kr., til nye Statsbaneanlæg 12 700 000 Kr. og til Forøgelse af Statsbanernes Materiel 8 499 000 Kr. — *Postvæsenet* opføres med et Overskud af 1 290 340 Kr. paa Driften, Afskrivning 375 939 Kr. og Renter 827 673 Kr. — *Telegraf- og Telefonvæsenet* har et Overskud af 12 514 Kr., Afskrivning 1 179 000 Kr. og Renter af den indestaaende Kapital 1 566 000 Kr. Paa Anlægsbudgettet opføres som Indtægt Statens Tilskud til Anlægene 1 794 000 Kr. og under Udgift til nye Anlæg 2 339 500 Kr. — *Statshavnene* kræver et Tilskud af Staten til Driften af 1 958 063 Kr. og paa Anlægsbudgettet af 1 154 090 Kr. Under Driften er til Afskrivning opført 620 910 Kr. og som Renter 1 838 878 Kr. Til Anlæg af Fiskerihavne m. m. paa Jyllands Vestkyst opføres paa Anlægsbudgettets Udgiftsside 1 170 000 Kr. — Af de øvrige Statsvirksomheder nævnes *Den kongelige Mønt*, hvis Drift beregnes at give et Overskud af 1 427 072 Kr., Renter opføres med 150 808 Kr. og Afskrivning med 23 173 Kr. Paa forrige Aars Finanslov opførtes et Overskud af 5,9 Mill. Kr. Nedgangen skyldes, at der ikke i Aar vil blive udmøntet saa meget af de mere værdifulde Mønter, der giver større Overskud end Smaamønterne. — *Orlogsværftets* Drift opføres med et Underskud af 17 850 Kr. og *Luftfartshavnen ved Kastrup* med et Driftsunderskud af 89 370 Kr., Renter af den i Havnen indestaaende Kapital opføres med 166 115 Kr., Afskrivning 14 000 Kr.

Paa § 3, *Rentekontoen*, beregnes Renteindtægten til 59 511 384 Kr., Renteudgifter og Omkostninger ved Statsgælden til 53 987 535 Kr., altsaa Overskud 5 523 849 Kr.

Blandt Indtægterne er den største, Renter af Statens i faste Ejendomme og Anlæg indestaaende Kapitaler, 54 354 494 Kr. Renterne af den indenlandske Gæld er 31 486 887 Kr., af den udenlandske 20 846 005 Kr. Paa forrige Finanslov var der et Underskud af 1,7 Mill. Kr. Denne betydelige Forbedring skyldes, at der er budgetteret et væsentlig mindre Kurstab, samt den Rentenedgang, der er en Følge dels af Konverteringen af det udenlandske Statslaan, dels af Afbetalingen paa Statsgælden. Laanet hos Nationalbanken er gaaet ned fra 40 Mill. Kr. til 15,8 Mill. Kr.

De paa § 5 opførte *Skatter og Afgifter*, tilsammen 368 731 039 Kr. (imod 391 341 202 Kr. paa sidste Finanslov) fordeler sig saaledes: Skatter paa faste Ejendomme 11 536 000 Kr., hvoraf Ejendomsskyld 4 300 000 Kr., Grundskyld 7 200 000 Kr. og Jernbaneskyld kun 36 000 Kr., Indkomstskat 84 500 000 Kr., Formueskat 41 800 000 Kr. (i Fjor henholdsvis 88½ Million og 44½ Million), Stempelafgift 22 Mill. Kr. (i Fjor 25 Millioner), Børsskat 750 000 Kr. — Forbrugsafgifter 194 250 000 Kr. (i Fjor 205 950 000 Kr.), hvoraf Toldafgifter 73 750 000 Kr., Spiritusafgift 1 350 000 Kr. og Tillægsafgift paa Spiritus 31 500 000 Kr., Ølskat 29 500 000 Kr., Roesukkerafgift 6 200 000 Kr., Cigar- og Cigaretafgift 19 Mill. Kr., Spillekortstempelafgiften 400 000 Kr., Kaféskatten 16 500 000 Kr., Chokoladeskatten 10 Mill. Kr. og Forlystelsesskat 5½ Mill. Kr. — Gebyrer, Sportler og Kendelser er 13 895 039 Kr. (i Fjor 15 055 200 Kr.), hvoraf den største Post er Retssportler 8½ Mill. Kr.

Paa *Udgiftsbudgettet* skal nævnes følgende Tal paa *Indenrigsministeriet*: Hjælpekasseudgifter 750 000 Kr., Enkebørnsloven 1 242 000 Kr., Tilskud til Kommunerens Udgifter til Aldersrente 41 500 000 Kr. samt ½ Mill. Kr. som Tilskud i Henhold til Lovens § 16 og samme Beløb til Brændselshjælp til Aldersrentenyderne. — Paa *Socialministeriet* nævnes: Tilskud til Sygekasserne 13 800 000 Kr., til Arbejdsløshedskasserne 3 850 000 Kr. (i Fjor 4½ Million) og til Arbejdsløshedsfonden 4 650 000 Kr. (i Fjor 2 250 000 Kr.), Statens Andel i Invaliderrenten 4 700 000 Kr.

Paa § 26, *Formuebevægelser*, er blandt *Indtægter* opført de forskellige Afskrivningsbeløb 16 496 578 Kr., Afdrag paa udestaaende Fordringer 4 100 000 Kr., Indtægt ved Salg af

Statsbancobligationer 15 Mill. Kr. til Kurs 95 14 250 000 Kr., Salg af Husmandsobligationer 3 929 200 Kr., Arveafgift 10 Mill. Kr., Valutaydelse i Henhold til Valutaloven af 1924: Tillæg til Indkomstskatten 10 850 000 Kr., Omsætningsafgift af Motorkøretøjer $6\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og Forbrugsafgifter 3 400 000 Kr. Af *Udgifterne* nævnes: Afdrag paa den indenlandske Gæld 13 302 500 Kr. og paa den udenlandske 2 971 200 Kr., Afbetaling paa Statskassens Laan hos Nationalbanken for Overtagelse af Preferenceaktier i Landmandsbanken 13 774 773 Kr.

Ved Finanslovforslagets Fremlæggelse nævnte Finansministeren først nogle Tal fra Statsregnskabet for 1924—25 samt for Aaret 1925—26. Angaaende *Statsregnskabet* udtalte Ministeren, at det „er udarbejdet efter de gamle Former og giver derfor ikke, saaledes som det forhaabentlig bliver Tilfældet ved fremtidige Statsregnskaber, en klar Deling mellem Driftsregnskab og Formue- og Anlægsregnskab. Saaledes som Regnskabet er opstillet, viser de løbende Indtægter en Sum paa 431,5 Mill. Kr., medens de løbende Udgifter andrager 416,9 Mill. Kr. Der er saaledes paa denne Del af Regnskabet et Overskud paa 14,6 Mill. Kr. Paa § 26, der omhandler Udgifterne til Erhvervelse af Formue og Afdrag paa Gæld samt Indtægterne ved Forbrug af Formue og Stiftelse af Gæld, andrager Udgifterne 87,7 Mill. Kr. og Indtægterne 39,8 Mill. Kr. Forskellen her andrager saaledes 48 Mill. Kr., og naar det før nævnte Overskud paa de løbende Indtægter og Udgifter paa 14,6 Mill. Kr. fradrages, fremkommer der et Forbrug af Kassebeholdningen paa ca. 33 Mill. Kr. — Dette Regnskabs samlede Resultat svarer ret nøje til, hvad der ventedes, da Tillægsbevillingsloven blev vedtaget i Rigsdagen i Foraaret. Ganske vist var det samlede Resultat af Finanslovens og Tillægsbevillingslovens Tal saaledes, at der maatte forventes et Kasseunderskud paa ca. 52 Mill. Kr., men erfaringsmæssigt giver Regnskabet, saaledes som Forholdene har været i de tidligere Aar, et væsentlig gunstigere Resultat end Finanslov og Tillægsbevillingslov sammenlagt, og under Hensyn til, at man ventede, at det ogsaa vilde blive Tilfældet for indeværende Aar, blev der her i Rigsdagen regnet med et Kasseunderskud, der vilde ligge ca. 20 Mill. Kr. under det, Finansloven og Tillægsbevillingsloven viste, og dette er ogsaa blevet Resultatet.“

Om de *økonomiske Forhold i 1925—26* udtalte Ministeren: „Den Finanslov, som blev vedtaget af Rigsdagen i Foraaret, indeholdt som bekendt, saa vidt det var muligt, samtlige Indtægter og Udgifter paa Statens Budget. For saa vidt

saadanne Udgifter ikke kunde forudses, eller der endnu ikke var skabt Lovhjemmel dertil, kunde de naturligvis ikke optages. Der blev paa Rigsdagen efter Finanslovens Vedtagelse vedtaget forskellige Udgiftslove, saaledes Loven om Konjunkturtillæg og Stødtillæg til Statens Tjenestemænd og Loven om Tillæg til gamle Pensionister. Udgifterne ved disse Love andrager Beløb paa henholdsvis op mod 10 Mill. Kr. og 1 Mill. Kr., og disse Udgifter kunde naturligvis ikke optages paa Finansloven. Ved Forlængelse af visse særlige Toldlove skabtes der ogsaa efter Finanslovens Vedtagelse Udsigt til en Forøgelse af Indtægterne, saaledes at man kunde gaa ud fra, at det Overskud, der fandtes paa Finanslovens Driftsbudget, ca. 10 Mill. Kr., vel maatte antages at blive noget forringet, men dog paa ingen Maade kunde antages helt at medgaa til Dækning af de nye Udgifter. Efter det foreliggende foreløbige Skøn, som det har været muligt at skaffe fra Statsbogholderiet, kan jeg udtale, at Driftsindtægter og Driftsudgifter i det første Halvaar af 1925—26 viser nogenlunde Balance.“

„Med Hensyn til Indtægterne i første Halvaar skal jeg i øvrigt meddele nærmere Oplysninger for adskillige Punkters Vedkommende. Indkomst- og Formueskatten er for 1925—26 budgetteret til at give henholdsvis 88,5 Mill. Kr. og 44,5 Mill. Kr.; i første Halvaar har Indkomstskatten givet 45,8 Mill. Kr. og Formueskatten 24,6 Mill. Kr., saaledes at de to Skatter har givet mere end Halvdelen af det budgetterede Beløb. Da, som før nævnt, andet Halvaars Skat regelmæssigt overstiger første Halvaars, fordi Selskabsskatten indgaaer sent paa Aaret, vil der alene af den Grund kunne regnes med en Forøgelse af Aarets samlede Skattebeløb. Hertil kommer endvidere, at den nye Ligning har givet et væsentligt bedre Resultat end Ligningen forrige Aar, saaledes at andet Halvaars direkte Skatter ogsaa af denne Grund kan forventes at give et højere Beløb. Efter den foreløbige Opgørelse andrager Skattebeløbet efter den sidst foretagne Ligning noget over 98 Mill. Kr. for Indkomstskattens Vedkommende, saaledes at der kan regnes med en Stigning paa noget over 10 pCt. For Formueskattens Vedkommende synes de to Ligninger at give nogenlunde samme Skattebeløb.

For de indirekte Skatters Vedkommende maa man paa adskillige Omraader regne med nogen Nedgang i indeværende Finansaar. Dette gælder saaledes Omsætningsafgifterne. Af Stempelafgiften er der budgetteret en Indtægt paa 25 Mill. Kr., men i første Halvaar er der kun indgaaet ca. 11 Mill. Kr.: her maa altsaa regnes med en Nedgang. For de egentlige Toldindtægters Vedkommende er der budgetteret en Indtægt af

75 Mill. Kr., og dette Tal skulde paa Grund af Fornyelse af Indtægtslove, der ikke var medregnet ved Budgettets Vedtagelse, egentlig ventes at stige, men Resultatet af det første Halvaar synes ikke at give Forhaabninger i saa Henseende, idet Indtægterne har været mellem 36 og 37 Mill. Kr. Da dette Tal dog nogenlunde svarer til Indtægten i første Halvaar i Fjor, kan man maaske regne, at den samlede Toldindtægt for Aaret vil naa det samme Beløb som i Fjor, nemlig 78—79 Mill. Kr.“

— — —
 „Den almindelige Tendens til Nedgang i Toldafgifterne staar i Forbindelse med den Bedring i Handelsbalancen, som har fundet Sted i det sidste Aar, og set fra et almindeligt økonomisk og samfundsmæssigt Synspunkt mener jeg derfor ikke, der er Grund til at beklage denne Nedgang.“

— — —
 „Hvad Udgifterne i indeværende Finansaar angaar, skal jeg kun udtale, at der kan være Grund til at forvente en Nedgang i disse som Følge af den almindelige Prisnedgang, men hvor stor denne Nedgang bliver, vil jo Tiden vise. Et af de Omraader, hvor der i alt Fald med Sikkerhed kan ventes en væsentlig Besparelse, er Betaling af Renter for udenlandsk Gæld. I første Halvaar har Beparelserne paa dette Omraade andraget ca. 1 Mill. Kr., og lægger vi det nuværende Kursniveau til Grund for en Beregning, vil der i Aarets Løb yderligere kunne spares ca. 3½ Mill. Kr. — I Statens Lønningsudgifter vil der ikke i indeværende Aar kunne forventes Nedgang, idet Pristallets Beregning, som finder Sted i Februar næste Aar, og som kan antages at ville give Grundlag for en Nedsættelse af Dyrtidstillæget, eventuelt ogsaa for en Nedsættelse af Konjunkturtillæget, først faar Virkning fra 1. April næste Aar, altsaa fra næste Finansaars Begyndelse.

En Begivenhed af betydelig økonomisk Rækkevidde i indeværende Aar er Konverteringen af det 8 pCt.s Dollarslaan, som der blev vedtaget Lov om i den ekstraordinære Sommersamling. Den Kurs, der opnaaedes for det nye Laan, var saa fordelagtig, at der er Grund til at sige, at neppe mange havde ventet et saa gunstigt Resultat. Grunden til dette gunstige Resultat var, at Laanet blev optaget under virkelig frie Konkurrencevilkkaar, og Resultatet viser saavel med Hensyn til den Kurs, der opnaaedes — 97,27 for et 5½ pCt.s Laan —, som med Hensyn til Laanets Afsætning i Amerika, der foregik overordentlig let, at Danmarks økonomiske Tilstand og Danmarks økonomiske Evner vurderes tilfredsstillende i Udlandet.“

Ministeren omtalte dernæst det indenlandske Laan, som blev optaget til Afløsning af det den 1. August forfaldende

Laan paa 60 Mill. Kr.; det overtoges og udbødes af Bankerne, dels i Statsobligationer til en Kurs af 93, dels i Statsgældsbeviser til Kurs 98 — Staten fik 1 pCt. mindre. I Forbindelse hermed udtalte Ministeren angaaende Tegningen af Skatkammerbeviser, at Finansministeriet har haft overordentlig let ved at skaffe sig det fornødne Beløb tegnet. „Tilbudene har endog til Tider været saa overraskende rigelige, at der har maattet siges nej til Tilbud paa meget betydelige Summer, da der ikke var Brug for disse. Rentesatsen for de tegnede Skatkammerbeviser er i Sommerens Løb gaaet betydeligt ned; i September Maaned er der afsat Skatkammerbeviser til en Rente af 4 pCt., ja, i enkelte Tilfælde endda under 4 pCt. Der er for mig ingen Tvivl om, at det har været en stor Fordel for Staten, at man har indført dette System med Udstedelse af Skatkammerbeviser.“ — Med Hensyn til Tilbagebetaling af det Laan paa 25 Mill. Kr., som forfalder i November 1926, udtalte Ministeren: „Naar jeg ved Finanslovforslagets Udarbejdelse ikke har taget Hensyn til dem, hverken indtægtsmæssigt eller udgiftsmæssigt, skyldes det, at jeg anser Opgaven med Hensyn til dette Laan for at ligge udenfor de normale Forhold, der foreligger ved Finanslovens Udarbejdelse. Der er i Virkeligheden to Veje at gaa, naar dette Laans Skæbne skal bestemmes, Tilbagebetaling eller Fornyelse, og jeg skal straks sige, at jeg mener, at Laanet bør tilbagebetales, og at jeg agter i indeværende Rigsdagssamling at forelægge et Forslag om Tilvejebringelse af Midlerne dertil.“

Angaaende de økonomiske Forhold i Almindelighed udtalte Ministeren: „De økonomiske Forhold, der har ligget til Grund ved Finanslovforslagets Udarbejdelse, kan neppe ventes fortsat i det Aar, Loven skal gælde for. Statens Budget kan ikke holdes uberørt af de økonomiske Bølger, der paa virker vort øvrige Samfundsliv. Den i December 1924 vedtagne Valutalov har bevirket en Ændring i hele vor økonomiske Situation, hvilket jeg tillægger den største Betydning og hilser med den største Glæde. Vel kan den nye Situation have sine Vanskeligheder, Vanskeligheder, som jeg dog haaber der kan opnaas Enighed om at bøde paa, saa vidt det er muligt; men Situationen er alligevel saa afgjort bedre, at man, hvis man ser paa Forholdene, som de ligger nu, og som de laa for et Aar siden, kun har Grund til at glæde sig derover.“ Ministeren omtalte dernæst den Prisedgang, der var paabegyndt, og sagde: „Men dette Prisedgang, som jeg altsaa venter, vil ogsaa faa Indflydelse paa Statens Indtægter i Aaret 1926—27. Jeg regner sikkert med, at Indtægterne paa adskillige Konti vil blive lavere end nu ansat. Vort Skattesystem er jo for en meget væsentlig Del anlagt efter Procentsystemet, det vil sige, at Skattens Provenu forandrer sig automatisk efter

Prisernes og Indtægternes Bevægelse. Naar der kommer en Nedgang dér, maa man ogsaa automatisk vente en Nedgang i Skatteindtægten. Den Ligning til Indkomst- og Formueskat, der skal foregaa i Begyndelsen af næste Kalenderaar, vil antagelig give en mindre Skatteindtægt, end Tilfældet var med den foregaaende Ligning, og derigennem vil man altsaa faa en Nedgang i Skatteindtægterne.“

Angaaende en Nedsættelse af Skatterne bemærkede Ministeren, at der ikke fra Regeringens Side kan ventes noget Forslag om Nedgang i Procentsatserne for Indkomstskatten. Han tilføjede: „Men Skattnedsættelserne skal komme, for saa vidt der er nogen Mulighed for, at Statens Økonomi kan bære dem, da det netop ligger ganske i Plan med de Bestræbelser, som hele vor Skattepolitik gaar ud paa. Jeg skal da ogsaa tilføje, at jeg mener, at man — foruden hvad der kan gøres, uden at skabe ny Indtægter —, hvis saadanne Muligheder skulde vise sig, tillige bør søge Midler til en Omlægning fra de indirekte Skatter over paa de direkte. Det vil naturligvis deraf forstås, at der ikke fra min Side kan ventes Forslag om nogen Nedsættelse af de direkte Skatter, idet jeg tværtimod mener, at der vil kunne bæres en større Del af Skattebyrden i Danmark gennem direkte Skatter, end Tilfældet er i Øjeblikket. Regeringens Bestræbelser vil med Udviklingen, som den ventes, for Øje netop være at søge at skaffe de Lempelser paa de indirekte Skatter, som er mulige, ogsaa for derigennem at være med i den almindelige Udvikling, som jeg forudser vil komme.“

De forskellige Partiers Ordførere ved 1. Behandling i Folketinget var: Wilmann for Socialdemokraterne, N. Neergaard for Venstre, Pürschel for de Konservative og Rode for de Radikale.

Disses Udtalelser drejede sig dels om Indholdet af den ved Rigsdagens Aabning af Statsministeren fremsatte Udtalelse „Trontalen“, dels om de af Finansministeren ved Forslagets Fremlæggelse berørte Spørgsmaal. Særlig fra Neergaards Side udtaltes Tvivl om, at det lagte Budget kan holde, navnlig fordi Skatteindtægten maa antages at gaa meget væsentlig ned i 1926—27.

Til 2. Behandling var kun stillet 34 Ændringsforslag, alle af de forskellige Ministre med Tiltrædelse af det samlede Finansudvalg, men paa en Række Punkter forbeholdt Udvalget sig sin Stilling til 3. Behandling.

→ Til 3. Behandling var stillet 2 463 Ændringsforslag, hvilket store Tal væsentlig hidrørte fra den almindelige Nedsættelse paa 10 pCt. paa Udgiftsbudgetterne som Følge af Pristallets Nedgang. Samtlige Ændringsforslag med Undtagelse af 9 var stillede af paagældende Ministre og tiltraadte af hele Ud-

valget. Af de 9 var et enkelt stillet udenfor Betænkningen af 15 Medlemmer af det konservative Folkeparti og gik ud paa at lade en Bevilling paa Undervisningsministeriets Budget udgaa, nemlig 2 400 Kr. „til Hjælp for Ministeriet ved Planlæggelse og Gennemførelse af en Omordning af Seminarernes Undervisningsplan og Eksamensordning“, motiveret ved, at Ministeren ikke ønskede at benytte den faste Konsulent Professor Larsens Assistance hertil. Dette Ændringsforslag forkastedes med 72 Stemmer mod 25.

Af de øvrige 8 Ændringsforslag angik de 7 ogsaa Undervisningsministeriets Budget. Et af dem angik Tilskuddet til Privatseminarierne, hvor et Flertal af Udvalget, samtlige Medlemmer undtagen de socialdemokratiske, stillede Forslag om at forhøje Bevillingen „til Ministerens Raadighed“, 15 000 Kr., med 20 000 Kr., hvorved den vil komme paa 35 000 Kr., det Beløb, der har været bevilget tidligere, men som Ministeren ikke mente at faa Brug for. Ændringsforslaget vedtoges med 69 Stemmer mod 54. — Et andet Ændringsforslag var stillet af Ministeren og kun tiltraadt af de socialdemokratiske Medlemmer af Udvalget. Det gik ud paa at bevilge 6 000 Kr. „til Udvikling af og Tilsyn med Skolekøkkenundervisningen og Undervisningen i Husgerning i Ungdoms- og Aftenskolen samt til Udarbejdelse af de til denne Undervisning nødvendige Undervisningsmidler“. Det forkastedes med 64 Stemmer mod 54. — Tre Ændringsforslag angik de Pædagogiske Kursus paa Lærerhøjskolen, hvor et Mindretal bestaaende af Venstres og de konservative Medlemmer af Udvalget foreslog en Nedsættelse. De forkastedes med 72 Stemmer mod 57. — Et Forslag angik Tilskuddet til de private Melleml- og Realskoler udenfor København, Frederiksberg og Gentofte. Ministeren havde foreslaaet Beløbet nedsat, men Forslaget blev kun tiltraadt af det socialdemokratiske Mindretal og forkastedes med 74 Stemmer mod 54, hvorefter Flertallets Forslag om at lade Bevillingen staa paa samme Tal som paa den sidste Finanslov vedtoges med 66 Stemmer mod 54. — Endelig havde Ministeren foreslaaet at nedsætte en Bevilling, 10 000 Kr. til Indkøb af Kunst til Understøttelse af bildende danske Kunstnere, med 1 000 Kr., medens Venstres og de konservative Medlemmer af Udvalget foreslog helt at stryge Bevillingen, hvilket imidlertid forkastedes med 70 Stemmer mod 57.

Paa Kirkeministeriets Budget var der Meningsforskel om et Ændringsforslag, idet et Flertal bestaaende af samtlige Medlemmer undtagen de socialdemokratiske foreslog at stryge en Tekstanmærkning, hvorved der skulde stilles 200 000 Kr. af den almindelige Kirkeligning til Raadighed for Ministeren

til Istandsættelse af trængende selvejende Kirker. Ændringsforslaget vedtoges med 62 Stemmer mod 51.

Nogen almindelig finansiel Debat fandt ikke Sted ved 3. Behandling, idet det var Meningen at optage den ved 3. Behandling af Tillægsbevillingsforslaget, hvor den imidlertid (paa Grund af tilfældige Omstændigheder) ikke fandt Sted.

Finanslovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 104 Stemmer.

I Landstinget udtalte ved 1. Behandling Finansministeren efter at have gennemgaaet Forslaget: „Nu er det naturligvis meget vanskeligt i Øjeblikket at budgettere for det kommende Aar. Det Arbejde, som er gjort for at bringe Finanslovforslagets Budgetposter i Niveau med de Prisforhold, der nu hersker i vort Land, er gjort saa godt, som det er muligt at gøre det i Øjeblikket. Men selvfølgelig kan der komme Overraskelser af enten glædelig eller sørgelig Natur, naar man betragter Forholdet ud fra økonomiske Synspunkter, i det Aar, vi gaar ind i, saa jeg kan naturligvis ikke give nogen Forsikring om, at Tallene vil holde paa det ene eller det andet Omraade. Der kan komme Nedgang i Indtægterne; der er en Mulighed for, at visse Skatteindtægter vil svigte mere end her beregnet, men der kan paa den anden Side ogsaa haabes paa Nedgang i Udgifterne, saaledes at en eventuel Nedgang i Indtægterne derigennem vil kunne afbalanceres. Saaledes som Finanslovforslaget her foreligger, er det Resultat af et Justeringsarbejde, der er søgt ført saa nær op til Forholdene som for Tiden muligt.“

Ordførerne for de forskellige Partier var: Ejsing (Venstre), C. F. Sørensen (Socialdemokraterne), Piper (Konservative) og Brandes (de Radikale).

I Betænkningen fra Landstingets Finansudvalg nævnes nogle af Udvalget holdte Samraad med forskellige Ministre, hvorefter et Flertal (Venstre og de Konservative) udtaler, at det „kunde have sluttet sig til et Mindretal i Folketinget, der stemte mod Forslaget om Indkøb af Kunst og mod Forslaget om Oprettelsen af pædagogiske Kursus paa Statens Lærerhøjskole. Flertallet stiller dog ikke Forslag om Ændringer paa disse Punkter.“

Udvalget indstillede herefter Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, og Loven vedtoges enstemmigt.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1925 til 31. Marts 1926 (Finansministeren). [A. Sp. 5053—C. Sp. 1409, 1843].

Fremlagt i *Folketinget* $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5622). 1. Beh. $\frac{11}{3}$ (F. Sp. 5668). Henvist til Finansudvalget (se Side 21). Betænkning (B. Sp. 2321) afgiven $\frac{26}{3}$. (Ordfører: Wilmann). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 6472). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 6503). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1846). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1863). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1879). Loven stadfæstet 20. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 121).

Tillægsbevillingsloven fremtræder i Aar ligesom Finansloven i en anden formel Affattelse end tidligere, nemlig som en »Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1925—26«, omfattende ligesom tidligere §§ 1—25, og saa § 26, »Formuebevægelser«. Driftsbudgettet udviser følgende

<i>Løbende Indtægter.</i>	Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1)..... ÷	901 324
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2)..... ÷	9 921 777
Rentekonto (§ 3)..... ÷	419 757
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)..... ÷	81 185
Skatter og Afgifter (§ 5).....	10 772 158
Overskud af Klasselotteriet (§ 6)..... ÷	3 502
Adskillige Indtægter (§ 7)..... ÷	571 409
I alt mindre Indtægt...	1 056 796

<i>og Løbende Udgifter.</i>	Kr.
Rigsdagen (§ 10).....	50 000
Statsministeriet (§ 11).....	36 727
At overføre...	86 727

	Kr.
Overført...	86 727
Udenrigsministeriet (§ 12)..... ÷	622 818
Landbrugsministeriet (§ 13).....	5 572 658
Indenrigsministeriet (§ 14).....	1 775 275
Socialministeriet (§ 15).....	1 008 489
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16).....	1 040 233
Ministeriet for Industri, Handel og Søfart (§ 17)	196 769
Justitsministeriet (§ 18).....	531 690
Kirkeministeriet (§ 19).....	797 186
Undervisningsministeriet (§ 20).....	3 701 261
Krigsministeriet (§ 21).....	564 455
Marineministeriet (§ 22).....	1 171 081
Finansministeriet (§ 23).....	1 255 009
Grønland, jfr. § 7 n (§ 24).....	»
Pensionsvæsenet (§ 25).....	1 195 494
I alt...	<u>18 273 509</u>

saa at Merudgiften i det hele er 19 330 305 Kr.

Paa § 26, Formuebevægelser, er der en Indtægt paa 191 339 028 Kr. og en Udgift paa 190 019 110 Kr., altsaa en Mindreudgift paa 1 319 918 Kr. De store Indtægts- og Udgiftstal skyldes den Omstændighed, at de optagne Konverteringslaan er ført til Indtægt med 56 700 000 Kr. for det indenlandske Laan (5 pCt. Statsobligationer til Beløb af 30 000 000 Kr. til Kurs 92 = 27 600 000 Kr., 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb af 30 000 000 Kr. til Kurs 97 = 29 100 000 Kr.) og med 117 691 240 Kr. for det udenlandske Laan, medens blandt Udgiftsposterne findes Afdrag paa den indenlandske Gæld 61 Mill. Kr. (foruden 2 Mill. Kr. til Afbetaling af Statskassens Laan hos Nationalbanken) og 111 100 000 Kr. til Indfrielse af det i Henhold til Lov af 23. Oktober 1920 optagne (udenlandske) Statslaan.

Paa det fremsatte Tillægsbevillingslovforslag var paa Driftsbudgettet opført en Merindtægt af 2 044 538 Kr. og en Merudgift af 18 132 507 Kr., saa at Underskuddet var 18 132 507 Kr. Paa § 26 var Indtægten 191 395 957 Kr. og Udgiften 193 384 708 Kr., altsaa en Merudgift af 1 988 751 Kr.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Finansministeren:

„Da Finansloven for 1925—26 blev vedtaget, var Driftsbudgettet beregnet at ville give et Overskud paa 10,4 Mill. Kr. Imidlertid var man allerede paa dette Tidspunkt klar over, at der vilde komme betydelige Udgiftsposter til ifølge Love, som da behandlede af Rigsdagen, navnlig Lovene angaaende Forhøjelse af Konjunkturtillæg og Stedtillæg til Tjenestemændene og Loven om Tillæg til visse Pensionister, — — —. Af disse senere vedtagne Love medførte Loven om Tjenestemændenes Konjunkturtillæg og Stedtillæg, som det vil erindres, en Udgift paa ca. 9 Mill. Kr. og Loven om Tillæg til visse Pensionisters Pension en Udgift af ca. 1 Mill. Kr. Senere blev der vedtaget en Lov om Fornyelse af Luksustoldloven, og man mente paa det daværende Tidspunkt at kunne regne med, at denne Fornyelse i dette Finansaar vilde give en forøget Indtægt af 6—7 Mill. Kr., saaledes at der efter de Beregninger, der kunde anstilles den Gang, vilde være Dækning for de forudseelige Udgifter, der vilde foreligge i Henhold til den Lovgivning, Rigsdagen da beskæftigede sig med. Imidlertid vil man forstaa, at den Krisesituation, som har præget hele vort Samfunds økonomiske Liv i Finansaaret 1925—26, paa mange Maader har faaet stærke Indvirkninger paa Statsbudgettet saavel med Hensyn til Indtægter som med Hensyn til Udgifter. For Udgifternes Vedkommende har den almindelige Tendens til Prisfald i Finansaarets sidste Halvdel betydet adskillige Besparelser, ligesom naturligvis Kronens Værdistigning direkte har givet Besparelser ved alle udenlandske Betalinger; navnlig gælder dette om Rentebetalinger til Udlandet og i ikke ringe Omfang tillige ogsaa Udbetalinger paa Udenrigsministeriets Budget. Men foruden de heldige Virkninger for Statens Økonomi, som disse Besparelser har medført — Besparelser, der altsaa skyldes den økonomisk ændrede Situation —, har den kritiske Situation, vi har været inde i, tillige for Indtægternes Vedkommende medført betydelig Nedgang, og dette er da navnlig Tilfældet for Statsvirksomhedernes Vedkommende og for de indirekte Skatters og Afgifters Vedkommende. Endelig er der Grund til at nævne som en almindelig Bemærkning ved denne korte Oversigt over Aarets Resultat, at den sørgelige Hærgning af vort Land af Mund- og Klovesygen for indeværende Finansaar har medført en Merudgift for Staten til Bekæmpelse af denne Sygdom paa mellem 4 og 5 Mill. Kr. Ligeledes vil der være Grund til at nævne, at de Foranstaltninger fra Statens Side til Igangsættelse af Arbejder, som har været stærkt paakrævet under Hensyn til den over-

ordentlig store Arbejdsløshed, naturligvis ogsaa har belastet Statens Udgiftsbudget betydeligt.

Trods alle de Vanskeligheder, der saaledes har været med Hensyn til Statens Økonomi i Finansaaret 1925—26, mener jeg dog allerede nu at kunne sige, at der i det væsentlige vil kunne regnes med Balance paa Statens Driftsbudget for Aaret 1925—26.“

Inden Ministeren derpaa gik over til en Omtale af Lovforslagets Enkeltheder, hvorved han nævnte, at den samlede Udgift paa Lovforslaget androg ca. 18 Mill. Kr., sagde han til Forklaring af, at dette er betydelig mindre end den Udgift, der plejer at opføres paa Tillægsbevillingsloven (i Fjor var det 56 Mill. Kr.), at det skyldtes „de Bestræbelser, der blev udfoldet ved Finanslovforslagets Udarbejdelse og dets Behandling her i Rigsdagen for paa Finansloven at optage alle de Udgifter, som kunde forudses paa dette Tidspunkt, medens man tidligere var tilbøjelig til at lade Udgiftsbevillingerne vente til Tillægsbevillingsloven.“

Ministeren udtalte derpaa, at af de ca. 16 Mill. Kr., hvormed Udgifterne efter Forslaget oversteg Indtægterne, „vil der paa Finansloven være Dækning for ca. 10½ Mill. Kr., idet der er budgetteret et saadant Overskud paa Driftsbudgettet. Naar man lægger disse Tal sammen, vil man alt-saa finde, at de to Bevillingslove, saaledes som de i Øjeblikket foreligger, viser et Driftsunderskud paa ca. 5½ Mill. Kr. Nu er det en Erfaringssag, at Statsregnskabets Tal viser sig at give en væsentlig bedre Balance end de to Bevillingslove tilsammen. Og selv om jeg er klar over, at en saadan Forskel mellem Bevillingslovenes Summer og Regnskabets Summer ikke kan ventes at have samme Omfang i Aar efter den nye Finanslovspraksis, der er indført, som efter den tidligere anvendte Praksis, maa man dog stadig regne med nogen Forskel, og en Forskel paa omkring 5 Mill. Kr. vil neppe paa Forhaand være et for stort Tal at regne med. For Finansaaret 1924—25, det sidst forløbne Finansaar, var der en Forskel paa Bevillingslovens Summer og Statsregnskabets Summer af ca. 10 Mill. Kr., saaledes at man, hvis man i Aar regner med en Forskel af ca. 5 Mill. Kr., har taget Hensyn til de noget forandrede Forhold, som nu foreligger.“

Ministeren gik derefter over til en Omtale af Enkelthederne: „Paa Tillægsbevillingslovforslagets Indtægtsside viser Udbyttet af Statsvirksomheder et betydeligt daarligere Resultat, end det var forudset ved Finanslovforslagets Fremlæggelse. Der er et Ekstraunderskud paa ca. 8 Mill. Kr. Den væsentlige Del heraf falder paa Statsbanerne, hvis Underskud, der i Forvejen var budgetteret til 24 Mill. Kr., yderligere maa forøges med 6 Mill. Kr. Statsbanernes Indtægt af Gods- og

Kreaturbefordring har svigtet og svigtet med et meget betydeligt Beløb, nemlig 10 Mill. Kr. I disse Tal genspejles de overordentlig vanskelige Erhvervsforhold, som Finansåret 1925—26 har lidt under, først den landsomfattende Lockout i tre Maaneder af Aarets Begyndelse og senere den knugende Erhvervskrise, som har hærget vort Land, navnlig i den sidste Halvdel af Finansåret, og som ganske naturligt har maattet nedsætte den Godsmængde, som kunde befordres paa Jernbanerne, meget betydeligt. Trods denne stærke Indtægtsnedgang paa ca. 10 Mill. Kr. bliver Forøgelsen af Underskuddet for Statsbanerne som nævnt kun 6 Mill. Kr.; dette skyldes, at Statsbanernes Administration paa alle Omraader har søgt at gennemføre saa store Beparelser som muligt, og Forslaget viser, at disse Bestræbelser ogsaa har givet Resultat. For Postvæsenets Vedkommende vil Tillægsbevillingslovens Tal betyde, at det i Finansloven budgetterede Overskud paa 1,6 Mill. Kr. i det væsentlige forsvinder, idet der kun kan regnes at blive ca. 300 000 Kr. tilbage. Telegraf- og Telefonvæsenets Overskud paa Finansloven, ca. 83 000 Kr., reduceres ved Tillægsbevillingslovens Tal til mellem 30 000 og 40 000 Kr., det vil sige, at der reelt set maa regnes ikke at blive noget Overskud.“

Med Hensyn til det optagne Konverteringslaan gav Ministeren følgende Oplysninger: „Det tidligere Dollarlaan af 1920 var bogført i Statens Status til ca. 150 Mill. Kr. Til Trods for, at Laanet skulde indfries til en Overkurs af 110 og saaledes krævede til Indløsning 27,5 Mill. Dollars, blev Beløbet efter den Dollarkurs af 4,04, som noteredes den 15. Oktober, den Dag, da Tilbagebetaling af Laanet fandt Sted, kun 111 Mill. Kr., saaledes at der derved fremkommer en Gevinst paa ca. 39 Mill. Kr. Det nye Dollarlaan paa 30 Millioner andrager med den samme Kurs som ovenfor nævnt ca. 121 Mill. Kr. Naar Kurstab og Omkostninger fradrages, udgør Laanets Provenu ca. 117½ Mill. Kr., saaledes at der herved fremkommer et Kurstab paa ca. 3½ Mill. Kr. Naar dette Kurstab fradrages den tidligere nævnte Kursgevinst, bliver Nettogevinsten ved Konverteringen af Dollarlaanet altsaa ca. 35½ Mill. Kr. Disse 35½ Mill. Kr. har jeg ikke ment det rigtigt at føre over § 3 som en Indtægt, men de bliver efter den Postering, som er forudsat i Forslaget her, at føre direkte paa Statens Nettoformue, saaledes at der derved frembringes en Formuefremgang, en Nedgang i Statsgælden, paa ca. 35½ Mill. Kr.“

Angaaende § 5, Skatter og Afgifter, der viste en Indtægtsforøgelse af ca. 11,5 Mill. Kr., udtalte Ministeren: „Dette Resultat skyldes dog alene Forøgelser i Skatter paa faste Ejendomme, der har givet en Forøgelse paa ca. 200 000 Kr.,

og Skatter paa Indtægt og Formue, der har givet en Forøgelse paa 13,6 Mill. Kr., medens der er Nedgang taget som Helhed paa de indirekte Skatters og Afgifters Konto. Saaledes er Indtægten af Stempelafgift foreslaaet nedsat med 3 Mill. Kr., Børsskatten foreslaas nedsat med 250 000 Kr., Tillægsafgiften paa Spiritus foreslaas nedsat med 3,5 Mill. Kr., og Restaurationsskatten foreslaas nedsat med 1 Mill. Kr. Endvidere er der en Nedgang i Retssportler paa 1,5 Mill. Kr. Nedgangen i Retssportler og Stempelafgift hænger formentlig sammen med de mindre gode Tider i Almindelighed. Formentlig er der en mindre Omsætning af faste Ejendomme og Omsætninger af den Art i det hele taget, som kommer ind under disse Afgifters Beregning, saaledes at denne Nedgang i Afgifter, der vedrører Pengetransaktioner mellem Samfundets forskellige Medlemmer, ogsaa giver Udtryk for den Depression, der findes i vort Samfund.

Der er enkelte af de indirekte Afgifter, der har givet mere end beregnet. Saaledes vil Ølskatten give 1 Mill. Kr. mere end beregnet; ligeledes vil Afgiften af Cigarer og Cigaretter o. s. v. og Afgiften af Forestillinger og Fremvisninger, den saakaldte Forlystelsesskat, give noget mere end beregnet, men det samlede Resultat af de indirekte Afgifter bliver dog, at Indtægten bliver mindre, end den var anslaaet til, da Finansloven blev lagt. Naar dette er Tilfældet trods det, at Toldafgiften her i Tillægsbevillingslovforslaget figurerer med en forøget Indtægt paa 2,3 Mill. Kr., saa er det, fordi denne forøgede Indtægt sammen med enkelte andre sluges af den Nedgang, der findes andre Steder. Men nu er der at sige med Hensyn til Toldafgifterne, at den Forøgelse, som her fremkommer, i Virkeligheden giver Udtryk for en Nedgang i Forhold til det, der var ventet. Toldafgifternes Sum var nemlig fastsat før Luksustoldens Fornyelse i Slutningen af forrige ordinære Rigsdagssamling, og der var den Gang regnet med, at denne Luksustoldlovs Fornyelse vilde give en Merindtægt paa Toldkontoen paa en 6 à 7 Mill. Kr.

Naar Merindtægten kun bliver 2,3 Mill. Kr., vil man altsaa se, at der har været en betydelig Nedgang i de Toldindtægter, som man den Gang mente at kunne regne med, men det hænger ogsaa sammen med hele den økonomiske Tendens, der har ligget i Aaret. Det hænger sammen med den mindre Indførsel, som jeg i og for sig ikke vil betragte som noget Onde, men som uvægerligt medfører Nedgang i Toldindtægterne, og det hænger endvidere sammen med en Nedgang i de importerede Varers Værdi, som naturligvis maa give sig Udslag paa Toldindtægterne overalt, hvor der er Tale om Værditoldsatser, og det er der jo paa ikke faa Omraader indenfor vor Toldlovgivning.

Forhøjelsen af Indkomst- og Formueskatten, som jeg omtalte for et Øjeblik siden, skyldes dels et bedre Ligningsresultat, end det var ventet, ved Skatteligningen i Foraaret 1925 og dels det nye Optrækningsystem for Skatter, som er indført i Københavns Kommune i det sidste Aar. Dette nyindførte Optrækningsystem har medført, at der for indeværende Finansaar har kunnet medregnes ogsaa Skatterne for det sidste Kvartal af 1925—26 for Københavns Vedkommende. Selv om dette Forhold lades ude af Betragtning, ses det dog, at det er de direkte Skatter, der har holdt Indtægterne oppe i indeværende Finansaar, medens de indirekte Skatter viser nedadgaaende Tendens. Uden at komme ind paa en teoretisk Vurdering af Forholdet mellem de direkte og de indirekte Afgifters Evne til at holde i nedadgaaende Tider skal jeg dog konstatere her, at de indirekte Afgifter og Skatter ikke har vist sig at være nogen særlig solid Grundvold at bygge paa for Aaret 1925—26, og jeg kan tilføje, at den endelige Opgørelse af Skattebudgettet for 1926—27 yderligere vil forstærke denne Kendsgerning.“

Vedrørende § 26 nævnte Ministeren først de foran anførte Indtægts- og Udgiftstal og sagde derpaa: „Da de Indtægter, som skyldes Valutaloven af December 1924, og som føres paa § 26, har vist sig at blive noget større end anslaaet paa Finansloven, har jeg ment at kunne foreslaa her paa Tillægsbevillingslovsforslaget, at Afdraget paa Statens Gæld til Nationalbanken i Anledning af Landmandsbankens Preferenceaktier forøges yderligere med 2 Mill. Kr.“ — — — „Som nyt Afdrag paa Statsgælden er der posteret 1 Mill. Kr. paa den indenlandske Statsgæld; det er Afdrag paa det Laan, som blev optaget sidste Sommer til Afbetaling af det tidligere indenlandske Statslaan.“ — — — „Ligeledes er der en Forbedring i Statens Status, som hidrører fra Nedbringelse af de skyldige Renter ved Finansaarets Udløb — — — idet Renteterminen for det amerikanske Laan nu er blevet Februar i Stedet for tidligere Oktober. Denne Nedgang i Renteskylden forbedrer naturligvis ogsaa Statens Status og er optaget paa § 26 som en Udgift, det vil sige som en Formindskelse af Statens Gæld med 2,3 Mill. Kr. Ved Behandlingen i Sommersamlingen af Konverteringen af Statslaanene gav jeg Løfte om, at det Kasseoverskud, som denne Konvertering øjeblikkelig kunde frembringe, skulde medgaa til ekstraordinær Afbetaling af Statsgælden, for saa vidt der fremkom et Overskud, naar de til Laanetransaktionerne knyttede Betalinger var foregaaet. Dette Løfte er opfyldt, jeg skal nærmere redegøre herfor. Kassemæssigt indbragte det Dollarlaan, vi optog, 117,7 Mill. Kr., medens Afbetalingen af det tidligere Dollarlaan krævede 111,1 Mill. Kr. Herved skulde der saa-

ledes fremkomme et Kasseoverskud paa 6,6 Mill. Kr. Ombytningen af det indenlandske Statslaan medførte et Kurstab paa 3,3 Mill. Kr., og Afdraget paa det indenlandske Laan, jeg for et Øjeblik siden nævnte, androg 1 Mill. Kr. Den nye Renteydelse paa det indenlandske Laan paa 60 Mill. Kr., som blev optaget i Sommer, har andraget 1,5 Mill. Kr., og den ekstra Renteydelse paa det amerikanske Laan, jeg har omtalt tidligere, har andraget netto 2,2 Mill. Kr. Naar man sammenlægger disse Tal, vil det altsaa vise sig, at de Rente- og Afdragsydelse, som er blevet betalt ved disse Laans Optagelse, ved Konverteringen, har udgjort i alt 8 Mill. Kr., og da Kasseoverskuddet paa det amerikanske Laan androg 6,6 Mill. Kr., vil det altsaa ses, at dette Kasseoverskud rigelig er opslugt ved de Betalinger, som Laanenes Arrangement foranledigede. Men jeg vil dog gerne tilføje, at disse 8 Mill. Kr. indeholder i Virkeligheden Beløb, der er medgaaet til Afdrag paa Statsgæld, dels den ene Million, som er afdraget paa den indenlandske Statsgæld, dels de noget over 2 Mill. Kr., som er betalt som Rente paa den udenlandske Statsgæld, idet vi netop ved denne Rentebetaling opnaaede en mindre Renteskyld ved Finansaarets Udløb, saaledes at vor effektive Statsgæld er nedbragt foruden med 1 Mill. Kr. paa indenlandske Statslaan med 2,2 eller 2,3 Mill. Kr. ved denne Renteydelse paa det udenlandske Laan. Hvis man vil danne sig et almindeligt Overblik over Statslaanetransaktionerne i indeværende Aar af de Bevillinger, som findes i denne Henseende paa dette Tillægsbevillingslovforslag, vil det altsaa vise sig, at der for det første paa dette Lovforslag er posteret ganske vist udenfor Sammentællingsrækkerne en Nedgang i Statsgælden paa ca. 35,5 Mill. Kr.; dernæst er der paa selve Lovforslaget og medregnet i det samlede Resultat optaget 1 Mill. Kr. som Afdrag paa det indenlandske Statslaan, 2 Mill. Kr. som Afdrag paa Skylden til Nationalbanken i Anledning af Landmandsbankpræferenceaktierne og 2,3 Millioner som en Forbedring i Status med Hensyn til udenlandske Laan. Det vil sige, at der foruden de 35,5 Mill. Kr.s Nedgang i Statsgælden findes optaget paa Tillægsbevillingslovforslaget en ekstraordinær Afbetaling af Statsgælden paa 5,3 Mill. Kr. Lægger man det sammen, bliver den samlede Forbedring noget over 40 Mill. Kr.s Nedgang i Statsgælden.

Jeg vil gerne tilføje, at man for § 26's Vedkommende formentlig ogsaa vil kunne regne med noget bedre Regnskabsresultat, end Bevillingsloven udviser, lige saa vel som jeg har ment at kunne regne med dette ved Driftsbudgettet. Jeg skal ikke her anslaa noget Beløb, men blot sige, at for det sidste Aars Vedkommende viser Regnskabet paa § 26

en Forbedring i Forhold til Bevillingslovene paa ca. 10 Mill. Kr. Det er ikke sandsynligt, at Forbedringen i Aar, medmindre der skulde indtræde særlige Forhold, vil blive saa stor, men nogen Forbedring maa man kunne vente, lige saa vel som Tilfælde har været tidligere Aar.“

Til 2. Behandling stillede 174 Ændringsforslag, af hvilke de 173 var stillet af de forskellige Ministre og samtlige tiltraadt af hele Udvalget. Kun et enkelt Ændringsforslag var stillet af et Mindretal af Udvalget, Venstre og de Konservative, og gik ud paa at stryge et ekstraordinært Statstilskud til Færøernes Folkehøjskole 2 000 Kr., fordi Lagtinget ikke havde villet anbefale denne Bevilling, men dette Forslag forkastedes med 63 Stemmer mod 42.

Til 3. Behandling var intet Ændringsforslag stillet, og den Generaldebat, som var ventet ved denne Behandling, fordi den var udskudt dertil fra Finanslovens 3. Behandling, fandt af tilfældige Aarsager ikke Sted.

I Landstinget forelagde Finansministeren kortelig Lovforslaget og gjorde herved en Tilføjelse til de ovenfor givne Udtalelser i Folketinget om Nedgangen i Statsgælden, idet han sagde: „Der er i Tillægsbevillingslovforslaget gjort Rede for Betydningen af den Nedgang i Statsgælden, som er fremkommet ved Laanekonverteringen sidste Sommer. Det er opgjort, at den har givet en Nedgang i Statsgælden paa 35 Mill. Kr., en Post, der føres direkte paa Formueregnskabet uden at paavirke de Bevillingskonti, som optræder paa Tillægsbevillingsloven. Jeg skal samtidig oplyse, at udover den Nedbringelse af Statsgælden, som her er Tale om, sker der en Nedgang i Statsgælden gennem de øvrige Bevillinger paa Finanslovforslaget og Tillægsbevillingslovforslaget, som de nu foreligger, saa Statsgælden netto formindskes med 23,4 Mill. Kr., idet der er ordinære Afdrag paa Gælden paa 12,8 Mill. Kr. og ekstraordinære paa 22,9 Mill. Kr., hvilket tilsammen giver 35,7 Mill. Kr., men saa er der udstedt Obligationer til et Beløb af 12 Mill. Kr., og naar de trækkes fra, bliver den samlede Formindskelse af Gælden 23,4 Mill. Kr. Disse 23,4 Mill. Kr. i Forbindelse med de 35 Mill. Kr., som stammer fra Konverteringen, vil altsaa bringe Statsgælden ned med ca. 58 Mill. Kr. i indeværende Finansaar.“

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

A.

Vedtagne Love.

---

1. Finanslov for 1926—1927 (se pag. 33).

---

2. Tillægsbevillingslov for 1925—1926 (se pag. 54).

---

3. Normeringslov for Finansaaret 1926—27. (Finansministeren). [A. Sp. 4645—C. Sp. 1349, 1827].
Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 4817). 1. Beh. $\frac{16}{2}$ (F. Sp. 5055). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 22).
Betænkning (B. Sp. 2225) afgiven $\frac{24}{3}$. (Ordfører: Valdemar Olsen). 2. Beh. $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 6267). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 6311).
Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1771). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1817). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1846). **L o v e n s t a d f æ s t e t 3 1. M a r t s 1 9 2 6.** (Lov-Tid. Nr. 79).

I Tjenestemandslovens § 46, Stykke 3, er det foreskrevet, at der hvert 5. Aar paa Normeringsloven kan finde en almindelig Regulering Sted. Denne kan ifølge samme Lovbestemmelse omfatte Omklassificering af Stillinger som Stationsforstander, Postmester, Telegrafbestyrer, Toldforvalter, Fyrmester og lignende, og disse Stillinger vil ikke udenfor denne almindelige Regulering kunne henføres til højere Lønningsklasse. En saadan almindelig Regulering, der svarer til den i Lønningslov for Told- og Trafiketatene af 27. Maj 1908, § 2, hjemlede 5-aarige Regulering for disse Styrelses Vedkommende, fandt første Gang efter Tjenestemandslovens Vedtagelse Sted i den ordentlige Rigsdagssamling 1920—21, hvorfor den næste Regulering maa foretages paa nærværende Normeringslov, for 1926—27. Ifølge Tjenestemandslovens § 48, Stykke 5, jfr. Lov Nr. 483 af 10. September 1920, skal der om de under denne Regulering henhørende Spørgsmaal

indhentes en Udtalelse fra Lønningsraadet, og de af Styrelserne udarbejdede Forslag blev da forelagt Raadet, der i Skrivelse af 23. Januar d. A. til Finansministeriet udtalte sig om Forslagene. Af Finansministeren udtaltes ved Lovforslagets Fremsættelse, at Ministeriet „har gjort sit bedste for at begrænse de Omnormeringer, der vilde medføre forøgede Udgifter“, og derved ogsaa opnaaet, at Lovforslaget kun blev af meget begrænset Omfang.

Den vedtagne Lov indeholder i alt 267 Poster paa de forskellige Ministeriers Omraader. Heraf skal kun nævnes nogle enkelte. Som Følge af, at den 5-aarige Regulering ogsaa omfatter Underrettsdommere, Politimestre og Amtsforvaltere, har Lønningsraadet, der tiltraadte Ministeriets Forslag om Oprykning af 3 Dommerembeder fra 2. til 1. Lønningsklasse, udtalt, »at det vedvarende er Raadets Opfattelse, at der som foreslaaet af Sparekommissionen af 1921 maa kunne finde en Sammendragning Sted af en Del af Embederne som Underrettsdommere, hvis Antal maa anses for at være for stort.« Dernæst udtales det i Bemærkningerne, at der af Justitsministeriet har været stillet Forslag om at oprykke alle de nuværende Stillinger for Politimestre af 3. til 2. Grads Embeder, men at Finansministeriet med Lønningsraadet var enig i, at det altid har været en Forudsætning for den 5-aarige Regulering, at man ved en saadan kun kunde foretage Forskydning af Stillinger mellem eksisterende Lønningsklasser, men ikke ganske lade en Lønningsklasse udgaa, og Forslaget blev herefter omformet, saaledes at Politimesterembederne vedvarende er fordelt mellem 3 Lønningsklasser, idet 11 Politimestre af 3. Grad rykker op til 2. Grad og 9 af 2. Grad til 1. Grad, hvorhos 10 Dommere ved Københavns Byret rykker op fra 6. Lønningsklasse til 5. — En almindelig Regulering af Telegrafbestyrerstillingerne foretages ved Loven, hvilket medfører en Forøgelse af Antallet, og ligeledes finder en Regulering af Toldforvalterembederne Sted.

Af Ordføreren ved 2. Behandling blev med Hensyn til den finansielle Virkning af Loven udtalt: »Forslaget med Ændringer vil i alt medføre en nominel Udgift for Statskassen paa 51 180 Kr. Der er dog den Skavank ved dette Tal, at det ikke er og ikke kan være fuldt korrekt, idet vi er sikre

paa, at Udgifterne ved Loven og ved Ændringerne paa op imod et Par Hundrede Tusinde vil indtræde med det samme, hvorimod Besparelserne først vil indtræde lidt efter lidt, efterhaanden som de forskellige Omnormeringer bliver effektive. Dette Tal for Udgiften: 51 180 Kr. er udregnet paa samme Maade som ved Opgørelsen af Udgifterne ved tidligere Normeringslove.»

Indenfor Folketings-Udvalget tiltraadte et Flertal, bestaaende af Socialdemokrater, Konservative og Radikale, det forelagte Lovforslag og forskellige dertil af Finansministeren stillede Ændringsforslag. Venstres Medlemmer af Udvalget bemærkede, at de „udtalte allerede ved Behandlingen af sidste Aars Normeringslov Betæneligheder ved at gaa med til de da foreslaaede Forøgelse af Avancementsstillingernes Antal, men under Hensyn til, at det samlede Udvalg da enedes om at udtale i Betænkningen, at „Udvalget vilde finde det heldigt, om man tilstræbte at naa til en Ordning, hvorefter Forslag af større økonomisk Betydning eller Forslag, der betyder en principiel Ændring i Tjenestemandslovens Regler, kun kunde foretages med større Mellemrum, og saaledes, at den aarlige Normeringslov i Overensstemmelse med, hvad der i sin Tid har været tilsigtet af Lønningskommissionen, kun omfattede Oprettelse eller Nedlæggelse af Stillinger, naar ydre Forhold gav Anledning dertil, samt mindre væsentlige Omplaceringer og Anciennetetsforbedringer“, sluttede man sig til de stillede Forslag.

Mindretallet kan imidlertid ikke erkende, at man fra Ministeriets Side ved det foreliggende Forslag til Normeringslov for 1926—27 har taget Hensyn til denne Udtalelse fra det samlede Lønningsudvalg, idet man, navnlig hvad Avancementsstillinger angaar, endog foreslaar en usædvanlig stor Forøgelse af disse. Tillige maa Mindretallet udtale, at den paa dette Normeringslovforslag i Henhold til Tjenestemandslovens § 46, Stykke 3, foretagne Regulering af visse Tjenestemandstillinger ikke nødvendigvis, saaledes som her foreslaaet, bør resultere i, at mange af disse Stillinger rykkes op i en højere Lønningsklasse og dermed foraarsager forøgede Udgifter, uden at der foretages Nedsættelser i tilsvarende Omfang.

Selv om Mindretallet har Sympati for adskillige af de stillede Forslag om Avancementsforbedringer for de paa-gældende Tjenestemænd, mener man, under Hensyn til det ovenfor anførte og tillige under Hensyn til Statens økonomiske Forhold samt under Hensyn til, at Forholdene indenfor de private Erhverv tegner sig meget mørke, hvorfor det

vil være ubilligt overfor disse under saadanne Forhold at gaa til ikke uvæsentlige Forhøjelser af Statens Lønningsudgifter, ikke at kunne stemme for det foreliggende Lovforslag.“

Ved 3. Behandling undlod Venstres Medlemmer at stemme, og samme Standpunkt indtog Venstre i Landstinget.

4. Lov om Statens Regnskabsvæsen og Revision.

(Finansministeren). [A. Sp. 4933—C. 425, 1239].

Fremsat i *Landstinget* $12\frac{1}{2}$ (L. Sp. 932). 1. Beh. $19\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1070). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard [Skr.], Ludvig Christensen, Døcker [Form.], Ejsing, Frandsen, H. P. Jensen, Karberg, N. K. Kristensen, Mægaard, Henrik Nielsen, Martin Olsen, A. O. Rasmussen, Scavenius, Schovelin og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 595) afgiven $11\frac{1}{3}$. (Ordfører: Døcker). 2. Beh. $17\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1374). 3. Beh. $19\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1423). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6034). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6097). 3. Beh. $25\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6254). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 77).

Forslaget til Loven blev udarbejdet af den for nogle Aar siden nedsatte Statsregnskabskommission og har derefter faaet Tilslutning af Administrationskommissionen.

Loven indeholder 3 Serier af Bestemmelser. Den første Serie, der omfatter Udkastets to første Kapitler, angiver Hovedlinierne i den foreslaede nye Regnskabsordning. Dennes Ordning, der i og for sig ikke udkræver Lovhjemmel, er delvis allerede gennemført administrativt, og Bestemmelserne sigter til at fastslaa den faktiske Ordning. Den anden Serie, der omfatter Kapitel III, indeholder Forslag til en Nyordning af Revisionsvæsenet, og den tredje Serie, Kapitel IV og V, indeholder de Bestemmelser, som afløser den almindelige Kasseforordning af 1840, hvortil endelig som Kapitel VI slutter sig forskellige Overgangsbestemmelser.

Kapitel I har til Overskrift, *Om Raadigheden over Statens Midler og Ejendele*, og fastsætter i § 1, at Finansministeren udøver med de Indskrænkninger, som maatte følge af særlige Love eller Anordninger, den almindelige Raadighed over Statens Midler og Ejendele; i øvrigt administrerer de enkelte

Ministre de paa deres Budgetter ved Finanslov og Tillægsbevillingslov givne Bevillinger. Efter § 2 bestemmer Finansministeren efter Samraad med de forskellige Ministre, hvilke Myndigheder der foruden Ministerierne skal have Adgang til at trække paa Statskassen, og under hvilke Former dette kan ske.

Den i § 2 nævnte Ordning, at Ministerierne og andre Myndigheder (hvoriblandt Rigsdagen) „trækker paa Statskassen“ ved Checks paa Nationalbanken, betegner en væsentlig Ændring i den tidligere Fremgangsmaade ved Anvisning paa Statens Kasser. Efter den hidtidige Ordning rekvirerede Ministerierne, naar der skulde finde Udbetaling Sted paa nogen Bevillings- eller Kassekonto, hos Finansministeriet Beløbet udbetalt paa Finanshovedkassen eller en Lokalkasse (Toldkasse eller Amtstue), undtagelsesvis gennem en Bank; samtidig sendtes der Kreditor en Meddelelse om, at Beløbet nu var begæret anvist og kunde faas udbetalt paa den nærmere angivne kgl. Kasse (Bank). Finansministeriet udstedte gennem Anvisningskontoret en Udgiftsordre paa Finanshovedkassen eller Nationalbanken om Udbetaling af Beløbet; denne Ordre, paa hvilken den Konto, der skulde belastes, var angivet, gik til Notering i Statsbogholderiet og herefter tilbage til Anvisningskontoret, der oversendte den enten til Finanshovedkassen eller Nationalbanken. Disse Institutioner videresendte derefter Ordren til den paagældende lokale Kasse eller Bank, saafremt vedkommende Kreditor ikke boede i København. Denne Fremgangsmaade kunde medføre ikke uvæsentlige Forsinkelser af Udbetalingen og nødvendiggjorde et uforholdsmæssig stort Bogholderi i Finanshovedkassen.

Kontrollen fra Finansministeriets Side føres under den nu indførte Ordning, ved at de paagældende anvisningsberettigede Myndigheder opgiver daglig til Finansministeriet, hvad de paa den Maade har disponeret over, og efter disse Indberetninger debiteres vedkommende Institution i Finansministeriets Bøger. De indfrieede Checks afregnes fra hele Landet til Nationalbanken, der videresender dem til Finansministeriet, hvor Rigtigheden kontrolleres. De fleste Checks fremkommer fra Nationalbanken enten Udstedelsesdagen eller 1. Dag og for Provinschecks 2. Dag efter Udstedelsen.

Kapitel II handler om *Regnskabsaflæggelse og Bogføring*. I § 3 bestemmes, at Finansministeren hvert Aar aflægger Statsregnskabet, og i § 4 fastslaas, hvad der som sagt er gennemført administrativt, at de enkelte Ministerier skal

føre et egentligt Bogholderi, medens tidligere Detailbogholderiet for alle Ministerierne førtes i Statsbogholderiet. Paragraffen bestemmer: »Alle, der har at oppebære eller udbetale Penge paa Statskassens Vegne eller er bemyndiget til ved Anvisning at disponere over Statskassens Midler, eller som har Statskassen tilhørende Værdier i deres Vare-tægt, er pligtige at aflægge behørigt Regnskab, ligesom de er pligtige at føre de for Aflæggelsen af saadanne Regnskaber saavel som for Kontrollen med de hos dem beroende Værdier nødvendige Bøger.« De øvrige Paragraffer i Kapitel II stemmer med, hvad der nu er Praksis, paa visse Omraader ogsaa under den tidligere Ordning, og indeholder de almindelige Regler om Regnskabsførelsen og Regnskabsaflæggelsen.

I Kapitel III, om *Regnskabernes Revision*, indføres fuld-stændig nye Regler, som i høj Grad tiltrængtes. Den hidtil gældende Ordning af Statens Revisionsvæsen (bortset fra Statsrevisionen) er for Tiden den, at Revisionen af Statens Regnskaber er delt mellem en Række forskellige Institutioner med forskellig Organisation og uligeartet Myndighed i Forhold til Regnskabsførerne (1. Revisionsdepartement, Told-revisionsdepartementet, Jernbane-, Post- og Telegrafvæsenets Regnskabsafdelinger og de til disse Etater saavel som til Toldetaten knyttede Hovedrevisorater, Krigs- og Marine-ministeriets Revisionskontorer og flere), hvortil kommer, at der for en stor Del af Statsregnskabet Poster enten ikke aflægges dokumenteret Regnskab, eller at Regnskabet ikke gøres til Genstand for Revision. Efter Loven skal de egentlige Ledere af Revisionen være *Hovedrevisorerne*. Her bortses fra *Statsrevisionen*, der nævnes i Lovens § 16, som lyder saaledes: »Statsregnskabet revideres af de i Grundlovens § 49 ommeldte Statsrevisorer, der angaaende samme afgiver Betænkning til Rigsdagen. De nærmere Regler angaaende Statsrevisionens Virksomhed fastsættes i Overensstemmelse med Lov Nr. 180 af 31. Marts 1917 ved Rigsdagsbeslutning. — Statsrevisorerne reviderer tillige Hovedrevisorernes Regnskaber.

Rigsdagens Regnskab revideres ved Foranstaltning af Rigsdagens Præsidium, der dog efter Samraad med Finansministeren kan lade Regnskabet helt eller delvis revidere gennem en af Hovedrevisorerne.«

Men i øvrigt skal Hovedrevisorerne være de Statsembeds-mænd, som har den Opgave dels direkte at revidere, dels at kontrolere, at Revisionen, hvor den foregaar andre Steder, er tilfredsstillende.

I Kapitel III findes først nogle almindelige Bestemmelser, §§ 10—13, om *Revisionens Opgaver*.

Alle Regnskaber bliver at underkaste Revision, ved hvilken navnlig bliver at paase:

1. at Regnskabet er rigtigt aflagt i tal- og bogholderimæssig Henseende, og at saavel Indtægts- som Udgiftsposter er behørig dokumenterede,
2. at Regnskabets enkelte Poster er i Overensstemmelse med de gældende Love, Anordninger og andre gyldige Bestemmelser samt indgaaede Kontrakter,
3. at ingen Udgift er afholdt uden Hjemmel i Finansloven eller anden Bevillingslov, at Bevillingerne er anvendt efter deres Ord og Forudsætninger, at enhver Udgift og Indtægt er posteret paa rette Maade, og at ingen Post uhjemlet er overført fra et Finansaar til et andet,
4. at der ved Forvaltningen af Statens Midler og Driften af de i Regnskaberne omhandlede Virksomheder er taget skyldige økonomiske Hensyn.

Revisionen foregaar, hvor Omstændighederne taler derfor, paa Stedet, hvor Regnskaberne føres, med Benyttelse af det dér foreliggende Materiale.

Revisionen kan saavel af Regnskabsføreren som af andre offentlige Myndigheder forlange sig meddelt alle saadanne Oplysninger og forelagt alle saadanne Aktstykker, som efter Revisionens Skøn er af Betydning for Regnskabernes Prøvelse.

Det kan af vedkommende Centralstyrelse efter Samraad med Hovedrevisor bestemmes, at Revisionen helt eller delvis kan foregaa ved Prøver, ligesom Revisorerne kan undlade at paatale saadanne Fejl, hvis Berigtigelse skønnes at ville volde uforholdsmæssig Bekostning eller Besvær. — For den Hovedrevisor paahvilende Revision træffes Bestemmelser af denne Art af Hovedrevisor.

I § 14 aabnes Mulighed for, at Revision af de af underordnede Myndigheder og Tjenestemænd aflagte Regnskaber, hvor dette findes hensigtsmæssigt, udføres af den paagæl-

dende Centralstyrelse. Bestemmelse herom træffes efter Samraad mellem Finansministeren og den paagældende Fagminister. I andre Tilfælde udføres denne Revision sammen med den i § 15 nævnte Revision og af de i denne Paragraf omhandlede Hovedrevisorer.

§ 15 bestemmer: Revision af Centralstyrelsens Regnskaber udføres af Hovedrevisorer, og disse udøver tillige i det Omfang, som de selv bestemmer, en kritisk Kontrol, jfr. § 10, Pkt. 2—4, af de Dispositioner, der er truffet af Centralstyrelsen og de Myndigheder, som Centralstyrelsen har bemyndiget til at træffe Dispositioner, for saa vidt de nævnte Dispositioner har givet sig Udtryk i Regnskaberne. Hovedrevisor har Ret til efter Henvendelse til paagældende Centralstyrelse at foretage eller lade foretage stedlige Undersøgelser til Oplysning om de i Regnskaberne omhandlede Forhold.

Naar Revision foretages af en Centralstyrelse, jfr. § 14, 1. Pkt., kan Hovedrevisor tillige lade visse Regnskaber fra underordnede Regnskabsførere underkaste en fuldstændig Efterrevision for at forvisse sig om, at den første Revision har været fyldestgørende. — Foruden de til Regnskaberne hørende Bilag kan Hovedrevisor til Brug ved sin Revision forlange sig forelagt de med Hensyn til de paagældende Regnskaber gjorte Antegnelser med dertil hørende Besvarelser og Afgørelser samt Beretninger om Kasseeftersyn.

Videre bestemmes i §§ 17—23:

Revisionen af de hidtil ved Statens Foranstaltning reviderede Regnskaber, der ikke vedrører Statsmidler, henlægges efter Finansministerens Bestemmelse til en af de i nærværende Kapitel ommeldte Revisionsmyndigheder.

Hovedrevisorerne udnævnes af Kongen efter Indstilling af Finansministeren og staaer umiddelbart under Finansministeren. Antallet af Hovedrevisorer saavel som af de til Medhjælp for dem nødvendige Tjenestemænd fastsættes ved Normeringsloven og Finansloven. — Finansministeren fordele efter Samraad med paagældende Fagminister de forskellige Regnskaber mellem dem. De staaer til vedkommende Fagministers Raadighed med Hensyn til den regnskabsmæssige Kontrol og har direkte Referat til Ministeren.

Det ophæver ikke en Hovedrevisors Pligt til at gøre Udsettelse til Regnskabet, at der overfor ham paaberaabes en Ordre fra paagældende Minister.

Udsættelser, hvortil den i § 14 nævnte Revision giver Anledning, vil, saafremt Forholdet skønnes tilstrækkeligt oplyst ved selve Regnskabet, tillige kunde indeholde Afgørelse i Sagen. I modsat Fald indhentes Regnskabsførerens Erklæring, forinden Afgørelse træffes. I begge Tilfælde kan Regnskabsføreren indanke Sagen til endelig Afgørelse af den paagældende Fagminister, ved Statsbanerne, Postvæsenet, Telegrafvæsenet og Toldvæsenet dog for den paagældende Centralstyrelses Chef (Generaldirektøren).

Udsættelser, hvortil den i § 15 nævnte Revision giver Anledning, rettes til paagældende Centralstyrelse, og Decision afgives af vedkommende Fagminister, for hvem Sagen forelægges af Hovedrevisor i Overværelse af en Repræsentant for den paagældende Styrelse. Ved den af Ministeren saaledes afgivne Decision er Sagen afgjort, medmindre Statsrevisoratet maatte forlange den genoptaget.

Hovedrevisorerne afgiver med saadanne Mellemlum og i saadan Form, som bestemmes ved deres Instrukser, Indberetning til Statsrevisoratet, Finansministeren og vedkommende Fagminister, indeholdende:

1. Oplysning om den Behandling, de paagældende Regnskaber har været underkastet,
2. Redegørelse for de Forhold, med Hensyn til hvilke vedkommende Ministers Afgørelse har været indhentet, og
3. Bemærkning om andre i Regnskaberne omhandlede Forhold, som Hovedrevisor maatte finde Anledning til at fremdrage, idet dog Styrelsen forud skal være gjort bekendt dermed og have haft Lejlighed til at udtale sig i Sagen.

Hovedrevisorerne er endvidere efter Opfordring fra Statsrevisoratet pligtige at anstille Undersøgelse og afgive Betænkning angaaende alle saadanne Forhold vedrørende de under deres Omraade hørende Regnskaber, hvorom Statsrevisorerne maatte ønske Oplysning, ligesom disse kan indkalde Hovedrevisorerne til mundtlig Forhandling angaaende saadanne Spørgsmaal.

Finansministeren udsteder efter Samraad med paagældende Fagminister og efter indhentet Erklæring fra det nedenfor nævnte Statsregnskabsraad en Instruks for hver

Hovedrevisor indeholdende Bestemmelser om, hvilke Opgaver Hovedrevisors Virksomhed omfatter, samt nærmere Regler bl. a. for de paagældende Administrationers Aflevering af Regnskaber.

I § 24 fastslaas, at *Kasseeftersyn* afholdes, hvor ingen særlig Ordning er truffet, af den Myndighed, der foretager den i § 14 omhandlede Revision. Hovedrevisor er pligtig til ogsaa i de Tilfælde, hvor den i § 14 omhandlede Revision udføres af Centralstyrelsen, at efterse vedkommende Centralstyrelses Kasse- og Aktivbeholdninger.

Ved § 25 oprettes et *Statsregnskabsraad*, idet Paragraffen bestemmer, at Statsrevisorerne danner i Forening med Hovedrevisorerne og Finanshovedbogholderen Statsregnskabsraadet. Statsrevisoratets Formand er tillige Formand for Statsregnskabsraadet. Næstformanden udpeges af Finansministeren blandt Hovedrevisorerne. Raadet fastsætter selv sin Forretningsorden.

Efter § 26 kan i Statsregnskabsraadet foruden de i Loven nævnte Instrukser behandles saadanne Spørgsmaal, der tilsigter at opnaa en ensartet Fremgangsmaade ved Revisionen, eller som skønnes at være af fælles Interesse for Medlemmerne ved Udøvelsen af deres Hverv.

Kapitel IV, §§ 27—38, har en Række særlige Bestemmelser vedrørende *Kassebetjente*, indeholdende Regler for, hvilket Ansvar der paahviler disse, Sikkerhedsstilling, Fremgangsmaaden ved en Kassebetjents Tiltrædelse af Embedet, deres Bogførelse, og hvorledes de skal forholde sig ved forskellige Lejligheder vedrørende deres Embede, alt i det væsentlige i Overensstemmelse med de Bestemmelser i den almindelige Kasseforordning af 8. Juli 1840, som menes at burde opretholdes, og som, enten paa Grund af deres principielle Natur, eller fordi der ved disse stilles Retskrav til Tjenestemænd eller andre, bør have udtrykkelig Lovhjemmel, hvorimod man har udskudt ikke blot de Bestemmelser i Kasseforordningen, som menes at burde bortfalde, men ogsaa alle saadanne Bestemmelser, som er af den Beskaffenhed, at de naturligere gives gennem administrative Instrukser.

I Kapitel V findes nogle *Straffebestemmelser*, der svarer til Kasseforordningens §§ 24, 28 og 35 in fine, for de Regnskabsførere, som er Tjenestemænd, med de Ændringer, som Tjenestemandsløven har indført.

I Kapitel VI bestemmes, at Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden fastsættes ved kgl. Anordning. Dog kan de Tjenestemænd, som skal indtræde i Statsregnskabsrådet, udnævnes, saa snart Loven har modtaget kgl. Stadfæstelse. Antallet af Hovedrevisorer fastsættes til 4, indtil Normering har fundet Sted.

Ved § 42 ophæves forskellige ældre Lovbestemmelser, hvoriblandt Forordningen af 8. Juli 1840 angaaende det offentlige Kasse- og Regnskabsvæsen i Almindelighed, derunder den ved sidstnævnte Forordning hjemlede Panteret i Kassebetjentenes Ejendele, hvorimod det har sit Forblivende ved den Statskassen ifølge § 33 i Lov om Konkurs af 25. Marts 1872 hjemlede Fortrinsret i Kassebetjentenes Boer.

Endelig bestemmes i § 43, at Bestemmelserne i Lovens Kapitler IV og V kan med de Ændringer, som Forholdene maatte kræve, ved kgl. Anordning gøres anvendelige med Hensyn til Kommunernes og offentlige Stiftelsers Regnskabsførere og Kassebetjente, hvorefter de i § 42 nævnte Lovbestemmelser ligeledes bortfalder for disses Vedkommende.

I Landstinget fik Lovforslaget en velvillig Modtagelse af samtlige Ordførere ved 1. Behandling: Mægaard (Venstre), Martin Olsen (Socialdemokraterne), Døcker (Konservative) og Scavenius (Radikale). I Udvalgets Betænkning udtaltes, at „Udvalget har kunnet slutte sig til Lovforslagets Indhold i dets Helhed. Dog har der fra nogle Medlemmers Side været nogen Ængstelse for, at den nye Ordning med Hensyn til den Form for Samarbejde mellem Statsrevisionen og Hovedrevisorer og Finanshovedbogholder, som vil blive etableret ved Oprettelse af det i § 25 nævnte Statsregnskabsraad, i sine Konsekvenser kunde medføre en ændret Stilling for Statsrevisionen. Efter indgaaende Drøftelse i Udvalget har man dog beroliget sig med, at Statsrevisionens grundlovsmæssige Stilling sikrer den imod, at Samarbejdet med Hovedrevisorerne kan komme til at betyde andet end en Styrkelse af Statsrevisionens Virksomhed i revisionsteknisk Henseende.

Under Udvalgsarbejdet har man drøftet den praktiske Udførelse af saavel Regnskabs- og Bogholderiordningen som Revisionen og har under denne Drøftelse tilkaldt Finanshovedbogholderen, Chefen for Finansministeriets 1. Revisionsdepartement samt de tvende Hovedrevisorer under Ministeriet for offentlige Arbejder.

Efter Samraad med Finansministeren stillede Udvalget med dennes Tilslutning nogle Ændringsforslag, alle uden principiel Betydning, væsentlig sigtende til Tydeliggørelse.

I Folketinget fremsattes ikke nogen Udtalelse om Lovforslaget fra Medlemmernes Side, og Loven vedtoges enstemmigt dør ligesom i Landstinget.

5. Lov om Ændring i Lov af 12. Juni 1922 om Afgift paa Omsætningen i Kafeer, Restaurationer m. m. (Finansministeren). [A. Sp. 5951—C. Sp. 1243, 1843].

Fremsat i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 5997). 1. Beh. $23/3$ (F. Sp. 6100). 2. Beh. $24/3$ (F. Sp. 6180). 3. Beh. $25/3$ (F. Sp. 6254). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1766). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1863). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1879). *Loven stadfæstet* 20. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 117).

Loven gaar ud paa at udskyde Revisionen af Loven af 12. Juni 1922, som ifølge dens § 5 skal forelægges Rigsdagen til Revision i Samlingen 1925—26, et Aar, til den ordentlige Samling 1926—27.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede Lovforslaget af Ordførerne for Socialdemokraterne (Wilmann), Venstre (Jensen [Broby]) og de Konservative (Korsgaard), medens de Radikales Ordfører (Dahlgaard) vel ogsaa erklærede, at hans Parti kunde gaa med til dets Vedtagelse, men med Beklagelse af, at der ikke er forelagt Forslag til Omlægning af Skatten.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

6. Lov om midlertidige Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924. (Finansministeren). [A. Sp. 4089—C. Sp. 75, 93].

Fremsat i *Folketinget* $18/12$ (F. Sp. 3486). 1. Beh. $18/12$ (F. Sp. 3526). 2. Beh. $18/12$ (F. Sp. 3545). 3. Beh. $18/12$ (F. Sp. 3547). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/12$ (L. Sp. 657). 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 668). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 669). *Loven stadfæstet* 23. December 1925. (Lov-Tid. 307).

Ved Loven indføres nogle Toldnedsættelser paa Raavarer og Halvfabrikata, der indgaar som Raavarer i dansk Produktion, med det Formaal derved at lette Tekstilindustriens Vanskelighed. Det bestemmes først, at Væve- og Strikkegarn af Silke og Raasilke, derunder Kunstsilke, Kradssilke og Silkegarnsaffald, i Fremtiden skal kunne klareres efter Klarerens Valg enten med den nugældende Vægttoldsats, der er 5 Kr. 50 Ø., eller med en Værdisats paa 22 pCt., idet den for Tiden gældende Vægttoldsats er saa høj, at den i visse Tilfælde faktisk udelukker Indførsel af disse Raaprodukter og dermed udelukker den Produktion, som er baseret paa dem.

Dernæst bestemmes, at Garnaffald af Uld, Bomuld og Linned, der som underordnet Bestanddel indeholder Garnaffald af Silke, skal være toldfrit — det har paa Grund af dette ringe Indhold af Silke, saaledes som Loven fortolkedes, hidtil været fortoldet efter en betydelig højere Sats —, endvidere, at Maskiner, som indføres til Forarbejdning af Spindestoffer og Manufakturvarer, samt Dele af saadanne Maskiner fritages for Told, naar de indføres til Brug for industrielle Virksomheder, dog kun for saa vidt angaar Maskiner af den paagældende Art, som ikke er Genstand for indenlandsk Produktion, og endelig, at uldne eller halvuldne Kamgarnstoffer, som indføres af Tøjtrykkerier til Trykning af Musseliner, faar en Told af 75 Ø. pr. kg, medens Tolden tidligere har været 130 Ø. pr. kg. Det har hidtil ikke været muligt for dansk Tekstilindustri at fortage Trykning af Uldmusseliner, idet Tolden paa Raaproduktet og paa den færdige Vare var ganske den samme, medens der for Bomuldsvarer er en Forskel i de indførte utrykte Varers og de trykte Varers Fortoldning.

Loven træder i Kraft fra og med den 1. Januar 1926 og udløber med Ugangen af December Maaned 1926, for saa vidt den ikke forinden helt eller delvis ophæves ved kongelig Resolution — denne sidste Tilføjelse indsattes i Folketinget paa Foranledning af Himmelstrup.

De ved Loven indførte Toldlettelser frømkom efter Indstilling af det af Erhvervsministeriet i December Maaned 1924 nedsatte Industriudvalg til Undersøgelse af Industriens Forhold. Foruden de ovenanførte Lettelser havde det nævnte Udvalg desuden foreslaaet en Ophævelse (midlertidig

eller endelig) af Tolden for de af Tekstilindustrien benyttede Tjærefarvestoffer, men Finansministeren medtog ikke dette i sit Lovforslag af Hensyn til de dermed forbundne praktiske toldtekniske Vanskeligheder. — Loven vedtoges enstemmig i begge Ting.

---

7. Lov om Stempelfrihed for Obligationer, udstedte af danske Købstadkommuner i 1925. (Finansministeren). [A. Sp. 3291—C. Sp. 31, 65].

Fremsat i *Folketinget* 18/11 (F. Sp. 2127). 1. Beh. 24/11 (F. Sp. 2379). 2. Beh. 26/11 (F. Sp. 2492). 3. Beh. 1/12 (F. Sp. 2592). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 9/12 (L. Sp. 492). 2. Beh. 11/12 (L. Sp. 504). 3. Beh. 16/12 (L. Sp. 574). **L o v e n s t a d f æ s t e t 2 3 . D e c e m b e r 1 9 2 5 .** (Lov-Tid. Nr. 310).

Loven fastsætter, at Obligationer, der udstedes for det af forskellige danske Købstadkommuner i 1925 gennem Brown Brothers & Co. m. fl. optagne Laan, stort 7 000 000 Dollars, er stempelfrie og kan udstedes til Ihænderhaveren, ligesom de kan transporteres uden Stempel, samt at Laanekontrakter eller andre Laanedokumenter, der oprettes i Anledning af Optagelsen af dette Laan, kan udfærdiges paa ustempelt Papir.

Af det i Loven nævnte Laan vil ca. 8 000 000 Kr. medgaa til Indfrielse af et Kommunerne af den midlertidige kommunale Laanekasse ydet Laan. Med Hensyn til saadanne Laan er det i § 8 i Lov Nr. 65 af 12. Marts 1915 bestemt, at saafremt en Kommune optager et nyt Laan til Afløsning af det af Laanekassen ydede, stempelberigtigede Laan, er den for det nye Laan udstedte Obligation stempelfri i det Omfang, hvori den træder i Stedet for Obligationen til Laanekassen. For Resten af Laanet findes der ingen Hjemmel for Stempelfrihed, men under Hensyn til de Formaal, til hvis Fremme Laanet vil blive anvendt, fandtes det rigtigt, at hele Laanet fritages for Stempelafgift.

---

8. Lov om Lempelser ved Tilbagebetalingen af Laan ydede af Statskassen til Fiskere i Anledning af Stormskade. (Finansministeren). [A. Sp. 3293—C. Sp. 71, 91].

Fremsat i *Folketinget* 18/11 (F. Sp. 2128). 1. Beh. 24/11 (F. Sp. 2385). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen [Form.], Sundbo [Skr.], P. Andersen, Haurum, J. P. Larsen, N. P. Nielsen, Vanggaard, Nørskov, Kr. Kristensen, Jens Clausager, Kyed, Fibiger, Parkov, Niels Petersen og Valdemar Nielsen). Betænkning (B. Sp. 117) afgiven 15/12 (Ordfører: Ludvigsen). 2. Beh. 17/12 (F. Sp. 3435). 3. Beh. 17/12 (F. Sp. 3445). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 18/12 (L. Sp. 642). 2. Beh. 19/12 (L. Sp. 654). 3. Beh. 19/12 (L. Sp. 656). **L o v e n s t a d f æ s t e t 2 3. D e c e m b e r 1 9 2 5.** (Lov-Tid. Nr. 309).

Ved Loven bemyndiges Finansministeren til efter derom fra vedkommende Skyldner indgiven Ansøgning, der skal være anbefalet af den stedlige Kommunalbestyrelse og af den stedlige Fiskeriforening, hvis en saadan findes, at eftergive Halvdelen af de Laan, der er ydet Fiskere, hvis Redskaber eller Fartøjer blev beskadiget eller ødelagt ved Stormene i Efteraaret 1921. Eftergivelsen beregnes af det Beløb, der skyldtes den 1. April 1925. I de herefter skyldige Beløb fradrages de i 11. Juni Termin 1925 erlagte Afdrag. Resten afdrages med en Sjettedel halvaarlig, første Gang i 11. December Termin 1925. Naar Omstændighederne efter nærmere, i det enkelte Tilfælde indhentede Oplysninger særlig taler derfor, kan Finansministeren give Henstand med Afdragets Indbetaling, eventuelt afslutte Overenskomst med Skyldneren om Afvikling af Gælden ved Erlæggelse af en passende Affindelsessum. Skønnes Fordringen uerholdelig, kan den afskrives i sin Helhed.

Efter det af Finansministeren fremsatte Lovforslag udkrævedes der til at opnaa Eftergivelse af de paagældende Laan ikke Ansøgning eller Anbefaling. Ved 1. Behandling i Folketinget fremdroges imidlertid Ønskeligheden heraf, og det udtaltes da i Udvalgets Betænkning, at et Flertal ønskede at gennemføre Lovforslaget i den Skikkelse, hvori det blev fremsat, medens det fra andre Sider i Udvalget blev krævet, at Eftergivelse kun bør finde Sted efter Andragende fra Fiskerne.

Af Hensyn til Ønskeligheden af Sagens hurtige Gennemførelse indstillede Udvalget da enstemmigt Lovforslaget til Vedtagelse med en Ændring, hvorved Kravet om Ansøgning og anbefaling indsattes.

Det oplyses i Bemærkningerne, at de ydede Laan var i alt 576 940 Kr., fordelt paa 922 Laantagere. Laanene skulde forrentes med 4 pCt. p. a. fra 11. Juni 1922 og afdrages i Løbet af 5 Aar fra 11. Juni 1923. Ved Tekstanmærkning til Tillægsbevillingsloven for 1922—23 blev der bevilget Laantagerne fuld Rentefrihed under Laanets Afdragsperiode, og ved Tekstanmærkning til Tillægsbevillingsloven for 1923—24 blev Laan paa 200 Kr. og derunder eftergivet. Af Laan paa over 200 Kr. blev eftergivet indtil 200 Kr., hvorhos der for disse Laan blev givet Henstand med Betaling af Afdrag saaledes, at første Afdrag skulde erlægges i 11. Juni Termin 1924. Selv med disse Lempelser har det vist sig vanskeligt for Laantagerne, der aldeles overvejende er Smaakaarsfolk, at tilbagebetale Laanene, hvorfor der foreligger flere Hundrede Andragender om Eftergivelse. Et i Anledning af disse Andragender af Landbrugsministeriet nedsat Udvalg udtalte sig for betydelige yderligere Lempelser.

9. Lov om Ændring i de for Statsanstalten for Livsforsikring gældende Bestemmelser om Tariffer, Bonus og Reservefond. (Finansministeren). [A. Sp. 3659—C. Sp. 61, 87].

Fremsat i *Landstinget* $11/12$ (L. Sp. 502). 1. Beh. $16/12$ (L. Sp. 575). 2. Beh. $16/12$ (L. Sp. 598). 3. Beh. $16/12$ (L. Sp. 617). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $18/12$ (F. Sp. 3493). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Valdemar Olsen [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Chr. Hansen, A. C. Meyer, Knud Hansen, Weygaard, Kragh, Elgaard, Himmelstrup, Rudfeld, Kyed, Christmas Møller, Strøm, Gamborg [Sekr.] og A. M. Hansen). Betænkning (B. Sp. 127) afgiven $19/12$. (Ordfører: Valdemar Olsen). 2. Beh. $19/12$ (F. Sp. 3557). 3. Beh. $19/12$ (F. Sp. 3560). **L o v e n s t a d f æ s t e t 2 3. D e c e m b e r 1 9 2 5.** (Lov-Tid. Nr. 308).

I sidste Rigsdagssamling forelaa for Rigsdagen et Lovforslag om Omordning af Statsanstalten, som ikke gennemførtes, se Aarvog for sidste Samling Side 288. Der var i dette Lovforslag bl. a. foreslaaet, at Anstaltens Tariffer og

Forsikringsbetingelser fastsættes af Finansministeren efter Indstilling fra Anstaltens Bestyrelse. Hvis Forslaget var blevet ophøjet til Lov, havde det været Hensigten fra 1. Januar 1926 at foretage en Revision af Anstaltens Tariffer, idet der nemlig efter Udgangen af Aaret 1925 skal foretages Status og Dødelighedsundersøgelse for de forløbne 5 Aar, og det vil betyde væsentlige Lettelser for Statsanstalten, om en Tarifændring træder i Kraft netop med Begyndelsen af et nyt Femaar. Da Forslaget ikke blev til Lov, og da Anstaltens Bestyrelse meget ønskede at kunne foretage denne Revision, der vil medføre en Nedsættelse af Præmierne, maatte dette Forhold ordnes ved Lov, eftersom det Grundlag, hvorpaa Anstaltens Tariffer for de fleste Arter af Forsikring fastsættes, endnu er det samme, som fastsattes i Loven af 18. Juni 1870. Ved nærværende Lovs § 1 bestemmes derfor, at efter 1. Januar 1926 kan Statsanstalten for Livsforsikring ved Tegning af Livsforsikringer, Kapitalforsikringer, Arverenter, Overlevelsesrenter og lignende Forsikringer, dog ikke Karensforsikringer, for hvilke Præmien erlægges ugevis, beregne Tarifpræmierne paa følgende, fra de gældende Regler afvigende Maade: Nettopræmien beregnes efter en Rentefod af 4 pCt. helaarlig og en Dødelighedstavle, der er en Udjævning af Anstaltens Erfaringer 1842—1890 for Mænd, forsikrede ved frivillig Overlevelsesrente. Indgaar der i Forsikringen en forsørget, beregnes den hertil svarende Risiko efter en Dødelighedstavle, der er en Udjævning af Anstaltens Erfaringer fra 1895—1905 for Kvinder, forsørgede ved frivillige eller lovbefalede Overlevelsesrenter, dog saaledes, at Dødelighedsstyrken for alle Aldre er formindsket med 0,002. — Tarifpræmien skal beregnes saaledes, at 3 pCt. deraf skal være Sikkerhedstillæg og 4, 7 eller 10 pCt. Driftstillæg, efter som Betalingen sker *enten* ved Indskud een Gang for alle, *eller* Præmiebetalingen er hel-, halv- eller kvartaarlig, *eller* Præmiebetalingen er maanedlig. Hvis Betalingen af Præmien foregaar hyppigere, skal Bestyrelsen kunne fastsætte et yderligere Driftstillæg. For Livsforsikringer og Kapitalforsikringer skal Tarifpræmien tillige indeholde et Driftstillæg svarende til $1\frac{1}{2}$ pro mille af Forsikringssummen aarlig i hele Forsikrings-tiden. — Ved Beregning af Godtgørelsesværdien medregnes i Kapitalværdien af Interessentens Forpligtelse ikke Sikker-

hedstillæget og af Driftstillæget kun 4 pCt. af Tarifpræmien samt den Del, der svarer til $1\frac{1}{2}$ pro mille af Forsikringssummen.

Lovens § 2 giver Regler om Beregningen af den kapitaliserede Værdi af de saaledes fastsatte Præmier, og § 3 indeholder de samme Bestemmelser om Fordelingen af Overskuddet mellem Bonusfonden og Reservefonden, som indeholdtes i det i Fjor fremsatte Lovforslag, se Aarbog Side 291—92. Endelig gives der i § 4 Regler om Bonus til de nye forsikrede, der kommer ind under de billigere Præmier, som vil blive fastsat efter Lovens § 1. Denne Bonus vil gennemgaaende blive noget mindre end tidligere, men samtidig noget mere jævnt varierende med Forsikringens Varighed. Det nævntes under Forhandlingerne, at Præmien for de tidligere tegnede, løbende Forsikringer ikke vil blive nedsat, men paa den anden Side bevarer de ogsaa Retten til den højere Bonus, som de hidtil har faaet.

Medens Lovforslaget, der vedtoges uændret, passerede Landstinget uden Udvalg, henvistes det i Folketinget til en kort Udvalgsbehandling.

Hele Udvalget indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, men et Flertal (Venstre, Konservative og af de Radikale Gamborg) udtalte derhos følgende: „Om det foreliggende Lovforslag, der er af rent forsikringsmatematisk Natur, er det saavel Rigsdagen som Finansministeriet ret vanskeligt at fælde en begrundet Dom, noget, der da ogsaa har faaet Udtryk i Ordføreres og Finansministerens Taler. Men det samme vil i Fremtiden kunne siges om Forslag af lignende Karakter. Da nu Statsanstalten ikke som andre Statsinstitutioner er underkastet nogen Revision, talmæssig saavel som kritisk, foretagen af en anden Statsmyndighed, og da alle Landets Skatteborgere er delagtige i Statens Garanti overfor det Mindretal af Forsikringstagere, der tegner deres Livsforsikring i Statsanstalten, synes dette meget uheldigt. Flertallet skal derfor udtale Ønsket om, at Statsanstalten maa blive bragt ind under Tilsyn af Forsikringsraadet, saaledes som Livsforsikringsloven har etableret det for de private Selskaber, der jo i aktuarmæssig Henseende staar fuldt ud paa Højde med Statsanstalten.“

Endvidere henlede hele Udvalget Finansministerens Opmærksomhed paa, at det vilde være rimeligt at paalægge Statsanstalten at anbringe alle dens Midler i *danske* Obligationer.

Udvalgets Ordfører udtalte ved 2. Behandling, at naar Resten af Udvalget, Socialdemokraterne og A. M. Hansen, ikke kan slutte sig til Flertallets Udtalelse, er det, fordi de ikke i Øjeblikket var i Stand til at overskue Rækkevidden af en saadan Foranstaltning.

Finansministeren erklærede, at han intet havde imod at overveje det af Flertallet udtalte Ønske, og at han skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa det af hele Udvalget rejste Spørgsmaal.

10. Lov om Ændringer i Lov Nr. 95 af 29. Marts 1924 om Afløsning af flere Statskassen tilflydende Afgifter og samme paahvilende Byrder. (Finansministeren). [A. Sp. 5037—C. Sp. 341, 1405].

Fremsat i *Folketinget* $18\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5143). 1. Beh. $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5210). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jørgensen [Form.], J. P. Larsen, Hækkerup, Hans Rasmussen [Skr.], A. C. Mortensen, Jensen [Lillering], J. C. A. Larsen, N. P. Jensen, Aksel Jensen, Blang, Parkov, Grathwobl, Strøm, Niels Petersen og H. C. Hansen). Betænkning (B. Sp. 555) afgiven $9\frac{1}{3}$. (Ordfører: Jørgensen). 2. Beh. $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5714). 3. Beh. $16\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5891). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1412). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Døcker, Frandsen, A. P. Hansen, I. A. Hansen [4. Kr.], Hansen-Stavnsbjerg, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], Kr. Johansen, Kloppenborg-Skrumsager, Lewinsky, Maegaard, Johannes Pedersen, Piper og A. O. Rasmussen [Form.]). Betænkning (B. Sp. 2539) afgiven $26\frac{1}{3}$. (Ordfører: A. O. Rasmussen). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1737). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1742). **L o v e n s t a d f æ s t e t**
3 1. M a r t s 1 9 2 6. (Lov-Tid. Nr. 76).

I 1913 blev der vedtaget en Lov om Afløsning af visse Afgifter til Staten, navnlig Arvefæsteafgifter, men ifølge Loven var det en frivillig Sag, om man vilde gaa til denne Afløsning eller ej. Der skete da heller ikke nogen synderlig Afløsning, og i Loven af 29. Marts 1924 blev det saa vedtaget, at Afløsningen skulde være tvungen, og der blev fastsat en Afløsningstid af 5 Aar. Det har imidlertid vist sig, at det i visse Dele af Landet, hvor disse Arvefæsteafgifter betyder mest, navnlig Frederiksborg og Bornholms Amter, har voldt de paagældende Arvefæsteydere Vanskeligheder at overholde

den Indbetalingsfrist, der er sat, og nærværende Lov gaar derfor ud paa at forlænge Aaremaalet for Indbetalingen af Afløsningssummerne.

I Lovens § 1 findes de nye Regler om Indbetalingsterminerne, der navnlig adskiller sig fra de tidligere derved, at der fremtidig kun er en Indbetaling aarlig, nemlig i Oktober Termin. Herved opnaar de Arvefæsteydere, der har de større Afløsningssummer, en Frist af 13 Aar til Betaling i Stedet for tidligere kun 5, medens de Arvefæsteydere, der har en noget mindre Afgift, faar en noget mindre Udvidelse af Betalingsfristen; men overalt sker der en i Forhold til Beløbenes Størrelse nogenlunde ensartet Forlængelse af Betalingsfristen. — I § 2 er bestemt, at til Dækning af det Rentetab, som paaføres Staten ved den længere Afdragstid, erlægger de nævnte Afgiftsydere i Oktober Termin 1926 og hver følgende Oktober Termin, indtil vedkommende Afløsningssum er fuldt indbetalt, 1 pCt. af den oprindelige Afløsningssum; for Afgiftsydere, hvis Afløsningssum udgør over 25 Kr., men ikke over 200 Kr., dog kun $\frac{3}{4}$ pCt.

Som en Konsekvens af denne Renteberegning og som en yderligere Lempelse i Forhold til Loven af 1924 fastsættes i § 3, at der af Staten ydes en Rentegodtgørelse i de Tilfælde, hvor en Afgiftsyder ønsker at indbetale den samlede Afløsningssum før den i Lovforslaget fastsatte Forfaldstid, beregnet efter en Rentefod af 5 pCt. p. a. — Endelig indeholder Loven en efter Forslag af Folketingsudvalget indsat Bestemmelse om, at med de af foranstaaende Bestemmelser følgende Ændringer i Indbetalingsreglerne har det i øvrigt sit Forblivende ved Bestemmelserne i Lov Nr. 102 af 29. April 1913 og Lov Nr. 95 af 29. Marts 1924.

I Folketingsudvalgets Betænkning er tilføjet:

„Finansministeren har under Samraad med Udvalget erklæret sig villig til at foranledige Forhandlinger optaget med de interesserede Pengeinstitutter for at fremme en ensartet og praktisk Gennemførelse af Bestemmelserne i Lov Nr. 102 af 29. April 1913, der er bibeholdt saavel i Lov Nr. 95 af 29. Marts 1924 som i nærværende Lovforslag, om Anbringelse af nyoptagne Prioritetslaan paa den ved samtidig Indbetaling af samtlige Restbeløb af Afløsningssummen ledigblevne Panteretsplads.“ Dette er foranlediget ved, at de forskellige Pengeinstitutter efter fremkomne Oplysninger

ikke stiller sig ens i Spørgsmaalet, om de Laan, som optages til Indbetaling af Afløsningssummen, kan prioriteres foran Panthaverne.

I Landstinget henvistes Lovforslaget, der fra alle Sider modtoges med Velvillie, til Udvalg, der indstillede det uforandret til Vedtagelse.

11. Lov om Ændring i Amtstueforordningen af 8. Juli 1840 vedrørende Opkrævning m. v. af Skatter og Afgifter af fast Ejendom. (Finansministeren). [A. Sp. 4797—C. Sp. 443, 1241].

Fremsat i *Landstinget* $10\frac{1}{2}$ (L. Sp. 910). 1. Beh. $12\frac{1}{2}$ (L. Sp. 944). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Frandsen, A. P. Hansen, I. A. Hansen [4. Kr.], Hansen-Stavnsbjerg, Jensen [Aale], Kr. Johansen, Knop, N. K. Kristensen, Mægaard [Form.], J. Chr. Møller, Stegger Nielsen, Martin Olsen, Johannes Pedersen, Piper og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 611) afgiven $12\frac{1}{3}$. (Ordfører: Mægaard). 2. Beh. $18\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1403). 3. Beh. $19\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1428). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6040). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6098). 3. Beh. $25\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6254). Loven stadfæstet 20. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 124).

Ved Loven indføres følgende, af Statsregnskabskommissionen foreslaaede, nye Ordning med Hensyn til Indbetaling af de hidtil til Amtstuerne indbetalte Skatter (dels til Staten, dels til Amtsfonden) paa fast Ejendom:

De i § 7 ff. i Amtstueforordningen af 8. Juli 1840 ommeldte Skattekvitteringsbøger bortfalder. I Stedet herfor bliver der i hver Skattetermin inden Udgangen af henholdsvis Maj og November Maaned at tilstille Skatteyderne Skattekvitteringsblanketter, der under Anførelse af Beløbet for hver enkelt Skat eller Afgift og Beregningsgrundlaget (Ligningspromillen) for samme angiver, hvad Skatteyderen skal betale for det paagældende Skattehalvaar.

Finansministeren fastsætter de nærmere Regler for Kvitteringsblanketternes Affattelse og Udsendelse eller Udbringelse samt om, i hvilket Omfang og paa hvilken Maade Indbetaling kan ske uden personligt Møde paa Oppebørselsstedet. At Skatteyderen ikke har modtaget Kvitterings-

blanket, fritager ham ikke for rettidig at indbetale det ham paahvilende Beløb. Han maa i saa Fald selv skaffe sig Underretning om Beløbets Størrelse. For saa vidt den samlede Ydelse for April Termin ikke andrager 2 Kr., skal Finansministeren være bemyndiget til at bestemme, at Opkrævning heraf først sker sammen med Opkrævningen af Ydelsen for Oktober Termin i samme Aar.

Af de Beløb, der ikke er tilgaaet Oppebørselsmyndighederne ved Udgangen af henholdsvis Juni og December Maaned, erlægges der Rente $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paabegyndt Maaned regnet fra henholdsvis 1. April og 1. Oktober, og saaledes at Renteberegningen foretages paa Grundlag af et Skattebeløb, der er rundet opefter til det nærmeste med 2 Kroner delelige Tal. De indgaaede Rentebeløb fordeles forholdsmæssigt til Statskassen og de øvrige vedkommende Kasser. De nærmere Regler herfor gives af Finansministeren. Renterne nyder samme Fortrinsret som Skatten.

De Skattebeløb m. v., der ikke indbetales til Oppebørselsmyndighederne, inddrives som hidtil ved Udpantning i Henhold til Restancelister, der efter Udgangen af henholdsvis Juni og December Maaned udfærdiges af Oppebørselsmyndighederne.

Udpantningen skal omfatte paaløbne og paaløbende Renter, Finansministeren kan dog, hvis Forholdene giver Anledning dertil, bestemme, at Rentebeløb først opkræves og inddrives i Forbindelse med Skatterne for den paafølgende Termin. Ligeledes skal Finansministeren kunne bestemme, at Restancer paa under 1 Kr. ikke inddrives ved Udpantning, men at det skyldige Beløb opkræves i Forbindelse med Skatterne for den paafølgende Termin.

De nævnte Restancelister behøver for Amtstuedistrikternes Vedkommende ikke at udfærdiges samtidig for hele Distriktet, men det skal være Amtsforvalteren tilladt at udsende dem efterhaanden. Samtlige Restancelister skal dog være udfærdigede saa betids, at de kan være paagældende Foged i Hænde inden Udgangen af henholdsvis Juli og Januar Maaned.

Fogderne skal drage Omsorg for, at samtlige Restancer paa de dem tilstillede Restancelister inddrives snarest, saaledes at de fornødne Skridt til Udpantning foretages og

Udpantningerne foregaar uden uforuødent Ophold. Sker Udpantning efter Fogedens Bestemmelse ved andre end Fogeden selv, skal denne føre fornødent Tilsyn med, at de her givne Bestemmelser overholdes, og i fornødent Fald foretage Udpantningen. Finansministeren fastsætter efter Samraad med Justitsministeren, hvor ofte der skal tilstilles Oppebørselsbetjentene eller andre Myndigheder Meddelelse om, hvad der er foretaget med Hensyn til Inddrivelsen af Restancer, samt naar og hvorledes Indbetaling af inddrevne Restancer skal ske.

De i Loven givne Bestemmelser kommer ogsaa til Anvendelse i Købstæderne med Hensyn til Opkrævningen af de Skatter og Afgifter, der falder ind under Amtstueforordningens Regler, dog med de Ændringer, som de særlige Forhold her maatte medføre. Det nærmere i saa Henseende fastsættes af Finansministeren. Derimod finder Loven ikke Anvendelse i København og heller ikke med Hensyn til de Skattebeløb, der i visse Købstæder opkræves sammen med kommunal Ejendomsskyld. Kommunalbestyrelsen opkræver Rente af de ikke rettidigt indbetalte Skattebeløb, Renten beregnes efter de for den kommunale Ejendomsskyld i Lovgivningen fastsatte Regler.

Loven træder i Kraft et halvt Aar efter dens Bekendtgørelse i Lovtidende, saaledes at de i Loven indeholdte Bestemmelser første Gang bliver at bringe til Anvendelse i det første derpaa følgende Skattehalvaar.

Lovforslaget mødte Velvillie fra samtlige Ordførere i Landstinget (Maegaard for Venstre, A. P. Hansen for Socialdemokraterne, Piper for de Konservative og Veistrup for de Radikale), og Udvalget stillede kun Ændringsforslag sigtende til dels at tydeliggøre Lovforslagets Bestemmelser, dels at simplificere Opkrævningen af de i Lovforslaget omhandlede Afgifter.

Efter Udvalgets Forslag optoges saaledes de Bestemmelser, der gaar ud paa, at Erlæggelsen af Afgiftsbeløb, der tilsammen for en Ejendom ikke overstiger 2 Kr. i den første Termin, kan udskydes til sidste Termin, hvor da Helaarsafgiften erlægges under eet, og at Udpantning for Restancer under 1 Kr. overføres til den paafølgende Termin.

I Folketinget udtalte ingen sig uden Finansministeren.

12. Lov om Ændringer i Reglerne for Skatteopkrævningen i Købstæderne. (Finansministeren). [A. Sp. 4807 — 1263, 1407].

Fremsat i *Landstinget* $10\frac{1}{2}$ (L. Sp. 916). 1. Beh. $12\frac{1}{2}$ (L. Sp. 953). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, J. V. Christensen, Albert Jensen, H. P. Jensen, Johannes Jensen [Form.], M. C. Jensen, Josiassen, Karberg, Olga Knudsen, J. Chr. Møller, Jørgen Møller, Henrik Nielsen, Piper, Stensballe og Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 2113) afgiven $19\frac{1}{3}$. (Ordfører: Johannes Jensen). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1464). 3. Beh. $25\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1588). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $26\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6312). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6472). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6503). Loven stadfæstet 20. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 116).

Ved Loven indføres følgende Ordning med Hensyn til Opkrævning af Statsskatterne, at de Skatter og Afgifter, der efter de gældende Regler opkræves af Magistraterne (Borgmestrene) i Købstæderne, fremtidig skal opkræves af vedkommende Købstadkommunes Bestyrelse paa Kommunens Ansvar. Skatte- og Afgiftsbeløbene indbetales i Statskassen under behørig Regnskabsaflæggelse gennem den Amtstue, i hvis Distrikt Købstaden er beliggende. Denne sidste Bestemmelse finder ogsaa Anvendelse med Hensyn til de Skatter og Afgifter til Staten, der alt efter de gældende Regler opkræves af Kommunalbestyrelserne.

Finansministeriet fastsætter de nærmere Regler for Indbetalingen og Regnskabsaflæggelsen, hvorved særlig bliver at iagttage, at Bestemmelsen i § 38 i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten, hvorefter den Kommune, der overskrider de fastsatte Frister for Indbetalingen af Indkomst- og Formueskatten til Staten, er pligtig til at betale Renter af Skattebeløbet med $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paabegyndt Maaned efter Fristens Udløb, ogsaa skal kunne bringes til Anvendelse ved tilsvarende Overskridelser med Hensyn til de andre i nærværende Lov omhandlede Skatter og Afgifter. For Skatte- og Afgiftsbeløb, der paa Tidspunktet for Indbetalingen i Statskassen endnu ikke er indbetalt til Kommunen af vedkommende Skatteydere, kan der dog ikke gøres Rentekrav gældende overfor Kommunen,

medmindre der foreligger Lovhjemmel for Kommunen til at gøre Rentekrav gældende overfor vedkommende Skatteydere.

For Skatteopkrævningen tillægges der Kommunerne et Vederlag af $1\frac{1}{4}$ pCt. af de i Skatter og Afgifter til Staten indgaaede Beløb.

Foranstaaende Bestemmelser finder ikke Anvendelse med Hensyn til de Skatter og Afgifter, der opkræves af Politimestrene i Købstæderne, men Finansministeren fastsætter de nærmere Regler angaaende disse Skatters og Afgifters Indbetaling i Statskassen og Regnskabsaflæggelsen med Hensyn til samme.

Loven træder i Kraft den 1. Januar 1927.

Ifølge Forordningen om Amtstueoppebørsler af 8. Juli 1840 opkrævedes de Skatter og Afgifter m. m., der i Landdistrikterne opkræves af Amtstuerne, i Købstæderne af Magistraterne, d. v. s. de kgl. udnævnte Borgmestre, hvor saadanne fandtes, og ellers af de af Kongen udnævnte Byfogder. Da disse sidste indtil Loven Nr. 112 af 1. Marts 1919 imidlertid tillige som Formænd for Byraadene forestod den kommunale Forvaltning, havde der næsten overalt udviklet sig den Praksis, at Arbejdet med Skatteopkrævningen udførtes af de kommunale Myndigheder og Tjenestemænd, saaledes at den kongelige Oppebørselsmyndigheds Virksomhed væsentligst indskrænkede sig til Udfærdigelse og Indsendelse af de foreskrevne Kvartalsregnskaber. For de Købstæders Vedkommende, hvor der fandtes særlige kongelige Borgmestre, havde Forholdet med Hensyn til Opkrævningen i Almindelighed udviklet sig paa samme Maade som i de andre Købstæder, saaledes at det egentlige Arbejde med Opkrævningen hos Skatteyderne udførtes ved de kommunale Myndigheder.

Fra adskillige Borgmestre og fra Købstadforeningen rettedes Henvendelse til Finansministeren, om dette Forhold, der foranledigede Vanskeligheder af forskellig Art, ikke kunde ændres, og Lovforslaget i blev Hovedtrækkene til efter Forhandling, med Repræsentanter for Købstadforeningen.

I Landstingsudvalgets Betænkning udtaltes, at Udvalget havde ønsket oplyst, hvorvidt det kunde antages, at der vilde blive nogen Forøgelse af Kontorholdsudgifterne for Amtstuerne ved Gennemførelse af Lovforslagets Bestemmelser om, at Skatter og Afgifter til Staten, der efter de gældende Regler opkræves af Magistraterne (Borgmestrene) i Købstæderne, saavel som de Skatter og Afgifter til Staten, der nu

opkræves af Kommunerne, og som hidtil har været indbetalt direkte til Statskassen, fremtidig indbetales til Amtstuerne, der skal føre Tilsyn med, at Opgørelse, Regnskabsaflæggelse og Indbetaling sker rettidig. Efter at Finansministeren overfor Udvalget havde oplyst, at der ikke vil blive nogen Udgiftsforøgelse for Amtstuerne ved Overtagelse af det paa-gældende Arbejde, tiltraadte Udvalget enstemmigt Lovforslaget, idet det dog stillede Ændringsforslag om, at Loven først skal træde i Kraft ved Begyndelsen af Kalenderaaret 1927 i Stedet for som foreslaet i Lovforslaget 1. April 1926.

13. Lov om Ændringer i Lov om Afgift ved Tinglæsning m. m. Nr. 112 af 1. April 1922. (Finansministeren). [F. Sp. 5865—C. Sp. 573, 1789].

Fremsat i *Landstinget* $10/3$ (L. Sp. 1251). 1. Beh. $17/3$ (L. Sp. 1377). 2. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1426). 3. Beh. $23/3$ (L. Sp. 1464). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25/3$ (F. Sp. 6258). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker [Form.], Knud Hansen, Jørgensen, Ehlert Nielsen, Hans Rasmussen [Skr.], Weygaard, Rytter, Nørskov, J. Jacobsen, H. P. Hansen [Nørremølle], Henrik Jensen, Pürschel, Holger Andersen, Heilesen og Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 2543) afgiven $27/3$. (Ordfører: Fisker). 2. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6510). 3. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6542). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 76).

Dette Lovforslag fremkom i Tilknytning til Forslag om Tinglysning. Ved Siden af de Ændringer i Tinglæsningsafgiftsloven, der er foranlediget af det sidstnævnte Lovforslag, foreslaas dog ogsaa andre Ændringer og da navnlig saadanne, der gaar ud paa en Forenkling af Afgiftsreglerne.

Af Lovens Indhold skal nævnes følgende: Først bestemmes, at Ordene »Tinglæsning«, »tinglæse« o. s. v. i Loven af 1922 ændres til »Tinglysning«, »tinglyse« o. s. v.

§ 1 i Loven af 1922 faar en ny Affattelse, der svarer i det væsentlige til denne Lovs nugældende § 1, blot med de af Tinglysningsloven nødvendiggjorte Ændringer. Saaledes medfører Systemet i den sidstnævnte Lov, hvorefter Sondringen mellem Købekontrakt og Skøde er forsvundet, at der for Tinglysning af ethvert Dokument angaaende Overdragelse af fast Ejendom straks tages en Afgift af $2/5$ pCt.,

medens der hidtil er taget $\frac{1}{5}$ pCt. for Tinglæsning af Købekontrakt og atter $\frac{1}{5}$ pCt. for Tinglæsning af det Købekontrakten fuldbyrdende Skøde (se nedenfor om eventuel Tilbagebetaling).

En ny Regel gaar ud paa, at denne Afgift skal erlægges, selv om Overdragelsesdokumentet kun ønskes lyst i anden Egenskab end dets Hovedegenskab, f. Eks. alene som Pantebrev. — En anden Ændring gaar ud paa at stryge Bestemmelsen i Loven af 1922 om forhøjet (dobbelt) Afgift, naar fast Ejendom overdrages til Staten, Kommunerne eller offentlige Korporationer. — Derimod bevares dobbelt Afgift, naar Køberen er et Aktieselskab eller et Selskab eller en Forening med vekslende Kapital eller vekslende Medlemstal, men ved nærværende Lov bemyndiges Finansministeren til at frafalde den nævnte Afgiftsforhøjelse, naar Overdragelsen finder Sted til en Institution eller Forening med almenvælgørende eller andet almennyttigt Formaal eller til en Byggeforening, som ifølge sine Love er forpligtet til at overføre Ejendomsretten til sine Medlemmer hver for sit Hus.

§ 6 i Loven af 1922, Gebyr for Tinglysning af Ægtepagter, faar en ny Affattelse, foranlediget ved de nye Regler om Ægtefællers Formueforhold i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925, hvorefter Ægtefæller i Almindelighed kan indgaa Retshandler med hinanden. Den nye § 6 bestemmer: »For Tinglysning af Ægtepagter erlægges 5 Kr., medmindre Ægtepagten angaar Gaver eller andre Overdragelser mellem Ægtefællerne, eventuelt de fremtidige Ægtefæller. I saa Fald, saavel som ved Retshandler, der uden Ægtepagt indgaas mellem Ægtefæller, erlægges Afgift efter de almindelige Regler og saaledes, at Afgift efter § 1 beregnes af det Beløb, hvoraf Stempel til 1. Klasses Takst beregnes. For saa vidt der til Retshandelen kun skal erlægges Stempelafgift efter Stempelovens § 109, er Tinglysningsafgiften 5 Kr.

De ovennævnte Regler kommer ogsaa til Anvendelse paa Ægtepagter, der oprettes i Ægteskaber, som falder ind under § 56, 1. Stykke, og § 57, 1. Stykke, i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925. Dog erlægges den i § 5 fastsatte Afgift, naar en i et saadant Ægteskab oprettet Ægtepagt, ifølge hvilken en fast

Ejendom overgaar fra Formuefællesskab til Særeje, tinglyses som Adkomst paa Ejendommen.

Ved Lovens § 8 ændres § 12 i Loven af 1922 saaledes: »For Tinglysning af Dokumenter, paa hvilke ingen af de foregaaende Regler er anvendelige, svares en Afgift af 5 Kr. Samme Afgift svares for foreløbig Tinglysning i Medfør af Tinglysningslovens § 33, 1. Punktum. For Tinglysning i Medfør af Tinglysningslovens § 13 erlægges ikke Afgift.

Herved bortfalder den Nedsættelse til 2 Kr., som § 12 i Loven af 1922 i visse Tilfælde foreskrev, og i Forbindelse hermed ændredes Mindstegebyret efter Loven af 1922, 2 Kr. for Tinglæsning og 1 Kr. for Udsltelse, til 5 Kr. for hvert Dokument, saavel for Tinglysning som for Aflysning og Udsltelse, hvilket Gebyr derfor forekommer flere Steder i Loven.

Som Følge af Tinglysningslovens nye System, hvorefter de tinglyste Dokumenter ikke skal indføres i Protokoller, idet Genparten af dem skal samles i en Akt for hver Ejendom, afløses § 14 i Loven af 1922 af følgende Bestemmelse: »For Opbevaring i Akterne af et Dokument eller en Genpart af et Dokument svares en Afgift af 2 Kr. For de til Kvitteringer hørende Fuldmagter og andre Bevisligheder svares denne Afgift dog ikke. — For Genpartens Bekræftelse svares et Vederlag, hvis Størrelse fastsættes af Justitsministeren, og som tilfalder den bekræftende Myndighed efter Justitsministerens nærmere Bestemmelse. Vederlaget maa ikke overstige 2 Kr. for hvert Dokument.«

En anden ved Tinglysningsloven foranlediget Bestemmelse er en ny Affattelse af § 21 i Loven af 1922 — selve denne Paragraf, der handler om Genparten af Dokumenter, bortfalder paa Grund af det nye System —, der lyder saaledes: »Afgiftspligten indtræder ved Anmeldelsen. Afgiften bortfalder dog, naar Dokumentet afvises fra Dagbogen i Medfør af Tinglysningslovens § 14 (jfr. § 43). — Afvises Dokumentet fra Dagbogen eller Tingbogen (Personbogen) i Medfør af Tinglysningslovens § 15 (jfr. § 43), svares kun en Afgift af 5 Kr.«

§ 22 i Loven af 1922, som bestemte, at naar der ved Tinglæsning af et Dokument tillige begæres læst et andet Dokument, som er vedhæftet Hoveddokumentet, betales kun

Afgift for dette sidste, ophæves, saa at der skal betales for hvert Dokument.

Der indsættes som ny § 22 en saalydende Bestemmelse: »Naar en Retshandel angaaende Overdragelse af fast Ejendom er gaaet tilbage, og der angaaende Tilbagegangen har fundet Tinglysning Sted, kan Finansministeren tilstaa Godtgørelse af indtil Halvdelen af den for Overdragelsesdokumentets Tinglysning betalte Afgift, ligesom Finansministeren kan tillade, at Afgiften for Tinglysningen angaaende Tilbagegangen nedsættes til indtil Halvdelen, alt dog under Forudsætning af, at Andragende herom indgives inden 2 Aar efter Overdragelsesdokumentets Oprettelse.«

I § 25 i Loven af 1922 indføjes nye Bestemmelser om Ansvar, som fastslaar, hvad man har ment allerede tidligere gjaldt, men som ikke var udtrykkelig udtalt, hvorledes der indføres bestemte Regler om Paaklage. Bestemmelserne lyder saaledes: »Ansvarlig for Afgifterne er den, der begærer den paagældende Retshandling, hvad enten han optræder i egen Interesse eller som Befuldmægtiget for den Interesserede. I sidste Fald er tillige den Interesserede ansvarlig.

Statskassens Krav paa Afgift eller yderligere Afgift er at anse for forældet, naar der ikke inden 2 Aar efter Afgiftspligtens Indtræden er rejst Krav fra Statsmyndighedernes Side mod den for Afgiften ansvarlige.

Er den afgiftspligtige utilfreds med Afgiftsberegningen, maa han inden 6 Uger efter Afgiftspligtens Indtræden paaklage Beregningen for Finansministeriet, da Beregningen ellers efter det nævnte Tidsrums Udløb bliver bindende for ham.

Er den afgiftspligtige utilfreds med Finansministeriets Afgørelse, kan han forlange Spørgsmaalet afgjort ved Domstolene. Sagen maa af den afgiftspligtige anlægges inden 6 Uger efter, at han har faaet Underretning om Ministeriets Afgørelse. Den afgiftspligtige kan ogsaa indenfor samme Tidsrum forlange, at Sagen anlægges mod ham ved Administrationens Foranstaltning.

Afgiftsspørgsmaalet er ikke Genstand for Kære.«

Endelig bestemmes, at Gavedokumenter, der er stempelfri efter Stempelovens § 135, ogsaa skal være fritaget for Tinglysningsafgift.

I Landstinget anbefaledes Lovforslaget af samtlige Ordførere, og der stilledes kun paa Foranledning af Nygart et Ændringsforslag af Finansministeren om en anden Affattelse af den nye § 22. — I Folketinget, hvor Lovforslaget ogsaa anbefaledes fra alle Sider, drøftede Udvalget et ved 1. Behandling rejst Spørgsmaal, saaledes som det fremgaar af følgende Udtalelse i Betænkningen: „Fra alle Sider i Udvalget er man enig i at tiltræde Lovforslaget i dets Helhed. Udvalget har imidlertid underkastet det Spørgsmaal, som rejstes under Forhandlingerne i Tinget, nemlig om Tinglæsningsafgifternes Berigtigelse ved Stempelmærker, en nærmere Drøftelse, under hvilken Finansministeriet har været repræsenteret og har faaet Lejlighed til at udvikle sit Syn paa Spørgsmaalet. Man har bragt i Erfaring, at Spørgsmaalet i hele sin Udstrækning (Retssportler overhovedet) er blevet indgaaende drøftet i Administrationskommissionen; og Finansministeren har erklæret sig villig til i den kommende Rigsdagssamling at forelægge et særligt Lovforslag, hvorved samtlige Retsafgifter for offentlige Udskrifter og Attester berigtiges gennem Stempelmærker, hvilket allerede maa betragtes som en meget væsentlig Indrømmelse til de Synspunkter, som blev gjort gældende af flere af Ordførerne under nærværende Forslags Behandling i Tinget.

Hele Udvalget er enig i indtrængende at opfordre Finansministeren til at gaa videre i denne Retning og undersøge, om en tilsvarende Berigtigelse ved Stempelmærker ikke lige saa vel lader sig gennemføre paa de andre Omraader, idet Udvalget særlig skal fremhæve, at det i hvert Fald ikke anser det for godtgjort, at den nuværende Berigtigelsesform er nødvendig af Revisionshensyn.

Da Finansministeren har erklæret sig villig til nærmere at overveje og undersøge dette Spørgsmaal, har man kunnet give Afkald paa særlige Tilføjelser til nærværende Lovforslag, idet Finansministeren har lagt særdeles Vægt paa, at Spørgsmaalet tages op i dets Helhed og ikke særskilt for dette enkelte Omraade.

I Henhold til det anførte indstiller Udvalget Lovforslaget uforandret til Vedtagelse.“

14. Lov om kommunale Ejendomsskatter.
(Indenrigsministeren). [A. Sp. 2415—C. Sp. 153, 1801, 1859].

FremSAT i Folketinget $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 66). 1. Beh. $\frac{25}{11}$ og $\frac{2-3}{12}$ (F. Sp. 2436 og 2685). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wilmann [Skr.], Fr. Andersen [Kh.-Fr. ø. Stkr.],

Bresemann, Hækkerup, J. Chr. Jensen, Olufson, Pinholt, Martin Hansen, Thorhauge, Kr. Kristensen, Aksel Jensen, Fibiger, Christmas Møller, Henningsen [Form.] og Niels Frederiksen). Betænkning (B. Sp. 341) afgiven $\frac{5}{2}$. (Ordfører: Wilmann). 2. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 4819). 3. Beh. $\frac{11}{2}$ (F. Sp. 4863). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{17-18}{2}$ (L. Sp. 970). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Frøkjær, A. P. Hansen, I. A. Hansen [4. Kr.], Hauch, Jepsen Christensen, Johannes Jensen [Skr.], Jensen [Aale], H. P. Johansen, Thomas Larsen, Maegaard [Form.], Hans Nielsen, Nygart, Piper og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 2555) afgiven $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Maegaard). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1799). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1819). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2637) afgiven $\frac{31}{3}$. Eneste Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6591). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 83).

Loven har i det væsentlige følgende Indhold:

Grundskyld og Ejendomsskyld.

§ 1.

De kommunale Skatter, der skal svares af de faste Ejendomme, lignes fremtidig som Grundskyld og Ejendomsskyld, saaledes at Ligningen i samtlige Kommuner skal ske baade som Grundskyld og Ejendomsskyld.

Den kommunale *Ejendomsskyld* skal i samtlige Kommuner udredes med $\frac{3}{4}$ af Promillen for den kommunale Grundskyld.

§ 2.

Den kommunale *Grundskyld* paalignes de skattepligtige Ejendomme med en bestemt Promille af Ejendommens Grundværdi (jfr. §§ 3 og 4 i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme).

§ 3.

Den kommunale Ejendomsskyld paalignes de skattepligtige Ejendomme med en bestemt Promille af det Beløb, hvormed Vurderingssummen til Ejendomsskyld (jfr. §§ 1 og 2 i Lov af 7. August 1922) overstiger Ejendommens Grundværdi. I det udkommende Beløb skal der dog, forinden

Skatten beregnes, gives hver enkelt Ejendom et for alle Ejendomme i Kommunen ensartet Fradrag, hvis Størrelse i København og paa Frederiksberg skal udgøre mindst 3 000 Kr. og højst 10 000 Kr., i Købstæderne mindst 3 000 Kr. og højst 8 000 Kr. og i Sogne- og Amtskommunerne mindst 3 000 Kr. og højst 5 000 Kr. Indenfor disse Grænser fastsættes Fradragets Størrelse af Kommunalbestyrelsen; dog vil der for Sognekommunernes Vedkommende være at indhente Amdsraadets og for de øvrige Kommuners Vedkommende Indenrigsministerens Godkendelse af Fradragets Størrelse. Fradraget fastsættes for 4 Aar ad Gangen, første Gang for Tiden fra 1. April 1927 til 31. Marts 1931; for Skatteaaret 1926—27 fastsættes Fradraget dog særskilt af Kommunalbestyrelsen uden højere Myndigheds Samtykke.

Findes der flere Beboelseslejligheder i en Ejendom, forhøjes det i Medfør af foranstaaende Stykke fastsatte Fradrag, naar den skattepligtige fremsætter Begæring derom, med et Tillæg af 1 000 Kr. for hver Beboelseslejlighed med Køkken, som Ejendommen indeholder udover een Lejlighed. Begæring om Fradraget fremsættes overfor Vurderingsmyndighederne.

Promillernes Fastsættelse i København og Købstæderne.

§ 4.

I København og paa Frederiksberg fastsættes den Promille, hvormed den kommunale Grundskyld og Ejendoms-skyld skal opkræves, af Kommunalbestyrelsen under Iagttagelse af Bestemmelsen i § 1, 2. Stykke, første Gang for Skatteaaret 1926—27 og derefter for 4-aarige Perioder ad Gangen. Beslutning om Promillernes Fastsættelse samt om Fradragets Størrelse i Henhold til de i § 3 givne Regler skal — bortset fra Skatteaaret 1926—27 — træffes af Kommunalbestyrelsen i Forbindelse ved Vedtægten af Overslaget for det første Regnskabsaar i vedkommende 4-aarige Periode. Beslutningen tages ved 2 Behandlinger med mindst 14 Dages Mellemrum.

I øvrigt gælder følgende Bestemmelser:

- a) I *Københavns Kommune* kan den kommunale Grundskyld ikke opkræves med mere en 7,5 pro mille aarlig.

Er den kommunale Grundskyld og Ejendomsskyld for en Ejendom højere end det Skattebeløb, der retteligt paahvilede Ejendommen den 31. December 1925 i Arealsskat, Grundsskat, Ejendomsskyld og Brolægningssskat til Kommunen — Arealsskatten dog kun medregnet med $\frac{7}{10}$ af dens Beløb —, og højere end 4 pro mille af Ejendommens Vurderingssum til Ejendomsskyld, udredes Grundsskylden og Ejendomsskylden i Skatteaaret 1926—27 kun med et Beløb svarende til disse 4 pro mille, dog mindst med det nævnte, Ejendommen den 31. December 1925 paahvilende Skattebeløb. Ejendommens Skattebeløb kan derefter forhøjes hvert 4. Aar, første Gang for den 4-aarige Periode 1. April 1927—31. Marts 1931, med 0,7 pro mille af Ejendommens Vurderingssum til Ejendomsskyld, indtil Ejendommen kommer op paa fuld Grundsskyld og Ejendomsskyld.

Er den kommunale Grundsskyld og Ejendomsskyld for en Ejendom derimod lavere end det Skattebeløb, der rettelig paahvilede Ejendommen den 31. December 1925 i Arealsskat, Ejendomsskyld og Brolægningssskat til Kommunen — Arealsskatten dog kun medregnet med $\frac{7}{10}$ af dens Beløb —, vil der være at paaligne Ejendommen en kommunal Tillægsskat, som for Skatteaaret 1926—27 andrager $\frac{5}{6}$ af Forskellen mellem de to Skattebeløb og derefter nedsættes med en Femtedel i hver af de følgende 4-aarige Perioder. De nærmere Overgangsbestemmelser fastsættes i øvrigt i den i Medfør af § 13 udfærdigede Vedtægt.

- b) Paa *Frederiksberg* kan Promillerne for den kommunale Grundsskyld og Ejendomsskyld ikke overstige de Promiller, som i Skatteaaret 1926—27 er fornødne for efter Reglerne i denne Lov at tilvejebringe det Beløb, der i Skatteaaret 1925—26 har været opkrævet i hele Kommunen i kommunal Ejendomsskat i Henhold til Lov af 29. April 1913 §§ 1—4 og i kommunal Ejendomsskyld i Henhold til Lov af 15. Maj 1903 § 21.

For *Frederiksberg* Kommune fastsættes der i en i Medfør af § 13 stadfæstet Vedtægt Overgangsbestemmelser af tilsvarende Indhold som under Punkt a) fastsat for Københavns Kommunes Vedkommende.

§ 5.

Den Promille, hvormed den kommunale Grundskyld og Ejendomsskyld skal opkræves i Købstæderne, fastsættes — i det i § 1, 2. Stykke, omhandlede Forhold — af Kommunalbestyrelsen for 4-aarige Perioder ad Gangen, første Gang for den 4-aarige Periode fra 1. April 1927 til 31. Marts 1931. Ved Promillernes Fastsættelse vil det være at iagttage, at den kommunale Grundskyld og Ejendomsskyld ikke kommer til at udgøre mere end $\frac{1}{5}$ af alle de Udgifter, som efter Gennemsnittet af det sidste Tiaar i det hele har været Genstand for Ligning paa fast Ejendom og paa Personer med Tillæg af den kommunale Ejendomsskyld, der i Skatteaaret 1925—26 blev opkrævet i Kommunen i Henhold til Lov af 15. Maj 1903 § 21.

De Skatter, der foruden den i Skatteaaret 1925—26 udskrevne kommunale Ejendomsskyld i saa Henseende kommer i Betragtning, er for Ejendomsskatternes Vedkommende: Grundskat og Husskat i Henhold til Lov af 11. Februar 1863 om den kommunale Beskatning i Købstæderne, jfr. Lov Nr. 132 af 10. September 1880, samt Grundskyld og Ejendomsskyld i Henhold til nærværende Lov, og for Personskatternes Vedkommende: den personlige Kommuneskat til Opholdskommunen og Erhvervskommunen. — Kommunal Selskabsskat og Dyrtidsskat i Henhold til Dyrtidslovene medregnes derimod ikke. Der gælder derhos følgende Overgangsbestemmelser: I Skatteaaret 1926—27 udskrives der i kommunal Grundskyld og Ejendomsskyld samme Beløb, som der har kunnet opkræves i kommunal Ejendomsskat (Grundskat, Husskat og kommunal Ejendomsskyld) i vedkommende Købstad i Henhold til Kommunens Skattevedtægt, for saa vidt denne har erholdt Stadfæstelse inden 15. Februar 1926. De hertil svarende Promiller for Grundskylden og Ejendomsskylden kan derefter — under Iagttagelse af Bestemmelsen i § 1, 2. Stykke — for hver af de følgende 4-aarige Perioder forhøjes med indtil 1 pro mille, indtil den i foranstaaende Stykke fastsatte Maksimumsgrænse naas, dog at Grundskyldspromillen for Fireaaret fra 1. April 1927 til 31. Marts 1931 straks kan forhøjes til $3\frac{1}{2}$.

Beslutning om Promillernes Fastsættelse samt om Fra-
dragets Størrelse i Henhold til de i § 3 givne Regler skal træffes

af Kommunalbestyrelsen i Forbindelse med Vedtagelsen af Overslaget for det første Regnskabsaar i vedkommende 4-aarige Periode. Beslutningen tages ved to Behandlinger med mindst 14 Dages Mellemrum.

Promillernes Fastsættelse i Sogne- og Amtskommunerne.

§ 6.

De Promiller, hvormed den sognekommunale Grundskyld og Ejendomsskyld skal opkræves, fastsættes under Iagttagelse af Bestemmelsen i § 1, 2. Stykke, for hvert Skatteaar af Sogneraadet i Forbindelse med Vedtagelsen af det aarlige Overslag. Beslutning om Fradragets Størrelse i Henhold til de i § 3 givne Regler træffes af Kommunalbestyrelsen ved to Behandlinger med mindst 14 Dages Mellemrum i Forbindelse med Vedtagelsen af Overslaget for det første Regnskabsaar i vedkommende 4-aarige Periode. — Fastsættelsen i Henhold til § 18 i Landkommunalloven af 6. Juli 1867 af Forholdet mellem Ligning paa fast Ejendom og paa Formue og Lejlighed i Sognekommunerne sker fremtidig for fire Aar ad Gangen, første Gang for Tidsrummet 1. April 1927 til 31. Marts 1931. Det ved denne Lovs Ikrafttræden bestaaende Ligningsforhold har Gyldighed for Skatteaaret 1926—27.

§ 7.

De Promiller, hvormed den amtskommunale Grundskyld og Ejendomsskyld skal opkræves, fastsættes under Iagttagelse af Bestemmelsen i § 1, 2. Stykke, af Amtsraadet i Forbindelse med Vedtagelsen af det aarlige Overslag. Promillen for Grundskyld kan ikke overstige 7,5 pro mille aarlig af Grundværdien. Udkræves der i Skatteaaret 1926—27 en højere Grundskyldspromille end 7,5 for efter Reglerne i denne Lov, jfr. § 1, 2. Stykke, at tilvejebringe det samme Skattebeløb, som Amtskommunen lignede paa de faste Ejendomme i Skatteaaret 1925—26, kan Promillen for Grundskylden dog forhøjes hertil.

Med denne Ændring har det sit Forblivende ved Bestemmelserne i § 50 i Landkommunalloven af 6. Juli 1867, dog at Amtsraadet ved Ligning paa de under Amtsraads-kredsen hørende Kommuner fremtidig skal fordele Halv-

delen af Kommunernes Bidrag i Forhold til Grundværdien af de i Amtsraads-kredsens Kommuner liggende Ejendomme med Tillæg af $\frac{3}{4}$ af den afgiftspligtige Ejendomsskyldværdi, en Fjerdedel efter Folkemængden ved sidste almindelige Folketælling og en Fjerdedel under Hensyntagen til Forholdet mellem den skattepligtige Indkomst i den enkelte Sognekommune og dennes samlede Udgifter i det forløbne Regnskabsaar til Aldersrente, Skolevæsen og Vejvæsen. Fordelingen af den sidste Fjerdedel under Hensyntagen til andre Omstændigheder kan kun ske, hvor særlige Forhold taler derfor, og dette vedtages med et Flertal af to Trediedele af Amtsraadets Medlemstal. — Ved Paaligning af Bidrag til den for Bornholms Købstæder og Landdistrikter fælles Amtsfond har det sit Forblivende ved de hidtil gældende Regler, for saa vidt angaar Fordelingen af Amtsfondens Udgifter imellem Købstæder og Land.

Grundstigningsskyld.

§ 8.

I København, Købstæderne og Sognekommunerne kan Kommunalbestyrelsen vedtage Bestemmelse om Opkrævning af kommunal Grundstigningsskyld, hvorom de nærmere Regler fastsættes i en i Medfør af § 13 for Kommunen udfærdiget Vedtægt.

I Kommuner, hvor det vedtages at opkræve Grundstigningsskyld, paahviler det Vurderingsraadet paa Kommunalbestyrelsens Begæring efter hver almindelig Vurdering og efter hver Omvurdering i Henhold til Lov af 7. August 1922 § 4, 1. Stykke, 2. Led, af en Ejendom at fastsætte, med hvilket Beløb Ejendommens Grundværdi (jfr. § 10) er steget siden den almindelige Vurdering, der ligger nærmest efter Kommunalbestyrelsens Vedtagelse om Opkrævning af Grundstigningsskyld i Kommunen. Denne Vurdering kan til Fastsættelse af den afgiftspligtige Grundstigning kun ændres efter Paaklage i Henhold til § 12. Naar Værdistigningen fordeler sig med væsentlig forskellig Styrke paa de enkelte Dele af en Ejendom, vil til Beregning af den afgiftspligtige Grundværdistigning, Grundværdien og Grundværdistigningen være at ansætte særskilt for de paagældende Dele af Ejendommen

hver for sig (jfr. § 3, Litra 1, 3. Stykke, i Lov Nr. 352 af 7. August 1922).

Der vil ved Fastsættelsen af Grundværdistigningen være at regne med den afgiftspligtige Grundværdi, saaledes at Fradrag for Forbedringer, hidrørende fra private Foranstaltninger, f. Eks. Kloakering, Anlæg af Gas-, Vand- og elektriske Ledninger, Istandsættelse af tilstødende Gader eller Veje, Opfyldning eller Udgravning af Grunden o. lign. kommer i Betragtning, for saa vidt og saa længe Fradrag for saadanne Forbedringer gives i Henhold til Lov Nr. 352 af 7. August 1922 § 3, Punkt 4.

I det Beløb, der saaledes fastsættes som Grundstigning for en Ejendom eller Del af en Ejendom, skal der af Kommunalbestyrelsen fradrages et Beløb svarende til det dobbelte af den Procent, hvormed samtlige Ejendommens Grundværdi i hele Landet (jfr. sidste Stykke) er steget siden den almindelige Vurdering, fra hvilken Grundstigningen skal regnes, med Tillæg af 15 pCt. af den paagældende Ejendoms eller Del af Ejendoms Grundværdi ved den afholdte Vurdering. Det herved fremkomne Beløb for hele Ejendommen, afrundet opad til et Beløb i Kroner, der er deleligt med 100, er da Ejendommens afgiftspligtige Grundværdistigning indtil næste almindelige Vurdering eller den paagældende Ejendoms Omvurdering i Henhold til Lov af 7. August 1922 § 4, 1. Stykke, 2det Led.

Indenrigsministeren offentliggør efter hver almindelig Vurdering, med hvilken Procent Grundværdien for samtlige Landets Ejendomme har forandret sig imellem de almindelige Vurderinger.

§ 9.

Grundstigningsskyld kan ikke opkræves med mere end 10 pro mille aarlig af den afgiftspligtige Grundstigning (§ 8). Promillen fastsættes for hver Kommune i den i Medfør af § 13 udfærdigede Vedtægt og skal approberes for Sognekommunernes Vedkommende af Amsraadet og for Københavns og Købstædernes Vedkommende af Indenrigsministeren, saaledes at Nedsættelse eller Forhøjelse af den en Gang fastsatte Promille kun kan ske ved Ændring af Vedtægten med Stadfæstelse af de nævnte Myndigheder.

*Ansættelserne til Grundskyld, Ejendomsskyld
og Grundstigningsskyld.*

§ 10.

De Værdiansættelser, som i Henhold til Lov om Beskatning til Staten af faste Ejendomme af 7. August 1922 §§ 1—4 tjener som Grundlag for Opkrævning af Grundskyld og Ejendomsskyld til Staten, skal ogsaa være gældende som Grundlag for Paaligning af kommunal Grundskyld, Ejendomsskyld og Grundstigningsskyld. — De almindelige periodiske Vurderinger, der foretages 1. Januar 1927 og derefter hvert 5. Aar fra denne Dag at regne, og de i Forbindelse hermed foretagne Ansættelser af Grundstigning har i København, Købstæderne og Sognekommunerne Virkning for den kommunale Grundskyld, Ejendomsskyld og Grundstigningsskyld fra Begyndelsen af det umiddelbart efter vedkommende Vurdering følgende kommunale Skatteaar. I Amtskommunerne har de almindelige Vurderinger derimod Virkning fra 1. Januar i det paagældende Aar. — Hvor der indenfor Vurderingsperioden finder Omvurdering Sted, lægges den nye Ansættelse til Grund fra det Skattehalvaar, der følger nærmest efter Omvurderingen.

§ 11.

Naar en i flere Kommuner liggende Ejendom under eet er vurderet til Grundskyld og Ejendomsskyld til Staten, bliver der af Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) at rette Henvendelse til vedkommende Vurderingsmyndighed angaaende Fastsættelsen til Brug ved den kommunale Beskatning af Værdien og de afgiftspligtige Beløb for den i hver Kommune beliggende Del af Ejendommen. Fastsættelse af denne Fordeling sker da fremtidig i Forbindelse med Vurderingerne, jfr. § 8, 2. Stykke.

§ 12.

De af Vurderingsraadene i Henhold til denne Lovs § 3, 2. Stykke, og §§ 8, 2. Stykke, og 11 trufne Afgørelser kan saavel af vedkommende Ejer som af Kommunalbestyrelsen indankes for vedkommende Skyldraad og for Over-Skyldraadet i Overensstemmelse med Reglerne i §§ 10 og 12 i Loven af 7. August 1922.

*Vedtægter for Grundskyld, Ejendomsskyld
og Grundstigningsskyld.*

§ 13.

De nærmere Regler for Paaligning og Opkrævning af den kommunale Grundskyld og Ejendomsskyld kan og for Grundstigningsskylden skal fastsættes i en Vedtægt for hver enkelt Kommune. Sogneraadet gør for Landkommunernes Vedkommende Indstilling derom til Amtsraadet, og Amtsraadene og Kommunalbestyrelserne i Købstæderne gør paa samme Maade Indstilling til Indenrigsministeren. For Københavns og Frederiksberg Kommunes Vedkommende gør Kommunalbestyrelsen paa tilsvarende Maade Indstilling til Indenrigsministeren om Udfærdigelse af en Vedtægt.

*Fritagelse for og Eftergivelse af Grundskyld, Ejendomsskyld
og Grundstigningsskyld.*

§ 14.

Fritagne for kommunal Grundskyld og Grundstigningsskyld er følgende Ejendomme:

- 1) Jernbane-, Havne- og Kanal anlæg, for saa vidt de i Henhold til reglementariske Bestemmelser skal benyttes af Almenheden til Befordring af Personer og Gods.
- 2) Torve, offentlige Gader, Veje og Park anlæg.
- 3) Kirker og Kirkegaarde,
- 4) de Stat og Kommune tilhørende Ejendomme, der ikke anvendes til Landbrug, Havebrug eller Skovdrift eller til Udleje,
- 5) de Staten tilhørende kongelige Slotte og Palæer med Tilliggende,
- 6) de i § 6 i Lov af 31. Marts 1891 om Anlæg af en Frihavn omhandlede Grunde.

Regeringen bemyndiges til ved Overenskomst med vedkommende fremmede Stat at tilstaa herværende fremmede Gesandtskabsejendomme Fritagelse for kommunal Grundskyld og Grundstigningsskyld.

Udtørrede Ferskvandsarealer, der opdyrkes eller beplantes, kan Indenrigsministeren, naar Forholdene taler

derfor, helt eller delvis fritage for Grundskyld og Grundstigningsskyld i et Tidsrum af indtil 30 Aar, efter at Arealets Opdyrkning eller Beplantning har taget sin Begyndelse. Med Hensyn til andre udtørrede Ferskvandsarealer, for hvilke der ved Lovens Ikrafttræden er tilstaaet Lempelse i Ejendomsskylden i Henhold til de hidtil gældende Bestemmelser, kan Indenrigsministeren indrømme den Lempelse, at Ejendomsskatterne efter nærværende Lov i indtil 5 Skatteaar efter Lovens Ikrafttræden nedsættes med indtil Halvdelen og i de derpaa følgende 5 Skatteaar med indtil en Fjerdedel.

Naar der ved kgl. Bevilling til Inddæmning og Udtørring af Dele af Havet er indrømmet Bevillingshaverne Skattefrihed i en bestemt Aarrække, omfatter Skattefriheden Frihed ogsaa for kommunal Grundskyld og Grundstigningsskyld.

Skattelempelser, som maatte være indrømmet i Medfør af Loven om Adgang for Kommunalbestyrelserne til at indrømme midlertidige Skattelempelser for nye Beboelsesejendomme, omfatter ogsaa kommunal Grundskyld og Grundstigningsskyld, men kun indtil Udløbet af det Tidsrum, for hvilket Lempelserne er tilstaaet i Henhold til disse Love.

For saa vidt og saa længe der paahviler en Ejendom eller Del af en Ejendom Jernbaneskyld, er den paagældende Ejendom eller Del af Ejendom fritaget for kommunal Grundstigningsskyld.

§ 15.

Det skal være overladt Kommunalbestyrelsen at bestemme, at private Skoler samt private tilhørende Hospitaler eller Sygehuse, Gymnastik- og Forsamlingshuse, Idrætsforeningers Øvelses- og Sportspladser og deslige Ejendomme helt eller delvis fritages for kommunal Grundskyld og Grundstigningsskyld.

Kommunalbestyrelsen kan ligeledes helt eller delvis fritage velgørende Stiftelser og andre almennyttige Institutioner for kommunal Grundskyld og Grundstigningsskyld af de til Institutionernes Formaal benyttede Ejendomme.

§ 16.

I Tilfælde, hvor Kommunalbestyrelsen af samfundsmæssige Hensyn finder det ønskeligt, at private Grunde ikke

bebygges, eller at en vis Bebyggelse bevares, er Kommunalbestyrelsen berettiget til — dog kun for een Vurderingsperiode ad Gangen — at tilstaa Ejeren hel eller delvis Fritagelse for Erlæggelse af den Ejendommen paahvilende kommunale Grundskyld og Grundstigningsskyld. Betingelsen for saadan Fritagelse er dog, at Ejeren overfor Kommunalbestyrelsen forpligter sig til ikke uden Kommunalbestyrelsens Samtykke at foretage Forandringer i Grundens Udnyttelse. — Foretager Ejeren — uden indhentet Tilladelse fra Kommunalbestyrelsen — Byggeforanstaltninger paa Grunden, som af Kommunalbestyrelsen skønnes at stride imod de for Fritagelsen fastsatte Vilkaar, bestemmer Kommunalbestyrelsen, hvorvidt og da i hvilket Omfang samt fra hvilket Tidspunkt den givne Fritagelse skal anses bortfalden.

§ 17.

Har det for at udnytte en Ejendom, af hvilken der svares Grundstigningsskyld, været nødvendigt at nedrive eller paa gennemgribende Maade forandre Bygninger, opførte paa Ejendommen indenfor de sidste 30 Aar før Værdistigningens Konstatering, kan Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten og — for den amtskommunale Grundskylds Vedkommende — Aamtsraadet) efter Andragende fra Ejeren tilstaa ham Nedsættelse i den kommunale Grundskyld og Grundstigningsskyld for den tilbagestaaende Del af de efter Bygningernes Opførelse nærmest følgende 30 Aar.

§ 18.

Fritagne for kommunal Ejendomsskyld er følgende Ejendomme:

- 1) De ifølge § 14 for Grundskyld og Grundstigningsskyld fritagne Ejendomme.
- 2) De Ejendomme, der af Kommunalbestyrelsen fritages for Grundskyld i Medfør af §§ 15 og 16.
- 3) Hede- og Klitplantager, som ikke er en Del af et ældre samlet Skovbrug, og som ikke er plantet som en nødvendig eller dog naturlig Erstatning for afskovet ældre Træbestand og hovedsagelig er anlagt paa Jord til en Gennemsnitstakst af 3 eller derunder og en Grundværdi,

der ikke overstiger 200 Kr. pr. ha, i et Tidsrum af 60 Aar fra Tilplantningens Begyndelse at regne. Samme Fritagelse gælder for Hede- og Klitplantager i de sønderjydske Landsdele, anlagte paa Jord, staaende i Klasse 8, og hvis Grundværdi ikke overstiger 200 Kr. pr. ha.

Efter derom indgivet Andragende kan Indenrigsministeren tilstaa Ejere af Bygninger, der ved Deklaration fra Ejeren underkastes Bestemmelserne i § 7 i Loven om Bygningsfredning, hel eller delvis Fritagelse for kommunal Ejendomsskyld af den Del af Ejendomsskyldværdien, der falder paa saadanne Bygninger.

§ 19.

Bortset fra Bestemmelserne i foranstaaende Paragraffer, jfr. §§ 20 og 21, kan kommunal Grundskyld, Ejendomsskyld og Grundstigningsskyld hverken eftergives eller nedsættes.

Overgangsbestemmelser for Grundskyld og Grundstigningsskyld.

§ 20.

Skønner Kommunalbestyrelsen, at den stedfindende Udnyttelse af en Ejendom, paa hvilken der hviler kommunal Grundskyld eller Grundstigningsskyld, staar i væsentligt Misforhold til den for Ejendommen ansatte Grundværdi, er Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten og — for den amtskommunale Grundskylds Vedkommende — Amtsraadet) indenfor et Tidsrum af 20 Aar at regne fra denne Lovs Ikrafttræden, saafremt den finder, at en i økonomisk Henseende god Anvendelse af Ejendommen vanskeliggøres ved Forhold, der ikke hovedsagelig kan tilskrives Ejeren selv, berettiget til efter derom af Ejeren fremsat Andragende at tilstaa ham Henstand (Opsættelse) med Betaling af indtil 3 Fjerdedele af den kommunale Grundskyld samt den fulde Grundstigningsskyld. — Henstanden, der kun kan tilstaaes for een Vurderingsperiode ad Gangen, kan gives rentefri. — Naar en Ejer, der i Henhold til foranstaaende Bestemmelser har opnaaet Henstand med Betaling af Grundskyld eller Grundstigningsskyld, foretager Forandringer i Ejendommens

Udnyttelse eller Behæftelse, der af Kommunalbestyrelsen skønnes at være væsentlige, bortfalder den givne Henstand helt eller delvis efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse. Ejeren kan dog forlange, at Kommunalbestyrelsen ikke træffer Afgørelse om Henstandens Bortfald, forinden der paa Ejeren Foranledning er foretaget Omvurdering af Ejendommen. — Naar Grundskyld eller Grundstigningsskyld, med hvis Betaling der har været givet Henstand, bortfalder til Betaling enten som Følge af, at den givne Henstand ikke fornyes ved Vurderingsperiodens Udløb, eller som Følge af, at en given Henstand bortfalder (jfr. forrige Stykke), kan Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) tillade, at det forfaldne Skattebeløb indfries ved Afdrag efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse. — Enhver given Henstand bortfalder ved Afhændelse af Ejendommen.

§ 21.

Saaframt en Ejendom, paa hvilken der hviler Grundskyld eller Grundstigningsskyld, ved hvis Betaling der ifølge foranstaaende Paragraf er givet Henstand, ved en ny Vurdering ansættes til lavere Grundværdi end den eller de Grundværdier, hvorefter den opsatte Grundskyld eller Grundstigningsskyld er beregnet, kan Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) efter derom af Ejeren fremsat Andragende nedskrive det opsatte Skattebeløb i Forhold til den ved den nye Vurdering for Ejendommen ansatte Grundværdi.

De gamle Skatter.

§ 22.

Fra denne Lovs Ikrafttræden bortfalder i samtlige Kommuner Ligning og Opkrævning efter de hidtil gældende Regler af kommunal Ejendomsskyld, endvidere bortfalder i Københavns Kommune Opkrævning af Arealsskat, Grundsskat og Brolægningsskat, i Frederiksberg Kommune Opkrævning af kommunal Ejendomsskat i Henhold til Lov Nr. 104 af 29. April 1913 §§ 1—4, og i Købstæderne udenfor de sønderjydske Landsdele Opkrævning af Grundsskat og Husskat, i Amts- og Sognekommunerne Ligning paa Hartkorn samt i Sognekommunerne Opkrævning af sognekommunal Grundsskat (Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 § 22, sidste Stykke).

*Særlige Bestemmelser for Københavns
Kommune og Købstæderne.*

§ 23.

Det kan i de for Københavns Kommune og Købstæderne i Medfør af § 13 udfærdigede Vedtægter bestemmes, at der fra 1. April 1926 af de offentlige Ejendomme, der i Henhold til §§ 14 og 18 er fritaget for kommunal Grundskyld og Ejendomsskyld, saa længe denne Fritagelse vedvarer, som Bidrag til Kommunens Udgifter til Gaders og Vejes Vedligeholdelse, Renholdelse, Belysning m. m. skal svares en særlig Dækningsafgift. — I København erlægges fremtidig for Vandforsyning fra Københavns Kommunes Vandværk en Afgift, hvis Størrelse fastsættes af Kommunalbestyrelsen i en særlig Vedtægt for Vandforsyningen.

Skatternes Forfaldstid og Erlægelse m. v.

§ 24.

Grundskylden, Ejendomsskylden og Grundstignings-skylden samt de i § 23 omhandlede Bidrag opkræves halvaarsvis eller fjerdingaarsvis i den Maaned af hvert Halvaar eller hvert Fjerdingaar, som Kommunalbestyrelsen nærmere bestemmer. — Sker Betaling ikke inden en Maaned efter Forfaldsdagen, er Kommunalbestyrelsen berettiget til foruden Skattebeløbet at fordre Renter heraf $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paabegyndt Maaned, indtil Betaling sker. — Enhver af de nævnte Skatter og Afgifter bliver, saafremt Beløbet ikke er betalt inden en Maaned efter Forfaldsdagen, tillige med paaløbne Renter efter lovlig Omgang at inddrive ved Udpantning. — For de amtskommunale Ejendomsskatter, der opkræves sammen med Ejendomsskatterne til Staten, kommer Bestemmelserne i denne Paragraf ikke til Anvendelse.

§ 25.

Samtlige Skattebeløb med paaløbne Renter hæfter paa den paagældende Ejendom i sin Helhed med den for kommunale Skatter og Afgifter hjemlede Pante- og Fortrinsret og svares af den, der ifølge Skøde er Ejer, samt af vedkommendes Dødsbo og Konkursbo. — Paaklage af en sket Værdiansættelse fritager ikke for Pligt til Betaling til Forfaldstid.

Lovens Ikrafttræden m. v.

§ 26.

Denne Lov finder første Gang Anvendelse ved Opkrævning af de kommunale Ejendomsskatter for Skatteaaret 1926—27, for Amtskommunernes Vedkommende for Kalenderaaret 1926.

[Samtidig med, at de i nærværende Lov indeholdte Bestemmelser kommer til Anvendelse, ophæves en Række nærmere nævnte, ældre Lovbestemmelser.]

§ 27.

Hvad der i nærværende Lov er fastsat for Købstæderne, gælder ogsaa for Frederiksberg og Marstal samt de sønderjydske Flækker, hvis ikke anderledes udtrykkeligt er bestemt i Loven. — For de sønderjydske Amtskommuners Vedkommende kan Amsraadene fremdeles vedtage, at samtlige amtskommunale Bidrag eller saa stor en Del deraf, som Amsraadet bestemmer, udskrives paa de enkelte til Amsraadskredsen hørende Kommuner i Overensstemmelse med Landkommunalloven af 6. Juli 1867 § 50, jfr. nærværende Lovs § 7, 2. Stykke.

§ 28.

Betingelsen for, at den i § 3, 2. Stykke, fastsatte Forhøjelse af det skattefrie Fradrag kan finde Anvendelse for det første Skatteaar efter denne Lov, er, at Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) vedtager Beslutning herom, og at den skattepligtige inden en af Kommunalbestyrelsen fastsat Frist fremsætter Begøring om Fradragets Forhøjelse. Kommunalbestyrelsen afgør endvidere for dette Skatteaars Vedkommende selv, om Betingelserne for Fradraget er til Stede eller ej. Naar Sogneraadet i en Landkommune har bevilget Forhøjelsen, skal denne ogsaa være gældende for den amtskommunale Ejendomsskyld.

For Skatteaaret 1926—27 bemyndiges Indenrigsministeren til at fravige de i Lovgivningen fastsatte Frister for Ligningen af de kommunale Skatter, Fremlæggelse af Ligningslisterne til Eftersyn, Fremsættelse af Klager over Ligningen og disse Klagers Afgørelse. Indenrigsministeren kan for Sognekommunernes Vedkommende bemyndige Amsraadene til at udøve den her hjemlede Dispensationsmyndighed.

§ 29.

For saa vidt det paahviler Brugeren i et ved Lovens Ikrafttræden bestaaende Brugsforhold at udrede de i § 22 omhandlede Skatter og Afgifter, skal han indenfor det samlede Beløb, som han i Medfør heraf har udredet i det sidste Skatteaar før Lovens Ikrafttræden, fremtidigt tilsvare Ejeren de kommunale Skatter i Henhold til denne Lov. Med Hensyn til Fordelingen af det overskydende Skattebeløb i Medfør af denne Lov kan saavel Ejeren som Brugeren, for saa vidt Enighed ikke kan opnaas imellem dem, forlange Vurderingsraadets Afgørelse. Denne Afgørelse vil, hvor ikke ganske særlige Omstændigheder foreligger, være at træffe under Hensyntagen til, at Brugerens Ydelser ikke kommer til at overstige, hvad der efter Brugskontraktens Indhold maa anses som rimeligt Vederlag for Brugen af Ejendommen. — Tilsvarende Fordeling kan paa Ejereens Begæring, hvor særlige Omstændigheder taler derfor, finde Sted i Tilfælde, hvor det er Ejeren, der efter Brugskontraktens Indhold skal udrede Ejendommens Skatter. — De af Vurderingsraadet afsagte Kendelser i Henhold til denne Paragraf kan saavel af Ejeren som af Brugeren indankes for vedkommende Skyldraad og for Over-Skyldraadet i Overensstemmelse med Reglerne i Loven af 7. August 1922 §§ 10 og 12.

§ 30.

Det bliver ved kgl. Anordning at fastsætte, hvorvidt og da i hvilket Omfang Bestemmelserne i denne Lov skal finde Anvendelse paa Færøerne.

Det af Indenrigsministeren i denne Samling forelagte Lovforslag er stemmende med det i forrige Samling fremsatte, se Aarvog 1924—25, S. 320 ff., dog at de af Flertallet i Folketingsudvalget (Socialdemokrater og Radikale) da stillede Ændringsforslag med enkelte redaktionelle Rettelser var indarbejdede i Forslaget. Disse Ændringsforslag, hvorom henvises til Tillæg B. for 1924—25, Sp. 2492, gik i Hovedsagen ud paa at lade Bestemmelserne om Nedfældning af de gamle Skatter udgaa af Lovforslaget og at lade den kommunale Ejendomsskyld indgaa som et fast Led i den kommunale Beskatning.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede Lovforslaget af Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere (henholdsvis Wilmann og Henningsen). Venstres Ordfører (Pin-

holt) udtalte, at Lovforslaget efter Indføjelsen af de foran nævnte Ændringsforslag betød en Imødekommen imod Venstres Standpunkt og afgav et betydeligt bedre Forhandlingsgrundlag end det forrige Lovforslag, hvorfor han haabede, at der kunde komme et Resultat ud af det. De Konservatives Ordfører (Fibiger) anerkendte ogsaa Forbedringen, men udtalte, at Partiet alligevel ikke kunde gaa med til Forslaget.

I Udvalget opnaaedes Enighed mellem Socialdemokraternes, det radikale Venstres og Venstres Medlemmer af Udvalget — med Undtagelse af Aksel Jensen — om en Række Ændringsforslag til Lovforslaget. Det nævnes i Betænkningen, at Udvalget til Belysning af Virkningerne af en Omlægning af Ejendomsskatterne til Grundskyld fra Indenrigsministeriet har indhentet forskellige Oplysninger og Beregninger saavel for Landkommuner som for Købstadkommuner. De *socialdemokratiske og radikale Medlemmer* af ovennævnte Flertal udtaler, at de har, som udtrykt i Betænkningen af 6. April 1925, „ikke ønsket at bevare kommunal Ejendomsskyld som fast Led i den kommunale Beskatning, men da det af Forhandlingerne i Udvalget hurtigt blev klart, at skulde der opnaas Enighed om Lovforslagets Gennemførelse mellem de Partier, som i Forening gennemførte Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Grundskyld til Staten, og som ved Lovforslagets første Behandling sluttede sig til Princippet om kommunal Grundskyld, maatte det ske paa et Grundlag, hvor Bestemmelsen om Nedfældning af de gamle Skatter bortfaldt, og hvor kommunal Ejendomsskyld indgik som et fast Led i den kommunale Beskatning. — Naar Flertallet har kunnet tiltræde yderligere Ændringsforslag, hvoraf flere forringer Grundskyldreformens sociale og økonomiske Virkninger, er det, fordi man maa anse det for meget ønskeligt, at Forslaget om kommunal Grundskyld vedtages i indeværende Samling, saaledes at Loven kan træde i Kraft fra 1. April 1926, da i modsat Fald den sidste Femtedel af den kommunale Hartkornsskat vil overgaa til Ejendomsskyld, hvorved Skattebyrden som ved de tidligere Overgange fra Hartkorn til Ejendomsskyld overvælttes fra de store til de smaa og mellemstore Ejendomme.“

Venstres Medlemmer — undtagen Aksel Jensen — udtaler, at de har „haft det Maal for Øje at skabe et bedre og retfærdigere Grundlag for Paaligning af de kommunale Skatter af fast Ejendom, saaledes at Skattens Beløb baade for Land og By kan blive indenfor de i den bestaaende Lovgivning hjemlede Grænser. — Lovforslaget vil med de foreslaaede Ændringer desuden betyde, at de skattefrie Fradrag, som hidtil har været gældende for Ejendomsskylden, fremtidig kun kan gøres i Bygningsværdien, hvorved opnaas, at al

Jord bliver beskattet, i Modsætning til, hvad der er Tilfældet under den gældende Lov, hvor det skattefrie Fradrag kan omfatte ogsaa Jordarealer. Al Jord vil saaledes efter dette Lovforslag blive beskattet, og alle Jordejere vil med Hensyn til Jord af samme Godhed og Beliggenhed blive stillet overfor den samme Beskatning pr. Arealenhed“.

Det *konservative Mindretal* indstillede Lovforslaget til Forkastelse, ogsaa efter Flertallets Ændringer, og stillede et Ændringsforslag til ny Affattelse af Lovforslaget. Mindretallet udtaler: „Medens Mindretallet maa anse Vurdering til Ejendomsskyld for det rigtige skattemæssige Grundlag, maa man af mange Gange fremhævede Grunde og med samme Motivering, som det skete ved Behandlingen af Statsgrundskyldloven, absolut modsætte sig, at Vurdering til Grundskyld, som det sker efter nævnte Lov, lægges til Grund ved Skatteberegningen“ . . . . .

„Med Hensyn til Spørgsmaalet om en Grundstigningsafgift har Mindretallet erklæret sig rede til at medvirke til en saadans Gennemførelse, naar denne kun blev opkrævet af den samfundsskabte Værdistigning, og naar den virkelig var konstateret ved Ejerskifte. Mindretallet har udbedt sig Oplysninger om Grundstigningsafgiftsregler i andre Lande. Oplysninger er ikke fremkommet ved Betænkningens Afgivelse.

Med Hensyn til Skattelempelser for Ejendomme, opførte efter 1. Juni 1916, har Mindretallet erklæret, at Regler herom ikke kan gives i denne Lov, men at hele dette Spørgsmaal efter Mindretallets Anskuelse maa løses ved særlig Lov, og man har her peget paa, at Forholdene sikkert ligger saa forskellige, at en generel Ordning ikke kan træffes.“

Det af det konservative Mindretal foreslaaede nye Lovforslag havde til Titel „Forslag til Lov om kommunal Ejendomsskyld“. Idet der med Hensyn til dets nærmere Indhold henvises til Tillæg B., gengives her fra Betænkningen følgende: „Mindretallets Forslag bestemmer, at Ejendomsskylden — bortset fra Frederiksberg, hvor den nuværende Ordning er tilfredsstillende — er den eneste faste Ejendomsskat. De faste Ejendommers Skatter i København fikseses saaledes, at man udfinder den Promille, som de nuværende Skatter paa fast Ejendom udgør af Ejendomsskyldværdien. Denne Promille er uforanderlig. Hvor Skatten vil stige for enkelte Ejendomme, finder der en overmaade lempelig Overgang Sted.

For Købstædernes Vedkommende er Regelen den samme, og der er bevaret Regelen om, at $\frac{1}{6}$ af Udgifterne kan tages paa fast Ejendom. Det bestemmes dog, at Overgangen til en større Skat paa den faste Ejendom er lempeligere end de nuværende Regler.

For Amtskommunernes Vedkommende bestemmes det, at den nuværende Skat paa fast Ejendom ikke kan forhøjes; for Sognekommunernes Vedkommende ændres Forholdene fra den nugældende Lov ikke, efter at den sidste Del af Hartkornsskatterne er forsvundet, og hele Skattebeløbet lignes efter Ejendomsskyld, idet det dog bestemmes, at det skattefrie Fradrag, som aldrig kan overstige Bygningsværdien, gøres bevægeligt, saaledes at den enkelte Kommune kan fastsætte dets Størrelse til mellem 3 000 Kr. og 5 000 Kr., men saaledes, at det er det samme Beløb indenfor Kommunen.“

Et *terdie Mindretal* (Aksel Jensen) udtaler, at han „har i Udvalget stillet en Række foreløbige Ændringsforslag til Opnaaelse af følgende Formaal:

1. At bevare ens Promillebeskatning for saavel Jordværdien som Bygningsværdien.
2. At begrænse det skattefrie Fradrag for Bygninger i København og Købstæderne til et Beløb af 3 000—6 000 Kr. pr. Ejendom + 2 000 Kr. pr. Beboelse udover 1 Lejlighed og i Sogne- og Amtskommuner et skattefrit Fradrag, stort 2 000—5 000 Kr. pr. Ejendom + 1 000 Kr. pr. Beboelse udover 1 Lejlighed.
3. At fastsætte en Maksimalgrænse for Beskatning af fast Ejendom i Byerne paa en saadan Maade, at der kun bliver Tale om en Skatteomlægning og ikke om en egentlig Skatteforøgelse og tillige at sikre, at den Stigning, der eventuelt vil finde Sted for de enkelte Ejendomme, maa foregaa meget langsomt.
4. At fastsætte en Maksimalgrænse for Beskatning af fast Ejendom ikke alene til Amtskommuner, men ogsaa til Sognekommuner.
5. At foretage en Ændring med Hensyn til Fordelingen af det Amtsfondsbidrag, der paalignes i Henhold til Landkommunallovens § 50, saaledes, at der lignedes mindre paa fast Ejendom og mere efter Folketal og frit Skøn.
6. At hindre, at de af Over-Skyldraadet paa dettes Initiativ foretagne Forhøjelser af Ejendomsskylds- og Jordvurderingen skattemæssigt gives tilkagevirkende Kraft“,

men Mindretallet har ikke kunnet vinde Tilslutning til disse Ændringsforslag. Mindretallet motiverer derefter, hvorfor det ikke kan tiltræde Flertallets Ændringsforslag og heller ikke Lovforslaget, specielt Reglerne om Grundstignings-skylden.

Af Flertallets Ændringsforslag skal nævnes: Det foreslages, at den kommunale Ejendomsskyld i samtlige Kommuner skal udredes med $\frac{3}{4}$ af Promillen for den kommunale Grundskyld; i Lovforslaget var der fastsat $\frac{2}{3}$ af denne Pro-

mille. — Bestemmelsen om det skattefrie Frædrag, der efter Lovforslaget for alle Ejendomme var mindst 3 000 Kr. og højst 10 000 Kr., ændredes til: „et for alle Ejendomme i Kommunen ensartet Frædrag, hvis Størrelse i København og paa Frederiksberg skal udgøre mindst 3 000 Kr. og højst 10 000 Kr., i Købstæderne mindst 3 000 Kr. og højst 8 000 Kr. og i Sogne- og Amtskommunerne mindst 3 000 Kr. og højst 5 000 Kr.“. I Forbindelse hermed fastsattes, at Beslutning om Frædragets Størrelse skal træffes af Kommunalbestyrelsen ved to Behandlinger med mindst 14 Dages Mellemlid mellem Behandlingerne ved Vedtagelsen af Overslaget for det første Regnskabsaar i den 4-aarige Periode. — Frædraget pr. Beboelseslejlighed, hvor der i en Ejendom er flere Lejligheder, ændredes fra 2 000 Kr. til 1 000 Kr. — Lovforslagets §§ 4 og 5 om Promillens Fastsættelse i København og Købstæderne fik en ny Affattelse sigtende til at sikre, at de paagældende Kommuner ved denne Omlægning af Skatten i hvert Fald faar det Provenu til Kommunekassen, som de hidtil har faaet eller har haft Adgang til at faa, og til at tillade en ganske svag og langsom Stigning gennem en Aarrække, alt saaledes, som de nævnte Paragraffer fremtræder i den vedtagne Lov, dog at nogle Ændringer senere indsattes i Landstinget, se nedenfor.

Ved et Ændringsforslag til § 6 fastsattes, at i Sognekommunerne skal Ejendomsskylden være $\frac{3}{4}$ af Promillen for den kommunale Grundskyld, medens Lovforslaget havde $\frac{2}{3}$, og samme Ændring foretoges med Hensyn til den amtskommunale Ejendomsskyld, hvorhos den amtskommunale Grundskyld ikke maa overstige 7,5 pro mille af Grundværdien, dog med Adgang til at faa, hvad der er lignet i 1925—26. Endelig ændredes ogsaa Reglerne om Amtets skønsmæssige Ligning paa Sognekommunerne, væsentlig saaledes, som Loven lyder nu.

Til Reglerne om Grundstigningsskyld stilledes ogsaa flere Ændringsforslag, bl. a. gaaende ud paa at ændre den Promille af Grundstigningen, hvormed Grundstigningsskylden kan opkræves, fra 15 til 10.

I Reglerne om Ansættelserne gik et Ændringsforslag ud paa at udstemme Lovforslagets § 12, hvorefter den en Ejendom paahvilende Grundskyld og Grundstigningsskyld skal lades ude af Betragtning ved Ejendommens Vurdering til Grundskyld.

Lovforslagets Regler om Vedtægten for Paaligningen og Opkrævningen ændredes saaledes, som Lovens § 13 nu lyder, hvorved Lovforslagets Paabud om, at der „skal“ gennemføres Vedtægt ogsaa for Grundskyld og Ejendomsskyld, ændredes til „kan“.

I Lovforslagets „Særlige Bestemmelser“ for København og

Købstæderne udstemtes en Bestemmelse, hvorefter den „Dækningsafgift“, som disse Kommuner kan udskrive paa Ejendomme, der er fritaget for Grundskyld og Ejendoms-skyld, for Udgifter til Gaders Vedligeholdelse m. v., ikke maatte overstige 2 pro mille aarlig af Ejendommens Assurance-værdi. — Endelig indsattes ved et Ændringsforslag Lovens Bestemmelse i § 28 om, at Amtsraadene kan for Skatte-aaret 1926—27 fravige Fristerne for Skatteligningen.

Af Venstres Medlemmer i Udvalget alene var stillet et Ændringsforslag om at udstemme af Lovforslagets § 3 det sidste Stykke, hvorefter for Ejendomme forsynede med Beboelse, der opføres efter Lovens Ikrafttræden eller er opført efter 1. Juni 1916 — altsaa de dyrt byggede Ejendomme —, Fradraget skulde udgøre 12 000 Kr. for hver Beboelseslejlighed. Det motiveredes i Betænkningen ved, at Mindretallet „ikke kan erkende, at Spørgsmaalet om en beskatningsmæssig Særstilling for nybyggede Beboelseshuse kan løses i denne Lov; skal der her en særskilt Løsning til, maa den naturligt fremdeles høre hjemme paa en særlig Lov“. Ændringsforslaget forkastedes med 72 Stemmer mod 34.

Ved Afstemningerne ved 2. Behandling forkastedes det konservative Mindretals Forslag til en ny Affattelse med 104 Stemmer mod 24, hvorefter Flertallets Ændringsforslag vedtoges med 104 Stemmer.

Ved 3. Behandling blev Lovforslaget ved Navneopraab vedtaget med 103 Stemmer (Socialdemokraterne, Radikale og Venstre med Undtagelse af de nedennævnte) mod 26 (de Konservative og af Venstre: Aksel Jensen, N. P. Jensen og Svend Nielsen), medens 4 Venstremænd: Henrik Jensen, Lauritz Laursen, Pinstrup og Blang svarede „Stemmer ikke“, og 16 var fraværende.

I Landstinget udtalte Venstres Ordfører (Maegaard), at Partiet med Velvillie, og saa hurtigt det var det muligt, vilde behandle Lovforslaget. Socialdemokraternes og det radikale Venstres Ordførere (henholdsvis Jensen [Aale] og Hans Nielsen) anbefalede Lovforslaget til hurtig Vedtagelse, medens Piper paa det konservative Folkepartis Vegne udtalte sig imod det.

I Landstingsudvalgets Betænkning udtaltes først, at Udvalget modtog en Række Henvendelser af forskellig Art, og at det fremskaffede en Del statistisk Materiale, hvoraf et Uddrag optoges som Bilag til Betænkningen. Flertallet (Udvalget undtagen de konservative Medlemmer og et Medlem af Venstre, der var syg ved Betænkningens Afgivelse) udtalte, at det „kan tiltræde de i Lovforslaget nedlagte Principper, idet man herigennem søger at fastlægge en lige-ligere — for de forskellige Ejendomsgrupper retfærdigere —

Beskatning til Kommunerne, end de for Tiden eksisterende Beskatningsregler kan siges at medføre. — De nye Principper, der her foreslaas bragt til Anvendelse ved den kommunale Beskatning, er en delvis Overgang til en ny Form for Grundbeskatning og Indførelse af en Grundværdistigningsafgift. For begge disse Grundlags Vedkommende vil det i første Instans være afgørende, at de forskellige Vurderingsmyndigheder med den rette Forstaaelse og med den tilbørlige Grundighed udfører deres Hverv. Efter de Erfaringer, disse Myndigheder har erhvervet sig gennem de Ansættelser til Grundværdi, der allerede er sket, nærer man ingen Betænkeligheder ved allerede nu at gaa til at overføre en Del af de kommunale Ejendomsskatter paa denne Basis. Derimod mener man at burde udskyde Grundværdistigningsafgiftens Ikrafttræden til et senere Tidspunkt for at opnaa at faa et Udgangspunkt for disse Ansættelser, som er anlagt paa et Tidspunkt, da ikke alene de ansættende Myndigheder har indhøstet en vis Erfaring, men hvor det ogsaa er disse bekendt, at Ansættelsen bliver Udgangspunktet for Fastsættelsen af Værdistigningsafgiften“.

Herefter indstillede Flertallet Lovforslaget til Vedtagelse med nogle Ændringer, af hvilke de fleste efter Udtalelse i Betænkningen kun tilsigtede at tydeliggøre og simplificere Forslagets Bestemmelser. Som Forslag, der havde større Betydning, skal nævnes:

Det foran omtalte sidste Stykke af § 3 om Fradraget for de dyrt byggede Ejendomme foresloges udstemt. — Vedrørende Skatteansættelsen i København stilledes flere Ændringsforslag sigtende til at mildne Overgangen, hvorom Ordførerne udtalte, at det herefter ikke kunde siges — hvad der i Henvendelser til Udvalget var gjort gældende —, at Realkrediten i nogen Henseende vilde blive berørt ved Lovforslagets Vedtagelse. — Til Lovforslagets § 7 stilledes Ændringsforslag om at indsætte Bestemmelsen om, at Fordeling af den sidste Fjerdedel kun kan ske, hvor særlige Forhold taler derfor, og hvis det vedtages med to Trediedeles Flertal. — Til § 8 om Grundværdistigningsafgiften stilledes forskellige Ændringer, af hvilke et gik ud paa at udskyde Tidspunktet for dennes Ikrafttræden, et andet paa at fastslaa, at en Ejer, der har gjort store Arbejder til Forbedring af sin Ejendoms Grund, kan forlange, at de dertil anvendte Beløb trækkes fra, før Grundstigningen bliver at konstatere. — Et Ændringsforslag gik ud paa, at § 29 i Folketingets Lovforslag skulde udgaa. Efter denne Paragraf skulde Vurdering til Jernbaneskyld ophøre og den ansatte Jernbaneskyld nedfældes som en fast Afgift paa de paagældende Ejendomme i den Periode, i hvilken Jernbaneskylden virker. Som Følge

af, at denne Paragraf udstemtes, indsattes i Lovens § 14 det sidste Stykke om, at for saa vidt og saa længe der paahviler en Ejendom Jernbaneskyld, er den fritaget for kommunal Grundstigningsskyld.

Det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at det „er imod at udvide den særlige Grundbeskatning, der i 1922 blev indført til Staten, til ogsaa at anvendes i Kommunerne, fordi man derved fraviger det ensartede Skattegrundlag, Ejendomsskylden, der blev indført i 1903, og fordi det nye Skattegrundlag er og altid maa blive en upaalidelig Værdimaaler, hvad enten den hviler paa et løst Skøn af Vurderingsmyndighederne, eller Grundværdien ansættes som et konstrueret Produkt beregnet efter Grundpriser i andre Bydele eller enkelte Ejendomskøb, hvis Købesum skyldes ganske særlige Omstændigheder. — Mindretallet paapeger i denne Forbindelse, hvorledes den ene Beskatningsfaktor Ejendomsskylden forfuskes ved Bestemmelsen i Lov Nr. 352 af 1922 om, at Grundværdien skal trækkes fra Ejendomsskylden og Resten deraf beskattes som Ejendomsskyld, en ganske sindrig, men ikke rationel Beregningsmetode, der ofte giver sig Udslag i ganske smaa Ejendomsskyldbeløb for store, værdifulde Bygninger. — Mindretallet er imod den øgede Ejendomsbeskatning, som der igennem Grundskattens Indførelse aabnes en let Adgang til at etablere. Selv om Lovforslaget nu fremtræder i saa affilet en Form, at det ikke skal bevirke alt for store Forskydninger i første Omgang, vil det være forholdsvis let senere i et belejligt Øjeblik at ændre Procenterne og derved kuldaste hele den Stabilitet, der bør være i Ejendoms- og Prioritetsforhold. — Mindretallet er imod en Grundafgift, som virker tyngende paa Næringslivet, og som ved sin Højde kan drive Ejeren bort fra sit Hus og sin Bedrift. — Endvidere er Mindretallet imod en Værdistigningsafgift, der ikke er virkelig konstateret ved Salg, men udelukkende er baseret paa Vurderingsmyndighedernes Skøn.“

Mindretallet stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, der faldt sammen med det af den konservative Mindretal i Folketingsudvalget stillede Forslag. Om Forslaget udtaltes i Betænkningen, at det „gaar ud paa for samtlige Kommuner med Undtagelse af Frederiksberg, som har en tilfredsstillende Beskatning, og i Overensstemmelse med Loven af 1903 at benytte Ejendomsskylden som eneste Skattegrundlag, kun med den Tilføjelse, at der gives Adgang for de forskellige Kommuner til et skattefrit Fradrag paa Bygningerne fra 3 000 Kr. til 5 000 Kr. — Endvidere indeholder Mindretallets Forslag regulerende Bestemmelser for at hindre en for hurtig Stigning af Ejendomsskylden i de

Købstæder, hvor Ejendomsbeskatningen hidtil er holdt nede under det i Lov af 11. Februar 1863 givne Maksimum.“

Ved Afstemningen forkastedes dette de Konservatives Forslag med 43 Stemmer mod 12, hvorefter Flertallets Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 49 Stemmer mod 12.

I Folketingsudvalget indstillede Flertallet, nemlig Udvalget med Undtagelse af det konservative Folkepartis Medlemmer samt Aksel Jensen, det af Landstinget vedtagne Lovforslag uforandret til Vedtagelse. Det konservative Mindretal udtalte, at det „maa meget beklage, at der ikke er givet Folketinget Tid til at overveje Lovforslaget i den af Landstinget ændrede Skikkelse. Mindretallet maa saa meget mere beklage dette, som det ikke er rigtigt som af Landstingets Flertal hævdet, at de fleste af Landstinget foretagne Ændringer kun tilsigter at tydeliggøre og simplificere Lovforslaget, f. Eks. betegner den nye Skikkelse, hvori Lovforslaget nu fremtræder, for Københavns Vedkommende en Ændring af stor Betydning“.

Aksel Jensen udtalte, at han anerkendte de betydelige Forbedringer, Lovforslaget har været Genstand for i Landstinget, men at han alligevel ikke kunde tiltræde Lovforslaget i den foreliggende Form.

Ved eneste Behandling vedtoges Loven med 92 Stemmer mod 23.

15. Lov om Ændring i den kommunale Skatte- lovs Bestemmelser om Overgang fra Hartkornsskat til Ejendomsskyld. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3543— C. Sp. 347, 1401].

Fremsat i *Folketinget* $24/_{11}$ (F. Sp. 2434). 1. Beh. $3/_{12}$ (F. Sp. 2766, jfr. 2436 og 2685). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om kommunale Ejendomsskatter (se Side 92). Betænkning (B. Sp. 591) afgiven $11/_{3}$. (Ordfører: Wilmann). 2. Beh. $13/_{3}$ (F. Sp. 5846). 3. Beh. $16/_{3}$ (F. Sp. 5900). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18/_{3}$ (L. Sp. 1416). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om kommunale Ejendomsskatter (se Side 93). Betænkning (B. Sp. 2309) afgiven $24/_{3}$. (Ordfører: Maegaard). 2. Beh. $26/_{3}$ (L. Sp. 1597). 3. Beh. $27/_{3}$ (L. Sp. 1717). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 53).

Ved Loven bemyndiges Indenrigsministeren til for Skatteaaret 1926—27 at fravige de i Lovgivningen fastsatte Frister for Ligningen af de kommunale Ejendomsskatter, Fremlæggelse til Eftersyn af Ligningslisterne, Fremsættelse af Klager over Ejendomsskatteligningen og disse Klagers Afgørelse, og Kommunalbestyrelserne bemyndiges til i den første Skattetermin efter Udgangen af Marts 1926 af hver skattepligtig Ejendom at lade opkræve et a conto Beløb i kommunal Ejendomsskat svarende til det Skattebeløb, der har eller vilde have paahvilet den paagældende Ejendom i den foregaaende Skattetermin. Viser det sig, naar den endelige Ligning af den kommunale Ejendomsskat er tilendbragt, at der paahviler Ejendommen et større eller mindre Skattebeløb, end Kommunalbestyrelsen har ladet opkræve a conto, vil Ejendommens Skattebeløb være at berigtige i Skatteaarets næste Skatteterminer ved Tillæg eller Fradrag i disse Terminers Skattebidrag.

Det af Indenrigsministeren i Folketinget fremsatte Lovforslag var enslydende med den i Fjor vedtagne Lov af 23. December 1924, se Aar bog 1924—25, Side 131, om at lade den indtil da gældende Fordeling af Hartkornsskatterne og Ejendomsskyld til Amts- og Sognekommuner gælde endnu et Aar. Det foresloges altsaa endnu et Aar at udskyde Bestemmelsen om, at den sidste Femtedel af Hartkornsskatterne skal afløses af Ejendomsskylden, nemlig af Hensyn til det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om kommunale Ejendomsskatter.

Da det i Folketinget nedsatte Udvalg afgav Betænkning, var Behandlingen af det nævnte Lovforslag om kommunale Ejendomsskatter saa langt fremskredet, at det formentes at ville blive endelig vedtaget inden Udgangen af Rigsdagssamlingen, og der var da opstaaet en Del Ængstelse blandt Sogneraadenes Formænd for, at det vilde blive vanskeligt at gennemføre denne nye Lovs Bestemmelser indenfor de Frister, som er fastsat i de gældende Love. For at berolige i saa Henseende foreslog Flertallet (nemlig samtlige Medlemmer undtagen de Konservative) af det Udvalg, som behandlede nærværende Lovforslag, at give det den Affattelse, som gik over i den vedtagne Lov.

Det konservative Mindretal (Fibiger og Christmas Møller), der ikke kunde tiltræde Flertallets Forslag, stillede et selvstændigt Forslag, som gik ud paa at indføre Ejendomsskyld som eneste Skattegrundlag i Sogne- og Amtskommunerne, dog med den Ændring i den nuværende Lov, at det skatte-

fri Fradrag sættes op fra 2 800 Kr. — for Amtskommunerne til 3 000 Kr., for Sognekommunerne til mellem 3 000 og 5 000 Kr. — For Købstædernes Vedkommende bestemtes, at disse kun i det kommende Finansaar maa opkræve det samme i Skat paa faste Ejendomme som i indeværende Aar, og at den Ret, Indenrigsministeren har til at stadfæste Skattevedtægter, suspenderes, indtil en ny Skattelov angaaende de faste Ejendomme for Kommunerne er vedtaget. — Dette Ændringsforslag blev imidlertid taget tilbage ved 2. Behandling, og Flertallets Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning og det saaledes ændrede Lovforslag enstemmigt ved 3. Behandling.

Ved 1. Behandling i Landstinget anbefaledes det af Folketinget vedtagne Lovforslag af samtlige Ordførere undtagen af de Konservatives, og den samme Stilling indtog Landstingsudvalget, idet de 3 Partier indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens det konservative Mindretallet stillede samme Forslag, som ovenfor er gengivet for Folketingsudvalgets Vedkommende, med følgende Begrundelse:

„Et *Mindretal* (Frøkjær og Piper) maa udtale sin Misbilligelse over, at Rigsdagen endnu ikke har endt sit Arbejde med en Ændring af Skatteloven paa et Tidspunkt, hvor denne for længst skulde have været færdig til Brug, og dermed paaført de kommunale Styrelser et betydeligt Bryderi og forøget Arbejde, og at Rigsdagen Aar efter Aar ved midlertidige Love forhindrer, at Lov Nr. 85 af 1903 træder i Kraft efter sin Bestemmelse, saaledes at Ejendomsbeskatningen fremtidig kun bliver at ligne efter Ejendomsskyld. Mindretallet betragter endvidere det foreliggende Lovforslag som et daarligt Surrogat. Bestemmelsen om en a conto Opkrævning vil i mange Tilfælde medføre for stor en Opkrævning i den eller de første Skatteterminer og forvolder under alle Omstændigheder forøget Besvær i Administrationen.“

Ændringsforslaget forkastedes ved 2. Behandling med 41 Stemmer mod 12, og ved 3. Behandling vedtoges Loven med 43 Stemmer mod 10.

16. Lov om Ydelse af Brændsel til Aldersrentenydere i Vinteren 1925—26. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2445—C. 9, 15].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 67). 1. Beh. $\frac{14}{10}$ (F. Sp. 184). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Holger Larsen [Form.], Bresemann, Einer Jensen, Helga Larsen, N. P. Nielsen, Simonsen, Hedegaard, Martin Hansen, Kragh, Lauritz

Laursen, Vesterager, Parkov, Ulrich, Holdgaard [Skr.] og Mads Larsen). Betænkning (B. Sp. 13) afgiven $^{22}/_{10}$. (Ordfører: Holger Larsen). 2. Beh. $^{27}/_{10}$ (F. Sp. 780). 3. Beh. $^{27}/_{10}$ (F. Sp. 806). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{30}/_{10}$ (L. Sp. 203). 2. Beh. $^4/_{11}$ (L. Sp. 204). 3. Beh. $^4/_{11}$ (L. Sp. 205). **L o v e n s t a d f æ s t e t 6. N o v e m b e r 1 9 2 5.** (Lov-Tid. Nr. 286).

Loven, der gælder for Tiden 1. Oktober 1925 til 1. April 1926, giver Kommunalbestyrelserne samme Bemyndigelse, som ved Lov Nr. 280 af 20. November 1924 for Vinteren 1924 er givet til at yde Brændselshjælp til Aldersrentenydere, dog med den Forandring, at Værdien af det Kvantum Brændsel, der kan ydes, ikke maa overstige 30 Kr. for samlevende Ægtefæller, der begge er berettigede til Aldersrente, og 30 Kr. for enlige Personer.

I det af Regeringen forelagte Lovforslag var, i Overensstemmelse med de tidligere Love, det forannævnte Tal for Værdien af Brændselet sat til henholdsvis 40 Kr. og 35 Kr. Ved 1. Behandling mødte Lovforslaget Betænelighed hos Venstres og det konservative Folkepartis Ordførere. — Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med en Ændring af de nævnte Tal. Det siges i Betænkningen: „Naar Udvalget til Trods for ret stærke Divergenser Medlemmerne imellem er naaet til dette Resultat, skyldes det Ønsket om at fremme Sagen saa hurtigt som muligt.“

Ministeren oplyste ved Lovforslagets Fremsættelse, at Loven om Brændselshjælp til Aldersrentenydere har virket saaledes, at der i Vinteren 1923—24 af 1 230 Kommuner blev ydet et Beløb paa 2 186 000 Kr. i Vinteren 1924—25 af 1 290 Kommuner ydet 2 496 000 Kr., (der findes nu her i Landet 1 387 Kommuner) —, og at det navnlig er de sønderjydske Kommuner, der ikke har anvendt Lovens Bestemmelser.

---

17. Lov om Ændringer i Lov af 14. December 1857 indeholdende nogle Forskrifter om Gader, Veje og Vandløb i København. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 4783—C. Sp. 353, 1829, 1859].

Fremsat i *Folketinget* $^{10}/_{2}$ (F. Sp. 4860). 1. Beh. $^{26}/_{2}$ (F. Sp. 5409). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Weygaard [Form.], F. K. Madsen [Skr.], N. P. Nielsen, Bresemann,

Einer Jensen, Knud Hansen, Rudfeld, Søren Svendsen, Hans Clausager, Himmelstrup, Bouet, Grathwohl, Sven, Elna Munch og Gamborg). Betænkning (B. Sp. 607) afgiven $12\frac{2}{3}$. (Ordfører: Weygaard). 2. Beh. $15\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5860). 3. Beh. $17\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5946). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1445). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Bunch [Skr.], Ludvig Christensen, Gregersen, J. A. Hansen [1. Kr.], H. P. Jensen, Johannes Jensen, Karberg, Knop, Olga Knudsen, N. K. Kristensen, Henrik Nielsen, Piper, Stensballe [Form.] og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 2603) afgiven $29\frac{2}{3}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $30\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1849). 3. Beh. $30\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1855). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2613) afgiven $30\frac{2}{3}$. Eneste Beh. $31\frac{2}{3}$ (F. Sp. 6621). **L o v e n s t a d f æ s t e t 3 1. M a r t s 1 9 2 6.** (Lov-Tid. Nr. 85).

Denne Lov, som er udarbejdet i Samraad med Københavns Kommunalbestyrelse, er nødvendiggjort af de stærkt ændrede Forhold i København med Hensyn til Anlæg af Gader og Veje og disses Istandsættelse, Vedligeholdelse m. v. Da den gældende Hovedlov disse Spørgsmaal vedrørende for Hovedstaden, Loven af 14. December 1857, altsaa er 70 Aar gammel, er den, selv om den er ændret paa visse Punkter, ikke mere fyldestgørende. Nærværende Lov giver derfor en Række nye Regler, idet den giver ny Affattelse af §§ 1—5 samt 8, 9 og 12 i Loven af 1857 samt desuden enkelte Ændringer i andre Paragraffer. Loven tilsigter i Almindelighed at fastslaa, at Bestemmelserne i Gadeloven af 14. December 1857 ikke alene gælder for Gader og Veje, men ogsaa for andre Arealer — Torve, Pladser og Stier —, der er udlagt til Færdsel. I øvrigt angaar de nye Bestemmelser i det væsentlige følgende Forhold:

§ 1 og andre Paragraffer ændres saaledes, at ogsaa »Plads eller Sti« kan erklæres for offentlige, hvorhos Ordene »enhver af Private anlagt eller disse tilhørende Gade« ændres til »privat Gade«.

Medens den nuværende § 2 i Loven af 1857 forudsætter »en første Istandsættelse«, hvortil Kommunen kan fordr sig hele Udgiften refunderet, og en senere endelig fuldstændig Istandsættelse, hvor kun Halvdelen af Udgiften kan forlanges godtgjort, fastsættes det nu, at Istandsættelser ved Vej-anlæg kan foregaa gradvis og til forskellig Tid. Den nye § 2 lyder saaledes:

Naar en Gade, Vej, Plads eller Sti i Medfør af § 1 erklæres for offentlig, afgør Kommunalbestyrelsen tillige, hvorledes den skal indrettes med Hensyn til Afløb, Belægning og hele øvrige Beskaffenhed, samt om Ejerne af de til samme stødende Grunde helt eller delvis skal afholde de dertil medgaaende Udgifter, der da foreløbig udredes af Kommunens Kasse. Ved Gader, Pladser og Torve, der er bredere end 20 m, betaler Kommunen Omkostningerne ved Anlægget af de Arealer, som ikke benyttes til almindelig Færdsel, samt af de samlede Udgifter til selve Gadebelægningen en forholdsvis Andel, svarende til Størrelsen af den Del af de gadebelagte Arealer, hvormed disse overskrider en Bredde af 10 m ud for Ejendommenes Façader. Belægningen, som kan udføres delvis og til forskellig Tid, skal være tilendebragt i Løbet af højst 10 Aar efter den af Kommunalbestyrelsen fastsatte Overtagelsesdag. Efter Overtagelsen er Kommunen pligtig at sørge for den fremtidige Vedligeholdelse, Renholdelse og Belysning af Gaden m. v. i Lighed med andre offentlige Gader. Reglerne i denne Paragraf kan desuden af Kommunalbestyrelsen bringes til Anvendelse paa samtlige nye Anlæg af Gader m. v., som Kommunalbestyrelsen maatte beslutte.

Den sidste Bestemmelse er ny.

Til § 3 i Loven af 1857, som giver Kommunalbestyrelsen Ret til at paaligne Grundejerne indtil Halvdelen af Udgifterne ved en Gades Brolægning, føjes nu et nyt saalydende Stykke:

»Saafremt i saadanne Tilfælde mindst tre Fjerdedele af de tilstødende Grundes Ejere fremsætter Ønsket om en kostbarere Belægning end den, Kommunalbestyrelsen skønner passende, kan Kommunalbestyrelsen, hvis den vil imødekomme Ønsket, og de Grundejere, der frembærer det, repræsenterer mindst tre Fjerdedele af den samlede Ejendomsskyld, der kommer i Betragtning, bestemme, at samtlige de tilstødende Grundes Ejere tillige skal betale hele den Merudgift, der er forbundet med den kostbarere Belægning. De samme Regler gælder ved Omlægning af offentlige Gader m. v.«

I Lovens § 4, som bestemmer, hvad der skal tages Hensyn til ved Fordelingen mellem Grundejerne af Omkostningerne, indsættes nu, at der ogsaa skal tages Hensyn til Ejendommens Vurdering til Ejendomsskyld eller anden for Skatteydelse lovmæssig Ejendomsvurdering.

Lovens § 5, som bestemmer, hvorledes Betaling af det paa hver enkelt Grundejer faldende Beløb skal betales — enten straks eller fordelt paa flere Aar —, ændres nu saaledes, at Kommunalbestyrelsen bestemmer, hvorledes og hvornaar Betalingen for Arbejdet skal ydes, bl. a. om hele Beløbet skal forfalde til kontant Betaling straks, eller om en Del af Beløbet kan afdrages efterhaanden i Forhold til de paagældende Ejendommers stigende Udnyttelse ved Bebyggelse. Den Del af Bidraget, som maatte blive ansat til kontant Betaling, kan vedkommende Grundejer forlange fordelt over en Aarrække af indtil 20 Aar mod at forrente det til enhver Tid skyldige Beløb med indtil 6 pCt. p. a.

I § 8, hvis 1. Stykke er uforandret som i Loven af 1857, indsættes følgende nye Stykker:

»Naar uvedkommende Gennemkørsel med tungt belastede Vogne i kendelig Grad bevirker, at det for Grundejerne ved private Gader m. v. bliver en uforholdsmæssig Byrde at holde disse behørigt istandsat og vedligeholdt, kan Magistraten ved Opslag eller lignende helt eller delvis forbyde saadan Gennemkørsel. Overtrædelse af et saaledes givet Forbud straffes med Bøder paa indtil 400 Kr. Sager herom behandles som Politisager. — Private Gader m. v. maa dog ikke holdes afspærret, saafremt der fra en eller flere Ejendomme ved disse eller fra en eller flere andre Ejendomme end de ved de heromhandlede Gader beliggende rejses Indsigelse mod Afspærringen, og det samtidig godtgøres, at de nævnte Ejendomme som Følge af Afspærringen afskæres fra saadan Kørselsforbindelse med offentlig Gade eller Vej, som Magistraten maatte skønne nødvendig for Driften af den fra Ejendommene udøvede Virksomhed. Naar der derefter ved Kørsel fra andre Ejendomme end de ved Gaden beliggende, eller naar der ved Kørsel fra enkelte Ejendomme ved selve den private Gade i kendelig Grad foraarsages Slid paa den private Gade m. v., bestemmer Kommunalbestyrelsen, hvilke særlige Bidrag til dennes Istandsættelse og Vedligeholdelse der bliver at paalægge bemeldte Ejendomme. Naar Bidrag af den heromhandlede Art ydes til Vedligeholdelse og Istandsættelse af en privat Gade m. v., vil de paagældende Arbejder være at udføre som et samlet Arbejde under Kommunens Kontrol, ogsaa i regnskabsmæssig Henseende, eller ved Kommunen for samtlige vedkommendes Regning.«

Endvidere indsættes et nyt saalydende Stykke:

»Kommunen kan efter Overenskomst med Grundejerne overtage Istandsættelsen og Vedligeholdelsen af en privat Vej for Grundejernes Regning. Saaframt ikke alle Grundejerne er enige i Overenskomsten, kan Kommunalbestyrelsen, saafremt mindst to Trediedele af de tilstødende Grundes Ejere, repræsenterende mindst to Trediedele af den samlede Ejendomsskyld, maatte ønske at træffe en Ordning med Kommunen om dennes Overtagelse af Vejens Istandsættelse og Vedligeholdelse, bestemme, at Ordningen skal være gældende for samtlige Grundejere.«

En ved Lov Nr. 117 af 1. April 1922 foretagen Tilføjelse, som giver Magistraten Ret til at paabyde private Gaders Belysning, indsættes nu i § 8, og i Forbindelse dermed tilføjes følgende nye Stykke:

»For Ejendomme, der i Henhold til foranstaaende deltager i Betalingen for Belysning af private Gader m. v., bortfalder Lygteskatten (efter § 13 i Lov af 14. December 1857 om Grundskat i København), saafremt Ejendommen ikke tidligere grænser til offentligt belyst Gade m. v. Er dette Tilfældet, nedsættes dog Lygteskatten for Ejendommen til et Beløb, der fastsættes efter Forholdet mellem Længden af Ejendommens Grænse mod offentligt belyst Gade m. v. og Længden af Ejendommens samlede Grænse mod Gader m. v.«

Medens efter den gældende Lov Magistraten kun har Ret til at give private Gader Navn, naar Ejerne andrager derom, ændres dette Forhold ved en ny Affattelse af § 9 saaledes: »Til alle private Gader, Veje, Pladser og Stier, der udlægges efter denne Lovs Ikrafttræden, skal Kommunalbestyrelsens Godkendelse af Navne indhentes. Det kan, for saa vidt angaar private Gader m. v., hvortil Kommunalbestyrelsen ikke tidligere har godkendt Navne, af Magistraten paabydes Ejerne af disse Gader m. v. at søge Navne godkendt af Kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan dog ogsaa paa egen Haand fastsætte og forandre Gadebenævnelserne, naar den finder Anledning dertil. De af Kommunalbestyrelsen vedtagne Navne maa ikke senere forandres uden dennes Samtykke.«

§ 12 om Renholdelse og Snekastning affattes saaledes: »Reglerne for Renholdelse af offentlige Gader m. v. fastsættes

i Politivedtægten, idet Bestemmelserne angaaende Snekastning paa Kørebaner dog først gøres gældende i de indlemmede Distrikter, efterhaanden som Bebyggelsen ved Gaderne m. v. efter Magistratens Skøn har naaet den tilstrækkelige Tæthed. Efterkommes de givne Paalæg med Hensyn til Renholdelse ikke, foranstaltes Arbejderne af vedkommende Myndighed udført for Ejerens Regning (jfr. § 15).«

De øvrige Ændringer i Loven af 1857 er af mindre Betydning: Den i Lovens § 6, sidste Punktum, foreskrevne Paategning paa Skøder bortfalder fremtidig som værende uden Interesse, og der indsættes en Bestemmelse om, at der til den i § 10 i Loven af 1857 omtalte Taksationskommission skal af Indenrigsministeriet vælges en Stedfortræder for Kommissionens Medlemmer.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt af begge Ting, og der var i de af dem nedsatte Udvalg ligeledes Enstemmighed om de Ændringsforslag, som stilledes, og som alle var af mindre Betydning.

**18. Lov om Ændringer i Lov om Embedsløge-
væsenets Ordning af 21. April 1914.** (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2835—C. Sp. 59, 85].

Fremsat i *Landstinget* ^{8/10} (L. Sp. 17). 1. Beh. ^{28/10} (L. Sp. 192). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birch [Form.], Henriette Crone, Ellinger [Skr.], Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, I. A. Hansen [4. Kr.], Jepsen Christensen, Johannes Jensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Lewinsky, Jørgen Møller, Nygart, Piper og Inger Gautier Schmit). Betænkning (B. Sp. 109) afgiven ^{10/12}. (Ordfører: Birch). 2. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 560). 3. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 567). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{16/12} (F. Sp. 3362). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen [Form.], Hækkerup [Skr.], J. P. Jensen, Weygaard, P. Mortensen, Ehlert Nielsen, Rytter, Lauritz Laursen, Raunkjær, Henrik Jensen, Johannes Lou, H. F. Ulrichsen, Vesterager, Elna Munch og Zahle). Betænkning (B. Sp. 121) afgiven ^{17/12}. (Ordfører: Gerhard Nielsen). 2. Beh. ^{18/12} (F. Sp. 3504). 3. Beh. ^{19/12} (F. Sp. 3549). Loven stadfæstet 23. December 1925. (Lov-Tid. Nr. 313).

Ved Loven foretages følgende Ændringer i den gældende Lov af 1914 om Embedslægevæsenets Ordning.

1. I den gældende Lovs § 1 tilføjes, at Amtslægekredsene »saa vidt muligt« skal svare til Amtsraadskredsene, og det i samme Paragraf fastsatte Maksimumstal for Lægekredsenes Antal, 80, ændres til 70, dog at dette Tal kan overskrides, indtil det efterhaanden bliver muligt at bringe Kredsens Antal ned til det foran nævnte Tal.

2. Til den Bestemmelse, der i Loven af 1914 findes om, at efter Udgangen af 1925 kan ingen, der ikke har aflagt den ved Loven af 1914 indførte Prøve for Amtslæger, beklæde Stillingen som Embedslæge, føjes nu: »Ministeren bemyndiges dog til at lade de nuværende Embedslæger, som ikke før Udgangen af 1925 har aflagt Prøven, forblive i deres Stillinger paa Betingelse af, at de inden Udgangen af 1926 aflægger en lignende Prøve som den, der i 1916 blev aflagt af et Antal tidligere Distriktslæger, der blev ansat som Embedslæger.«

3. Endvidere ændres de Regler, der findes i § 17 i Loven af 1914 om Beregningen af Embedslægernes Befordringsgodtgørelse, med det for Øje at opnaa, at Tjenestemænd under de forskellige Ministerier har lige Befordringsgodtgørelse. De nugældende Bestemmelser i Loven af 1914 ændres til: »Naar en Embedslæge foretager Embedsrejser udover 2 km fra sin Bopæl og udenfor den By, hvor han er bosat, tilkommer der ham Befordringsgodtgørelse, der, efter at der er indhentet Udtalelser fra Amtsraadene, fastsættes af Indenrigsministeren efter Forhandling med Finansministeren.«

4. Endelig udskydes Fristen for Revision af Loven af 1914, der i dennes § 20 var sat til Udgangen af Aaret 1925, til Udgangen af Aaret 1930.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag indeholdt kun Forslag om 2 af de ovenfor omtalte Forhold. Revisionsfristen foresloges ændret til 1930, hvorefter anføres i Bemærkningerne, at da Loven i det forløbne Tidsrum i det hele har virket tilfredsstillende, er der ikke efter Indenrigsministeriets Formening Anledning til nu at foretage en Revision af den. — Desuden foreslog Ministeren at ophæve den ovenfor under 2. omtalte Bestemmelse i Loven af 1914, hvorefter de af de nu fungerende Embedslæger, som ikke har aflagt Prøven —

hvilket efter det oplyste gjaldt om 4 —, ikke kunde vedblive at fungere efter 1925. Ministerens Forslag herom motiveredes med, at der formentlig ikke nu er nogen Grund til at afskedige disse 4 Embedslæger. Lovforslaget ændredes imidlertid paa dette ligesom paa de ovenfor under 1. og 3. omtalte Punkter i Landstinget.

Det hedder i Landstingsudvalgets Betænkning, at i Udvalget har man rejst Spørgsmaalet om, hvorvidt man uden at krænke berettigede Interesser og uden at forøge Udgiften til Befordringsgodtgørelse for meget kan nedlægge en Del af de bestaaende Lægekredse. Ministeren oplyste, at Landet er delt i 80 Lægekredse. Der er 55 Kredslægestillinger, hvoraf 3 er besat ved Konstitution, for den enes Vedkommende saaledes, at vedkommende Amtslæge tillige bestrider den paagældende Kredslægestilling. Endvidere findes 25 Amtslægestillinger, der tillige er Kredslægestillinger; af disse er for Tiden 3 besat ved Konstitution.

Udvalget havde flere Samraad med Ministeren og fik af det, der herunder oplystes, saavel som af en det forelagt Korrespondance mellem Amtslægerne og Sundhedsstyrelsen det Indtryk, at en Indskrænkning af Kredslægestillingernes Antal paa visse Steder kan foretages, uden at der paaføres Befolkningen nogen Ulempe. Derefter stillede Ministeren et af hele Udvalget tiltraadt Ændringsforslag om at indsætte den ovenfor under 1. omtalte Ændring, ligesom Ministeren med Udvalgets Tilslutning foreslog den under 3. omtalte Ændring.

Med Hensyn til det under 2. omtalte Forhold delte Udvalget sig, idet et Flertal bestaaende af Venstres og det radikale Venstres Repræsentanter foreslog at opretholde Bestemmelsen i Loven af 1914 om Følgen af ikke at have taget Prøven. Det herom stillede Ændringsforslag toges imidlertid tilbage, og til 3. Behandling stillede af hele Udvalget Forslag om at foretage den ovenfor angivne Tilføjelse til Bestemmelsen i Loven af 1914. Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtales, at der var i Udvalget Enighed om at ønske Loven om Embedslægevæsenets Ordning optaget til en almindelig Revision, og i Forventning om, at Ministeren snarest tager Initiativet hertil, indstillede et *Flertal*, hele Udvalget undtagen det konservative Folkepartis Repræsentanter, Lovforslaget *uforandret* til *Vedtagelse*.

De konservative Udvalgsmedlemmer stillede dels et Par redaktionelle Ændringer til Loven af 1914, dels Ændringsforslag om en ny Affattelse af denne Lovs Bestemmelser om Embedslægeeksamen, gaaende ud paa at afløse denne med

nogle nærmere bestemte Kursus og en vis Hospitalstjeneste. Subsidiært foreslog to af de konservative Udvalgsmedlemmer at opretholde Bestemmelsen i Loven af 1914 om Følgen af ikke at have taget Eksamen. Dette sidste, subsidiære Ændringsforslag forkastedes med 73 Stemmer mod 13, medens de øvrige af Mindretallet stillede Ændringsforslag toges tilbage af Hensyn til, at Ministeren modtog Udvalgets Henstilling om, snarest ske kan, at fremsætte Forslag til Revision af Loven af 1914.

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Loven med 93 Stemmer mod 2.

---

19. Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 4771—C. Sp. 543, 1823, 1857].

Fremsat i *Folketinget* $10\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4858). 1. Beh. $18\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5151). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hækkerup [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.], Bresemann, Ehlert Nielsen [Skr.], Helga Larsen, Fisker, J. Jacobsen, Kragh, Jens Clausager, Henrik Jensen, Parkov, Carlsen-Skiødt, Sven, Mads Larsen og Valdemar Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2091) afgiven $19\frac{1}{3}$. (Ordfører: Hækkerup). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6150). 3. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6159). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1718). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1798). 3. Beh. $30\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1819). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2633) afgiven $31\frac{1}{3}$. Eneste Beh. $31\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6588). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 87).

Loven gaar i Lighed med Love vedtagne i de senere Aar, senest Lov af 27. Marts 1925, se Aarbog 1924—25, Side 168, ud paa for Finansaaret 1926—27 at forhøje det i § 13 i Lov Nr. 101 af 29. April 1913 fastsatte Beløb af 250 000 Kr., som aarlig stilles til Raadighed af Statskassen som Bidrag til Kommunernes Tilskud til Hjælpekasserne, til 750 000 Kr., hvilket Beløb bliver at fordele i Overensstemmelse med de i ovennævnte Lovbestemmelse fastsatte Regler; hver Kommune faar forholdsmæssig Andel i Beløbet, dog ikke udover en Trediedel af det Tilskud, der af Kommunekassen er ydet Hjælpekassen.

I det af Ministeren forelagte Lovforslag var Tilskuddet for Finansaaret 1926—27 under Hensyn til den ualmindelig store Arbejdsløshed, der vil komme til at stille ganske særlige Krav til Hjelpekasserne, fastsat til 1 500 000 Kr.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg anmodede Indenrigsministeriet om hos samtlige Kommuners Hjelpekassebestyrelser at søge følgende Spørgsmaal besvaret:

„1) Hvor stort et Beløb er der indtil 20. Februar d. A. udbetalt i ordinær Hjelpekassehjælp?

2) Hvor stort et Beløb var der omtrentlig udbetalt den tilsvarende Dato i 1925, 1924 og 1923?

3) Skønnes Trangen til Hjelpekassehjælp at være væsentlig større for den resterende Del af Finansaaret end de tre foregaaende Aar?“

Der indkom Svar fra 832 Kommuner. Det fremgaar af disse, at der indtil 20. Februar d. A. i de paagældende Kommuner var udbetalt 4 792 394 Kr. mod henholdsvis 4 106 813 Kr. i 1925, 4 874 917 Kr. i 1924 og 6 954 465 Kr. i 1923.

Paa Spørgsmaal 3) svarede 220 Hjelpekassebestyrelser ja, 552 nej, og 60 undlod at svare.

Udvalgets *Flerital* (Socialdemokrater og Radikale) udtalte i Betænkningen, at det „ser i de fremkomne Oplysninger og Udtalelser, som omfatter ca. $\frac{3}{5}$ af samtlige Kommuners Hjelpekasser, et Bevis paa, at Trangen i Aar i mange og særlig i de økonomisk vanskeligt stillede Kommuner er betydelig større end de nærmest foregaaende Aar, og mener yderligere, at der paa Grund af indeværende Aars store Arbejdsløshed, hvori jo ingen væsentlig Bedring spores, snarest maa ventes forøget Trang i Finansaaret 1926—27.“ *Fler-tallet* indstillede derefter Lovforslaget uforandret til Vedtagelse.

Mindretallet (Venstre og Konservative) udtalte, at det „erkender, at der under de nuværende vanskelige Erhvervsforhold kan blive stillet forøget Krav til Hjelpekassernes Bistand. Men Mindretallet maa da ogsaa holde for, at der under en fortsat Opretholdelse af Statstilskuddets Størrelse er taget Hensyn hertil, idet der alene i den stærke Stigning af Kroneværdien ligger en meget betydelig Forhøjelse af det nuværende Statstilskud. Heller ikke kan Mindretallet erkende, at der i de fra Hjelpekasserne indhentedes Oplysninger findes Grundlag for en Forhøjelse af Statens Tilskud.“ Mindretallet foreslog derfor Beløbet sat til 750 000 Kr., men det forkastedes med 66 Stemmer mod 45.

I Landstinget var Stillingen den samme som i Folketinget, og efter Forslag af Gisselbæk vedtoges det ved 2. Behandling med 36 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 21 (Socialdemokrater og Radikale) at nedsætte det af Folketinget

vedtagne Beløb 1 500 000 Kr. til 750 000 Kr., hvilket Beløb Folketinget ved eneste Behandling efter Indstilling af det samlede Udvalg accepterede.

20. Lov vedrørende Grundforbedringsarbejder.

(Indenrigsministeren). [A. Sp. 4773—C. Sp. 361, 1261].

FremSAT i *Folketinget* $10\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4859). 1. Beh. $18\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5173). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jørgensen [Form.], Jensen [Lillering], P. Mortensen, Haurum, Bjerring, Fr. Andersen [Holbæk A.] [Sekr.], Nørskov, Thorhauge, Pinholt, Himmelstrup, Svend Nielsen, Fibiger, A. C. D. Petersen, Kr. Pedersen og Steen). Betænkning (B. Sp. 603) afgiven $12\frac{1}{3}$. (Ordfører: Jørgensen). 2. Beh. $15\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5862). 3. Beh. $17\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5946). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1452). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1467). 3. Beh. $25\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1592). Loven stadfæstet 29. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 52).

Loven, der er fremsat for at bidrage til Afhjælpning af Arbejdsløsheden, gaar ud paa følgende:

Kommunalbestyrelserne er berettigede til i Tiden indtil 31. December 1927 uden højere Myndigheds Samtykke at paatage sig Garantien for Laan til Grundforbedringsarbejder, saafremt vedkommende Kommunalbestyrelse skønner, at de paagældende Arbejder kun kan forventes gennemført, naar der hertil optages Laan med Kommunegaranti, og saafremt Kommunalbestyrelsen under Hensyn til den Sikkerhed, som paagældende Ejendomme, Grundforbedringens Rentabilitet og Laantagernes personlige Forhold yder, finder det forsvarligt at yde saadan Garanti.

Forinden en Kommunalbestyrelse træffer Bestemmelse om at yde Kommunegaranti for et saadant Laan, skal der være forelagt den

- 1) en af en sagkyndig paa Grundlag af en Forundersøgelse afgiven Erklæring om Forsvarligheden af at lade Arbejdet iværksætte. Som sagkyndig anses i denne Forbindelse det danske Hedeselskab og de af Landbo- eller Husmandsforeninger ansatte eller udpegede Grundforbedringskonsulenter og Planteavlskonsulenter,

- 2) et af en saadan sagkyndig godkendt Overslag over Omkostningerne ved Arbejdets Udførelse og
- 3) en skriftlig Erklæring fra vedkommende Laangiver om, at de i Henhold til Overslaget fornødne Pengemidler er til Raadighed for Laansøgeren paa de i denne Lov anførte Vilkaar, men kun vil komme til Udbetaling, efterhaanden som Arbejdet skrider frem og efter Anbefaling af en af de under 1) omtalte sagkyndige.

Beslutning om Garantien skal vedtages af et Flertal af Kommunalbestyrelsens Medlemstal, men Bestemmelsen i § 35, jfr. § 34, i Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 gælder i øvrigt ikke for de heromhandlede Garantiforpligtelser. Kommunalbestyrelsen skal drage Omsorg for, at Meddelelse om Berettigelsen til at paatage sig nævnte Garanti kommer til de interesseredes Kundskab.

For Laanene, der skal afdrages i højst 10 Aar med lige store aarlige Beløb, skal gives Pant i vedkommende Ejendom med Oprykningsret efter tidligere Behæftelser. I særlige Tilfælde kan Laanene dog, naar det drejer sig om Laan til Dræningsarbejder, afdrages i 15 Aar med lige store aarlige Beløb.

Ved Arbejdets Afslutning paahviler det Laantageren at tilstille Kommunalbestyrelsen et Regnskab over de afholdte Udgifter ved det omhandlede Grundforbedringsarbejde vedlagt originale Kvitteringer for Udgifterne.

Obligationer for de ovenomhandlede Laan og Kommunernes Garantierklæringer for disse Laan kan udstedes paa ustemplet Papir, og Tinglæsning og Udslettelse sker uden Gebyr. — Renter og Afdrag kan inddrives ved Udpantning. — Statskassen godtgør Kommunerne Halvdelen af de Tab, der maatte fremkomme ved Garantiforpligtelser for Laan ifølge nærværende Lov.

En lignende Lov, men kun gældende for 1 Aar, blev vedtaget i 1921, nemlig Lov Nr. 525 af 21. December 1921, og nærværende Lov stemmer med den, kun med enkelte Ændringer, hvoraf skal nævnes: I Loven er udskudt de saakaldte Amtsudvalg, der skulde medvirke ved Laanenes Bevilgelse, og i Stedet derfor træder Bestemmelsen om, at der skal foreligge Erklæring og Overslag fra en sagkyndig. — Ny er Bestemmelsen om, at Laan til Dræningsarbejder

kan afdrages i 15 Aar, samt ligeledes Kravet om, at Laantagerne skal indsende Regnskab over Udgiften ved Arbejdet.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg indhentede Oplysning om, hvorledes Loven af 1921 har virket, hvilket var optaget som Bilag til Betænkningen. Laanenes samlede Beløb var 105 445 Kr. og Arbejdsdagene 69 943; de har ikke medført Tab for Kommunerne. — Udvalget stillede enkelte uvæsentlige Ændringsforslag.

21. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3631—C. Sp. 51, 79).

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{12}$ (F. Sp. 2881). 1. Beh. $\frac{9}{12}$ (F. Sp. 3089). 2. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 3111). 3. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 3168). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 598). 2. Beh. $\frac{18}{12}$ (L. Sp. 622). 3. Beh. $\frac{18}{12}$ (L. Sp. 636). *Loven stadfæstet* 23. December 1925. (Lov-Tid. Nr. 311).

Ved Loven forlænges Gyldigheden af Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger, der efter den sidste Lov om dette Emne, Lov Nr. 84 af 1. April 1925, udløb 31. December 1925, til Udgangen af Marts 1926, dog saaledes, at nævnte Lovs § 5 bortfalder med Hensyn til Ejendomme, hvortil Laan bevilges efter nærværende Lovs Ikrafttræden. Denne § 5 bemyndiger Indenrigsministeren til efter Samraad med Rigsdagens Finansudvalg at fastsætte, at Renter og eventuelt Afdrag for en bestemt Periode kan eftergives eller Henstand med deres Erlæggelse tilstaas Laantageren for Statskassens Regning, naar det skønnes, at Byggepriserne eller andre særlige Omstændigheder gør det for-
nødent.

Indenrigsministeriet nedsatte i Maj 1925 et Udvalg bestaaende af Repræsentanter for de fire Partier og forskellige sagkyndige samt med Indenrigsministeren som Formand til at overveje Spørgsmaalet om det offentliges Stilling til Boligbyggeriet. Paa Grund af den hidtidige Usikkerhed med Hensyn til Valutaspørgsmaalet havde Udvalget endnu ikke kunnet afslutte sine Overvejelser vedrørende en kommende Ordning af Spørgsmaalet om Finansiering af Boligbyggeriet, men saavel af Hensyn til Boligspørgsmaalet som ogsaa

under Hensyn til Arbejdsløsheden ansaas det for uheldigt, om den nævnte Lov om Laan af Statsboligfonden skulde udløbe til Januar, uden at noget nyt blev sat i Stedet.

Under Hensyn til de forventede Forandringer i Prisniveauet ansaas det imidlertid for rigtigst at opretholde § 5, thi hvis denne Paragraf fortsat skulde have Gyldighed, vilde der blive en Ulighed i Vilkaarene for dem, der har bygget til de høje Priser, og dem, der kommer til at bygge for de betydeligt lavere Priser.

Det er efter Ministerens Udtalelse Hensigten at administrere Loven saaledes for Fremtiden, at Laanene væsentlig gives til Småalejligheder.

I Bemærkningerne oplyses det, at der er af Finansudvalgene stillet 97 Mill. Kr. Statsboligfondsobligationer til Raadighed til Udlaan, og der er anvendt ca. 95 Mill. Kr. som bevilgede Laan; deraf er ca. 45 Mill. Kr. Statsboligfondsobligationer kommet til Udbetaling til vedkommende Bygherrer.

22. Lov om Støtte af Boligbyggeri. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5825—C. Sp. 565, 1841].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5633). 1. Beh. $\frac{11-13}{3}$ (F. Sp. 5669 og 5811). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. o. Stkr.], Simonsen [Skr.], Gerhard Nielsen, J. P. Larsen, N. P. Nielsen, Elgaard, Slesbager, Kragh, Jensen [Broby], Pitzner, Larsen-Badse, Sven, Henningsen og Heilesen). Betænkning (B. Sp. 2115) afgiven $\frac{20}{3}$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6153). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6159). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 1725). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1799). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1864). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov.-Tid. Nr. 86).

Loven afløser Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger. Efter sit Indhold udløb denne Lov den 1. Januar 1925, men dens Gyldighed er gentagne Gange forlænget, senest ved Lov af 23. December 1925, se foran Sag Nr. 21, til 31. Marts 1926.

Efter den siden da stedfundne Ændring af Valutasituationen og efter at en betydelig Prisnedgang dels er indtruffet, dels med Sikkerhed tør forventes, har Boligudvalget ment at kunne tage Standpunkt med Hensyn til de Foranstaltninger, som bør træffes til Fremme af Boligbyggeriet i de kommende 2 Aar. Der fremkom herved Tilslutning fra Ud-

valget til det af Ministeren fremsatte Lovforslag, idet dog Partiet Venstres Repræsentanter i Udvalget forbeholdt sig deres Stilling.

Forslaget hviler paa følgende Grundtanke: Som Pengeforholdene er, maa det anses for ugørligt at holde Boligbyggeriet i Gang for Tiden uden nogen Støtte fra det offentlige. Der vilde komme til at mangle et betydeligt Beløb mellem Foretagendets Anskaffelsespris og det Beløb, som vilde fremkomme gennem Kredit- og Hypotekforeningslaan eller lignende med Tillæg af det Indskud, som Bygherren med Rimelighed kunde antages i Stand til at tilvejebringe. I Erhvervsministeriet har fundet en Forhandling Sted med Repræsentanter for Hovedbankerne og de københavnske Sparekasser, hvorefter det ikke kan forventes, at der fra denne Side vil kunne stilles de fornødne Midler til Raadighed. Det vilde imidlertid være uheldigt, saavel under Hensyn til Boligsituationen som ogsaa til deraf følgende Forøgelse af Arbejdsløsheden, om Byggeriet ikke kunde holdes i Gang. Den Støtte fra det offentliges Side, som Loven giver, ydes i Form af Laan, og Statens Risiko herved begrænses ved forskellige nye Bestemmelser og Begrænsninger, hvorved der gives Loven Karakter af en Afvikling, under hvilken Laanene gradvis kan formindskes, og saaledes at der sættes en Ophørstermin for Laanevirksomheden. Denne Frist er sat til 1. Oktober 1927.

Lovens § 1 adskiller sig paa følgende Punkter fra Loven af 1922. Medens Laanegrænsen efter denne var 85 pCt., undtagelsesvis 90 pCt. af Anskaffelsessummen, sættes nu 85 pCt. ubetinget som Maksimum, og Størrelsen er nedsat fra 40 pCt. af Anskaffelsessummen til 30 pCt., for Parcelbyggeri dog 40 pCt. — hvilken sidste Bestemmelse indsattes i Folketinget efter Forslag af et Flertal i Udvalget, se nedenfor. — Med Hensyn til de resterende 15 pCt. af Anskaffelsesprisen, som Bygherren skal fremskaffe som eget Tilskud, fastsættes, at saafremt nogen Del af disse Beløb direkte eller indirekte er tilvejebragt af Foretagendets Haandværkere, Leverandører og lignende, vil dette være at opgive i Ansøgningen om Statsboligfondslaanet. I Lovforslaget var foreslaaet, at ingen Del af Beløbet som Regel maatte tilvejebringes af Haandværkerne, men det ændredes i Folketinget. — Laan kan endelig efter Loven kun ydes til Opførelse af Boliger væsentlig med mindre Lejligheder — Ordet »væsentlig« indsattes i Folketinget, hvor ligeledes Tidsgrænsen for Loven

ændredes fra 1. April 1928, som foreslaaet af Ministeren, til 1. Oktober 1927.

Medens den tidligere Lov ikke indeholdt nogen Fiksering af det samlede Udlaansbeløb, der fastsattes med Tilslutning af Finansudvalgene, begrænses det nu i Lovens § 4 for Foretagender, hvortil Laanetilsagn gives efter nærværende Lovs Ikrafttræden, til højst 20 Mill. Kr.; deraf maa der indtil 1. April 1927 højst gives Laanetilsagn til Beløb 15 Mill. Kr. (Af Ministeren var foreslaaet henholdsvis 30 Millioner og 20 Millioner, men det ændredes i Folketinget). I samme Paragraf er for at forsøge at formindske Kurstabet nu bestemt, at Statsboligfondens Kasseobligationer kan, hvis saadant med Henblik paa Afsætning af Obligationerne i Udlandet skønnes hensigtsmæssigt, med Finansministerens Samtykke udstedes som lydende paa Betaling efter Obligationsejerens Valg i dansk eller nærmere angiven udenlandsk Mønt.

I Lovens § 5 er der indført nogle for Laansøgeren gunstigere Bestemmelser med Hensyn til Stempelfrihed for forskellige Dokumenter, og det er tillige tilføjet, at lignende Begunstigelser kan af Finansministeriet efter Indenrigsministeriets Anbefaling tilstaaes Byggeforetagender, som ikke har modtaget Statsboligfundslaan, saafremt Foretagendet skønnes at maatte ligestilles med Foretagender, som modtager saadant Laan.

Fremdeles forlænges for Lovens Løbetid Bestemmelsen i Lov af 18. Maj 1923, jfr. Lov af 4. Juni 1924, om kommunale Skattelempelser for Nybygninger, og de Tilladelser, som Indenrigsministeriet i Henhold til den tidligere Lovgivning har meddelt Kommunerne til Anvendelse af Bestemmelserne om Skattelempelser, og som i Henhold til Lov Nr. 163 af 4. Juni 1924 har Gyldighed ved nærværende Lovs Ikrafttræden, forbliver i Kraft indtil 1. Oktober 1927.

Hvis en af Kommunalbestyrelsen i Henhold til den nævnte tidligere Lovgivning meddelt Fritagelse udløber inden 1. Oktober 1927, kan Kommunalbestyrelsen beslutte, at den skal forlænges til sidstnævnte Tidspunkt.

Forskellige Bestemmelser, som paa dette Omraade er givet i andre Love, om højere Rente end 6 pCt., om Byggekontrolnævn m. v., opretholdes endelig ved Loven.

I Folketinget — og senere i Landstinget — ligesom i Folketingsudvalget var Stillingen som foran angivet i Boligudvalget, idet Ordførerne for Socialdemokratiet (J. Chr. Jensen), de Konservative (Pitzner) — dog med Forbehold af hans Partis Stilling — og de Radikale (Henningsen) anbefalede Lovforslaget, medens Venstres Ordfører (Elgaard) ikke tiltraadte det. I Udvalgets Betænkning udtalte Venstres Repræsentanter, at de „ønsker, at Statsboligfondens Virksomhed afsluttedes med den nugældende Lovs Ophør den 31. Marts d. A., men har ikke i Udvalget fundet Tilslutning for dette. Mindretallet har derfor heller ingen Anledning fundet til at stille Ændringsforslag til det foreliggende Lovforslag.“

Fra de Konservatives Side udtaltes i Betænkningen, at de ønskede det forelagte Lovforslag „ændret paa meget væsentlige Punkter“, og Udvalgets Flertal (hele Udvalget undtagen Venstre) stillede da de forskellige ovenfor berørte Ændringsforslag, som tiltraadtes af Indenrigsministeren. Disse vedtoges ved 2. Behandling enstemmigt, medens ved 3. Behandling Lovforslaget vedtoges med 77 Stemmer mod 28.

I Landstinget var Ordførerne: Stensballe (Venstre), der udtalte sig mod Lovforslaget, C. F. Sørensen (Socialdemokraterne), Laursen (de Konservative) og Brandes (de Radikale) Loven vedtoges ved 3. Behandling med 30 Stemmer mod 24

23. Lov om Indførelse af dansk Fattiglovgivning i de sønderjydske Landsde, (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2857—C. Sp. 235, 345].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 18). 1. Beh. $\frac{21}{10}$ (L. Sp. 102). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Henriette Crone, Gisselbæk, I. A. Hansen [4. Kr.], Hansen-Stavnsbjerg, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Johannes Jensen, Jensen (Aale), Kr. Johansen, Karberg [Form.], Maegaard, J. Chr. Møller, Jørgen Møller, S. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 479) afgiven $\frac{24}{2}$. (Ordfører: Karberg). 2. Beh. $\frac{26}{2}$ (L. Sp. 1138). 3. Beh. $\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1166). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5640). 2. Beh. $\frac{11}{3}$ (F. Sp. 5662). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5900). Loven stadfæstet 19. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 51).

Ved Lov Nr. 305 af 28. Juni 1920 § 1 opretholdtes i de sønderjydske Landsdele indtil videre tysk Rets Regler

vedrørende det offentlige Fattigvæsen med de af Loven selv følgende Ændringer. Disse var imidlertid saa omfattende, at Retsreglerne i Landsdelene paa det fattigretlige Omraade allerede fra nævnte Lovs Ikrafttræden at regne paa væsentlige Punkter har været overensstemmende med Fattigloven af 9. April 1891. Paa to Hovedpunkter opretholdtes dog tysk Ret i Landsdelene, nemlig Reglerne om privates Underholdspligt samt Reglerne om Forsørgelseskommune, ligesom forskellige andre af de i Fattigloven givne Regler af særlige Grunde ikke indførtes i Landsdelene.

Efter de i Landsdelene for Tiden gældende Bestemmelser erhverves Forsørgelsesret i en sønderjysk Kommune ved 1 Aars Ophold. Da der ikke i Lov af 28. Juni 1920 er gjort nogen Undtagelse fra denne Regel med Hensyn til Personer, tilflyttede fra det gamle Kongerige, har disse hidtil kunnet erhverve Forsørgelsesret i Landsdelene ved 1-aarigt Ophold, medens derimod Personer, tilflyttede det hidtidige Kongerige fra Sønderjylland, først erhverver Forsørgelsesret ved 5-aarigt Ophold. Loven af 28. Juni 1920 har ganske vist for at afbøde de heraf for de sønderjyske Kommuner opstaaende rent økonomiske Følger i § 5, 2. Stykke, bestemt, at saadanne tilflyttede Personers hidtidige Forsørgelseskommune i det gamle Kongerige i indtil et Tidsrum af 5 Aar fra det i Paragraffen nærmere bestemte Tidspunkt skal refundere $\frac{3}{4}$ af Udgiften ved deres Forsørgelse i Landsdelene. Men dels er denne Forpligtelse, som anført, tidbegrænset, dels er Forsørgelsesretten dog erhvervet i vedkommende sønderjyske Kommune, der altsaa i Tilfælde af den understøttedes Hjemsendelse vil komme til endelig at bære $\frac{1}{4}$ af samtlige Udgifter. I Anledning heraf har de sønderjyske Amters Sogneraadforening er indgivet Andragende om, at dansk Fattiglovgivnings Regel om Erhvervelse af Forsørgelsesret maa blive indført i Landsdelene, og Loven gaar ud herpaa, idet der dog fastsættes nogle af Overgangen nødvendiggjorte Lempelser.

Ved Lovens § 1 sættes Lov Nr. 67 af 9. April 1891 om det offentlige Fattigvæsen med de af senere Love følgende Ændringer og Tilføjelser, der gælder i det øvrige Kongerige — for saa vidt det ikke allerede er sket —, i Kraft i de sønderjyske Landsdele under Iagttagelse af efternævnte nærmere Regler.

Ved § 2 undtages fra Indførelsen i de sønderjyske Landsdele følgende Bestemmelser i Fattigloven af 9. April 1891: §§ 14 og 15, § 23, 1. Stykke, 2. og 4. Pkt., og § 42 — der er ophævet ved senere Lovbestemmelser — samt Overgangsbestemmelserne i § 25 og § 67.

I § 3 bestemmes, at i Fattiglovens § 21 erstattes for de sønderjydske Landsdeles Vedkommende »Præst« med: »Personregisterfører«, »Kirkebøger« med: »Personregistre«, »Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet« med: »Justitsministeren« og »de fattiges Kasse« med: »Hjælpekassen«.

§ 4 indeholder en Overgangsbestemmelse, hvorefter Personer, som er født i de sønderjydske Landsdele inden nærværende Lovs Ikrafttræden, anses, saafremt de er i Besiddelse af dansk Indfødsret, uden Hensyn til om de er født i eller udenfor Ægteskab, som fødehjemstedsberettigede i den Kommune, indenfor hvis nuværende Omraade de er født. Hvis Fødselen har fundet Sted under Moderens Indlæggelse paa Sygehus, Fødselsanstalt, Sindssygehospital, Arresthus eller lignende, skal Barnet dog anses fødehjemstedsberettiget i Moderens sidste faste Opholdskommune her i Riget forinden Indlæggelsen. Kan en saadan Kommune ikke med Sikkerhed paavises, eller har Moderen senest forinden Indlæggelsen haft fast Ophold i Udlandet, forsørges den paagældende fra det fyldte 18. Aar at regne efter Reglerne i Fattiglovens § 72, indtil Forsørgelsesret erhverves efter Reglerne i nærværende Lov. — Personer, om hvis Fødsel der har fundet Notering Sted i en Kommune her i Riget i Henhold til Fattiglovens § 21 eller Loven af 28. Juni 1920 § 6, 2. og 3. Stykke, anses dog fødehjemstedsberettigede i den Kommune, i hvilken Notering har fundet Sted.

I § 5 findes ligeledes en Overgangsbestemmelse, gaaende ud paa, at saafremt en Person forinden denne Lovs Ikrafttræden af det offentlige har modtaget Hjælp af en saadan Art, som efter Forsørgelseslovgivningens Regler giver Ret til mellemkommunal Refusion, tages der ved Afgørelsen af, om Forsørgelsesret i en anden Kommune er erhvervet af den paagældende efter Reglerne i Fattigloven og nærværende Lov, kun Hensyn til den paagældendes Forhold i Tiden efter Udbetalingen af den sidst udredede Hjælp.

Indtil ny Forsørgelsesret er erhvervet efter Reglerne i 1. Stykke, anses den paagældende forsørgelsesberettiget i den Kommune, der var hans Forsørgelseskommune, da der senest ydedes ham Hjælp af den i 1. Stykke omhandlede Art; er der for den senest ydede Hjælp ydet Refusion af en Amtsrepartitionsfond, er denne indtil samme Tidspunkt

pligtig at yde Refusion efter de hidtil gældende Regler. Der-
som en Kommune i det øvrige Kongerige i Medfør af § 5,
2. Stykke, i Lov af 28. Juni 1920 har ydet Refusion til en
Kommune i de sønderjydske Landsdele, er førstnævnte
Kommune ligeledes, indtil ny Forsørgelsesret er erhvervet
af den paagældende efter Reglerne i 1. Stykke, pligtig at yde
Refusion med tre Fjerdedele af de afholdte Udgifter.

Efter § 6 træder Loven i Kraft den 1. April 1926. Fra
denne Dag at regne afgøres alle Spørgsmaal angaaende træn-
gendes Forsørgelseskommune i de sønderjydske Landsdele
efter dens Regler. Den i Fattiglovens § 33 fastsatte Frist
af 5 Aar løber fra den 1. April 1926.

Ved § 7 ophæves Reglerne i §§ 1—8 i Lov af 28. Juni
1920 fra den 1. April 1926 at regne, hvorhos det bestemmes,
at de Omkostninger, der efter denne Lovs Ikrafttræden af
det offentlige udredes til Opdragelse, Underhold, Forsørgelse,
Kur og Pleje for de i de sønderjydske Landsdele hjemme-
hørende Personer, der har dansk Indfødsret, og som siden
den 15. Juni 1920 har været anbragt paa Blinde-, Døvstumme-,
Aandssvage- eller lignende Anstalter i det tyske Rige, betrag-
tes ikke som Fattighjælp.

I Landstingsudvalgets Betænkning udtales, at Udvalget
har søgt Oplysning om, hvorvidt de gældende Bestemmelser
har paalagt Amtsrepartitionsfondene, navnlig i de sønder-
jydske Amter, uforholdsmæssige Forsørgelsesbyrder. Det
siges herom: „Mangelen af Bestemmelser om Fødekommune
har sikkert bebyrdet Amterne med et betydeligt Antal
Forsørgelser, ligesom den manglende Adgang til Hjemsen-
delse af trængende Udlændinge (navnlig fremmed Arbejds-
kraft i Landbruget) under og efter Krigen har medført
betydelige Udgifter til disses Forsørgelse. At der i de tid-
ligere Grænseamter Vejle og Ribe i Henhold til Fattiglovens
§ 27 forsørges et forholdsvis stort Antal Personer, som er
født i Sønderjylland, maa vel nærmest henføres til Forholdene
før Genforeningen. En almindelig Regel til Aflastning af
Amtsrepartitionsfondene kan imidlertid ikke gives“.

Udvalget indstillede enstemmigt Lovforslaget til Ved-
tagelse med enkelte Ændringer, væsentlig redaktionelle, og
Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

24. Lov om Alderdomsunderstøttelse i Grønland. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5847—C. Sp. 1391, 1845].
 Fremsat i *Folketinget* $10/3$ (F. Sp. 5651). 1. Beh. $15/3$ (F. Sp. 5874). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard [Form.], Olufson [Sokr.], Holger Larsen, Helga Larsen, Weygaard, F. K. Madsen, Samuelsen, Vanggaard, Chr. Søgaard, Raunkjær, Pürschel, J. Oskar Andersen, Vesterager, Povlsen og Zahle). Betænkning (B. Sp. 2223) afgiven $24/3$. (Ordfører: Kammersgaard). 2. Beh. $26/3$ (F. Sp. 6313). 3. Beh. $26/3$ (F. Sp. 6356). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1851). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1864). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1880). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. *).

Lovens væsentligste Indhold er følgende:

En Grønlænder, der er fyldt 55 Aar og er ude af Stand til at skaffe sig selv, sin Hustru eller de Børn under 16 Aar, overfor hvem der paahviler ham Forsørgelsespligt, det fornødne til Underhold, skal, for saa vidt han er bosiddende i Landsdelene Nordgrønland eller Sydgrønland, have Ret til at erholde Alderdomsunderstøttelse. Adgang til denne Alderdomsunderstøttelse er dog betinget af, at vedkommende ikke ved Dom er frataget sine borgerlige Rettigheder, og at Trangen ikke er begrundet i Handlinger, ved hvilke han til Fordel for andre har betaget sig selv Midlerne til sit Underhold, eller paa nogen anden Maade er selvforskyldt, og at han ikke i de sidste 5 Aar før Begæringens Fremsættelse har ført et Levned, der i det almindelige Omdømme har vakt Forargelse, og ikke i de sidste 3 Aar har oppebaaret Fattighjælp. Begæringen om Alderdomsunderstøttelse skal fremsættes skriftlig for det Sysselraad, hvorunder den paagældende hører, og være ledsaget af de fornødne Dokumenter.

Det paahviler saa Sysselraadene at undersøge de fremsatte Begæringer, og naar Undersøgelsen er foretaget, bestemmer Sysselraadene, om Andragerne er berettigede til Alderdomsunderstøttelse, og hvori denne skal bestaa — den kan bestaa dels i Penge og dels i anden Hjælp. Sysselraadenes Virksomhed paa dette Omraade fastsættes ved en kongelig

*) Loven var ikke udkommet i Lovtidende, da Aarbogen afgaves til Trykning.

Anordning. Indtægter, som de paagældende Ansøgere maatte have af rent tilfældig Art, lades ude af Betragtning ved Bedømmelsen af deres Trang. Alderdomsunderstøttelsens Beløb udredes af Sysselkasserne, og efter at disses Regnskaber paa sædvanlig Maade er revideret af Landsfogeden, fremsender denne en Indberetning til Indenrigsministeriet om, hvad der er anvendt i hvert enkelt Syssel. — Af Sysselkassernes Udgifter ved Alderdomsunderstøttelse refunderer Statskassen indtil 100 Kr. for hver enkelt Person og indtil 150 Kr. for hvert Ægtepar, der er understøttet. Hvis nogen ønsker at besvære sig over den Behandling, Sysselraadet har givet Andrageren i Henhold til Loven, kan Besværingen forelægges for Landsfogeden, hvis Afgørelse atter kan indankes for Indenrigsministeren. — Loven træder i Kraft efter nærmere Bestemmelse af Indenrigsministeren, efter at der har fundet en Forhandling Sted med Landsraadene, en Forhandling, der skal føres i Henhold til Loven om Grønlands Styrelse.

Det oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget, at det offentlige Forsørgelsesvæsen i Grønland er i Øjeblikket ordnet ved Bestemmelserne i §§ 28—34 i kgl. Anordning vedrørende de grønlandske Kommuneraad af 18. Maj 1910. Der skelnes her mellem Understøttelse og Fattighjælp. Understøttelse er betinget af, at paagældende intet ejer af Betydning, at der ikke i Løbet af de sidste 3 Aar er overgaaet ham Dom for en i den offentlige Mening vanærende Handling, at han ikke i det løbende eller det foregaaende Regnskabsaar af Kommuneraadet er blevet advaret imod Mangel paa Flid eller Husholderiskhed, samt at han ikke i den seneste Tid har modtaget Fattighjælp. Naar disse Betingelser er opfyldt, kan der ifølge Anordningens § 29 af Kommuneraadet ydes Understøttelse til Enker og syge samt til Erhververe, som paa Grund af høj Alder (eller Sygdom m. v.) er sat ud af Stand til at drive Erhverv. Understøttelse kan kun gives i Form af Varer paa forskellige, nærmere nævnte Maader. — Al anden Hjælp betragtes som Fattighjælp og har Fattighjælps Virkning.

Der er oftere af Grønlanderne og de grønlandske Landsraad fremsat Ønske om en anden Ordning af disse Forhold.

Det er ikke muligt at tilvejebringe bestemte Oplysninger om, hvilke Bekostninger den nye Ordning vil medføre. Regner man imidlertid med, at der vil være noget over 400 Personer, der vil komme i Betragtning, og regner man med, at disse i Gennemsnit faar ca. 100 Kr. om Aaret — Ægtefæller tilsammen ca. 150 Kr. —, vil Udgiften komme til at andrage 40 000 à 50 000 Kr. om Aaret.

Lovforslaget anbefaledes fra alle Sider i Folketinget og gennemførtes, som det var forelagt, bortset fra, at en Bestemmelse, som fandtes i det om, at i ganske særlige Tilfælde skal Indenrigsministeren kunne bestemme, at ogsaa større Understøttelser end de i Loven nævnte (henholdsvis 100 og 150 Kr.) refunderes, udgik efter Forslag af Folketingsudvalget, med Tilslutning af Ministeren.

I Udvalgets Betænkning udtaltes, at „Udvalget har i et Samraad henstillet til Ministeren at tage Initiativet til, at Forsikringstanken tages op til Overvejelse under Hensyn til de Forhandlinger, der har fundet Sted i Nordgrønlands Landsraad i 1920 og det i December 1920 nedsatte Udvalg til Drøftelse af de grønlandske Anliggender. Ministeren erklærede sig villig til at efterkomme denne Henstilling.“

25. Lov om Vandforsyningsanlæg. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2837—C. Sp. 589, 1781].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 17). 1. Beh. $\frac{21}{10}$ (L. Sp. 108). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Ludvig Christensen, Degnbol, Ejsing, A. P. Hansen, J. A. Hansen [1. Kr.], Johannes Jensen, Josiassen, Kloppenborg-Skrumsager, Hans Nielsen, Piper, A. O. Rasmussen, C. F. Sørensen og Sørensen-Egaa; i hans Sted fra $\frac{28}{10}$: Stensballe [Form.]; Wildner). Betænkning (B. Sp. 615) afgiven $\frac{17}{3}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (L. Sp. 1439). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1467). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{25}{3}$ (F. Sp. 6282). 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 6359). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 6448). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 54).

Det Landstinget i Aar forelagte Lovforslag var enslydende med det Tinget i forrige Samling forelagte, hvorom henvises til Aarbogen for 1924—25 Side 339. Det undergik imidlertid i Landstinget efter Forslag af det samlede Udvalg og med Tilslutning af Indenrigsministeren en Række Ændringer. Det nævnes i Udvalgets Betænkning, at Medlemmer af Indenrigsministeriets Udvalg angaaende Vandforsyningsanlæg samt Direktøren for Københavns Vandværk har været indbudt til Udvalgmøder.

De af Udvalget foreslaaede Ændringer, der alle gik over i den endelige Lov, gik i det væsentlige ud paa:

I Stedet for den ved Lovforslagets § 3 oprettede Vandforsyningskommission, der var tænkt som den egentlige Administration af Loven, foreslog Udvalget at indsætte Overlandvæsenskommissionen som Appelinstant, men med den Ændring i dens Sammensætning, at den for Grundvandssagers Vedkommende skal bestaa af 2 Landvæsenskommissærer samt een i Vandløb og een i Vandværksanlæg sagkyndig — begge udpeget af Indenrigsministeriet. Lovforslagets § 3 fik en ny hertil sigtende Affattelse, ligesom Lovforslagets § 2 omredigeredes og fik følgende Affattelse:

»Den, der fremtidig ønsker en videregaaende Vandindvindingsret end i § 1, 1. Stykke, ommeldt eller Ret til paa anden Mands Grund at udføre Prøveboringer og Prøvepumpninger, eller Ret til Erhvervelse af Ejendom og Servitutpaalæg i Anledning af Indvinding af Grundvand, dettes Udnyttelse eller Beskyttelse eller ønsker tidligere givne Rettigheder udvidet, har herom at indgive Andragende til Amtmanden i det paagældende Amt — eller, hvis Sagen skønnes at berøre mere end en enkelt Amtsraadskreds, til Indenrigsministeriet —, der foranlediger Sagen henvist til Behandling af en Landvæsenskommission i Overensstemmelse med Reglerne i Lov af 30. December 1858 og § 27 i Lov Nr. 14 af 27. Januar 1872. Andragendet skal være ledsaget af en Begrundelse for Muligheden af at fremskaffe de Vandmængder, der paatænkes indvundet, endvidere af en Beskrivelse af og Oplysning om det paatænkte Anlæg, samt en Angivelse af, inden for hvilket Omraade det paagældende Anlæg maa antages at paavirke Grundvandsforholdene, Angivelse af de Arealer og Brugsrettigheder, som ønskes eksproprieret, samt, saa vidt paa dette Tidspunkt muligt, Oplysning om Vandets Beskaffenhed og Forslag om, hvorledes eventuel Skade, der maatte opstaa ved Anlægget, antages at kunne afhjælpes, herunder særlig, om der til Afhjælpning af Skaden paatænkes leveret Vand til de skadelidende. — Hvis det under Sagens Behandling viser sig, at den mod Forventning berører Arealer i mere end een Amtsraadskreds, indberettes dette af Landvæsenskommissionen til Indenrigsministeriet, der herefter træffer Bestemmelse om, hvorvidt der skal udnævnes et nyt Medlem til Supplering af Kommissionen.

Saaframt København, Frederiksberg, en eller flere Købstæder eller Flækker er Part i eller interesseret i Anlægget, tiltrædes Landvæsenskommissionen af 2 Byrepræsentanter, der udnævnes af den paagældende Landsret. Landsretten udvælger disse blandt en Række Repræsentanter, der efter Opfordring af Indenrigsministeriet udpeges af »Den danske Købstadforening«, 2 for hver Amtsraadskreds, og af Københavns Magistrat og Frederiksberg Kommunalbestyrelse henholdsvis 6 og 4 Repræsentanter. De paagældende maa ikke være Magistratsmedlemmer, Kommunalbestyrelsesmedlemmer eller kommunale Tjenestemænd i Kommuner, der er Part i eller interesseret i Anlægget.

Landvæsenskommissionen skal antage teknisk kyndig Medhjælp, der skal deltage i Behandlingen af Sagen og vejlede Kommissionen, for saa vidt angaar Sagens tekniske Spørgsmaal. Disse sagkyndige, der ikke deltager i Afsigelse af Landvæsenskommissionens Kendelser, vælges blandt en Række af Indenrigsministeriet efter Indstilling respektive fra Den polytekniske Læreanstalt, Danmarks geologiske Undersøgelse og Sundhedsstyrelsen udpegede særlig sagkyndige. Deres Honorar fastsættes af Landvæsenskommissionen og henregnes til Sagens Omkostninger. Kommissionen kan af Andrageren kræve deponeret et Beløb til Bestridelse af dens Udgifter. — Over Forhandlingerne føres en særlig Protokol, som udelukkende bliver at anvende til Sager ifølge denne Lov; denne Protokol tillige med Sagens Akter skal indsendes til Amtet for at registreres og opbevares der, medens en Genpart af Kendelsen, ledsaget af et Generalstabskort, hvorpaa Anlæggets Oplandsgrænser er angivne, indsendes til Indenrigsministeriet til Opbevaring.

De af Landvæsenskommissionen afsagte Kendelser kan i Overensstemmelse med Reglerne i Lov af 30. December 1858 og § 27 i Lov Nr. 14 af 27. Januar 1872 af de interesserede Parter, af Landbrugsministeriet eller af Indenrigsministeriet indankes for en Overlandvæsenskommission (jfr. § 3).«

Det udtales om denne Ændring i Betænkningen:

„Ved denne Bestemmelse i Forbindelse med Bestemmelsen i § 2 om, at Landvæsenskommissionen *skal* antage teknisk kyndig Medhjælp, og at denne vælges blandt en Række af Indenrigsministeriet udpegede sagkyndige, vil den fornødne

Kontinuitet og Ensartethed i Sagernes Behandling kunne opnaas, saafremt man indskrænker sig til en begrænset Række af sagkyndige. Dette vil i øvrigt formentlig blive en naturlig Følge af, at der neppe findes noget særlig stort Udvalg af egnede sagkyndige at vælge imellem. At vælge Overlandvæsenskommissionen som Appelinstant medfører en Besparelse mod de Udgifter, som Oprettelsen af en fast Vandforsyningskommission vil foraarsage, og man bliver staaende ved Former og Institutioner, som Befolkningen gennem mange Aars Erfaring har Kendskab og Tillid til, og som i sin Tid er vokset op paa Grundlag af vor Landbefolknings hele Tænkesæt og Karakter. Overlandvæsenskommissionen er desuden en naturlig Appelinstant, fordi der ved større Sager kan fremkomme Forhold, der paavirker ogsaa det egentlige Overfladevand — Vandløb og Søer — og derfor dog vil kræve Overlandvæsenskommissionens Indgriben.“

Lovforslaget rettedes helt igennem som Følge af denne Ændring af Appelinstanten.

Af de øvrige Ændringer nævnes:

I § 1 indsattes en Tilføjelse om, at det offentlige har Ret til mod Erstatning at foretage de til et paatænkt Anlæg fornødne Afsætninger og Opmaalinger — dog ikke Prøveboringer, der vil kræve Beslaglæggelse af Jorden i længere Tid og Tilkørsel af Materiel —, inden Landvæsenskommissionen tilkaldes, samt ligeledes en Bestemmelse om, at alle Oplysninger om Boringer udførte i Vandforsynings-Øjemed skal indsendes til Danmarks geologiske Undersøgelse.

I Lovforslagets § 6 indsattes et nyt Nr. 2, hvorefter Landvæsenskommissionen ogsaa skal afgøre:

»2) Hvilke aarlige Vandmængder det kan tillades Anlægget at indvinde under de givne Forudsætninger (Vandspejlsænkning). Hvis der indenfor det samme begrænsede Grundvandsomraade findes flere Indvindingsanlæg, tilhørende samme Ejer, skal disse betragtes som eet Anlæg, for hvilket den samlede Indvindingsmængde vil være at fastsætte under eet, medens det staaar Ejeren frit, hvorledes han vil fordele Indvindingen paa de forskellige Anlæg.«

Bestemmelserne i § 7 mildnedes noget i Forhold til det oprindelige Forslag, der krævede ethvert nok saa ubetydeligt eksisterende Anlæg anmeldt og dets Vandmængde fastlagt, inden det kunde anerkendes som havende Ret til Vandindvinding. Ændringsforslaget gik ud paa, at alle ved Lovens

Ikrafttræden eksisterende Anlæg anerkendes som havende erhvervet Vandindvindingsret, men saafremt de vil sikre sig en Fastlæggelse af Grænserne for denne Ret, hvor stor en aarlig Vandmængde der maa indvindes, maa dette ske ved Kendelse af Landvæsenskommissionen, eventuelt Overlandvæsenskommissionen. I modsat Fald maa vedkommende Anlæg finde sig i, hvis der senere opdukker andre nye Anlæg i samme Opland, at blive betragtet paa lige Fod med de nye.

Herom udtales i Betænkningen: „Med Bestemmelserne i § 8 om de lokale Anlægs Fortrinsret for Øje vil Ændringsforslaget sikkert medføre, at de eksisterende isoleret beliggende Smaaanlæg kan undlade at foretage Henvendelse til Landvæsenskommissionen, hvad der ingen Skade sker ved, medens de større Anlæg, hvor Vanskeligheder kan fremkomme, vil gaa til at sikre sig Grænserne for deres Rettigheder. For alle nye Anlæg er Pligten til Henvendelse til Landvæsenskommissionen for at opnaa Indvindingstilladelse bibeholdt, og der vil herved blive noget Tilsyn med, at de nye Anlæg udføres paa et teknisk og hygiejnisk forsvarligt Grundlag.“

Der indsattes endvidere i § 7 en Bestemmelse om, at de Erstatningsspørgsmaal, der ved Lovens Ikrafttræden er afgjort ved frivillig Overenskomst, forbliver uændret.

Bestemmelserne i Lovforslagets § 11 om, at Spildevand etc. overhovedet ikke her i Landet maa afledes gennem Brønde etc. uden Kommissionstilladelse, fandt Udvalget for vidtgaaende og foreslog dem ændret til, at saadan Afledning kun kræver Kommissionstilladelse indenfor et Vandindvindingsomraade. § 11 fik derefter følgende Affattelse:

»Enhver Grundejer har Ret til at sænke Grundvandet paa sin Ejendom til den for Dyrkning nødvendige Dybde ved almindelig Dræning med Afløb til aabent Vandspejl i Overensstemmelse med den gældende Vandløbslov.

Ingen maa uden forud erhvervet Tilladelse fra de i §§ 2 og 3 nævnte Myndigheder gennem Brønde eller Boringer eller paa nogen anden Maade, hvorved der kan opstaa en Fare for Forurening af Grundvandet, aflede Overfladevand, Drænvand, Husspildevand eller andre forurenende Vædsker til Grundvandet indenfor Omraader, hvor dette benyttes af Vandforsyningsanlæg.

Naar en i Medfør af § 2 nedsat Landvæsenskommission tildeler en Andrager Ret til videregaaende Raadighed over

Grundvandet eller fastsætter den aarlige Vandmængde, som et ved Lovens Ikrafttræden eksisterende Anlæg har Ret til at indvinde, skal Kommissionen efter Forlangende af Vandværksejeren eller Sundhedsautoriteterne ved Bekendtgørelse i de stedlige Dagblade eller, hvis det findes hensigtsmæssigt, ved Opslag udstede Paabud om, at det fremtidig indenfor nærmere angivne Omraader er forbudt uden Tilladelse fra en efter § 2 nedsat Landvæsenskommission at udføre eller udvide noget Vandafledningsanlæg af den i § 11, 2. Stykke, angivne Art. Samtidig skal Kommissionen udstede Paabud om, at Ejere af Vandafledningsanlæg af den foran angivne Art indenfor de paagældende Omraader inden en Frist af 4 Uger skal anmelde disse for Kommissionen. Efter Fristens Udløb og efter nærmere Undersøgelse optager Kommissionen Spørgsmaalet om de anmeldte Vandafledningsanlægs Godkendelse eller Uskadeliggørelse til Kendelse.

Vandafledningsanlæg af den ovenangivne Art, som ikke anmeldes inden den fastsatte Frist, betragtes som ulovlige, og i Tilfælde af Paaklage fra skadelidende eller fra Sundhedsautoriteterne kan Ejeren af de i §§ 2 og 3 nævnte Myndigheder forpligtes til at fjerne de paagældende Anlæg paa egen Bekostning og uden Erstatning under en nærmere fastsat Dagsmulkt for Overskridelse af den for Bortfjernelsen fastsatte Tidsfrist.

Den, som ønsker at udvide et godkendt eksisterende eller at udføre et nyt Afledningsanlæg af den her omhandlede Art indenfor et i Henhold til foranstaaende Bestemmelse fredet Omraade, skal, forinden Arbejdet paabegyndes, indsende Andragende om Nedsættelse af en Landvæsenskommission til Afgørelse af, om Anlægget i den paatænkte eller i ændret Skikkelse kan blive gennemført. Det paahviler Kommissionen at indvarsle de Vandforsyningsanlæg, hvis Vandindvindingsomraade maa formodes at kunne berøres af Afledningsanlægget, til Forretningen.«

Resten af Paragraffen stemmer med Lovforslaget.

Om denne Ændring udtales i Betænkningen:

„Da Sundhedsautoriteterne eller de, der mener at lide Skade ved Afløbsanlæg, kan begære et saadant Anlægs Forsvarlighed prøvet ved Landvæsenskommissionen hvor som helst i Landet, vil der formentlig være god Sikkerhed ogsaa

med den foretagne Ændring, saa meget mere som Jordbundsforholdene i store Dele af vort Land er af saadan Beskaffenhed, at Faren for en videregaaende Infektion af Undergrunden kun kan være ringe. At der i Egne, hvor Underlaget er Kalk eller anden Klippe, maa vises Forsigtighed med Afløbsanlæg, især hvor Klippen kommer frem i Dagen eller har ringe Jorddækning, er givet, men dette er dog kun enkelte Egne af Landet — en Del af Bornholm, af Nordsjælland, af Stevns og visse jyske Egne.“

Det saaledes ændrede Lovforslag vedtoges enstemmigt saavel i Landstinget som i Folketinget, idet samtlige Ordførere her anbefalede at tage Lovforslaget uden Udvalgsbehandling, da Rigsdagssamlingen var for langt fremskreden til at underkaste det en Realitetsbehandling.

---

26. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 4129—C. Sp. 1697, 1841].

Fremsat i *Landstinget* $18\frac{1}{12}$ (L. Sp. 619). 1. Beh. $\frac{8}{1}$ (L. Sp. 680). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Bunch, Bækgaard, Marie Christensen, Henriette Crone, Døcker, Gregersen, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Kloppenborg-Skrumsager, Lewinsky, Maegaard [Form.], Jørgen Møller, C. F. Sørensen og Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 2133) afgiven $20\frac{0}{3}$. (Ordfører: Maegaard). 2. Beh. $23\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1467). 3. Beh. $25\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1593). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28\frac{3}{3}$ (F. Sp. 6316). 2. Beh. $29\frac{3}{3}$ (F. Sp. 6448). 3. Beh. $29\frac{3}{3}$ (F. Sp. 6501). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2623) afgiven $30\frac{3}{3}$. Eneste Beh. $31\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1863). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 88).

Loven omfatter i Aar 961 Personer, medens det i Fjor var 1279. Den allerede da begyndte Tilbagegang i Andragernes Antal er saaledes fortsat i Aar, endog i betydelig højere Grad, idet der ved Lovforslagets Forelæggelse var 317 færre Andragere end efter Forslaget i Fjor og 368 færre end efter Loven af 18. April 1925. Tilbagegangen falder navnlig paa Personer, der er født i Danmark; der er der en Tilbagegang paa 135, idet der kun er opført 269 paa Forslaget mod 404 i Fjor. For Sveriges Vedkommende er der en Tilbagegang paa 81, idet der paa Forslaget er optaget 297 Personer fra

Sverige mod 378 i Fjor. For Slesvigs Vedkommende, den Del, der forblev under tysk Herredømme, er Tilbagegangen 22, idet der i Aar er opført 64 mod 86 i Fjor. For Polens Vedkommende, et af de Lande, der har leveret et forholdsvis betydeligt Kontingent til Indfødsretsloven, er Tilbagegangen 37, idet der i Aar kun er optaget 14 fra det polske Rige imod 51 i Fjor. Formindsnelsen i Antallet af de Polakker, der staa opført paa Lovforslaget, staa i Forbindelse med Ministeriets Stilling overfor militærpligtige polske Andragere, idet Ministeriet, efter at have forhandlet med Udenrigsministeriet om dette Spørgsmaal, er gaaet over til først at optage polske Statsborgere paa Lovforslaget, efter at de har fremskaffet den fornødne Tilslutning fra deres eget Land til, at de erhverver Statsborgerret i vort Land.

Paa det af Ministeren forelagte Lovforslag var opført 911 Personer, 54 indsattes i Landstinget og 1 i Folketinget, alle efter Forslag af Indenrigsministeren. Ministeren sagde ved Fremsættelsen, at Ministeriet havde afslaaet i alt 203 Andragender; det i Landstinget nedsatte Udvalg oplyste, at det „har gennemgaaet en Fortegnelse over 206 Indfødsretsansøgninger, paa hvilke Ministeriet i det sidste Aar har givet Afslag. Aarsagen til Afslaget har som oftest, nemlig i 120 Tilfælde, været for kortvarigt Ophold i Danmark, 35 Ansøgninger er afslaaet som Følge af Ansøgenes Vandel, andre 35, fordi vedkommende har faaet Fattighjælp, 5 paa Grund af Bopæl i Udlandet, medens andre Aarsager har været bestemmende i de øvrige 11 Tilfælde. — Udvalget har ikke fundet noget at erindre mod de skete Afslag.“

Betænkningen indeholder de sædvanlige Oplysninger om Ansøgenes Alder, Opholdssted, Livsstilling og Varigheden af deres Ophold her i Landet. 52 af Ansøgerne har faaet *Fattighjælp*, men Udvalget var dog enig i, at der paa Grund af de tilstedeværende Omstændigheder meddeles dem Indfødsret.

Fra Indenrigsministeriet fik Udvalget tilsendt en Fortegnelse over *Domme*, der er overgaaet 12 af Andragerne, samt over Forseelsernes Art og de Tidspunkter, da de har fundet Sted. I de 5 Tilfælde overstiger Straffen ikke Bøde, og i de øvrige Tilfælde ligger den begaaede Forbrydelse mindst 25 Aar tilbage i Tiden. Udvalget mente derfor ikke at burde udskyde nogen af disse Andragere.

8 Ansøgere havde ikke kunnet opnaa Kommunalbestyrelsens *Anbefaling*. Ministeriet havde desuagtet ment at burde optage de paagældende paa Lovforslaget, og Udvalget sluttede sig til Ministeriets Opfattelse.

Udvalget anmodede i et Samraad Ministeren om, at der fremtidig i Grænsetilfælde — særlig vedrørende Opholdets Varighed eller modtagen Understøttelse — gives en noget mere indgaaende Fremstilling i Bemærkningerne af, hvilke Hensyn der har været bestemmende for Ministeriets Stilling. Dette Ønske lovede Ministeren at imødekomme.

---

27. Lov om Ændringer i Lov Nr. 190 af 10. Juli 1915 om Oprettelse af tvende Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3453—C. Sp. 43, 89].

Fremsat i *Folketinget* $20/11$ (F. Sp. 2329). 1. Beh. $2/12$ (F. Sp. 2683). 2. Beh. $4/12$ (F. Sp. 2814). 3. Beh. $8/12$ (F. Sp. 2880). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18/12$ (L. Sp. 622). 2. Beh. $18/12$ (L. Sp. 637). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 653). **L o v e n s t a d f æ s t e t 23. D e c e m b e r 1925.** (Lov-Tid. Nr. 312).

Loven gaar ud paa at opretholde endnu for 3 Aar, indtil den 11. December 1928, den hidtil gældende Statsgaranti for Renten af $4\frac{1}{2}$ pCt. Kasseobligationer udstedte af Husmandskreditforeningerne samt for det samme Tidsrum at opretholde de hidtil gældende Taksationsgrænser — 16 000 Kr. for jordløse Huse og 20 000 Kr. for andre Ejendomme — og dermed ogsaa Laanegrænser indenfor de to Kreditforeninger.

Den Frist, der nu forlænges i 3 Aar, blev senest ved Loven Nr. 360 af 23. Juni 1920 fastsat til 11. December 1925, men Bestyrelserne for de to Kreditforeninger har andraget om Forlængelse, og Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg har anbefalet en saadan.

---

28. Lov om Ægtefællers Arveret og uskiftet Bo. (Justitsministeren). [A. Sp. 2573—C. Sp. 217, 1249, 1789].

Fremsat i *Folketinget* $8/10$ (F. Sp. 68). 1. Beh. $13/10$ (F. Sp. 97). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. D. Rasmussen [Skr.], Kammersgaard, Helga Larsen, Gerhard Nielsen, Hans Rasmussen, Trier, Rytter, N. Johan Laursen, Samuelsen, S. C. Nørgaard, Axel Møller, Carlsen-Skiødt,

Mathilde Hauschultz, Heilesen og Elna Munch [Form.]. Betænkning (B. Sp. 475) afgiven $1\frac{9}{2}$. (Ordfører: Elna Munch). 2. Beh. $2\frac{5}{2}$ (F. Sp. 5313). 3. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5420). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{0}{3}$ (L. Sp. 1257). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marie Christensen, Henriette Crone, Effersøe, Ejsing, Ellinger, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, Godskesen, Hauch [Form.], H. P. Jensen, Kloppeborg-Skrumsager, Laurits Knudsen, Henrik Nielsen, Inger Gautier Schmit og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 2071) afgiven $1\frac{8}{3}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $2\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1469). 3. Beh. $2\frac{5}{3}$ (L. Sp. 158!). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2537) afgiven $2\frac{6}{3}$. Eneste Beh. $3\frac{0}{3}$ (F. Sp. 6506). **L o v e n s t a d f æ s t e t 2 0 .**
A p r i l 1 9 2 6 . (Lov-Tid. Nr. 120).

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag var overensstemmende med det i forrige Samling af Landstinget vedtagne, hvorom henvises til Aarbogen for 1924—25, Side 499 ff.

I den af Folketingets Udvalg i Aar afgivne Betænkning udtaltes, at Udvalget havde »drøftet Muligheden for forskellige Ændringer i Lovforslaget. Der fremsattes særlig Ønske om at sikre den længstlevende Ægtefælle de bedst mulige Vilkaar, saa at Boet saa længe som muligt kunde holdes samlet«.

Samtlige Ændringsforslag stilledes af hele Udvalget med Tilslutning af Justitsministeren. De af dem, der har reel Betydning, skal nævnes her.

Til § 1 stilledes Ændringsforslag om, at Ægtefællens Arveret efter den førstafdøde ved testamentarisk Bestemmelse af denne kan udvides indtil Halvdelen. --- Lovforslaget fastsætter desuden, at den kan indskrænkes indtil en Sjettedel.

Lovforslagets § 2, 2. Stykke, handler om Mandens Ret til ved Testamente at bestemme, at Hustruen, som sidder i uskiftet Bo, skal have Tilsynsværge. Med Hensyn hertil udtaltes det i Betænkningen, at en Del af Udvalget var stemt for i saa Henseende at stille Ægtefællerne lige, hvorom der dog ikke kunde opnaas Enighed, men man enedes saa om at tilføje et nyt Stykke gaaende ud paa, at Hustruen har Ret til at bestemme, at der kan beskikkes Manden en Tilsynsværge med Hensyn til den Del af Fællesboet, hvorover hun ved sin Død havde Raadighed.

Til § 10, 2. Stykke, føjedes, at under tilsvarende Omstændigheder som dem, der berettiger til at undlade Skifte, naar umyndige Stifbørn, med hvem den længstlevende har siddet i uskiftet Bo, bliver myndige, kan Pupilauctoriteterne give Tilladelse til Hensidde i uskiftet Bo med de ved Dødsfaldet myndige Stifbørn.

Ægtefællens Arveret, naar den førstafdøde ikke efterlader sig Livsarvinger, udvidedes. Lovforslagets Kapitel II bestemte i saa Henseende, at den længstlevende arver Halvdelen af den afdødes Formue, saafremt der efter den afdøde findes Fader, Moder, Søsken eller Søskenes Afkom, men ellers hele Formuen. Et Ændringsforslag gik nu ud paa at indskrænke Slægtens Arveret, idet kun den førstafdødes Forældre — begge eller den af dem, som er i Live — faar Arv, saa at Søsken og Søskenes Afkom udgik. Samme Ændring stilledes til § 15 om den længstlevendes Ret til at sidde i uskiftet Bo med Udarvinger. — Der tilføjedes derhos § 14 et nyt Stykke, gaaende ud paa, at hvis den længstlevende Ægtefælle i Henhold til denne Paragrafs 1. Stykke har arvet hele den førstafdødes Formue, bliver hans Bo ved hans Død, for saa vidt han ikke efterlader sig arveberettiget Ægtefælle eller Livsarvinger, i Mangel af afvigende testamentariske Bestemmelser at fordele ligeligt mellem hver Ægtefælles Arvinger efter Loven efter Arveforholdene ved den længstlevendes Død.

Lovforslagets § 18 om Skifte efter den længstlevendes Død ændredes ogsaa paa tilsvarende Maade som § 14, nemlig ved Ophævelse af Søskenes eller Søskenes Afkoms Arveret, idet § 18 affattedes saaledes: »Ved Skifte efter den længstlevende Ægtefælles Død tilfalder Halvdelen af Fællesboet den førstafdøde Ægtefælles Forældre til lige Deling eller, hvis den ene af disse maatte være afgaaet ved Døden, den efterlevende af Forældrene. Den anden Halvdel af Boet tilfalder den længstlevende Ægtefælles Arvinger efter Loven eller Testamente. Efterlader den længstlevende sig ingen Arvinger, tilfalder hele Boet den førstafdødes Ægtefælles Forældre paa den i 1. Punktum angivne Maade. Overlever ingen af den førstafdøde Ægtefælles Forældre den længstlevende Ægtefælle, tilfalder den Del af Boet, som ellers vilde været tilfaldet dem, i Mangel af afvigende testamentariske Bestemmelser den

førstafdødes øvrige Arvinger efter Loven efter Arveforholdene ved den længstlevendes Død.«

Med Hensyn til disse Ændringer af Kapitel II udtalte et *Mindretal* (Carlsen-Skiødt og Mathilde Hauschultz), at det „har kun med store Betænkkeligheder kunnet tiltræde de til Lovforslagets Kapitel II stillede Ændringsforslag, der tilsigter at udvide den efterlevende Ægtefælles Arveret paa den afdøde Ægtefælles Slægts Bekostning. Vel er Forældres Arveret bibeholdt — medens Søskenes og Søskenes Afkoms Arveret er foreslaaet strøget; men denne Arveret for Forældre vil ofte kunne blive illusorisk, idet den efterlevende Ægtefælle, saaledes som Lovforslagets Kapitel II foreslaas ændret, helt vil kunne udelukke den afdødes Forældre fra Arv ved efter § 14 at vælge at hensidde i uskiftet Bo med disse. Dør saa Forældrene inden den længstlevende Svigerdatter eller -søn, og denne derefter indgaar nyt Ægteskab, er dermed Arven helt gaaet bort fra den førstafdøde Ægtefælles Slægt over til en denne uvedkommende Person og hans Slægt.

Mindretallet beklager, at Udvalget ved sine Ændringsforslag er med til at skære Blodsbaandet — navnlig imellem Forældre og Børn — over til Fordel for Ægtefællen. Mindretallet vilde derfor have foretrukket at bibeholde Lovforslagets Kapitel II i den Form, i hvilken det var forelagt. Naar man dog ikke har taget Afstand fra de stillede Ændringsforslag, skyldes dette, at Mindretallet er enedes med det øvrige Udvalg om disse som et Mellemandpunkt for ikke at naa dertil, at Forældre helt udgik af Forslaget; hertil kommer, at de Ændringsforslag, man nu er enedes om, kun refererer sig til legal Arveret, saaledes at Slægtens — altsaa ogsaa Forældres, Søskenes og Søskenes Afkoms — Arveret vil kunne sikres ved Testamente“.

Samtlige Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 99 Stemmer.

I Landstinget ændredes imidlertid det af Folketinget vedtagne Lovforslag betydeligt; ganske vist bibeholdtes i Overensstemmelse med det samlede Udvalgs Indstilling de af Folketinget foretagne Ændringer i §§ 1 og 10, men i øvrigt førtes, ligeledes i Henhold til Udvalgets Forslag, Lovforslaget tilbage til den Skikkelse, hvori det var fremsat i Folketinget, altsaa stemmende med Landstingets Vedtagelse i forrige Samling. Dette gjaldt baade Ændringen i § 2 og Ændringerne i Kapitel II.

Kun et enkelt Medlem, Inger Gautier Schmit, udtalte i Betænkningen, at hun havde ønsket Mand og Hustru lige-stillet med Hensyn til den Adgang, som Lovforslagets § 2, 2. Stykke, giver Manden til ved Testamente at beskikke Hustruen en Tilsynsværge, men frafaldt at stille Ændrings-forslag herom, da dette maatte formodes ikke at finde for-nøden Tilslutning i Udvalget.

Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling enstemmigt med 52 Stemmer, idet dog forinden et enkelt Medlem, Olga Knudsen, havde udtalt ikke at kunne stemme for det af Hensyn til dets Bestemmelse om Mandens Ret til at ind-sætte Tilsynsværge for sin i uskiftet Bo hensiddende Enke.

Folketingsudvalget indstillede det saaledes ændrede Lovforslag til Vedtagelse uforandret, og Loven vedtoges enstemmigt med 101 Stemmer.

De saaledes omstridte Paragraffer lyder altsaa i Loven saaledes:

§ 14.

Efterlader en Ægtefælle sig ikke Livsarvinger, arver den længstlevende Ægtefælle Halvdelen af den afdødes Formue, saafremt der efter den afdøde findes Fader, Moder, Søkende eller Søkendes Afkom, men ellers hele Formuen.

Denne Arveret kan ved testamentarisk Bestemmelse af den førstafdøde indskrænkes indtil en Trediedel af Formuen.

§ 15.

Efterlader en Ægtefælle sig ikke Livsarvinger, men Fader, Moder, Søkende eller Søkendes Afkom, kan den længstlevende Ægtefælle med Hensyn til Fællesboet, for saa vidt den førstafdøde Ægtefælle ikke ved Testamente har truffet afvigende Bestemmelser, i Stedet for at tage Arv efter Regelen i § 14, 1. Stykke, kræve, at Reglerne i §§ 16—20 bringes til Anvendelse.

§ 17.

Den førstafdøde Ægtefælles Forældre, Søkende og Søkendes Afkom tager Arv efter den førstafdøde i Overens-stemmelse med Reglerne i §§ 18—20, saafremt de overlever den længstlevende Ægtefælle, eller de — hvis Boet skiftes i den længstlevende Ægtefælles levende Live — lever paa det Tidspunkt, da Skifte begæres afholdt; mellem Arvingerne indbyrdes fordeles Arven efter Arvelovens almindelige Regler.

§ 18.

Ved Skifte efter den længstlevende Ægtefælles Død tilfalder Halvdelen af Fællesboet den førstafdøde Ægtefælles i § 17 nævnte Arvinger, saaledes at Arven fordeles mellem dem efter Arveforholdene ved den længstlevende Ægtefælles Død. Den anden Halvdel af Boet tilfalder den længstlevende Ægtefælles Arvinger efter Loven eller Testamente. Efterlader den længstlevende sig ingen Arvinger, tilfalder hele Boet de i 1. Punktum nævnte Arvinger efter den førstafdøde Ægtefælle. Overlever ingen af den førstafdøde Ægtefælles Forældre, Søsken eller Søskenes Afkom den længstlevende Ægtefælle, tilfalder hele Boet dennes Arvinger efter Loven eller Testamente.

29. Lov om Tilsyn med de af Eksekutorer behandlede Dødsboer. (Justitsministeren). [A. Sp. 3375 —C. Sp. 455, 1845].

Fremsat i *Folketinget* $19/11$ (F. Sp. 2241). 1. Beh. $26/11$ (F. Sp. 2492). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen [Form.], Trier, Gerhard Nielsen [Skr.], Fr. Andersen [Holbæk A.], Knud Hansen, P. Mortensen, Rytter, Samuelsen, Blang, Hedelund, Sven, Fibiger, Strøm, Heilesen og Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 2067) afgiven $18/3$. (Ordfører: Hans Rasmussen). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 5999). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6014). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1508). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnbol, Effersøe [Form.], Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, Godskesen, Albert Jensen, Josiassen, Karberg, Henrik Nielsen, Rasmus Nielsen, Nygart, Martin Olsen, Johannes Pedersen, Inger Gautier Schmit og Schovelin). Betænkning (B. Sp. 2625) afgiven $30/3$. (Ordfører: Effersøe). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1865). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1880). **L o v e n s t a d f æ s t e t 20. April 1926.** (Lov-Tid. Nr. 119).

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag var overensstemmende med det af Landstinget i forrige Samling vedtagne, hvorom henvises til Aarbogen 1924—25, Side 491 ff., dog med følgende Ændringer, som foranledigedes væsentlig ved de i Folketingsudvalget i forrige Samling førte Forhandlinger: Den obligatoriske Bestemmelse om Skifterettens Tilsyn med

Registreringen var erstattet med en Regel om, at der baade ved Bobehandlingens Begyndelse og ved dens Afslutning paa Tro og Love af Eksekutor og samtlige i Boet interesserede skal afgives en Erklæring om, hvilke Bomidler der findes i Boet. — Den Frist, indenfor hvilken Eksekutor til den tilsynsførende Myndighed skal indsende de i Lovforslaget paa-budte Oplysninger, var forkortet fra 2 Maaneder til 6 Uger, og i samme Paragraf var Bestemmelsen om, at Eksekutor skal indsende Bevis for at have stillet Sikkerhed, eller at Sikkerhedsstillelse i Overensstemmelse med § 7 er frafaldet, ændret til, at han skal indsende Forslag om Sikkerhedsstillelsens Størrelse.

Reglerne om Sikkerhedsstillelse var ændret derhen, at Eksekutor i alle Tilfælde skal stille Sikkerhed, og de i det tidligere Lovforslag indeholdte Bestemmelser om, at den i visse Tilfælde kunde frafalde, var udeladt. Desuden var der et Par mindre betydende Ændringer.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtaltes, at i Udvalget har man i særlig Grad beskæftiget sig med Spørgsmaalet om, hvilken Myndighed der skal udøve det i Lovforslaget omhandlede Tilsyn. Forhandlingerne herom er resulteret i, at man med Justitsministeren er enedes om nogle Ændringer, hvorefter de paagældende Bestemmelser affattedes saaledes, hvorved det væsentlig bliver ved den gældende Ordning: Tilsynet med de af Eksekutor behandlede Dødsboer udøves i København af Præsidenten i Byretten og nævnte Rets Skifteafdeling, udenfor København af vedkommende Amtmand. Endvidere er Eksekutor med Hensyn til Boets Beholdninger af Værdipapirer og kontante Midler undergivet Tilsyn af Justitsministeriets Kasseinspektører efter de for Justitsministeriets Kassebetjente gældende Regler.

Revisionen af saadanne Boer udøves i København af en særlig af Justitsministeren dertil beskikket Revisor, udenfor København af vedkommende Amtmand, dog at Revisionen for Afgiftsberegningens Vedkommende saavel i som udenfor København tillige udøves af Finansministeriet paa Grundlag af den i § 24 i Lov Nr. 147 af 10. April 1922 foreskrevne Indberetning.

Fra 1. April 1930 overgaar udenfor København den Amtmanden ved nærværende Paragraf tillagte Virksomhed til vedkommende Skifteret.

Det konservative Mindretal stillede Ændringsforslag om at indsætte en saalydende Bestemmelse, som i forrige Samling vedtoges af Landstinget: „For saa vidt angaar Legater og Arv, der ikke er Tvangsarv, kan Arveladeren dog ved Testamente fritage Eksekutor for at stille Sikkerhed. Den tilsynsførende Myndighed kan imidlertid uanset saadan Bestemmelse kræve Sikkerhedsstillelse, naar dertil findes Anledning“, men, dette Forslag forkastedes ved 2. Behandling med 89 Stemmer mod 19, medens Udvalgets Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

I Landstinget opstilledes ligeledes fra de konservative Medlemmer af Udvalget det samme Ændringsforslag, medens Udvalgets øvrige Medlemmer indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse. Ændringsforslaget forkastedes med 49 Stemmer mod 10, og Loven vedtoges ved 3. Behandling enstemmigt.

30. Lov om Tinglysning. (Justitsministeren). [A. Sp. 4557—C. Sp. 305, 1347].

Fremsat i *Landstinget* $27/1$ (L. Sp. 775). 1. Beh. $5/2$ (L. Sp. 891). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Effersøe, Gunnar Fog-Petersen, Frøkjær, Godskesen [Skr.], I. A. Hansen [4. Kr.], Hansen-Stavnsbjerg, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Jensen [Aale], Karberg, Jørgen Møller, Nygart [Form.], Johannes Pedersen og A. O. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 539) afgiven $8/3$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $11/3$ (L. Sp. 1277). 3. Beh. $12/3$ (L. Sp. 1331). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $17/3$ (F. Sp. 5947). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker [Form.], Knud Hansen, Jørgensen, Ehlert Nielsen, Hans Rasmussen [Skr.], Weygaard, Rytter, Nørskov, J. Jacobsen, H. P. Hanssen [Nørremølle], Henrik Jensen, Pürschel, Holger Andersen, Heilesen og Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 2125) afgiven $20/3$. (Ordfører: Fisker). 2. Beh. $25/3$ (F. Sp. 6256). 3. Beh. $26/3$ (F. Sp. 6310). **L o v e n s t a d f æ s t e t**
31. M a r t s 1926. (Lov-Tid. Nr. 111).

Ifølge Loven af 28. Juni 1920 om Indførelse af dansk Formueret i de sønderjydske Landsdele opretholdtes midlertidig den tyske Rets Grundbogsvæsen. Man kunde nemlig ikke indføre det danske Tinglæsningssystem, fordi dette paa adskillige Punkter var forældet og trængte til Revision, og Opgaven maatte da blive saa snart som muligt at skabe en

for hele Landet fælles Tinglæsningsordning. Justitsministeriet anmodede derfor Professor Vinding Kruse som særlig kyndig i Tingsret om at udarbejde en Betænkning om Tinglæsnings- og Grundbogsvæsen og i Tilknytning hertil et Lovforslag. Efter at Justitsministeriet havde modtaget dette Materiale i Efteraaret 1923, anmodede det Retspræsidenten for Søndre Landsret, Ricard, og forskellige sønderjydske Dommere om at gennemgaa Materialet og afgive en Erklæring. Disse Dommere foreslog kun Ændringer af Enkeltheder, som Ministeriet i alt væsentligt tog Hensyn til, og det samme gjaldt lignende Ændringer, foreslaaede af Dommerforeningen, Landbrugsministeriet, Finansministeriet og Indenrigsministeriet og Kredit- og Hypotekforeningernes staaende Udvalg, hvorhos endelig Birkedommer Gad paa Frederiksberg, som er særlig interesseret i disse Spørgsmaal, og Højesteretssagfører Steglich-Petersen som Sagførerstandens Repræsentant har haft Lejlighed til at gennemgaa Forslaget. Loven vil i det hele og store betyde en væsentlig Besparelse og Forenkling af Administrationen, og Besparelsen blev af Justitsministeren anslaaet til ca. :00 000 Kr. aarlig.

Loven, hvis væsentligste Indhold nedenfor gengives, falder i 3 Afsnit: I. Tinglysning vedrørende fast Ejendom, II. Tinglysning vedrørende Løsøre og Formue i Almindelighed, og III. Gennemførelses- og Overgangsbestemmelser.

I. *Tinglysning vedrørende fast Ejendom.*

I Afsnit I. fastsættes i 1. Kapitel, hvilke *Rettigheder der skal tinglyses*, og herom bestemmes:

Rettigheder over fast Ejendom skal lyses til Tinge for at faa Gyldighed mod Aftaler om Ejendommen og mod Retsforfølgning. Den Aftale eller Retsforfølgning, der skal kunne fortrænge en utinglyst Ret, skal selv være tinglyst og Erhververen ifølge Aftalen være i god Tro.

Naar et Pantebrev er tinglyst, behøver Overdragelse eller anden Overførelse af Pantebrevet ingen Tinglysning.

Brugsrettigheder, der ikke er stiftet paa længere Tidsvilkaar end de sædvanlige, er gyldige mod enhver uden Tinglysning. Ved Brugsrettigheder over Landejendomme er en Opsigelse St. Hansdag til at fratræde næstfølgende 1. Maj sædvanligt Vilkaar. Ved andre Ejendomme er en Opsigelse med et halvt Aars Varsel eller derunder sædvanligt Vilkaar. Naar en Brugskontrakt er tinglyst, skal Forudbetaling af

Leje for mere end et halvt Aar og Nedsættelse af Lejen tinglyses, dersom denne Forudbetaling eller Nedsættelse ikke har Hjemmel i den tinglyste Kontrakt.

De paa fast Ejendom hvilende Skatter og Afgifter til Stat og Kommune samt Forsikringsbidrag til de af Staten anerkendte Brandforsikringsselskaber har Gyldighed mod enhver uden Tinglysning. Gyldige uden Tinglysning er endvidere Ydelser hidrørende fra Foranstaltninger, der tjener til at sikre Ejendommens Forsyning med Vand, Lys, Varme og lignende, dens Forbindelse med Omverdenen, Aflledning eller Fjernelse fra Ejendommen af Vand eller andet, under Forudsætning af, at nævnte Foranstaltninger foretages af det offentlige selv eller efter en af det offentlige givne Bemyndigelse. Anlægsbidrag til de nævnte Foranstaltninger skal dog altid tinglyses. Disse foran nævnte Rettigheder, der er gyldige uden Tinglysning, staar tilbage for offentlige Skatter og Afgifter, Bankhæftelsen og nævnte Brandforsikringsbidrag, men gaar i øvrigt forud for alle saavel tidligere som senere stiftede Rettigheder. Hvor der i Lovgivningen er eller senere maatte blive hjemlet Kommuner Fortrinsret for Afgifter til de nævnte Foranstaltninger som for offentlige Skatter, kræves der ikke Tinglysning hverken for Anlægsbidrag eller aarlige Bidrag.

Ved god Tro forstaas i denne Lov, at Erhververen ikke kender den utinglyste Ret og ej heller ved grov Uagtsomhed er Skyld i sit Ukendskab til den. God Tro maa være til Stede paa det Tidspunkt, da Aftalen anmeldes til Tinglysning, og ved Overdragelse af Pantebreve paa Overdragelsens Tid.

Ved et Skøde forstaas ethvert Dokument, der overdrager Ejendomsretten til en bestemt fast Ejendom eller en Del af en saadan, være sig ubetinget eller betinget af Købesummens Betaling eller andet. Ejendomsoverdragelse kan ske ved Transport paa Skødet.

2. Kapitel, der har til Overskrift *Tinglysningens Myndigheder og Midler*, bestemmer, at Tinglysningen foretages af Underretsdommeren. Der føres af Tinglysningssdommeren en Dagbog og en Tingbog, ligesom han sørger for, at der to Gange om Ugen ved Retten opslaas en Tinglysningssliste paa et for Offentligheden tilgængeligt Sted. Endvidere udgives der ved Justitsministeriets Foranstaltning et offentligt Tingblad.

Alle Dokumenter vedrørende fast Ejendom, der anmeldes til Tinglysning, indføres i Dagbog og Tingbog efter følgende Regler: Alle Skøder og Pantebreve, der anmeldes til Tinglysning, skal, saa snart ske kan, tillige kundgøres i Tingbladet og opslaaes paa Tinglysningslisten, hvor de holdes opslaaet mindst en Uge. I Tingbladet og Tinglysningslisten anføres Dokumentets Art — Skøde eller Pantebrev —, Parternes Navn og Stilling, Ejendommens Betegnelse ved Matr.-Nr. eller dens Blad i Tingbogen efter Justitsministerens Bestemmelse, samt ved Gade og Hus-Nr., hvor saadant findes. Af Skøder anføres tillige Købesummen, medmindre Anmelderen skriftlig har anmodet om Undladelse heraf, og af Pantebreve Pantesummen. Justitsministeriet kan endvidere bestemme, at der, naar Pantebreve anmeldes til Tinglysning og de ikke angaar offentlige Midler, straks skal tilstilles vedkommende Ejer af Ejendommen særskilt Meddelelse desangaaende.

3. Kapitel handler om *Grundlaget for Tinglysning*:

Som Grundlag for Tinglysning kræves et Dokument, der anmeldes for vedkommende Dommer til Tinglysning. Samtidig med Dokumentet indleveres Genpart af samme. Ved Aflysning leveres Genpart af Kvitteringen samt af dertil hørende Bevisligheder. Med et Pantebrev skal følge det sidst tinglyste Skøde paa Ejendommen. Oplyses det ved Anmelderens skriftlige Erklæring til Dommeren, at Skødet er bortkommet, eller at det af anden gyldig Grund ikke kan skaffes til Veje, skal der i dets Sted fremlægges et offentligt Dokument, der kan bestyrke Pantebrevets Ægthed, saasom Ustederens Borgerskab, Ansættelsesbrev, Beskikkelse eller lignende.

Dokumenter saavel som Genparter skal øverst paa første Side angive vedkommende Ejendoms Matr.-Nr. eller Blad i Tingbogen efter Justitsministerens Bestemmelse samt Anmelderens Navn og Bopæl. Skøder og Pantebreve skal tillige angive Gade og Hus-Nr., hvor saadant findes. Et Pantebrev skal angive Kreditors Bopæl — for saa vidt den ikke maa anses almindelig bekendt — eller Bopælen for en anden Person eller Anstalt, som er berettiget til at modtage Forkyndelser eller Meddelelser paa Panthaverens Vegne.

Justitsministeren træffer efter Forhandling med Finansministeren Bestemmelse om, hvilke Kvitteringer for offentlige

Skatter og Afgifter og hvilke andre Bevisligheder der skal medfølge ved et Dokumentes Anmeldelse til Tinglysning, samt om Virkningen af, at disse Bevisligheder ikke medfølger.

Et privat Dokument skal for at kunne tinglyses efter sit Indhold gaa ud paa at fastslaa, stifte, forandre eller ophæve en Ret over en bestemt fast Ejendom og skal fremtræde som udstedt af den, der ifølge Tingbogen — eller ved Pantebreve ifølge Transport — er beføjet til at raade over den paagældende Ret, eller som udstedt med hans Samtykke. Ved Skøder og Pantebreve skal Udstederens Underskrift være bekræftet af en Sagfører eller to andre Vitterlighedsvidner. Samme Regel gælder det foran nævnte Samtykke. Vidnerne skal udtrykkelig bevidne Underskriftens Ægthed, Dateringens Rigtighed og Udstederens Myndighed. Vidnernes Stilling og Bopæl skal angives. Nævnte Bekræftelse er dog ikke nødvendig, naar Dokumentet udstedes af en offentlig Myndighed.

Dokumentet kan være betinget eller knyttet til en Tidsfrist, men dets Indhold maa være endelig fastsat. Skadesløsbreve kan dog udstedes under Angivelse af et Størstebeløb for Gælden. Et Skøde maa, for at kunne tinglyses som Adkomst, ikke være knyttet til andre Betingelser end Købesummens Berigtigelse indenfor en nærmere angiven Frist. Dommerens Tinglysningspaategning paa et Skøde skal angive, om Skødet er betinget eller endeligt, og naar Købesummen efter et betinget Skøde senere af Sælgeren erkendes at være berigtiget, skal det ved Tinglysningen heraf udtrykkelig i Dommerens Paategning tilkendegives, at Skødet nu er endeligt. — Et Servituddokument skal altid angive den eller de paataleberettigede.

Til Udsløttelse af Pantebreve kræves enten Fremlæggelse af selve Dokumentet i kvitteret Stand eller Bevis for, at Pantretten er ophørt ifølge Retsbeslutning.

Ved Tinglysning af Udlæg, Dom og anden offentlig Retshandling skal der fremlægges Erklæring fra vedkommende Myndighed, der har foretaget Handlingen, eller bekræftet Udskrift af dens Bøger, og Handlingen skal angaa en Person, der ifølge Tingbogen er beføjet til at raade over Ejendommen. — Ved Tinglysning af Hævd kræves enten en Erklæring om Anerkendelse af Hævd af den, mod hvem Hævden er vundet, eller Dom for, at Hævd er vundet. — Ved privat

Skifte og en Ægtefælles Hensiddens i uskiftet Bo tinglyses Skifteudskrift eller Erklæring fra Skifteretten om, at Arvingerne har overtaget Boet til privat Skifte, eller at Boet er udleveret Ægtefællen til uskiftet Bo. I Retssager om fast Ejendom kan Sagsøgeren, naar den Ret, for hvilken Sagen er tingfæstet, derom har truffet Beslutning, begære en bekræftet Genpart af Stævningen tinglyst. Bortfalder Sagen uden Dom, eller gaar Dommen Sagsøgeren imod og Ankefristen udløber uden Paaanke, kan Sagsøgte begære Stævningen aflyst.

I Tilfælde af en Ejendoms Salg eller Overtagelse ved endelig Tvangsauktion skal Fogeden og i Tilfælde af Konkurs og offentligt Skifte, der omfatter faste Ejendomme, Skifteretten (eller Executor testamenti) uopholdelig sende Dommeren Meddelelse herom til Tinglysning. Samme Meddelelsespligt paahviler ved Umyndiggørelse og Anordning af Lavværgemaal Værgen. — Hvis en Ejendom ved Arv udlægges en umyndig eller en under Lavværgemaal staaende Person, eller den paagældende paa anden Maade erhverver fast Ejendom, skal Værgen lade tinglyse, at Erhververen mangler Raadighed over Ejendommen, samt om dette skyldes Ungdom eller Umyndiggørelse, eller at han staar under Lavværgemaal. For mindreaarigē skal Meddelelsen desuden oplyse vedkommendes Fødselsdato.

4. Kapitel omhandler *Tinglysningsmaaden*:

Efterhaanden som Dokumenter anmeldes til Tinglysning, indføres de i Dagbogen. Denne skal for hver Søgnedag give en Fortegnelse med Løbenumre over alle Dokumenter, der er indleveret til Tinglysning den paagældende Dag, med kort Angivelse af den Retshandling og den faste Ejendom, Dokumentet angaar, samt Anmelderens Navn og Bopæl. Mangler Dokumentet Angivelse af Ejendommens Matr.-Nr., Anmelderens Navn og Bopæl, Pantekreditors eller hans Fuld-mægtigs Bopæl, for saa vidt denne ikke er almindelig bekendt, eller Angivelsen i disse Retninger er forkert, afvises det, medmindre Fejlen eller Mangelen rettes af Anmelderen. Mangler Dokumentet Underskrift af Udsteder og ved Skøder og Pantebreve af Vitterlighedsvidner, eller er Genpart ikke vedlagt, afvises det. — Efter Indførelsen i Dagbogen faar Dokumentet og Genparten Paategning herom med Angivelse

af Indførelsesdatoen. Den i Dagbogen angivne Dato for Dokumentets Indlevering anses for rigtig, medmindre der føres fuldt Bevis for det modsatte. Samme Regel gælder Dagbogens øvrige Indhold. Genpartens Rigtighed skal bekræftes af Dommeren, i København af en af Tinglysningkontorets Embedsmænd efter Justitsministeriets nærmere Bestemmelse. Dagbogens Fortegnelse over indleverede Dokumenter afsluttes hver Dag ved Indleveringstidens Slutning og underskrives af Dommeren.

Efter Indførelsen i Dagbogen undersøger Dommeren, hvorvidt der efter Tingbogen er noget til Hinder for Tinglysning af det paagældende Dokument. Viser det sig, at Dokumentet efter sin Natur overhovedet ikke kan tinglyses eller ikke kan tinglyses i vedkommende Retskreds, eller Tinglysningen er aabenbart overflødig til Rettens Beskyttelse, eller Dokumentets Udsteder — eller den, en offentlig Handling angaar — ikke er berettiget til at raade over Ejendommen i den angivne Retning, afvises Dokumentet og indføres ikke i Tingbogen, ligesom det slettes af Dagbogen. Samme Regel gælder, hvis en Person, der kun har betinget Adkomst, udsteder et Dokument uden at anføre Betingelsen. Afvisning kan ogsaa finde Sted allerede ved Dokumentets Anmeldelse til Dagbogen. — Har Dokumentet undladt at angive den berettigedes Prioritetsstilling eller angivet den paa en mod Tingbogen stridende Maade, giver Dommeren fornøden Anmærkning herom ved en Paategning paa Dokumentet umiddelbart efter Paategningen om dets Tinglysning. Anmærkningen skal desuden paategnes Genparten. Samme Regel kommer til Anvendelse paa mindre væsentlige Afvigelser i Dokumentet fra Tingbogens Oplysninger, f. Eks. unøjagtig Angivelse af Areal, Hartkorn og lignende. Retsanmærkning kan ikke frafalde.

Føreligger der ingen Hindring for Tinglysning af det paagældende Dokument, eller kan dette tinglyses med Retsanmærkning, indføres det i Tingbogen, i sidste Fald med Tilføjelse af Ordet Anmærkning. Har et Pantebrev faaet Retsanmærkning om Prioritetsordenen, indføres Anmærkningen kort i Tingbogen. Hvis to Rettigheder over samme Ejendom anmeldes til Tinglysning samme Dag, gøres der, for saa vidt de kommer i Strid med hinanden, Anmærkning herom i

Tingbogen og paa Dokumentet samt paa Genparten. Naar Dokumentet er indført i Tingbogen, faar det og Genparten Paategning om, at det er tinglyst. — Sættes der en Frist til Fjernelse af en Mangel, sker der en foreløbig Indførelse af Dokumentet i Tingbogen med Tilføjelse af Ordet foreløbig. Er Mangelen ikke fjernet inden den fastsatte Dato, udslettes det foreløbig indførte Dokument saavel i Dagbog som Tingbog.

Prøvelsen af Dokumentet og dets endelige eller foreløbige Indførelse eller Afvisning skal ske snarest muligt og senest 10 Dage efter dets Anmeldelse til Dagbogen. Om Afvisning og foreløbig Indførelse sendes der straks Meddelelse til Anmelderen ved anbefalet Brev med kort Angivelse af Grunden. Det indførte eller afviste Dokument tilbagesendes Anmelderen eller den, som Anmelderen bestemmer som Modtager. Gældende Pantebreve skal altid tilbagesendes i anbefalet Brev eller paa anden Maade, hvorved Beviset sikres.

I Tingbogen har hver Ejendom i Retskredsen sit Blad. Bladene samles i Bind for mindre stedlige Omraader af Retskredsen.

Dokumenterne indføres kort, ved Angivelse af Dokumentets Karakter, dets Udsteder og den, til hvem det er udstedt, samt Ordet lyst eller aflyst med Tilføjelse af den Dag, Dokumentet er indført i Dagbogen. Ved Rettigheder, der er knyttet til en Tidsfrist, anføres denne. Ved betingede Rettigheder anføres Betingelsen. Ved Brugskontrakter anføres Tidsvilkaar samt Leje- eller Forpagtningsafgift. Ved Pantet rettigheder anføres Pantesum, Rentefod, Prioritetsstilling samt Kreditors eller hans Fuldmægtigs Bopæl. — Ved Aflysning overstreges Indførelsen i Tingbogen, dog saaledes at dens oprindelige Indhold stadig er læseligt.

Der udstedes paa Forlangende Genparter af Ejendomsbladet, affattede i samme Form som dette og bekræftede af Dommeren, dog kun indeholdende de endnu gældende Rettigheder.

Genparterne af de tinglyste Dokumenter opbevares af Dommeren og samles for hver enkelt Ejendom i en Akt, hvis Omslag angiver, hvor Ejendommen findes i Tingbogen. I Akten samles kun de endnu gældende tinglyste Dokumenter. Naar et Dokument er aflyst, faar det og dets Genpart Paateg-

ning herom. Genparten af ikke længere gældende Dokumenter udgaar af Akten og henlægges i Dommerens Arkiv.

Hvor en Bygning tilhører en anden end Grundens Ejer, faar Bygningen sit eget Ejendomsblad og behandles i det hele efter denne Lov som en selvstændig fast Ejendom. Det samme gælder Bygninger, der er opført paa Forstranden eller i øvrigt paa Soterritoriet, uden at der er sket nogen Oplydning, men saaledes at Bygningen er bestemt til varig Forbliven paa Stedet.

Dommeren skal, naar han bliver opmærksom paa Fejl i Tingbogens Gengivelse af Aktens Dokumenter eller i dens Oplysninger om Ejendommen, rette saadanne Fejl, ligesom han skal slette Rettigheder, der aabenbart er ophørt. Dersom det viser sig, at der i Tingbogen findes anført uudslettede Rettigheder, der maa antages at have mistet deres Betydning, eller der i Tingbogen findes Rettigheder, der er over 20 Aar gamle, og som sandsynligvis er ophørt, eller hvortil der efter al Rimelighed ikke længere findes nogen berettiget, skal Dommeren ved Kundgørelse i Statstidende og et paa Stedet udbredt Dagblad, gentaget 2 Gange begge Steder og med et af Dommeren bestemt Varsel, ikke under 3 Uger regnet fra den sidste Kundgørelse, indkalde mulige Indhavere af de paagældende Rettigheder. Endvidere sendes der, om muligt, særskilt Meddelelse ved anbefalet Brev til den, der i Tingbogen er angivet som den berettigede. Melder der sig ingen inden Fristens Udløb, skal Dommeren udslette Retten af Tingbogen.

Forinden en Sammenlægning af Ejendomme tillades af Matrikulmyndighederne, saaledes at Ejendommene ikke paa ny maa adskilles uden disse Myndigheders Tilladelse, skal der foreligge Attest fra Dommeren om, at der mellem de tinglyste Panthavere i Ejendommene har fundet et Opgør Sted, hvorved Hæftelsernes Prioritet indbyrdes er blevet fastlagt, *eller* om, at Ejendommene er undergivet de samme Hæftelser, *eller* at kun den ene af Ejendommene er behæftet. Nævnte Fastlæggelse af Prioriteten skal ske ved tinglyst Paategning paa Pantebrevene.

Forinden en Udstykning fuldbyrdes ved Tinglysning af Skøder paa de enkelte Grundstykker, skal der foreligge Attest fra Dommeren om, hvorvidt de paa Ejendommen tinglyste

Servitutter paahviler hele Ejendommen eller kun enkelte af de Grundstykker, hvori den ønskes delt, og da hvilke. Som Grundlag for denne Attest kan Dommeren forlange en Erklæring af en Landinspektør om nævnte Spørgsmaal.

Paahviler der Ejendommen tinglyste Grundbyrder, skal der, inden Tinglysning af Skøder paa de enkelte Grundstykker finder Sted, foreligge Attest fra Dommeren om, at nævnte Grundbyrder *enten* er blevet afløst efter Reglerne i Lov Nr. 505 af 28. September 1918, *eller* paa anden Maade ophørt, *eller* er blevet lagt paa et enkelt Jordstykke. Ved Vejafgifter og lignende Byrder med gensidig Pligt kan der dog ogsaa finde en Fordeling af Byrderne paa de enkelte Grundstykker Sted; men en saadan Fordeling maa ikke tilstedes, naar den efter Dommerens Skøn maa anses for upraktisk, være sig paa Grund af de paalignede Bidrags ubetydelige Størrelse, Optræningsvanskeligheder for den grundbyrdeberettigede og lignende; og ved ingen Fordeling maa der paalægges de enkelte Grundstykker solidarisk Ansvar.

Dersom et Grundstykke udskilles fra en Ejendom og umiddelbart derefter tillægges en anden Ejendom — være sig ved Udstykning og Sammenlægning, Magelæg eller lignende — paa en saadan Maade, at Grundstykket ikke kan fraskilles sidstnævnte Ejendom uden Matrikulmyndighedernes Tilladelse, skal Panthaverne i førstnævnte Ejendom forinden ved tinglyst Paategning paa Pantebrevene have givet Samtykke til Grundstykkets Frigørelse for Hæftelserne.

Den her foreskrevne Fremgangsmaade kan dog undlades, dersom der fremskaffes Attest fra Dommeren og to af ham tilkaldte paa dette Omraade særlig kyndige Mænd om, at en Udskillelse af et i Forhold til Ejendommens Størrelse og Værdi ubetydeligt Jordstykke kan ske uden nogen som helst Fare for Pantesikkerheden, hvorefter Pantehæftelserne kan udlettes for det udskilte Stykkes Vedkommende. Nærmere Regler herom, derunder Instruks for Vurderingsmændene og Regler om Betalingen for nævnte Attester, gives af Justitsministeren.

Naar en ikke pantsat Ejendom eller et Stykke af en saadan tillægges en anden Ejendom, saaledes at den ikke atter maa fraskilles sidstnævnte Ejendom uden Matrikulmyndighedernes Tilladelse, omfatter de paa denne tinglyste

Hæftelser fremtidig ogsaa den tillagte Ejendom eller det tillagte Stykke, dog med Prioritet efter de mulig resterende Byrder paa den tillagte Ejendom eller Stykke.

5. Kapitel omhandler *Tinglysningens Retsvirkninger*:

Et Dokument anses for tinglyst, naar det er indført i Tingbogen. Tinglysningens Retsvirkninger regnes, hvor ikke andet er bestemt i denne Lov, fra den Dag, da Dokumentet anmeldes til Tinglysning. Dokumenter, der anmeldes til Tinglysning samme Dag, ligestilles.

Dersom en Hævd ikke er tinglyst og derfor vilde bortfalde overfor en senere Erhverver, skal denne dog gøre sin Ret gældende inden 2 Aar efter, at hans Ret er tinglyst. I modsat Fald faar Hævden ogsaa Gyldighed mod ham. Dersom Hævdstiden ikke er udløbet paa det Tidspunkt, da Erhververens Ret tinglyses, skal han gøre sin Ret gældende inden nævnte Frist, hvis Hævdstiden udløber forinden. Ved den vundne Hævd bortfalder alle i Ejendommen værende Rettigheder, der vilde være i Strid med den ved Hævd vundne Brug eller Udnyttelse af Ejendommen.

Naar et Dokument er indført i Tingbogen, kan godtroende Erhververe af Rettigheder over Ejendommen ifølge tinglyst Aftale — eller ifølge Transport paa et Pantebrev — ikke mødes med nogen Indsigelse mod nævnte Dokuments Gyldighed. Den Indsigelse, at et Dokument er falsk eller forfalsket, eller at dets Udstedelse retsstridig er fremkaldt ved personlig Vold eller ved Trusel om øjeblikkelig Anvendelse af saadan, eller at Udstederen var umyndig ved Udstedelsen, bevares dog ogsaa overfor den godtroende Erhverver.

Den, der har et tinglyst Pantebrev i Hænde med en i Formen lovlig Adkomst, er ikke pligtig at udlevere det til den, fra hvem det er bortkommet, medmindre det godtgøres, at han ved Erhvervelsen har gjort sig skyldig i Uagtsomhed.

Betaling af Leje, Grundbyrdeafgifter eller andre Ydelser, Opsigelser og lignende Handlinger, der har Hjemmel i et tinglyst Dokument, kan, naar de foretages i god Tro, gyldige til den, der ifølge Tingbogen er beføjet til at modtage nævnte Ydelser, Opsigelser og lignende. Med Hensyn til Betaling af Afdrag paa et Pantebrev har det sit Forblivende ved Reglerne i Forordningen af 9. Februar 1798.

I visse Tilfælde skal der udredes Erstatning af Statskassen. Erstatningen fastsættes af Domstolene. Sagen anlægges ved Landsretten og rettes mod Tinglysningssdommeren i den paagældende Retskreds paa det offentliges Vegne. Som et saadant Tilfælde nævnes, at et Dokument er blevet fejlagtig gengivet i Tingbogen eller Akten eller ved Forsømmelse ikke blevet indført i Tingbogen, eller det er indført med en fejlagtig Anmeldelsesdato. Den forurettede har Krav paa Rettelse af Tingbogen eller Akten og Erstatning for det Tab, han har lidt ved nævnte Fejl eller Forsømmelse. Har nogen, inden Rettelse er sket, ved Aftale erhvervet Ret over Ejendommen i Tillid til Tingbogen eller Akten, bliver det efter et Skøn over det enkelte Tilfældes samtlige Omstændigheder ved Dom at afgøre, om den forurettede eller den godtroende Erhverver skal tilkendes selve Retten eller skal nøjes med Erstatning. For Tab ved andre Fejl i Tingbogen eller ved Dommerens Tinglysningsspaategning gives der Erstatning. Dog gives der ikke Erstatning for Fejl i Angivelse af Hartkornets eller Arealets Størrelse, af Ejendomsskyldvurdering eller Købesummer.

Udenfor de her anførte Tilfælde skal der endvidere tilkendes Erstatning for andre Tab, som skyldes Fejl af Tinglysningssvæsenets Tjenestemænd.

Over Tinglysningssdommerens Afgørelser i Henhold til denne Lov kan der rejses Kære inden 2 Uger. Kærefristen regnes fra den Dag, da Afgørelsen er meddelt vedkommende. Rejses Kære, indføres straks Bemærkning herom i Dagbog eller Tingbog.

6. Kapitel handler om, hvad *tinglyst Pant i fast Ejendom* omfatter:

Hvor en fast Ejendom varigt er indrettet med en særlig Erhvervsvirksomhed for Øje, omfatter tinglyst Pantebrev i Ejendommen, naar intet andet er aftalt, ogsaa det dertil hørende Driftsinventar og Driftsmateriel — derunder Maskiner og tekniske Anlæg af enhver Art — og ved Landejendomme tillige den til Ejendommen hørende Besætning, Gødning, Afgrøder og andre Frembringelser, for saa vidt de ikke udskilles ifølge en regelmæssig Drift af den paagældende Ejendom. Er en Ejendom forsikret, omfatter tinglyst Panteret i Ejendommen, naar intet andet er aftalt, tillige det pantsattes

Forsikringssummer. Samme Regel gælder det fornævnte Tilbehør.

Naar en Bygning er opført, helt eller delvis, og naar Maskiner, Kedler, Ovne eller lignende er blevet indlagt i en Ejendom paa Ejeren's Bekostning til Brug for Ejendommen eller en dær værende Erhvervsvirksomhed, kan særskilt Ret over Bygningens Materialer og over nævnte Tilbehør ikke forbeholdes, være sig som Ejendomsret eller paa anden Maade. Tinglyst Pantebrev i Ejendommen omfatter uden særlig Vedtagelse ogsaa dette Tilbehør.

Overtager en Erhverver af fast Ejendom Pantegælden i denne efter Aftale med Overdrageren, og bestemmer Pantebrevet, at Gælden ikke kan forlanges udbetalt i Tilfælde af Ejerskifte, er Erhververen, naar hans Adkomst er tinglyst som ubetinget, indtraadt i og Overdrageren frigjort for sin Forpligtelse overfor Panthaveren. Dog er denne berettiget til at kræve den tidligere Ejer for alle Ydelser efter Pantebrevet, saa længe han ikke har modtaget Meddelelse om Overtagelsen og den nye Ejers Tinglysning med fornødent Bevis herfor. Overdrageren kan forlange, at der gives Pantebrevet en af Panthaveren underskreven Paategning om Gældsovertagelsen. I andre Tilfælde faar Gældsovertagelsen først Virkning for Panthaveren ved en af ham og den nye Ejer indgaaet Aftale. Aftalen kan ske ved en Paategning paa Pantebrevet. Gældsovertagelsen behøver ingen Tinglysning.

Ophører en tinglyst Panteret i fast Ejendom, være sig helt eller delvis, eller viser den sig ikke at være gyldig stiftet, har Ejeren, uanset modsat Aftale med en efterstaaende Panthaver eller andre, Ret til at besætte — enten straks eller senere — den saaledes ledige Plads med en ny Panteret, medmindre han udtrykkelig ved Ophøret eller senere giver Afkald paa denne Ret. Dersom Pantebrevet aflyses efter Panterettens Ophør, uden at Ejeren samtidig benytter sig af sin Ret til at besætte den ledige Plads med en ny Panteret, skal det fremgaa af Tingbogen, at den tidligere Panteret nu tilkommer Ejeren. I Tilfælde af Udlæg, Konkurs og anden Retsforfølgning tilfalder en ledig Panteret Kreditorerne. Tilsvarende Regler gælder en af Ejeren forbeholdt Plads til senere Stiftelse af en Panteret.

Det skal dog gyldig kunne vedtages i et efterstaaende Pantebrev, at Panteretten ifølge dette rykker op, efterhaanden som en foranstaaende Panteret afdrages, eller naar denne Panteret til et forud angivet bestemt Tidspunkt helt indfries. I disse Tilfælde kan der ikke vedtages en Nedsættelse af Afdragets Størrelse eller anden Standsning i Laanets Afvikling uden Efterpanthaverens Samtykke. En Henstand med Afdrags Erlæggelse fra Forpanthaverens Side kan ikke bevirke, at Efterpanthaverens Kapital er forfalden, hvorimod Efterpanthaveren i saa Fald kan forlange det forfaldne Beløb udbetalt til ham selv som Afdrag paa Skylden til ham. Hvis flere Efterpanthavere kan gøre nævnte Ret gældende, tilfalder Afdraget den bedst berettigede.

En Panthaver kan ikke, naar han giver Skyldneren Henstand med Renter eller lignende Ydelser, bevare sin Panteret for disse forud for de efterfølgende eller sideordnede Panthavere udover et Aar fra Forfaldsdagen. Denne Regel kommer dog ikke til Anvendelse paa Skadesløsbreve.

En Panthaver kan ikke uden Samtykke af de efter ham eller sideordnet med ham berettigede i Ejendommen træffe Aftale med Skyldneren om længere Uopsigelighed fra dennes Side, end der var aftalt, da den efterstaaende eller sideordnede Ret blev stiftet. Ej heller kan han træffe Aftale med Skyldneren om højere Rente, end der gjaldt paa dette Tidspunkt, uden nævnte berettigedes Samtykke, dersom den aarlige Rente derved vilde overstige 5 pCt. Andre Ændringer i en Panterets Vilkaar eller Virken behøver ikke nævnte berettigedes Samtykke. Vedtagelser i modsat Retning er ugyldige.

Hvis der i et Pantebrev er vedtaget, at det staar tilbage for Laan af offentlige Midler, kan en foranstaaende Panteret ikke uden Efterpanthaverens Samtykke gives til Sikkerhed for andre Laan end Laan af Overformynderiet og andre Anstalter, der ifølge statsanerkendte Regler giver Laan i fast Ejendom efter Reglerne om Anbringelse af umyndiges Midler, samt Laan af de af Staten anerkendte Kreditforeninger, Hypotekforeninger og Kreditkasser. — Hvis der i et efterstaaende Pantebrev er henvist til, at det staar tilbage for et Laan i en af Staten anerkendt Kreditforening, Hypotekforening eller Kreditkasse, saaledes at Laanet kan indfries

ved de af nævnte Foreninger udstedte Ihændehavergælds-breve, der har Kurs paa Københavns Børs, kræves Efterpanthaverens Samtykke til enhver Forhøjelse af Renten paa den foranstaaende Panteret samt til Anbringelse paa dennes Plads af andre Midler end de nævnte Foreningsmidler. — Naar en foranstaaende Panterets Plads besættes med et Laan i en Kreditforening, Hypotekforening eller Kreditkasse af ovennævnte Art, kræves Efterpanthaverens Samtykke til Paatagelse af det statutmæssige solidariske Ansvar i en saadan Forening eller Kasse eller Ændringer i dette Ansvar, medmindre det er vedtaget, at Efterpanthaveren staar tilbage for Laan af offentlige Midler.

Panteretten for Hovedstolen ifølge tinglyst Pantebrev i fast Ejendom for en bestemt angiven Sum forældes ikke.

II. *Tinglysning vedrørende Løsøre og Formue i Almindelighed.*

7. Kapitel.

Dokumenter, der enten angaar en Persons Raadighed over Løsøre eller over hans Formue i Almindelighed, og som efter nedenstaaende Regler kræves tinglyst, indføres i Dagbogen og derefter i en særlig Personbog.

Dokumentet skal angaa en bestemt i Retskredsen bosat Person, Forening, Interessantskab, Selskab, Stiftelse eller lignende og skal øverst paa første Side angive Anmelderens Navn og Bopæl. Dagbogen skal kort angive Dokumentets Art og den Person (Forening, Selskab eller lignende), Dokumentet angaar, samt Anmelderens Navn og Bopæl. Dokumentet skal senest 3 Dage efter dets Anmeldelse til Dagbogen indføres i Personbogen.

De heromhandlede Dokumenter kundgøres i Tingbladet. Af Pantebreve anføres i dette Blad Parternes Navn og Stilling samt Skyldnerens Bopæl. Af Ægtepagter anføres Parternes Navn, Stilling og Bopæl.

Et Dokument anses for tinglyst, naar det er indført i Personbogen. Tinglysningens Retsvirkninger regnes fra den Dag, da Dokumentet anmeldes til Tinglysning. Dokumenter, der anmeldes til Tinglysning samme Dag, ligestilles.

Pantebreve, der giver Underpant i Løsøre, skal anmeldes til Tinglysning senest 7 Dage efter deres Oprettelse. Ting-

lysningen skal ske ved Pantsætterens personlige Værneting eller, hvis han ikke har noget Værneting her i Landet, ved Københavns Byret. Naar Pantets Ejer flytter til en anden Retskreds, skal der inden 14 Dage efter Flytningen ske fornyet Tinglysning i denne.

Pantebrevet skal tinglyses for at faa Gyldighed mod Aftaler, der i god Tro indgaas med Pantets Ejer om det pantsatte Løsøre, og mod upriviligerede Kreditorer.

Sker Tinglysning ikke inden de nævnte Frister, er Pantebrevet ugyldigt i Forhold til Trediemand.

Pantebreve, der giver Underpant i bestemte Løsøregenstande, udslettes, naar der er gaaet 10 Aar siden Pantebrevets Tinglysning, og der ikke inden denne Fristes Udløb er anmeldt fornyet Tinglysning.

Umyndiggørelse og Anordning af Lavværgemaal skal tinglyses for at faa Gyldighed overfor Aftaler, der i god Tro indgaas med den umyndiggjorte eller den, for hvem Lavvæрге er beskikket. Tilsvarende Regler kommer til Anvendelse paa Ophævelse af Umyndiggørelse og Lavværgemaal. Samme Regel gælder Retten ifølge tinglyst Skifteekstrakt.

Arrest skal tinglyses for at faa Gyldighed overfor Aftaler, der i god Tro indgaas med Skyldneren om de arresterede Genstande. Arresten udslettes, naar der er gaaet 1 Aar siden dens Tinglysning, og der ikke inden denne Fristes Udløb er anmeldt fornyet Tinglysning.

Med Hensyn til Retsvirkningerne af en Ægtepagts Tinglysning har det sit Forblivende ved Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925 § 37.

III. Gennemførelses- og Overgangsbestemmelser.

8. Kapitel.

Nærmere Regler om Indleveringstid for Dokumenter, om Indretning og Førelse af Dagbog, Tingbog, Personbog, Tingblad og lignende gives af Justitsministeren.

De ved Lovens Ikrafttræden ansatte Grundbogsførere i de sønderjydske Landsdele samt Grundbogsdommeren i Sønderborg vedbliver efter Justitsministeriets nærmere Bestemmelse ogsaa efter Lovens Ikrafttræden at udføre den

dem efter hidtil gældende Lovgivning tillagte Virksomhed. De hidtil brugte Realregistre til Skøde- og Pantebøgerne og Grundbøgerne benyttes som Tingbøger efter nærværende Lovs Ikrafttræden, indtil de omskrives efter Justitsministeriets nærmere Bestemmelse.

Udgiften ved Omskrivning af Realregistre og Grundbøger til Tingbøger afholdes med $\frac{2}{3}$ af Statskassen, medens $\frac{1}{3}$ betales i København, Frederiksberg, Købstæderne og Flækkerne af Kommunens Kasse og paa Landet af Amtsrepartitionsfonden — paa Bornholm af den for Købstæder og Land fælles Amtsfond. Andre Udgifter vedrørende denne Lov afholdes af Statskassen.

Rettigheder, der inden denne Lovs Ikrafttræden er gyldig stiftet uden Tinglysning, men som kræves tinglyst i Medfør af denne Lovs § 1, bevarer selv uden Tinglysning deres Gyldighed i 5 Aar efter Lovens Ikrafttræden. Denne Frist gælder ikke for Servitutter, der i de sønderjydske Landsdele var gyldig stiftet før 1. Januar 1900, og som har bevaret deres Gyldighed uden Indførelse i Grundbogen. — Naar et Dokument gyldig er oprettet under den hidtil gældende Ret, vil det ogsaa kunne tinglyses efter denne Lovs Ikrafttræden, selv om det ikke opfylder denne Lovs Betingelser for at kunne tinglyses. — Pantebreve, der giver Pant i fast Ejendom, og som er tinglyst inden denne Lovs Ikrafttræden, bevarer, saa længe der ikke sker Fornyelse, uanset §§ 40 og 41 den Retsstilling, der tilkommer dem efter den hidtil gældende Ret.

Loven træder i Kraft den 1. Januar 1928. Dog kan det ved kgl. Anordning bestemmes, at den skal træde i Kraft fra et tidligere Tidspunkt; men i dette Tilfælde maa Loven ikke træde i Kraft, før der er gaaet 3 Maaneder efter Anordningens Bekendtgørelse i Lovtidende.

En Række ældre Lovbestemmelser ophæves. Loven gælder ikke for Færøerne.

Ved 1. Behandling i Landstinget anbefalede samtlige Ordførere (Nygart for Venstre, Johannes Pedersen for Socialdemokraterne, Godskesen for de Konservative og Gunnar Fog-Petersen for de Radikale) Lovforslaget.

I Udvalgets Betænkning udtalte Udvalget, at det slutter sig ganske til Lovforslagets Grundtanker, og at intet af de

stillede Ændringsforslag — som stillede af det samlede Udvalg med Tilslutning af Ministeren — rokker ved disse, men enten var Tydeliggørelser eller sigtede til at gennemføre Lovforslagets Tanker paa en mere praktisk Maade. Her skal kun nævnes enkelte af dem. Et Forslag gik ud paa, at Fogeden, naar en fast Ejendom kommer til Tvangsauktion, skal give Tinglysningsregisteret Meddelelse om, at Auktionen er afholdt. Et andet Forslag gik ud paa at stryge en i Lovforslaget indeholdt Bestemmelse om, at naar Løsøre, der er underpantsat, gaar over til ny Ejer, skal der inden 2 Maaneder ske Tinglysning ved den nye Ejers Værneting.

Ogsaa i Folketinget fik Lovforslaget en velvillig Modtagelse fra alle Ordførere: Fisker for Socialdemokraterne, Rytter for Venstre, Pürschel for de Konservative og Hei esen for de Radikale. Lovforslagets Henvi sning til Udvalg skete væsentlig paa Foranledning af en Henvendelse derom fra Sagførerraadet, som ogsaa til Udvalget rettede en Skrivelse med Forslag om en Del Ændringer, hvorom det siges i Udvalgets Betænkning: „Udvalget anerkender, at Sagførerraadets Bemærkninger indeholder et værdifuldt Materiale til Belysning af visse Bestemmelser i Lovforslaget, men maa formene, at Raadets Ønsker — i det Omfang, man har kunnet tiltræde dem — vil kunne tilfredsstilles dels gennem den ministerielle Anordning, der skal udarbejdes i Tilknytning til Loven, og dels ved enkelte Tillægsbestemmelser, der rettelig hører hjemme i andre særlige Love, hvilket Sagførerraadet for øvrigt ogsaa selv har antydnet ved de fleste af sine Hensstillinger.“ Udvalget stillede intet Ændringsforslag.

---

31. Lov om Ændringer i Lov om Udpantning og om Udlæg uden Grundlag af Dom eller Forlig af 29. Marts 1873. (Justitsministeren). [A. Sp. 2749—C. Sp. 95, 199].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 16). 1. Beh. $\frac{21}{10}$ (L. Sp. 109). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnbol, Effersøe, Frøkjær, Gisselbæk, Godskesen [Sekr.], A. P. Hansen, Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Kr. Johansen, Josiasen, N. K. Kristensen, Jørgen Møller, Hans Nielsen, Nygart [Form.] og Inger Gautier Schmit). Betænkning (B. Sp. 129) afgiven $\frac{19}{12}$. (Ordfører: Godskesen). 2. Beh. $\frac{6}{1}$ (L. Sp. 671). 3. Beh. $\frac{8}{1}$ (L. Sp. 679). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{15}{1}$ (F. Sp. 4068). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen [Form.], Hans Rasmussen, N. P. Nielsen

[Sokr.], Ludvigsen, Trier, Fisker, Rytter, Søren Svendsen, Lauritz Laursen, Jens Clausager, Raunkjær, Axel Møller, Strøm, Rasmus Rasmussen og Nis Nissen). Betænkning (B. Sp. 401) afgiven $12\frac{1}{2}$. (Ordfører: Gerhard Nielsen). 2. Beh. $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5100). 3. Beh. $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5184). Loven stadfæstet 9. Marts. 1926. (Lov-Tid. Nr. 49).

Ved Loven foretages en Forhøjelse af Betalingen til Sognefogeden for Foretagelse af Udpantningsforretninger, hvilken Betaling efter Udpantningsloven er 33 Øre, naar Fordringen er 50 Kr. eller derunder, og 67 Øre for større Beløb, samt en anden Ændring af Gebyrberegningen. Gebyrerne sættes nu ved Loven saaledes: For enhver Udpantningsforretning for en Fordring paa 50 Kr. eller derunder, der foretages af Sognefogeden, tilkommer der ham en Betaling af 50 Øre og hvert af hans Vidner 25 Øre. Angaar Udpantningsforretningen et større Beløb, men ikke over 100 Kr., er Betalingen til Sognefogeden 1 Kr. og til hvert af Vidnerne 50 Øre. For andre Udpantningsforretninger betales Gebyr som for Udlægsforretninger i Medfør af de hidtil gældende Sportelbestemmelser, dog at Betalingen, for saa vidt Fordringen ikke overstiger 100 Kr., er den samme, som om Forretningen var sket ved Sognefogeden. For Foretagelse af Udpantning for Fordringer, der overstiger 100 Kr., tillægges der Sognefogeden et af Justitsministeren efter Samraad med Finansministeren fastsat Beløb.

Lovforslaget blev forelagt for at ophæve en ved Vedtagelse af Lov af $\frac{1}{4}$ 1925 om Ændring af Retsplejelovens § 600 (se Aarvog for 1924—25 S. 265) fremkommen Ulighed i Gebyrberegningen for Udpantningsforretninger, efter som de foretages af Fogeden eller af Sognefogeden. Tidligere kunde Udpantning ved Sognefogeden kun ske, naar Fordringen ikke oversteg 100 Kr., men efter den nævnte nye Affattelse af Retsplejelovens § 600 er denne Begrænsning bortfaldet ved Udpantning for Skatter, Afgifter og andre Ydelser til det offentlige. Da imidlertid Gebyret efter den nuværende Affattelse af Udpantningslovens § 14 i alle Tilfælde, hvor Sognefogeden foretager Forretningen, ikke kan blive højere end 67 Øre, hvorhos Gebyret altid tilfalder Sognefogeden selv, vilde den foretagne Udvidelse af Sognefogedens Competence, saafremt der ikke sker en Ændring i Udpantningslovens § 14, medføre dels en Ulighed i Gebyrberegningen, efter som Forretningen foretages af Fogeden eller af Sognefogeden, dels

et ikke ubetydeligt Indtægtstab for Statskassen, idet Gebyret efter de hidtil gældende Sportelbestemmelser for Fordringerne fra 100 Kr. indtil 200 Kr. er 7 Kr. 20 Øre og derefter stiger efter en nærmere fastsat Skala. Derimod havde Regeringsforslaget ikke medtaget nogen Forhøjelse af Gebyret til Sognefogeden. Dette og andre Spørgsmaal blev imidlertid fremdraget under 1. Behandling i Landstinget, og i Betænkningen fra det dør nedsatte Udvalg udtales: „Udvalget er klar over, at Gebyrerne for de i Lovforslaget omhandlede Udpantningsforretninger bør sættes saa højt, at paa den ene Side Staten faar fuld Dækning for sine Udgifter — derunder et rimeligt Vederlag til Sognefogeden — og paa den anden Side Udpantningen ikke ved sin Prisbillighed skaber en saa nem og behagelig Betalingsmaade, at Skatteyderne fristes til uden Nødvendighed at vælge denne Vej fremfor den normale Betalingsmaade. Derimod synes det mindre rimeligt at sætte Gebyrerne endnu højere, saaledes at Udpantningen kommer til at repræsentere en yderligere Beskatning overfor Skatterestanterne, der dog almindeligvis netop ved at være Restanter har vist sig at være daarlig stillede i økonomisk Henseende. Og da Statens Udgifter ved Forretninger, fortagne af Fogeden, utvivlsomt i Almindelighed er langt større end ved Forretninger, foretagne af Sognefogeden, kan Udvalget ikke paa Forhaand finde det urimeligt, at Gebyret sættes lavere ved de sidstnævnte Forretninger end ved de førstnævnte.“

Udvalget stillede intet Ændringsforslag, men henstillede til Justitsministeren „at have Opmærksomheden henvendt paa Spørgsmaalet om Gebyrernes Revision i Overensstemmelse med foranstaaende Betragtninger.“ Denne Henstilling lovede Ministeren at følge.

I Folketinget rejstes ved 1. Behandling fra forskellige Sider Spørgsmaal om at forhøje Betalingen til Sognefogederne for Foretagelse af Udpantningsforretninger, og dette førte til, at hele Udvalget, med Tilslutning af Justitsministeren, foreslog at forhøje Sognefogedens Gebyr fra henholdsvis 33 Øre til 50 Øre og 67 Øre til 1 Kr., hvorhos tillige Vidnegebyret, der efter det forelagte Lovforslag i Overensstemmelse med Udpantningsloven var 16 Øre, sættes op til henholdsvis 25 Øre for Forretninger under 50 Kr. og 50 Øre, naar det drejer sig om større Beløb.

Disse Ændringer tiltraadtes af Landstinget, og Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

32. Lov om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen. (Justitsministeren). [A. Sp. 2753—C. 97, 465, 1259].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 12). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (L. Sp. 79). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ejsing [Form.], Frøkjær, Gregersen, A. P. Hansen, Hauch, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], Karberg, Knop, Laurits Knudsen, Laursen [Skr.], Stegger Nielsen og Johannes Pedersen). Betænkning (B. Sp. 309) afgiven $\frac{7}{1}$. (Ordfører: Ejsing). 2. Beh. $\frac{13}{1}$ (L. Sp. 682). 3. Beh. $\frac{20}{1}$ (L. Sp. 736). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{16}{2}$ (F. Sp. 5059). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen [Form.], P. Mortensen, Fisker, Jensen [Lille-ring], Gerhard Nielsen, Ehlert Nielsen [Skr.], Rahbek, J. C. A. Larsen, C. O. Pedersen, Jens Clausager, Svend Nielsen, Bouet, Carlsen-Skiødt, Holdgaard og Nis Nissen). Betænkning (B. Sp. 2059) afgiven $\frac{18}{..}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 6015). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 6043). *Tilbage-sendt til Landstinget*. Udvalgets Erk'æring (B. Sp. 2159) afgiven $\frac{23}{3}$. Eneste Beh. $\frac{25}{3}$ (L. Sp. 1586). **Loven stadfæstet 31. Marts 1926.** (Lov-Tid. Nr. *).

Lovforslaget, som det fremsattes af Ministeren, var overensstemmende med det i forrige Samling fremsatte, hvorom henvises til Aarbogen for 1924—25, Side 506.

Det undergik imidlertid ved dets Behandling adskillige Ændringer, saavel i Landstinget som i Folketinget.

I Landstingsudvalgets Betænkning udtales: „Udvalget er enig i, at man gennem Brandpolitiloven skal gøre, hvad man kan, for at hindre og modvirke det stadig stigende Tab ved Brande, der medfører et Nationaltab til Skade for alle. Der har indenfor Udvalget været et Mindretal, der hævdede den Opfattelse, at Befolkningen maa finde sig i Paabud for at modvirke de mange Brande, men det hævder, at Forslaget, som det foreligger, lægger for store økonomiske Byrder paa Befolkningen og griber ind i Selvbestemmelsesretten, uden at den tilsigtede Nytte opnaas. Der er nu i Udvalget opnaaet Enighed om Ændringer, som det nævnte Mindretal under Hensyn til den foranførte Grundbetragtning har ment at burde tiltræde.“

„Udvalget mener, at det er de forebyggende Bestemmelser, der er de vigtigste, og at de, om de overholdes, vil ind-

*) Loven var ikke udkommet i Lovtidende, da Aarbogen afgaves til Trykning.

skrænke Brandenes Antal betydeligt. De Ændringer, der kom i 1889 og 1898, var ogsaa nærmest af forebyggende Art. Det er statistisk oplyst, at baade i tidligere Tid og nu skyldes $\frac{2}{3}$ af Brandene Uforsigtighed, Mangel ved Skorstene, Ildsteder, Lamper og Lys, Elektricitet, Tobaksrygning o. s. v., og det er Aarsager, der kunde indskrænkes ved Bestemmelser af forebyggende Art. Hertil kommer, at de uoplyste Brande er af ret betydeligt Tal, og en Del af disse kommer formentlig ind under samme Aarsager som nys nævnte. Man regner med, at Brandene paafører Landet et Tab af 10 Menneskeliv, 700 Dyr og 40 Mill. Kr. pr. Aar — heraf dog noget for Driftstab m. v.“

Af de i Landstinget efter Forslag af det samlede Udvalg og med Ministerens Tilslutning indsatte Ændringer skal nævnes:

I § 1, Afstanden fra Naboskel, indsattes, at de opstillede Afstandsmaal ikke gælder, naar det Sted, der opføres, er forsynet med Brandmur mod Naboskellet, og kun for saa vidt den til vedkommendes Raadighed staaende Byggegrund tillader det. — I § 3 om Udgange ændredes Kravene, men samtidig indsattes en almindelig Bestemmelse: »Bygningernes Udgange skal anbringes saaledes, at Dyrene under en Ildebrand hurtigt og let kan bringes ud, og hvor en Bygning har Udgang til en lukket Gaard, skal der paa Bygningens modsatte Side være en Udgangsdør.«

I Lovforslagets § 8 om Ildsted indsattes en Række mindre Ændringer, hvoraf blot skal nævnes, at Forskriften om Belægning af Gulvet foran Kakkelovne og Kaminer med uantændeligt Materiale ikke gælder, naar disse er forsynet med Forsats. — I § 18 ændredes Lovforslagets Forbud mod Tobaksrygning i Stalde til kun at gælde »under Udførelse af Fodring og andet Arbejde«. — I § 20, der handler om de faste Skorstensfejere, ændredes Lovforslagets Bestemmelse om, at de ansættes af Amtmanden, til, at Ansættelsen sker af Sogneraadet, ligesom dettes Myndighed ved Amtsraadets Fastsættelse af de enkelte Skorstensfejerdistrikter udvidedes derved, at det skal ske efter Sogneraadens Indstilling, medens Lovforslaget kun forlangte deres Erklæring. — En ny Bestemmelse indsattes, hvorefter enhver Ejer eller Bruger har Lov til selv at foretage eller lade foretage Skorstensfejningen, men Lovforslagets Bestemmelse om, at Skorstens-

fejeren skal foretage Eftersyn, blev staaende. — I Kapitlet om Sprøjter udgik Kravet i § 31 om, at der i ethvert Sogn skal findes mindst en transportabel Sprøjte og i enhver Brandkreds de fornødne Haandslukningsredskaber.

Om dette Ændringsforslag udtaltes i Betænkningen: „Udvalget ser, at der er ved at vokse en ny Ordning af Sprøjtevæsenet op — Ellehammers Sprøjte, Falcks Zonebrandvæsen —, Ting, som allerede har vist sig gode og brugbare, og man haaber, at Udviklingen vil gaa i den Retning. Det vil blive en bedre Ordning end den nuværende og tillige en billigere. Sognekommunerne har hidtil kun ofret grumme lidt paa deres Sprøjter og Brandvæsen — i Købstæderne er der sket store Forbedringer med moderne Motor-Sprøjter, men disse har været saa dyre, at Landkommunerne ikke har kunnet magte det. — De ny opdukkende Ting vil formentlig blive anskaffet, hvor de kan finde en forstandig Anvendelse, selv om der ikke foreligger et almindeligt Paabud herom.“ Udvalgets Ordfører henledte Opmærksomheden paa, at det stadig efter Lovforslagets § 31 staaer i Amtsraadets Magt — efter Amtmandens Forslag og med Appel til Justitsministeriet — at forlange de nødvendige Brandredskaber anskaffede.

Bestemmelsen i § 33 om, at der med Justitsministeriets Samtykke kan antages sagkyndige Raadgivere til Medhjælp for Amtmanden ved Udøvelsen af Overtilsynet med Kommunernes Brandvæsen, udgik.

I Folketinget anbefaledes Lovforslaget af samtlige Ordførere (N. P. Nielsen [Socialdemokraterne], Rahbek [Venstre], Bouet [de Konservative] og Holdgaard [de Radikale]) om end med Betæneligheder og Ønsker om enkelte Ændringer. Det samlede Udvalg stillede med Justitsministerens Tiltræden forskellige Ændringer, hvoraf skal nævnes: Det foreskrives i § 3, at der skal anbringes Jerngitter over Udgangsdøren i Bygninger tækkede med let antændelig Materiale, medens det i Lovforslaget kun var forlangt i nye Bygninger eller ved Omtækning af gamle. — Lovforslagets Forskrifter om, at Køkkenskorstene skal renses 3 Gange aarligt, ned-sattes til 2 Gange. — I Spørgsmaalet om Ansættelse af Skorstensfejere vendte Folketinget tilbage til Lovforslagets oprindelige Bestemmelse om, at Amtmanden ansætter dem, men tilføjede, at det sker efter Indstilling fra Sogneraadet, og ligeledes ændredes den af Landstinget indsatte Bestem-

melse om Ejerens og Brugerens Ret til selv at foretage Skorstensrensningen derved, at der tilføjedes: »dog kan vedkommende Sogneraad bestemme, at de i Loven paabudte Rensninger i den bymæssigt beliggende Del af Kommunen skal foretages af de fast ansatte Skorstensfejere.« — Lovforslagets Bestemmelser om Kommandoforholdene ved en Ildebrand ændredes noget, og endelig tilføjedes: »De i de sønderjydske Landsdele gældende Bestemmelser om Bygningers Afstand fra Vej berøres ikke af denne Lov.«

I Betænkningen udtales, at flere Medlemmer af Udvalget kun med Betænkelighed havde sluttet sig til nogle af Ændringsforslagene. — Endnu skal nævnes, at Udvalget under et Samraad med Ministeren forespurgte denne, „om han var enig med Udvalget i dets Forstaaelse af § 30, 1. Stykke, (om, at Mandskabet i Brandkredsen skal efter Tilsigelse møde til Øvelse 2 Gange aarlig), nemlig, at denne Paragraf efter sin Ordlyd kun indeholdt et Paabud til det tjenstpligtige Mandskab, men ikke noget Paabud om, at Brandfogeden i enhver Brandkreds skulde afholde Mønstring og Øvelse 2 Gange aarlig. Denne Opfattelse tiltraadtes af Justitsministeren.

Landstingets Udvalg indstillede det af Folketinget vedtagne Lovforslag til Vedtagelse, og Loven vedtoges i begge Ting enstemmigt.

33. Lov om Forbud mod Handel med Genstande tjenlige til at afbryde Svangerskab. (Justitsministeren). [A. Sp. 3387—C. Sp. 189, 1825, 1869].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁹/₁₁ (F. Sp. 2242). 1. Beh. ²/₁₂ (F. Sp. 2669). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Almindelig borgerlig Straffelov (se Side 313). Betænkning (B. Sp. 391) afgiven ⁹/₂. (Ordfører: Sundbo). 2. Beh. ¹²/₂ (F. Sp. 5014). 3. Beh. ¹⁶/₂ (F. Sp. 5050). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ³/₃ (L. Sp. 1170). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marie Christensen, Henriette Crone, Effersøe, Ellinger [Skr.], Gisselbæk, Godskesen, Marie Hjelder, Albert Jensen, Karberg, Lewinsky, Jørgen Møller, Nygart, Johannes Pedersen, Inger Gautier Schmit [Form.] og Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 2111) afgiven ¹⁹/₃. (Ordfører: Inger Gautier Schmit). 2. Beh. ²⁷/₃ (L. Sp. 1706). 3. Beh. ³⁰/₃ (L. Sp. 1835). *Tilbage sendt til Folketinget*. Udvalgets

Erklæring (B. Sp. 2635) afgiven $31/3$. Eneste Beh. $31/3$ (F. Sp. 6650). Loven stadfæstet 20. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 118).

Ved Lovens § 1 forbydes det ved Bekendtgørelse, Skiltning, Udsendelse af Beskrivelse m. m. at udbyde til Salg Genstande som tjenlige til at afbryde Svangerskab.

Ved dens § 2 forbydes det at indføre, tilvirke, udbyde til Salg eller sælge, samlet eller delt, saadanne Genstande, der fremtræder som bestemt til seksuel Hygiejne, men hvis væsentligste Formaal maa antages at være Afbrydelse af Svangerskab. Dog kan Justitsministeren med Hensyn til Lægers og Hospitalers Forsyning med Instrumenter og lignende fastsætte særlige Regler.

Efter § 3 straffes Overtrædelse af Loven med Bøde indtil 5 000 Kr. eller med Fængsel, dog ikke over Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 3 Maaneder. Bøden tilfalder Statskassen.

I August 1922 henstillede Sundhedsstyrelsen til Justitsministeriet, at der søgtes Lovhjemmel til at forbyde Salget af de saakaldte Modersprøjter med langt Rør, idet Brugen af disse ifølge Meddelelser fra Statsobducenten i Aarhus og fra Universitetets retsmedicinske Institut i adskillige Tilfælde havde foraarsaget Dødsfald, og idet de nævnte Sprøjter overhovedet kun kan anses at have Betydning som fosterfordrivende Middel. Sundhedsstyrelsen har flere Gange senere gentaget Henstillingen, og Justitsministeriet optog i det i Rigsdagssamlingen 1924—25 i Folketinget fremsatte Straffelovforslags § 237 en Bestemmelse, der satte Straf for at reklamere for, udstille eller paa forargelig Maade udbyde til Salg Genstande, om hvilke man ved eller burde vide, at de er tjenlige til at forebygge Følger af Samleje eller afbryde Svangerskab. Denne Bestemmelse blev altsaa ikke til Lov, og da Ministeriet maa anse det for ønskeligt, at et Forbud, der modvirker Anvendelsen af Genstande, som er tjenlige til at afbryde Svangerskab, kan træde i Kraft saa snart som muligt, fremsattes nu et Lovforslag, som gik ud paa at bemyndige Justitsministeren til at forbyde Udstilling af, Reklamering for, Salg eller Udbydelse til Salg af Genstande eller Dele af Genstande tjenlige til at afbryde Svangerskab, altsaa videregaaende end Straffelovforslagets Bestemmelse. Det var efter Justitsministerens Udtalelser ved Fremsættelsen Tanken at udstede Forbud mod Salg af bestemte Genstande, og Ministeren tilføjede: „Saa fremt Lovforslaget

gennemføres, ... vil man naturligvis ved Udstedelsen af saadanne Forbud, som selvfølgelig altid vil ske efter Samraad med Sundhedsstyrelsen, tage i Betragtning, i hvilket Omfang Salg til Læger, Hospitaler og til Forhandlere bør undtages fra Forbudet.“

Under 1. Behandling i Folketinget udtaltes fra flere Sider Ønskeligheden af at udforme Forbudsbestemmelsen i selve Loven, altsaa ikke overlade Afgørelsen til Ministeriet.

I Udvalgets Betænkning udtales, at Udvalget har faaet en Række Oplysninger, hvoraf fremgaar, at der i forholdsvis mange Tilfælde er forefaldet Dødsfald ved Brugen af de saakaldte Modersprøjter med langt Rør. At Brugen af disse Genstande bør forbydes, blev man derfor hurtig enig om fra alle Sider i Udvalget. Men da ogsaa andre skadelige Genstande af denne Art kunde fremkomme, fandt man det ønskeligt, at Lovforslaget kunde faa en mere almen og fyldigere Form, uden at man dog vilde lægge nogen Hindring i Vejen for, at Hospitaler og Læger kunde blive forsynet med Instrumenter o. lign. Udvalget foreslog derfor en ny Affattelse, hvis § 1 var enslydende med Lovers foran gengivne § 1, og hvis § 2 kun adskiller sig fra Lovens § 2 ved, at den i Stedet for „Genstande, der fremtræder som bestemt til seksuel Hygiejne“ osv., brugte Udtrykkene: „sundhedsfarlige Genstande, hvis Betydning maa antages væsentlig kun at være, at de er egnede til at afbryde Svangerskab“. § 3 var enslydende.

Ved 3. Behandling vedtoges det saaledes ændrede Lovforslag med 98 Stemmer mod 1, efter at et af Elna Munch fremsat Forslag om at standse Lovforslagets Behandling og vise det tilbage til Udvalgets fornyede Overvejelse var forkastet med 86 Stemmer mod 9.

I Landstinget udtaltes fra flere Sider Utilfredshed med Lovforslagets formelle Affattelse, men i Udvalgets Betænkning udtaltes, at „Udvalget har ønsket Lovforslaget fremmet snarest muligt af Hensyn til dets særlige Betydning. Udvalgets Medlemmer er enedes om nedenstaaende ændrede Affattelse af § 2, som er tiltraadt af Justitsministeren, og indstiller i øvrigt Lovforslaget til Vedtagelse“. § 2 fik saaledes den Affattelse, hvori den fremtræder i Loven.

Til 3. Behandling stillede Justitsministeren ganske vist, foranlediget af en da fremkommen Skrivelse fra Sundhedsstyrelsen, Ændringsforslag dels om en ny Titel: „Forslag til Lov om Forbud mod Handel med visse sundhedsfarlige Genstande, tjenlige til at forebygge eller afbryde Svangerskab“, dels om en ny Affattelse af § 2, hvori Ordene efter „seksuel Hygiejne“ lød saaledes: „eller Forebyggelse af Svangerskab, men som enten frembyder en særlig Fare for

Sundheden eller er egnede til at afbryde Svangerskab“, men Ministeren tog efter Henstilling af Udvalgets Ordfører sit Ændringsforslag tilbage.

Folketingets Udvalg indstillede Landstingets Affattelse til uforandret Vedtagelse, men under Forhandlingen ved eneste Behandling udtaltes fra flere Sider Utilfredshed med den af Landstinget foretagne Forandring. Loven vedtoges med 87 Stemmer mod 3.

34. Lov om Lempelser med Hensyn til Efteraarsflyttedagen 1925. (Justitsministeren). [A. Sp. 2343—C. Sp. 5, 15].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{10}$ (F. Sp. 34). 1. Beh. $\frac{7}{10}$ (F. Sp. 38). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Simonsen [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], J. Chr. Jensen, Einer Jensen [Skr.], J. P. Larsen, Gerhard Nielsen, Kragh, Slesbager, Jensen [Broby], Elgaard, Rytter, Lange, Carlsen-Skiødt, Niels Petersen og Heilesen). Betænkning (B. Sp. 3) afgiven $\frac{8}{10}$. (Ordfører: Simonsen). 2. Beh. $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 74). 3. Beh. $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 86). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 23). 2. Beh. $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 40). 3. Beh. $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 41). Loven stadfæstet 8. Oktober 1925. (Lov-Tid. Nr. 259).

Loven, der kun angaar Beboelseslejligheder, er væsentlig af samme Indhold som tidligere Love om samme Emne, senest Loven af 3. Oktober 1918, og gaar ud paa, at i Tilfælde, hvor en Lejer, der skal fraflytte sin Lejlighed til Efteraarsflyttedagen for 1925 eller i Tiden mellem denne Dag og den 1. December 1925, ikke har nogen ny Lejlighed til sin Raadighed, og hans Forhold i øvrigt taler derfor, kan Kommunalbestyrelsen eller — for saa vidt angaar København, Frederiksberg, Gentofte og Taarnby Kommuner — Bolignævnet give Lejeren Udsættelse med Fraflytning i en nærmere bestemt Tid, dog ikke ud over den 1. December 1925, saafremt Lejligheden enten ikke er genudlejet, eller den er udlejet til en Lejer, som først nu staar i Begreb med at stifte Husstand, eller den nye Lejer har en anden Lejlighed til sin Raadighed i det paagældende Tidsrum. Med Genudleje stilles i Klasse det Tilfælde, at Ejendommens Ejer selv vil bebo den paagældende Lejlighed.

Enhver Husejer, som har udlejet en eller flere Lejligheder til Lejere, der først nu staar i Begreb med at stifte Husstand, er forpligtet til inden 4 Dage efter denne Lovs Ikrafttræden at meddele Kommunalbestyrelsen (Bolignævnet), til hvem disse Lejligheder er udlejet.

Begæring om Udsættelse med Fraflytning skal indgives til Kommunalbestyrelsen (Nævnet) inden 6 Dage efter denne Lovs Ikrafttræden, og Kommunalbestyrelsens (Nævnets) Afgørelse skal saa vidt muligt træffes inden 4 Dage efter Indgivelsen. Udsættelse kan kun gives, naar samtlige mødende Medlemmer af Kommunalbestyrelsen (Nævnet) derom er enige. Forinden Afgørelsen skal der saa vidt muligt gives saavel den nye Lejer som Ejendommens Ejer Adgang til at udtale sig. — For det Tidsrum, med Hensyn til hvilket Udsættelse med Fraflytningen gives, skal den fratrædende Lejer betale Leje overensstemmende med Vilkaarene for Lejemaalet med den nye Lejer; denne Leje forfalder til Betaling 3 Dage efter, at Kommunalbestyrelsens (Nævnets) Afgørelse er den fratrædende Lejer meddelt. Den nye Lejer faar et tilsvarende Afslag i sin Leje. — De af Kommunalbestyrelserne (Nævnene) i Henhold til denne Lov trufne Afgørelser kan ikke indankes for Domstolene eller for de i Lov Nr. 83 af 1. April 1925 omhandlede Overnævn.

Lovforslaget fremkom paa Foranledning af et Andragende til Justitsministeriet fra Aarhus Byraad, hvori der under Henvisning til, at Arbejdsstandsningen i Foraaret 1925 var traadt hindrende i Vejen for Fuldførelsen af en Række Beboelseshuse til Oktober Flyttedag 1925, søgtes om, at den nævnte Flyttedag maatte blive henlagt til et senere Tidspunkt. Fra de samvirkende danske Lejerforeninger modtog Ministeriet endvidere et tilsvarende Andragende, der støttede sig paa Indberetninger fra en Række lokale Lejerforeninger i forskellige Dele af Landet.

Paa Foranledning af Ministeriet indhentede „Den danske Købstadforening“ fra Byraadene forskellige Oplysninger vedrørende de af Lovforslaget berørte Forhold, og Købstadforeningen udtalte derefter, at den vilde finde det ønskeligt, at der blev truffet Foranstaltninger til en Udsættelse af Oktober Flyttedag i de Kommuner, hvor Kommunalbestyrelserne maatte bestemme en saadan Udsættelse. Det fremgik af det indkomne Materiale, at der kun var 12 Kommuner indenfor Købstadforeningen, som anbefalede at søge Lov-

foranstaltninger gennemført, og at Loven rimeligvis kun vilde faa Betydning for Halvdelen af dem.

Ved Lovforslagets 1. Behandling anbefalede Lovforslaget af Socialdemokraternes og det radikale Venstres Ordførere, medens Venstres Ordfører (Kragh) udtalte: „Jeg og mit Parti er fuldt paa det rene med, at de Vanskeligheder, som kan følge af en saadan Lovgivning, kan være saa store, at de langt overgaar de Fordele, som man vil kunne opnaa ved den. Paa den anden Side viser det sig, at det Problem, som Lovforslaget beskæftiger sig med, er i høj Grad lokalt begrænset, og derfor maa efter vor Opfattelse den enkelte tage Stilling til dette Spørgsmaal ud fra sit Kendskab til og sin Viden om lokale Forhold og den Opfattelse, som han paa Grundlag deraf har dannet sig om Nødvendigheden af denne Lovgivnings Gennemførelse for denne eller hin Købstadkommunes Vedkommende.“ Ordføreren for det konservative Folkeparti (Carlsen-Skiødt) udtalte, at Partiet havde store Betænkeligheder ved Lovforslaget, der dog delvis hævedes ved en Udtalelse af Justitsministeren om et enkelt Punkt, og Partiet var villigt til at stille sig velvilligt overfor Sagen.

Af det i Folketinget nedsatte Udvalg indstillede Flertallet (Socialdemokrater, det radikale Venstre og Konservative) Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens Venstres Medlemmer af Udvalget stillede Ændringsforslag, der dels gik ud paa at begrænse Virkningen af denne Lovgivning til de Kommuner, hvor der efter Kommunalbestyrelsens Skøn er Trang til en saadan Lov, og hvor man ved simpel Stemmerflerhed indenfor Kommunalbestyrelsen har besluttet at bringe Loven til Anvendelse, dels paa at fastsætte, at der af den Kommune, som ønsker at benytte Loven, skal ydes fuld Erstatning for Tab ved Udsættelsen af Flyttedagen i Henhold til Skøn af uvildige Mænd udnævnte af Retten. De Konservatives Ordfører udtalte, at Partiet muligt, hvis der havde været Tid til at overveje de stillede Ændringsforslag, som fremkom kort før Sagens Behandling, ikke vilde haft væsentlige Indvendinger imod dem, men nu opfordrede hen sine Partifæller til at undlade at stemme. Ændringsforslagene, som Ministeren modsatte sig, forkastedes med 54 St. mod 18, medens 12 Medlemmer afholdt sig fra at stemme. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget ved Navneopraab med 75 St. (Socialdemokrater, Radikale, Konservative og enkelte af Venstre), medens 15 (Venstre) stemte imod, og 5 (4 Venstre og 1 Konservativ) undlod at stemme, 54 var fraværende.

I Landstinget vedtoges Loven med 30 St. mod 18 (Venstre).

35. Lov om Ændring i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 5883—C. Sp. 509, 1403].

FremSAT i *Folketinget* $11\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5662). 1. Beh. $16\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5901). 2. Beh. $18\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5989). 3. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6014). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1515). 2. Beh. $26\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1596). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1740). **L o v e n s t a d f æ s t e t 31. M a r t s 1926.** (Lov-Tid. Nr. 91).

Ved Loven bemyndiges Justitsministeren til i de kollegiale Retter — Højesteret ikke indbefattet — at konstituere indtil tre Dommere indtil 1. Oktober 1928, en Bemyndigelse, Ministeren fik ved Retsplejelovens § 1043, 1. Stykke, gældende i 4 Aar efter Retsplejelovens Ikrafttræden, forlænget ved Lov af 1. Maj 1923 § 13 til 1. Oktober 1926.

36. Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m. (Justitsministeren). [A. Sp. 5857—C. Sp. 1797, 1861].

FremSAT i *Landstinget* $10\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1249). 1. Beh. $17\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1389). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Brandes, Døcker, Gisselbæk, Godskesen [Sekr.], Hansen-Stavnsbjerg, Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Karberg, Laurits Knudsen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen [Form.], Martin Olsen og Inger Gautier Schmit). Betænkning (B. Sp. 2541) afgiven $26\frac{1}{3}$. (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1740). 3. Beh. $30\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1818). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $31\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6575). 2. Beh. $31\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6621). 3. Beh. $31\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6632). **L o v e n s t a d f æ s t e t 31. M a r t s 1926.** (Lov-Tid. Nr. 80).

Indholdet af Loven er i det væsentlige svarende til den hidtil gældende midlertidige Fremmedlov, Lov Nr. 76 af 29. Marts 1924, hvis Gyldighed udløb 31. Marts 1926, og som Ministeren ansaa det nødvendigt at forny, fordi Forholdene endnu ikke tilraader at vedtage en endelig Lov. Den gældende Lovs Gyldighed forlænges derfor til 31. Marts 1928, dog med en Del Ændringer, hvoraf skal nævnes:

Fremmedlovens § 1 er ændret saaledes, at ikke blot Rederiet, men ogsaa dets Repræsentant her i Landet skal erstatte Politiets Udgift ved Hjemsendelse af Søfolk, der er afmønstret uden Politiets Tilladelse.

Af Hensyn til det ikke sjældent forekommende Tilfælde, at Skibe, der ankommer hertil fra Udlandet og ikke sejler i fast Rutefart, medfører »blinde Passagerer«, som Skibsføreren selvfølgelig har stor Interesse i at landsætte udenom Paskontrollen, gives der nu ved Lovens § 4 Ministeriet Hjemmel til at give Skibsførere Forskrifter med Hensyn til Ilandsætningen af Passagerer og til at straffe Overtrædelse af de givne Forskrifter til Paskontrollens Gennemførelse.

Den vigtigste nye Bestemmelse findes i Lovens § 6, som er indsat med det for Øje, at den endnu overfor enkelte Lande gældende Pligt for Udlændinge fra disse til at have »Visum« : Paategning af deres Pas fra vedkommende danske Myndighed i Udlandet, saa vidt som muligt kan ophæves. Inden dette sker, anses det for heldigt, at der tilvejebringes en Hjemmel til at nægte Udlændinge Tilladelse til at tage mere varigt Ophold eller Beskæftigelse her i Landet, naar et saadant Ophold eller en saadan Beskæftigelse efter Forholdene strider mod Landets Interesser, og derfor bestemmer § 6, at Udlændinge, som efter denne Lovs Ikrafttræden ankommer her til Landet, maa ikke uden særlig Tilladelse tage Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse her i Landet eller opholde sig her i Landet udover et Tidsrum af 3 Maaneder fra Indrejsedagen at regne. Naar en saadan Udlænding indenfor et Tidsrum af 12 Maaneder har opholdt sig her i Landet i i alt 3 Maaneder, maa han ikke uden forud indhentet Tilladelse paa ny indrejse hertil, før der er forløbet 6 Maaneder fra hans sidste Udrejse.

For Kontrollens Skyld bestemmes det i § 7, at ogsaa den Arbejdsgiver, der beskæftiger en Udlænding, som ikke har den foreskrevne Tilladelse til at tage Arbejde her i Landet, ifalder Bødeansvar.

Endelig findes der i § 8 nogle nye Bestemmelser af Hensyn til, at Folkeregisteret i Almindelighed ikke optager Udlændinge, før de har opholdt sig i vedkommende Kommune i 3 Maaneder. Derfor gives der i Lovens § 8 en ny Affattelse af Fremmedloven af 15. Maj 1875 § 19, hvorefter der kan

afkræves de rejsende mere indgaaende Oplysning om deres Navn, Stilling, Opholdssted m. v., hvorhos det foreslaas overladt til Justitsministeren at træffe nærmere Bestemmelser angaaende de daglige Anmeldelser, der af Hotelejere og Gæstgivere m. m. vil være at afgive til Politiet.

Ved 1. Behandling i Landstinget erklærede det radikale Venstres Ordfører, Brandes, at hans Parti ikke kunde gaa med til de nye Bestemmelser, særlig ikke den nye § 6, medens Ordførerne for de 3 andre Partier vel ønskede disse drøftet i Udvalg, men i Princippet tiltraadte dem. I Udvalget indstillede ogsaa disse 3 Partier Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens Brandes i Betænkningen udtalte, at han „har ikke ved de af Justitsministeren i Udvalget mundtligt anførte Grunde følt sig overbevist om, at de i Lovforslagets § 6 indeholdte Bestemmelser vil blive til saadan Nytte, at denne opvejer den Fortræd, som Bestemmelserne vil volde Danmark i det mellemfolkelige Samkvem; da Mindretallet ikke har vundet nogen Tilslutning for sin Opfattelse hos andre Partier i Udvalget og følgelig heller ikke kan vente nogen saadan i Salen, afholder Mindretallet sig fra at stille Ændringsforslag om, at Paragraffen udgaar, men kan ikke anbefale at stemme for Lovforslagets Vedtagelse.“

I Folketinget var Stillingen omtrent som i Landstinget, dog at der ogsaa fra konservativ Side udtaltes Betænkkelighed ved den nye § 6 og Haab om, at den ikke maa blive fortolket alt for rigoristisk.

---

37. Lov om Bortfald af den Københavns, Haderslev og Aabenraa Kommuner tilkommende Ret til herreløs Arv. (Justitsministeren). [A. Sp. 2829 —C. Sp. 175, 215].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 14). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (L. Sp. 91). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birch, Brandes, J. V. Christensen [Form.], Ludvig Christensen, Effersøe, Godskesen, J. A. Hansen [1. Kr.], Jepsen Christensen, Jensen [Aale], Karberg, Kloppenborg-Skrumsager, J. Chr. Møller, Jørgen Møller, C. F. Sørensen og Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 333) afgiven $\frac{4}{2}$. (Ordfører: J. V. Christensen). 2. Beh. $\frac{10}{2}$ (L. Sp. 926). 3. Beh. $\frac{12}{2}$ (L. Sp. 943). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{19}{2}$ (F. Sp. 5205). 2. Beh.

$23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5222). 3. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5367). Loven stadfæstet 9. Marts 1926. (Lov-Tid Nr. 110).

Ved Loven ophæves den Ret til visse arvingløse Kapitaler, som fra gammel Tid tilkommer Københavns Kommune samt Haderslev og Aabenraa Kommuner, saa at disse 3 Kommuner fremtidig ligestilles med det øvrige Land, hvor herreløs Arv efter Chr. d. V.s Danske Lov 5. Bog, 2. Kapitel, 11. Artikel, tilfalder Staten.

Den nævnte Ret tilkom Københavns Kommune ifølge Reskript af 22. Maj 1688 m. fl. senere Bestemmelser, men kun for saa vidt angik Arvefald indenfor det Omraade, der før Forordningen om Hof- og Stadsretten af 15. Juni 1771 traadte i Kraft, var undergivet Københavns borgerlige Jurisdiktion, hvilken stedlige Begrænsning i foreliggende Tilfælde — i Aarene 1918—1924 har det drejet sig om 15 Tilfælde — har givet Anledning til vidtløftige Undersøgelser. Københavns Magistrat havde paa Forespørgsel modsat sig, at Københavns Kommunes Ret ophæves, nærmest af økonomiske Hensyn. Det oplystes, at Beløbet for Kommunen gennemsnitlig kan anslaaes til 5 000—6 000 Kr. aarlig, og at det kun i et enkelt Tilfælde — hvor Kommunen arvede ca. 63 000 Kr., men først efter en Retssag, der gik til Højesteret — har drejet sig om Beløb af nogen Betydning.

For saa vidt angaar Haderslev og Aabenraa Kommuner — der kun har Ret til Halvdelen af de paagældende Arvebeløb —, støttes Retten paa henholdsvis Haderslev Stadsret af 1292 og „Aabenraa Stadsret af 1284“ samt „Aabenraa Skraa“, stadfæstet i 1335. Efter det oplyste har Aabenraa ikke arvet noget i de sidste 25 Aar — i 1882 arvede den 1 225 Rmk. 05 Pf. —, og Haderslev har i de sidste 25 Aar kun arvet 25 Rmk. Paa Forespørgsel udtalte de to Byers Byraad sig imod Ophævelsen, nærmest af historiske Hensyn. I Betænkningen fra Landstingsudvalget udtales det: „Hvorvel man forstaar den historiske Betragtning, der dikterer disse Besvarelser, mener man det dog ikke forsvarligt at fravige den almindelige Regel i dansk Lovgivning, der tilstræber Ophævelse af alle Særrettigheder, og da ingen af de Byer, som berøres af Lovforslaget, har opstillet andre Modgrunde end de rent historiske, indstiller Udvalget Lovforslaget uforandret til Vedtagelse“. Det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

38. Lov om Ændring i Lov for Færøerne af 24. Januar 1913 om Handelsrejsende. (Justitsministeren). [A. Sp. 3451—C. Sp. 49, 65].

Fremsat i *Landstinget* $19/11$ (L. Sp. 342). 1. Beh. $2/12$ (L. Sp. 460). 2. Beh. $4/12$ (L. Sp. 470). 3. Beh. $9/12$ (L. Sp. 491). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $15/12$ (F. Sp. 3296). 2. Beh. $16/12$ (F. Sp. 3354). 3. Beh. $17/12$ (F. Sp. 3433). **Loven stadfæstet 23. December 1925.** (Lov-Tid. Nr. 316).

Loven gaar ud paa at forhøje de i Lov af 24. Januar 1913 fastsatte Kendelser for Antagelsesbeviser for Handelsrejsende. De er efter den nævnte Lov 25 Kr. for det første Firma og yderligere 15 Kr. for hvert af de følgende Firmaer, for hvilke den Handelsrejsende vil udføre Forretninger. De forhøjes i Overensstemmelse med et af Lagtinget enstemmigt vedtaget Forslag fra 1. Januar 1926, for saa vidt angaar indenlandske Firmaer, til 50 Kr. for det første Firma, for hvilket den Handelsrejsende vil udføre Forretninger, og 25 Kr. for hvert af de følgende; er Talen om udenlandske Firmaer, betales Antagelsesbeviset med 200 Kr. for det første Firma, for hvilket den Handelsrejsende vil udføre Forretninger, og 50 Kr. for hvert af de følgende.

Betalingen tilfalder Færø Amts Fattigkasse og Repartitionsfond til lige Deling.

De Kendelser, der i det øvrige Kongerige ydes for Adgangsbeviser for Handelsrejsende for udenlandske Firmaer, er efter Lov Nr. 69 af 29. Marts 1924 med en enkelt nærmere angiven Undtagelse 400 Kr. for Hovedadgangsbeviser og 200 Kr. for Tillægsbeviser.

39. Lov om Ændring i Lov af 17. Marts 1922 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse paa Færøerne. (Justitsministeren). [A. Sp. 4637—C. Sp. 149, 213].

Fremsat i *Landstinget* $27/1$ (L. Sp. 781). 1. Beh. $29/1$ (L. Sp. 782). 2. Beh. $3/2$ (L. Sp. 788). 3. Beh. $5/2$ (L. Sp. 890). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $19/2$ (F. Sp. 5185). 2. Beh. $23/2$ (F. Sp. 5221). 3. Beh. $25/2$ (F. Sp. 5312). **Loven stadfæstet 9. Marts 1926.** (Lov-Tid. Nr. 43).

Loven gaar ud paa, at Taksterne for Refusion af Udgifter for vederlagsfri Behandling af visse smitsomme Sygdomme i Lighed med, hvad der ved § 1 i Lov Nr. 87 af 1. April 1925 (se Aarvog for 1924—25 S. 169) blev gennemført i det øvrige Land, forhøjes fra 3 Kr. og 2 Kr. til henholdsvis 4 Kr. og 3 Kr. i Finansaarene 1924—25 og 1925—26.

Lovforslaget fremsattes efter enstemmig Indstilling af Færøernes Lagting, der derimod mente, at den i øvrigt ved Lov af 1. April 1925 foretagne Ændring i Epidemilovens § 34 ikke har nogen Interesse for Færøerne.

40. Lov om Tillæg til Lov for Færøerne om Fiskerilaan af 30. Januar 1923. (Justitsministeren). [A. Sp. 4639—C. Sp. 151, 213].

Fremsat i *Landstinget* $27/1$ (L. Sp. 781). 1. Beh. $29/1$ (L. Sp. 783). 2. Beh. $3/2$ (L. Sp. 789). 3. Beh. $5/2$ (L. Sp. 890). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $19/2$ (F. Sp. 5186). 2. Beh. $23/2$ (F. Sp. 5222). 3. Beh. $26/2$ (F. Sp. 5366). Loven stadfæstet 9. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 42).

Loven er af samme Indhold som den i forrige Samling vedtagne Lov om det samme Emne, se Aarvog for 1924—25 Side 269, altsaa en Bemyndigelse for Regeringen til i Finansaaret 1926—27 at anvende indtil 150 000 Kr. af Stats-Laanefondens Midler til Udlaan til Fiskere, bosatte paa Færøerne, paa de i saa Henseende fastsatte Betingelser og Forrentning med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

Lovforslaget fremsattes i Henhold til en enstemmig Indstilling af Lagtinget, der tillige gik ud paa, at der stilles et Beløb til Raadighed til Anskaffelse af Trawlerfartøjer. Herom udtales i Bemærkningerne, „at Justitsministeriet i Anledning af et indkommet Andragende om Laan til Anskaffelse af en Trawler er sindet ved Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1925—26 at søge bevilget et Beløb af indtil 100 000 Kr. til Anvendelse i dette Øjemed. Derimod mener Justitsministeriet ikke for Tiden at burde tage Stilling til Spørgsmaalet om en Bevilling for Finansaaret 1926—27 til Laan til Anskaffelse af Trawlere, idet man anser det for rigtigst at afvente Resultatet af de Overvejelser, som det af Erhvervsministeriet nedsatte Fiskeriindustriali-

serings-Udvalg, i hvilket ogsaa Færøerne er repræsenteret, vil komme til.“

Endelig bemærkes, at der paa de af Stats-Laanefonden i Henhold til de tidligere Love udbetalte Beløb ikke er lidt yderligere Tab end de i Bemærkningerne til Forslag til Lov af 1. April 1925 omhandlede to Tab paa tilsammen 15 400 Kr.

41. Lov for Færøerne om Landvæsenskommissioner. (Justitsministeren). [A. Sp. 4859—C. Sp. 265, 345].

Fremsat i *Landstinget* $10\frac{1}{2}$ (L. Sp. 924). 1. Beh. $2\frac{6}{2}$ (L. Sp. 1162). 2. Beh. $\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1170). 3. Beh. $\frac{5}{3}$ (L. Sp. 1192). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{11}{3}$ (F. Sp. 5663). 2. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 5846). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5893). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 84).

Ved Lov Nr. 51 af 13. Marts 1908 nedsattes en Kommission til Fremsættelse af Forslag til Ændringer i den færøske Landbolovgivning. Kommissionen afgav i 1911 en Betænkning, der bl. a. indeholder 15 forskellige Udkast til Love vedrørende Landboforholdene paa Færøerne, herunder Udkast til nærværende Lov. Udkastet er behandlet og tiltraadt af Lagtinget i dets Samling 1925. Loven svarer i det store og hele til den gældende Lov af 1. April 1891, dog er der indført forskellige Ændringer. Her skal først nævnes Reglerne om Medlemmernes Valg, deres Kvalifikationer og Udtagelser til den enkelte Sag. Ifølge Loven af 1891 bestaar Overlandvæsenskommissionen af Sorenskriveren som Formand og 4 af Lagtinget valgte Mænd med Suppleanter, og Landvæsenskommissionen af Sysselmanden og 2 af Lagtinget valgte Mænd. Efter nærværende Lov bestaar Overlandvæsenskommissionen af Dommeren (saaledes benævnes nu Sorenskriveren) som Formand og 4 andre Medlemmer. Disse udtages for hver enkelt Sag blandt 12 af Lagtinget efter Forholdstalsvalgmaaden valgte Overlandvæsenskommissærer, der skal være myndige, uberygtede, vederhæftige, paa Færøerne bosatte Mænd, der har Indfødsret. De vælges for 6 Aar ad Gangen.

Landvæsenskommissionen for hvert Syssel bestaar af Sysselmanden som Formand og 2 andre Medlemmer. Disse udtages for hver enkelt Sag blandt 6 af Lagtinget efter

Forholdstalsvalgmaaden valgte Landvæsenskommissærer med samme Kvalifikationer som foran nævnt.

Paa enkelte Punkter foretages der Forandringer i de gældende Regler om Sagernes Behandling, f. Eks. vedrørende Vidneforklaringer, og i § 17 er der tilføjet en Bestemmelse om Adgang til fri Proces, idet Amtmanden kan tilstaa en Part Fritagelse for at betale alle eller en Del af de ham paahvilende Udgifter ved Sagens Behandling saavel for Landvæsenskommissionen som for Overlandvæsenskommissionen, saaledes at Beløbet udredes forskudsvis af Amtsrepartitionsfonden. Statskassen refunderer Amtsrepartitionsfonden Halvdelen af disse Udgifter.

Loven vedtoges enstemmigt af begge Ting.

---

42. Lov for Færøerne om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme m. m. (Justitsministeren). [A. Sp. 5879—C. Sp. 423, 1401].

Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5661). 1. Beh. $15\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5868). 2. Beh. $17\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5947). 3. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5997). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1471). 2. Beh. $25\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1583). 3. Beh. $27\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1702). **L o v e n s t a d f æ s t e t 31. M a r t s 1926.** (Lov-Tid. Nr. 129).

Efter Loven ydes der af Statskassen aarlige Tilskud paa tilsammen indtil 15 000 Kr. til følgende Foranstaltninger til Fremme af Husdyravl og Husdyrbrug m. m. paa Færøerne:

- A. Til Indkøb og Underhold af gode Tyre og Hingste.
- B. Til Præmiering af Avlsdyr, udpegede ved Afholdelse af Dyrskuer eller paa anden hensigtsmæssig Maade.
- C. Til Andre Foranstaltninger til Husdyrbrugets Fremme.
- D. Til Foranstaltninger til Bevarelse eller Forøgelse af Fuglebestanden i Udmark og paa Fuglebjerge.

Tilskuddene ydes til de paagældende Formaal efter Regler, der, efter at Lagtingets Erklæring er indhentet, fastsættes af Justitsministeren efter stedfunden Forhandling med Landbrugsministeren. For Tilskuddets Anvendelse aflægges der Regnskab til Justitsministeren.

Loven bliver at forelægge til Revision i Lagtinget i Samlingen 1930 og i Rigsdagen i Samlingen 1930—31.

Forslag til denne Lov, dog paa et Par Punkter ændret af Justitsministeren, vedtoges enstemmigt af Lagtinget i den i 1925 afholdte ordentlige Samling, ligesom Lagtinget indstillede til Godkendelse forskellige detaillerede Regler om Tilskuddets Anvendelse.

43. Lov for Færøerne om Udskiftning. (Justitsministeren). [A. Sp. 4813—C. Sp. 365, 1241].

Fremsat i *Landstinget* $10\frac{1}{2}$ (L. Sp. 919). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (L. Sp. 1143). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Døcker, Effersøe [Form.], Frandsen, Godskesen [Skr.], Hauch, Albert Jensen, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Josiassen, Knop, Rasmus Nielsen, Nygart, Martin Olsen, Sørensen-Egaa og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 559) afgiven $10\frac{1}{3}$. (Ordfører: Effersøe). 2. Beh. $12\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1330). 3. Beh. $17\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1376). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6003). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6097). 3. Beh. $25\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6255). **L o v e n s t a d f æ s t e t**
20. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 125).

Ved en Lov af 1908 blev der nedsat en Kommission til Fremsættelse af Forslag til Ændringer i den færøske Landbolovgivning. Denne Kommission afgav i 1911 en Betænkning, der bl. a. indeholdt 15 forskellige Lovforslag, hvoriblandt et Udkast til Lov for Færøerne om Udskiftning. Dette Forslag har været behandlet gentagne Gange, første Gang 1922, af det færøske Lagting, og i den i 1925 afholdte ordentlige Samling vedtog Lagtinget et Forslag til Lov.

Det færøske Landbrug lider i væsentlig Grad under, at Ejendommene ligger i Fællig. Herved forstaaes, at enten hver enkelt Ejers Andel ikke er særskilt betegnet, men at de forskellige Ejere benytter Jorden samtidig eller enkeltvis, hvad Landbokommissionen kalder *Sameje*, eller ogsaa, at hver Ejer vel har sine særskilte Stykker, men at disse ligger saaledes i Forhold til hinanden, at hver Ejer kun med Vanskelighed kan benytte sin Ejendom, hvad Kommissionen kalder *Ejendomsblanding*. Det er en Hovedbetingelse for Gennemførelsen af virkelige Landboreformer paa Færøerne, at der finder en Udskiftning Sted, og det er dertil, nærværende Lov sigter.

Naar Talen er om Jorderne paa Færøerne, maa der gøres en Hovedsondring mellem *Indmarken*, der kaldes for *Bøen*, og *Udmarken*, der kaldes for *Haugen*. Indmarken er det opdyrkede Tilliggende til de forskellige Brug; den strækker

sig i Regelen rundt om Bygden i dennes Nærhed og omgives af Gærder. Udmarken eller Haugen bestaar derimod af de store uopdyrkede Jordarealer, der benyttes til Græsning. Om Udskiftning af denne Udmark blev der allerede i 1857 givet en Lov, og nærværende Lovs 3. Afsnit, der omhandler Udmarken, er i det væsentlige i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler. Det nye, Fremskridtet i Loven, findes altsaa i de Regler, der handler om Udskiftning af Indmarken.

Lovens Indhold er i det væsentlige følgende:

1. Afsnit handler om, hvornaar Udskiftning kan finde Sted, og giver enhver Ejer Ret til at fordre Udskiftning, medmindre den skønnes at ville være utjenlig eller uhensigtsmæssig. Lige med Ejer stilles Fæsterne af Statens Fæstegods, medens almindelige Brugere ikke kan forlange Udskiftning.

2. Afsnit handler om Udskiftning af Indmark og af Udmark i Forbindelse med Indmark. I Afsnittets Kapitel 2 fastsættes, at Udskiftning af Indmark skal foretages af en Udskiftningskommission bestaaende af en af Justitsministeren efter indhentet Erklæring fra Lagtinget beskikket Formand og to andre Medlemmer. Udskiftningsformanden kan med Justitsministerens Samtykke antage en Medhjælper. Valget skal godkendes af Justitsministeren.

De menige Medlemmer af Udskiftningskommissionen beskikkes af Retten blandt 24 af Lagtinget for 6 Aar ad Gangen valgte Personer.

Begæring om Udskiftning af Indmarken rettes til Syssemanden og maa være underskrevet af Ejere af mindst en Tiendedel af det samlede gamle Marketal i Bygdens Indmark (i Udflytterbygd mindst en Tiendedel af Indmarkens Ejere).

For at Sagen videre kan fremmes, maa Begæringen paa Grandestævnet vedtages af Ejere, som tilsammen ejer mindst en Trediedel af Skattemarketallet i Bygdens Indmark (derunder ikke medregnet Lejetrøer), og som repræsenterer mindst en Trediedel af Indmarkens Ejertal. Bestaar Bygden af Hovedbygd og Udflytterbygd, er det dog tilstrækkeligt, at Begæringen vedtages for en af disse, og Udskiftningen omfatter i saa Tilfælde kun denne.

Naar Udskiftningsbegæringen er godkendt, indsendes Sagen til Amtet, der skal paase, at de formelle Betingelser

er i Orden, hvorefter Ministeriet beskikker Formanden for Udskiftningskommissionen. Endelig gives der en Række detaillerede Regler om den nærmere Fremgangsmaade.

Kapitel 3 handler om Udskiftningens Omfang, hvorom bestemmes, at Udskiftningskommissionen kan under Udskiftningen medtage saa meget af den tilstødende eller nærliggende Udmark, som anses for nødvendigt for hensigtsmæssig Skifte af Indmarken. Endvidere kan tilstødende eller nærliggende Udmarksstrækninger inddrages under Udskiftning af Indmark, naar Forslag derom af en Panthaver i den paagældende Udmark indgives til Udskiftningskommissionen inden 14 Dage efter det afholdte Aastedsmøde. Efter Forslagets Modtagelse har Udskiftningskommissionen, hvis den finder Forslaget begrundet, at foranledige Spørgsmaalet indbragt paa Grandestævne til Foretagelse af Afstemning herom. Vedtages noget Forslag ved Grandestævnet af saa mange Panthavere, som Loven foreskriver, har Udskiftningskommissionen at bestemme, hvorvidt den paagældende Udmarksstrækning helt eller delvis skal inddrages under Udskiftningsomraadet.

Den kommunale Styrelse kan, naar Almenvellet kræver det, fordre, at et af den angivet Areal af Udskiftningsomraadet, dog højst to Hundrededele af dettes Areal, skal afstaas til Kommunen. Vederlaget for det, der saaledes fordres afstaaet, fastsættes ved Taksation, dog at Overskøn kan forlanges af Kommunen og af enhver Lodsejer indenfor Udskiftningsomraadet. Vederlaget tilfalder den paagældende Ejer, hvis han ønsker at modtage Penge i Stedet for Jord, og ellers Fælliget; i sidste Fald fordeles det af Udskiftningskommissionen mellem alle i Fælliget lodtagne i samme Forhold som deres Andele i Fælliget, beregnede efter Boniteringsværdien.

Under Udskiftning kan, saa vidt fornødent findes, inddrages enhver indenfor Udskiftningsomraadet liggende Ejendom, om end denne ikke selv befinder sig i noget Fællesskab.

Samtlige de under Udskiftningen inddragne Ejendomme skal søges fuldstændig udskiftede. Skønnes saadan fuldstændig Udskiftning af hele Omraadet eller af en Del af dette efter de stedlige Forhold at være umulig eller uhensigtsmæssig, skal dog Fællesskabet opløses, saa vidt det er muligt og findes tjenligt.

I Kapitel 4 findes Reglerne om det Grundlag, hvorpaa Delingen skal foregaa. I Tilfælde af Sameje skiftes efter Marketal, for saa vidt ikke Lodsejernes Andele er bestemte ved andet Forholdstal eller for saa vidt der ikke tilkommer nogen af Lodsejerne særegne Rettigheder i Samejet. En Mark er den gamle Værdimaaler paa Færøerne, ikke blot for Jordegods, men for alle Varer, og en Mark Jord har i sin Tid betydet den Jord, som kunde købes for en Mark Penge. En Mark deles i 16 Gylden og en Gylden i 20 Skind. Efterhaanden som Jordværdien steg, fastholdt man »Marken« som Betegnelse for det Maal Jord, der i gamle Dage kunde købes for 1 Mark, og en Mark Jord er derfor en Værdienhed, ikke et Flademaal; i øvrigt er Værdien af en Mark Jord forskellig rundt om paa Øerne. I Tilfælde af Ejendomsblanding skiftes uden Hensyn til Marketallet, saaledes at hver Ejer faar igen tilsvarende til, hvad han afgiver. Dog kan ogsaa i dette Tilfælde Marketallet lægges til Grund for Udskiftningen, naar samtlige Lodsejere er enige derom.

Kapitel 5 giver nærmere Regler om selve Udlodningen af den udskiftede Jord, idet det bestemmes, at hver Lod saa vidt muligt skal udlægges samlet. Endvidere gives der Regler om Afmærkning af Lodderne, om Udlægning af Veje, om Benyttelse af Vand, Møller, Fisketørringspladser o. s. v. samt om Hegnspligt, Grøfter og endelig om de Vederlag, der i visse Tilfælde skal ydes, f. Eks. naar uopdyrket eller mindre vel-dyrket Jord skiftes mod opdyrket eller i hvert Fald bedre dyrket Jord, eller naar man afgiver mere Tørvejord, end man faar igen.

Kapitel 6 handler om Behandling af Brugsrettigheder under Udskiftning. Er Brugsforholdet indgaaet for lang Tid — i saa Henseende sætter Loven 25 Aar som Minimum —, skal Udskiftningskommissionen tilstræbe, at Brugeren kan købe Jord. I øvrigt gives der specificerede Regler om Ordningen, og det fastsættes, at hvis hensigtsmæssigt Skifte ikke kan opnaas ved den i Loven foreskrevne Ordning, kan Udskiftningskommissionen afløse den paagældende Brugsrettighed. Da det ofte vil være Tilfældet, at en hensigtsmæssig Udskiftning af Jorderne vil kunne fremmes ved Udflytning, giver Kapitel 7 Adgang til, hvis de fornødne Midler hertil bevilges af Statskassen, at tilstaa Hjælp til en saadan Udflytning.

I Kapitel 8, der handler om Afgørelse af Retstvistigheder, bestemmes, at Udskiftningskommissionen skal mægle Forlig, og saafremt Tvisten ikke derved bilægges eller overlades til Voldgift, afgøre den ved Kendelse, efter at de Oplysninger, som anses fornødne og hensigtsmæssigt kan erhverves, er tilvejebragt. Hører Tvisten ifølge den øvrige Lovgivning under Landvæsenskommissionens Paakendelse, træder Udskiftningskommissionen i den nævnte Kommissions Sted. Under Behandlingen af saadan Tvist fratræder Udskiftningsformanden og tiltræder Sysselmanden som Formand for Kommissionen.

Kapitel 9, Anke og Gennemsyn, bestemmer, at Udskiftning saavel som derunder afgiven Kendelse, Skøn og Bestemmelse kan indankes til Prøvelse ved Overudskiftningskommissionen. Denne bestaar af Dommeren som Formand og 4 Medlemmer tillige med 4 Suppleanter, der for hver Sag udmeldes af Amtmanden blandt de foran nævnte 24 Personer.

Forinden Udskiftningen, helt eller delvis, er afsluttet, kan Anke i Regelen ikke finde Sted. Ankefristen er tre Maaneder fra Forretningens Slutning. Oprensning kan ikke finde Sted. Naar betimelig Anke er sket, stilles Udskiftningens Afslutning eller Ikrafttræden i Bero.

Antager en Lodsejer, at der ved Udskiftning er indløbet Fejl i Kortet, Beregningerne eller Maalingsarbejderne, kan han inden tre Maaneder fra Forretningens Slutning forlange Gennemsyn hos Amtet, der kan antage en anden Udskiftningsformand eller en anden kyndig Mand til Bistand ved Gennemsynet. Findes der ved Gennemsynet Fejl, som har haft ikke blot uvæsentlig Indflydelse paa Udlodningen, paa lægger Ministeriet Udskiftningsformanden inden en vis Frist at rette de paa pegede Fejl og derefter i Medfør af de foretagne Rettelser at foranstalte Udlodningen omgjort. Forlangende af Gennemsyn standser ikke Udskiftningens Ikrafttræden. Foranlediger det foretagne Gennemsyn Omlodning, kan Omlodningen og de under den trufne Bestemmelser saavel som Udskiftningen for øvrigt, for saa vidt den er berørt af Omlodningen, paaankes inden tre Maaneder fra Omlodningens Slutning.

I Kapitel 10, Omkostningernes Udredelse, fastsættes, at Statskassen udreder den Godtgørelse, som tilkommer Udskift-

ningsformand, dennes Medhjælper, Dommer, Sysselmand og Medlemmer af Udskiftningskommission og Overudskiftningskommission, med Undtagelse af Halvdelen af Dagpengene under Arbejdet paa Aastedet. Alle andre Omkostninger ved Udskiftningsforretning udredes af Fælligets vedkommende; den Del deraf, som falder paa Statens Fæstegods, bæres af vedkommende Fæstere.

De Omkostninger, der ikke afholdes af Statskassen, udredes efter gamle Marketal udelukkende af den eller dem, som har forlangt Forretningen, naar vedkommendes Forlangende findes aabenbart ubeføjet, naar der nægtes Forretningen Fremme paa Grund af en vedkommende tilregnelig Formfejl, eller naar Udskiftningsbegæringen frafalder. Det samme gælder ved Anke til Overudskiftningskommissionen de nævnte Omkostninger, naar Udskiftningen ved Overudskiftningskommissionen ikke bliver væsentlig forandret, eller naar Anke frafalder.

Ellers fordeles de nævnte Omkostninger mellem Lods-ejerne. Med Hensyn til Fordelingen opføres en Række vejledende Regler.

Berøres Brugsret af Udskiftning, kan der paalægges den brugsberettigede en Del af Omkostningerne, fastsat skøns-mæssigt efter Brugsrettens Værdi og den Forøgelse, denne har vundet.

I det sidste Kapitel, Kapitel 11, i 2. Afsnit gives der forskellige Regler, hvoraf blot skal nævnes en enkelt, nemlig den, at ingen kan fraskrive sig Retten til at kræve Udskiftning, og at Overenskomster, hvorved der opstilles Hindringer for Udskiftning, erklæres ugyldige.

Lovens 3. Afsnit handler om Udskiftning af Udmark, hvorom der, som nævnt før, allerede er en gammel Lov. Der gives saaledes i Kapitel 12 en Adgang til mindelig Udskiftning, som allerede nu findes i Lov af 4. Marts 1857. Udmark kan udskiftes eller deles i mindre Fællig (Haugeparter) ved mindelig Forening, naar alle vedkommende Ejere er enige, og naar der erhverves Samtykke fra Brugere, Panthavere, Servituthavere og Indehavere af andre begrænsede Rettigheder i Ejendommen, for saavidt de berøres af Udskiftningen. Overenskomsten skal oprettes skriftlig og tinglæses.

Tilsvarende Regler gælder om Sammenlægning af Haugeparter saavel som om Udskiftning og Sammenlægning af Herligheder eller Brugsrettigheder (derunder Tørveskærsrettigheder), som er i Fællig.

Kapitel 13 giver Regler om offentlig Udskiftning, der skal vedtages paa Grandestævne. Derefter kan Udskiftningen i visse Tilfælde straks foretages af Sysselmanden, i andre Tilfælde derimod først, efter at Sagen har været forelagt Landvæsenskommissionen. Ogsaa disse Regler svarer i det hele til de nugældende.

I 4. Afsnit begrænses Gyldigheden af Loven til 5 Aar. Spørgsmaalet om dens Forlængelse skal forelægges Lagtinget senest i den ordentlige Samling 1931.

Endelig bemyndiges Justitsministeren til at anvende i alt 150 000 Kr. til Afholdelse af de Udgifter, Loven paa-lægger Statskassen, herunder til den deri omhandlede Udflytningshjælp.

Lovforslaget fik i begge Ting en velvillig Modtagelse fra alle Partier; det i Landstinget nedsatte Udvalg indstillede det uforandret til Vedtagelse, som det var forelagt.

44. Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 4523 —C. Sp. 1691, 1849, 1869].

Fremsat i *Folketinget* $2^{\circ}/_1$ (F. Sp. 4293). 1. Beh. $1^2/_1$ (F. Sp. 5017). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen [Form.], Olufson, Jensen [Lillering] [Sekr.], Jørgensen, J. P. Jensen, Hans Rasmussen, Kyed, Hedegaard, Henrik Jensen, Raunkjær, A. C. D. Petersen, Hendriksen, Reedtz-Thott, Mads Larsen og Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 2549) afgiven $2^7/_3$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $2^{\circ}/_3$ (F. Sp. 6452). 3. Beh. $2^{\circ}/_3$ (F. Sp. 6502). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3^1/_3$ (L. Sp. 1869). 2. Beh. $3^1/_3$ (L. Sp. 1888). 3. Beh. $3^1/_3$ (L. Sp. 1898). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2641) afgiven $3^1/_3$. Eneste Beh. $3^1/_3$ (F. Sp. 6668). Loven stadfæstet 10. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 109).

Loven har følgende Indhold:

§ 1. Saafremt det ved en ved Landbrugsministerens Foranstaltning foretagen Bedømmelse eller Undersøgelse, jfr. ogsaa § 9, 5. Stykke, i Lov Nr. 129 af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m., maatte vise sig, at lurmærket Smørs Kvalitet, Pakning eller Emballage, derunder Pergamentpapir, ikke opfylder de Krav, der stilles efter Regler fastsatte af Landbrugsministeren i Henhold til en af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation efter Samraad med Dansk Mejeristforening foretagen Indstilling, er Landbrugsministeren bemyndiget til at fratage det paagældende Mejeri Retten til at benytte Lurmærket for en kortere eller længere Tid saavel som til at paalægge Mejeriet Bødeansvar, jfr. §§ 4—5.

Landbrugsministeren bemyndiges derhos til i Henhold til en af Mejeriforeningernes Fællesorganisation efter Samraad med Mejeristforeningen foretagen Indstilling at udstede og ændre Bestemmelser, hvori paabydes:

- a t Smør kun maa udføres her fra Landet, naar Pakningen — foruden en passende Godvægt — indeholder den paa Emballagen, eventuelt Kontroledlerne, efter nærmere af ham foreskrevne Bestemmelser angivne Salgsnetto-vægt,
- a t lurmærket Smør til Udførelse i øvrigt mærkes paa Embal-lagen, eventuelt paa Kontroledlerne, som af ham maatte foreskrives,
- a t Smør i Pakninger, fra hvilke nogen Del af Smørret er fjernet, eller til hvilke noget Smør er lagt, efter at Smørret er forsynet med Kontroledlerne, ikke maa udføres her fra Landet.

Landbrugsministeren bemyndiges til at lade udtage og tilbageholde de til Bedømmelse eller Undersøgelse fornødne Prøver, jfr. 1. Stykke, samt til at føre Kontrol med, at de i Medfør af denne Lov givne Bestemmelser overholdes.

§ 2. Det et Mejeri paahvilende Ansvar for, at Netto-vægten er angivet paa Emballagen, og at Smørrets Vægt, foruden en passende Godvægt, jfr. § 1, svarer til den angivne Nettovægt, overgaar til Grossist, Eksportør eller Eksportforening, naar Pakningen af eller for vedkommende er mærket

til Salg eller Udførsel eller har henstaaet paa vedkommendes Lager i 48 Timer. Saafremt Mærkningen til Salg eller Udførsel foretages paa et Mejeri, er dette ogsaa ansvarligt.

§ 3. Det er forbudt at tilvirke, indføre, udføre, transitere, fordele, falbyde eller forhandle lurmærket Smør, som indeholder mindre end 80 pCt. Smørfedt. — De i § 2 i Lov Nr. 129 af 12. April 1911 indeholdte Bestemmelser (om Indhold af Vand-, Farve- og Konserveringsstoffer i Smør) gælder ogsaa ved Fordeling. — Tilvirkning af Fedtemulsioner af hvilken som helst Art maa ikke finde Sted i de til Mejerivirksomhed hørende Lokaler eller i Lokaler, der staaer i Forbindelse hermed. — Landbrugsministeren bemyndiges i øvrigt til, efter Indstilling af Mejeriforeningernes Fællesorganisation efter Samraad med Mejeristforeningen, at fastsætte de Bestemmelser, hvorefter Fremstillingen af Fedtemulsioner kan finde Sted, samt til at forbyde saadan Fremstilling, saafremt det skønnes, at denne er i Strid med Mejeribrugets Interesser.

§ 4. Naar en Virksomhed gør sig skyldig i Overtrædelse af de i denne Lov eller Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. indeholdte Forskrifter eller af de i Medfør af disse Love eller af Lov af 11. Marts 1921 om Udførsel af Ost m. m. eller af § 6 i Lov af 5. April 1904 om Foranstaltninger til Bekæmpelse af Tuberkulose hos Hornkvæg og Svin eller af Lov af 21. December 1923 om Udførsel af Tørmælk m. m. givne Bestemmelser, skal den paagældende Virksomheds Ejer eller Bruger gøres ansvarlig. Saafremt Ejeren eller Brugeren er et Andels-, Aktieselskab eller lignende, og Overtrædelsen kun medfører Bødestraf, skal Virksomheden ved Formanden for Selskabets Bestyrelse drages til Ansvar. Bøderne kan inddrives ved Udpantning.

§ 5. Bøder for Overtrædelse af de i § 4 omhandlede Bestemmelser paalægges af Landbrugsministeren, der ogsaa træffer Bestemmelse om Konfiskation af de lovstridige eller ikke behørigt mærkede Varer, jfr. § 6 i nærværende Lov og §§ 27 og 28 i Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m., medmindre Landbrugsministeren ønsker Sagen afgjort ved Domstolene. Det staaer den paagældende frit for inden 14 Dage, efter at Landbrugsministerens Afgørelse er tilgaaet ham, at forlange

Sagen undergivet Domstolenes Afgørelse, og Sagerne behandles da som offentlige Politisager.

§ 6. Overtrædelser af de i denne Lov indeholdte Forskrifter saavel som af de i Medfør af denne Lov og af Lov Nr. 119 af 11. Marts 1921 om Udførsel af Ost m. m. givne Bestemmelser straffes med Bøder fra 20 Kr. til 2 000 Kr. Bøderne tilfalder Statskassen. Varer, der ikke opfylder den i § 3, 1. Stykke, indeholdte Bestemmelse, konfiskeres til Fordel for Statskassen. I Tilfælde af, at et til Kontrol antaget Mejeri handler i Modstrid med de i § 3 i denne Lov givne Bestemmelser, er Landbrugsmministeren berettiget til at fratage Mejeriet Retten til at benytte Lurmærket og til gennem Politiet at faa tilbageleveret Restbeholdningen af de til Mejeriet udleverede med Lurmærket forsynede Genstande.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne og træder i Kraft 5 Maaneder efter dens Bekendtgørelse i Lovtidende.

Lovforslagets Fremkomst er foraarsaget af den stærke Konkurrence, navnlig fra New Zealands og Australiens Side, som vor Smørudførsel i de senere Aar har mødt paa det engelske Marked, og er foranlediget af en Indberetning fra Statskonsulent Faber, medfulgt som Bilag til Lovforslaget, hvori han understreger, i hvor høj Grad det gælder om at arbejde for, at de danske Landbrugsprodukter fremkommer ikke alene i en kvalitetsmæssig, men ogsaa handelsmæssig god Stand, saaledes at der i den kommende Tid, hvor Konkurrencen vil blive stærkere end nogen Sinde tidligere, ikke findes nogen Grund til at beklage sig over den. Man har derfor anset det for paakrævet, at Fordringerne til det Smør, der udføres her fra Landet, paa forskellig Maade skærpes for derved at fremskynde den naturlige Udvikling.

Om Lovforslagets Indhold og om de Bestemmelser, der eventuelt kan tænkes iværksat til Opnaaelse af det her omtalte Formaal, er der ført Forhandlinger med Landbrugets Organisationer, der har givet Tilslutning til Lovforslaget.

Det af Ministeren i Folketinget fremsatte Lovforslag afveg paa forskellige Punkter fra den foran gængivne Lov, idet det ændredes efter Forslag af Udvalget. Lovforslagets § 1 fik saaledes en ny Affattelse, som navnlig deri afveg fra Lovforslaget, at alle de Foranstaltninger, Landbrugsmministeren eventuelt skal træffe i Henhold til denne Lov, nu skal ske efter Indstilling af Mejeriernes Fællesorganisation i Stedet for, som angivet i Forslaget, med Tilslutning fra nævnte Organisation. Endvidere indstillede Udvalget, at Mejeriernes

Fællesorganisation, før den afgiver nogen Indstilling til Ministeriet, skal søge Samraad med Dansk Mejeristforening.

Udvalget foreslog derhos at stryge 2. Stykke i § 1, hvori Landbrugsministeren bemyndigedes til at paabyde, at Mejerier, der ønsker at erhverve Retten til at benytte Lurmærket, skal have en ugentlig Produktion, der ligger over en af ham med Tilslutning af Mejeriforeningernes Fællesorganisation nærmere fastsat Størrelse. Det bemærkes i Betænkningen, at Landbrugsministeren i Henhold til § 9 i Loven af 12. April 1911 vil være i Stand til at ændre Reglerne om de lovbestemte Smørbedømmelser saaledes, at Mejerier, hvis Eksportkvantum Smør ligger under et nærmere fastsat Minimum, ikke vil kunne faa Ret til at benytte Lurmærket.

Dernæst udgik i § 2 en Bestemmelse, hvorefter Ministeren kunde bestemme, hvorledes der skulde forholdes med Smør, der ikke holder den paa Emballagen angivne Nettovægt, „idet Ministeren i Henhold til den foreslaede nye § 1, Stykke 4, vil være i Stand til at udarbejde Regler for, hvorledes der skal forholdes med undervægtigt Smør.“

Fremdeles ændredes 3. Stykke i § 3, der omhandler Fabrikationen af den saakaldte „Kalvefløde“, og ligeledes undergik Bødebestemmelserne nogle Ændringer.

I Betænkningen udtaltes, at „Udvalget har haft under Overvejelse, om der kunde afgives nærmere Regler for Fastsættelsen af Godvægt, men har opgivet at stille Forslag herom, da det maa erkendes at støde paa forskellige Vanskeligheder at præcisere saadanne Regler. Udvalget forudsætter, at der ved Godvægt forstaas den Vægt, der medgaar til Svind under Forsendelsen, og Udvalget forudsætter, at der i Reglerne fastsættes den Minimums-Godvægt, som Mejerierne skal svare til.“ Endvidere har „Udvalget ikke ment at burde stille Forslag om Datomærkning, som af Landbrugsraadets Smørudvalg foreslaaet, men har formet § 1, Stykke 4, saaledes, at Uge- eller Datomærkning kan paabydes, hvis saadan Mærkning skønnes hensigtsmæssig.“

I Betænkningen udtaltes fra enkelte Medlemmer Betænkelighed ved uden nærmere Overvejelse at vedtage Lovforslaget eller enkelte af dets Bestemmelser, men de paagældende Medlemmer sluttede sig dog til det, og Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

I Landstinget vedtoges efter Forslag af Rasmus Nielsen Bestemmelsen i § 3 om, at Tilvirkning af Fedtemulsioner maa ikke finde Sted i de til Mejerivirksomhed hørende Lokaler eller i Lokaler, der staar i Forbindelse hermed, og denne Ændring accepteredes af Folketinget ved eneste Behandling.

45. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet, jfr. Lov Nr. 217 af 21. April 1921. (Landbrugsministeren). [A.Sp. 3537—C. Sp. 1785, 1855].

Fremsat i *Folketinget* $^{20}_{11}$ (F. Sp. 2334). 1. Beh. $^{17}_{12}$ (F. Sp. 3448). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andreasen, Hækkerup [Form.], J. P. Jensen, Jensen [Lillering], Jørgensen, P. Andersen, Martin Hansen, Thorhauge, Elgaard, Rytter, Svend Nielsen, Ulrich, Reedtz-Thott, Kr. Pedersen [Sokr.] og H. C. Hansen). Betænkning (B. Sp. 2315) afgiven $^{25}_{3}$. (Ordfører: Hækkerup). 2. Beh. $^{29}_{3}$ (F. Sp. 6464). 3. Beh. $^{30}_{3}$ (F. Sp. 6514). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{31}_{3}$ (L. Sp. 1890). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Frandsen, Frøkjær, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], Kr. Johansen, Kloppenborg-Skrumsager, Knop, Jørgen Møller, Rasmus Nielsen [Form.], Johannes Pedersen, A. O. Rasmussen og S. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 2715) afgiven $^{31}_{3}$. (Ordfører: Rasmus Nielsen). 2. Beh. $^{31}_{3}$ (L. Sp. 1900). 3. Beh. $^{31}_{3}$ (L. Sp. 1903). **Loven stadfæstet 10. April 1926.** (Lov-Tid. Nr. 113).

Den vedtagne Lov har følgende Indhold:

§ 1. Ved Udløbet af Leje- eller Forpagtningstiden for de i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919, jfr. Lov Nr. 217 af 21. April 1921, omhandlede Huse har Brugeren Ret til at kræve Brugsforholdet fornyet for Tidsrummet indtil 1. April 1935. Kan der ikke opnaas Enighed mellem Ejer og Bruger om den fremtidige Brugsafgift, fastsættes denne af den i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 § 17 omhandlede Kommission. Afgiften maa dog ikke overstige 4 pCt. af den for Ejendommen til enhver Tid ansatte Skyldværdi. Findes ingen særlig Vurdering, bliver en Fordeling af Hovedejendommens samlede Skyldværdi at foretage af Vurderingsraadet.

§ 2. Bestemmelserne i § 1 kommer dog ikke til Anvendelse, saafremt Ejeren ved et bestaaende Brugsforholds Ophør ønsker selv at bebo og drive Bruget eller at overdrage denne Ret til et af sine Børn, Svigerbørn eller Stifbørn. Endvidere kan Ejeren, hvis han ønsker at disponere over Ejendommen paa anden Maade end ved at forny Brugsfor-

holdet med den hidtidige Bruger, indbringe Spørgsmaalet om Brugsforholdets Fornyelse for den foran omhandlede Kommission. Hvis Kommissionen finder de af Ejeren fremførte Grunde for ikke at ønske Brugsforholdet fornyet fyldestgørende, er Kommissionen berettiget til at fritage Ejeren for at forny Brugsforholdet.

§ 3. Bestemmelserne kommer heller ikke til Anvendelse, saafremt Ejeren ved et bestaaende Brugsforholds Udløb ønsker at afhænde Bruget. I saa Fald har dog Brugeren Forkøbsret til Bruget til den Pris, som Ejeren kan opnaa hos en anden, med Fradrag i Købesummen af et saa stort Beløb, som han ved Fratrædelse af Bruget vilde have til gode for udførte Forbedringer.

§ 4. Ved Brugers Død har hans efterlevende Enke Ret til at indtræde i hans Rettigheder og Forpligtelser overfor Ejeren.

§ 5. Bestemmelserne om Brug af Huse paa Landet i Loven af 1919 §§ 17—29, i Lov Nr. 217 af 21. April 1921 og i nærværende Lov kommer ogsaa til Anvendelse paa de under et Gods hørende Landbrugsejendomme med et Tilliggende af 1 Td. Hartkorn og derover, dog under 2 Tdr. Hartkorn, for saa vidt vedkommende Ejendomme ikke i Henhold til Bevilling i Anledning af Hoveiets Afskaffelse eller i Medfør af Lov af 19. Februar 1861 § 2 af Ejeren er udtaget til fri Raadighed som over Hovedgaardsjord, eller for saa vidt de ikke benyttes til Tjenestehuse eller er givet i Leje eller Forpagtning til Ejers private Tjenestemænd, eller der til Bruget er knyttet andet Erhverv, eller Bygningerne er af en saadan Størrelse, at Bruget faar Karakter af Lystejendom.

§ 6. Bestemmelserne i Loven af 1919, i Lov Nr. 217 af 21. April 1921 og i nærværende Lov kommer heller ikke til Anvendelse i de Tilfælde, hvor Ejeren af et Hus paa Landet, der ikke tillige ejer anden fast Ejendom paa Landet med et Tilliggende af $\frac{1}{2}$ ha eller derover, ønsker at give Huset i Brug til anden Mand.

§ 7. Loven gælder ikke for Færøerne.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag, hvis Titel var Forslag til Lov om Fæsteejendomme og Brug af Huse paa Landet, stemmede i alt væsentligt med det i Rigsdagssamlingen 1923—24 og tidligere Rigsdagssamlinger ved privat Initiativ i Folketinget fremsatte Lovforslag, se Aarvog 1923—24, Side 360. Formaalet med dette Forslag var at sikre Brugere

af tidligere Fæstegods, der er indtaget til fri Raadighed, og af Lejehuse paa Landet, som anvendes til Husmandsbrug, og som har et Tilliggende af mindst $\frac{1}{2}$ ha, samt de til et Gods hørende Huse paa Landet, der har et mindre Jordtilliggende end $\frac{1}{2}$ ha, naar de anvendes til Husmandsbrug eller er givet i Brug til en Person af Landarbejderstanden, medmindre Brugsforholdet er vederlagsfrit, eller Brugeren staar i fast Tjenesteforhold til Ejeren, en Ret til fremtidig Leje i Lighed med den, de har haft tidligere, og samtidig sikre disse Brugeres Efterkommere samme Rettighed, som de nuværende Brugere har. I saa Henseende bestemte Lovforslaget, at hvis en af de omhandlede Ejendomme er givet i Livsfæste, har ved Fæsteforholdets Ophør paa Grund af Fæsterens eller hans Enkes Død det af Fæsterens Børn, Stifbørn eller Svigerbørn, som Fæsteren eller hans Enke ved en skriftlig Erklæring har udpeget, Ret til at forlange sig Ejendommen overdraget i Livsfæste mod en Afgift, der i Mangel af mindelig Overenskomst fastsættes af de i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet omhandlede Kommissioner under Appel til den i samme Lovs § 14 nævnte overordnede Kommission. — Er en af de omhandlede Ejendomme givet i Brug paa Aaremaal, har ved Kontraktens Udløb Brugeren, hans Enke eller, hvis begge er døde, et af Brugeren Børn, Stifbørn eller Svigerbørn, som af Brugeren eller hans Enke er udpeget ved en Erklæring som foran nævnt, Ret til at forlange Brugsforholdet fornyet for et lige saa langt Aaremaal som i Kontrakten fastsat mod en Afgift, der i Mangel af mindelig Overenskomst ligeledes fastsættes af de ovennævnte Kommissioner under Appel som ovenfor fastsat.

Det andet Hovedformaal var at sikre disse Brugere, at der paa Ejendommene findes forsvarlige Bygninger. Herom bestemte Lovforslaget, at hvis de til en af de omhandlede Ejendomme hørende Bygninger helt eller delvis gaar til Grunde ved Brand, Storm eller anden ulykkelig Hændelse eller ved Ælde kommer i en Tilstand, der gør dem ubrugelige efter deres Bestemmelse, og dette ikke skyldes Forsømmelse fra Brugeren Side, er Brugeren berettiget til at forlange, at Ejeren lader Bygningerne genopføre. Vægrer Ejeren sig ved at genopføre Bygningerne, kan Brugeren henvende sig til de foran omhandlede Kommissioner, der eventuelt ved Kendelse kan paalægge Ejeren at genopføre Bygningerne, dog at Ejeren, hvis disse koster betydelig mere end Forsikringssummen, ved Kendelse kan faa en vis Forhøjelse af Afgiften.

Ved 1. Behandling anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Andreasen), medens de andre Partiers Ordførere (Martin Hansen for Venstre, Ulrich for de

Konservative og Kr. Pedersen for de Radikale) udtalte sig imod Lovforslagets Indhold, men erklærede sig villige til at drøfte Sagen i et Udvalg.

I Udvalgets Betænkning udtaltes, at det viste sig umuligt at opnaa almindelig Tilslutning i Udvalget til begge det forelagte Lovforslags Formaal eller at skabe et Flertal derfor. Derimod opnaaedes der hos et Flertal i Udvalget Enighed om den Affattelse af Lovforslaget, som findes udtrykt i den foran gengivne Lov — idet dog et Par Bestemmelser indsattes ved 3. Behandling —, og Flertallet (Udvalget undtagen de konservative Medlemmer) stillede Forslag om en saadan ny Affattelse af Lovforslaget.

Det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at det „mener, at en saadan Særlovgivning som den, man her er inde paa, er forkastelig. Ganske vist er Forslaget, som Flertallet er enedes om, i den Grad afvigende fra Regeringsforslaget, at end ikke Overskriften er blevet tilbage, men Flertalsindstillingen gaar dog videre, end vi mener forsvarligt overfor den private Ejers grundlovsmæssige Ret.

Mindretallet kan tiltræde, at den højeste Afgift, der maa tages af disse Brug, bliver fastsat til 4 pCt. af den til enhver Tid gældende Ejendomsskyldværdi, ligesom Mindretallet kan anbefale, at der gives Brugeren Forkøbsret, saafremt Ejeren vil sælge Ejendommen. Endvidere finder vi det rimeligt, at Ejendomme mellem 1 og 2 Tdr. Hartkorn falder med ind under Loven med de Forbehold, der af Hensyn til disse Brugs forskellige Karakter selvsagt maa tages.“

I Henhold hertil stillede Mindretallet Underændringsforslag om en anden hertil svarende Affattelse af § 1 og om at lade §§ 2 og 3 udgaa. Dette forkastedes imidlertid ved 2. Behandling med 82 Stemmer mod 17, hvorefter Flertallets Forslag vedtoges med 78 Stemmer mod 19.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 88 Stemmer mod 17.

I Landstinget anbefaledes Lovforslaget af de 3 Partiernes Ordførere (Rasmus Nielsen for Venstre, Jensen [Aale] for Socialdemokraterne og Jeppesen [Drusebjerg] for de Radikale), medens de Konservatives Ordfører (S. Rasmussen), som erklærede ikke at kunne gaa med til 3 af Paragrafferne, ønskede det prøvet i Udvalg. I dette indstillede de 3 Partier Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens de konservative Medlemmer stillede samme Ændringsforslag, som opstilledes af deres Meningsfæller i Folketinget. Forslaget forkastedes med 44 Stemmer mod 9, og ved 3. Behandling vedtoges Loven med 46 Stemmer mod 8.

46. Lov om Ændring i Lov af 18. April 1925 om Afvanding af Marsken ved Tønder. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3529—C. Sp. 37, 89].

Fremsat i *Folketinget* $20/11$ (F. Sp. 2333). 1. Beh. $26/11$ (F. Sp. 2498). 2. Beh. $1/12$ (F. Sp. 2592). 3. Beh. $4/12$ (F. Sp. 2808). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $9/12$ (L. Sp. 497). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Degnbol, Gregersen, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch, Jepsen Christensen [Form.], Jensen [Aale], Kr. Johansen, Kloppenborg-Skrumsager, J. Chr. Møller, Jørgen Møller, Johannes Pedersen, S. Rasmussen og Stensballe.) Betænkning (B. Sp. 125) afgiven $17/12$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $18/12$ (L. Sp. 638). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 653). **L o v e n s t a d f æ s t e t 23. D e c e m b e r 1925.** (Lov-Tid. Nr. 327).

Ved Loven nedsættes Renten af de Statslaan, som ifølge Loven af 1925 ydedes Lodsejerne mod Garanti af Amtsrepartitionsfonden for Tønder Amt i Anledning af Marskens Afvanding. Ved Loven af 1925 sattes der en aarlig Ydelse af 7 pCt., hvoraf 6 pCt. beregnes som Rente, Resten som Afdrag, men det ændres nu til en aarlig Ydelse af 7 pCt., hvoraf $\frac{1}{2}$ pCt. under Nationalbankens til enhver Tid gældende Diskonto, dog ikke ud over 6 pCt., beregnes som Rente. Fra det Tidspunkt, da Finansministeren benytter den ham i Loven af 1925 givne Bemyndigelse til at udstede Statsobligationer, vil Renten dog være at fastsætte af Finansministeren i Forhold til den effektive Rente af Obligationerne, medens Resten af Ydelsen beregnes som Afdrag.

Lovforslaget fremkom efter Andragende fra Bestyrelsen for Digelaget, der henviste til, at Nationalbankens Diskonto, da Loven blev vedtaget, var 7 pCt., medens Diskontoen nu er $5\frac{1}{2}$ pCt., saaledes at Loven, der før krævede en lavere Rente end Diskontoen, nu kræver en Rente, der er højere end Diskontoen, og at Pengeforholdene i det hele for Tiden er vanskelige.

Lovforslaget, der i Folketinget ikke var Genstand for Udvalgsbehandling, henvistes i Landstinget til Udvalg af Hensyn til, at der nylig har fundet Afstemning Sted mellem Kogrepræsentanterne angaaende Afvandingssagens Gennemførelse paa de i Loven fastsatte Betingelser, og at der med Henblik paa denne Afstemnings Resultater var en Del

Spørgsmaal, som bedst lod sig besvare i et Udvalg. I dettes Betænkning udtales, at det har vist sig, at denne Afstemning, der udviste et Resultat paa 46 Stemmer for og 33 Stemmer imod Afvandingen, ikke har nogen retslig Betydning for Sagens Gennemførelse, men kun har været af vejledende Art for Digelagets Bestyrelse. Udvalget indstillede derfor Lovforslaget uforandret til Vedtagelse.

---

47. Lov om Ændringer i Lov Nr. 94 af 1. April 1925 om Grundforbedringslaan. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3089—C. Sp. 27, 53].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{10}$ (F. Sp. 1162). 1. Beh. $\frac{10}{11}$ (F. Sp. 2246). 2. Beh. $\frac{20}{11}$ (F. Sp. 2337). 3. Beh. $\frac{24}{11}$ (F. Sp. 2378). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{11}$ (L. Sp. 419). 2. Beh. $\frac{2}{12}$ (L. Sp. 460). 3. Beh. $\frac{4}{12}$ (L. Sp. 470). Loven stadfæstet 15. December 1925. (Lov-Tid. Nr. 321).

Ved Loven ændres den Landbrugsministeriet ved § 1 i Lov Nr. 94 af 1. April 1925 (se Aarvog 1924—25 S. 108) givne Bemyndigelse til for Finansaaret 1925—26 at anvende 300 000 Kr. til Udlaan til Grundforbedring af Ager og Eng saaledes, at der for nævnte Tidsrum kan anvendes i alt 600 000 Kr. til omhandlede Formaal. — Laan i Henhold til fornævnte Lov af 1. April 1925 kan som Regel kun tilstaaes paa Betingelse af, at det paagældende Grundforbedringsarbejde fuldføres inden den 15. Maj 1926.

Den sidste Bestemmelse er motiveret ved, at de paagældende Arbejder skal ses som et Bidrag til Afhjælpning af Arbejdsløsheden i Vinteren 1925—26, men Ministeren lovede under Forhandlingen, at der ved Praktiseringen af denne Regel skulde blive taget rimeligt Hensyn til de foreliggende Forhold. Ligeledes udtalte Ministeren, at Laanene — ogsaa af Hensyn til Arbejdsløsheden — ogsaa vilde kunne komme større Ejendomme til gode, medens de tidligere Laan er ydet til smaa Ejendomme.

Det fremsatte Lovforslag lød paa en Forhøjelse af Beløbet til 500 000 Kr., men Landbrugsministeren stillede i Henhold til fremkomne Udtalelser Ændringsforslag om at ændre det til 600 000 Kr.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

48. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1920 om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3533—C. Sp. 73, 93].

FremSAT i *Folketinget* 20/11 (F. Sp. 2333). 1. Beh. 26/11 (F. Sp. 2500). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen [Form.], Haurum, Jensen [Lillering], Olufson, Vilhelm Rasmussen, Weygaard, Hedelund, Jensen [Broby], Jens Clausager, C. O. Pedersen, Svend Nielsen, A. C. D. Petersen, Ulrich, Kr. Pedersen [Skr.] og Nis Nissen). Betænkning (B. Sp. 119) afgiven 15/12. (Ordfører: J. P. Jensen). 2. Beh. 17/12 (F. Sp. 3437). 3. Beh. 17/12 (F. Sp. 3445). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 18/12 (L. Sp. 640). 2. Beh. 19/12 (L. Sp. 654). 3. Beh. 19/12 (L. Sp. 656). **Loven stadfæstet 23. December 1925.** (Lov-Tid. Nr. 326).

Ved Loven ændres de i § 20 i Lov af 14. April 1920 indeholdte Regler om Beregningen af Dyrlægers Befordringsgodtgørelse for Rejser i det offentlige Tjeneste, idet der som fremtidig gældende Regel bestemmes, at naar en Dyrlæge foretager Rejser i det offentlige Tjeneste udover 2 km fra sin Bopæl og udenfor den By, i hvilken han er bosat, tilkommer der ham Befordringsgodtgørelse, der, saafremt egen Befordring benyttes, fastsættes af Landbrugsministeren efter Forhandling med Finansministeren. Godtgørelsen skal fastsættes til et vist Beløb pr. paabegyndt løbende Kilometer, og der skal angives et vist passende Mindstebeløb for kortere Rejser. Benyttes lejet Befordring, betales denne efter Regning, dog ikke udover den almindelige lokale Vognmandstakst. Naar Jernbane benyttes, tilkommer der Dyrlægen Befordringsgodtgørelse efter 2den Klasses Jernbanetakst.

Den Bestemmelse, som om Befordringsgodtgørelsen findes i Loven af 1920, gaar ud paa, at der for Rejser udover 2 km fra Dyrlægens Bopæl tilkommer Dyrlægen Befordringsgodtgørelse, svarende til den paa de forskellige Egne af Landet for Læger gældende Kørselspris, der amtsvis fastsættes af Justitsministeren for 3 Aar ad Gangen. For Tiden 1. April 1924 til 31. Marts 1927 er fastsat en Godtgørelse af 40 Ø. pr. paabegyndt løbende km, mindst 4 Kr. for en Rejse, men det stærkt svingende Prisniveau har gjort det ønskeligt at komme bort fra den 3-aarige Regulering, ligesom det findes paakrævet at komme til en Nedsættelse af de store Beløb, der for Statskassen medgaar hertil, i hvilken Henseende det oplystes, at

der under Mund- og Klovesygeepidemien er udbetalt ca. 1 Mill. Kr. i Befordringsgodtgørelse. Det er efter Ministerens Udtalelse Tanken at nedsætte den fra 40 Ø. til 30 Ø. pr. km.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag indeholdt desuden et Forslag om, at de i Medfør af Lov Nr. 156 af 14. April 1920 om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene ikendte Bøder tilfalder Statskassen, medens de nu tilfalder Kommunerne. Dette vakte nogen Betænkelighed hos enkelte Medlemmer, og det udtaltes i Folketingsudvalgets Betænkning, at en Del af Udvalgets Medlemmer ønskede Oplysninger om den samlede Sum af de Bøder, der er idømt for Overtrædelse af Bestemmelserne i Loven af 14. April 1920 og Loven af 18. April 1925 om Tillæg til førstnævnte Lov. Derefter havde Landbrugsministeren hos samtlige Politimestre i Landet udbedt sig disse Oplysninger. Men da der rimeligvis vilde hengaa længere Tid, før de ønskede Oplysninger fremkommer, og da Landbrugsministeren ønskede Lovforslaget hurtigt gennemført, tiltraadte han efter Udvalgets Henstilling et Ændringsforslag om at lade dette Forslag udgaa. Det tilføjes, at der var oprindelig i Udvalget ikke Enighed om at foreslaa Bortfald af det, men for at opnaa et hurtigt Resultat enedes Udvalget herom.

49. Lov om Foranstaltninger til Udryddelse af Oksebremselarven. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3545 —C. Sp. 55, 141].

Fremsat i *Landstinget* ²⁵/₁₁ (L. Sp. 377). 1. Beh. ⁴/₁₂ (L. Sp. 486). 2. Beh. ⁹/₁₂ (L. Sp. 491). 3. Beh. ¹¹/₁₂ (L. Sp. 504). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹⁵/₁ (F. Sp. 4074). 2. Beh. ¹⁹/₁ (F. Sp. 4079). 3. Beh. ²¹/₁ (F. Sp. 4173). **L o v e n s t a d f æ s t e t 9. F e b r u a r 1 9 2 6.** (Lov-Tid. Nr. 20).

Loven gaar ud paa i 5 Aar, indtil Udgangen af Aaret 1930, at give Landbrugsministeren Bemyndigelse til, naar han skønner det paakrævet, at paabyde, at enhver Kreaturholder sørger for Udryddelse af de i hans Besætning forekommende Oksebremselarver.

Det videre Indhold af Loven stemmer med Loven af 21. December 1923 om det samme Emne (se Aarvog 1923—24 Side 101).

I Bemærkningerne til det forelagte Lovforslag oplyses, at de i Henhold til Loven af 1923 foretagne Foranstaltninger har givet gode Resultater, men at det er nødvendigt at fort-

sætte, bl. a. paa Grund af, at Mund- og Klovesygen det sidste Aar har lagt store Hindringer i Vejen for en rationel Udryddelse af Larven, ligesom man ogsaa maa regne med, at det vil ske senere.

Udryddelsen af Larven blev i 1923 ikke særlig grundig gennemført paa Grund af, at den dagældende Lov af 8. Marts 1923 blev vedtaget paa et saa sent Tidspunkt, at det ikke var muligt at tilrettelægge Udryddelsen saa godt som ønskeligt. Ifølge Opgørelser, som Landbrugsministeriet indkaldte fra samtlige Amter, blev der udryddet Oksebremselarver i 124 893 Besætninger, bestaaende af 1 272 644 Dyr. I 1924 blev der ifølge lignende Oplysninger foretaget Udryddelse af Larven i 178 044 af Landets 193 247 Besætninger. Besvarelserne er indkommet fra alle Kommuner med Undtagelse af 76, men da ikke alle Skemaerne er tilstrækkelig nøjagtigt udfyldt, kan det samlede Antal Kreaturer for disse Besætninger ikke opgives. For 172 107 Besætningers Vedkommende er Antallet af Kreaturer angivet til 1 781 059. I 52 781 eller 29,6 pCt. af de 178 044 Besætninger blev der forefundet Oksebremselarver.

Af Oplysninger, indsendte af Danske Provinsslagtermestres Hudeauktionssalg, angaaende Procentsatsen af vernede Huder for hele Landet, udregnet efter de ved de maanedlige Hudeauktioner solgte Huder, fremgaar det, at der er en stor Nedgang i de vernede Huder.

50. Lov om Fiskerilaan. (Landbrugsministeren).

[A. Sp. 4069—C. Sp. 177, 281].

Fremsat i *Folketinget* $17/12$ (F. Sp. 3443). 1. Beh. $19/1$ (F. Sp. 4079). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen [Form.], P. Andersen, Haurum, J. P. Larsen, N. P. Nielsen, Sundbo [Skr.], Vanggaard, Thorhauge, Kr. Kristensen, Svend Nielsen, Henrik Jensen, Fibiger, Vesterager, Niels Petersen og Valdemar Nielsen). Betænkning (B. Sp. 387) afgiven $5/2$. (Ordfører: Ludvigsen). 2. Beh. $10/2$ (F. Sp. 4857). 3. Beh. $16/2$ (F. Sp. 5050). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3/3$ (L. Sp. 1181). 2. Beh. $5/3$ (L. Sp. 1192). 3. Beh. $10/3$ (L. Sp. 1256). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 74).

Loven træder i Stedet for de Bestemmelser om Fiskerilaan, som oprindelig vedtoges ved Lov 22. April 1904, og som senere, med nogle Ændringer, er blevet fornyet Aar for

Aar, senest ved Lov 18. Marts 1925, hvis Gyldighed udløber 31. Marts 1926. Lovens Indhold stemmer i det væsentlige med de tidligere Love, men der er enkelte Ændringer og Udvidelser. Først er det fastsat, at Loven skal gælde i 5 Aar, medens den tidligere kun har været gældende 1 Aar ad Gangen. Dernæst er Udlaansbeløbet forhøjet til 550 000 Kr., medens der i den Lov, der vedtoges i Fjor, kun var stillet 400 000 Kr. til Raadighed. Beløbet paa de 550 000 Kr. fordeler sig til 3 Opgaver. 300 000 Kr. stilles til Raadighed til direkte Udlaan til Fiskere til Anskaffelse af Fartøjer. Laanebeløbet er her forhøjet med 100 000 Kr. Dernæst skal der kunne udlaanes indtil 150 000 Kr. til Laaneforeninger for Fiskere. Tidligere har der været anslaaet et Beløb af 200 000 Kr. til dette Formaal, men efter de senere Aars Erfaringer gaar man ud fra, at man kan nøjes med 150 000 Kr. Endelig stilles der 100 000 Kr. til Raadighed til Udlaan til enkelte Fiskere til Indsættelse af nye Motorer i ældre Fiskerfartøjer. Dette er en ny Bestemmelse, som skyldes gentagne Ønsker fra Fiskere; da et saadant Udlaan er forbundet med større Risiko, kræves der større Sikkerhed for disse Laan end for de almindelige Laan. Lovens Bestemmelser om disse nye Laan gaar ud paa følgende: Direkte Laan til Indsættelse eller Fornyelse af Motorer i ældre Fiskerfartøjer i Forbindelse med Hovedstandsættelse af Fartøjerne kan kun ydes, naar Fartøjet har en Drægtighed af mindst 10 Brutto Tons og ikke er over 10 Aar gammelt; dog kan Landbrugsministeren overfor særlig stærke og vel vedligeholdte Fartøjer dispensere fra denne Aldersgrænse. Laanene maa ikke overstige Halvdelen af Værdien af Fartøjet med den deri indsatte nye Motor. Laanene, som skal forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a., udbetales kontant og afdrages senest i Løbet af 5 Aar med mindst $\frac{1}{3}$ aarlig. (De almindelige Laan til Anskaffelse af Fiskerfartøjer afdrages i 10 Aar og kan gaa til $\frac{2}{3}$ af Værdien). Laanenes Størrelse og Vilkaarene for Tilbagebetalingen fastsættes i øvrigt af Landbrugsministeren. For Laanene skal der gives første Prioritets Panteret saavel i Fartøj med Motor og andet Tilbehør som i Fartøjets Forsikringssum eller, for saa vidt der i Fartøjet forud indestaar Laan af Stats-Laanefondens Midler, anden Prioritets oprykkende Panteret efter det indestaaende Laan. — Indtil en Lov om Under-

pant i Løsøre maatte blive vedtaget for de sønderjydske Landsdele, kan der dog til Fiskere, som har fast Bopæl i disse Landsdele, ydes direkte Laan saavel til Anskaffelse af Fartøjer som til Indsættelse eller Fornyelse af Motorer i ældre Fartøjer, uden at der gives Pant i Fartøj og dettes Forsikringssum, naar Fartøjet ikke er registreringspligtigt.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag ændredes paa enkelte Punkter i Folketinget, hvis Udvalg foreslog at sætte Mindstestørrelsen for et Fartøj, i hvilket der skal gives Laan til Motor, til 10 Brutto Tons, medens Ministeren havde foreslaet 15. Ligeledes indsattes Bestemmelsen om Ministerens Dispensationsret med Hensyn til Fartøjernes Aldersgrænse.

---

51. Lov om Benyttelse af Jorder i offentligt Eje og af Præstegaardsjorder forinden Afgivelsen til Udparcellering. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 4065 — C. Sp. 143, 205].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁷/₁₂ (F. Sp. 3442). 1. Beh. ⁶/₁ (F. Sp. 3594). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson [Form.], Hækkerup, J. P. Jensen, Jensen [Lillering], A. C. Mortensen, Hans Rasmussen, Rahbek, Thorhauge, Kyed, Jens Clausager, Ulrich, Fibiger, Reedtz-Thott, Niels Frederiksen [Sekr.] og Mads Larsen). Betænkning (B. Sp. 317) afgiven ¹⁵/₁. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. ²⁰/₁ (F. Sp. 4169). 3. Beh. ²¹/₁ (F. Sp. 4173). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²²/₁ (L. Sp. 762). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Døcker, Gregersen [Form.], A. P. Hansen, I. A. Hansen [4. Kr.], Hauch, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Maegaard, Rasmus Nielsen, Nygart, Piper og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 399) afgiven ¹¹/₂. (Ordfører: Gregersen). 2. Beh. ¹⁹/₂ (L. Sp. 1066). 3. Beh. ²⁴/₂ (L. Sp. 1088). **L o v e n s t a d f æ s t e t** 3. M a r t s 1 9 2 6. (Lov-Tid. Nr. 33).

Loven fastsætter:

Med Hensyn til Jorder, der er bestemt til Bortsalg i Foraarsmaanederne i Henhold til Lovene Nr. 537 og 557 af 4. Oktober 1919 — herunder Jorder, som af Majoraterne er stillet til Raadighed for Staten i Medfør af Lensafløsnings-

loven af 4. Oktober 1919, og som af Staten er lovlig opsagt til Aflevering —, skal Statens Jordlovsudvalg fra den 1. November i det foregaaende Aar være berettiget til sammen med vedkommende Husmandsbrugskommission og Landinspektør at foretage den til Udstykningens Planlægning fornødne Besigtigelse af Jorderne, hvorhos Landinspektøren skal have Adgang til at foretage de i Anledning af Udstykningen nødvendige Arbejder i Marken (Opmaaling og Afpæling m. v.). Jordlovsudvalget skal endvidere efter den 1. Januar være berettiget til at paavise de udstykkede Parceller i Marken for vedkommende Ansøgere samt til efter 1. Januar at give Parcelkøberne Adgang til straks at foretage saadanne Arbejder med Hensyn til Jordbehandling og Tilsaaning m. m., som det ikke paahviler den hittidige Bruger at foretage, men som efter Jordlovsudvalgets Skøn er nødvendige for en forsvarlig eller hensigtsmæssig Drift af Jorden og af Jordlovsudvalget skønnes at kunne foretages uden Skade for Brugeren.

Skulde der ved den saaledes hjemlede Benyttelse tilføjes Ejeren eller Brugeren nogen Skade, vil denne være at erstatte efter Skøn af uvildige af Retten udmeldte Mænd.

Lovforslaget er, efter Bemærkningerne til det, fremkommet, fordi det ved flere Lejligheder har vist sig forbundet med Vanskelighed for Statens Jordlovsudvalg at faa Adgang til den Jord, der skal afhændes til Husmandsbrug i Henhold til Jordlovene af 4. Oktober 1919 og overtages af vedkommende Købere den 1. April i hvert Kalenderaar, og det er nødvendigt, at Udvalget faar Adgang til den paagældende Jord, for at Udvalget kan blive sat i Stand til at foretage de nødvendige forberedende Arbejder, der maa gaa forud for Husmændenes Overtagelse af de til dem solgte Parceller.

I begge Ting mødte Lovforslaget Modstand fra de Konserveratives Side, og det udtaltes i Folketingsudvalgets Betænkning af deres Repræsentanter i Udvalget, at de „maa anse en Lov som denne for ganske upaakrævet, idet det efter vor Overbevisning i alle Tilfælde ad Forhandlingsns Vej vil være muligt at komme til en Overenskomst med Ejer, eventuelt Bruger, om den Adgang til Jorden, som ønskes. I al Almindelighed er vi Modstandere af Indgreb i den i Grundlovens § 80 hjemlede Ejendomsret, men særlig i et Tilfælde som det foreliggende maa vi anse det for ganske forkasteligt ved en Særlov at svække ovennævnte § 80, idet vi maa hævde, at

Almenvellet absolut ikke kræver dette Indgreb. Gaar man til en Særlovgivning her, er der i Virkeligheden aabnet Adgang til Angreb paa Ejendomsretten i en Udstrækning, som gør § 80 i Grundloven illusorisk.“

Flertallet (de øvrige Udvalgsmedlemmer undtagen Kyed) bemærkede her overfor, at det ikke kunde dele de fremsatte Betæneligheder, og fremhævede, „at der allerede i nu bestaaende Tilstande findes tilsvarende Forhold, hvor Offentligheden, f. Eks. ved Anlæg af Baner eller ved militære Øvelser, for en Tid uden Tilladelse kan lægge Beslag paa privat Ejendom mod Erstatning for den Ulempe, de har forvoldt.“

Mindretallet, Kyed tiltraadte Lovforslaget, men stillede et Ændringsforslag om en anden Affattelse af den Bestemmelse, som giver Parcelkøberen Adgang til at foretage Jordbehandling, idet Mindretallet foreslog ogsaa at give Adgang til at paabegynde Byggearbejder, imod at erlægge til den hittidige Bruger den forholdsmæssige Del af de paa Jorden hvilende Kommune- og Amtsskatter, beregnet fra den Dag Arbejderne paabegyndes.

Landbrugsministeren modsatte sig dette Ændringsforslag, der forkastedes med 68 Stemmer mod 26.

I Folketinget vedtoges Lovforslaget ved 3. Behandling med 68 Stemmer mod 25.

I Landstinget var Stillingen en tilsvarende, Udvalgets Flertal (samtlige Medlemmer undtagen de Konservative) indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at det „kan ikke billige, at Staten overtager Brugsretten af de af Lensbesidderne og Præstegaardene afgivne Arealer uden at overtage de disse paahvilende Byrder“. Mindretallet stillede Ændringsforslag om at affatte Lovens Erstatningsbestemmelser saaledes, at saafremt Jordlovsudvalget benytter sig af de ved Loven givne Beføjelser, „skal Jordfonden overtage Arealet fra den paagældende Dag og forrente Vurderingssummen med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. samt udrede de paa denne Del af Arealet hvilende Skatter“.

Dette Ændringsforslag forkastedes med 41 Stemmer mod 9, og ved 3. Behandling vedtoges Loven med 41 Stemmer mod 10.

---

52. Lov om Grundforbedringslaan. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5839—C. Sp. 349, 1261].

Fremsat i *Folketinget* $10\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5649). 1. Beh. $13\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5855). 2. Beh. $15\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5860). 3. Beh. $17\frac{1}{3}$ (F. Sp.

5945). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1436). 2. Beh. $23/3$ (L. Sp. 1466). 3. Beh. $25/3$ (L. Sp. 1571). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 73).

Loven er en Fortsættelse af tidligere Lovgivning paa dette Omraade, se Lov af 1. April 1925, Aarbog 1924—25, Side 108, og Lov af 15. December 1925, foran Side 209, og gaar ud paa at bemyndige Landbrugsministeren til for Finansaaret 1926—27 at anvende 500 000 Kr. til Udlaan til Grundforbedring af Ager og Eng, hvorved forstaas Afvanding, Vanding, Mergling, Inddigning, Nykultur af Heder og Moser. — Laanene, der ikke maa overstige 1 500 Kr., udbetales kontant, og der skal ydes en Rente af 5 pCt. p. a., hvilken Rente dog kan nedsættes eller forhøjes ved Bestemmelse paa de aarlige Finanslove, saafremt Statens egen Renteydelse skulde blive mindre eller højere end 5 pCt. p. a. — I øvrigt er Lovens Indhold stemmende med Loven af 1. April 1925.

I Bemærkningerne oplyses, at der for Finansaaret 1925—26 er givet Tilsagn om Laan til et Beløb af ca. 560 000 Kr., og at der stadig til Ministeriet indkommer Andragender om Laan til Grundforbedring af Ager og Eng, ligesom „Det danske Hedeselskab“ har meddelt Ministeriet, at der vedblivende er Trang til disse Laan.

---

53. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 183 af 1. Maj 1923 om midlertidige Ændringer i Lov Nr. 124 af 8. Juni 1912 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme og i Lov Nr. 178 af 12. Februar 1919 om Ændring i nævnte Lov. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5843—C. Sp. 521, 1339, 1857].

Fremsat i *Folketinget* $10/3$ (F. Sp. 5650). 1. Beh. $13/3$ (F. Sp. 5805). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme (se Side 355). Betænkning (B. Sp. 2063) afgiven $18/3$. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6022). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6055). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1516). 2. Beh. $25/3$ (L. Sp. 1571). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1701). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2611) afgiven $30/3$. Eneste Beh. $31/3$ (F. Sp. 6587). Loven stadfæstet 10. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 112).

Lovens Indhold er følgende:

De i Lov Nr. 183 af 1. Maj 1923 om midlertidige Ændringer i Lov Nr. 124 af 8. Juni 1912 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme og i Lov Nr. 178 af 12. Februar 1919 om Ændring i nævnte Lov indeholdte Bestemmelser, jfr. Lov Nr. 65 af 18. Marts 1925, skal være gældende ogsaa i Finansaaret 1926—27, dog at Beløbet »75 000 Kr.« i § 4, sidste Linie o: Tilskuddet til Fremme af andre Formaal vedrørende Husdyravl og Husdyrbrug, ændres til: »40 000 Kr.«.

Da det Rigsdagen forelagte Forslag til en ny Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme, se Sag Nr. 23, ikke kunde ventes gennemført i indeværende Samling, fremsatte Landbrugsministeren Forslag om en for Finansaaret 1926—27 gældende Lov om Ændringer i de ved Husdyrloven af 8. Juni 1912 2 fastsatte Bevillinger. Lovforslaget var udarbejdet med den midlertidige Lov af 1. Maj 1923 som Forbillede, idet forskellige ved nævnte Lov fastsatte Bevillinger var nedsat med et saa stort Beløb, at det samlede Tilskud for Finansaaret 1926—27 vilde blive ca. 10 pCt. mindre end Tilskuddet for indeværende Finansaar. De foreslaaede Nedsættelser omfattede følgende Bevillinger:

- 1) Tilskuddet til Landboforeningernes Dyrskuer nedsattes fra 130 000 Kr. til 110 000 Kr., altsaa med 20 000 Kr.
- 2) Tilskuddet til Fællesskuer nedsattes fra 60 000 Kr. til 50 000 Kr., altsaa med 10 000 Kr.
- 3) Tilskuddet til Hesteavlsforeninger nedsattes fra 80 000 Kr. til 70 000 Kr., altsaa med 10 000 Kr.
- 4) Tilskuddet til Statsskuer for Hingste nedsattes fra 30 000 Kr. til 25 000 Kr., altsaa med 5 000 Kr.
- 5) Tilskuddet til Statsskuer for Tyre nedsattes fra 30 000 Kr. til 25 000 Kr., altsaa med 5 000 Kr.
- 6) Det i § 4 i den midlertidige Lov af 1. Maj 1923 omhandlede Tilskud til Fremme af andre Formaal vedrørende Husdyravl og Husdyrbrug nedsattes fra 75 000 Kr. til 40 000 Kr., altsaa med 35 000 Kr.

I Folketingsudvalget indstillede *Flertallet* (Socialdemokrater og Radikale) det af Regeringen forelagte Lovforslag uforandret til Vedtagelse, medens *Mindretallet* (de 2 andre Partier) erklærede „sig villigt til at yde sin Medvirkning til, at Lov Nr. 183 af 1. Maj 1923, jfr. Lov Nr. 65 af 18. Marts 1925, faar Gyldighed ogsaa for Finansaaret 1926—27. Mindretallet kan gaa med til en saadan Forlængelse i Stedet for at falde tilbage paa Lovene af 8. Juni 1912 og 12. Februar 1919, som indeholder betydelig større Bevillinger.“

Mindretallet henviste overfor det foreliggende Lovforslag til, „at Landbrugsministeriets Budget blev nedsat med ca. 1 Mill. Kr. i 1912 og ligeledes med ca. 1 Mill. Kr. i 1923, begge Gange med ca. 10 pCt. og begge Gange ved Lov, uden at noget tilsvarende fandt Sted for andre Ministeriers Budgetter. Mindretallet maa derfor modsætte sig, at de ved Loven af 1. Maj 1923 nedsatte Bevillinger til Fremme af Husdyravlen og Husdyrbruget nu yderligere nedsættes med 10 pCt. eller 85 000 Kr., medmindre der sker en tilsvarende Nedsættelse ved Ændring af Love, der hører under de andre Ministeriers Budgetter.“

Mindretallet tilbød dog i Udvalget at gaa med til en Reduktion af 35 000 Kr. paa det af Landbrugsministeren i Lovforslagets § 4 anviste Punkt; men da Flertallet ikke ønskede nogen Forhandling herom, stillede Mindretallet Ændringsforslag om at affatte Lovforslaget ligesom i Fjor, altsaa om Forlængelse af de midlertidige Ændringer. Ændringsforslaget forkastedes med 65 Stemmer mod 34.

Landstinget vedtog imidlertid efter Forslag af Frøkjær og Hauch med Venstres og Konservatives Stemmer mod de 2 andre Partier at give Lovforslaget den Affattelse, som gik over i Loven, og efter samlet Indstilling af Folketingets Udvalg accepterede Folketinget enstemmigt dette ved eneste Behandling.

---

54. Lov om Mærkning af Heste og klovbærende Dyr, der indføres her til Landet. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5957—C. Sp. 1779, 1827].

Fremsat i *Folketinget* $26/3$ (F. Sp. 6309). 1. Beh. $27/3$ (F. Sp. 6444). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 6451). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 6502). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1817). 2. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1848). 3. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1854). **L o v e n** s t a d f æ s t e t 3 1. M a r t s 1 9 2 6. (Lov-Tid. Nr. 75).

Ved Loven bemyndiges Landbrugsministeren til i det Omfang, det skønnes nødvendigt, at paabyde, at Heste og klovbærende Dyr, der indføres her til Landet, samt Kød og Slagteaffald af disse Dyr skal mærkes saaledes, at deres udenlandske Oprindelse derved tilkendegives. De med Mærkningen forbundne Udgifter afholdes af Importøren.

Grunden til Lovforslagets Fremsættelse er, at den tyske Regering har givet den danske Regering et Tilsagn om, at jyske og belgiske Heste og Krydsninger mellem disse kan indføres til Tyskland til nedsat Told, og for at sikre, at

denne Lempelse ikke kommer udenlandske Heste til gode, vil det være nødvendigt at gennemføre en saadan Bemyndigelse for Landbrugsministeren. Endvidere er Bemyndigelsen udvidet til at gælde ogsaa for klovbærende Dyr, der indføres her til Landet. Efter de gældende Lovbestemmelser har man Bemyndigelse til at betegne Kød og Slagteaffald, der indføres fra Udlandet, som udenlandsk, men man har ikke nogen Bemyndigelse til at betegne Kødet af levende Dyr, der indføres og slagtes her, som udenlandsk, og da det i visse Tilfælde har vist sig vanskeligt at undgaa, at navnlig udenlandske Svin, der indføres, bliver stemplet med Lurmærket, der er et dansk Mærke, vil det, for at skabe fuld Sikkerhed paa dette Omraade, være nødvendigt ogsaa at faa en Bemyndigelse i saa Henseende.

55. Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5963—C. Sp. 1793, 1847].

Fremsat i *Folketinget* $29/3$ (F. Sp. 6447). 1. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6528). 2. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6543). 3. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6549). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1868). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1887). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1897). Loven stadfæstet 10. April 1926. (Lov-Tid. Nr. *).

Ved Loven foretages en Lempelse i det i § 16 i Lov af 1. April 1925 om Margarine vedtagne Forbud imod, at Margarine findes i de til Mejerivirksomhed hørende Lokaler eller i Lokaler, der staar i »umiddelbar Forbindelse« med saadanne. De citerede Ord skal nu efter denne Lov forstaas som »enhver Forbindelse, der er mulig, uden at aaben (ikke overdækket) Gaard, Vej eller Gade passerer, eller er tilvejebragt ved Transportindretninger, Rørledninger, Aabninger, Lemme eller lignende, hvorigennem Stoffe, der er anvendelige til Margarinetilvirkning, kan føres.«

Lovens Fremkomst er foranlediget ved, at det har vist sig, at en Række Virksomheder, der har bestaaet i længere Tid, kun med betydelige Ofre vil være i Stand til at opfylde de i nævnte Paragraf med Hensyn til Adskillelse af de benyttede Lokaler opstillede Krav. I enkelte Tilfælde vil Kravene end ikke kunne gennemføres, uden at den ene Del af Virksomheden nedlægges. Lempelsen foretoges med Tilslutning af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation.

*) Loven var ikke udkommet i Lovtidende, da Aarbogen afgaves til Trykning.

56. Lov om Ændring i Lov Nr. 314 af 20. December 1924 om Valutaforanstaltninger. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3123—C. Sp. 45, 53].

Fremsat i *Folketinget* $13/_{11}$ (F. Sp. 1892). 1. Beh. $17-18/_{11}$ (F. Sp. 2078 og 2129). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier [Form.], H. P. Hansen, Bresemann, Hans Nielsen, Sundbo [Skr.], Wilmann, N. Neergaard, Pinstrup, N. P. Jensen, Hans Clausager, Himmelstrup, Lange, Fibiger, Rode og Niels Frederiksen). Betænkning (B. Sp. 103) afgiven $4/_{12}$. (Ordfører: Trier). 2. Beh. $8/_{12}$ (F. Sp. 2883). 3. Beh. $8/_{12}$ (F. Sp. 2885). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $11/_{12}$ (L. Sp. 504). 2. Beh. $11/_{12}$ (L. Sp. 559). 3. Beh. $11/_{12}$ (L. Sp. 560). Loven stadfæstet 15. December 1925. (Lov-Tid. 300).

Ved Loven ændres de i Loven af 20. December 1924 (se sidste Aarvog S. 207) angvne Kurser for U. S. A. Dollars, saaledes at Højstekursen for U. S. A. Dollars indtil Udløbet af den for Valutaordningen gældende Tidsfrist, Udgangen af December 1926, fastsættes til 4,20, svarende til en Guldværdi for den danske Krone af $88\frac{3}{4}$ Øre. (Efter Loven af 1924 var Kursen forskellig i de deri nævnte Tidsrum, men skulde i det sidste Halvaar, 1. Juli 1926—1. Januar 1927 holdes indenfor 5,32 for amerikanske Dollars). Ligesom ved Loven af 20. December 1924 er der en begrænset Adgang for Ministeren efter Anbefaling af Finansministeren og Rigsdagsudvalget til at dispensere herfra, idet Grænsen for saadan Dispensation sættes til 4,35 svarende til en Guldværdi for den danske Krone af $85\frac{3}{4}$ Øre.

For at der vedblivende kan staa de til Gennemførelsen af denne Valutapolitik fornødne Beholdninger til Raadighed, foreskriver Loven, at en Del af den i Henhold til Loven af 16. November 1923 oprettede Kursegaliseringfond, der nu skal indfries for saa vidt angaar Dollarskrediten 10 Mill. Dollars, fornyes ved Optagelse af en Kredit paa indtil 3 Mill. £, som undergives Regler svarende til de for den tidligere optagne Dollarskredit gældende. Ligesom Kursegaliseringfondens Midler hidtil har staaet til Nationalbankens Raadighed, stilles den fornyede Del af Kreditten til Bankens Raadighed som en ny Egaliseringsfond, der i Overensstemmelse med

Lovens Formaal kan benyttes af Banken i Henhold til nærmere, af Valutaudvalget godkendte Regler.

For eventuelle Tab hidrørende fra den ændrede Valuta-ordning m. v. faar Staten Refusionsret hos Nationalbanken indenfor Nettooverskuddet i de 4 Regnskabsaar 1924—25, 1925—26, 1926—27 og 1927—28.

Den mellem Staten og Nationalbanken indgaaede Valuta-Overenskomst ændres i Overensstemmelse med de angivne Ændringer i Loven om Valutaforanstaltninger.

I Overensstemmelse med en Erklæring fra Valutacentralens Bestyrelse fastsættes det derhos, at de i Loven af 29. Marts 1924 om Oprettelse af en Valutacentral med senere Ændringer indeholdte Bestemmelser om Begrænsning af Valutahandelen ved kgl. Anordning kan ophæves, for saa vidt Forholdenes Udvikling maatte gøre dette ønskeligt.

Endelig bestemmes det, at de i Loven af 20. December 1924 omtalte Skatkammerbeviser, som Finansministeren efter Lovens § 6 kan udstede, kan udstedes løbende »indtil 6 Maaneder« (altsaa f. Eks. i 4 Maaneder), medens de efter Loven af 1924 kun kunde løbe i 3 eller 6 Maaneder.

Det af Regeringen forelagte Lovforslag, der vedtoges uforandret, bortset fra den sidstnævnte Ændring i den tidligere Lov om Skatkammerbeviserne — hvilken Ændring indsattes i Folketinget efter Forslag af Finansministeren —, var foranlediget ved, at den ved Loven af 1924 tilsigtede Stigning i den danske Krones Værdi foregik væsentlig hurtigere end i Loven forudsat, saaledes at Kronens Kurs ved Lovforslagets Fremsættelse bevægede sig omkring en Guldværdi af ca. 90 Øre. Fra en Række Erhvervsorganisationer og Banker m. fl. indhentedes Erklæringer, i hvilke udtaltes et almindeligt Ønske, at den saaledes stedfundne Stigning i den danske Krones internationale Værdi ikke paa ny maatte gaa tabt, ligesom der — tiltrods for de Vanskeligheder for Erhvervslivet, der maa befrygtes at ville være forbundet hermed — var ganske overvejende Stemning for en Genoprettelse af Pariteten indenfor en overskuelig Fremtid. Nationalbanken, med hvilken der forhandlede om Spørgsmaalet, tiltraadte det fornævnte Standpunkt og erklærede sig villig til at opretholde en Mindstekurs for den danske Krone, der svarer til en Guldværdi for denne af henved 90 Øre, ligesom Banken var indforstaaet med Ønskeligheden af at holde Kurssvingningerne indenfor saa snævre Grænser som muligt.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere (henholdsvis Trier og Rode), medens Ordførerne for Venstre (N. Neergaard) og de Konservative (Lange) vel ogsaa erklærede, at deres Partier kunde tiltræde det, men samtidig udtalte Ønskeligheden af, at det i Lovforslaget udtrykkelig var sagt, hvad Endemaalet med Valutapolitikken skulde være, nemlig en Stabilisering „og Højnelse“ af Valutaen, med Fremhævelse af, at de citerede Ord stod i det oprindelige for Valutaudvalget forelagte Lovforslag.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtales: „Udvalget har i sine Forhandlinger undersøgt Muligheden for at hindre en ved Spekulation frembragt Stigning af Kroneværdien ved Hjælp af Guldindløselighed. Denne Mulighed har man imidlertid efter Forhandling med Nationalbanken maattet opgive, da det maa anses for tilstrækkelig godtgjort, at Guldindløselighed ikke kan anvendes til at sikre en Kurs, der ikke er *endeligt* fastlagt. Det samme gælder med Guldindløselighed med stigende, forud fastsat Kroneværdi. Under Hensyn hertil og da man med Nationalbanken er enig i, at den Guldindløselighed, som til sin Tid endeligt skal sikre Kronens Værdi, hvor som helst denne blev sat, først kan indføres efter nogen Prøvetid, naar Priser og Indtægtsniveau er indstillet efter denne Værdi, ser Udvalget ikke, at man paa nærværende Tidspunkt kan gaa videre end foreslaaet i det forelagte Lovforslag. Ved dette vil man naa at sikre de i Loven fastsatte Minimumssatser for Kronens Værdi.

Der har fra flere Sider været Ønske om i selve Lovforslaget at fastslaa den videre Udvikling og Endemaalet for Valutapolitikken. Naar dette ikke er sket, skyldes det ikke, at det store Flertal, der er enigt med Regeringen i, at Kronen i Pari maa være Maalet, har ændret dette sit Synspunkt, men kun Ønsket om snarest muligt at sikre Lovens Gennemførelse.“

Med disse Bemærkninger indstillede Udvalget med Undtagelse af Himmelstrup og Pinstrup Lovforslaget til Vedtagelse i den forelagte Skikkelse, dog med den foran omtalte af Finansministeren foreslaaede Ændring.

De Radikales Udvalgsmedlemmer, Niels Frederiksen og Rode, fremhævede i Betænkningen hvad der efter deres Formening fremgaar af Nationalbankens skriftlige Besvarelse af forskellige til den rettede Spørgsmaal og en mundtlig Forhandling, hvilke Udtalelser „viser:

1. At der ikke skabes nogen endelig Sikkerhed for Kronens Værdi, før Guldindløselighed til en endelig fastlagt Værdi er gennemført.

2. At Guldindløselighed først kan indføres, naar Priser og Indtægtsniveau i nogen Tid har været i Overensstemmelse med den Kroneværdi, der ønskes endeligt fastlagt.

3. At Nationalbanken ikke finder det forsvarligt nu at føre Kronen op i Pari og ikke kan sige, naar dette kan ske, eller hvornaar derefter Guldindløseligheden kan indføres.

4. At Omfanget og Styrken af de banktekniske Midler, der maa anvendes, naar Guldindløseligheden er besluttet gennemført, ikke kan forud angives.

5. Men at Banken paa den anden Side ikke vil kunne hindre, at Kronen uden dens Medvirkning eller mod dens Villie ved Kræfter udenfor dens Omraade bringes til at stige ud over den nuværende Værdi.“

Mindretallet fortsætter derefter: „Dette vil atter sige, at alle Planer om en for længere Tid fastlagt Hvilepause ved den nuværende Kroneværdi eller en derfra fastlagt langsommere eller hurtigere Stigning op til Pari kun kan være Udtryk for Haab og Ønsker, uden at nogen som helst Sikkerhed for, at disse opfyldes, kan gives. Da endvidere Spørgsmaalet om, hvornaar Kronen bringes op i Pari, saaledes at derefter Guldindløselighed kan indføres, staar hen til en ubestemt fjernere Fremtid, er det Mindretallets Opfattelse, at det bør undersøges, om ikke Sikkerhed for Erhvervslivet paa et fast Grundlag for vort Pengevæsen indenfor en rimelig Tidsfrist kan naas gennem endelig Fastlæggelse af Kronen ved en Guldværdi lavere end ved den gamle Paritet.

For at tilvejebringe sikkert Grundlag for en Drøftelse heraf har Mindretallet som Medlemmer af Rigsdagens Valutaudvalg rettet en Opfordring til Erhvervsministeren, som denne har erklæret sig villig til at imødekomme. Opfordringen havde følgende Ordlyd:

Niels Frederiksen og Rode opfordrer Statsministeren til at lade udarbejde en Redegørelse for de retslige, finansielle og økonomiske Spørgsmaal, der knytter sig til en Indførelse af Guldindløselighed af Kronen ved en definitiv Guldværdi lig den engelske Shillings (ca. 91 Ø.), og for den Form, hvorunder en Beslutning herom vilde være at tage. Redegørelsen ønskes forelagt for Valutaudvalget snarest muligt og senest inden Udgangen af indeværende Aar*).

Først naar denne Redegørelse foreligger, kan Spørgsmaalet tages op til endelig Afgørelse, men det er Mindretallets Opfattelse, at den omtalte Genindførelse af Guldindløseligheden ved en sænket Guldværdi bør foretrækkes, saafremt ikke afgørende Hindringer viser sig at være til Stede. som

*) En saadan Redegørelse blev paa Ministerens Foranledning udarbejdet af Professorerne Henry Ussing og Axel Nielsen.

den hurtigste og lempeligste Afslutning paa Valutakrisen.“ Mindretallet motiverede derefter, hvorfor det kunde tiltræde Lovforslaget, men at „dette sker ud fra den Forudsætning, at Kreditten ikke stilles til Raadighed for en Højnelse af Kurserne. Dette er det saa meget nødvendigere at fastslaa, som Rigsdagens Valutaudvalg i sin Udtalelse af Juli 1925 paa Rigsdagens Vegne gik ud fra, at Nationalbanken i Henhold til sit Tilsagn vilde fastholde en Kroneværdi omkring 80 Øre og Banken derfor ved sin Undladelse af at følge Rigsdagens Opfordring til en Diskontoned sættelse har paataget sig Ansvaret for, at Rigsdagen ikke ved den nye Samlings Begyndelse har kunnet optage Forhandlingerne om Valutapolitikens Endemaal paa det forudsatte Grundlag.“

Et andet Mindretal (Himmelstrup og Pinstrup) udtalte i Betænkningen, at det „til det sidste fastholdt det ønskelige i ved Lov at faa fastlagt en langsom Stigning mod Pari i Løbet af nogle Aar, saa Produktionsomkostningerne fik Tid til at afpasse sig efter Produktpriserne. Men hertil har Nationalbankens nødvendige Medvirken ikke kunnet opnaas. Mindretallet maa mene, at en Hævning af den garanterede Mindstekurs som foreslaaet til $88\frac{3}{4}$, eventuelt $85\frac{3}{4}$, kan virke som en Indbydelse til Spekulationen om at sætte ind og derved hurtig drive Kursen nær op til Pari, hvilket efter Mindretallets Mening vil være en stor Ulykke for mange Erhverv, og da særlig for Landbruget. — Mindretallet har ikke noget imod, at Dollarkreditten m. m. som foreslaaet stilles til Raadighed for Nationalbanken som Hjælp til at holde højere Kurser end nævnt i Loven af 21. December 1924.

Da fire Partier midlertid staar sammen om at gennemføre det foreliggende Forslag, anser Mindretallet det for ønskeligt at stille Ændringsforslag angaaende den foreslaaede Minimumskurs“, men forbeholdt sig at motivere sit Standpunkt og sin Afstemning ved 3. Behandling.

Mindretallets Ordfører Pinstrup anbefalede at stemme imod Lovforslaget; dette vedtoges ved 3. Behandling med 102 Stemmer mod 6.

I Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Ordførerne for samtlige Partier (Hauch for Venstre, Jensen [Aale] for Socialdemokraterne, Piper for de Konservative og Vejstrup for de Radikale), om end med Fremhævelse af de Synspunkter, som fra Ordførerne for de forskellige Partier havde fundet Udtryk i Folketinget, medens 2 Medlemmer, Kloppeborg-Skrumsager og Schovelin, erklærede, at de ikke kunde stemme for Lovforslaget. Ved 3. Behandling vedtoges Loven med 61 Stemmer mod 2.

57. Lov om Foranstaltninger til Opretholdelse af Arbejdet i kriseramte Virksomheder. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 4401—C. Sp. 145, 1245, 1347].

Fremsat i *Folketinget* $12/1$ (F. Sp. 3827). 1. Beh. $13-14/1$ (F. Sp. 3886 og 3935). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier [Form.], Hans Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Lundberg, P. Andersen, Einer Jensen [Skr.], Slebsager, Brorsen, J. C. A. Larsen, Himmelstrup, Drachmann, Larsen-Badse, Strøm, Dahlgaard og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 319) afgiven $29/1$. (Ordfører: Trier). 2. Beh. $29/1$ (F. Sp. 4454). 3. Beh. $29/1$ (F. Sp. 4460). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3-4/2$ (L. Sp. 789). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Gregeresen, J. A. Hansen [1. Kr.], Hauch, Johannes Jensen [Form.], Jensen [Aale], Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Laursen [Skr.], Carl F. Madsen, Maegaard, Rasmus Nielsen, Stensballe og Tvede). Betænkning (B. Sp. 2097) afgiven $19/3$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1481). 3. Beh. $25/3$ (L. Sp. 1536). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2313) afgiven $25/3$. Eneste Beh. $26/3$ (F. Sp. 6317). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 101).

Loven har følgende Indhold:

Til Støtte for Erhvervslivet, i Særdeleshed for at opretholde og udvide Beskæftigelsen i industrielle og håndværksmæssige Virksomheder, kan der ydes Laan under de i denne Lov angivne Betingelser, naar det skønnes, at vedkommende Virksomheder er vanskeligt stillede overfor den udenlandske Konkurrence, og at nævnte Laan vil kunne hjælpe dem til at overvinde Vanskelighederne. Ansøgning om Laan indsendes til Ministeren for Industri, Handel og Søfart. Ansøgningen skal være ledsaget af Oplysninger om de Foranstaltninger, hvortil Laanet tænkes anvendt, tillige med Overslag over de hermed forbundne Omkostninger. Saafremt Laanet ønskes til Udvidelser af Bedriften, til Nyanskaffelser, til Indkøb af Raastoffer og andet, maa alle herhenhørende Oplysninger gives, herunder ogsaa angaaende den forbedrede Konkurrenceevne, som ventes opnaaet. I

alle Tilfælde skal Ansøgningen ledsages af Oplysninger, der gør det muligt at bedømme, hvorvidt Nødvendighed for det ansøgte Laans Ydelse foreligger.

Laanene bevilges af Ministeren efter Forhandling med de nærmest interesserede Erhvervsorganisationer, og Laan kan ydes saavel til Enkeltvirksomheder som til samarbejdende Virksomheder. Der ydes Sikkerhed for Laanene gennem Pant i Maskiner, i Ejendomme, i Materiel, i Varelagre eller paa anden Maade, i hvilken Henseende en solidarisk Hæftelse fra flere i Samarbejde værende Virksomheder ogsaa vil kunne antages. Laanene ydes paa indtil 5 Aar. De forrentes med 5 pCt. p. a. fra Optagelsesdagen. Hvis Forholdene taler derfor, kan de ydes afdragsfrit i de første 2 Aar, ligesom der kan gives Henstand med Erlæggelse af Renter indtil Udløbet af det første Aar.

Saa længe en Virksomhed, der har modtaget Laan, ikke har tilbagebetalt dette, kan Virksomhedens udbetalte Udbytte samt Henlæggelser — bortset fra nødvendige Afskrivninger — ikke tilsammen i noget Aar udgøre mere end 5 pCt. af den som Aktiekapital eller paa tilsvarende Maade i Virksomheden indskudte Kapital. Eventuelt større Overskud anvendes til Afbetaling paa Laanet, indtil dette er helt tilbagebetalt.

Laanenes Størrelse afgøres i hvert enkelt Tilfælde under Hensyn til de foreliggende Forhold, idet den større Beskæftigelsesgrad, som Laanet antages at medføre, tages i Betragtning ved denne Afgørelse.

I Finansaaret 1926—27 stilles 4 Mill. Kr. til Raadighed til Udlaan efter forannævnte Regler. Finansministeren bemyndiges til at tilvejebringe det Beløb, der skal anvendes til Udlaan, ved Udstedelse af Obligationer til en Rente af ikke over 5 pCt. p. a. og med en Amortisationstid, der svarer til de for de ydede Laan fastsatte Afdragsbestemmelser. De indgaaede Afdrag paa Laanene opsamles i en Fond, der anvendes til Amortisation af de udstedte Obligationer.

For saa vidt Ministeren for Industri, Handel og Søfart paa Grundlag af foretagne Undersøgelser maatte komme til det Resultat, at visse Industriegrene eller Haandværksfag har Muligheder for at oparbejde en Eksportvirksomhed, bemyndiges Ministeren til ved Iværksættelse af saadanne

Forsøg at yde Støtte til Katalogmateriale, Konsulentvirksomhed eller lignende. Efter Forhandling mellem Ministeren og begge Rigsdagens Finansudvalg stilles der et Beløb til Raadighed til Anvendelse i Finansaaret 1926—27 i saadanne Ojemed.

Gældsforskrivninger for Laan, der ydes i Henhold til denne Lov, kan udfærdiges paa ustempet Papir, ligesom Tinglæsningsgebyrer og andre offentlige Afgifter for disse Laans Vedkommende bortfalder.

Loven har til Formaal at afhjælpe den herskende Arbejdsløshed. Af den af Socialministeriets Arbejdsudvalg under 7. Oktober 1925 afgivne Betænkning, som ligger til Grund for Forslaget til Loven af 1. December 1925, se S. 258, fremgaar det, at Arbejdsudvalget var inde paa Overvejelser angaaende Muligheden af at finde en mere almindelig Form for Ydelse af Støtte til private Virksomheder, men Udvalget indskrænkede sig paa dette Punkt til at anbefale, at der fremdeles burde kunne ydes midlertidig Støtte til enkelte Industrier i Tilfælde, hvor man efter en nøje Undersøgelse af alle i Betragtning kommende Forhold kom til det Resultat, at det var tjenende til Afhjælpning af Arbejdsløsheden indenfor paagældende Industri, og Udvalget beskæftigede sig som en særlig nærliggende Tanke med, at der kunde ydes et Tilskud netop svarende til det Beløb, som de ellers arbejdsløse Arbejdere vilde have faaet som Understøttelse, eller en Brøkdæl heraf, men var betænkeligt ved at foreslaa noget i saa Henseende. Da Arbejdsløsheden stadig tiltog, blev Spørgsmaalet underkastet en indgaaende Drøftelse indenfor det Kriseværnsudvalg, bestaaende af Repræsentanter for Industriens Arbejdsgivere og Arbejdere og for Erhvervsministeriet, der blev nedsat efter Industrikonferencen den 9. December 1925. Under disse Drøftelser blev de i Betænkningen fra Socialministeriets Arbejdsudvalg nævnte Betæneligheder paa ny gjort gældende, men indenfor Kriseværnsudvalget var der dog Enighed om, at man som en midlertidig Foranstaltning burde søge at naa saa langt frem ad den angivne Vej, som dette maatte vise sig muligt og samfundsmæssigt forsvarligt.

Regeringen udarbejdede og fremsatte derefter et Lovforslag, hvorefter der til Opretholdelse eller Udvidelse af Beskæftigelsen indenfor industrielle og haandværksmæssige Virksomheder med Hensyn til Arbejde, som iværksættes inden 1. Juni 1926, efter Ansøgning fra vedkommende Virksomhed skulde kunne ydes Tilskud, for saa vidt saadant Tilskud er en nødvendig Betingelse for Udførelse af det

paagældende Arbejde og anden Mulighed for at skaffe Beskæftigelse for det Antal Arbejdere, der saaledes kunde komme i Arbejde, ikke skønnes at være til Stede.

Tilskud skulde udredes af Arbejdsløshedsfonden og bevilges af Ministeren for Industri, Handel og Søfart efter Indstilling af et Udvalg bestaaende af Repræsentanter for Ministeriet og for Industriens Arbejdsgivere og Arbejdere samt af Statens Arbejdsdirektør.

Ansøgning om Tilskud skulde indsendes til dette Udvalg og foruden Oplysning om selve Arbejdets Beskaffenhed og Overslag over Omkostningerne indeholde Angivelse af, hvor mange Arbejdsdage Arbejdet maa antages at repræsentere, samt om, hvor mange af disse der maa antages at ville falde inden det foran nævnte Tidspunkt, samt saadanne andre Oplysninger, som i hvert enkelt Tilfælde maatte findes paa-krævede. I Særdeleshed skulde Andragendet indeholde alle fornødne Oplysninger til Bedømmelse af Nødvendigheden af at yde Tilskud til Arbejdets Udførelse. Tilskuddet skulde fastsættes for hvert Tilfælde til et efter Udvalgets Skøn passende Beløb pr. Arbejder for Normalarbejdsdag, dog som Regel ikke udover 2 Kr. pr. Arbejdsdag; det kunde sættes noget højere, hvor der til Arbejdet aldeles overvejende anvendes Materialer, som tilvirkes her i Landet, eller hvor andre særlige Omstændigheder taler derfor, men maatte ingen Sinde overstige 3 Kr. pr. Arbejdsdag.

Tilskuddets Varighed skulde fastsættes efter Udvalgets Skøn i hvert Tilfælde for en bestemt Periode, og for Arbejdsdage, der falder efter 1. Juni 1926, skulde det som Regel kun ydes til Fuldførelse af Arbejde, der var paabegyndt inden det nævnte Tidspunkt.

Til Udredelse af de i denne Lov omhandlede Tilskud skulde der af Arbejdsløshedsfonden stilles et Beløb af indtil 6 Mill. Kr. til Raadighed og Statskassen udrede til Arbejdsløshedsfonden Halvdelen af Tilskuddenes Beløb.

Der henvises i Bemærkningerne til Lovforslaget til, at en Tilskudsordning, i nogen Grad svarende til den i Lovforslaget angivne, har for nogle Aar siden med formentlig samfundsmæssigt tilfredsstillende Resultat været iværksat med Hensyn til den bornholmske Kaolinindustri, og det nævnes, at saafremt hele det i Lovforslaget nævnte Beløb, 6 Mill. Kr., kommer til Anvendelse, vilde det antagelig muliggøre Beskæftigelse af henved 30 000 Arbejdere i 100 Arbejdsdage.

Ved 1. Behandling udtalte Socialdemokraternes Ordfører (Trier), at han var klar over, at der var mange Vanskeligheder at overvinde ved dette Lovforslags Gennemførelse, men anbefalede det til en snarlig og velvillig Behandling. Ordføreren for Venstre (Slebsager) udtalte, „at det Grundlag,

hvorpaa Lovforslaget er bygget: at der skal ydes Tilskud til Opretholdelse af Produktionsudgifterne paa de nuværende Højder, altsaa med andre Ord direkte Tilskud til Arbejdslønningerne, er vi for vort Vedkommende afgjort Modstandere af, thi det vil i Virkeligheden kun føre os fra Asken i Ilden“. Ordføreren for de Konservative (Drachmann) udtalte dette Partis Villighed til at drøfte Lovforslaget, men med Kritik overfor dets forskellige faktiske Detailler; de Radikales Ordfører (Dahlgaard) nævnte, at Partiet i Princippet kunde billige Lovforslaget, men fremhævede Ønskeligheden af forskellige Ændringer.

Folketingsudvalget delte sig i et Flertal og 2 Mindretal. *Flertallet* (Socialdemokraterne og de Radikale) udtalte, at det var enigt i Lovforslagets Princip, og paapegede, hvorledes de fremhævede Vanskeligheder ved Administrationen af Tilskuddene vilde kunne overvindes. Herom udtaltes: „Den fra flere Sider paapegede Fare for, at der ved Tilskud skal skabes usund Konkurrence, mener man, det foreslaaede Udvalg vil kunne undgaa ved kun at støtte sunde og velledede Virksomheder og ved, naar der er Tale om Indgivelse af Tilbud paa Arbejde eller Leverancer, at ligestille alle i Betragtning kommende Virksomheder, saaledes at ikke een kalkulerer og indgiver Tilbud paa Grundlag af forventet Tilskud, en anden ikke. — Det er en Forudsætning, at Udvalget i hvert enkelt Tilfælde, hvor der ydes Tilskud, træffer Aftale om, at saafremt det ved Arbejdets Fuldendelse maatte vise sig, at ikke-forudseelige Forhold har bragt Virksomheden et Overskud ved Udførelsen af det paagældende Arbejde udover de til Arbejdsløn, Materiale og andre løbende Driftsudgifter medgaaede Beløb, skal den væsentligste Del af dette Overskud og ikke under tre Fjerdedele deraf indbetales til Arbejdsløshedsfonden. — Det forudsættes endvidere, at Udvalget i alle Tilfælde, hvor Ønske om Tilskud foreligger, skaffer oplyst, om der af de paagældende Virksomheders Ledere, Arbejdere og andre ved Arbejdet beskæftigede gøres saadanne Indrømmelser med Hensyn til Lønninger, Tantiømer og lignende, som Udvalget maa anse for fornødent, og Udvalget skal, hvor Forholdene taler derfor, gøre saadanne Indrømmelser til Betingelse for Ydelse af Tilskud i Henhold til denne Lov.“

Flertallet stillede flere Ændringsforslag, bl. a. om at dele den Støtte, der skal kunne ydes, i Tilskud, som udredes af Arbejdsløshedsfonden, og Laan, som ydes af Statskassen, de første til et Beløb af højst 3 Mill. Kr., de sidste ligeledes højst 3 Mill. Kr. For Laanene sattes nærmere Regler med Hensyn til Forrentning og Afdrag. Det i det forelagte Lovforslag foreslaaede Udvalg foreslog Flertallet sammensat „af

en Repræsentant for hvert af Rigsdagens 4 Partier, en Repræsentant for Ministeriet for Industri, Handel og Søfart, Direktøren for Arbejdsøvnvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen, to Repræsentanter for Industriens Arbejdsgivere, to for dens Arbejdere og en for dens Funktionærer“. Derhos foresloges: „For Laanenes Vedkommende kræves tillige Samtykke af Folketingets Finansudvalg, saa længe Rigsdagen er samlet. Udenfor Rigsdagssamling sker Tildeling af Laan efter Regler, der er godkendt af Finansudvalget“.

Venstremindretallet udtalte i Betænkningen, at det ikke kunde tiltræde de Hovedsynspunkter, der ligger til Grund for Lovforslaget. „Efter Mindretallets Opfattelse vil Gennemførelsen af et Forslag som det foreliggende nemlig modvirke den Nedgang i Produktionsomkostningerne, der er en nødvendig Betingelse for, at store Dele af Industrien igen kan blive konkurrencedygtige, og som tillige er den naturlige Følge af Kronekursens Stigning. Tilskud til Arbejdslønninger vil — uden at hjælpe Industrien ud over Vanskelighederne — lægge nye Byrder over paa andre Erhverv, der i Forvejen har saa store Vanskeligheder at kæmpe med, at de ikke taaler yderligere Belastning. Tværtimod.

Af Flertallets Betænkning ses det, at man er kommet ind paa den Tanke, at det som Betingelse for Ydelse af Tilskud i visse Tilfælde kan være rimeligt at kræve Ofre af de i den enkelte Virksomheds fortsatte Drift direkte interesserede Parter. Dette forekommer imidlertid ikke Mindretallet at være tilstrækkeligt, idet man er af den Opfattelse, at saadanne Ofre fra de nævnte Parter Side i hvert enkelt Tilfælde maa være en afgjort Betingelse for Opnaaelse af Støtte fra det offentliges Side, og dette var ogsaa Tilfældet ved den bornholmske Kaolinindustri, som der henvises til i Bemærkningerne til Lovforslaget. Men til en Ordning paa dette Grundlag udkræves der ikke nogen særlig Lov, idet det staaer Erhvervsministeren frit i hvert enkelt Tilfælde, hvor Forholdene taler derfor, at henvende sig til Rigsdagens Finansudvalg angaaende Ydelse af saavel Laan som Tilskud.

Udover disse mere principielle Synspunkter ønsker Mindretallet at udtale som sin Opfattelse, at Forslagets Gennemførelse i Praxis utvivlsomt vil støde paa overordentlig store Vanskeligheder, og at man i Almindelighed ikke vil kunne undgaa at komme til at yde Støtte til de mindre godt ledede Virksomheder paa Bekostning af dem, der ledes med saavel teknisk som merkantil Dygtighed og Omsigt“. Mindretallet henviste derhos til, at Industriraadet „ikke anser det for sandsynligt, at Lovforslagets Gennemførelse vil være af væsentlig Betydning for de store Industriefag“. Mindretallet indstillede derefter Lovforslaget til Forcastelse.

Det konservative Mindretal udtalte, „at man vel ser med Sympati paa den til Grund for Lovforslaget liggende Tanke, at overføre Arbejdsløshedsunderstøttelse til produktivt Arbejde i selve Erhvervslivet; men at gøre dette ved en Tilskuds-Ordning som den i Lovforslaget anførte rummer ikke alene principielle Betænkeligheder, men maa være betinget af Muligheden for praktisk at føre Lovforslaget ud i Livet og dettes Evne til at modvirke den i Øjeblikket raadende overordentlig store Arbejdsløshed. — Da en Lovgivning som den i Lovforslaget foreslaaede vil bevæge sig paa et forholdsvis uprøvet Omraade, og da selve det forelagte Lovforslag har en rent skitsemaessig Affattelse, der overlader Løsningen af alle de praktiske Vanskeligheder ved den paa-tænkte Ordningens Udførelse til selve de udøvende Organer, hær man i Udvalget for ikke at have Medansvaret for en Ordning, hvis Konsekvenser ikke kan overses, arbejdet paa at finde en Form for Lovforslaget, hvorved disse Vanskeligheder kunde overvindes. Da det for Kriseværns-Udvalget hidtil foreliggende Materiale ikke kan siges at yde noget Bidrag til Belysningen af Tilskuds-Ordningens Praktisering, og da det endvidere er oplyst, at Lovforslaget ikke kan faa generel Betydning, idet Hensynet til sunde Konkurrenceforhold paa Forhaand udelukker Tilskuds-Ordningens Anvendelse i Industribrancher med flere forskelligt situerede Virksomheder, saaledes at Lovforslaget altsaa ikke kan finde Anvendelse paa de store kriseramte Industriegrene — hvilket i øvrigt allerede Hensynet til Lovens finansielle Rammer forbyder —, har man imidlertid ikke kunnet finde Grundlag for en Tilskuds-Lovgivning, der gjorde det tilraadeligt og forsvarligt at binde store Beløb af Statskassens Midler“.

Under Hensyn til, at Arbejdsløshedsfonden pr. 1. Juli 1926 kun vil udgøre 1,7 Mill. Kr., ansaa Mindretallet det endvidere for urigtigt at belaste den med Udgifter hertil. Mindretallet kunde i Henhold hertil ikke indstille Lovforslaget til Vedtagelse, men udtalte, at „da man fra Mindretallets Side, selv om man saaledes ikke vil kunne gaa med til en Tilskuds-Ordning som den foreslaaede, ikke anser det for umuligt, at Tilskud til specielle Virksomheder vil kunne gøre Nytte i enkelte Tilfælde, skal man opfordre Regeringen til at lade Kriseværns-Udvalget modtage Anmodninger om Tilskud og derefter i Forbindelse med Rigsdagspartiernes Erhvervsudvalg gøre Indstilling til Erhvervsministeren, som maa søge den fornødne Bevilling hos Rigsdagens Finansudvalg. I en saadan Indstilling vil da ogsaa være at fastslaa de nærmere Betingelser, der maa stilles med Produktionens Billiggørelse for Øje.

En Ordning, hvorefter Laan af Statskassen kan ydes til

Fordel for Beskæftigelsens Opretholdelse, har Mindretallets principielle Billigelse, men da det af et Flertal stillede Forslag maa anses for uhensigtsmæssigt, skal man henstille, at Spørgsmaalet om Ydelse af Kriselaan tages op paa en anden og mere rationel Basis.

Under Hensyn til den truende Arbejdsløshedssituation skal man endvidere opfordre Regeringen til uopholdelig at fremkomme med Forslag til saadanne Foranstaltninger, der evner at skabe et effektivt og generelt anvendeligt Værn mod Arbejdsløsheden og Erhvervskrisen.

Mindretallet maa her atter pege paa de fra konservativ Side rejste Krav om midlertidige Krisetoldsatser“.

Flertallets Ændringsforslag vedtoges med 68 Stemmer, medens 59 (Venstre og de Konservative, som begge havde erklæret, at de ansaa dem for Forbedringer af Lovforslaget) afholdt sig fra at stemme.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 72 Stemmer mod 64.

Ved 1. Behandling i Landstinget anbefalede Ordførerne for Socialdemokratiet (I. A. Hansen) og de Radikale (Gunnar Fog-Petersen) Lovforslaget, medens Ordførerne for Venstre (Johannes Jensen) og de Konservative (Tvede) ikke kunde tiltræde det, men erklærede sig villige til Forhandling om Sagen.

I Udvalgets Betænkning udtaltes, at „Udvalget har først drøftet det foreliggende Lovforslag i adskillige Møder uden at kunne naa til Enighed om den i Lovforslaget foreslåede Tilskudsordning til Arbejdslønninger, idet Repræsentanterne for det konservative Folkeparti og Venstre har fastholdt deres Partiers Standpunkter dertil under Sagens Behandling i Folketinget og ved første Behandling i Landstinget“.

Partiernes Ordførere drøftede derefter Lovforslaget sammen med Erhvervsministeren, og der opnaaedes derigennem Enighed i Udvalget (for det konservative Folkepartis Repræsentanters Vedkommende dog kun subsidiært, idet disse ønskede at opretholde det af dem stillede Forslag) om den Affattelse af Lovforslaget, som blev endelig Lov, og som er gengivet foran. Det tilføjes: „Fra flere Sider er der sket Henvendelse til Udvalget om særlige Foranstaltninger for enkelte Virksomheder og Industrigræne; om disse Henvendelser har der været Samraad med Ministeren, men Udvalget har ment, at en egentlig Behandling af disse Henvendelser har ligget udenfor Udvalgets Opgave.“

Det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at da det „paa et tidligt Tidspunkt af Forhandlingerne om Lovforslaget var klar over, at dette ikke lod sig føre igennem Landstinget i den Affattelse, hvori det forelaa fra Folke-

tinget, angav Mindretallet straks efter Udvalgets Nedsættelse de Retningslinier, hvorefter det kunde ventes, at det konservative Folkepartis Medlemmer vilde medvirke til en saadan Udformning af Lovforslaget, at det kunde blive til Afhjælpning af den store og langvarige Arbejdsløshed, der, selv om den i den senere Tid er noget aftaget, fremdeles er meget for stor. De nævnte Retningslinier, der blandt andet søger bort fra, at Staten — som det foreslaas i Lovforslaget — skal engageres med direkte økonomiske Ydelser til det private Erhvervslivs Produktion“, udformede Mindretallet i Ændringsforslag. Det udtaltes om disse, at *Mindretallets Forslag* „har ikke i Udvalget fundet Tilslutning fra Medlemmer af de andre politiske Partier, bl. a. fordi det menes, at en saadan Ophjælpning af Beskæftigelsesgraden vil blive efterfulgt af en Varefordyrelse, medens Mindretallet ikke mener, at dette vil blive Tilfældet — tværtimod tør det antages, at det, at den danske Virksomhed kan komme op paa forøget eller maaske fuld Ydekraft, vil medføre en saa betydelig Reduktion af Driftsomkostningerne, at Produktet kan billiggøres.

Endvidere giver Mindretallets Forslag Anvisning paa, hvorledes Staten, naar Udlandet lader sine Varer strømme ind i Landet og derved tvinger de danske Arbejdere ud i Arbejdsløshed, kan vanskeliggøre Indstrømningen; og yderligere kan der efter Forslagene træffes Foranstaltninger, som kan være til Gavn for de danske Eksportvilkaar i deres Helhed. Naar det imod Forslagene er indvendt, at de indfører et Tolddiktatur og vil føre Danmark ind i en Toldkrig, maa det heroverfor anføres, at Finansministeren ikke kan iværksætte nogen Forhøjelse uden Tilslutning fra et i Henhold til Grundlovens § 45 valgt Rigsdagsudvalg, at Beføjelsen saaledes ingenlunde er videregaaende end den, der ved den gældende Toldlovs § 4 reelt er lagt i Ministerens Haand, og at denne sidstnævnte Bestemmelse med langt større Ret maa siges at rumme Mulighed for Toldkrig, og endelig, at en Række Erfaringer fra Udlandet bestemt modsiger dette, at et Lands Forsøg paa gennem Forhøjelser af Toldsatser at bevare sit Hjemmemarked for den hjemlige Produktion og at skabe sig Forhandlingsgrundlag til Aabning af Udlandets Toldmure skulde føre til en Toldkrig.

Forslagene vil, førte ud i Livet paa hurtig Maade, medvirke til at afhjælpe Arbejdsløsheden uden Byrder for Statskassen samtidig med, at mange Mennesker faar mere at leve af, hvorved den almindelige Købeevne forøges. Dette ses bl. a. af en Udvalget fra betydende Side indenfor Tekstilindustrien forelagt Opgørelse, hvorefter denne kan tage 3 000 Mand mere i Arbejde, hvilket vil repræsentere ca. 9 Mill. Kr. mere i aarlig udbetalt Arbejds løn samtidig med,

at der spares betydelige Beløb i Arbejdsløshedsunderstøttelse til disse (omkring 2 Mill. Kr. aarlig), naar de for de paa-gældende færdige Fabrikata gældende Indførselsafgifter forhøjes med 10 til 15 pCt.; og ved den forøgede Beskæftigelse, der vil være en Stigning fra ca. 71 til 100 pCt., vil Generalomkostningerne nedgaa med 7 pCt.“

Subsidiært anbefalede Mindretallet, der „for fremdeles at hjælpe til Tilvejebringelse af et Forslag, der kan bidrage til at skabe Arbejdsmuligheder, har medvirket til at faa saadanne Bestemmelser fjernet af Lovforslaget, som hidtil har hindret Tilslutningen fra det konservative Folkepartis Medlemmer“, Flertallets Forslag.

Det af Mindretallet stillede Ændringsforslag gik ud paa at affatte Lovforslaget i 2 Paragraffer, af hvilke den første var saalydende: „Naar en Enkeltvirksomhed, omfattende en Landsindustri, eller en Organisation for flere Virksomheder, der dog mindst skal omfatte 75 pCt. af en Landsindustri — beregnet i Henhold til beskæftigede Arbejdere den 1. Februar 1926 i paagældende Industri —, paa forbindende Maade overfor Finansministeren angiver at kunne beskæftige 10, respektive 20, 30 pCt. eller flere Arbejdere, end der beskæftigedes af den paagældende Virksomhed eller Organisation den 1. Februar 1926, kan der for Opnaaelsen af en saad an Merbeskæftigelse af Finansministeren med Tilslutning af et i Henhold til Grundlovens § 45 valgt 15 Mands Udvalg fastsættes en Forhøjelse af de for de tilsvarende færdige Fabrikata, som Virksomhederne producerer, gældende Indførselsafgifter, dog ikke ud over 31. December 1927.

Kan Virksomhederne ikke opretholde den af dem paa-tagne Merbeskæftigelse i hele Perioden til Udgangen af 1927, kan Finansministeren med Tilslutning af det ovennævnte Udvalg, om ikke Forholdene maatte tale derimod, nedsætte Tillægssatsen, eventuelt helt lade den bortfalde, fra det Tidspunkt, da det konstateres, at Forpligtelsen til Merbeskæftigelsen ikke er opfyldt.

Kontrollen med Hensyn til de pr. 1. Februar d. A. beskæftigede Arbejdere og det merbeskæftigede Arbejderantal sker ved Direktøren for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringens Foranstaltning, og er Direktørens Attest afgørende Bevis for Finansministeren.

Udgifterne ved Kontrollen udredes af Kontorholdsudgifterne til Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen.“

Den anden Paragraf lød saaledes: „I Tilfælde, hvor Import, der bidrager til Arbejdsløshedens Forøgelse, hovedsagelig kommer fra Lande, der gennem Toldforanstaltninger vanskeliggør danske Eksportvilkaar, kan Finansministeren

med Tilslutning af det i § 1, 1. Stykke, nævnte Udvalg fastsætte en yderligere Forhøjelse af den paagældende Tillægs-sats, hvilken Forhøjelse dog skal bortfalde, saa snart det paa-gældende Importland maatte give danske Produkter en tilsvarende rimelig Toldbehandling, som Danmark normalt ellers indrømmer det paagældende Land i den fælles Vareudveksling.

Yderligere kan Finansministeren med Tilslutning af det ovennævnte Udvalg midlertidig forhøje saadanne Toldpositioner, der hovedsagelig dækker Import fra Lande, hvis Toldforanstaltninger vanskeliggør danske Eksportvilkaar — uanset at denne Import ingen direkte Indflydelse har paa den hjemlige Beskæftigelsesgrad —, respektive midlertidigt paa-lægge nye Indførselsafgifter paa Varer, som hovedsagelig indføres fra saadanne Lande, med det Formaal for Øje atter at nedsætte, respektive afskaffe slige Forhøjelser, naar der efter Forhandling med det paagældende Udland er naaet et for danske Eksportinteresser tilfredsstillende Resultat.“

Mindretallets Ændringsforslag forkastedes med 47 Stemmer mod 12, hvorefter Flertallets Forslag til en ny Affattelse af Lovforslaget vedtoges uden Afstemning, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 58 Stemmer.

Folketingsudvalget indstillede enstemmigt det af Lands-tinget vedtagne Lovforslag til Vedtagelse, og ved eneste Behandling i Folketinget vedtoges Loven enstemmigt med 89 Stemmer.

---

58. Lov om Ændring i Lov om Statens Medvirken til en Reorganisation af Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank af 21. September 1922 med Ændringer af 5. Februar 1923. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 5043—C. Sp. 275, 281].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 5557). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 5569). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andreasen [Sekr.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bresemann, Hans Nielsen [Form.], Gustav Pedersen, Trier, Martin Hansen, N. Neergaard, Pinstrup, Kragh, Pitzner, Lange, Pürschel, Zahle og Rode). Betænkning (B. Sp. 527) afgiven $\frac{6}{3}$. (Ordfører: Andreasen). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 5600). 3. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 5613). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1212). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1245). 3. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1246). Loven stadfæstet 9. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 37).

Ved Loven foretages den Ændring i Lov 5. Februar 1923, at Statens Garanti for Landmandsbanken forlænges 4 Aar, idet § 1, 2. Stykke, i Lov 21. September 1922, saa

ledes som den er ændret ved Lov 5. Februar 1923, affattes saaledes: »Staten overtager, med bindende Virkning indtil 1. April 1932, fuld Garanti for alle retsgyldige Fordringer paa Landmandsbanken, saavel fra Indskydere som fra andre Kreditorer, for saa vidt disse Fordringer ikke kan dækkes af Bankens Midler.« Foruden Aaremaalets Forlængelse foretages den Ændring i den tidligere Affattelse, at det deri tagne Forbehold, »for saa vidt disse Fordringer ikke kan dækkes af Bankens Aktiekapital og Reservefond«, nu er udeladt som værende uden Interesse.

Ved Lovens § 2 bemyndiges Ministeren for Industri, Handel og Søfart til, saa længe Statsgarantien løber, at tilstaa Landmandsbanken saadanne Lempelser med Hensyn til Aktieselskabslovens og Banklovens Bestemmelser, som maatte findes paakrævede — hvilket i det væsentlige stemmer med Loven af 1923 —, og det tilføjes derefter, at i den Periode, Loven gælder, forbereder Erhvervsministeren et Forslag til Afvikling af Statsgarantien.

I Bemærkningerne til Lovforslaget erindres om Sagens Forhistorie: Ved Lov Nr. 411 af 21. September 1922 søgte Staten i Forening med Nationalbanken, Det østasiatiske Kompagni og Store Nordiske Telegrafelskab at skabe et Grundlag for en Reorganisation af Landmandsbanken ved Tegning af en Præferenceaktiekapital paa i alt 70 Mill. Kr., hvortil kom en af Nationalbanken indskudt Reservefond paa 30 Mill. Kr.

Ved Opgørelsen af Landmandsbankens Regnskab for Aaret 1922 viste det sig imidlertid, at Bankens Tab var væsentligt større end ved Rekonstruktionen i September Maaned forudsat — selv om Banken mentes at være fuldt ud solvent —, hvorfor Staten for at skabe den nødvendige Tillid og Ro om Banken ved Lov Nr. 32 af 5. Februar 1923 paatog sig fuld Garanti indtil 1. April 1928 overfor Indskyderne og Bankens andre Kreditorer.

Bankens Regnskab for 1923 og 1924 udviste vel forskellige Tab, til Dels af ekstraordinær Karakter, men syntes dog ikke at give Anledning til særlig Betænkelighed med Hensyn til Udsigterne for Bankens Fremtid.

Af en Skrivelse af 26. Februar d. A. fra Landmandsbankens Bankraad til Statsministeren fremgik det imidlertid, at der ved Opgørelsen af Regnskabet for det senest forløbne Regnskabsaar er konstateret eller anslaaet Tab til et meget betydeligt Beløb udover Bankens Aktiekapital og Reservefond. Herom oplyste Erhvervsministeren ved Fremsettelsen, at der udover det for Regnskabsaaret 1924 opførte

Underskud af 88 Millioner bør afskrives og hensættes Beløb, der tilsammen udgør ca. 120 Millioner. Heri er indbefattet de saakaldte Rekyllinteresser, og hertil kommer saa yderligere Bankens russiske Interesser, der andrager et Beløb af 27,3 Millioner. Alt i alt maa der saaledes ved Opgørelsen af Regnskabet for 1925 antagelig foretages Afskrivninger eller Hensættelser til et samlet Beløb af ca. 150 Millioner. Heraf falder noget over 60 Millioner paa forskellige udestaaende Fordringer, altsaa de økonomiske Engagementer, Banken er inde i, og godt og vel 40 Millioner hidrører fra Nedskrivning af Aktieværdier i Henhold til de noterede Kurser.

I den foran omtalte Skrivelse fra Bankraadet oplyses, at Driftsregnskabet for 1925 viser efter Fradrag af Omkostninger og Dækning af Kurstab ca. 2,5 Mill. Kr., paa forskellige Aktier et Netto-Overskud paa ca. 5,9 Mill. Kr., som godskrives Gevinst- og Tabs-Konto. Bankraadet redegør derefter for de Afskrivninger, som det anser nødvendige, se foran, og udtaler, at det anser „det for nødvendigt for at sikre Bankens fortsatte rolige Virksomhed, at Statens Garanti for Banken allerede nu forlænges indtil den 1. April 1938“, og det tilføjer: „Da Banken efter de i Aar vedtagne Afskrivninger og Hensættelser vil komme til at arbejde med en Vinden- og Tabs-Konto i Debet paa ca. 198,5 Mill. Kr., foruden de russiske Interesser paa ca. 27,3 Mill. Kr., saaledes at der udover Aktiekapital og Reservefond mangler Dækning for ca. 115,8 Mill. Kr., vil der gaa en Række Aar, inden Banken bliver i Stand til at dække dette Underskud, indtjene sin tabte Aktiekapital og Reservefond og derigennem skabe Grundlag for Statsgarantiens Ophævelse. — Bankraadet har derfor drøftet Muligheden for allerede nu at træffe en endelig Ordning af Bankens Fremtid med Ophævelse af den ubegrænsede Statsgaranti, og Bankraadet tillader sig at vedlægge et Forslag til en Ordning af Sagen paa dette Grundlag til Ministerens Overvejelse.“

Herom udtales i Bemærkningerne til Lovforslaget: „Da Forholdene ikke synes at være egnede til paa nærværende Tidspunkt at træffe endelig Bestemmelse med Hensyn til Bankens fremtidige Stilling og til, hvor stor en ny Kapital der maatte udkræves til en Nyordning af Bankens Forhold, foreslaas det at forlænge den nuværende Statsgaranti for et Tidsrum af 5 Aar, saaledes at Garantien først udløber den 1. April 1933, idet det vil være nødvendigt allerede nu indenfor et vist Tidsrum at skabe Indskydere og Kreditorer Sikkerhed for, at de til enhver Tid kan raade over deres Tilgodehavender hos Banken. Den saaledes forlængede Tidsfrist for Statsgarantien vil formentlig være tilstrækkelig, dels til at skaffe væsentlig større Klarhed over Bankens hele Stilling, end der kan tilvejebringes paa nærværende Tidspunkt, dels til at gennemføre en væsentlig stærkere

Nedbringelse af Bankens Balance, end der er sket i de forløbne Aar“.

Fremdeles udtaltes, at det vil „formentlig være paa-krævet i forskellige Henseender at ændre Bankens Vedtægter under Hensyn til dens ændrede regnskabsmæssige Stilling“, hvorom Ministeren ved Fremsættelsen bemærkede: „Den Form, i Retning af hvilken jeg tænker mig Ændringen tilveje-bragt, maatte formentlig blive, at Statsbedsmænd fik det Hverv som kommitterede, eller hvad de nu skulde kaldes, at deltage i alle Afgørelser og at følge hele Bankens daglige Virksomhed.“

Endvidere udtaltes i Bemærkningerne: „Ogsaa under den forlængede Statsgaranti vil det være at paase, at Landmands-banken ikke som Følge af Forlængelsen af Statsgarantien drager uforholdsmæssige Indskudsmidler til sig fra andre Pengeinstitutter.“

Til Bankraadets Skrivelse var vedhæftet følgende Over-sigt over Landmandsbankens Afskrivninger i Aarene 1921—22:

1. Afskrevet af skjulte Reserver i 1921....	26,7	Mill. Kr.	
2. Afskrevet af Overskuddet ifølge Regn-skabet 1921.....	25,6	—	—
3. a. Yderligere Tab ifølge Juli-Erklæring.....	55,7	Mill. Kr.	
b. Yderligere Tab ifølge Bankinspektørens Opgø-relse 144 Mill. ÷ 55,7			
Mill. ÷ 11 Mill. Kr. ...	77,3	—	—
c. Yderligere Tab opgjort September.....	40,0	—	—
d. Yderligere Tab opgjort December.....	59,0	—	—
I alt afskrevet paa Regnskabet 1922...	232,0	—	—

Denne Afskrivning er dækket saaledes:

gl. Aktiekapital	100	Mill. Kr.
Reserver.....	51	— —
Overførsel fra 1921	10	— —
Overskud for 1922.....	10	— —

171 Mill. Kr.

Resten 61 Mill. Kr. fremførtes som Underskud.

4. Desuden ansaas tabt i 1922.....	7,0	—	—
der blev dækket ved Erstatninger ind-gaaede fra Glückstadts og Ringbergs Bo.			
5. I 1923 blev afskrevet.....	36,7	—	—
6. I 1924 blev afskrevet.....	14,1	—	—

Hidtil afskrevet i alt... 342,1 Mill. Kr.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget til hurtig Behandling af Ordførerne for Socialdemokraterne (Andreasen) og Venstre (Mærtin Hansen), medens de Konservervatives Ordfører (Pitzner) vel stillede sig velvillig til Lovforslaget, men dog ønskede det gjort til Genstand for Udvalgsbehandling, og endelig udtalte de Radikales Ordfører (Zahle), at hans Parti i Korsekvens af dets tidligere Stilling til Landmandsbanksagen stillede sig tvivlende overfor Rigtigheden af at forlænge Statsgarantien. Paa Foranledning af Zahle udtalte Ministeren, at Lovens Ordlyd, at Staten overtager Garanti „med bindende Virkning indtil 1. April 1928“, betyder, at Garantien og enhver Statsforpligtelse helt bortfalder til dette Tidspunkt, uden Hensyn til, om en Forpligtelse for Banken er stiftet forinden. Dette sidste fandt Udtryk i et af Udvalgets Flertal stillet Ændringsforslag til 2. Behandling om efter Ordet „overtager“ at indsætte et Komma, som ikke fandtes i det forelagte Forslag.

Udvalget delte sig i et Flertal og to Mindretal, men hele Udvalget udtalte, at det var enig om, „at Landmandsbanken ikke ud i en længere Fremtid kan fortsætte med Statsgaranti som Grundlag, hvorfor der ogsaa er Enighed om, at Arbejdet for at sikre Bankens Fremtid maa paabegyndes i den Tid, som nu forestaar. Hele Udvalget har derfor opfordret Ministeren til at lade paabegynde en indgaaende Undersøgelse af alle Bankens Forhold samt Forberedelse af Forslag til en Nyordning, under hvilken Banken kan fortsætte sin Virksomhed, naar Statsgarantien bortfalder. — Ministeren har erklæret sig indforstaaet hermed og er enig med Udvalget i, at der snarest muligt optages et saadant Arbejde med Bistand af Rigsdagens Landmandsbankudvalg, Repræsentanter for Nationalbanken og de private Banker samt Erhvervslivet. — Det er oplyst for Udvalget, at Ministeren overvejer, hvorledes Staten kan opretholde Indseende med Bankens Forhold, og han har erklæret sig villig til ikke at iværksætte en Ordning i saa Henseende før efter Samraad med Rigsdagens Landmandsbankudvalg“.

Flertallet (Socialdemokraterne, Venstre og af de Konservervative Pitzner) stillede Forslag om at begrænse Tidsfristen for Statsgarantien, som efter Ministerens Forslag var 1. April 1933, til 1. April 1932 og om at indsætte den ovenfor gengivne Bestemmelse i Loven om Forberedelse af et Forslag til Afvikling af Garantien. De to øvrige konservervative Udvalgsmedlemmer, Lange og Pürschel, udtalte i Betænkningen, at de „maa af Hensyn til de øvrige private Banker og de til disse knyttede for Samfundet særdeles vigtige Erhvervsinteresser anse det for meget ønskeligt, at Statsgarantien ikke forlænges og Udsigterne for en Nyordning

uden Statsgaranti derved udskydes saa langt som foreslået“. Da en Afvikling ogsaa af Hensyn til Statens Interesser maa anses for meget ønskelig, stillede Mindretallet Underændringsforslag om at sætte Tidsfristen til 1. April 1930.

De radikale Udvalgsmedlemmer (Rode og Zahle) henviste til, at de i 1923 anbefalede at stemme imod den da gennemførte Statsgaranti, og udtalte, at de ser i de Oplysninger, som ledsager det nu forelagte Lovforslag, en Bekræftelse paa Rigtigheden af deres Standpunkt. Mindretallet var „klar over, at det nuværende Ministerium har været i en Tvangssituation paa Grund af den af Ministeriet Neergaard gennemførte Ordning, der har paadraget Staten og de skatteydende Borgere denne uafrystelige Kautionsforpligtelse, og fordi det fra alle Sider erklæres, at det ikke i Øjeblikket vil være muligt at afvikle Ordningen. Men Mindretallet kan ikke af denne Aarsag paatage sig Medansvar for en Lov, mod hvis Gennemførelse det indtrængende har advaret“.

Det af de 2 konservATIVE Medlemmer stillede Underændringsforslag om Forkortelse af Aaremaalet for Statsgarantien forkastedes med 87 Stemmer mod 31, hvorefter Flertallets Ændringsforslag vedtoges enstemmigt med 119 Stemmer. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 98 Stemmer, men Zahle udtalte paa det radikale Partis Vegne, at dettes Medlemmer vilde afholde sig fra at stemme, ligesom Fraenkel motiverede, hvorfor heller ikke han kunde stemme for Lovforslaget.

I Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Ordførerne for Venstre (Mægaard), Socialdemokraterne (Albert Jensen) og de KonservATIVE (Piper), medens de Radikales Ordfører (Brandes) udtalte, at Partiet i Landstinget ligesom i Folketinget vilde afholde sig fra at stemme. Ved 3. Behandling vedtoges Loven med 44 Stemmer, medens 4 Medlemmer afholdt sig fra at stemme.

---

59. Lov om Ændringer i Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3331—C. Sp. 1791, 1855].

FremSAT i *Folketinget* 1⁹/₁₁ (F. Sp. 2239). 1. Beh. 9¹/₁₂ (F. Sp. 3088, jfr. 2766). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om uretmæssige Prisaftaler m. v. (se Side 383). Betænkning (B. Sp. 2607) afgiven 2⁹/₃. (Ordfører: P. Andersen). 2. Beh. 3⁰/₃ (F. Sp. 6529). 3. Beh. 3⁰/₃ (F. Sp. 6543).

Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $^{31}/_3$ (L. Sp. 1881). 2. Beh. $^{31}/_3$ (L. Sp. 1897). 3. Beh. $^{31}/_3$ (L. Sp. 1899). Loven stadfæstet 9. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 107).

Ved Loven foretages følgende Ændringer i Lov Nr. 98 af 29. Marts 1924:

1. Til § 1 i Loven af 1924, som bestemmer, at den, der sælger eller til Salg udbyder Varer, maa ikke paa disses Etiketter eller Indpakning eller ved Skiltning eller deslige have anbragt urigtige Angivelser til Paavirkning af Efterspørgselen, føjes nu efter Ordet »urigtige«: »eller vildledende«, og tilsvarende Ændring foretages et Par andre Steder i Loven.

2. Dernæst gives der en ny Affattelse af Punkt 3. i Lovens § 4, saaledes at der sættes Straf for »den, der sælger eller til Salg udbyder Varer af udenlandsk Oprindelse, paa hvilke eller paa hvis Etikette eller Indpakning er anbragt Gengivelse af eller Betegnelse for det danske Flag og andre nationale Kendetegn og Mindesmærker, eller uden Hjemmel er anbragt Gengivelse af eller Betegnelse for det danske Statsvaaben eller Portræt af Kongen eller Medlemmer af den kongelige Familie«.

Forandringen fra det tidligere er den, at fremtidig forbydes Anvendelse af det danske Flag og andre nationale Kendetegn og Mindesmærker paa Salgsvarer af udenlandsk Oprindelse, medens der som hidtil kan erhverves Hjemmel til Gengivelse af eller Betegnelse for det danske Statsvaaben eller Portræt af Kongen eller Medlemmer af den kongelige Familie.

3. Der indsættes en ny saalydende Paragraf efter Lovens § 12:

»Det er forbudt her i Landet at sælge eller falbyde Varer efter saakaldte Kuponsystemer (Snebold-, Bon-, Anvisnings- eller lignende Systemer), hvorved Erhvervelse af visse Varer eller Krav paa bestemte Ydelser af erhvervsmæssig Karakter gøres afhængig af, at et bestemt Antal Kuponer (»Anvisninger«, »Slutsedler«, »Bons« eller lignende) købes. Overtrædelse heraf straffes med Bøder indtil 4 000 Kr. Med samme Straf anses den, der forsætlig medvirker ved Afhændelse eller Falbydelse af Varer paa den heromhandlede Maade.«

Bestemmelsen rammer efter Betænkningen alle, som er Deltagere i Salg af Kuponer, der giver Adgang til at erhverve visse Varer eller Krav paa bestemte Ydelser af erhvervsmæssig Karakter, eller som udbyder saadanne Varer. Medens denne Trafik saaledes bliver fuldstændig forbudt, gælder det ikke Anvendelse af Kuponer, som ikke videresælges. Det vil saaledes fremdeles være tilladt ved Salget af en bestemt Vare at lade et Mærke, der repræsenterer en ringe Værdi, medfølge for senere, naar et større Antal Mærker er samlede, at indløses hos Sælgeren.

4. Lovens § 13 udgaar. I denne Paragraf forbydes det — medmindre særlig Hjemmel for Undtagelse foreligger — i Detailhandelen at sælge eller udbyde Varer for en lavere Pris end den af Producenten eller Grossisten paa Varen eller dens originale Indpakning angivne Detailpris, dog at Forbudet ikke omfatter Tilfælde, i hvilke Forhandlerens Fortjeneste ved Salg til den angivne Pris vilde blive over 25 pCt. af Indkøbsprisen.

Paragraffens Udeladelse motiveredes ved, at under den nuværende Valutasituation, hvor det er af særlig Betydning, at Prisfaldet ikke unødvendigt forhales, skønnes en saadan Bestemmelse — som ogsaa i nogle af de fra Erhvervene over Valutaspørgsmaalet indhentede Erklæringer fremhævet — at kunne virke uheldigt.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag indeholdt kun Forslag om at stryge Lovens § 13, men Folketingsudvalget, der tiltraadte dette, beskæftigede sig med forskellige andre Forslag til Ændringer af Loven, af hvilke dog nogle, efter at Udtalelser fra Erhvervenes Hovedorganisationer var indhentet — henlagdes paa nærværende Tidspunkt. Om de andre ovenfor gengivne Ændringer af Loven af 1924 stillede Udvalget med Tilslutning af Ministeren Forslag. Desuden bemærkedes det i Betænkningen: „Udvalget har beskæftiget sig med Spørgsmaalet om at indføje i Loven Straffebestemmelser for saadanne Personer, der yder, modtager eller lader sig tilsiige Gaver eller anden Fordel for at skaffe Trediemand Begunstigelse, hvorved Tjenesteforhold krænkes. Da imidlertid Straffelovforslaget, der for Tiden er til Behandling, indeholder hertil sigtende Bestemmelser, har der ikke kunnet opnaas Enighed om at optage dem i denne Lov. — Bestemmelsen i den gældende Lovs § 14, som bemyndiger Erhvervsministeren til at fastsætte Varemærkninger *efter Samraad* med Hovedorganisationer for dansk Erhvervsliv, er fra forskellige Organisationers Side anset for ufyldestgørende. Udvalget har dog ikke ment at burde foreslaa Ændring paa

dette Punkt uden nærmere at have faaet fastslaaet Erhvervsorganisationernes Stilling hertil. Man indskrænker sig derfor til at opfordre Ministeren til snarest at lade dette Forhold nærmere undersøge, for at der for Rigsdagen kan fremsættes Forslag til Ændring, som kan tilfredsstille Organisationerne.“ — Ministeren lovede ved 2. Behandling at lade en saadan Undersøgelse foretage.

I Landstinget vedtoges Loven enstemmigt, ligesom i Folketinget.

60. Lov om Ændring i Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelselskab med begrænset Ansvar. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3799—C. Sp. 69, 91].

Fremsat i *Folketinget* 16/12 (F. Sp. 3341). 1. Beh. 17/12 (F. Sp. 3429). 2. Beh. 17/12 (F. Sp. 3440). 3. Beh. 17/12 (F. Sp. 3444). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 18/12 (L. Sp. 638). 2. Beh. 19/12 (L. Sp. 653). 3. Beh. 19/12 (L. Sp. 655). **Loven stadfæstet 23. December 1925.** (Lov Tid. Nr. 315).

Ved Loven forlænges den i Loven om Andelsbankens Likvidation fastsatte Frist, den 1. Januar 1926, inden hvilken det i Henhold til Loven nedsatte Rigsdagsudvalg skal afgive Beretning til Rigsdagen om Resultatet af sit Arbejde, til den 1. April 1926.

Lovforslaget fremsattes efter Anmodning af Udvalget, der oplyste, at det ikke har været i Stand til at tilendebringe sine Undersøgelser angaaende de Forhold, som knytter sig til den danske Andelsbanks Lukning.

61. Lov om Ændring i Lov Nr. 301 af 30. Juni 1922 om Tillæg til Sparekasseloven. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3955—C. Sp. 83, 87].

Fremsat i *Landstinget* 16/12 (L. Sp. 570). 1. Beh. 18/12 (L. Sp. 633). 2. Beh. 18/12 (L. Sp. 637). 3. Beh. 18/12 (L. Sp. 651). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 19/12 (F. Sp. 3554). 2. Beh. 19/12 (F. Sp. 3557). 3. Beh. 19/12 (F. Sp. 3560). **Loven stadfæstet 23. December 1925.** (Lov-Tid. Nr. 328).

Ved Loven, der kun har Interesse for de sønderjydske Landsdele, forlænges den i § 8 i Loven af 30. Juni 1922 om Tillæg til Sparekasseloven fastsatte Frist, hvorefter Loven inden Udgangen af Aaret 1925 vil være at forelægge Rigsdagen til Revision, til den 1. Januar 1932.

Loven af 30. Juni 1922 omhandlede to Spørgsmål af Betydning for de sønderjydske Sparekassers Forhold, nemlig Afviklingen af Sparekassernes Markindskudsafdelinger og Spørgsmaalet om de kommunale Sparekassers fortsatte Bestaaen under dansk Styre. Markafdelingernes Likvidation er paa Grund af Markens fuldstændige Sammenbrud sket hurtigere, end man den Gang tænkte sig, og dette Spørgsmaal giver saaledes ikke Anledning til en Revision af Loven.

Med Hensyn til det andet Forhold, de sønderjydske kommunale Sparekasser, bestemmes det i Loven af 1922, at der for et Tidsrum af 10 Aar regnet fra den 1. Juli 1922 skal kunne meddeles Stadfæstelse paa deres Vedtægter, uanset om Bestyrelses- og Garantiforholdene ikke er ordnet i Overensstemmelse med Sparekasselovens Forskrifter. Det udtales nu i Bemærkningerne til Lovforslaget, at det findes naturligt, at dette Spørgsmaal optages til Løsning paa et bredere Grundlag, hvorfor det foreslaas at udskyde Tidspunktet for Lovens Revision indtil videre, dog længst til den 1. Januar 1932.

I Landstinget udtalte Erhvervsministeren foranlediget af Karberg, at det ogsaa efter Ministerens Mening er saaledes, at de Sparekasser, der muligt maatte indvinde en Fortjeneste efter paa lovlig og behørig Maade at have indkaldt mulige Markindskydere, som ikke har hævet deres Marktilgodehavende, rettelig maa kunne anvende denne som deres Ejendom og rettelig kan anvende den til Konsolidering af Sparekassernes Virksomhed gennem Henlæggelse til Reservefond eller anden lignende Fond.

---

62. Lov om Ændring i Lov Nr. 540 af 4. Oktober 1919 om Afholdelse af Fondsbørs, jfr. Lov Nr. 278 af 30. Juni 1922. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3949—C. Sp. 81, 85].

Fremsat i *Landstinget* 18/12 (L. Sp. 570). 1. Beh. 18/12 (L. Sp. 625). 2. Beh. 18/12 (L. Sp. 637). 3. Beh. 18/12 (L. Sp. 650). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 19/12 (F. Sp. 3551). 2. Beh. 19/12 (F. Sp. 3556). 3. Beh. 19/12 (F. Sp. 3559). Loven stadfæstet 23. December 1925. (Lov Tid. Nr. 314).

Ved Loven forlænges den i Loven om Fondsbørs fastsatte Frist, hvorefter Loven inden Udgangen af Aaret 1925 vil være at forelægge Rigsdagen til Revision, til den 1. Januar 1929.

Lovforslaget fremsattes efter Indstillinger fra Fondsbørsbestyrelsen og Børskommissæren, hvori henvises dels til, at den siden Lovens Ikrafttræden, 1. Januar 1920, forløbne Periode overvejende har været en for Børsen stille og forretningsløs Tid, saaledes at den ikke i særlig Grad har givet Anledning til at paapege Forhold, som det ved en Revision af Loven kunde være ønskeligt at optage til Behandling, dels til, at det endnu ikke er lykkedes at gennemføre den under Behandlingen i Rigsdagen af Forslag til Lov om Ændring i Loven om Afholdelse af Fondsbørs (Lov Nr. 278 af 30. Juni 1922) forudsatte Terminsbørsordning for Københavns Fondsbørs, saaledes at man heller ikke paa dette Omraade har kunnet indvinde de til en Revision af Fondsbørsloven fornødne Erfaringer.

Paa Forespørgsel udtalte Ministeren under Forhandlingen i Folketinget: „Det er selvfølgelig, at den Frist til Udgangen af 1928, som er nævnt som Maksimum, ikke udelukker en tidligere Behandling af Sagen.“

---

63. Lov om Forenings-Registeret. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 4871—C. Sp. 339, 1259].

Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4862). 1. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5402). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sneum [Form.], Harald Jensen, Jønson, P. Andersen [Skr.], Gustav Pedersen, Sundbo, S. C. Nørgaard, Grønbæk, Blang, C. O. Pedersen, Raunkjær, Grathwohl, H. F. Ulrichsen, Niels Petersen og Steen). Betænkning (B. Sp. 557) afgiven $10\frac{1}{3}$. (Ordfører: Sneum). 2. Beh. $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5714). 3. Beh. $16\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5891). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1406). 2. Beh. $23\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1463). 3. Beh. $25\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1535). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 100).

Loven, der afløser Lov Nr. 285 af 6. Maj 1921, har følgende Indhold:

I Forenings-Registeret kan — efter stedfunden Anmeldelse — optages her i Landet hjemmehørende Foreninger

eller Sammenslutninger med lovligt Øjemed, for saa vidt de ikke kan optages i andre af Staten oprettede Register. Ved Optagelse i Registeret opnaas Eneret til Benyttelse af Foreningens eller Sammenslutningens Navn, Kendetegn og saadanne Betegnelser, hvorunder Foreningen eller Sammenslutningen drives eller dens Afdelinger kendes. I Registeret kan optages Oplysning om Foreningens eller Sammenslutningens Bestyrelse, Direktion (Forretningsførere) og Prokurister samt Oplysning om, hvorledes Foreningen eller Sammenslutningen ifølge Vedtægterne underskriftsmæssigt forpligtes, derunder særskilt for saa vidt angaar Afhændelse og Pantsættelse af fast Ejendom. De nærmere Regler om Registerets Indretning og Førelse samt om Betalingen for Registrering og Bekendtgørelse af de modtagne Anmeldelser og for Meddelelse af Oplysninger fra Registeret fastsættes af Ministeren for Industri, Handel og Søfart. Krænkelse af den ved Optagelse i Registeret opnaaede Eneret straffes med Bøde indtil 2 000 Kr.

Strafforfølgningen foretages efter Begæring af den forurettede. Under den rejste Strafforfølgning kan der efter Paastand af den forurettede tilkendes denne Skadeserstatning. Sager angaaende Overtrædelse af denne Lov behandles som Politisager. Angaar Sagen Krænkelse af en Forening eller Sammenslutning, hvis Formaal er at værne Erhvervsinteresser, behandles den i København ved Sø- og Handelsretten.

Loven adskiller sig paa følgende Punkter fra den tidligere Lov:

1. Den tidligere Bestemmelse om, at politiske, nationale og religiøse Foreninger var udelukkede fra at kunne anmeldes til Foreningsregisteret, er her udeladt.

2. Der er tilføjet Bestemmelsen om, at der ved Optagelse i Registeret ogsaa opnaas Beskyttelse for „saadanne Betegnelser, hvorunder Foreningen eller Sammenslutningen drives eller dens Afdeling kendes“. Dette er foranlediget ved, at det ved Østre Landsrets Dom af 23. Februar 1925 er fastslaaet, at Registrering af saadanne „Bi-Foreningsnavne“ savner fornøden Hjemmel i Loven.

3. Endelig er det tilføjet, at i Registeret kan optages Oplysning om de registrerede Foreningers og Sammenslutningers Bestyrelse og Direktion samt om den Maade, paa hvilken Foreningen ifølge Vedtægterne retligt forpligtes.

Loven blev vedtaget enstemmigt i begge Ting, uforandret som fremsat af Ministeren og efter Indstilling af Folketingsudvalget.

64. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 5885—C. Sp. 451, 1403].

Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5710). 1. Beh. $15\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5864). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen [Form.], Hans Nielsen, Haurum [Sekr.], Jønson, Jørgensen, P. Mortensen, Knud Kristensen, Pinstrup, Hans Clausager, Hans Jacob Sørensen, Lauritz Laursen, Drachmann, Christmas Møller, Dahlgaard og Rode). Betænkning (B. Sp. 1969) afgiven $17\frac{1}{3}$. (Ordfører: P. Andersen). 2. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5998). 3. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6013). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $24\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1506). 2. Beh. $26\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1596). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1740). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 99).

Loven er en Fortsættelse af den Lovgivning paa dette Omraade, som har eksisteret i flere Aar, senest Lov Nr. 318 af 23. December 1924 (se Aarbog 1924—25, Side 234), hvis Gyldighed udløber 1. Maj 1926. Nærværende Lov adskiller sig i formel Henseende fra denne derved, at den tidligere Lov ikke indeholdt selve de indskrænkende Bestemmelser, men bemyndigede Ministeren til at træffe saadanne ved Bekendtgørelse. Nu er Bekendtgørelsens Indhold optaget i Loven, derunder Regler om de Arter af Skotøj, der bliver at undtage, indsat, hvorimod der ikke i den er optaget de Undtagelsesbestemmelser, som kan være begrundet, navnlig i Skotøjsteknikkens Udvikling, idet det vilde være vanskeligere at give Lovregler herfor, da Teknikken er i en stadig Udvikling, hvilket kan nødvendiggøre Ændringer i disse Regler.

Der findes altsaa i selve Lovteksten saavel Bestemmelser om, paa hvilken Maade og til hvilket særligt Formaal Pap og Kunstlæder, Fiberpap, kan anvendes i Fodtøj, som Bestemmelser om den Mærkning, der skal finde Sted, og som saavel Producenter som Importører skal iagttage, og i det hele taget alt, hvad der tidligere fandtes i den til Loven knyttede Bekendtgørelse.

I Henhold til et fra det i 1924—25 i Folketinget nedsatte Udvalg fremsat Ønske om, at der optoges en Forhandling med de interesserede Parter om Lovens Fremtidsskæbne

og om Formen for en eventuelt fortsat Lovgivning paa dette Omraade, har en saadan Forhandling fundet Sted med det eksisterende Udvalg, bestaaende af Repræsentanter for saavel Fabrikanter som Skomagermestre, handlende, Importører og Arbejdere i Skotøjsbranchen. Dette Udvalg har gennemgaaet Sagen og gjort Indstilling i Overensstemmelse med det Forslag, som Ministeren fremsatte. Dette vedtoges, kun med to Ændringer, som indsattes efter Forslag af Folketingsudvalget, og hvoraf den ene kun var en Tydeliggørelse af en Bestemmelse, medens den anden gik ud paa at tidsbegrænse Lovens Gyldighed til 1. Maj 1929.

---

65. Lov om Ændring i de ved Lov Nr. 69 af 29. Marts 1924 fastsatte Kendelser for Adgangsbeviser for udenlandske Firmaers Handelsrejsende. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 5959—C. Sp. 1783, 1847].

Fremsat i *Folketinget* $27/3$ (F. Sp. 6358). 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 6449). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 6501). 3. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6506). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1867). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1881). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1897). **L o v e n s t a d f æ s t e t** 9. April 1926. (Lov-Tid. Nr. 108).

Ved Loven bemyndiges Erhvervsministeren til at nedsætte de ved § 1 i Lov Nr. 69 af 29. Marts 1924 fastsatte Kendelser for Adgangsbeviser for udenlandske Firmaers Handelsrejsende, saaledes at Kendelsen for et Hovedadgangsbevis kan nedsættes til 300 Kr., naar Beviset udfærdiges med Gyldighed for et Aar, og til 100 Kr., naar Beviset udfærdiges med Gyldighed for en Periode af 45 Dage. For de i § 1, 2. Punktum, i fornævnte Lov af 29. Marts 1924 omhandlede næringsdrivende udgør Kendelsen Halvdelen af det i øvrigt for Hovedadgangsbeviser fastsatte Beløb. Det samme gælder Kendelsen for Tillægsbevis i Tilfælde, hvor saadant skal løses.

De ved Loven af 1924 fastsatte Kendelser er 400 Kr. for Hovedadgangsbeviser og 200 Kr. for Tillægsbeviser. Nedsættelsen motiveres ved den siden Marts 1924 stedfundne Stigning i den danske Krones Købeevne og Værdi og de talrige Klager, der har været rejst angaaende de høje Takster.

Ved Fremsættelsen udtalte Ministeren, at det er hans Hensigt at søge Tilslutning hos Rigsdagspartiernes Erhvervs-

udvalg til saadan Nedsættelses Foretagelse, naar det Tidspunkt var inde, hvor man maatte anse det for rimeligt at foretage en saadan.

Til Belysning af Lovens finansielle Rækkevidde anførtes, at Kendelserne for Adgangsbeviser i de efternævnte Aar har andraget følgende omtrentlige Beløb:

1913—14.....	189 000	Kr.
1914—15.....	101 000	—
1915—16.....	72 000	—
1916—17.....	67 000	—
1917—18.....	52 000	—
1918—19.....	66 000	—
1919—20.....	112 000	—
1920—21.....	124 000	—
1921—22.....	140 000	—
1922—23.....	196 000	—
1923—24.....	409 000	—
1924—25.....	794 000	—

I de første 11 Maaneder af Finansaaret 1925—26 har Kendelserne andraget ca. 625 000 Kr.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

66. Lov om Radiospredning. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 3095—C. Sp. 201, 215].

Fremsat i *Folketinget* ^{10/11} (F. Sp. 1414). 1. Beh. ^{20/11} (F. Sp. 2341). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.], Harald Jensen, Jørgensen, A. C. Meyer, Sneum [Skr.], Hans Jacob Sørensen, Slebsager, Blang, Hedelund, Ibsen, Grathwohl, Ulrich, Heilesen og Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 459) afgiven ^{17/2}. (Ordfører: P. Andersen). 2. Beh. ^{18/2} (F. Sp. 5145). 3. Beh. ^{19/2} (F. Sp. 5148). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{24/2} (L. Sp. 1115). 2. Beh. ^{26/2} (L. Sp. 1136). 3. Beh. ^{26/2} (L. Sp. 1163). Loven stadfæstet 12. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 45).

Loven har følgende Indhold:

Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til at leje eller erhverve og drive en *Centralstation for Statens Radiospredning* og fornødne Lokalstationer samt til at afholde de hermed forbundne Udgifter. De i saa Henseende fornødne Beløb bevilges paa de aarlige Finanslove.

Ministeren fastsætter med Tilslutning af Tingenes Finansudvalg Størrelsen af den Afgift, der bliver at opkræve for Benyttelsen af Modtagerapparater. Afgifterne samles i en Fond, der benævnes *Radiospredningsfonden*, og som vil være at anvende udelukkende til Radiospredningens Formaal. Afgifterne skal have en saadan Størrelse, at der derved bliver Dækning for alle Udgifter til Radiospredningens Drift samt for Forretning og Amortisation af Statskassens Udlæg til Centraladministrationen.

Ministeren udnævner *et Radioraad* paa 9 Medlemmer. Af disse udnævner Ministeren direkte to, af hvilke en skal være Jurist og en radioteknisk kyndig. Af Raadets øvrige Medlemmer udnævnes 1 Medlem efter Indstilling af Undervisningsministeren, 1 Medlem efter Indstilling af den danske Presses Telegramudvalg, 1 Medlem efter Indstilling af de af Ministeren anerkendte faglige Journalistorganisationer. Desuden udnævner Ministeren for offentlige Arbejder 3 Medlemmer som Repræsentanter for Lytterne, hvortil bestaaende af Ministeren anerkendte Lytterorganisationer har Indstillingsret, samt 1 Medlem efter Indstilling af bestaaende af Ministeren anerkendte Sammenslutninger indenfor Radioindustrien. Blandt Raadets Medlemmer udnævner Ministeren for offentlige Arbejder Formand og Næstformand. Samtlige Udnævnelser gælder for et Tidsrum af to Aar.

Raadets Medlemmer lønnes med Honorarer, hvis Størrelse fastsættes af Ministeren. For Deltagelse i Raads- og Udvalgsmøder samt for nødvendige Rejsedage erholder de sædvanlige Diæter samt Rejseudgifter dækket efter Regning.

Radioraadet har under Ansvar for Ministeren den almindelige *Ledelse af Virksomheden*. Radiospredningsfonden er undergivet Raadets Bestyrelse. Efter dets Indstilling træffer Ministeren Bestemmelse om Formen for Opkrævningen af de fastsatte Afgifter samt om Radiospredningens Kasse- og Regnskabsvæsen. Raadet udarbejder et Budget for det kommende Finansaar over Anvendelsen af de Midler, der kan antages at staa til Raadighed. Budgettet forelægges Ministeren til Approbation. I Driftsaaret maa Overskridelse af Budgettets samlede Sum ikke finde Sted uden Ministerens Samtykke. — Raadet fastsætter de almindelige Principper,

der skal gælde for Programmerne for Statens Radiospredning, og er ansvarligt for, at Programmerne er af alsidig kulturel og oplysende Art. — Ministeren udfærdiger den for Raadet fornødne Forretningsorden.

De under Statens Radiospredning hørende *Stationers tekniske Drift ledes af Generaldirektoratet for Telegrafvæsenet*. Telegrafvæsenet erholder samtlige de med dette Arbejde forbundne Omkostninger, derunder ogsaa Udgifter til Forrentning og Amortisation af de i Anlægene bundne Kapitaler, dækket af Radiospredningsfonden efter Regler, der fastsættes efter Forhandling mellem Radoraadet og Generaldirektoratet for Telegrafvæsenet og godkendes af Ministeren.

Radiospredningens daglige Drift ledes, bortset fra den ovenomhandlede tekniske Virksomhed, af en af Ministeren efter Indstilling af Radoraadet ansat *Driftsleder*. Efter Raadets Indstilling ansætter Ministeren tillige den fornødne Medhjælp. — Radiospredningsfondens Budget over Indtægter og Udgifter optages som et særligt Afsnit paa Finanslovens § 2.

Den, der efter nærværende Lovs Ikrafttræden benytter Modtagerapparater uden at erlægge den herfor fastsatte Afgift, straffes, for saa vidt det paagældende Forhold ikke efter sin Beskaffenhed tillige maatte medføre højere Straf, med Konfiskation af de ulovligt anbragte eller benyttede Apparater; desuden kan Overtræderen idømmes en Radiospredningsfonden tilfaldende Bøde paa indtil 400 Kr. Sager herom behandles som Politisager. Paatale finder kun Sted efter Begæring af Ministeren for offentlige Arbejder.

Ministeren er bemyndiget til for Staten at erhverve — om fornødent ved Ekspropriation efter Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845 — de til Opførelse af fornødne Radiostationer nødvendige Arealer. — Loven vil være at forelægge til Revision i Rigsdagssamlingen 1930—31.

Det forelagte Lovforslag gik kun ud paa at bemyndige Ministeren til for Staten at erhverve og drive 2 Radiostationer til Brug for Radiospredning samt til at afholde de hermed forbundne Udgifter, der skulde bevilges paa Finansloven. Den nærmere Gennemførelse var altsaa tænkt lagt i Administrationens Haand, saaledes som udviklet i Bemærkningerne til Lovforslaget.

Staten har i Henhold til Lovgivningen Eneret paa Anlæg og Drift af traadløse Radiostationer; medens Ministeren paa Vilkaar, som han fastsætter, kan give Tilladelse til Oprettelse af private traadløse Modtagerstationer, har han ingen tilsvarende Bemyndigelse, for saa vidt angaar Afsenderstationer, idet disse ubetinget er forbeholdt Staten. Da Radiospredningen paa Grund af dens store kulturelle Opgaver maatte bringes ind under fastere Former, end den havde været ved de hidtidige Udsendelser, indhentedes Ministeriet i Februar Maaned Finansudvalgenes Samtykke til, at Staten forsøgsvis overtog Radiospredningen her i Landet og afholdt visse Udgifter, indtil de fornødne Licensudgifter for Benyttelsen af Modtagerapparater indgik. I April Maaned meddelte Finansudvalgene Ministeren det begærede Samtykke under den udtrykkelige Forudsætning, at denne Ordning kun gjaldt forsøgsvis for et Aar, og at den finansielt kom til at hvile i sig selv, saaledes at der ikke herved paaførtes Statskassen nogen Udgift. Ministeren nedsatte derefter et Raad paa 38 Medlemmer, det saakaldte Radioraad, hvori alle berettigede Interesser var repræsenteret, til at bestyre denne Udsendelse, og for den Tid, da Benyttelsen af baade Stats-telegrafens og Militærets Radiostationer fandt Sted, nedsattes til Ledelse af disse Stationers tekniske Drift et særligt teknisk Udvalg, bestaaende af to Repræsentanter for hver af de stationsejende Institutioner under Ledelse af Radioraadets Formand.

Det viste sig, at Ordningen finansielt kunde hvile i sig selv, idet der, efter at der var udstedt Bekendtgørelse om, at der af Indehaverne af Radiomodtagerapparater vilde være at betale en Afgift af 15 Kr. for en Lampemodtager og 10 Kr. for en Krystalmodtager, meldte sig 26 000 Lyttere, der indbetalte i alt ca. 350 000 Kr. Det maa antages, at Antallet af betalingspligtige Lyttere er væsentlig større, saaledes at man under en endelig Ordning vil kunne regne med ganske betydelig større Indtægter. Derimod viste det sig ogsaa, at man med det til Raadighed staaende Stationsmateriel ikke kunde præstere Udsendelser, som var teknisk tilfredsstillende, og Ministeren ønskede derfor at faa tilvejebragt en Ordning, hvorved Danmark med Hensyn til Radiospredning kommer paa Højde med de fleste andre Lande.

Med Hensyn til, hvorledes den fremtidige Radioordning burde være, anmodede Ministeriet Radioraadet om at fremkomme med en Indstilling, og Raadet samlede sig med 23 Stemmer mod 9 om et bestemt Forslag. Disse 23 Stemmer bestod dels af de af Staten valgte Repræsentanter, dels af samtlige Kunstnerrepræsentanter og dels af samtlige Pressens Repræsentanter, og Indstillingen gik ud paa, at der paa

centralt Sted anlægges en moderne Radiofonistation, der skal kunne høres overalt i Landet paa en almindelig Lampe-modtager, hvorhos der i København tilvejebringes en mindre Station, der kan høres paa Krystalmodtagere i København og Omegn. Stationerne skulde tilvejebringes af Staten, den tekniske Drift besørages af Statstelegrafene, medens den øvrige Ledelse skulde lægges i Hænderne paa et Raad, sammensat omtrent paa samme Maade som det nuværende Radioraad. Pressens Repræsentanter i Radioraadet havde tiltraadt Forslaget, dog med en Bemærkning bl. a. om, at „Pressen vedblivende maa være af den Mening, at de Opgaver, Radiofonien har, bedst vil løses under Medvirken af det private Initiativ.“ Repræsentanterne i Raadet for de bestaaende Organisationer af Radiolyttere, der i Raadet havde fremsat et Forslag, som forkastedes, om en Ordning med et privat Selskab (Pressen, Lyttere og Radioindustrien) tiltraadte senere Flertallets Forslag med visse Ændringer. Endelig indtog Radiobrancheforeningens Repræsentanter en Særstilling uden nærmere udformet Forslag.

Da Ministeriet maatte anse det for det eneste naturlige og for nødvendigt, at Staten bevarer det fulde Herredømme over Radiospredningen, og da Ministeriet kunde slutte sig til det af Radioraadets Flertal fremsatte Forslag, forelagde Ministeren Lovforslaget, der var beregnet paa Sagens Genneførelse i Overensstemmelse dermed.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (P. Andersen), medens Venstres Ordfører (Hans Jacob Sørensen) vel erklærede sit Partis Beredvillighed til en Ordning af Radiosagen, men samtidig fremhævede Nødvendigheden af i selve Lovforslaget at udforme den nærmere Ordning. De Konservatives Ordfører (Ibsen) omtalte ogsaa Ønskeligheden af, at Lovgivningsmagten fik Indflydelse paa Ordningen.

I Folketingsudvalgets Betænkning omtales, at Udvalget har haft en Række Konferencer med forskellige, som havde Interesse i Radiospredningen, under hvilke Konferencer den Bevægelse, som Landet over har rejst sig om Radiofonien, har givet sig stærke Udslag. Saavel af Hensyn hertil som ogsaa af Hensyn til den stærke Udvikling, Fremtiden paa dette Omraade sikkert vil bringe, var hele Udvalget „enigt om at fastlægge Rammerne for Radiospredningens Organisation i Loven.“ Det siges dernæst: „Det har fra første Begyndelse staaet Udvalget klart, at et Radioraad paa 39 Medlemmer var uegnet som Ledelse, og Bestræbelserne samlede sig om at skabe et lille virksomt, ansvarligt Radioraad. I Betragtning heraf har man ikke ment at kunne fastsætte Raadets Medlemsantal højere end til 9, skønt man kunde

have ønsket en fyldigere Repræsentation for Undervisningsministeriet og de under dette hørende kulturelle Interesser, til hvilke man imidlertid forventer, at Radioraadet altid vil tage fornødent Hensyn.“

Endvidere skitseres Radioraadets Opgaver, saaledes som de fastsættes i den vedtagne Lov, hvorefter det udtales, at med Hensyn til Stationsspørgsmaalet er det i Udvalget hævdet, at Adgang til Krystal-Lytning i størst mulig Udstrækning er ønskelig for en tilfredsstillende Organisation af Radiospredningen. Forhandlingerne om denne Side af Spørgsmaalet førte til Enighed om den Formulering, som gør det muligt for Ledelsen ved Siden af Centralstationen at tilvejebringe fornødne Lokalstationer, i hvilken Forbindelse Udvalget udtaler det ønskelige i, at allerede bestaaende Stationer eventuelt ogsaa i Fremtiden maatte kunne finde Anvendelse.

Angaaende Ledelsen af Stationernes tekniske Drift var Meningerne i Udvalget stærkt delte, men der opnaaedes Enighed om at overdrage denne til Generaldirektoratet for Telegrafvæsenet.

Hele Udvalget stillede derefter Forslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, som tiltraadtes af Ministeren og vedtoges enstemmig af Folketinget.

I Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Ordførerne for Venstre (Stegger Nielsen), Socialdemokraterne (Laurits Knudsen) og de Radikale (Veistrup), medens de Konservative Ordfører (Ellinger) vel ogsaa tiltraadte Lovforslaget, men ankede over, at Lytterne havde faaet en for stærk og Radio-Teknikerne en for svag Repræsentation i Radioraadet. Ministeren fraraadede at ændre noget heri. Ved 2. Behandling udtalte Ministeren paa Foranledning af Ellinger — som ankede over, at den „specifik kulturelle Side“ er svagt repræsenteret i Radioraadet, idet Undervisningsministeren kun vælger 1 Medlem —, at der er Tale om ved Siden af dette Raad at oprette et Programudvalg, hvor særlig de kunstneriske og kulturelle Interesser skal repræsenteres.

Ogsaa i Landstinget vedtoges Loven derpaa enstemmigt.

67. Lov om Ændring i Lov om Motorkøretøjer med Hensyn til Forsøg med Vejbaner og Vejmaterialer m. m. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 3525—C. Sp. 67, 141].

Fremsat i *Folketinget* 20/11 (F. Sp. 2332). 1. Beh. 2/12 (F. Sp. 2652). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen [Form.], Einer Jensen, J. P. Jensen, Holger Larsen,

F. K. Madsen [Skr.], A. C. Mortensen, Hedelund, Vanggaard, Nørskov, J. C. A. Larsen, Ulrich, Fibiger, Sven, Henningsen og Rasmus Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 113) afgiven $11\frac{1}{12}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $16\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3355). 3. Beh. $17\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3433). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $6\frac{1}{1}$ (L. Sp. 673). 2. Beh. $8\frac{1}{1}$ (L. Sp. 679). 3. Beh. $13\frac{1}{1}$ (L. Sp. 681). Loven stadfæstet 9. Februar 1926. (Lov-Tid. Nr. 19).

Loven gaar ud paa, at der af Motorskatten forlods stilles 100 000 Kr. til Raadighed for Ministeriet for offentlige Arbejder til Forsøg med Vejbaner og Vejmateriale m. m., første Gang ved Fordelingen af Afgifterne for Finansaaret 1924—25.

Lovforslaget fremsattes efter Aftale med Folketingets og Landstingets Finansudvalg, idet Ministeriet i Foraaret fik disses Tilslutning til den foreslaaede Ændring i Loven om Motorkøretøjer, og ved Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1924—25 bevilgedes 30 000 Kr. til Anlæg af en Forsøgsvejbane paa Roskilde Landevej med følgende Tekstanmærkning: Beløbet vil, naar fornøden Lovhjemmel er opnaaet, blive tilbagebetalt Statskassen af den Del af Motorafgiften, som tilfalder Amtsraadskredsene m. fl. i Finansaaret 1924—25. Disse Forsøg foretages efter Forslag af Dansk Ingeniørforenings tekniske Vejkomité, til hvilken der paa de aarlige Finanslove bevilges et Beløb af 4 000 Kr. Det første Forsøg vil blive gjort paa Roskildevæjen paa det Sted, hvor denne passerer Vestenceinten. Københavns Amtsraad, som i 1925 foretog en Omlægning og Udvidelse af den nævnte Vej, agtede at anlægge en Forsøgsvejbane her paa Vilkaar, at der af Udgifterne, som er anslaaet til 150 000 Kr., stilles et Beløb af 110 000 Kr. til Raadighed, ligesom Udgifterne til Driften af Vejbanen i Forsøgsaarene, navnlig Tilsyn, Færdselstælling, Renholdelse, Belysning m. m., som er anslaaet til ca. 15 000 Kr. aarlig, maa udredes af den tekniske Vejkomité.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at det er en Forudsætning, at den Del af det aarlige Beløb, som eventuelt maatte blive besparet, indgaar i Statskassen, samt at det ovenanførte Tilskud til den tekniske Vejkomité paa 4 000 Kr. udgaar af de aarlige Finanslove og afholdes af det heromhandlede Beløb paa 100 000 Kr.

Hele Folketingsudvalget med Undtagelse af det konservative Folkepartis Medlemmer indstillede Lovforslaget til uforandret Vedtagelse, og det udtales i Betænkningen, at der i Udvalget var Enighed om, at den foreslaaede Ændring i

Loven om Motorkøretøjer bør være af midlertidig Karakter; da der imidlertid ved Lovforslagets Fremsættelse af Ministeren blev stillet i Udsigt, at der, naar visse Kommissionsarbejder er tilendebragt, vilde fremkomme Forslag til Revision af Loven om Motorkøretøjer, stillede Udvalget i dets Helhed ikke noget Forslag om den nævnte Tidsbegrænsning, idet man formentlig til den Tid kan komme til Klarhed over den mest hensigtsmæssige Maade, paa hvilken der kan skaffes Oplysning om de bedste Metoder til Ombygning af Vejene eller Foranstaltninger til at imødegaa det stærke Slid paa Vejene, der foranlediges af Motorkøretøjer.

Det konservative Mindretal udtalte, at det „maa mene, at det er upaakrævet og forhastet i Øjeblikket at fastlægge aarlige tilbagevendende Forsøg med forskellige Vejmaterialer umiddelbart forud for en forestaaende Revision af Motorloven, hvorunder ganske naturlig Spørgsmaalet om det betimelige i at oprette et Vejlaboratorium og anlægge samlede Forsøg med Vejmaterialer vil trænge sig paa og finde sin Løsning.“

Mindretallet stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, hvorved Ministeren bemyndigedes til med en Udgift af indtil 200 000 Kr. at lade foretage Forsøg, der altsaa begrænsedes til to Aar.

Ændringsforslaget forkastedes med 71 Stemmer mod 13, og Lovforslaget vedtoges derefter enstemmig i begge Ting.

68. Lov om midlertidig Forlængelse af den færøske Telefonkoncession. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 4875—C. Sp. 207, 337].

Fremsat i *Folketinget* $12\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5008). 1. Beh. $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5185). 2. Beh. $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5221). 3. Beh. $25\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5312). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $6\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1211). 2. Beh. $10\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1256). 3. Beh. $12\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1329). **L o v e n** stadfæstet 31. M a r t s 1926. (Lov-Tid. Nr. 72).

Ved Loven bemyndiges Ministeren for offentlige Arbejder til at forlænge i indtil 1 Aar den Færøernes Lagting paa Færøernes Amtskommunes Vegne under 7. September 1906 meddelte Koncession paa Anlæg og Drift af Telefoner paa Færøerne, hvilken Koncession udløber den 7. September 1926.

Koncessionen er givet i Henhold til Lov af 11. Maj 1897, der nu er bortfaldet. De nye Koncessioner, der gives, gives i Henhold til Loven af 30. Juni 1919, men ikke alle den nye

Lovs Bestemmelser kan gøres anvendelige paa en Telefonkoncession paa Færøerne. Ministeriet tilskrev derfor Løgtinget og bad det om at fremkomme med Forslag til en ny Koncession. Lagtinget kunde imidlertid ikke naa at tilendebringe sin Behandling af Sagen, men udsatte den til Samlingen 1926 og bad derfor om en Forlængelse af Koncessionen indtil Udgangen af Marts 1927. Fra Ministeriets Side mente man, at denne Anmodning maatte imødekommes, men for en Sikkerheds Skyld forlænger man Koncessionen for et Aar.

69. Lov om Foranstaltninger til Modvirkning af Arbejdsløsheden. (Socialministeren). [A. Sp. 2899—C. Sp. 11, 17, 21, 23, 33, 39].

Fremsat i *Folketinget* $^{14}/_{10}$ (F. Sp. 174). 1. Beh. $^{17}/_{10}$ (F. Sp. 347). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen [Holbæk A.] [Form.], Bresemann, Simonsen, Fisker, F. K. Madsen, Bjerring [Skr.], Slesbager, Brorsen, Kragh, Hans Jacob Sørensen, Rudfeld, Christmas Møller, Sven, Dahlgaard og A. M. Hansen). Betænkning (B. Sp. 15) afgiven $^{23}/_{10}$. (Ordfører: Fr. Andersen [Holbæk A.]). 2. Beh. $^{27}/_{10}$ (F. Sp. 782). 3. Beh. $^{27}/_{10}$ (F. Sp. 807). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $^{30}/_{10}$ (L. Sp. 207). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Gregersen, Hauch, Jensen [Aale], Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Laursen, Carl F. Madsen, Maegaard, Rasmus Nielsen, Martin Olsen, Stensballe [Form.] og Tvede [Skr.]). Betænkning (B. Sp. 67) afgiven $^{19}/_{11}$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $^{19}/_{11}$ (L. Sp. 344). 3. Beh. $^{19}/_{11}$ (L. Sp. 371). *Tilbage-sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 87) afgiven $^{19}/_{11}$. Eneste Beh. $^{19}/_{11}$ (F. Sp. 2319). *Tilbagesendt til Lands-tinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 89) afgiven $^{19}/_{11}$. Eneste Beh. $^{19}/_{11}$ (L. Sp. 372). Henvist til Fællesudvalg paa 30 Medlemmer. (I *Folketinget*: Fr. Andersen [Holbæk A.], Bresemann, Simonsen, Fisker, F. K. Madsen, Bjerring, Slesbager, Brorsen, Kragh, Hans Jacob Sørensen, Rudfeld, Christmas Møller [Skr.], Sven, Dahlgaard og P. Munch. I *Landstinget*: Bækgaard, Ludvig Christensen, Henriette Crone, Gunnar Fog-Petersen, Gregersen, Hauch, Jensen [Aale], Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Laursen, Carl F. Madsen, Maegaard, Rasmus Nielsen, Stensballe [Form.] og Tvede). Betænkningen (B. Sp.

91) afgiven ²⁸/₁₁. (Ordfører i Folketinget: Fr. Andersen [Holbæk A.]. I Landstinget: Tvede). Eneste Beh. ¹/₁₂ (F. Sp. 2592, L. Sp. 435). Loven stadfæstet 1. December 1925. (Lov-Tid Nr. 295).

Loven gaar ud paa følgende:

§ 1. Til Bestridelse af Udgifterne ved Arbejder, der iværksættes inden 1. Juni 1926 af Kommuner eller private Institutioner, der nyder offentlig Støtte, kan der af Socialministeren med Tilslutning af Finansministeren ydes *Laan indenfor et samlet Beløb af 8 Mill. Kr.*, for saa vidt vedkommende Kommune eller Institution ikke selv raader over de fornødne Midler eller paa rimelige Vilkaar kan tilvejebringe dem paa anden Maade. — Laanene kan ydes til Nødhjælpsarbejder, delvise Nødhjælpsarbejder og andre Arbejder. Til Arbejder, der ikke helt eller delvis udføres som Nødhjælpsarbejder, kan der dog ikke disponeres over et større Beløb end i alt 2 Mill. Kr., og Laan til disse Arbejder kan derhos kun bevilges, naar der fra det i Lov af 4. Marts 1924 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. § 32, Stk. 2, nævnte stedlige Udvalg foreligger Erklæring om, at Arbejderne ikke skønnes at være egnede til Udførelse efter Reglerne for Nødhjælpsarbejder. — Ved Bevilling af disse Laan, hvorom Socialministeren træffer Bestemmelse efter Indstilling fra det i Lov af 4. Marts 1924 § 35, Stk. 3, Punkt c., omhandlede Nævn, skal der fortrinsvis tages Hensyn til, i hvilken Grad det paagældende Arbejde vil være i Stand til at afhjælpe Arbejdsløshed i den paagældende Egn. — Laanene amortiseres efter Ministerens Bestemmelse i hvert enkelt Tilfælde i Løbet af højst 30 Aar og forrentes med $5\frac{1}{2}$ pCt. p. a. af den til enhver Tid skyldige Gæld. — De af Socialministeren bevilgede Laan udredes af Arbejdsløshedsfonden, der, efterhaanden som Laanene udredes, fra Finansministeren modtager Statsobligationer til samme Værdi som Laanenes Beløb, hvilken Værdi bestemmes af Finansministeren efter Samraad med Socialministeren og det i Lov af 4. Marts 1924 § 35, Stk. 3, Punkt c., omhandlede Nævn. Disse Statsobligationer udstedes til en Rente af ikke over 5 pCt. p. a. og med en Amortisationstid paa 30 Aar. De indgaaede Afdrag paa Laanene indbetales til Statskassen og

opsamles i en Fond, der i Løbet af 30 Aar anvendes til Amortisation af de udstedte Statsobligationer. — Ved Afhændelsen af disse Obligationer skal eventuelle Kurstab refunderes Arbejdsløshedsfonden af Statskassen. — For Kommuners Vedkommende vil henholdsvis Indenrigsministeriets eller vedkommende Amdsraads Samtykke til Laanets Optagelse være at indhente.

§ 2. Udover det i Loven af 4. Marts 1924 § 32, Stk. 7, fastsatte Tilskud til Nedsættelse af Udgifterne til Arbejds løn ved Nødhjælpsarbejder kan der til Bestridelse af Udgifter ved Anskaffelse af Materialer til saadanne Arbejder, der iværksættes i Tidsrummet fra nærværende Lovs Ikrafttræden og indtil den 1. Juni 1926, ydes et *Tilskud* paa indtil 20 pCt. af Materialernes Anskaffessum, for saa vidt de er af dansk Oprindelse eller dansk Forarbejdning. Til Udredelse af disse Tilskud stilles der af Arbejds løshedsfonden et Beløb af 1 Mill. Kr. til Raadighed. Tilskuddene bevilges af Socialministeren med Tilslutning af det i Lov af 4. Marts 1924 § 35, Stk. 3, Punkt c., omhandlede Arbejdsnævn.

Saa fremt en Kommune eller privat Institution, der nyder offentlig Støtte, finder det ønskeligt, at et Arbejde af Hensyn til Arbejds løshedens Bekæmpelse bringes til Udførelse i ovennævnte Tidsrum, uagtet det i Lov af 4. Marts 1924 § 32, Stk. 2, nævnte stedlige Udvalg skønner, at Arbejdet ikke er egnet til at udføres efter Reglerne for Nødhjælpsarbejder, kan Socialministeren efter Andragende fra vedkommende Kommune eller Institution med Tilslutning af det i fornævnte Lovs § 35, Stk. 3, Punkt c., omhandlede Arbejdsnævn til et saadant Arbejde bevilge et Tilskud til Anskaffelse af Materialer efter samme Regler, som ovenfor er fastsat med Hensyn til Nødhjælpsarbejder. Til Udredelse af disse Tilskud stilles der af Arbejds løshedsfonden et Beløb af indtil 1 Mill. Kr. til Raadighed.

Den af foranstaaende Bestemmelser følgende Merudgift for Arbejds løshedsfonden godtgøres denne af Statskassen. Saa fremt Arbejds løshedsfondens øvrige Udgifter til Nødhjælpsarbejder i ovennævnte Tidsrum maatte blive saa store, at der derved lægges Beslag paa en uforholdsmæssig stor Del af Fondens Formue, kan der efter Indstilling fra det ovenfor anførte Arbejdsnævn af Statskassen ydes *Fonden et ekstra-*

ordinært Tilskud, der dog i Forbindelse med de efter Reglerne i nærværende Paragraf anvendte Ydelser ikke maa overstige et Beløb af i alt 2 Mill. Kr. De Beløb, som i Henhold til foranstaaende Bestemmelser maatte blive ydet Arbejdsløshedsfonden, skal af denne godtgøres Statskassen, naar Fondens Midler har naaet et Beløb af 30 Mill. Kr., idet den i Lov af 4. Marts 1924 § 29, Stk. 3, foreskrevne Nedsættelse af Bidrag ikke vil være at foretage, førend hele det ovennævnte Tilskud er tilbagebetalt til Statskassen og Fonden atter har naaet en Størrelse af 30 Mill. Kr.

Foranlediget af den stærke Arbejdsløshed begyndte Socialministeriet allerede midt i Sommeren 1925 at overveje, hvad der kunde foretages til at lindre denne, og efter Konference med det under Ministeriet nedsatte Arbejdsudvalg, hvis Opgaver er fastslaaet i den sidste Arbejdsløshedslov, Loven af 1924, udsendte Ministeriet den 26. August et Cirkulære til Landets Kommuner og Amter om at undersøge, hvilke Arbejder der kunde tænkes iværksat med kortest mulig Frist, ligesom en Skrivelse af samme Indhold tilstilledes samtlige Ministerier. Det fremgik af de derved indkomne Oplysninger, at der forelaa planlagte og teknisk forberedte Arbejder, som kunde iværksættes saa godt som straks, og hvortil Pengene var bevilget, til en samlet Sum af 11 Mill. Kr., og tilsvarende Arbejder, hvortil Pengene ikke var bevilget, til en samlet Sum af ca. 31 Mill. Kr. Efter at have gennemgaaet dette Materiale, afgav Arbejdsudvalget den 7. Oktober 1925 en enstemmig Betænkning, dog at et Medlem, Hauch, udtalte, at han var „absolut imod, at der stedse fortsættes med Ydelse af Statstilskud til Arbejdsløn ved Gennemførelsen af kommunale Arbejder“, ligesom han og andre Medlemmer tog Forbehold med Hensyn til Formen for et andet i Betænkningen omhandlet Forhold, Støtte til enkelte Industrier.

I Overensstemmelse med denne Indstilling fra Arbejdsudvalget fremsatte derpaa Socialministeren et Lovforslag, hvorefter der til Arbejder, der iværksættes af Statsinstitutioner, Kommuner eller private Institutioner, der nyder offentlig Støtte, i Tiden fra nærværende Lovs Ikrafttræden og indtil den 15. Maj 1926, kan ydes *Tilskud*, for saa vidt det særlige Øjemed at modvirke Arbejdsløshed i den paagældende Egn i nævnte Tidsrum er bestemmende for, at det paagældende Arbejde fremmes netop nu. Til Udredelse af saadanne Tilskud skulde der af Statskassen til Socialministerens Raadighed stilles et Beløb af indtil 1 Mill. Kr. til Statsinstitutioner og indtil 2 Mill. Kr. til Kommuner eller private

Institutioner, der nyder offentlig Støtte. Tilskuddene skulde bevilges af Socialministeren efter Indstilling af et Udvalg, bestaaende af en af Socialministeren udnævnt Formand, et Medlem udnævnt af Ministeren for Industri, Handel og Søfart og et Medlem udnævnt af Finansministeren. Ansøgning og Tilskud skulde indsendes til nævnte Udvalg og foruden Oplysninger om selve Arbejdets Beskaffenhed og Overslag over Udgifterne indeholde Angivelse af, hvor mange Arbejdsdage Arbejdet maa antages at repræsentere, samt om, hvor mange af disse der maa antages at ville falde indenfor det foran nævnte Tidsrum.

Tilskuddet skulde fastsættes til et efter Udvalgets Skøn passende Beløb pr. Arbejdsdag, der som Regel ikke maatte overstige et Beløb af 2 Kr. pr. Arbejdsdag, dog, at det kunde sættes noget højere, hvor der til Arbejdet aldeles overvejende anvendes Materialer, som tilvirkes her i Landet, men ikke over 3 Kr. pr. Arbejdsdag.

Tilsagnet om Tilskud kunde som Regel kun omfatte de Arbejdsdage, der faldt indenfor det foran nævnte Tidsrum.

Til Bestridelse af Udgifterne ved Arbejder af den foran nævnte Beskaffenhed skulde der derhos efter Indstilling af Udvalget af Socialministeren med Tilslutning af Finansministeren ydes Kommuner og private Institutioner, der nyder offentlig Støtte, *Laan*, for saa vidt vedkommende Kommune eller Institution ikke selv raader over de fornødne Midler eller paa rimelige Vilkaar kan tilvejebringe dem paa anden Maade. Ved Bevilgelsen af disse *Laan* skulde der fortrinsvis tages Hensyn til, i hvilken Grad det paagældende Arbejde vil være i Stand til at afhjælpe Arbejdsløshed i den paagældende Egn i det nævnte Tidsrum. Ansøgning om *Laan* skulde indsendes til Udvalget og indeholde Oplysninger som foran foreskrevet.

Til Udredelse af de heromhandlede *Laan* skulde af Statskassen stilles et Beløb paa indtil 8 Mill. Kr. til Raadighed. *Laanene* skulde amortiseres efter Bestemmelse i hvert enkelt Tilfælde i Løbet af højst 30 Aar og forrentes med 5½ pCt. p. a. af den til enhver Tid skyldige Gæld.

Finansministeren bemyndigedes til at tilvejebringe det Beløb, der skulde anvendes til *Udlaan*, ved Udstedelse af Obligationer til en Rente af ikke over 5 pCt. p. a. og med en Amortisationstid paa 30 Aar. De indgaaede Afdrag paa *Laanene* skulde opsamles i en Fond, der i Løbet af de 30 Aar anvendes til Amortisation af de udstedte Obligationer.

Frømdes skulde *Ministeren for offentlige Arbejder* bemyndiges til efter Samraad med Socialministeren og med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg indenfor det ofte nævnte Tidsrum at *lade udføre Arbejder* under Ministeriet,

til hvis Udførelse der endnu ikke foreligger Finanslovbevilning, men som er af saadan Beskaffenhed og saaledes forbedrede, at de helt eller hovedsagelig kan tilendebringes indenfor fornævnte Tidsrum. (Det oplystes, at der var til Raadighed bevilgede Midler af 1½ Mill. Kr., men at der var desuden planlagte og forberedte Arbejder til 4—5 Mill. Kr., som ikke var bevilgede).

Og endelig skulde Ministeren for Industri, Handel og Søfart bemyndiges til med Bistand af det af Ministeren nedsatte Industriudvalg eller paa anden Maade at undersøge Mulighederne for ved dertil sigtende Foranstaltninger at fremme *Beskæftigelsen i Industrier* eller Industrigrene, indenfor hvilke der hersker betydelig Arbejdsløshed.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Fr. Andersen [Holbæk A.]) og af de Radikales Ordfører (Dahlgaard), medens Venstres og de Konservatives Ordførere (henholdsvis Slebsager og Christmas Møller) udtalte sig imod det. Indholdet af den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning var i Overensstemmelse hermed, idet Flertallet, Socialdemokraterne og de Radikale, indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, medens de to andre Partier indstillede det til Forkastelse.

Flertallet udtalte i Betænkningen, at det „har meget ønsket, at der i Udvalget kunde være opnaaet Enighed om det foreliggende Lovforslag, idet man under Hensyn til den stærkt stigende Arbejdsløshed maa lægge megen Vægt paa, at de foreslaaede Arbejder hurtigst muligt kan komme til Udførelse, og Flertallet har derfor ogsaa i Udvalget været villigt til Forhandlinger om Forslagets Enkeltheder. Da man imidlertid fra anden Side ganske har afvist at forhandle paa det i Lovforslaget angivne Grundlag, og da man fra Flertallets Side maa anse det for saglig uforsvarligt at gaa bort fra den i Arbejdsudvalgets Betænkning enstemmig tiltraadte Anvisning, indstiller man“ o. s. v.

Mindretallet erklærede, at det „kan ikke tiltræde det foreliggende Lovforslag, idet man anser Forslaget for ganske overflødig, eftersom der i Arbejdsløshedsfonden indtil videre er tilstrækkelige Midler til Anvendelse i Anledning af den ekstraordinære Arbejdsløshed, der dels er til Stede og dels kan ventes at ville indtræde. Endvidere vil Forslagets Vedtagelse efter Mindretallets Opfattelse virke fuldstændig ødelæggende med Hensyn til den Anvendelse af Arbejdsløshedsfondens Midler, som man fra alle Partiers Side var enig om, da Loven af 4. Marts 1924 om Ændring i Lov af 22. December 1921 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. blev vedtaget.

Det er oplyst, at Arbejdsløshedsfondens Formue for Tiden beløber sig til op mod 20 Mill. Kr. (Socialministeren bestred ved 2. Behandling Rigtigheden af dette Tal), der efter Arbejdsløshedslovens Bestemmelser kan anvendes dels til Understøttelser i Anledning af ekstraordinær Arbejdsløshed og dels til Igangsættelse af Nødhjælpsarbejder. Efter Mindretallets Opfattelse vil det eneste naturlige være at bringe disse Midler i Anvendelse, før der kan blive Tale om at yde direkte Tilskud fra Statens Side. Skulde det Forhold indtræde, at Arbejdsløshedsfondens Midler ikke strækker til, da er man villig til at tage op til Overvejelse, under hvilke Former der ekstraordinært kan ydes Fonden Støtte.

Dersom man fra Kommuner og private Institutioner, der nyder offentlig Støtte, ønsker at iværksætte Nødhjælpsarbejder, men savner de fornødne Midler dertil og derfor indsender motiverede Andragender til Staten om Ydelse af Laan, da vil Mindretallet være villigt til at tage Spørgsmaalet om og Formen for saadan Laaneydelse under hurtig og velvillig Overvejelse, og dersom man fra Flertallets Side havde udtalt Villighed til Imødekommenhed med Hensyn til dette Punkt, vilde Mindretallet have stillet dertil sigtende Ændringsforslag.“

Angaaende Lovforslagets Bemyndigelser for Ministeren for offentlige Arbejder til Fremskyndelse af visse Arbejder udtalte Mindretallet, at Ministeren „for saa vidt han ønsker offentlige Arbejder, hvortil der ikke allerede foreligger Bevilling, fremmet, maa søge fornøden Lovhjemmel hertil. Dersom saadanne Arbejder er fuldt teknisk forberedte, saa de hurtigt vil kunne sættes i Gang, kan Forslag herom ogsaa hurtigt forelægges Rigsdagen, der da, om den finder det ønskeligt, kan underkaste disse en hurtig og velvillig Behandling. Mindretallet finder imidlertid Anledning til at bemærke, at ogsaa saadanne Arbejder formentlig bør iværksættes som Nødhjælpsarbejder efter Arbejdsløshedslovens Bestemmelser.“

Lovforslagets Bestemmelse vedrørende Industrien ansaa Mindretallet „for overflødig, eftersom det staar Socialministeren frit naar som helst at optage Forhandlinger med Ministeren for Industri, Handel og Søfart og det af denne nedsatte Industriudvalg, for saa vidt dette dertil maatte være villigt, og Mindretallet kan kun beklage, at Socialministeren ikke for længst har fundet sig foranlediget til at optage saadanne Forhandlinger.“

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget ved Navneopraab med 71 Stemmer (Socialdemokrater og Radikale) mod 63 (Venstre og Konservative undtagen Axel Møller), medens 2 (Holstein og Axel Møller) svarede: stemmer ikke, og 13 var fraværende.

I *Landstinget* anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Carl F. Madsen), medens Venstres og de Konservatives Ordførere (henholdsvis Stensballe og Tvede) erklærede sig beredt til i et Udvalg at overveje Ændringer i Lovforslaget, som de fandt uegnet til Nedbringelse af Arbejdsløsheden i nævneværdig Grad og derhos utilfredsstillende og unødvendigt, henset til den allerede gældende Lov. De Radikales Ordfører (Gunnar Fog-Petersen) mente, at Lovforslaget i det væsentlige burde fremmes.

I den af Landstingsudvalget afgivne Betænkning udtales, at efter stedfundne Drøftelser af det forelagte Lovforslag i det samlede Udvalg blev der for at søge tilvejebragt Enighed om Ændringer til dette nedsat et Underudvalg, der efter adskillige Møders Afholdelse naaede til et Udkast for en ændret Form af Lovforslaget, men efter at det havde vist sig, at der ikke kunde opnaas Enighed, delte Udvalget sig i et Flertal (Venstre og det konservative Folkeparti) og to Mindretal. Saavel Flertallet som det ene Mindretal (det radikale Venstre) stillede Ændringsforslag til det forelagte Lovforslag, medens det andet Mindretal (Socialdemokratiet) indstillede dette uforandret til Vedtagelse.

De stillede Ændringsforslag var fra Forslagsstillernes Side formede som Forslag til en ny Affattelse af det af Folketinget vedtagne Lovforslag. Om det nærmere Indhold udtales det i Betænkningen, at saavel Flertallets som det radikale Mindretals Forslag gik ud paa at lade det foreliggende Lovforslags Bestemmelser om *Statstilskud*, i alt paa indtil 3 Mill. Kr., til Iværksættelse af Arbejder udgaa. Dette motiveredes fra Flertallets Side ved, at Gennemførelsen af disse Bestemmelser „meget let vil medføre, selv om endog ikke den forudsatte Beskæftigelse af ca. 15 000 Mand daglig blev naaet, at flere Fag paa Grund af den Nedsættelse i Arbejdsløshedsprocenten, som derved vilde fremkomme, ikke længere kunde komme i Betragtning som værende under ekstraordinær Arbejdsløshed. Navnlig et Fag som Arbejdsmændenes vilde en saadan Ordning komme til at gaa ud over, idet de foreslaaede Arbejder jo i langt den største Udstrækning er Arbejdsmandsarbejder. Derved vil de, der ikke kommer i Arbejde, enten helt blive berøvet deres Understøttelse (arbejdsledige med fortsat Hjælp efter Ophør af den vedtægtsmæssige Understøttelse) eller faa Understøttelsen nedsat (Bortfald af den nu ydede Tillægshjælp), og en saadan Begunstigelse af dem, der kom i Arbejde, og Henviisning af en formentlig stor Del af de arbejdsledige til ordinær Hjælpekasseunderstøttelse og eventuelt til Fattigunderstøttelse ønsker Flertallet ikke at medvirke til, saavel under Hensyn til den Føringelse i de arbejdslediges Kaar, som derved vilde kunne blive Følgen,

som til den yderligere Byrde, der derved vilde blive paalagt Kommunerne. En saadan Byrde er efter Arbejdsløshedsfondens Oprettelse og efter den Formue, denne ejer for Tiden, ikke paakrævet.“

Det radikale Mindretal foreslog at lade de nævnte Tilskuds-Bestemmelser udgaa, fordi Mindretallet havde den Opfattelse, at de ikke for Tiden var gennemførlige.

Endvidere foreslog begge Ændringsforslag, at de i Lovforslaget omhandlede *Laan* paa indtil 8 Mill. Kr. til Kommuner og offentlige Institutioner til Arbejders Iværksættelse skulde ydes *gennem Arbejdsløshedsfonden*, og at Staten for at styrke denne kan yde den et ekstraordinært Tilskud paa indtil 2 Mill. Kr., for saa vidt der til Udgifter til Nødhjælpsarbejde, der iværksættes inden 15. Maj 1926, maatte medgaa en uforholdsmæssig stor Del af Arbejdsløshedsfondens Formue, dog mod Tilbagebetaling til Statskassen, forinden den i Arbejdsløshedslovens § 29 foreskrevne Nedsættelse af Bidrag til Fonden finder Sted. Det siges i Betænkningen: „Der er herved gennem begge Ændringsforslag tilkendegivet, at Forslagsstillerne ved at henvise til Anvendelsen af Nødhjælpsarbejder ikke har til Hensigt ved disses Iværksættelse at bevirke nogen Reduktion i Understøttelsernes Beløb for de arbejdsledige, til hvem der ikke kan skaffes Arbejde.“ Det radikale Mindretals Forslag afveg fra Flertallets derved, at Mindretallet ikke vilde gaa med til, at *Laanene* begrænsedes til Nødhjælpsarbejder og delvise Nødhjælpsarbejder, men ogsaa kunde udstrækkes til andre Arbejder — dog først til Nødhjælpsarbejder —, og derhos foreslog Mindretallet, at den højeste Grænse for, hvad der kan ydes pr. Arbejdsdag pr. beskæftiget Arbejder i Henhold til Arbejdsløshedslovens § 32, forhøjes fra 3 Kr. til 3 Kr. 50 Ø.

Med Hensyn til det øvrige Indhold af Lovforslaget foreslog Flertallet at stryge Bemyndigelsen for Ministeren for offentlige Arbejder til at lade visse Arbejder udføre og ligeledes Erhvervsministerens Bemyndigelse vedrørende Foranstaltninger til Hjælp for Industrien, hvilke Bestemmelser forekom Flertallet overflødige. Mindretallet gik med til at stryge den sidste Bestemmelse for at lette Lovforslagets Gang i Rigsdagen, men foreslog at fastholde den anden Bestemmelse for mulig derved at fremme Forhandlinger om Udførelse af Statsarbejder.

Inden Afstemningen tog det radikale Mindretal imidlertid sit Forslag tilbage i Haab om, at der efter Udtalelser under Forhandlingen var „en vis Jordbund for videre Forhandling“ paa Forslagets Grund, og Flertallets Forslag vedtoges derefter med 36 Stemmer mod 28. Ved 3. Behandling vedtoges det ændrede Lovforslag med 41 Stemmer mod 21, idet de

Radikale stemte derfor for at føre Lovforslaget tilbage til Folketinget.

Ved eneste Behandling saavel i Folketinget som senere i Landstinget fastholdt hvert af Tingene Lovforslagets Affattelse ved 3. Behandling i paagældende Ting, hvorfor Sagen gik i Fællesudvalg. Dette nedsatte et Underudvalg paa 8 Medlemmer (Folketingsmændene Fr. Andersen [Holbæk A.], Dahlgaard, Christmas Møller og Slesbager samt Landstingsmændene Carl F. Madsen, Gunnar Fog-Petersen, Stensballe og Tvede), og dette afgav en Beretning til Fællesudvalget om, hvad det foreslog til Udjævning af Uoverensstemmelserne imellem de to Tings Affattelser af Lovforslaget.

I det samlede Fællesudvalg tiltraadtes Underudvalgets Forslag derefter af et Flertal bestaaende af Socialdemokraterne, de Konservative og det radikale Venstre, medens Venstres Medlemmer stillede Forslag om en Tilføjelse dertil, se nedenfor. Idet der angaaende Indholdet af Flertallets Forslag, henvises til den foran gengivne Lovs Indhold, skal fra Fællesudvalgets Betænkning gengives nogle af Partiernes Udtalelser.

Venstremindretallet udtalte: „Medens det af Regeringen forelagte Lovforslag gik ganske udenom Arbejdsløshedslovens Bestemmelser om Anvendelse af Nødhjælpsarbejder som Middel til Modvirkning af ekstraordinær Arbejdsløshed, har de foreliggende Indstillinger, baade Flertallets og Mindretallets, paa afgørende Maade ændret det oprindelig forelagte Lovforslag, idet Nødhjælpsarbejdet nu er sat frem i første Række som Middel til Afhjælpning af Arbejdsløsheden. Dette hilser Mindretallet med Tilfredshed. Naar man dog paa et enkelt Punkt ikke har kunnet slutte sig til Flertallets Indstilling, men gør en særlig Indstilling, er det, fordi Mindretallet ønsker at fastslaa som Princip, at Støtte fra samtlige interesseredes Side maa være Vilkaaret for Statsstøtte til Iværksættelse af saadanne Arbejder, der vel tilsigter Afhjælpning af ekstraordinær Arbejdsløshed, men falder udenfor Nødhjælpsarbejdernes Ramme.“ Dette Forslag fra Mindretallets Side gik ud paa at tilføje til § 2, 3. Stk., sidste Linie, en Bestemmelse om, at Betingelsen for, at der kan ydes Statstilskud til Anskaffelse af Materialer til et Arbejde, der ikke udføres som Nødhjælpsarbejde, er, at „der af de ved Arbejdet beskæftigede gives Afkald paa saa mange Procent af den sædvanemæssige Løn, dog højst 10 pCt., at Afslaget i Lønnen er lig den til Materialer ydede Statsstøtte. Reguleringen heraf finder Sted ved Arbejdets Slutning“.

Det nævnes i Betænkningen, at dette Standpunkt falder i Traad med de Synspunkter, der vedrørende Skotøj laa til Grund for Loven herom af 28. Marts 1923.

Socialdemokraterne udtalte i Betænkningen en Beklagelse af, at det af Regeringen forelagte Lovforslag var blevet forringet, og af, at Lovens Vedtagelse havde medtaget saa lang Tid, og lagde Ansvaret derfor paa de andre Partier.

Det konservative Mindretal udtalte, at det „har ydet sin Medvirkning til, at Lovforslaget i alt væsentligt bliver en Støtte for den i Loven af 4. Marts 1924 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring tilsigtede Igangsættelse af Arbejder til Afhjælpning af den ekstraordinære Arbejdsløshed“, men fremhæver, at det alene omhandler dette, „medens den bedste og i Virkeligheden eneste rationelle Maade at afhjælpe Arbejdsløsheden paa er, at de private Virksomheder holdes i Gang. Hertil sigtende Foranstaltninger er endnu ikke gennemført, og Mindretallet maa indtrængende opfordre Regering og Rigsdag til hurtigst muligt at tage dette Spørgsmaal op til Afgørelse.“

Det radikale Mindretal udtalte en Beklagelse af, at Sagens Behandling har taget saa lang Tid, og at det oprindelig forelagte Lovforslag er blevet forringet. Mindretallet gav sin Tilslutning til Fællesudvalgets Flertals Indstilling, da Loven vil yde ikke uvæsentlige Bidrag til Igangsættelse af offentlige Arbejder, som det haaber i videst muligt Omfang maa blive iværksat.

Venstremindretallets Indstilling forkastedes ved Navneopraab med 98 Stemmer mod 40 (Venstre), medens 11 var fraværende, og derefter vedtoges Flertallets Indstilling enstemmig med 98 Stemmer og senere Loven i den saaledes foreliggende Skikkelse enstemmig med 132 Stemmer. — I Landstinget stillede Afstemningen sig paa samme Maade.

---

70. Lov om Krisehjælp til arbejdsløse. (Socialministeren). [A. Sp. 3789—C. Sp. 195, 1837, 1861].

Fremsat i *Folketinget* $^{15}/_{12}$ (F. Sp. 3289). 1. Beh. $^{16}/_{12}$ (F. Sp. 3382). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Nielsen, Bresemann, Haurum, Jønson, Lundberg [Sokr.], Trier [Form.], Kragh, Vanggaard, Knud Kristensen, Rudolf, Rahbek, Christmas Møller, Reedtz-Thott, Dahlgaard og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 403) afgiven $^{16}/_{2}$. (Ordfører: J. P. Nielsen). 2. Beh. $^{17}/_{2}$ (F. Sp. 5101). 3. Beh. $^{18}/_{2}$ (F. Sp. 5145). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{24}/_{2}$ (L. Sp. 1089). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Henriette Crone, Gunnar Fog-Petersen, Gregersen, Hauch, Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Laur-

sen, Carl F. Madsen, Maegaard, Rasmus Nielsen, Martin Olsen, Stensballe [Form.] og Tvede). Betænkning (B. Sp. 2587) afgiven $27/3$. (Ordfører: Stensballe). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1777). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1858). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2639) afgiven $31/3$. Eneste Beh. $31/3$ (F. Sp. 6633). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 90).

Loven gaar ud paa følgende:

§ 1. Uanset de i en Arbejdsløshedskasses Vedtægter fastsatte Bestemmelser med Hensyn til Varigheden af den af Kassen ydede vedtægtsmæssige Hjælp skal dog en Arbejdsløshedskasses Hovedledelse med Tilslutning af Direktøren for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen i Tiden fra nærværende Lovs Ikrafttræden og indtil 1. April 1927 være berettiget til at forlænge Antallet af Kassens Understøttelsesdage for vedtægtsmæssig Hjælp med indtil en Trediedel. Denne Forlængelse, der ikke medfører Ret til fortsat Hjælp eller Tillægshjælp, kommer kun dem af Kassens Medlemmer til gode, som, saa længe denne Lov gælder, har opbrugt den dem i Henhold til Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 tilkommende saavel vedtægtsmæssige som fortsatte Hjælp.

Midlerne til denne Understøttelse skal af paagældende Arbejdsløshedskasse i det Omfang, som Direktøren for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen bestemmer, tilvejebringes ved Paaligning af Ekstrakøntingent paa Kassens Medlemmer. Til saadanne Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, der har opbrugt deres 3—4-aarige Maksimum eller ikke har haft 10 Maaneders Arbejde i 2 Aar, kan Understøttelse i Henhold til denne Lov ikke ydes.

§ 2. Saafremt en Arbejdsløshedskasses Hovedledelse har vedtaget saaledes at forlænge Antallet af Understøttelsesdage ekstraordinært indenfor det fastsatte Tidsrum, kan Kassen for straks efter denne Lovs Ikrafttræden at udvide sin Virksomhed erholde de for denne Udvidelse fornødne Forskud af Arbejdsløshedsfonden, dog paa Betingelse af, at der opnaas Tilslutning hertil fra den i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 § 35, Stykke 3, Punkt c., omhandlede Nævnsafdeling og fra Socialministeren. Kassen skal ved Paaligning

ning af Ekstrakontingent forrente de eventuelt modtagne Beløb med 5 pCt. og tilbagebetale dem i maanedlige eller kvartalsvise Afdrag af en saadan Størrelse, at Forskuddene efter de af Direktøren for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen for hver enkelt Kasse givne Regler er tilbagebetalt senest et Aar efter denne Lovs Udløb.

§ 3. Ved Afgørelsen af, om en arbejdsløs under Hensyn til den ham i de sidst forløbne 12 Maaneder ydede vedtægtsmæssige Hjælp paa ny vil kunne oppebære almindelig vedtægtsmæssig Hjælp, vil den ekstraordinære vedtægtsmæssige Hjælp, der er ydet ham i Medfør af foranstaaende Bestemmelser, ikke være at medregne.

Da Arbejdsløsheden ved Vinterens Begyndelse stadig var i Tiltagen og var kommet op paa et foruroligende højt Tal — ved Lovforslagets Forelæggelse 63 308 —, ansaa Regeringen det nødvendigt til Supplering af den nylig vedtagne, for $\frac{1}{2}$ Aar gældende Lov om Fremskaffelse af Arbejde at foreslaa nogle midlertidige, ogsaa kun for $\frac{1}{2}$ Aar gældende Ændringer i Arbejdsløshedsloven af 4. Marts 1924, Ændringer, som efter Regeringens Mening ikke rørte ved de store Principspørgsmaal i denne Lov.

Det første Punkt, hvor der i det forelagte Lovforslag foresloges en Ændring, angik Statens Bidrag til de anerkendte Arbejdsløshedskasser, som foresloges forhøjet fra 35 pCt. til 45 pCt. af det samlede Medlemsbidrag fra Kassens ubemidlede Medlemmer, under Hensyn til, at en Række Arbejdsløshedskasser havde godtgjort, at de var meget vanskeligt stillede. Denne Forhøjelse beregnedes for det halve Aar at ville medføre en Udgift af ca. 600 000 Kr.

Det andet Hovedpunkt, hvor der foresloges Ændring, var Spørgsmaalet om den Procent, hvorefter det beregnes, om der skal erklæres ekstraordinær Arbejdsløshed i et Fag. Ministeriet gik ud fra den Betragtning, at Lovens Bestemmelse herom er for summarisk. Det bestemmes i den gældende Lov, at for at der skal kunne erklæres ekstraordinær Arbejdsløshed i et Fag og de arbejdsløse Medlemmer, der har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse, kan faa fortsat Hjælp gennem Arbejdsløshedsfonden, skal Ledighedsprocenten i Faget være 50 pCt. større end den gennemsnitlige Ledighed i de sidste 14 Aar, med Udskydelse af de to højeste Ledighedsprocenter. Denne lange Tid, disse 14 Aar, har ikke virket gunstigt for Arbejdsløshedskasserne, da der i den Periode har været svære Kriser med stor Arbejdsløshed. Det er da et almindeligt Ønske i Arbejdsløshedskasserne, at denne Procent gøres mere smidig. Den Ændring, der foresloges,

gik ud paa, at Procenten af 50 skulde nedsættes, efterhaanden som Gennemsnitsledighedsprocenten stiger, saaledes at der skulde begyndes med 50 pCt., for saa vidt Ledighedsprocenten ikke overstiger 8, men er Ledighedsprocenten 8—12, skulde den Procent, hvorefter den ekstraordinære Arbejdsløshed beregnes, kun være 40 pCt.; er Ledighedsprocenten 12—15, skulde Procenten for den ekstraordinære Understøttelse kun være 30, er den 15—18, 25, og er den 18 og derover, 20 pCt. Derved vilde nogle Fag, hvori man nu ikke har kunnet erklære ekstraordinær Arbejdsløshed, kunne komme ind under Bestemmelsen, og dernæst vilde det kunne forebygges, at visse Fag — særlig det store Arbejdsmandsfag — en Gang i Løbet af Vinteren eller henimod Foraaret kom til at staa saaledes paa Grund af de ganske særlige Forhold, der gør sig gældende dér, at den ekstraordinære Arbejdsløshedshjælp ophører. Tillige foresloges, at de $7\frac{1}{2}$ pCt.s Ledighed, som er det absolutte Minimum, og som nu beregnes for de to sidste Maaneder, skulde være tilstrækkeligt i Indtrædelsesøjeblikket, det Tidspunkt, da Afgørelsen finder Sted, hvilket ogsaa vil mildne lidt.

Derhos foresloges en Ændring i Arbejdsløshedslovens § 28 vedrørende det bekendte C-Punkt, Ventilbestemmelsen, hvorefter der i ganske særlige Tilfælde af Ministeren efter Indstilling fra C-Nævnet kan erklæres særlig Arbejdsløshed, særlig hvis mindst en Trediedel har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse. Selv i saa Fald har vedkommende Fag imidlertid, saaledes som Loven nu er formuleret, ikke noget egentligt Krav paa at faa erklæret ekstraordinær Arbejdsløshed. For at saadanne Fag, som har været udsat for en forholdsvis langvarig Arbejdsløshedskrise, og hvis Medlemmer derfor for en stor Dels Vedkommende har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse, kan faa Adgang til ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse, foresloges den paagældende Bestemmelse midlertidig forandret derhen, at et Fag eller en Branche af et Fag, hvor over 40 pCt. af de ledigmeldte Medlemmer har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelser, skulde have en egentlig Ret til at faa erklæret ekstraordinær Ledighed, idet dog Ledigheden i alle Tilfælde mindst skulde andrage samme Minimum som efter Bestemmelserne under a. og b. (d. v. s. for Fag: mindst $7\frac{1}{2}$ eller 10 pCt.; for Brancher: mindst 15 eller 20 pCt.).

Den tredje Ændring gik ud paa i Arbejdsløshedslovens § 28, Stykke 5 a., at stryge Ordet „højest“, hvorved et Fag, der har ekstraordinær Understøttelse, bevarer Retten dertil i 2 Maaneder efter, at det er erklæret for ikke at have ekstraordinær Ledighed.

Endelig foresloges forskellige Ændringer i Lovens § 31;

der tilsigtedes en Udvidelse af Understøttelsen til den enkelte arbejdsløse, dels ved, at det fastsattes, at ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse skal ydes pr. understøttet Dag, saaledes at Understøttelsen vil kunne ydes ogsaa for Søn- og Helligdage, for saa vidt angaar Medlemmer af Arbejdsløshedskasser, der yder vedtægtsmæssig Understøttelse for disse Dage, dels ved, at det bestemmes, at den fortsatte Hjælp altid skal ydes med samme Beløb som den vedtægtsmæssige Understøttelse, medens efter den nugældende Lov Hjælpen højst kan ydes med dette Beløb, og de paa Grundlag af Loven udstedte Bekendtgørelser har i Overensstemmelse med Arbejdsnævnets Indstilling fastsat den fortsatte Hjælp til at udgøre for Forsørgere to Trediedele og for Ikke-Forsørgere Halvdelen af den vedtægtsmæssige Understøttelse.

Dernæst udelades midlertidig Bestemmelsen i Lovens § 31, Stykke 3, om Nedsættelse af Understøttelsen i Tilfælde, hvor samboende Familiemedlemmer samtidig faar Adgang til ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse, og endvidere i samme Stykke Bestemmelsen om, at ekstraordinær Arbejdsløshedsunderstøttelse ikke kan ydes, dersom vedkommende beviselig i en Del af Aaret har tjent saa meget, som paa vedkommende Egn maa anses for tilstrækkeligt til at leve af hele Aaret.

Endelig foresloges en Ændring til § 31, Stykke 6, sidste Punktum, saaledes at det absolutte Maksimum for den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse vilde være at beregne i Forhold til den gennemsnitlige almindelige Arbejdsløn indenfor vedkommende Fag og ikke kun i Forhold til den gennemsnitlige almindelige Arbejdsløn til ikke-faglærte Arbejdere.

Ved 1. Behandling anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (J. P. Nielsen), medens Venstres Ordfører (Kragh) erklærede, „at vi ikke vil kunne medvirke til en hovedkulds Gennemførelse af dette Forslag, og at vi i det hele taget mener, der ikke bør skrives til Ændring i den gældende Arbejdsløshedslov, som jo for 3. Afsnits Vedkommende er en Lovgivning, der tager Sigte paa Krisetilstande, før vi har set dens Virkninger overfor den Krise, vi nu for Tiden gennemlever, og deraf har uddraget de Erfaringer, hvorpaa en kommende Revision kan bygges“. Han udtalte imidlertid sit Partis Villighed til at drøfte Lovforslaget i et Udvalg. Samme Standpunkt indtog de Konservatives Ordfører (Christmas Møller), ligesom endelig de Radikales Ordfører (Dahlgaard) udtalte Betænkelighed ved, at Lovforslaget rørte ved de principielle Spørgsmaal i den gældende Lov, men ønskede et Resultat af Forhandlingen derom.

Folketingsudvalget delte sig i et Flertal, bestaaende af Socialdemokraterne og de Radikale, og et Mindretal, de 2 andre Partier. *Flertallet* udtalte i Betænkningen, at „den for Tiden herskende Arbejdsløshed er af et saadant Omfang og dens særlige Aarsag (den danske Valutas Stigning med 40 pCt. i Løbet af faa Maaneder) af en saa ekstraordinær Karakter, at den gældende Arbejdsløshedslovgivning ikke kan ventes paa alle Punkter at være i Stand til at opfylde de Krav, en saadan Udvikling nødvendiggør, og Flertallet maa mene, at en midlertidig Supplering af Lovens Bestemmelser paa enkelte Punkter er nødvendig“.

Flertallet foreslog en ny Affattelse

„*Forslag til Lov om Krisehjælp til arbejdsløse.*

§ 1.

Socialministeren bemyndiges til at anvende et Beløb af indtil 400 000 Kr. til ekstraordinære Statstilskud til saadanne anerkendte Arbejdsløhedskasser, der dokumenterer, at de udelukkende paa Grund af de til Kassen stillede ekstraordinære Krav om vedtægtsmæssig Arbejdsløshedsunderstøttelse som Følge af den foreliggende Arbejdsløhedskrise har maattet forbruge opsparede Reserver i et saadant Omfang, at Kassenes Økonomi udsættes for Fare. Det er en Betingelse for Ydelsen af et saadant Tilskud, at de af vedkommende Kasse indenfor de sidste 2 Aar opkrævede Medlemsbidrag efter Udtalelse af Direktøren for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen har maattet anses for tilstrækkelig store til, at de kunde modsvare de Krav om Understøttelse, som det med Rimelighed kunde forudses vilde blive stillet til Kassen.

§ 2.

Uanset Bestemmelserne i Lov om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. af 4. Marts 1924 § 31, 6. Stykke, jfr. Indenrigsministerens Bekendtgørelse af 29. Marts 1924 § 1, gælder i Tidsrummet fra nærværende Lovs Ikrafttræden og indtil 1. Maj 1926 følgende særlige Regler angaaende Varigheden af den fortsatte Hjælp:

Medlemmer af en anerkendt Arbejdsløhedskasse, der opbruger eller allerede forinden nærværende Lovs Ikrafttræden har opbrugt den fortsatte Hjælp, som de har haft Ret til, skal — dog tidligst fra Lovens Ikrafttrædelsesdag — fremdeles være berettigede til efter de derom i øvrigt gældende Regler at oppebære fortsat Hjælp, men derimod ikke Tillægshjælp.

Ved Opgørelse af, i hvilket Antal Dage en arbejdsløs indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder har oppebaaret fortsat Hjælp efter den vedtægtsmæssige Understøttelses

Ophør, vil fortsat Hjælp, som i Medfør af foranstaaende Bestemmelser er ydet vedkommende arbejdsløse, ikke være at medregne.

For Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, som har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse, bortfalder Adgangen til i Medfør af foranstaaende Bestemmelser at nyde fortsat Hjælp, saa snart de efter de gældende Regler paa ny bliver berettiget til at oppebære vedtægtsmæssig Understøttelse eller almindelig fortsat Hjælp.

Halvdelen af den Udgift, der som Følge af foranstaaende Bestemmelser paaføres den i fornævnte Lovs § 28 omhandlede Arbejdsløshedsfond, refunderes Fonden af Statskassen.“

Mindretallet, der henviste til den ved 1. Behandling givne Begrundelse, erklærede hverken at kunne tiltræde det oprindelige Lovforslag eller Flertallets Ændringsforslag. Det udtalte: „Hverken de tilstedeværende økonomiske Forhold i Stat og Kommune eller de paa nærværende Tidspunkt forhaabentlig forbedrede Muligheder for Erhvervslivet gør en Udvidelse af Arbejdsløshedslovgivningen tilraadelig. Af Arbejdsdirektoratets Skrivelse til Socialministeriet af 11. Januar 1926 fremgaar, at ingen Arbejdsløshedskasse da var i økonomiske Vanskeligheder. Om Vanskeligheder, som siden da maatte være opstaaet, er der ikke, Mindretallet bekendt, tilgaaet Udvalget nogen Meddelelse“. . . . Derfor kunde Mindretallet ikke gaa med til et Statstilskud paa indtil 400 000 Kr. til visse Kasser. Med Hensyn til Ændringsforslagets § 2 udtaltes, at det „rokker ved det forsikringsmæssige Grundlag, hvorpaa hele Arbejdsløshedshjælpen, baade den vedtægtsmæssige og den fortsatte, hviler. Denne sidste kan for Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser ikke i Varighed indenfor 12 Maaneder overstige Varigheden af den vedtægtsmæssige Hjælp i samme Tidsrum, og en midlertidig faktisk Ophævelse af denne Bestemmelse vil let bevirke, at Tendensen hos Kasserne til at sikre Medlemmerne vedtægtsmæssig Hjælp længst muligt, bl. a. for at skaffe Adgang til lige saa langvarig fortsat Hjælp, svækkes.

Mindretallet kan ikke tillægge Henvisning til den tilstedeværende Krise nogen Betydning i denne Forbindelse, da Reglerne for Ydelsen af fortsat Hjælp jo netop og udelukkende tager Sigte paa Krisetilstande“.

Flertallets Ændringsforslag vedtoges med 72 Stemmer mod 58, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 67 Stemmer mod 44.

I Landstinget udtalte Venstres Ordfører (Stensballe) sig imod Lovforslaget, der anbefales af Socialdemokraternes Ordfører (Ludvig Christensen) og de Radikales Ordfører

(Gunnar Fog-Petersen), medens de Konservatives Ordfører (Tvede) udtalte, at Forslaget var opbygget paa Principper, som Partiet mente strider imod, hvad der er rigtigt, da det svækker Forsikringsprincippet til Fordel for Understøttelses-systemet.

I Udvalget opnaedes ikke Enighed. Et Flertal bestaaende af Venstre og de Konservative motiverede, hvorfor de hverken kunde stemme for Lovforslagets § 1 — fordi det ikke er oplyst, at nogen Arbejdsløshedskasse er i økonomiske Vanskeligheder — eller for § 2 — fordi den „rokker ved det forsikringsmæssige Grundlag, hvorpaa Arbejdsloven af 4. Marts 1924 er opbygget“. Men i øvrigt delte dette Flertal sig i to Mindretal, der hvert for sig stillede Forslag om en ny Affattelse af Lovforslaget. Venstres Forslag bestod af 6 Paragraffer af følgende Indhold: § 1 var enslydende med § 1 i den endeligt vedtagne Lov, se foran, med Undtagelse af, at det bestemtes, at en Arbejdsløshedskasses Understøttelsesdage for vedtægtsmæssig Hjælp — uden Tillægshjælp — kun kunde forlænges med indtil en Femtedel, hvorhos der intet var fastsat om, at Forlængelsen ikke medfører Ret til fortsat Hjælp eller Tillægshjælp. — Forslagets § 2 var enslydende med den vedtagne Lovs § 2. — Dernæst indeholdt det en § 3 saalydende: „Til Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, der efter at have opbrugt den dem efter § 1 tilkommende Hjælp fremdeles er arbejdsløse, og for hvilke ordinær vedtægtsmæssig eller ordinær fortsat Hjælp ikke paa ny er indtraadt, ydes der ekstraordinær fortsat Hjælp uden Tillægshjælp i samme Dageantal, som paagældende Kasse har ydet Hjælp i Henhold til nærværende Lov, og i øvrigt efter de for fortsat Hjælp gældende Regler, derunder ogsaa med Hensyn til Udgifternes Fordeling.“ og en saalydende § 5: „i Tidsrummet indtil 1. April 1927 kan det højeste Beløb, der i Henhold til Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 § 31, Stykke 5, kan ydes i fortsat Hjælp, ikke i daglig Størrelse overstige for Familieforsørgere to Trediedele af den for vedkommende af den statsanerkendte Arbejdsløshedskasse ydede vedtægtsmæssige Hjælp og for Ikke-Forsørgere Halvdelen. Hjælpen kan kun ydes paa Hverdage.“, hvorhos endelig § 4 indeholdt nogle Ord om den fortsatte Hjælp, som ikke findes i Loven.

Det socialdemokratiske Mindretal udtalte, at efter „at Forhandlingerne angaaende Lovforslaget nu har varet saa længe, at dettes Værdi er i væsentlig Grad forringet“, kunde det slutte sig til det af Venstre stillede Ændringsforslag, men Mindretallet kunde „dog ikke gaa med til at fratage Socialministeren Retten til at fastsætte Størrelsen af den fortsatte Hjælp, da det ikke paa Forhaand kan vides, hvor-

ledes Forholdene vil udvikle sig i den kommende Vinter“, og stillede derfor Underændringsforslag om at lade § 5 i Venstres Forslag udgaa.

Det radikale Mindretal, som fandt „det betænkeligt helt at udelukke Ministeren fra at kunne forhøje den fortsatte Hjælp, navnlig i Vintermaanederne, hvor det kan ventes, at mange Kasser og Arbejderhjem vil være økonomisk stærkt svækkede ved aarelang Arbejdsløshed forvoldt af den af Krone-stigningen fremkaldte Deflation“, stillede Underændringsforslag til Venstres § 5 om, at Forhøjelse kan ske, naar Arbejdsnævnets C-Nævn giver sin Tilslutning. Dette Underændringsforslag blev imidlertid ved 2. Behandling taget tilbage.

Endelig foreslog det konservative Mindretal at give Lovforslaget en ny Affattelse med Titel „Lov om en Fælles-Krisekasse for arbejdsløse“, der adskilte sig fra de andre Forslag ved, at det gik ud paa en permanent Foranstaltning, faste Regler, hvorefter Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser, der har opbrugt saavel ordinær som ekstraordinær Understøttelse, kan ydes en Krisehjælp af en for samtlige statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser fælles Krisekasse. Samtlige saadanne Kasser skal, enten maanedlig eller kvartaliter, for hvert i Kassen indtegnet Medlem yde et Bidrag til Krisekassen af en saadan Størrelse at de samlede Bidrag er tilstrækkelige til at fyldestgøre de Krav, der stilles til den. I Tider, hvor der ikke stilles særlige Krav til Krisekassen, kan, naar dens Beholdning mindst er lig det foregaaende Aars Udbetaling, Bidragydelsen eventuelt helt stilles i Bero.

De Medlemmer, der har opbrugt den ordinære og ekstraordinære Hjælp, kan, naar deres Anmodning om Krisehjælp er anerkendt af Krisekassens Bestyrelse, af denne Kasse erholde en Hjælp, der dog i intet Tilfælde maa overskride den af vedkommende senest oppebaarne ekstraordinære Understøttelse. Klager over Bestyrelsens Afgørelser kan paa sædvanlig Maade indankes for det i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede B-Nævn.

Krisekassen kan efter Bestyrelsens Anmodning efter Socialministerens Bestemmelse erholde de for dens Drift nødvendige Midler til Laans af Arbejdsløshedsfonden, efter at Ministeren har indhentet Udtalelse fra det i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 nedsatte C-Nævn om, hvilke Midler Fonden raader over, og hvor meget der af samme er eller vil blive disponeret over i den nærmeste Fremtid. Skulde Fonden ikke have de fornødne Midler disponible, kan disse efter Socialministerens Indstilling til Finansministeren eventuelt stilles til Raadighed af Statskassen. — Endelig indeholdt Forslaget Regler om Krisekassens Bestyrelse.

Ved 2. Behandling forkastedes de Konservatives Forslag med 45 Stemmer mod 12. Socialdemokraternes Underændringsforslag om at udstemme § 5 i Venstres Forslag forkastedes med 37 Stemmer mod 14, og endelig blev Venstres samlede Forslag vedtaget med 32 Stemmer, medens 26 Medlemmer afholdt sig fra at stemme.

Til 3. Behandling stilledes imidlertid til det saaledes vedtagne Lovforslag af hele Udvalget med Tilslutning af Ministeren Ændringsforslag om at udstemme Forslagets §§ 3 og 5 og at affatte § 1 saaledes, som den vedtagne Lov viser, hvorefter Antallet af en Kasses Understøttelsesdage for vedtægtsmæssig Hjælp kan forlænges med indtil en Trediedel, men uden Ret til forsat Hjælp eller Tillægshjælp. — Disse Ændringsforslag og det saaledes ændrede Lovforslag vedtoges enstemmigt.

Folketingsudvalget indstillede enstemmigt Lovforslaget til uforandret Vedtagelse, og Loven vedtoges enstemmigt.

71. Lov om Ændring i Lov af 9. Juni 1920 om Arbejde i Bagerivirksomheder og Konditorier. (Socialministeren). [A. Sp. 4101—C. Sp. 283, 1239].

Fremsat i *Landstinget* $18/12$ (L. Sp. 621). 1. Beh. $13/1$ (L. Sp. 694). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Birch, Bunch, Bækgaard, Henriette Crone, Degnbol, Frandsen, Albert Jensen, Olga Knudsen [Form.], Lewinsky, Carl F. Madsen, Nygart, Martin Olsen, Sørensen-Egaa og Tvede). Betænkning (B. Sp. 487) afgiven $26/2$. (Ordfører: Olga Knudsen). 2. Beh. $5/2$ (L. Sp. 1206). 3. Beh. $10/3$ (L. Sp. 1256). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $16/3$ (F. Sp. 5902). 2. Beh. $18/3$ (F. Sp. 5990). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6015). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 71).

Ved Loven undrages Iskonditorier (Iskageforretninger) og andre Konditorier, i hvilke der ikke foregaar nogen Art af Baging, og som ikke drives i Forbindelse med Bageri, Fabriktilsynet og stilles alene under Tilsyn af vedkommende Sundhedsmyndigheder. Forinden saadanne Virksomheder paabegyndes i en Kommune, hvis Sundhedsvedtægt indeholder Bestemmelser om Tilsyn med Bagerier og Brødudsalg, skal Indehaveren gøre Anmeldelse herom til den stedlige Sundhedskommission. Undladelse af at foretage den foreskrevne Anmeldelse straffes efter de for Overtrædelse af den

stedlige Sundhedsvedtægt gældende Bestemmelser. Desuden indeholder Loven en Overgangsbestemmelse med Hensyn til bestaaende Virksomheder.

Loven er foranlediget ved en Højesteretsdom af 1917, der fastslog, at de i den omhandlede smaa Virksomheder, Iskageboder, hører ind under Arbejds- og Fabriktilsynet. Det har imidlertid vist sig, at de ikke egner sig til at høre ind under dette Tilsyn, der medfører en Del Ulejlighed og en Del Omkostninger, og Fabriktilsynet ønsker derfor at fritages for dette Tilsyn. Arbejdsraadet billiger dette, og Indenrigsministeriet har erklæret sig villigt til, hvis disse Iskageboder flyttes fra Fabriktilsynet til den stedlige Sundhedsstyrelse, at sørge for, at der gennemføres særlige Vedtægter for dem.

Der blev ved 1. Behandling i Landstinget rejst Tvivl om, hvorvidt det er rigtigt ogsaa at undtage de i Loven nævnte „andre Konditorier“ og Virksomheder, som pynter Kager med Flødeskum og Syltetøj, fra Fabriktilsynet, men Betænelighederne i saa Henseende frafaldtes under Udvalgsbehandlingen, og der stilledes kun Ændringsforslag om at indsætte Bestemmelserne om Anmeldelsespligten og Overgangsbestemmelsen.

72. Lov om Ændringer i Lov af 21. December 1921 om Mægling i Arbejdsstridigheder. (Socialministeren). [A. Sp. 2639—C. Sp. 25, 39].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{19}{11}$ (F. Sp. 2245). 2. Beh. $\frac{20}{11}$ (F. Sp. 2336). 3. Beh. $\frac{24}{11}$ (F. Sp. 2378). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{11}$ (L. Sp. 433). 2. Beh. $\frac{2}{12}$ (L. Sp. 460). 3. Beh. $\frac{4}{12}$ (L. Sp. 470). **L o v e n s t a d f æ s t e t 1 5 . D e c e m b e r 1 9 2 5 .** (Lov Tid. Nr. 301).

Ved Loven forlænges Gyldigheden af den i Titelen omtalte Lov, Forligsmandsloven, der efter dens Indhold udløber med Udgangen af Aaret 1925, indtil 1. Juli 1926, og Fristen for Fremsættelse af Forslag til dens Fornyelse eller Revision, der var fastsat til »Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1925—26«, ændres til »i Løbet af« denne Rigsdagssamling.

Saa vel fra den den 5. Maj 1925 nedsatte Kommission („Arbejdskommissionen“) til Behandling af Spørgsmaalet om en Nyordning af Arbejdsforholdet og de dermed forbundne Spørgsmaal, herunder ogsaa Spørgsmaalet om Statens Forligs-

institutions Opgaver og Virkemaade, som fra et efter den store Arbejdskonflikts Afslutning i Sommeren 1925 den 5. Juni nedsat Fællesudvalg af Arbejdere og Arbejdsgivere til at forhandle om Spørgsmaal, der vedrører ogsaa Mægling i Arbejdsstridigheder, modtog Ministeriet Anmodning om at udsætte Forelæggelse af Forslag til Fornyelse eller Revision et kortere Tidsrum, hvilken Anmodning toges til Følge.

---

73. Lov om Ændring i Lov af 21. December 1921 om Mægling i Arbejdsstridigheder. (Socialministeren). [A. Sp. 5923—C. Sp. 511, 1405].

Fremsat i *Folketinget* $16/3$ (F. Sp. 5889). 1. Beh. $18/3$ (F. Sp. 5990). 2. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6018). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6043). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1479). 2. Beh. $26/3$ (L. Sp. 1595). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1777). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 59).

Ved nærværende Lov forlænges Gyldigheden af den paa modstaaende Side 278 i Loven af 15. December 1925 (se Sag Nr. 72) omtalte »Forligsmandslov« yderligere til 1. December 1926, og det fastsættes, at ved Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1926—27 skal der af Socialministeren fremsættes Forslag om dens Fornyelse eller Revision.

Anmodningen om disse Fristers Forlængelse er fremkommet fra „Arbejdscommissionen“ og fra det i sin Tid nedsatte „Fællesudvalg“, da ingen af dem kan blive færdig med deres Arbejde til 1. Juli 1926.

---

74. Lov om Ændringer i Lov Nr. 346 af 20. Juni 1921 om anerkendte Sygekasser. (Socialministeren). [A. Sp. 5929—C. Sp. 513, 1407].

Fremsat i *Folketinget* $16/3$ (F. Sp. 5890). 1. Beh. $18/3$ (F. Sp. 5991). 2. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6018). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 6044). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1480). 2. Beh. $26/3$ (L. Sp. 1596). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1777). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 58).

Ved Loven udskydes yderligere den tidligere ved Loven af 25. Februar 1925, se Aarbog 1924—25, Side 191, udskudte Revision af Sygekasseloven 1 Aar, nemlig til Forelæggelse i Rigsdagssamlingen 1926—27, og derhos bemyndiges Regeringen til efter Indstilling fra Sygekassenævnet at træffe Overenskomst med fremmed Stat om gensidig Overflytning af Medlemmer mellem anerkendte Sygekasser i de to Stater. Saadan Overenskomst forpligter de anerkendte Sygekasser til at yde de fra den anden Stat tilflyttede Sygekassemedlemmer Sygehjælp paa de nærmere Vilkaar, som fastsættes i Overenskomsten.

Forlængelsen af Revisionsfristen er foranlediget ved, at den af Indenrigsministeriet nedsatte Kommission angaaende Pligtkørsler og andet kommunalt Pligtarbejde har henstillet, at Sygekasselovens Revision, for saa vidt angaar Lovens §§ 9 og 15, udsættes, indtil Kommissionen, antagelig i Løbet af forestaaende Efteraar og Vinter, har afsluttet Behandlingen af de paagældende Spørgsmaal, og til denne Henstilling sluttede sig baade Sygekasseinspektoratet og Sygekassenævnet.

Bestemmelsen om eventuel Overenskomst med fremmed Stat om gensidig Overflytning af Sygekassemedlemmer sigter til en paatænkt Traktat herom med Norge, som har erklæret sig villigt til at afslutte en saadan.

75. Lov om Ændring af Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 om Værgeraadsoversorg m. m. (Socialministeren). [A. Sp. 3283—C. Sp. 239, 337].

Fremsat i *Landstinget* $13/11$ (L. Sp. 318). 1. Beh. $18/11$ (L. Sp. 325). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marie Christensen [Form.], Henriette Crone, Gisselbæk, Gregersen, A. P. Hansen, Marie Hjælmer, H. P. Jensen, Johannes Jensen, H. P. Johansen, Karberg, J. Chr. Møller [Skr.], Jørgen Møller, Stegger Nielsen, S. Rasmussen, Inger Gautier Schmit). Betænkning (B. Sp. 465) afgiven $18/3$. (Ordfører: Marie Christensen). 2. Beh. $26/2$ (L. Sp. 1140). 3. Beh. $3/3$ (L. Sp. 1166). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $9/3$ (F. Sp. 5645). 2. Beh. $11/3$ (F. Sp. 5663). 3. Beh. $16/3$ (F. Sp. 5893). *Loven stadfæstet* 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 55).

Ved Lovens § 1 ændres § 70 i Loven af 12. Juni 1922 om Værgeraadsoversorg, som omhandler Oprettelse af Børne-

hjem, Optagelseshjem og lignende Institutioner, der ikke erholder Anerkendelse i Henhold til Bestemmelserne i Lovens Kapitel III. Efter Loven af 1922 kræves ikke Tilladelse til Oprettelsen, idet Oprettelse af Hjem af den ovenomhandlede Art kan ske efter forud gjort Anmeldelse til det stedlige Værgeraad, der skal indberette Sagen til Overinspektøren. Da det føles som et stort Savn, at der ikke i Værgeraadslovens Bestemmelser gives tilstrækkelig Adgang for det offentlige til at gribe ind overfor Hjem af den heromhandlede Art, naar disse ledes paa en uforsvarlig Maade eller de hygiejniske Forhold er af en saadan Art, at Børnenes Sundhed udsættes for Fare, foretages der nu den Forandring deri, at intet Hjem af den omhandlede Art maa fremtidig oprettes uden forud meddelt Tilladelse fra det stedlige Værgeraad, der indberetter den givne Tilladelse til Overinspektionen. Nægtes Tilladelsen, kan Ansøgeren gennem Overinspektøren for Opdragelseshjemmene indanke Sagen for Socialministeren. Socialministeren kan efter Indstilling fra Overinspektøren for Opdragelseshjemmene og det stedlige Værgeraad foranledige, at et saadant Hjem nedlægges.

Det af Ministeren forelagte Lovforslag gik kun ud paa at føje et nyt Stykke til § 70 i Loven af 1922 af følgende Indhold: „Overinspektøren kan til enhver Tid overfor ethvert Hjem af den omhandlede Art stille som Betingelse for dets fortsatte Virksomhed, at Hjemmet opfylder saadanne Krav med Hensyn til Ledelse og Indretning, som maa anses nødvendige for at sikre en forsvarlig Behandling af Børnene. Overinspektørens Afgørelse kan af Hjemmet forelægges Socialministeren“, men det ændredes efter Forslag af Landstingsudvalget, væsentlig i Overensstemmelse med en Henvendelse til Udvalget fra „Børnesagens Fællesraad“, til den foran gengivne Bestemmelse.

Ved Lovens § 2 forandres Ordene i Værgeraadslovens § 35, Stykke 3: »Børn, der er sædeligt fordærvede eller af særlig vanskelig Karakter, navnlig saadanne, hvis Optagelse . . . .« til: »Børn, der har vist sig at have en særlig vanskelig Karakter eller har udvist meget slet Opførsel, saaledes at deres Optagelse . . . .«, og i § 35, Stykke 1, 1.—2. Linie, og i § 36, 2. Linie, ændres Ordene: »sædeligt fordærvede eller af særlig vanskelig Karakter« til: »af særlig vanskelig Karakter og ikke har udvist meget slet Opførsel«.

Allerede under Behandlingen i Rigsdagen af Forslaget til Værgeraadsløven rejstes nogen Kritik mod de i Lovens § 35, 3. Stykke, benyttede Udtryk: „Børn, der er sædeligt fordærvede“, og i de Aar, Loven har virket, har det stedse stærkere vist sig uheldigt, at den nævnte Paragraf benyttede denne Udtryksmaade, der giver Anbringelsen i Skolehjem et Stempel, som Bestræbelsen netop bør gaa ud paa at undgaa. Af Hensyn hertil foreslog Ministeren at lade disse Ord udgaa og erstatte dem med de Ord, der bruges i Værgeraadslovens § 16 a. I Betænkningen fra Landstingsudvalget udtales det, at flere af Udvalgets Medlemmer havde gerne set, at Ordene „sædeligt fordærvede“ i Lovens §§ 35 og 36 — maaske i en lidt mildere Form — var blevet staaende, ikke fordi nogen ønsker disse Udtryk hæftet paa Børnene, men for at gøre det lettere for Værgeraadene at administrere Loven, saaledes at Børn, der hører hjemme i Skole- og Ungdomshjem, ikke kommer ud i Pleje- og Børnehjem eller i private Lærepladser til Skade for dem selv og deres Omgivelser. Men da „Børnesagens Fællesraad“, der repræsenterer vor offentlige Børneforsorg, meget har ønsket, at Ordene helt udgik, har ingen af Udvalgets Medlemmer ment, at det var rigtigt at gaa imod et saadant Ønske. Udvalget foreslog blot at indsætte den ovenanførte Terminologi i § 35, Stykke 1, og § 36, hvor Ministeren havde foreslaaet at lade Ordene „sædeligt fordærvede eller“ udgaa uden at sætte andet i Stedet.

Ved Lovens § 3 forandres »Justitsministeren« og »Undervisningsministeren« i Værgeraadsløven til »Socialministeren«, under hvem Lovens Omraade nu er henlagt.

Loven vedtoges enstemmig i begge Ting.

---

76. Lov om blinde Børns Undervisning. (Socialministeren). [A. Sp. 3317—C. Sp. 477, 1781].

Fremsat i *Landstinget* ^{18/11} (L. Sp. 323). 1. Beh. ^{25/11} (L. Sp. 378). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Marie Christensen, Henriette Crone, Effersøe, Ejsing, Ellinger [Skr.], I. A. Hansen [4. Kr.], Jensen [Aale], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, S. Rasmussen, Inger Gautier Schmit [Form.] og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 599) afgiven ^{11/3}. (Ordfører: Inger Gautier Schmit). 2. Beh. ^{17/3} (L. Sp. 1372). 3. Beh. ^{19/3}

(L. Sp. 1429). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{25}/_3$ (F. Sp. 6290). 2. Beh. $^{27}/_3$ (F. Sp. 6359). 3. Beh. $^{29}/_3$ (F. Sp. 6447). Loven stadfæstet 31. Marts 1926 (Lov-Tid. Nr. 57).

Medens der allerede ved kgl. Resolution af 2. April 1817 blev indført Undervisningspligt for døvstumme Børn her i Landet, findes der ikke for blinde eller meget svagtsynede Børn nogen tilsvarende Bestemmelse. Spørgsmaalet om Indførelse af en saadan har gentagne Gange været Genstand for Forhandlinger i Undervisningsministeriet, men det førte ikke til noget Resultat, vistnok væsentligst fordi de blinde Børn i det store og hele modtog Undervisning i det kgl. Blindeinstitut eller i Forskolen paa Refsnæs.

Efter at Forsorgen for blinde nu er henlagt under Socialministeriet, er Spørgsmaalet paa ny blevet rejst, og det er fra Blindeinstitutets og Blindeforskolens Side nu oplyst, at enkelte blinde Børn helt unddrages al Undervisning, og at et ret stort Antal blinde Børn møder et eller flere Aar senere til Undervisning end ved Indtrædelsen af den Alder, der maa antages at være den bedste til Paabegyndelse af Blindeundervisning.

Under Hensyn til det ovenanførte og til, at det for blinde Børn er af overordentlig stor Betydning, at de i en ret tidlig Alder faar den for blinde tilpassede Undervisning, idet de ellers — hvad der ikke mangler Eksempler paa — vokser op som Analfabeter, indføres Undervisningspligten nu.

Loven gaar ud paa:

Ethvert Barn, der er blindt, eller hvis Syn er saa nedsat, at det af den Grund ikke kan følge Undervisning i den almindelige Barneskole eller i særlige Skoler, der er eller maatte blive oprettet for svagtsynede, er fra og med det Skoleaar, hvis Begyndelse falder i det Kalenderaar, i hvilket Barnet fylder 8 Aar, pligtigt at modtage Undervisning paa Statens Blindeinstitut eller Blindeforskole, medmindre der efter de stedlige Skolemyndigheders Skøn paa anden tilfredsstillende Maade sørges for Barnets Undervisning. Skolemyndighedernes Skøn herom kan dog indankes for Socialministeren. Naar et Barns Blindhed først indtræder eller konstateres i en senere Alder, men dog inden dets fyldte 16. Aar, skal det straks indkaldes til Undervisning paa en af de ovennævnte Anstalter. De nærmere Bestemmelser om Indkaldelsen fastsættes af Socialministeren.

Et Barn, der indkaldes til Blindeundervisning i det Kalenderaar, i hvilket det fylder 8 Aar, kan dog af dets Forældre eller Værge forlanges optaget paa Blindeinstituttet eller Blindeforskolen ved Skoleaarets Begyndelse 2 Aar eller 1 Aar tidligere.

Undervisningspligten varer normalt 10 Aar fra det 8. Aar at regne. For de Børns Vedkommende, som er optaget i en senere Alder, træffer Socialministeren nærmere Bestemmelse om Undervisningspligtens Varighed, dog saaledes at denne ikke kan overstige 10 Aar.

Tiden for Skoleaarets Begyndelse og Afslutning fastsættes af Socialministeren, der ligeledes træffer de til Gennemførelsen af Bestemmelsen om Undervisningspligtens Indtræden nødvendige Overgangsbestemmelser.

Til delvis Dækning af Udgifterne ved de undervisningspligtige blinde Børns Ophold og Undervisning paa Statens Blindeinstitutter erlægges der af vedkommende Kommune eller private Forsørger en Betaling af 600 Kr. aarlig pr. Barn, hvilket ogsaa gælder for de Børn, der optages 2 eller 1 Aar før Undervisningspligtens Indtræden i Henhold til Forældres eller Værgers Begæring.

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget vil den Forøgelse af Antallet af blinde Børn paa Instituttet og paa Forskolen, der vil blive en Følge af Lovens Bestemmelser, ikke blive ret stor. Statens Udgifter til Blindeforsorgen vil nedsættes med ca. 100 000 Kr., idet Betalingen for blinde Børns Undervisning og Ophold paa Institutterne for Tiden kun udgør ca. 34 000 Kr., da et stort Antal af Børnene er Gratister eller gaar for nedsat Betaling, medens den Betaling, der efter Loven skal udredes af private Forsørgere og Kommunerne, vil komme til at andrage i alt ca. 100 000 Kr. mere.

I Landstingsudvalgets Betænkning udtales: „Udvalget kan anbefale Lovforslagets Gennemførelse. Drøftelsen i Udvalget har særlig drejet sig om Betimeligheden af at indføre obligatorisk Undervisning for blinde Børn fra disses 8. Aar, idet dette jo vil medføre en Forpligtelse for Forældrene til at sende blinde Børn bort fra Hjemmet, saafremt fyldestgørende Privatundervisning ikke finder Sted. Udvalget er ved Besøg saavel paa Forskolen ved Refsnæs som paa Blindeinstituttet i København blevet overbevist om det uheldige i, at blinde Børn — som det nu sker — sendes paa Skole i højst forskellig Alder, ja, undertiden slet ingen Undervisning faar, før de er ude over Stadiet for Skolegang. Udvalget kan

derfor anbefale, at Undervisningen af blinde Børn gøres obligatorisk i Lighed med al anden Børneundervisning her i Landet. — Der har indenfor Udvalget været stor Sympati for at støtte de eventuelle Bestræbelser, som maatte blive gjort i den enkelte Familie eller den enkelte Kommune i Retning af at give blinde Børn privat Undervisning og saaledes bevare dem for Hjemmet. Lovforslaget lægger Afgørelsen af, hvorvidt en saadan Privatundervisning maa anses for at være fyldestgørende, i Socialministerens Haand. Udvalget har ønsket at lægge dette Skøn hos de stedlige Skolemyndigheder, dog at Skønnet kan indankes for Socialministeren.“ — Herom stilledes Ændringsforslag ligesom om, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Lovforslagets Bestemmelser bør anvendes for Børn paa Færøerne, forelægges Lagtinget til Betænkning. hvilke Forslag vedtoges. Endelig udtales, at indenfor Udvalget har der været ytret Ønske om, at Staten skulde bære hele Udgiften ved Anbringelse paa Institut, men dette Ønske er af praktiske Grunde frafaldet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt, hvilket ligeledes var Tilfældet i Folketinget.

77. Lov om døvstumme Børns Undervisning. (Socialministeren). [A. Sp. 3297—C. Sp. 583, 1795].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁸/₁₁ (L. Sp. 323). 1. Beh. ²⁵⁻²⁷/₁₁ (L. Sp. 395, 422). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birch, Henriette Crone, Ejsing [Form.], Ellinger [Skr.], Jepsen Christensen, Johannes Jensen, Jensen [Aale], H. P. Johansen, Kr. Johansen, Olga Knudsen, Jørgen Møller, Rasmus Nielsen, S. Rasmussen, Inger Gautier Schmit og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 1971) afgiven ¹⁷/₃. (Ordfører: Ejsing). 2. Beh. ¹⁹/₃ (L. Sp. 1429). 3. Beh. ²³/₃ (L. Sp. 1466). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ²⁵/₃ (F. Sp. 6294). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring [Form.], Helga Larsen, Sneum [Skr.], Vilhelm Rasmussen, Jørgensen, Holger Larsen, J. C. A. Larsen, Brorsen, S. C. Nørgaard, Chr. Søgaard, Vesterager, Grathwohl, Mathilde Hauschultz, A. M. Hansen og H. C. Hansen). Betænkning (B. Sp. 2615) afgiven ³⁰/₃. (Ordfører: Bjerring). 2. Beh. ³⁰/₃ (F. Sp. 6543). 3. Beh. ³⁰/₃ (F. Sp. 6548). Loven stadfæstet 31. Marts 1926. (Lov-Tid. Nr. 56).

Loven har væsentlig følgende Indhold:

A. *Undervisningspligtens Indtræden og Ophør.*

§ 1. Ethvert Barn, der er saa døvt, at det af den Grund ikke kan følge Undervisningen enten i den almindelige Barne-skole eller i en særlig Skole for tunghøre, er fra og med det Skoleaar, hvis Begyndelse falder i det Kalenderaar, i hvilket Barnet fylder 7 Aar, pligtigt at modtage Undervisning paa en af Statens Døvstummeanstalter, medmindre der paa anden efter Socialministerens Skøn tilfredsstillende Maade sørges for Barnets Undervisning. Naar et Barns Døvstumhed først indtræder eller konstateres i en senere Alder, men dog inden dets fyldte 16. Aar, skal det straks indkaldes til Undervisning paa en af de ovennævnte Anstalter. — Til Undervisning paa Anstalterne kan endvidere henvises Børn, der uden at være døve eller aandssvage ikke har kunnet lære at tale, og som ikke kan modtages til Undervisning paa dertil særlig indrettede Skoler.

§ 2. Et Barn, der efter Bestemmelsen i § 1 skal indkaldes til Døvstummeundervisning i det Kalenderaar, i hvilket det fylder 7 Aar, kan dog af dets Forældre eller Værge forlanges optaget paa Døvstummeanstalterne et Aar tidligere, og Barnet skal da anbringes i Børnehaven for døvstumme eller undtagelsesvis — for saa vidt Barnet skønnes egnet hertil — i Forskolen. I Børnehaven kan ogsaa optages Børn i endnu yngre Alder, naar Pladsforholdene tillader det og Forholdene efter Socialministerens Skøn taler derfor. — De i Lov af 22. December 1920 indeholdte Bestemmelser om Betalingen for uformuende døvstummes Undervisning og Ophold paa Døvstummeanstalterne finder ogsaa Anvendelse paa Børn, der saaledes er optaget i Børnehaven eller paa Forskolen et Aar før Undervisningspligtens Indtræden.

§ 3. Undervisningspligten varer normalt 9 Aar. For de Børns Vedkommende, som er optaget i en senere Alder, træffer Socialministeren nærmere Bestemmelse om Undervisningspligtens Varighed, dog saaledes, at denne ikke kan overstige 9 Aar.

B. *Bestemmelser vedrørende Organisationen, Undervisning og Tilsyn samt Lærerpersonalets Uddannelse.*

§ 4. Den paa det kgl. Døvstummeinstitut i København værende Skole for svagt begavede døvstumme Elever («C-Skolen») overføres, saa snart dette kan ske, til det kgl. Døvstummeinstitut i Fredericia, der herefter kommer til at omfatte saavel denne som den til Instituttet nu knyttede Skole for mellembegavede døvstumme Elever («B-Skolen»). — Den paa det kgl. Døvstummeinstitut i Fredericia værende Forskole overføres, saa snart dette kan ske, til det kgl. Døvstummeinstitut i København, paa hvilket der oprettes en Børnehavedeling. Personalet ved denne ansættes af Socialministeren; Personalets Antal, Lønninger og Honorarer fastsættes ved Normeringslov og Finanslov.

Overførelsen af Eleverne til de ovennævnte Døvstummeanstalter skal være fuldt gennemført senest ved Begyndelsen af det 3. Skoleaar efter nærværende Lovs Ikrafttræden.

§ 5. Undervisningen ved Døvstummeanstalterne er underkastet det Tilsyn, særlig af fagpædagogisk Art, som Socialministeren maatte beskikke.

§ 6. Forstanderne for de enkelte Anstalter danner et *Forstanderraad*. Til Behandling af Spørgsmaal vedrørende Undervisningen dannes et *Undervisningsraad* bestaaende af Forstanderraadet og 3 Lærere, valgte af og blandt samtlige fast ansatte Lærere ved Døvstummeanstalterne. Raadens Formand udnævnes af Socialministeren.

§ 7. Naar den i § 4 omhandlede Ordning er gennemført, skal det kgl. Døvstummeinstitut i Fredericia og den der værende Skole for de bedst begavede døvstumme Elever («A-Skolen») ved Ledighed i en af de 2 Forstanderstillinger underlægges een Forstander.

§ 8. Socialministeren bemyndiges til at udnævne en af Lærerne ved hver af Statens Døvstummeanstalter (Børnehaven ikke medregnet) til Overlærer, efterhaanden som Bestemmelserne i §§ 4 og 7 helt eller delvis er gennemført. — Overlærerne er pligtige til under Forstanderens eller In-

spektørens Forfald at bistaa ved Varetagelsen af disses Forretninger. Der tillægges hver af Overlærerne et Bestillings-tillæg, hvis Størrelse fastsættes ved Normeringslov.

§ 9. Ved hver af Statens Døvstummeanstalter danner Forstanderen og samtlige ved Anstalten fast ansatte Lærere og Lærerinder samt Anstaltslægen et *Lærerraad*.

§ 10. Der oprettes et *Forældrenævn* bestaaende af et Medlem for hver Døvstummeanstalt, valgt af og blandt de Forældre, der har Børn i den paagældende Anstalt. Nævnet vælger selv sin Formand af sin Midte. Ethvert af Nævnets Medlemmer har Ret til i paakommende Tilfælde at aflægge Besøg paa de forskellige Anstalter og — under Ledsagelse af vedkommende Anstalts Forstander eller en af denne dertil bemyndiget — i de Plejehjem, hvor Børnene er anbragt under Anstaltsopholdet. Bemærkninger eller Forslag, som et saadant Besøg maatte give Anledning til, kan af Nævnet indsendes til Socialministeriet, for saa vidt de foreliggende Spørgsmaal ikke løses ved Forhandling med vedkommende Forstander.

§ 11. Ved hver af Døvstummeanstalterne antages en *Anstaltslæge*, der fører det almindelige Lægetilsyn med Anstalten. Lægens Honorar fastsættes ved Finansloven.

§ 13. Naar et døvstumt Barn ønskes undervist privat, og Socialministeren skønner, at den Undervisning, der kan gives Barnet, er forsvarlig, kan der af Staten, hvis Forældrenes (Plejeforældrenes) økonomiske Forhold taler derfor, ydes et Tilskud til Hjælp til Barnets Undervisning. — Private Skoler til Undervisning af døvstumme Børn kan, naar Undervisningen og Skolens øvrige Forhold taler derfor, af Socialministeren godkendes som berettigede til at erholde Statstilskud, hvis Størrelse fastsættes ved de aarlige Finanslove. — Al privat Undervisning af døvstumme er underkastet det Tilsyn, Socialministeren maatte beskikke.

§ 14. Døvstumme Børn, der er anbragt i Plejehjem under Tilsyn af Forstanderen for en Døvstummeanstalt, er ikke undergivet Tilsyn i Henhold til Lov Nr. 122 af 28. Marts 1923 om Tilsyn med Børn.

§§ 15 og 16 handler om Lovens Gennemførelse og Overgangsbestemmelser, der ordnes af Socialministeren.

Lovforslaget er udarbejdet paa Grundlag af det Lovudkast, der findes i den af Kommissionen angaaende Omorganisation af Døvtummeundervisningen og om tunghøres Undervisning i Maj 1920 afgivne Betænkning, samt de af Sparekommissionen af 2. Oktober 1922 fremsatte Forslag og Henstillinger.

Undervisningspligt for døvtumme indførtes ved kgl. Resolution af 2. April 1817, og ved Fundats af 17. April 1807 for det kgl. Døvtummeinstitut i København blev Undervisningstiden sat til 5 Aar og Optagelsesalderen til det 8. og 7. Aar henholdsvis for Drengene og Piger; men i 1880 blev Undervisningstiden, der allerede tidligere faktisk var udvidet til 6 Aar, ved administrative Bestemmelser forlænget til 8 Aar, saaledes at den for alle Elever normalt varer fra det 8. til det 16. Aar. Der er imidlertid baade fra Lærernes og de døvtummes samt fra de døvtummes Forældres Side Gang paa Gang rejst Krav om en yderligere Forlængelse af Undervisningstiden, som maa anses for ganske utilstrækkelig, og Resultatet af Døvtummeundervisningen med den nuværende Undervisningstid maa erkendes ikke at være tilfredsstillende.

Det er imidlertid ikke blot den korte Skoletid, som giver Anledning til Kritik, men lige saa meget den sene Indkaldelse af de døvtumme Børn. Disse Mængder afhjælpes nu ved Loven.

De ved det forelagte Lovforslag indførte Forandringer i den bestaaende Tilstand var væsentlig følgende: Den nuværende Døvtummeundervisning udvides med 1 Aar, idet Pligten til at modtage Undervisning begynder allerede med det syvende Aar. Den saakaldte B-Skole i Fredericia, det vil sige Skolen for de mellembegavede døvtumme Børn, nedlægges, og de to Forstanderembeder sammenlægges. Der oprettes et Forstanderraad og et Undervisningsraad. Endvidere indføres der et Lærerraad og endelig et Forældrenævn. Børnehaven i Fredericia overtages af Staten.

Ordførerne i Landstinget var: Ejsing (Venstre), H. P. Johansen (Socialdemokraterne), S. Rasmussen (Konservative) og Veistrup (Radikale).

Det af Landstinget nedsatte Udvalg sluttede sig væsentlig til det forelagte Lovforslag. Det udtales dog i Betænkningen, at der i Udvalget havde „været nogen Betænkning fra visse Sider ved at gøre Børnehaven til en Statsinstitution, da de Børn, der søger denne Anstalt, ikke har nogen Pligt til at møde. Men da Paragraffen giver Forældrene Ret til at sende Børnene til Børnehaven et Aar før den tvungne Indkaldelse — ja, tidligere, om der er Plads —, og da Betalingen ydes som for de andre, har man kunnet tiltræde Paragraffen.

Hertil skal yderligere føjes, at Udvalget har faaet et godt Indtryk af det Arbejde, der hidtil er gjort i denne Skole.“

Derimod ændredes efter Forslag af Udvalget det forelagte Lovforslag paa det Punkt, som omhandlede Skolernes Fordeling mellem København og Fredericia, Lovforslagets § 4. Denne lød saaledes: „Den til det kgl. Døvstummeinstitut i Fredericia knyttede Skole for mellembegavede, døvstumme Børn („B-Skolen“) nedlægges. I denne Skole optages efter nærværende Lovs Ikrafttræden ikke nye Elever, og Skolens nuværende Elever overføres, saa snart dette kan ske, dels til den i Fredericia værende Skole for de bedst begavede døvstumme Børn („A-Skolen“), dels til det kgl. Døvstummeinstitut i København og eventuelt for enkelte Børns Vedkommende til den i Nyborg værende Skole for uegentlig døvstumme Børn. Overførelsen af Skolens Elever til de andre ovennævnte Døvstummeanstalter skal være fuldt gennemført senest ved Begyndelsen af det 3. Skoleaar efter nærværende Lovs Ikrafttræden.“

Udvalget redegør i Betænkningen nærmere for, hvorfor det har valgt den Ordning, som etableres ved Lovens foran gængivne § 4 blandt 4 i Betænkningen nævnte Muligheder i saa Henseende. Det tilføjes, at naar der i § 4 er „udtalt om Børnehaven: „Personalets Antal, Lønninger og Honorarer fastsættes ved Normeringslov og Finanslov“, ønsker Udvalget at udtale, at denne Bestemmelse maatte kunne udstrækkes til at omfatte ogsaa andet Lærerpersonele ved Anstalterne. Der findes sikkert dyrt og overkvalificeret Lærerpersonele ved disse Skoler“.

Om § 8 udtales, at Udvalget ikke kunde se nogen faglig eller saglig Begrundelse for § 8, men da der sættes Pris paa dens Bibeholdelse, nøjedes man med at ændre den saaledes, at der kun kan udnævnes 1 Lærer ved hver af Døvstummeanstalterne til Overlærer, saa at der i alt kan ansættes 4 Overlærere, medens Lovforslaget foreslog 2 ved hver Skole.

I Folketinget var Ordførerne: Bjerring (Socialdemokraterne), J. C. A. Larsen (Venstre), Vesterager (Konservative) og A. M. Hansen (Radikale), der alle udtalte sig velvilligt om Lovforslaget, idet dog Venstres Ordfører ønskede det henvist til Udvalg for at overveje den ved § 4 etablerede Ordning, som han var utilfreds med. Hele Udvalget undtagen J. C. A. Larsen indstillede det af Landstinget vedtagne Lovforslag uforandret til Vedtagelse, medens J. C. A. Larsen samtidig med at erkende, at Lovforslaget paa enkelte Punkter indeholder Forbedringer, beklagede, „at der ved den foreslaaede Ordning indføres en Omflytning af de mindre Børn, der vil faa en uheldig Indflydelse paa Undervisningen, og navnlig — — — —, at alle Børnene skal indkaldes til en Forskole i

København, hvorved — for de flestes Vedkommende — vanskeliggøres Forbindelsen med Hjemmene.“

Mindretallet mente derfor — da Pladsforholdene efter det oplyste tillader det —, at der fremdeles bør knyttes en Forskole til Institutet i Fredericia for alle de smaa døvstumme Børn fra Jylland og Fyn, dersom et rimeligt Antal Forældre fremsætter Ønske derom, og stillede Ændringsforslag om en Tilføjelse til § 4 derom, hvilket Forslag dog toges tilbage ved 2. Behandling, og Loven vedtoges enstemmigt med 106 Stemmer.

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

---

1. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten. (Finansministeren). [A. Sp. 3681—C. Sp. 243].

Fremsat i *Folketinget* $15/12$ (F. Sp. 3286). 1. Beh. $18/12$ (F. Sp. 3515). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wilmann [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, Fisker, J. P. Jensen, Holger Larsen [Skr.], N. Neergaard, Aksel Jensen, Grønbæk, Jensen [Broby], Knud Kristensen, Korsgaard, Fibiger, P. Munch og Henningsen). Betænkning (B. Sp. 489) afgiven $3/3$. (Ordfører: Wilmann). 2. Beh. $4/3$ (F. Sp. 5496). 3. Beh. $5/3$ (F. Sp. 5565). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $11/3$ (L. Sp. 1283). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Brandes, Ludvig Christensen, Frandsen, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch [Form.], H. P. Jensen, Johannes Jensen, N. K. Kristensen, Maegaard, J. Chr. Møller, Jørgen Møller, Piper, A. O. Rasmussen og C. F. Sørensen). Beretning (B. Sp. 2719) afgiven $31/3$.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag har væsentlig samme Indhold som det i forrige Samling forelagte, hvorom henvises til Aarbog 1924—25 Side 277. Der er et Par nye Forslag til Ændringer i den gældende Lov. Den ene af disse gaar ud paa en Tilføjelse til Lovens § 48 om, at Søgmaal ved Domstolene fra en Skatteydere Side imod Finansministeriet om Tilbagebetaling af for meget erlagt Skat kun kan ske, naar det paagældende Spørgsmaal forinden har været Genstand for Afgørelse ved Landsoverskatteraadet i Overensstemmelse med Reglerne i Loven, og Sagen maa anlægges inden 3 Maaneder efter Afsigelsen af Landsoverskatteraadets Kendelse.

Den anden Ændring er til Lovens § 1 og bestemmer, at i Tilfælde, hvor det samlede Beløb af den en Skatteyder for

et enkelt Skatteaar paalignede Indkomst- og Formueskat efter nærværende Lov er mindre end 1 Kr., bortfalder Skatten, af Hensyn til de med dens Opkrævning forbundne Omkostninger.

Der er i Aar vedføjet Lovforslaget en udførlig Skrivelse fra Landsoverskatteraadet indeholdende en Erklæring angaaende de nye Ligningsregler, som findes i Lovforslaget, og som Raadet ikke fuldt kan tiltræde.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg delte sig i et Flertal, bestaaende af de socialdemokratiske og radikale Medlemmer, der tiltraadte Lovforslaget med nogle Ændringer, se nedenfor, og to Mindretal, henholdsvis Medlemmerne af Venstre og det konservative Folkeparti, der begge indstillede Lovforslaget til Forkastelse.

Venstremindretallet udtalte i Betænkningen: „Den i den gældende Lovs § 54 indeholdte Revisionsbestemmelse angaar udelukkende §§ 1 og 8 og tilsigtede en Overvejelse af, hvorvidt det allerede paa det i Loven angivne Tidspunkt maatte være muligt at formindske den meget høje Beskatning, som Loven fastsætter. Da Lovforslaget ikke, heller ikke med de af Flertallet foreslaaede Ændringer, gaar ud paa at tilvejebringe en saadan Nedsættelse, da dets Hovedbestemmelser, ogsaa saaledes som de foreslaas ændret, efter Mindretallets Opfattelse i det hele betyder en Forringelse af den gældende Lov, og da man ikke mener, at Loven har været tilstrækkelig længe i Kraft til, at det kan anses for hensigtsmæssigt allerede nu at gaa til en teknisk Revision af den, indstiller Mindretallet Lovforslaget til Forkastelse.

Den Nedsættelse af de nuværende høje Skattesatser, som de ved Kronestigningen nødvendiggjorte Udgiftsbesparelser antagelig vil tillade, og som Mindretallet under Hensyn til Erhvervenes Vanskeligheder og den foreliggende Valutasituation anser for i høj Grad paakrævet, vil ogsaa paa Grundlag af den gældende Lov kunne udføres ved Anvendelse af Lovens § 53, der tillader en forholdsmæssig Nedskrivning af de Skattebeløb, der udkommer ved Paaligningen, ved Bevilling paa de aarlige Finanslove.“

Det konservative Mindretal fremsatte først lignende Betragtninger som dem, der er gengivet fra Venstres Betænkning, angaaende Hensigten med Revisionsbestemmelsen og Ønskeligheden af en Skatnedsættelse. Det udtaltes dernæst, at det forelagte Lovforslag imødekommer ikke Ønsket om en saadan, „ja, giver endog ifølge Oplysninger i Flertallets Bemærkninger en forøget Skattebyrde paa 10 Mill. Kr. Forslaget maa alene af den Grund anses for ganske utilfredsstillende“.

Mindretallet kan vel billige, at Fradragene for Familieforsørgere og Enkeltpersoner føres helt igennem, ligesom det kan billige en Tendens gaaende ud paa, at de faste Fradrag formindskes og Børnefradragene forhøjes, en Omlægning, som dog finansielt bør hvile i sig selv, men i øvrigt anser Mindretallet en Række af Lovforslagets Hovedbestemmelser som en væsentlig Forringelse af den gældende Lov.

Mindretallet modsætter sig saaledes bestemt:

- „1) Bestemmelserne i Lovforslagets Punkt 25, hvorefter Skatter kun delvis maa fradrages ved Beregning af den skattepligtige Indkomst, hvilket betyder en væsentlig Skatteforhøjelse og det paa en ganske urational Maade.
- 2) Bestemmelserne i Lovforslagets Punkt 70, hvorefter den direkte Skat skal kunne forhøjes ved Bevilling paa de aarlige Finanslove.

Bestemmelserne i Lovforslagets Punkt 15, hvorefter Husleje i egen Bolig i visse Tilfælde skal beregnes af en tabt Formue, maa Mindretallet anse for ganske ubillige.

Bestemmelserne i Lovforslagets Punkt 16, hvorefter Goodwill under alle Omstændigheder skal beregnes som Indtægt, maa Mindretallet anse for en skatteteknisk Urimelighed.

Oprettelse af Overskatteraad med de samme i Lovforslaget givne Opgaver, specielt som Klageinstans, maa Mindretallet anse for en Foranstaltning, som vil blive bekostelig for Staten, upraktisk og tidsspildende for Skatteyderne“.

Mindretallet udtalte sig dernæst om de af Flertallet stillede Ændringsforslag, af hvilke det kunde tiltræde et enkelt, men fandt de øvrige dels principielt forkastelige, dels mindre betydende. Mindretallet sluttede med, at det „ønsker at udtale, at der ved Finanslovforslagets 3. Behandling, saafremt den finansielle Balance paa nogen Maade tillader det, ved Bevilling — i Henhold til § 53 i Lov om Indkomst- og Formueskat til Staten af 10. April 1922 — skaffes Adgang til at nedsætte de direkte Skatter generelt“.

Af Flertallets Ændringsforslag skal nævnes: Et Forslag gik ud paa at stryge Bestemmelsen i Indkomstskatlovens § 1 om, at det er en Betingelse for Skattepligt for Personer, der uden at have fast Bopæl her i Landet gør Tjeneste om Bord paa her hjemmehørende Skibe, at disse stadig befinder sig i Havne her i Landet eller paa Rejser mellem saadanne, eller sejler i Rutefart mellem Havne her i Landet og i Udlandet.

Dernæst foresloges den i Lovforslaget fastsatte Skattefrihed for „Kongen, Dronningen og den til enhver Tid regerende Konges Ascendenter og Descendenter“ indskrænket til kun at gælde „Kongen for den i Grundloven hjemlede S atsydelses Vedkommende“.

Et andet Ændringsforslag gik ud paa at ændre Lovforslagets Bestemmelser, hvorefter det ikke skal være berettiget at fradrage betalt Skat ved Opgørelse af Indkomsten, derhen, at personlig paalignede Skatter maa fradrages med Undtagelse af Formueskat til Staten. Som Følge heraf foresloges Lovforslagets Bestemmelse strøget, hvorefter der i Fradragsreglerne gives Ret til i det Beløb, hvoraf skal svares Statskat, at fradrage betalt Statsskat, og ligeledes for Kommuneskattens Vedkommende.

De skattefrie Fradrag, der efter Lovforslaget for Familieforsørgere andrager 1 200 Kr., 1 000 Kr. og 800 Kr. — alt efter vedkommendes Bolig i København, Købstadkommunerne eller Landkommunerne —, foresloges ændret til 1 300 Kr., 1 100 Kr. og 900 Kr., og for andre skattepligtige ændret fra 600 Kr., 500 Kr. og 400 Kr. til henholdsvis 650 Kr., 550 Kr. og 450 Kr.

Endelig foresloges det at stryge Lovforslagets Bestemmelse om, at de paalignede Skattebeløb under visse Forhold kan forhøjes paa Finansloven for et enkelt Skatteaar ad Gangen.

I Betænkningen oplyser Flertallet med Hensyn til den finansielle Virkning af Lovforslagets Bestemmelser i Henhold til indhentede Oplysninger fra Finansministeriet nedestaaende, med Bemærkning, at de anførte Beregninger hviler paa Opgørelsen af Skatteresultaterne i Skatteaarene 1922—23 (for Personbeskatningens Vedkommende) og 1923—24 (for Selskabsbeskatningen); der maa derfor som Følge af de økonomiske Forholds Forandring imødeses en væsentlig Nedgang for de nærmest kommende Aar.

Forøgelsen af Børnefradragene (Lovforslagets Ændring Nr. 23) kan anslaaes at ville medføre et Indtægtstab paa 6 Mill. Kr. Ved den foreslaaede Minimumsgrænse for Skattebetaling paa 1 Kr. (Lovforslagets Ændring Nr. 10) og ved den foreslaaede Forhøjelse af Skattelempelsen for Selskabers Henlæggelse til Reservefonds (Lovforslagets Ændring Nr. 7) kan anslaaes et Indtægtstab paa mindst $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Hertil kommer Nedgangen i Skatteprovenuet ved de af Udvalget foreslaaede Ændringer i de faste Fradrag for Personer, som ogsaa kan anslaaes til mindst at ville andrage $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Alt i alt vil der saaledes fremkomme en Nedgang i Skatteindtægten paa mindst 7 Mill. Kr. aarlig.

Paa den anden Side har man regnet med en Indtægtsforøgelse ved Lovforslagets Ændringer i Indkomstskatteskalaen for Personer (Lovforslagets Ændring Nr. 1) paa ca. 1 Mill. Kr., i Formueskatteskalaen (Lovforslagets Ændring Nr. 2) paa ca. 2 Mill. Kr. og i Skatteskalaen for Selskaber (Lovforslagets Ændring Nr. 6) paa ca. 1 Mill. Kr.

samt ved den særlige Regel om Begrænsning i den hidtil gældende Skattefrihed for Aktieselskabers Fortjeneste ved Virksomhed i Udlandet (Lovforslagets Ændring Nr. 28) paa ca. 1½ Mill. Kr. Endelig vil det af Udvalget stillede Ændringsforslag om Forandring i den gældende Regel om Skattefrihed for betalte Skatter til ikke at gælde Formueskatten kunne anslaaes at medføre en Indtægtsforøgelse paa ca. 1½ Mill. Kr., hvorved der altsaa skulde fremkomme en samlet Opgang i Skatteindtægten paa ca. 7 Mill. Kr.

Herefter skulde det ovenfor anslaaede Indtægtstab for saa vidt kunne anses for at være udlignet; men det maa dog herved bemærkes, at medens Indtægtsnedgangen i det store og hele vil blive uberørt af den økonomiske Nedgang, gælder dette ikke den beregnede Indtægtsforøgelse, hvor netop de økonomiske Forhold vil spille afgørende ind“.

Flertallets Ændringsforslag vedtoges med 70 Stemmer, medens 49 Medlemmer afholdt sig fra at stemme.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 71 Stemmer mod 64.

I Landstinget udtalte Venstres Ordfører (Hauch), at Partiet var villigt til at underkaste Lovforslaget en omhyggelig Overvejelse, Socialdemokraternes Ordfører (C. F. Sørensen) anbefalede Lovforslaget, de Konservatives Ordfører (Piper) udtalte sig imod flere af de foreslaaede Bestemmelser og anbefalede Forslaget til grundig Overvejelse i Udvalg, og endelig udtalte de Radikales Ordfører (Brandes) sig villigt om Lovforslaget. I Landstingsudvalgets Beretning udtaltes, at Lovforslaget fremkom paa et saa sent Tidspunkt af Samlingen, at Udvalget ikke har kunnet tilendebringe sit Arbejde.

2. Forslag til Lov om Ændring i Lov om Afgift af Arv og Gave Nr. 147. af 10. April 1922. (Finansministeren). [A. Sp. 3673—C. Sp. 261.]

Fremsat i *Folketinget* 15/12 (F. Sp. 3288). 1. Beh. 18/12 (F. Sp. 3524, jfr. 3515). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten (se Side 292). Betænkning (B. Sp. 501) afgiven 3/3. (Ordfører: Wilmann). 2. Beh. 4/3 (F. Sp. 5554). 3. Beh. 5/3 (F. Sp. 5568). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 11/3 (L. Sp. 1327, jfr. 1283). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten (se Side 292). Beretning (B. Sp. 2719) afgiven 31/3.

I det forelagte Lovforslag foresloges Arveafgiftssatserne ansat saaledes:

»Klasse A.

Naar Arven tilfalder Arveladerens Ægtefælle, Afkom, Stifbørn og disses Afkom eller Adoptivbørn og disses Afkom, svares Arveafgift af Arvelodden efter følgende Skala:

Arveloddens Størrelse i Kr.				Afgiften			
Ikke over 2 000				0			
Over	2 000,	men ikke over	5 000	10 Kr. af	2 000 Kr. og	1 pCt. af	Resten
—	5 000,	—	10 000	40 — -	5 000 — -	2 —	—
—	10 000,	—	20 000	140 — -	10 000 — -	4 —	—
—	20 000,	—	50 000	540 — -	20 000 — -	6 —	—
—	50 000,	—	100 000	2 340 — -	50 000 — -	8 —	—
—	100 000,	—	200 000	6 340 — -	100 000 — -	11 —	—
—	200 000,	—	500 000	17 340 — -	200 000 — -	14 —	—
—	500 000,	—	1 000 000	59 340 — -	500 000 — -	17 —	—
—	1 000 000,			144 340 — -	1 000 000 — -	20 —	—

Klasse B.

Naar Arven tilfalder Arveladerens Forældre eller deres Afkom, som ikke falder ind under A., samt naar Arv tilfalder Arveladerens Stiffader eller Stifmoder eller Arveladerens Adoptivforældre, svares Arveafgift af Arvelodden efter følgende Skala:

Arveloddens Størrelse i Kr.		Afgiften	
Ikke over 1 000			5 pCt.
Over 1 000, men ikke over 2 000	50 Kr. af	1 000 Kr. og	7 — af Resten.
— 2 000, — 5 000	120 — -	2 000 — -	9 — —
— 5 000, — 10 000	390 — -	5 000 — -	11 — —
— 10 000, — 20 000	940 — -	10 000 — -	13 — —
— 20 000, — 50 000	2 240 — -	20 000 — -	15 — —
— 50 000, — 100 000	6 740 — -	50 000 — -	17 — —
— 100 000, — 200 000	15 240 — -	100 000 — -	20 — —
— 200 000, — 500 000	35 240 — -	200 000 — -	23 — —
— 500 000, — 1 000 000	104 240 — -	500 000 — -	26 — —
— 1 000 000	234 240 — -	1 000 000 — -	30 — —

Klasse C.

Naar Arven tilfalder Arveladerens Bedsteforældre eller deres Afkom, som ikke falder ind under A. og B., svares Arveafgift af Arvelodden efter følgende Skala:

Arveloddens Størrelse i Kr.		Afgiften	
Ikke over 1 000			10 pCt.
Over 1 000, men ikke over 2 000	100 Kr. af	1 000 Kr. og	12 — af Resten.
— 2 000, — 5 000	220 — -	2 000 — -	15 — —
— 5 000, — 10 000	670 — -	5 000 — -	18 — —
— 10 000, — 20 000	1 570 — -	10 000 — -	21 — —
— 20 000, — 50 000	3 670 — -	20 000 — -	24 — —
— 50 000, — 100 000	10 870 — -	50 000 — -	27 — —
— 100 000, — 200 000	24 370 — -	100 000 — -	30 — —
— 200 000, — 500 000	54 370 — -	200 000 — -	34 — —
— 500 000, — 1 000 000	156 370 — -	500 000 — -	38 — —
— 1 000 000	346 370 — -	1 000 000 — -	42 — —

Klasse D.

Naar Arven tilfalder andre Slægtninge af Arveladeren eller med ham ubeslægtede, svarer Arveafgift af Arvelodden efter følgende Skala:

Arveloddens Størrelse i Kr.				Afgiften			
Ikke over	1 000	men ikke over	2 000	150 Kr. af	1 000 Kr. og	15 pCt.	af Resten.
—	2 000,	—	5 000	330 — -	2 000 — -	22 —	—
—	5 000,	—	10 000	990 — -	5 000 — -	26 —	—
—	10 000,	—	20 000	2 290 — -	10 000 — -	30 —	—
—	20 000,	—	50 000	5 290 — -	20 000 — -	34 —	—
—	50 000,	—	100 000	15 490 — -	50 000 — -	38 —	—
—	100 000,	—	200 000	34 490 — -	100 000 — -	43 —	—
—	200 000,	—	500 000	77 490 — -	200 000 — -	48 —	—
—	500 000,	—	1 000 000	221 490 — -	500 000 — -	53 —	—
—	1 000 000			486 490 — -	1 000 000 — -	58 —	—

Af Arv, der tilfalder Staten, Kommuner, Kirker, Foreninger, Selskaber, Stiftelser, Legater og lignende, svares 25 pCt. i Afgift uden Hensyn til Arveloddens Størrelse. Dog skal Afgift af Arv, der tilfalder Familiestiftelser eller Familielegater af den i § 4 c. omhandlede Art, beregnes i Overensstemmelse med de under A.—D. givne Regler efter Arvens Størrelse og Slægtskabet mellem Arveladeren og Stiftelse- eller Legatnyderen (jfr. § 6, 2. Stykke).«

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget er for Klasse A. ingen Forhøjelse foreslaaet før ved Arvelodder paa over 10 000 Kr. I de øvrige 3 Klasser er Begyndelsesafgiften forhøjet med 25 pCt.

Slutafgifterne er i de 4 Klasser forhøjet med henholdsvis ca. 55, $66\frac{2}{3}$, 75 og ca. 80 pCt.

Afgiftens Forøgelse er saaledes stigende med Arveloddens Størrelse og med Slægtskabets Fjernhed.

Begyndelses- og Slutafgifterne i den nugældende Lov og efter Forslaget forholder sig saaledes indbyrdes:

	Nugældende Lov.	Forslaget.
Klasse A.	0—13 pCt.	0—20 pCt.
— B.	4—18 —	5—30 —
— C.	8—24 —	10—42 —
— D.	12—32 —	15—58 —

Den procentvise Forøgelse for hver af de 4 Klasser (for Klassen under eet) er efter Erfaringerne for Finansaaret 1922—23 følgende:

Klasse A.	48 pCt.
— B.	57 —
— C.	(56)* —
— D.	63 —

Afgiften af „Legatarv“ foresloges forhøjet fra 15 pCt. til 25 pCt., og foruden disse Forhøjelser indeholdtes der i Forslaget følgende Ændringer i den gældende Lov:

Afgiftssatserne i Klasse A. bringes til Anvendelse, ikke blot naar Arv tilfalder Arveladerens Adoptivbørn, men ogsaa naar Adoptivbørns Afkom er Arvinger, og Afgiftssatserne i Klasse B. anvendes, naar Arv tilfalder Arveladerens Adoptivforældre. Endelig flyttes Sti'børn og deres Afkom og Stifforældre op i Klasse B.

*) Gruppen er saa lille, at Arveloddernes Størrelse i det enkelte Aar paavirker et Gennemsnit stærkt.

De foreslaaede Forhøjelser antages at ville medføre en aarlig Merindtægt af ca. 5 Mill. Kr.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Trier), medens saavel Venstres som de Konservatives Ordførere (henholdsvis N. Neergaard og Korsgaard) udtalte sig imod det. De Radikales Ordfører (P. Munch) udtalte, at hans Parti var „rede til en Forhandling om en Forhøjelse som den her foreslaaede ud fra den Betragtning, at det Beløb, der saaledes vil kunne tilfalde Statskassen, vil kunne benyttes enten til at lette bestaaende Skatter eller til at undgaa nye Skatter af en mere ubehagelig Karakter end den, der her er Tale om“.

I Folketingsudvalget indstillede et Flertal, bestaaende af Socialdemokraterne og de Radikale, Lovforslaget til Vedtagelse med to Ændringer, hvoraf den ene gik ud paa at mildne Skalaen for de nærmeste Slægtnings Vedkommende, medens den anden gjorde Lovens Ikrafttrædelsesdag afhængig af, at der gennemføres Love, der ophæver indirekte Afgifter, idet det foresloges at affatte § 2, som omhandler Lovens Ikrafttræden, saaledes: „Den Merindtægt for Staten, som bliver en Følge af Anvendelsen af nærværende Lovs Afgiftsregler i Stedet for Reglerne i Lov Nr. 147 af 10. April 1922, skal anvendes til Dækning af Mindreindtægt for Staten ved Nedsættelse af indirekte Afgifter eller Takster, som svares efter nugældende Love. Nærværende Lov træder derfor først i Kraft, efter at det ved Lov er nærmere fastsat, hvilke Afgifter eller Takster der skal nedsættes. — Loven kommer til Anvendelse paa alle Erhvervelser, for hvilke Afgiftspligt indtræder paa eller efter Ikrafttrædelsesdagen“.

Venstre-Mindretallet udtalte i Betænkningen, at det „kan ikke anse det for berettiget at forhøje de ved Lov om Afgift af Arv og Gave Nr. 147 af 10. April 1922 fastsatte meget høje Skattesatser og anser det ikke for paakrævet allerede nu at gaa til en teknisk Revision af nævnte Lovs Bestemmelser. Mindretallet indstiller derfor Lovforslaget til Forkastelse“.

Det konservative Mindretal indstillede ligeledes Lovforslaget til Forkastelse med den Begrundelse, at „Mindretallet maa hævde, at det vil svække Opsparingslysten at forhøje Afgiften af Arv, og selv om det stillede Ændringsforslag mildner Afgiften for Klasse A., vil det dog give en betydelig Forøgelse for alle Klasser, og Mindretallet maa bestemt modsætte sig, at der sker en yderligere Stigning i disse Afgifter. — Naar Nedsættelse af Skatter, hvad der er stærkt paakrævet, kan finde Sted, er Mindretallet af den Opfattelse, at Nedsættelsen afgjort maa finde Sted paa de direkte Skatters Omraade, saaledes at Mindretallet altsaa ogsaa er uenigt med Flertallet i Ændringsforslag Nr. 2 med Hensyn til, hvilke Skatter der først bør nedsættes“.

Ved 2. Behandling vedtoges Flertallets Ændringsforslag med 69 Stemmer, medens 50 Medlemmer afholdt sig fra at stemme, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 71 Stemmer mod 63.

Ved 1. Behandling i Landstinget udtalte Hauch som Ordfører for Venstre og Piper for de Konservative sig imod en Forhøjelse af Arveafgiften som skadelig for Kapitalopsparingen. C. F. Sørensen anbefalede som Socialdemokraternes Ordfører Lovforslaget, og de Radikales Ordfører (Brandes) tilsagde Ministeren Partiets Redebonhed til at forhandle og til at gøre Indrømmelser for at opnaa et Resultat.

I Udvalgets Beretning udtaltes kun, at Lovforslaget fremkom paa et saa sent Tidspunkt af Samlingen, at Udvalget ikke har kunnet tilendebringe sit Arbejde.

3. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 104 af 1. April 1922 om Afgift af offentlige Forestillinger og Fremvisninger m. m. (Finansministeren). [A. Sp. 4643—C. Sp. 541].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 4816). 1. Beh. $\frac{19}{2}$ (F. Sp. 5218). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wilmann [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, Fisker, J. P. Jensen, Holger Larsen [Sekr.], Jensen [Broby], N. Neergaard, N. P. Jensen, Grønbæk, Knud Kristensen, Korsgaard, Strøm, Valdemar Nielsen og A. M. Hansen). Betænkning (B. Sp. 2119) afgiven $\frac{20}{3}$. (Ordfører: Wilmann). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6098). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6158). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1742). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Brandes, J. V. Christensen [Form.], Marie Christensen, Henriette Crone, Frandsen, Albert Jensen, Johannes Jensen, M. C. Jensen, N. K. Kristensen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Maegaard, J. Chr. Møller, Henrik Nielsen og Wildner). Beretning (B. Sp. 274) afgiven $\frac{31}{3}$.

Det af Finansministeren fremsatte Lovforslag gik ud paa at bemyndige Amtmændene og i København Magistraten til at eftergive eller nedsætte Forlystelsesafgiften af Forestillinger, »der som Led i et kulturelt Arbejde eller i veldædigt Øjemed afholdes for en Forenings Medlemmer, men som efter de gældende Regler paa Grund af den omfattende Kreds af Personer, den paagældende Forening omfatter, maa anses for offentlige«.

Efter Loven af 1922 er Forestillinger, afholdte for en Forenings Medlemmer, i Almindelighed ikke afgiftspligtige, idet Øvrighedens Tilladelse til Afholdelse af en saadan Forestilling oftest ikke vil være fornøden. Imidlertid er ved forskellige Højesteretsdomme i de senere Aar visse Foreningsforestillinger under Hensyn til den store Kreds af Personer, som den paagældende Forening omfatter, blevet anset for offentlige. I Konsekvens af disse Domstolsafgørelser har Administrationen maattet erklære Forestillinger, afholdte for Medlemmer af Foreninger af tilsvarende Art som de i de paagældende Domme omhandlede, for offentlige. Dette gælder saaledes Forestillinger for Medlemmer af den konservative Vælgerforening, Arbejdernes Fællesorganisation og andre lignende Foreninger med et omfattende Medlemsantal. Saadanne Foreningsforestillinger bliver da afgiftspligtige, uden at der i den nugældende Lov haves Hjemmel til at fratage Afgiften. Ministeren ansaa det imidlertid for heldigt, at der haves Hjemmel for Administrationen til i visse Tilfælde at fratage Afgiften af de heromhandlede Forestillinger, naar disse afholdes for den paagældende Organisations eller Forenings Medlemmer som et Led i et kulturelt Arbejde eller i veldædigt Øjemed. I Overensstemmelse hermed fremsattes Forslaget.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtaltes, at da man fra forskellig Side i Udvalget frygtede, at Lovforslagets Bemyndigelse vil blive for vidtrækkende, stillede Finansministeren, for at fjerne denne Frygt, Ændringsforslag, der gik ud paa at begrænse den ved Lovforslaget givne Adgang til Eftergivelse eller Nedsættelse af Afgiften, nemlig ved at erstatte Ordet „Forestillinger“ med „Teaterforestillinger og Koncerter“ og at indskyde efter Ordet „Øjemed“: „i begrænset Antal“. Disse Ændringer vedtoges, og Lovforslaget oversendtes til Landstinget, hvor samtlige Ordførere stillede sig velvilligt til det, om end Ønske fremkom om nærmere at overveje det. I Beretningen fra Landstingsudvalget udtaltes, at der den 31. Marts til Udvalget blev indgivet en Henvendelse fra Fællesrepræsentationen for Danmarks Biografteatre, men paa Grund af Rigsdagssamlingens Slutning har Drøftelse i Udvalget ikke kunnet finde Sted.

---

4. Forslag til Lov om Ændring i Lov af 1. Maj 1923 om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m. (Finansministeren). [A. Sp. 5949].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5996). 1. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6117). Henvist til Udvalget paa 15 Medlemmer (Wil-

mann [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, Fisker, J. P. Jensen, Holger Larsen [Skr.], Jensen [Broby], N. Neergaard, Aksel Jensen, Knud Kristensen, Korsgaard, Sven, Lange, Dahlgaard og Henningsen).

Lovforslaget forelægges, fordi Loven af 1923 i § 32 foreskriver, at den skal forelægges Rigsdagen til Revision i indeværende Samling. Efter Forslaget forlænges Lovens Gyldighed uforandret, bortset fra to mindre Ændringer i Lovens §§ 7 og 8, om hvilke der er fremsat Ønsker fra de paagældende Erhverv. Der er derhos indføjet en ny Revisionsbestemmelse gaaende ud paa, at Loven skal forelægges Rigsdagen til Revision i Rigsdagens ordentlige Samling 1926—27.

Ved 1. Behandling blev fra de Konservatives Side (Korsgaard) fremsat Ønske om Udvalgsbehandling for „at faa undersøgt Muligheden af at faa en for Virksomhederne teknisk set bedre Udformning af Loven end den, man har.“

Udvalget afgav ikke Betænkning eller Beretning.

5. Forslag til Lov om Ændring i den i Lov af 20. December 1924 om Valutaforanstaltninger omhandlede Valutaydelse m. v. (Finansministeren).
[A. Sp. 5965].

Fremsat i *Folketinget* $3\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6619). 1. Beh. $3\frac{1}{3}$ (F. Sp. 6623). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Trier [Form.], P. Andersen, Hans Nielsen, Sundbo [Skr.], Wilmann, Einer Jensen, Himmelstrup, N. Neergaard, Pinstrup, N. P. Jensen, Hans Clausager, Drachmann, Larsen-Badse, Dahlgaard og Rode).

Lovforslaget gaar ud paa at nedsætte den ved Valuta-loven af 20. December 1924 indførte Valutaafgift ved Indførsel af Pelsværk til Halvdelen af det Beløb, som for Tiden er gældende ifølge Loven, nemlig 100 pCt. af det opkrævede Toldbeløb. I Forbindelse dermed foreslaas en dermed sammenhængende Bestemmelse om Vægttoldtillæg for Buntmagerarbejde med Silke atter sat i Kraft — den var sat ud af Kraft ved Valutaloven.

Lovforslaget fremsattes for at hjælpe paa Arbejdsløsheden i Buntmagerfaget, hvorom oplyses i Bemærkningerne,

at der er i København ca. 400 Medlemmer i dette Fag, og af dem var de 275 helt og de 75 halvt arbejdsløse, saa at der i Virkeligheden kun var 50 af de 400 Arbejdere i Arbejde.

Ved 1. Behandling anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Trier) og af de Konservatives Ordfører (Drachmann), dog med Bemærkning, „at den fiskale Virkning af dette Lovforslag maa ganske staa for Regeringens Ansvar.“ Venstres Ordfører (Himmelstrup) udtalte sig imod Lovforslaget, og de Radikales Ordfører (Dahlgård) udtalte sin Tvivl om, at Nedsættelsen af Tolden vil have nogen væsentlig Betydning overfor Arbejdsløsheden i Faget.

6. Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver. (Forsvarsministeren). [A. Sp. 3555—C. Sp. 285].

Fremsat i *Folketinget* $2/_{12}$ (F. Sp. 2644). 1. Beh. $10\text{--}11/_{12}$ (F. Sp. 3112). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Larsen [Skr.], A. C. Meyer, Gerhard Nielsen, Vilhelm Rasmussen, Sundbo, Weygaard, Brorsen, Moltesen, Kragh, H. P. Hanssen [Nørremølle], Pürschel, Holger Andersen, Parkov, P. Munch [Form.], Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 505) afgiven $5/_{3}$. (Ordfører: P. Munch). 2. Beh. $10/_{3}$ (F. Sp. 5656). 3. Beh. $12/_{3}$ (F. Sp. 5716). *Oversendt til Landstinget.*

Lovforslaget er enslydende med det Forslag, som i forrige Samling blev udarbejdet af Flertallet (Socialdemokraterne og det radikale Venstre) i det Udvalg, som var nedsat til Behandling af de da af Regeringen forelagte »Forslag til Lov om Afrustning«, »Forslag til Lov om Oprettelse af et Vagtkorps« og »Forslag til Lov om Oprettelse af en Statsmarine«, hvorom henvises til Aarbogen for 1924—25, S. 549. I Bemærkningerne til det i Aar forelagte Lovforslag er gengivet den af Udvalget i forrige Samling afgivne Beretning og de dertil hørende Bilag.

Ved 1. Behandling tog først Udenrigsministeren Ordet nærmest for at udtale sig om forskellige ham vedrørende Spørgsmaal i denne Sag. Derefter anbefalede Socialdemokraternes Ordfører (J. P. Larsen) ganske kort Lovforslaget, hvorefter Venstres Ordfører (Brorsen) udtalte sig

imod Lovforslaget. Han sluttede saaledes: „Jeg antager, at man gennem mine Udtalelser her vil forstaa, at vi fra Venstres Side ikke vil være med til at gennemføre et Forslag som det, der her ligger paa Tingets Bord. Men vi haaber, at vi snarest muligt kan komme ind i en Tid, da den politiske Atmosfære udadtil bliver af en saadan Natur, at vi paa ny kan gaa til en Nedsættelse af Militærudgifterne, at med andre Ord Aanden fra Locarno maa blive raadende i internationale Forhold hele Verden over“. — De Konservatives Ordfører (Pürschel) indledede sine Bemærkninger med følgende Udtalelser: „Det Forslag, som for Øjeblikket er til Drøftelse, er et enestaaende Forslag i den Forstand, at ingen anden Regering Verden over af fri Villie har fremsat et Forslag svarende til dette. Dermed er for vort Vedkommende, og burde for den danske Rigsdags Vedkommende, dette Forslags Skæbne være beseglet. Ingen kan for Alvor tænke paa at føre et lille Land ud i at vandre Særveje paa dette Spørgsmaals Omraade, og det store Flertal i det danske Folk er ikke Eventyrere, som vil være med til en Eventyrpolitik paa dette Omraade, som dette Forslag i Virkeligheden betyder“, og udtalte sig altsaa imod Forslaget, hvorimod de Radikales Ordfører (P. Munch) udtalte sit Partis Tilfredshed med, at Ministeren havde fremsat Forslaget, og at det er fremsat som et Forhandlingsgrundlag.

Den af Udvalget afgivne Betænkning indledes med en Bemærkning om, at „Udvalget har i Aar modtaget de Udtalelser fra militær Side om det foreliggende Militærforslag, om hvilke det konservative Folkepartis Repræsentanter i Fjor fremsatte Ønske. Det har endvidere i Anledning af et af Venstres Repræsentanter fremsat Ønske modtaget Udtalelser fra forskellige militære Myndigheder om en mulig Ændring af den bestaaende Militærordning efter Afslutningen af Locarno-Aftalerne, Tysklands Optagelse i Folkeforbundet og Afsluttelsen af en dansk-tysk Voldgiftstraktat. Og endelig har Udvalget modtaget en Række Oplysninger med Hensyn til de i andre Lande siden 1922 vedtagne eller fremsatte Forslag om Omordning af Militærvæsenet“.

Udvalget delte sig i et Flertal og to Mindretal. Flertallet, Socialdemokraterne og de Radikale, indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse. Flertallet udtalte: „Lovforslaget er enslydende med det Forslag, om hvilket de to Grupper af Flertallet i Fjor enedes, og der er ikke i Mellemtiden fremkommet noget eller foregaaet noget, der kunde give Flertallet Grund til at ændre dets Opfattelse. Flertallet har overfor de øvrige Medlemmer af Udvalget erklæret sig rede til imødekommende Forhandling, men en saadan har ikke kunnet komme i Stand. Flertallet ser ikke nogen Grund til

at afvente Afslutningen af den dansk-tyske Voldgiftstraktat eller den forestaaende Nedrustningskonference. Den første kan bidrage til at betrygge Forholdet mellem Tyskland og Danmark, men de Grunde, hvorpaa Flertallet bygger sin Opfattelse af Danmarks militære Stilling, er lige afgørende, hvad enten en saadan Traktat faar et noget mere eller noget mindre tilfredstillende Indhold. Og Flertallet er af den Opfattelse, at disse Grunde er stærke nok til at begrunde Omskabelsen af dansk Militærvæsen, selv om den kommende Nedrustningskonference foreløbig kun bringer beskedne Resultater eller endog helt mislykkes. Efter Flertallets Opfattelse er det foreliggende Lovforslag begrundet ved Danmarks særlige Forhold, der bevirker, at det ikke har nogen som helst Udsigt til at kunne opnaa øget Betyggelse ved Opretholdelse af et forholdsvis stærkt Militærvæsen. — I de fra militær Side overfor Udvalget afgivne Erklæringer ser Flertallet ingen Grund til at foretage Ændringer i Lovforslaget. Erklæringerne har ikke beskæftiget sig med Forslagenes tekniske Indhold, men har væsentlig bestaaet af folkeretlige Betragtninger og Vurderinger af Danmarks mellemfolkelige Stilling. Fra Mindretallets Side er der lagt Vægt paa nogle Betragtninger anstillede i en af de militære Erklæringer, afgivet af Marinestaben. Disse Betragtninger gaar ud paa, at det foreslaaede Vagtkorps under dets eventuelle Optræden til Hævdelse af Neutralitets- og Folkeforbundsforpligtelser vil blive sidestillet med den hidtil bestaaende Hær og betragtet som Kombattanter, men at Statsmarinen maa betragtes som „Regeringsskibe“, nærmest ligestillet med Handelsskibe, der under Krig hjælper Marinen. Det første er uomtvistelig rigtigt, det sidste beror paa en fuldstændig Misforstaaelse af Forslagets Karakter. Der tales i dette intet Sted om „Regeringsskibe“ forskellige fra almindelige Marineskibe. Den hele Sondring er opstillet i den paagældende Erklæring uden at have nogen Tilknytning i Forslaget. Det, at disse Skibe tilhører en Marine, hvis Organisation er foregaaet ud fra Erkendelsen af, at den ikke vil have Styrke til at optage alvorlig Kamp med en Storstatsflaade, ændrer i ingen Henseende denne Marines almindelige folkeretlige Karakter. Den vil ganske ligesom Vagtkorpsset være underkastet de almindelige i Haager-Konventionerne fastsatte Regler; den vil være forpligtet til at følge disse og maa behandles i Overensstemmelse med dem. Det samme er Tilfældet med adskillige bestaaende Mariner, der er betydelig svagere end den her foreslaaede“.

Det ene Mindretal (Venstre) henviste til de Betragtninger, der fra Venstres Side blev gjort gældende i den i Fjor afgivne Beretning, og udtalte videre: „Ved Forsvarslovene af 1922

gik Danmark videre i Henseende til forholdsvis Indskrænkning af Forsvarsvæsenet end nogen anden Stat paa det daværende Tidspunkt, og Mindretallet skønner ikke, at den udenrigs- og militærpolitiske Situation siden da er tilstrækkelig afklaret til, at man kan anse det for forsvarligt at foretage større Afvigelser fra de Principper, der er nedlagt i det nu bestaaende Forsvarssystem; tværtimod er Tidspunktet for saadanne Ændringer det uheldigst mulige. Sandsynligvis staar Tyskland foran Optagelse i Folkenes Forbund, men uden at man har Klarhed over Virkningen deraf. Endvidere er der endnu Uvished om, hvorvidt en Voldgifts-Traktat mellem Danmark og Tyskland bliver afsluttet, ligesom man er uden Viden om dens Omfang. Og endelig staar man foran Folkeforbundets Sammenkaldelse af en Nedrustningskonference, der skal drøfte Muligheden af en almindelig Nedrustning. Allerede af de her nævnte Grunde kan Mindretallet ikke medvirke til det foreliggende Lovforslags Gennemførelse. — Men Mindretallet ønsker at tilføje, at Lovforslagets Vedtagelse paa nærværende Tidspunkt som ganske isoleret Handling fra Danmarks Side vil prisgive Landets Handfrihed som selvstændig Stat og overlade baade dets Pligter og Rettigheder til andre Magter.

Mindretallet indstiller derfor Lovforslaget til Forkastelse, idet det udtaler Ønsket og Haabet om, at den mellemfolkelige Udvikling snarest maatte muliggøre Genoptagelsen ogsaa af vort Forsvars-Problem med det Formaal yderligere at lette de personlige og økonomiske Byrder, som en hensigtssvarende Ordning medfører“.

Det andet Mindretal (de Konservative) indstillede ligeledes Lovforslaget til Forkastelse med følgende Bemærkninger: „Ved Forsvarslovene af 1922 har Danmark, som det hedder i den af den danske Minister i Bern paa Regeringens Vegne til Folkeforbundet overrakte Skrivelse af 20. Januar 1923, bestræbt sig for at nedbringe Rustningerne til det Mindstemaal, som efter den danske Regerings Opfattelse maatte anses for absolut nødvendigt under Hensyn til de Krav, som Landets nationale Sikkerhed og internationale Forpligtelser stiller, saavel som under Hensyn til Landets Beliggenhed og særlige Forhold. — Mindretallet maa som sin Opfattelse tilføje, at man i 1922 gik den yderste forsvarlige Grænse for Nedsættelser meget nær. — Mindretallet under vurderer nu ingenlunde de ved Locarno-Overenskomsterne og alle de senere Aars Voldgiftstraktater skabte Muligheder for, at stedsse flere mellemfolkelige Tvister kan afgøres ad fredelig Vej. Mindretallet hilser denne Udvikling med Glæde. — Men det kan ikke anse Tilstanden i Verden omkring os saaledes ændret og kan navnlig ikke se, at Nedrustningen

andetsteds i Praksis er saaledes gennemført, at det vilde være tilraadeligt for Danmark isoleret at fortsætte ad denne Vej. — Indtil Nedrustningstanken i vidt Omfang er gennemført, maa Mindretallet fremdeles mene, at den størst mulige Betyggelse for at undgaa Landets Inddragen i krigerske Forviklinger skabes ved Opretholdelsen af et efter Landets Evner og Omraade afpasset Forsvarsvæsen, der ogsaa af Hensyn til Neutralitets- og Folkeforbundsforpligtelserne er nødvendigt.

Mindretallet finder ud fra denne Betragtning ingen Grund til at drøfte det foreliggende Lovforslag i Enkeltheder, men skal dog med Hensyn til en Række Vanskeligheder, som man vilde vikles ind i ved Gennemførelsen af Forslaget for Marinens Vedkommende, henvise til det som Bilag hermed aftrykte Uddrag af Marinestabens Udtalelse af 15. August 1925⁴.

Som Bilag til det konservative Mindretals Betænkning er, som det fremgaar af denne, optaget et udførligt Uddrag af Marinestabens Betænkning af 15. August 1925 til Marineministeriet om det i forrige Samling foreliggende Lovforslag om en Statsmarine, foranlediget af en Henvendelse fra det da nedsatte Udvalg.

Ved 3. Behandling i Folketinget blev Lovforslaget ved Navneopraab vedtaget med 75 Stemmer (Socialdemokraterne og de Radikale) imod 71 (Venstre, Konservative samt Holstein), medens 3 Medlemmer (L. Kvist, Stengaard-Kirkegaard og Schmidt) var fraværende, de to første paa Grund af Sygdom.

I Landstinget kom Lovforslaget ikke til Behandling.

7. Forslag til Lov om Understøttelse til Børn af Enkemænd og Enker. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2435].

Fremsat i *Folketinget* ⁸/₁₀ (F. Sp. 66). 1. Beh. ¹⁴/₁₀ (F. Sp. 205). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Helga Larsen [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.] [Skr.], Bjerring, Jønson, Holger Larsen, Simonsen, Kragh, Søren Svendsen, Hedegaard, J. C. A. Larsen, Parkov, Mathilde Hauschultz, Johannes Lou, A. M. Hansen og Povlsen). Beretning (B. Sp. 2619) afgiven ³⁰/₄.

Lovforslaget har samme Skikkelse som det i forrige Samling forelagte, der atter var overensstemmende med et i Samlingen 1923—24 privat fremsat Lovforslag, hvorfor her henvises til Aarbogen for 1923—24, S. 387.

Ministeren udtalte ved Fremsættelsen, at under Udvalgsforhandlingerne i Fjor blev der fremført Ønske om at faa udarbejdet et Forslag, hvorefter Understøttelserne kunde tildeles de paagældende efter en anden Skala end den i Loven opstillede, saaledes at man kunde foretage en Graduering af Tilskuddene i Forhold til de paagældendes Indtægter. Et saadant Forslag er ogsaa udarbejdet i Ministeriet, og det vil kunne tilstilles Udvalget.

I den af Udvalget afgivne Beretning udtales ogsaa, at Udvalget har afholdt en Række Møder, hvor forskellige Udkast til en Graduering af Skalaerne har været drøftet. — I den Anledning har man i Indenrigsministeriet ladet udarbejde Beregning over Udgifter ved de forskellige Udkast, saavel for Enkebørn som for Enkemænds Børn. — Det har imidlertid ikke været muligt for Udvalget at tilendebringe sit Arbejde i denne Samling.

8. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 348 af 7. August 1922 om Aldersrente. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2865].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 19). 1. Beh. $\frac{23-28}{10}$ (L. Sp. 126 og 166). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard [Form.], Ludvig Christensen, Henriette Crone, Gisselbæk, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch, Carl Jensen, Jeppe- sen [Drusebjerg], Josiassen, Karberg, Olga Knudsen, J. Chr. Møller, Piper, Stensballe og C. F. Sørensen). Beretning [B. Sp. 2725] afgiven $\frac{31}{3}$.

Det i Aar fremsatte Lovforslag har samme Indhold som det af Folketinget i forrige Samling vedtagne om samme Emne, se Aar bog for 1924—25 Side 310 ff.

I Landstinget udtalte Venstres Ordfører (Bækgaard), at Partiet ikke kunde gaa med til et saa stor Udgiftsforøgelse, som Lovforslagets Gennemførelse vilde medføre, men at Partiet var villigt til at tage det under velvillig Behandling. Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere (henholdsvis Carl Jensen og Veistrup) anbefalede Lovforslaget. De Kon- servatives Ordfører (J. Chr. Møller) indtog samme Stand- punkt som Venstres Ordfører og udtalte ligesom denne Ønskeligheden af at komme ind paa Forsikringsvejen.

I den af Udvalget afgivne Beretning udtales, at der efter Bearbejdelse af en Del statistisk Materiale stilledes Æn- dringsforslag fra konservativ og Venstres Side. „Da disse

havde været til Drøftelse dels i Udvalget alene og dels i Udvalget sammen med Ministeren, udtalte Ministeren Ønsket om at lade foretage en nærmere Gennemgang af disse Ændringsforslag i Ministeriet og lade den økonomiske Rækkevidde af disse undersøge paa ny, idet man i Hovedsagen var naaet til Enighed om, at Lovforslaget økonomisk maatte hvile i sig selv. Udvalget afventede saa Resultatet af Ministerens Overvejelser, hvilket Resultat man blev gjort bekendt med i et Udvalgsmøde den 19. Marts, hvor Ministeren var til Stede og fremlagde et Udkast, som tænktes at kunne imødekomme de stillede Krav. For en Del var dette ogsaa Tilfældet, men dog ikke for Taksternes Vedkommende, idet disse — efter Udvalgsflertallets Mening — var alt for høje. Da det saaledes nu kun var Taksterne, man var væsentlig uenig om, foresloges det fra flere Sider, at man skulde forsøge at forhandle sig til Rette om disse i et Underudvalg. Dette vedtoges, og man valgte et Medlem af hvert Parti til at indtræde i et saadant Underudvalg. Efter at have forhandlet i ca. 1 Uge naaede Underudvalget til et Resultat, idet man enedes om nye reducerede Takster og noget ændrede Fradragsregler, i Forhold til det sidst fremlagte Udkast, og saaledes at Aldersrenteloven i alt beregnedes til at ville koste ca. 66 Mill. Kr. aarlig. Da hele Udvalget derefter holdt Møde den 30. Marts, viste det sig imidlertid, at ikke alle Partier havde kunnet tiltræde Underudvalgets Forslag, idet Formanden paa Venstres Vegne meddelte, at hans Parti under Henvielse bl. a. til den usikre økonomiske Situation ønskede en yderligere Overvejelse og helst en Udsættelse af hele Spørgsmaalet til næste Samling. De Konservatives Ordfører udtalte sig ogsaa med Forbehold, medens de to andre Partier kunde tiltræde Underudvalgets Forslag.“

9. Forslag til Lov om statsanerkendte Sygeplejersker. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 4113].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁸/₁₂ (L. Sp. 619). 1. Beh. ¹³/₁ (L. Sp. 698). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Henriette Crone, Degnbol, Gregersen, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch, Marie Hjelmmer, H. P. Jensen, Kloppenborg-Skrumsager, Laurits Knudsen, Olga Knudsen [Form.], Piper, S. Rasmussen, Inger Gautier Schmit og C. F. Sørensen). Beretning (B. Sp. 2717) afgiven ³¹/₃.

Lovforslaget er af samme Indhold som det i forrige Samling og Samlingen 1921—22 fremsatte Lovforslag, se Aarbogen for 1924—25 Side 338 og for 1921—22 Side 668.

De af Udvalget i forrige Samling begærede Oplysninger var nu indhentede af Indenrigsministeriet og fandtes som Bilag til Lovforslaget.

Den af Landstingsudvalget afgivne Beretning gik kun ud paa, at Udvalget ikke havde afsluttet sit Arbejde.

---

10. Forslag til Almindelig borgerlig Straffelov. (Justitsministeren). [A. Sp. 2449].

Fremsat i *Folketinget* $8/_{10}$ (F. Sp. 68). 1. Beh. $13/_{10}$ (F. Sp. 95). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen [Sekr.], Sundbo, Gerhard Nielsen, Hans Rasmussen, Vilhelm Rasmussen, Trier [Form.], Rytter, Rudfeld, J. Jacobsen, Blang, Pürschel, Axel Møller, Johannes Lou, Heilesen og Niels Pedersen).

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling fremsatte Lovforslag om samme Emne, bortset fra, at Tiden for Lovens Ikrafttræden er udskudt 1 Aar til 1. Januar 1928. Der kan derfor om Lovforslagets Indhold henvises til Aarbogen for 1924—25, S. 434. Ved 1. Behandling fremsattes kun ganske faa Bemærkninger fra Ordførerne.

---

11. Forslag til Lov om Arresthuse og Arbejdshuse. (Justitsministeren). [A. Sp. 2569].

Fremsat i *Folketinget* $8/_{10}$ (F. Sp. 68). 1. Beh. $13/_{10}$ (F. Sp. 97). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Almindelig borgerlig Straffelov (se ovenfor).

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling forelagte Lovforslag om samme Emne, se Aarbo 1924—25 Side 485.

---

12. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 3805].

Fremsat i *Folketinget* $10/_{12}$ (F. Sp. 3342). 1. Beh. $22/_{1-3/2}$ (F. Sp. 4237, 4296, 4571). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen [Form.], Trier, Ehlert Nielsen, Sundbo, Knud Hansen [Sekr.], Jørgensen, Rytter, Nørskov,

Samuelsen, H. P. Hanssen [Nørremølle], Axel Møller, Mathilde Hauschultz, Pürschel, Zahle og Nis Nissen). Beretning (B. Sp. 2713) afgiven ³¹/₃.

De i dette Lovforslag optagne Ændringer falder dels sammen med en Række af dem, der foresloges ved det i Samlingen 1923—24 forelagte Lovforslag, se Aarbog for nævnte Aar Side 432, dels er det nye Forslag, hvoraf flere er foreslaaet af Retsplejeudvalget. Efter Justitsministerens Udtalelse er det Tanken hermed at naa til en foreløbig Afslutning paa de i de sidste Aar jævnlig foretagne Revisioner af Retsplejeloven, hvorved det skulde blive muligt at lade Loven optrykke, noget, der i høj Grad tiltrænges, og hvortil Lovforslaget indeholder Bemyndigelse.

Som de væsentligste af de foreslaaede Ændringer skal nævnes:

1. En Gruppe af Forslagene vedrører *Domstolenes Organisation*. Ved Lovforslaget af 1923 foresloges Søndre Landsrets Omraade udvidet ved Henlæggelse til den fra Vestre Landsret Ribe Amt. og det meste af Vejle Amt, hvilket imidlertid stødte paa Modstand. Ministeriet formener, at Søndre Landsret af forskellige i Bemærkningerne nævnte Grunde bør bevares, og foreslaar, at Rettens Omraade udvides ved, at Odense Amt og Svendborg Amt lægges fra Østre Landsretskreds til Søndre Landsretskreds, hvorved man mener ogsaa i nogen Maade at imødekomme et fra Fyn fremsat Ønske om Oprettelse af en særlig fynsk Landsret for de to Amter med Sæde i Odense. I denne By skal efter Lovforslaget indrettes en Afdeling af Søndre Landsrets Embedskontor, medens Rettens Hovedsæde fremdeles bliver Sønderborg. Sønderjydske Sager skal normalt domsforhandles paa dette Sted, fynske Sager i Odense, hvor Retten skal holdes med korte Mellemlum, antagelig hver Uge.

I Forbindelse hermed foreslaas en endelig Fastsættelse af Antallet af Dommerne i de forskellige Landsretter. For Vestre Landsret foreslaas en Nedsættelse i Dommernes Antal fra 12 til 11 — foruden en Præsident — af Hensyn til, at Retten har betydelig færre Sager pr. Dommer end Østre Landsret. Denne, der efter Retsplejeloven har en Præsident og 17 Dommere, men som næsten lige siden Lovens Ikrafttræden har virket med 19 Dommere, idet der til Stadighed

har været konstitueret to Dommere i Retten, foreslaas nu fast organiseret med 18 Dommere, foruden Præsidenten, saa at den vedblivende ligesom nu vil kunne arbejde i 6 Afdelinger, hvilket skønnes nødvendigt. De faste Dommernes Antal forøges altsaa med 1, men samtidig bortfalder de 2 Konstitutioner. I Søndre Landsret foreslaas Dommernes Antal paa Grund af Henlæggelsen dertil af de to fynske Amter forøget med 1, fra 4 til 5, og det samlede Resultat bliver saaledes en Forøgelse af Landsretsdommernes samlede Antal med 1, men da de 2 Konstitutioner i Østre Landsret bortfalder, er der i Virkeligheden en Formindskelse med 1 Dommer, ligesom der vil kunne spares en Statsadvokat for Jylland, idet Statsadvokaturerne foreslaas omlagt.

Betydning for Landsretternes Arbejde har en anden Bestemmelse i Lovforslaget gaaende ud paa, at Præsidenten kan i Sager i 1. Instans, enten naar Sagen behandles udenfor det Sted, hvor Landsretten har Sæde eller Kontorafdeling, eller naar der foreligger ganske særlige Omstændigheder, kalde en af de i Landsretskredsen ansatte Underretsdommere til at deltage i den enkelte Sags Behandling i Stedet for den ene af Rettens Dommere. Vederlaget til Underretsdommeren fastsættes i hvert enkelt Tilfælde af Justitsministeriet efter Indstilling fra vedkommende Landsrets Præsident. Det samme var i Lovforslaget af 1923 foreslaaet kun for Straffesagers Vedkommende, og som Følge af denne Adgang til at kalde Underdommeren vil det kun være nødvendigt, at to Landsdommere rejser, naar Retten skal holdes udenfor dens Sæde.

Endnu en Bestemmelse vedrørende Retternes Organisation indeholder Lovforslaget, nemlig, at i Sø og Handels-sager, som behandles af Landsretterne i 1. Instans, tiltrædes Retten af 2 sø- eller handelskyndige Dommere. Disse deltager ikke i Landsrettens Forberedelse af Domsforhandling, medmindre de tilkaldes af Retten, og dette bør i Regelen ske, dersom Retshandlingen bestaar i Vidneførsel, Afhjemling af Syn og Skøn, Afhøring af Part, Modtagelse af Partsed eller Kendelse om et omtvistet Punkt, for saa vidt saadan Tilkaldelse ikke i det enkelte Tilfælde frembyder Vanskeligheder. De sø- og handelskyndige Dommere beskikkes af Justitsministeriet efter Forhandling med Ministeriet for Industri,

Handel og Søfart. Deres Antal og de øvrige nødvendige Bestemmelser fastsættes ved kongelig Anordning. Udtagelsen for den enkelte Sag foretages af Præsidenten.

Som foran nævnt, er det Lovforslagets Tanke, at de to Konstitutioner af Dommere i Østre Landsret skal bortfalde, og som Følge heraf foreslaas en Ændring i Retsplejelovens § 1043, hvorefter den efter Loven af 1. Maj 1923 gældende Hjemmel for Justitsministeren til indtil 1. Oktober 1926 at konstituere indtil 3 Dommere i de kollegiale Retter ændres til Ret til at konstituere een Dommer indtil 1. Oktober 1928, og det oplyses i Bemærkningerne, at der herved er tænkt paa Konstitution af en Vicepræsident i Sø- og Handelsretten.

2. Lovforslaget har til Hensigt at søge tilvejebragt *større Umiddelbarhed* i saavel kriminelle som borgerlige Landsretssager ved i højere Grad, end Retsplejeloven nu hjemler, at tillade Bevisførelsen henlagt til Domsforhandlingen. For at lette Gennemførelsen af disse Bestemmelser foreslaas det at udvide Adgangen for Landsretterne til at lade Domsforhandlingen foregaa udenfor Rettens Sæde. Som Følge heraf foreslaas ogsaa den i Retsplejelovens § 11, 2. Stk, indeholdte Regel om Sagernes Henvisning til Nævningetingene ophævet. — En anden Bestemmelse sigtende til at fremme Umiddelbarhedsprincippet i kriminelle Sager gaar ud paa en videre Adgang til Vidneafhøring under Domsforhandlingen ved Landsretten, end Retsplejeloven hjemler, idet denne Ret til Vidneafhøring ikke alene skal angaa Vidner, der tidligere har afgivet Forklaring for Undersøgelingsdommeren.

3. Vedrørende *Retsplejens Offentlighed* har Retsplejeudvalget foreslaaet ved Ændring i Retsplejelovens § 29 at udvide Adgangen til i Straffesager at lade Retsmøder udenfor Domsforhandlingen foregaa for lukkede Døre til Tilfælde, hvor Offentlighed vilde medføre uforholdsmæssig stor Lidelse for en ikke sigtet Person eller uforholdsmæssig stor Lidelse for en Sigtet, der ikke tidligere er straffet med strengere Straf end simpelt Fængsel. Dette var ikke medtaget i Lovforslaget af 1923, og det nuværende Lovforslag gaar heller ikke saa vidt, men der foreslaas en Tilføjelse til Retsplejelovens § 31 gaaende ud paa:

»Offentlig Gengivelse af, hvad der i Straffesager forhandles i offentlige Retsmøder udenfor Domsforhandling,

kan Retten undtagelsesvis ved Kendelse helt eller delvis forbyde, naar særegne Omstændigheder giver Grund til at antage, at saadan Gengivelse vil tilføje en Person, der ikke er sigtet under Sagen, ufornoden Krænkelse, eller naar det begæres af en Sigtet og Retten skønner, at offentlig Gengivelse vil forvolde ham eller hans nærmeste en uforholdsmæssig stor Lidelse. Rettens Nægtelse af at udstede saadant Forbud kan paakæres. I øvrigt er Rettens Afgørelse ikke Genstand for Kære eller Anke. Overtrædelse af Rettens Forbud straffes med Bøder fra 200 til 10 000 Kr.»

Endvidere foreslaas en Tilføjelse til Retsplejelovens § 32 gaaende ud paa, at Retten kan »undtagelsesvis nægte enkelte bestemte Personer Adgang til et offentligt Retsmøde, naar det skønnes nødvendigt for at opnaa en sandfærdig Forklaring af et Vidne eller en Part«.

4. Ved Skrivelse af 1. Juli 1925 nedsatte Justitsministeriet et Udvalg til Behandling af *Spørgsmaalet om at paa- byde, at Afstemninger i Højesteret skal foregaa offentligt.* Udvalget, der bestod af Professor, Dr. jur. H. Munch-Petersen (Formand), Højesteretsdommer Cosmus A. Chr. Meyer og Højesteretssagfører N. H. Bache, delte sig i et Flertal og et Mindretal. Medens Mindretallet (Meyer) foreslog at opretholde den bestaaende Ordning, hvorefter Afstemningen er hemmelig, foreslog Flertallet (Munch-Petersen og Bache) at indføre offentlig Votering i Højesteret i alle Sager, der har været mundtligt domsforhandlede, dog at Retten kan beslutte hemmelig Afstemning i Sager, hvis Behandling er foregaaet for lukkede Døre. I Forbindelse hermed foreslog Flertallet, da offentlig Voterings Indførelse antages at ville betyde en ikke uvæsentlig Forøgelse af Højesterets Arbejde, at det kun skal være nødvendigt at lade 5 — ikke som nu 9 — Højesteretsdommere deltage i den enkelte Sags Afgørelse, saaledes at Retten vil kunne deles i 2 Afdelinger. Justitsministeriet var enigt i Flertallets Forslag om, at der bør indføres offentlig Votering i Højesteret, og vilde ogsaa kunne tiltræde Forslaget om at gennemføre en Ordning, hvorved det bliver muligt at lade Højesteret arbejde i 2 Afdelinger. Man fandt det betænkeligt at nedsætte Antallet af de til den enkelte Sags Afgørelse fornødne Dommere saa stærkt som til 5 og formente — i Overensstemmelse med Udvalgets Mindretal

— at Tallet ikke bør sættes lavere end til 7. Til Gennemførelsen af en saadan Ordning havde Justitsministeriet forment, at en Forøgelse af Højesteretsdommernes Antal fra 13 til 15 vilde være tilstrækkelig. Højesteret erklærede imidlertid, at en Forøgelse af Dommertallet til mindst 17 vilde være nødvendig, og da Ministeriet ikke mente at kunne foreslaa en saa væsentlig Forøgelse af Højesteretsdommernes Antal, vil Ministeriet ikke foreslaa nogen Forandring i Lovens Regler om Højesterets Dommerantal og Arbejdsmaade, forinden der i Praksis er indhøstet nærmere Erfaringer om, i hvilken Grad den offentlige Votering forøger Højesterets Arbejde. Derimod foreslaas til Lettelse for Højesteret en Ændring i Lovens § 44, 1. Stykke, gaaende ud paa at hjemle Adgang til at meddele midlertidig Beskikkelse til Højesteretsdommer i Tilfælde af, at et af Rettens Medlemmer faar Forfald — dog kun paa Grund af Sygdom eller Tjenestefrihed.

I øvrigt gaar Forslagene om dette Emne ud paa at indsætte følgende nye Bestemmelser i Retsplejeloven:

I dennes § 214 følgende:

»Ved Højesteret foregaar dog Afstemning om alle Domme, der afsiges efter mundtlig Domsforhandling, offentligt, saaledes at den stemmegivendes Grunde samtidig anføres. Efter Raadslagningens Afslutning bestemmer Præsidenten, i hvilken Rækkefølge Afstemningen skal foregaa. I Sager, hvis Behandling er foregaaet for lukkede Døre, kan Retten dog beslutte, at Afstemningen skal være hemmelig.«

I § 216:

»Ved Højesteret skal, naar Afstemningen ikke foregaar offentligt, Dommen, hvis den ikke er vedtaget enstemmigt, indeholde Oplysning om, hvilke af Rettens Medlemmer der er uenige i den, og hvilke Punkter Uenigheden gælder. Den eller de Dommere, der er uenige i Afgørelsen, kan i Dommen forlange optaget en Redegørelse for deres Mening.«

Og endelig foreslaas, at af den offentlige Afstemning skal optages stenografisk Referat, hvoraf enhver, der har retlig Interesse deri, kan faa Afskrift.

5. Dernæst foreslaas det fastslaaet i Loven — hvad der efter Justitsministeriets Mening allerede er gældende Ret, men som er bestridt af en Dommer, overfor hvem det var praktiseret —, at Tjenestemandslovens § 20, hvorefter det kan

paalægges en Tjenestemand, der beskyldes for Uretskaffenhed i Tjenestegerningen, eller overfor hvem der fremsættes ærerørige Beskyldninger, at *fralægge sig Beskyldningen ved Dom, ogsaa finder Anvendelse med Hensyn til Dommere.*

6. Vedrørende *Nævningeinstitutionen* stilles forskellige Forslag:

Fængselsvæsenets Tjenestemænd foreslaas (i Lighed med, hvad der allerede gælder for Politiets) fritagne for at være Nævninger.

Dernæst foreslaas, at de to af Landsrettens Formand valgte Medlemmer af Aarsliste-Udvalget udgaar, samt at der beskikkes en Suppleant for Formanden og vælges Suppleanter for de andre Udvalgsmedlemmer, hvortil der har vist sig Trang.

Efter Retsplejelovens § 85 skal der for det enkelte Ting udtages 30 Hovednævninger og 10 Hjælpenævninger, medens der til hver Sag kun er Brug for 12 Nævninger og de fornødne Suppleanter. Da det synes urimeligt, at 30 Hovednævninger, der udenfor København ofte maa rejse langvejs fra til Tingstedet, skal møde ved hver Sag, foreslaas Tallet nedsat til 25; samtidig foreslaas Hjælpenævningernes Antal forhøjet fra 10 til 15, da disse tages blandt Personer, der bor paa det Sted, hvor Retten holdes, eller i Nærheden af det, og det for dem derfor er mindre besværligt eventuelt at skulle møde.

Efter Retsplejelovens § 90 skal Hoved- og Hjælpe listen suppleres, naar en Hovednævning eller Hjælpenævning fritages eller udelukkes fra Nævningehvervet. Da der er anket over, at Reglerne herom er besværlige at anvende, foreslaas, at Hovedlisten suppleres ved Lodtrækning fra Hjælpe listen af Formanden alene uden at tilkalde Udvalgets andre Medlemmer, og at Hjælpe listen først suppleres, naar Antallet af Hjælpenævninger er blevet mindre end 10.

Som en ny § 98 a foreslaas indsat:

»Dersom et Nævningeting, efter at den i § 85 omtalte Lodtrækning er foretaget, bliver aflyst, og de i § 88 foreskrevne Tilsigelser enten ikke har fundet Sted eller er blevet tilbagekaldt, bliver de ved Lodtrækningen tilvejebragte Hoved- og Hjælpe lister at benytte ved det næste i Nævningeaaret forefaldende Nævningeting, saaledes at Tilsigelse til dette Ting finder Sted efter § 88.«

Herved vil bevirkes en Simplificering af den nugældende Ordning.

7. Som foran berørt foreslaas *Statsadvokaternes Antal* nedsat fra 7 til 6 som Følge af Omlægningen af Landsretterne.

8. Det foreslaas i Lovforslaget §§ 25 og 26 at aabne Adgang til i en enkelt Sag at beskikke den Politimester eller Politiassessor, der har ledet Forundersøgelsen, til at udføre Tiltalen for Landsretten i Statsadvokatens Sted, samt at de i Retsplejelovens § 104, 3. Stykke, for Beskikkelse som Anklager fastsatte Betingelser skal kunne fraviges, for saa vidt angaar Politimestre, disses autoriserede Fuldmægtige og Politiassessorerne.

9. I Retsplejelovens Regler om *Ophør af Retten til Sagførervirksomhed og om Sagførerraadets Myndighed* foreslaas forskellige Ændringer, der er udarbejdet efter Forhandling med Sagførerraadet.

Først foreslaas en Tilføjelse til Retsplejelovens § 137 om, at naar under en Straffesag en Sagfører er sigtet for at have gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, kan Undersøgesdommeren beslutte at suspendere ham fra Sagførervirksomheden, indtil Sagen er endelig afgjort, hvortil der ikke nu er Hjemmel, endvidere igennem en ny Affattelse af § 138 en ny Bestemmelse af følgende Indhold:

»Retten til at udøve Sagførervirksomhed kan paa Foranledning af Justitsministeriet frakendes en Sagfører ved Dom, saafremt han paa Grund af Sindssygdом er uskikket til at udøve saadan Virksomhed. Under Sagen, der behandles i den borgerlige Retsplejes Former, beskikkes der Sagfører saavel for det offentlige som for den sagsøgte, for saa vidt denne ikke selv ønsker at sørge for sit Forsvar. Sagen er for begge Parters Vedkommende beneficeret i begge Instanser. Naar Grunden til Frakendelsen ikke længer er til Stede, tilbagegiver Justitsministeriet ham Retten efter indhentet Udtalelse fra Retslægeraadet. Skønner Justitsministeriet derimod, at Grunden til Frakendelsen stadig er til Stede, kan den paagældende fordre retslig Afgørelse af Spørgsmaalet ved Genoptagelse af den tidligere Sag. Saadan Genoptagelse kan dog kun fordres med et Aars Mellemlum, og fri Proces kan ikke kræves. I samtlige ovennævnte Tilfælde, saavel som naar en Sagfører har deponeret sin Beskikkelse i Justitsmini-

steriet, kan han som Regel først faa Beskikkelsen udleveret paa ny, naar han har fremskaffet Vandelsattest og Raadighedsattest, og Sagførerraadets Erklæring har været indhentet.«

Fremdeles foreslaas indsat en ny Paragraf, § 138 a:

»Saa længe Retten til at udøve Sagførervirksomhed er frataget en Sagfører af Justitsministeriet, saavel som naar han ved Dom er frakendt Retten til at udøve Sagførervirksomhed, er han uberettiget til at betegne sig som Sagfører, eller til at benytte nogen anden Betegnelse, der er beregnet paa og egnet til at bibringe Offentligheden den fejlagtige Antagelse, at han stadig har Ret til at udøve Sagførervirksomhed. — Medens en Sagfører har deponeret sin Beskikkelse i Justitsministeriet, er han, medmindre der ved Deponeringen er truffet anden Bestemmelse af Ministeriet, berettiget til at betegne sig som Sagfører, dog ikke i Forbindelse med Forretningsforhold.«

Endelig foreslaas der givet Sagførerraadet en udvidet Myndighed, *dels* til at skride ind, naar en Sagfører *udenfor* sin Sagførervirksomhed har udvist et Forhold, der er uværdigt for en Sagfører (der tænkes dog kun paa Forretningsforhold eller andre Forhold af økonomisk Art), *dels* til at give Advarsler, *dels* derved, at Maksimum for de Bøder, som Raadet kan paalægge Sagførere, forhøjes fra 300 Kr. til 5 000 Kr., og Maksimumstiden for Suspension fra Sagførervirksomhed fra 1 Aar til 3 Aar, hvorhos der kan træffes Bestemmelse om, at Straffe, der af Raadet er ikendt Medlemmer, skal bekendtgøres.

10. Dernæst foreslaas der nogle *Ændringer i Reglerne om Forkyndelse* af Stævning og andre i Lovens § 153 omhandlede processuelle Meddelelser, nemlig Forkyndelse *gennem Postvæsenet*. De er udarbejdet efter Forhandling med Generaldirektoratet for Postvæsenet, medens saavel Retsplejeraadet som Sagførerraadet har fraraadet dem. Efter Forslaget gives der i borgerlige Sager — ikke i Straffesager — Valg imellem at foretage saadanne retslige Forkyndelser ved Stævningsmænd eller gennem Postvæsenet ved Brev efter nærmere angivne Regler, som i det væsentlige stemmer med, hvad der herom foresloges i et i Samlingen i 1912—13 forelagt Lovforslag. Forkyndelse ved Postvæsenet foreslaas anvendt ikke blot i Landjurisdiktionerne, saaledes som

foreslaaet i 1912—13, men ogsaa i København og Købstæderne. Ligesom i det tidligere Lovforslag foreslaas, at Retterne skal medvirke ved Forkyndelse gennem Postvæsenet, saa at den ikke kan ske ved Henvendelse direkte fra Parten til dette. Ved Indlevering paa Retskontoret af det Dokument, der ønskes forkyndt, skal tillige indleveres det fornødne Antal Genparter deraf, og Forkyndelse sker da ved Postvæsenets Aflevering af en af Parten eller hans Sagfører bekræftet Genpart i lukket Konvolut, og der meddeles derefter en af vedkommende Postbud underskreven Afleveringsattest. Det foreslaas i det samtidig forelagte Forslag til Lov om Ændring i Loven om Retsafgifter at overlade til Justitsministeren at fastsætte Taksten for Forkyndelse ved Postvæsenet.

11. I Overensstemmelse med et fra mange Sider yttret Ønske foreslaas det i Tilknytning til de ved Justitsministeriets Cirkulære af 20. August 1925 om Straffeattester givne Regler, at *Vidners Pligt til at oplyse*, om der tidligere er overgaaet dem en *Straffedom*, indskrænkes saaledes, at et Vidne kun skal være pligtigt til at besvare det Spørgsmaal, om Vidnet i de sidste 5 Aar er blevet idømt eller har udstaaet Straf, eller om det er under Tiltale for eller fundet skyldigt i Mened.

12. Vedrørende *Afhøring af Børn* i Straffesager foreslaas nogle Ændringer i den gældende Ordning. Fra et af Børnesagens Fællesraad nedsat Udvalg var rettet Anmodning til Justitsministeriet om saadanne Ændringer, nærmest med det for Øje, at alle saadanne Afhøringer skal foretages af Værgeraadet. Hertil har Ministeriet ikke villet gaa med, hvorimod det foreslaas, at Afhøringer i Straffesager for Ret eller Politi af Børn enten som Vidner eller som Sigtede i det Omfang, i hvilket det skønnes forsvarligt, skal kunne overlades Værgeraadet, at saadanne Afhøringer skal kunne finde Sted udenfor Retslokalet eller Politikammeret, især i Barnets Hjem, og at der i de heromhandlede Tilfælde altid skal tages et særligt Hensyn til den paagældendes unge Alder.

13. *Vidnegodtgørelsen* foreslaas fordoblet, hvilket beregnes til at medføre en aarlig Merudgift af ca. 3 000 Kr. for Statskassen og ca. 26 000 Kr. for de kommunale Kasser.

14. Vedrørende *Forligsmæglingen* foreslaas, at denne skal foretages af Retten i Sager med flere Sagsøgte, af hvilke

nogle har Bopæl i den Retskreds, ved hvis Ret Sagen anlægges, andre udenfor Kredsen, samt ligeledes i Interventionssøgmaal (Trediemands Indtræden i en verserende Retssag) og Adcitationssøgmaal (Trediemands Tilstævning i en verserende Sag). Derhos foreslaas det, at Rettens Pligt til at paalægge Bøde for Udeblivelse fra Forligsmægling i Retten bortfalder. Endvidere foreslaas det, at Minimumssatsen 2 Kr. for Udeblivelse fra Forligsmægling for en Forligskommission i Underretssager forhøjes til 4 Kr.

15. Vedrørende *Parters personlige Møde* foreslaas det at give Retten i Underretssager Adgang til ogsaa uden Modpartens Begæring at indkalde en Part til Møde, i hvert Fald paa Rettens første Tægtedag.

16. Det foreslaas, at det af Højesteret under særlige Omstændigheder kan bestemmes, at Udgiften ved Mangfoldiggørelse af de saakaldte »*Ekstrakter*« skal bæres af Parterne eller den ene af disse.

17. Til Retsplejelovens § 332 foreslaas to nye Stykker:

»I Landsretssager, der forberedes ved Underret, kan Landsrettens Præsident *beskikke den Sagfører*, der har været beskikket under Forberedelsen, selv om han ikke af Justitsministeriet er antaget til at udføre beneficerede Sager for Landsretten, naar han dog er mødeberettiget ved denne Ret.

Retshandlinger ved anden Ret end den, ved hvilken Hovedsagen er anlagt, omfattes ogsaa af den i Hovedsagen beskikkede Sagførers Hverv. Dog kan der kun ydes Godtgørelse for Rejseudgifter, naar Retten finder det rimeligt, at han har givet Møde under den paagældende Retshandling.«

18. For at skabe Hjemmel til umiddelbar *Bevisførelse for Landsretten* foreslaas en Tilføjelse til Retsplejelovens § 351, saalydende:

»Samtidig gives der Parterne Lejlighed til at udtale sig om, hvorvidt de ønsker Bevisførelsen eller dog en Del af denne foretaget under Domsforhandlingen, og i bekræftende Fald, hvorvidt denne ønskes afholdt udenfor Landsrettens Sæde, samt til nærmere at begrunde deres Begæringer i saa Henseende. Frem sættes saadanne Begæringer, indsender Underretten Udskrift af Retsbogen og Sagens Dokumenter, jfr. § 360, 3. Stykke, til Landsretten med sin Udtalelse om

Begæringerne. Finder Landsretten, at de helt eller delvis bør tages til Følge, træffer den de fornødne Bestemmelser om Sagens videre Behandling.«

19. Retsplejelovens § 394, 2. Stykke, hvorefter *Anke* alene til Forandring af en Doms Bestemmelser om *Sagsomkostninger og processuelle Straffe* kun kan finde Sted med Justitsministeriets Tilladelse, og hvorefter saadan Tilladelse kun kan gives under visse nærmere angivne Betingelser, foreslaas ændret ved i Stedet for den saa stærkt begrænsede Adgang til *Anke* at tillægge vedkommende Ret til at anvende det simplere og hurtigere Retsmiddel *Kære*, saaledes at Muligheden for at opnaa Justitsministeriets Tilladelse, der stadig er fornøden, dog kun for saa vidt angaar *Kæremaal* angaaende Sagsomkostninger, kun er betinget af, at Andragende derom fremsættes inden 4 Uger.

20. Ved Ændring i Retsplejelovens § 424 foreslaas, at *Afgørelser*, som skal træffes af *Højesteret* om, hvorvidt en ved Retten paadømt Sag paa ny kan foretages ved den, eller om der skal gives Tilladelse til Paaanke af en ellers upaaankelig Landsrets- eller Underrettsdom, kan i det Omfang, Retten bestemmer, træffes af et Udvalg, bestaaende af mindst 3 af Rettens Medlemmer, og at ligeledes det samme skal gælde med Hensyn til de i Retsplejelovens § 982, 1. Pkt., omhandlede Kendelser af *Højesteret* vedrørende Begæring om Genoptagelse af Straffesager.

21. Det foreslaas, at Landsrettens *Afgørelser* i Anledning af *Kære* i borgerlige Sager skal kunne *indbringes for Højesteret*, naar der meddeles særlig Tilladelse dertil, hvilket navnlig har været savnet med Hensyn til *Afgørelser* af Retskrivere.

22. Ved en Tilføjelse til Retsplejelovens § 449 søges det dels at tydeliggøre, at den for Sagsøgte *beskikkede Forsvarer*, selv om det paalægges Sagsøgeren at udrede hans *Salær*, kan kræve dette udbetalt af det offentlige, jfr. Lov Nr. 55 af 24. Maj 1879 § 2, 1. Stykke, dels at skabe Hjemmel for, at Forsvareren kan kræve Godtgørelse af det offentlige for *Udlæg til Vidneførelse* o. lign., en Regel, hvortil der i Praksis har vist sig Trang.

23. Det foreslaas, at de i Retsplejelovens § 459, 1. Stykke, nævnte *Erklæringer* i Umyndiggørelsessager, der efter den

gældende Ordning i København kun kan udstedes af Overlægen ved Københavns Kommunehospitals 6. Afdeling og Stadslægen, ogsaa skal kunne udstedes af en anden af Justitsministeriet dertil autoriseret Læge. Der er i København navnlig tænkt paa Overlægen ved Almindeligt Hospital, for saa vidt angaar de Personer, der er anbragte paa nævnte Hospital.

24. Da det maa antages, at *offentlig Gengivelse af Forhandlingerne i Sager om Umyndiggørelse* eller Lavværgemaal som Følge af en ved Lov af 30. Juni 1922 om Ægteskabssager foretagen Ændring er sidestillet med offentlig Gengivelse af Forhandlingerne om disse, hvilket ikke har været Meningen, foreslaas det udtrykkeligt udtalt, at den oprindelige Regel, hvorefter Retten kan forbyde offentlig Gengivelse, fremdeles skal gælde for Umyndiggørelsessager. Samtidig foreslaas Bøden for Overtrædelse af et saadant Forbud forhøjet til 200 indtil 10 000 Kr.

25. For at aflaste *Politimestrene*, hvem der ved Retsplejeloven tillagdes Myndighed til i Købstæderne og Handelspladserne at foretage *Udlæg og Udpantning*, foreslaas at vende tilbage til den før Retsplejeloven gældende Ordning, hvorefter Fogedvirksomheden i Købstæderne som Helhed henhører under Dommeren. Derhos foreslaas Grænsen for Sognefogdernes Myndighed til at foretage Eksekution og Udpantning forøget for 100 Kr. til 400 Kr.

26. For at klargøre Regelen i Retsplejelovens §§ 533 foreslaas det udtrykkelig at udtale, at det er selve *Tvangsauktionen*, der skal være afholdt (nu bruges Udtrykket »skride til Tvangsauktion») for at forhindre Eksekution fra anden Side.

27. Ændringsforslag til Retsplejelovens §§ 555, 581 m. fl. gaar ud paa at henlægge Afgørelsen af Tvistemaal om *Fordelingen af Auktionsprovenuet* fra de almindelige Domstole til Fogeden, der foretager Auktionen. Man finder, at den ved Retsplejeloven indførte Ordning, hvorefter Fogeden, naar hans Mægling ikke lykkes, skal henvise saadanne Tvistemaal til Afgørelse ved almindelig Rettergang, ikke betegner noget Fremskridt i Forhold til den tidligere Ordning.

28. Da det ikke sjældent har vist sig vanskeligt at afgøre, om Klage over en Fogedforretning rettelig skal gøres

gældende ved *Anke eller Kære*, og en deraf fulgt Afvisning af Sagen volder Vanskelighed, naar Fristen er udløbet, foreslaas der et nyt Stykke til Retsplejelovens § 593, saalydende:

»Saafremt en Klage, der burde være fremsat ved Anke, rettidig er gjort gældende ved Kære, henviser Landsretten ved Kendelse, der ikke kan paakæres, Klageren til at iværksætte Anke. Tilsvarende Regel gælder, naar en Klage rettidigt er iværksat ved Anke, men burde være gjort gældende ved Kære. Klageren skal da, uanset at Ankefristen (henholdsvis Kærefristen) imidlertid maatte være udløbet, paa ny kunne indbringe Klagen for Landsretten, naar han inden 14 Dage efter Kendelsens Afsigelse indgiver Ankestævning (Kæreskrift) paa Landsrettens (Fogedrettens) Kontor.«

29. For at lette *Forkyndelsen af Udpantningskendelser* for Underholdsbidrag ved Sognefogeden (Politiet) foreslaas det at frafalde Lovens almindelige Krav om, at den, for hvem noget forkyndes, skal have en Genpart deraf.

30. Ved Forslag til Retsplejelovens §§ 609 og 628 tilsigtes for *Ind- og Udsættelsesforretninger* samt *Arrestforretninger* at aabne Adgang til at lade Forretningen paabegynde paa *Fogedens Kontor* paa lignende Maade, som det for Eksekutionsforretninger er hjemlet i Retsplejelovens § 516, 2. Stykke.

31. Det fastslaas ved en Ændring i Retsplejelovens § 645, at Kærefristen i Tilfælde af Fogedens Nægtelse af at foretage Arrest eller nedlægge Forbud (jfr. § 652) er 4 Uger, ligesom det ved en Ændring til Retsplejelovens § 678 fastslaas, hvilket har været tvivlsomt, at Fristen for Anke fra Sø- og Handelsrettens Skifteretsafdeling er 8 Uger.

32. Vedrørende *Fordelingen af Straffesager mellem Underret og Landsret* foreslaas en Del Ændringer igennem ændret Affattelse af Retsplejelovens §§ 687—689.

I den foreslaaede Skikkelse afviger disse Bestemmelser fra Retsplejelovens nugældende, ved Lov Nr. 300 af 30. Juni 1922 § 61 fastsatte Regler for det første i den *formelle* Henseende, at § 679 nærmere definerer, hvilke Sager der er Landsretssager, og § 687 henlægger de øvrige Sager til Underret, medens den nugældende § 687 definerer Underretssagerne og § 688 henlægger de øvrige Sager til Landsretterne, samt at den nuværende § 687, b, 1—2, er slaaet sammen til eet Punkt. Ved disse Forandringer formenes Affattelsen af disse indviklede Bestemmelser at blive klarere.

I reel Henseende afviger Forslagets Regler fra nugældende Ret for det første med Hensyn til de i den nugældende § 687, b, 3, omhandlede Sager vedrørende mere professionelle Forbrydere, der kun, naar Sigtede begærer det, henlægges til Underretterne. Endvidere foreslaas det at genindføre den ved Lov Nr. 300 af 30. Juni 1922 § 61 ophævede Bestemmelse om, at Sager, der henhører under Statsadvokatens Paa-tale, altid af denne kan indbringes umiddelbart for Landsretten, naar han af særlige Grunde finder det hensigtsmæssigt, og Sigtede (eller dennes Værge) samtykker deri, idet denne Bestemmelse undertiden har været savnet. Endelig indeholder Forslaget en Ændring med Hensyn til Adgangen til at faa *Erstatningskrav i Anledning af uforskyldt Varetægtsfængsel eller uforskyldt Udstaaelse af Straf* paadømt under Medvirkning af Nævninger, samtidig med at den processuelle Fremgangsmaade herved simplificeres.

Efter den gældende Lov kan den, der søger saadan Erstatning, vælge mellem, om han ønsker Sagen anlagt ved Underretten eller ved Landsretten, men der tillægges ham i Tilfælde af, at Sagen begynder ved Underretten, Adgang til uden særlig Tilladelse at indbringe den for Højesteret som 3. Instans. Efter Forslaget er dette Valg bevaret, men det bestemmes, at faafremt Underretsbehandling vælges, kan Sagen kun — ligesom andre Sager — med Justitsministerens Tilladelse indbringes for Højesteret, — Efter den gældende Lov har endvidere enhver, der søger Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel eller uforskyldt Udstaaelse af Straf, Adgang til at forlange Sagen paakendt ved Nævninger, selv om Straffesagen ikke har været paakendt ved Nævninger. Adgangen til at forlange Nævningernes Medvirken indskrænkes nu til de Tilfælde, hvor Straffesagen har været paakendt ved Nævninger, og saaledes, at Begæring derom maa fremsættes straks efter Nævningesagens Slutning, hvorved Erstatningsspørgsmaalet som Regel straks kan finde sin Afgørelse for de Nævninger, for hvem hele Bevismaterialet i Straffesagen har været forelagt.

Endelig foreslaas det, at der, hvor det offentlige erkender, at Betingelserne for Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel eller uforskyldt Udstaaelse af Straf er til Stede, hjemles Adgang til forligsmæssig Afgørelse af Sagen.

33. Paatale af Udeblivelse uden lovligt Forfald fra første Indkaldelse til Militærtjeneste foreslaas ved § 111 henlagt fra Statsadvokaten til Politimesteren.

34. Lovforslagets §§ 115 og 116, 130 m. fl. ændrer Retsplejelovens Regler i § 824 m. fl. om *Afhøring af Sigtede saavel som af Vidner, Syns- og Skønsmænd under Forundersøgelsen*. Efter Retsplejeloven sker den ved Dommeren, medmindre denne *tillader* andet. For at virke til stærkere Gennemførelse af Anklageprincippet er det nu foreslaaet, at Afhøringen af Vidner, Syns- og Skønsmænd skal ske ved Parterne, medmindre Dommeren under Hensyn til de foreliggende Omstændigheder bestemmer andet, medens Afhøringen af Sigtede skal ske ved Dommeren, medmindre denne bestemmer andet. Dog kan Sigtede altid forlange, at Afhøringen af Vidner og Syns- og Skønsmænd for hans Vedkommende sker ved Dommeren. Sker Afhøringen ved Dommeren, kan Parterne begære yderligere Spørgsmaal stillet. Dommeren kan overlade til den paagældende selv at stille disse.

35. Med Hensyn til *Begæring om Fængsling af en Sigtet* foreslaas i § 125 tilføjet et nyt Punktum til Retsplejelovens § 809, 2. Stykke, gaaende ud paa, at en saadan Begæring kan kun tages til Følge, hvis der samtidig fremsættes Anmodning om Forundersøgelse eller rejses Tiltale. Dette foreslaas som Resultat af Justitsministeriets Overvejelser med Hensyn til at fremskynde Afslutningen af Efterforskningen og Sagens Overgang til Forundersøgelse hos Dommeren. Det tilføjes i Bemærkningerne, at hvor der ikke rejses Spørgsmaal om Fængsling, er det Justitsministeriets Agt ad administrativ Vej at søge indskærpet, at der altid saa hurtigt som muligt skrives til Forundersøgelse. Endvidere formenes det, at en Forlængelse af Efterforschningsstadiet vil svækkes ved den ovenfor omtalte videre Gennemførelse af Anklageprincippet. Ogsaa et andet Moment, der undertiden vil kunne tale for at lade Sagen forblive paa Efterforschningsstadiet, nemlig at undgaa offentlige Referater i Pressen og deraf følgende Skade for Sigtede, som endnu vil kunne vise sig at være uskyldig, formener man i væsentlig Grad vil svækkes, naar den ovenfor omtalte Ændring i Retsplejelovens § 31 gennemføres.

36. Det foreslaas dernæst, at den Frist, inden hvilken man skal fremsætte *Begæring om Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel* eller uforskyldt Udstaaelse af Straf, jfr. Retsplejelovens § 988, 1. Stykke, nedsættes fra 1 Aar til 3 Maaneder, samt at Personer, der har været straffet med Strafarbejde for nogen i den offentlige Mening vanærende Handling, ikke absolut som nu skal være udelukket fra at faa Erstatning, saafremt Justitsministeren under Hensyn til særlig foreliggende Omstændigheder meddeler Tilladelse til Sagsanlæg.

37. Et Forslag om Ændring i Retsplejelovens § 868 gaar ud paa, at Statsadvokaten, forinden Retsformanden i Nævningesager giver Tiltalte Lejlighed til at forklare sig om de Forhold, Tiltalen angaar, har Adgang til kort at udvikle, hvorom Sagen drejer sig.

38. Ifølge den gældende Lovs § 936 skal der, saafremt Politimesteren har ladet møde i Retten, gives den saaledes mødte Lejlighed til at *udtale sig*, forinden der af Dommeren gives Tiltalte Adgang til at faa Sagen afgjort ved Vedtagelse af en Bøde. Efter et Forslag om en ændret Affattelse af § 936 skal saadan Afgørelse være afhængig af Politiets *Samtykke*.

39. Ved en Tilføjelse til Retsplejelovens § 967 foreslaas, at der skal være samme Begrænsning i Adgang til Anke af Domme i Straffesager fra Sø- og Handelsretten til Højesteret som fra Underretten til Landsret.

40. Ifølge Retsplejelovens § 1010 kan det, naar en Straffesag afsluttes uden at have ført til Tiltaltes Domfældelse, ikke paalægges ham at udrede Sagsomkostninger, undtagen for saa vidt disse maatte være foraarsages ved hans tilregnelige og retsstridige Handlinger eller Undladelser. Det er nu oftere sket, at Tiltalte i en Politisag forsætlig udebliver for Underretten og, efter paa Grund heraf at være idømt Bøde, indanker Sagen og frifindes under Ankesagen; hans Undladelse af at møde for Underretten findes da ikke at kunne betegnes som retsstridig, saa at han, uden at der kan anføres nogen Føje dertil, paadrager det offentlige Udgifter, som det ikke kan faa erstattet hos ham, og paafører Statsadvokaten og Landsretten et overflødigt Arbejde. Et i § 149 fremsat Forslag om en Tilføjelse til § 1010 gaar

ud paa at raade Bod paa disse Ulemper ved at tilvejebringe Hjemmel for at paalægge den Tiltalte, som saaledes vilkaarlig vælger at henlægge sit Forsvar til Landsretten, at bære de Omkostninger, Anken paafører det offentlige.

---

13. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 3803].

Fremsat i *Folketinget* $16\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3354). 1. Beh. $\frac{3}{2}$ (F. Sp. 4707, jfr. 4237). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se Side 313).

Lovforslagets § 1 gaar ud paa en Tilføjelse til Retsafgiftslovens § 15, hvorefter de i Loven foreskrevne Retsafgifter kun svares med det halve i Sager, der opstaar af Forholdet mellem Husbond og Tyende, Haandværksmestre og Fabrikanter paa den ene Side og deres Arbejdere eller Lærlinge paa den anden Side, Skipper og Reder paa den ene Side og Personer, der hører til Skibsbesætningen, paa den anden Side, eller i Anledning af Dagleje. Foranlediget af et Andragende fra Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund foreslaas nu, at denne Regel udvides til at gælde ogsaa Sager mellem Handels- og Kontormedhjælperne paa den ene Side og deres Arbejdsgivere paa den anden Side.

Lovforslagets § 2 bestemmer, at for Iværksættelse af en Forkyndelse ved Postvæsenet, som er foreslaaet i §§ 163 a—163 d i Lov om Rettens Pleje, se Sag Nr. 12, betales ved Indleveringen til Retten af det, der ønskes forkyndt, til Bestridelse af Udgifterne ved Forkyndelsen et Beløb, hvis Størrelse fastsættes af Justitsministeren. For Forkyndelser i 1ste Instans i de i Lov om Rettens Pleje § 225 Nr. 8 omhandlede Sager udredes dette Beløb efter Reglerne for beneficerede Sager.

Lovforslaget overgik uden Omtale til 2. Behandling og Udvalg.

---

14. Forslag til Lov om Naturfredning. (Justitsministeren). [A. Sp. 4023].

Fremsat i *Folketinget* ^{17/12} (F. Sp. 3429). 1. Beh. ^{19-21/1} (F. Sp. 4085). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Meyer [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.], Bjerring [Sekr.], Harald Jensen, Holger Larsen, J. P. Larsen, Hans Jacob Sørensen, Pinholt, Vanggaard, Kyed, H. F. Ulrichsen, Grathwohl, Reedtz-Thott, Niels Petersen og Nis Nissen). Beretning (B. Sp. 2657) afgiven ^{31/3}.

Lovforslaget tilsigter en Revision af den gældende Naturfredningslov af 8. Maj 1917, som har virket heldigt, men dog har Erfaringen vist, at der er forskellige Mangler ved den, og disse søges afhjulpet ved Lovforslaget og ved de i det foreslaaede nye Bestemmelser, der efter Bemærkningerne til Forslaget særlig „gaar ud paa at forøge Fredningsmyndighedernes Initiativ, at skabe større Ensartethed i de Principper, hvorefter Fredningerne bør foregaa, og at skaffe Befolkningen en udvidet Adgang til Skove og Strand- og Søbredder. Endvidere er det tilstræbt paa forskellige Punkter at bringe mere System ind i Lovens enkelte Bestemmelser.“

Af Naturfredningsforeningen var til Ministeriet indsendt et Forslag til en ny Lov, som paa forskellige Punkter er lagt til Grund ved Udarbejdelsen af det forelagte Lovforslag, men paa et Hovedpunkt, Forslaget om Oprettelse af en Naturfredningsdirektion for hele Landet og et tilhørende Tilsynsraad af 4 af Rigsdagen valgte Medlemmer, har Ministeren ikke fulgt Foreningens Forslag. Det forelagte Lovforslag bevarer altsaa de hidtidige Naturfredningsmyndigheder, Fredningsnævne, Overfredningsnævnet, Taksationskommissionen og Naturfredningsraadet, i det store og hele med de hidtil gældende Regler. De væsentligste Afvigelser mellem Lovforslaget og den gældende Lov skal her nævnes.

I § 1 er sidste Stykke i den nuværende § 1 om Adgangen til Skov og udyrkede Arealer, tilhørende Stat og Kommune, udeladt, idet de herhenhørende Bestemmelser er optaget i Lovforslagets § 23, se nedenfor.

I § 2 er med Hensyn til Fredningsnævnets Sammen sætning i Overensstemmelse med Naturfredningsforeningens Forslag foreslaaet, at Formanden, der beskikkes af Justitsministeren, ikke som efter den nugældende Lov skal være en af Amtsraadskredsens ordinære Dommere i borgerlige Sager (i København Overpræsidenten), men skal udvælges blandt saadanne i Amtsraadskredsen (København) boende Personer,

der opfylder Betingelserne for at beskikkes til Dommer, og som er Justitsministeriet bekendt for at have Kendskab til og Interesse for Naturfredning, saa at Ministeriet ikke skal være bundet til at beskikke en af Kredsens Dommere. — Der er derhos indsat et nyt sidste Stykke, hvorefter det, naar det Sted, som Sagen angaar, ligger indenfor to eller flere Kommuners Omraade, bliver ved Forhandling mellem de paagældende Kommunalbestyrelser at afgøre, hvilket Medlem der som fælles Repræsentant for Kommunerne skal tiltræde Nævnet til Behandling af Sagen. Saafremt Enighed mellem de paagældende Kommunalbestyrelser ikke kan tilvejebringes, bestemmer Amtmanden, hvilken af de af Kommunalbestyrelserne udpegede Repræsentanter der skal tiltræde som Medlem.

Medens den nugældende Lov ikke indeholder Bestemmelser om, naar et Fredningsnævn skal træde i Virksomhed, men overlader dette til Nævnets egen Afgørelse, jfr. Lovens § 7, er det i Lovforslagets § 6 foreslaaet, at Fredningsnævnet skal være pligtigt at træde i Virksomhed, »naar Begæring herom fremsættes fra vedkommende Kommunalbestyrelse eller fra en Forening eller Institution, der er anerkendt af Justitsministeren i Henhold til § 5«. Af saadanne findes i Øjeblikket Foreningen for Naturfredning og Udvalget for Naturfredning.

I Paragraffens 2. Stykke, der ogsaa er nyt, er indsat en Bestemmelse om, at ethvert Medlem af Nævnet kan kræve Nævnet sammenkaldt til Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt Nævnet bør træde i Virksomhed.

I Lovforslagets § 8 findes forskellige nye Bestemmelser: For det første er det foreslaaet, at det i alle Tilfælde skal paahvile Fredningsnævnets Formand — altsaa uanset om Sagen er rejst efter Begæring af Kommunalbestyrelsen eller ej — at give vedkommende Kommunalbestyrelse skriftlig Meddelelse om Afholdelse af det Møde, paa hvilket Spørgsmaalet om Fredning skal behandles, da saadanne Spørgsmaal i Almindelighed maa forudsættes at have Interesse for den paagældende Kommune. — For det andet er det foreslaaet, at der, saafremt Sagen er rejst paa Foranledning af Naturfredningsraadet eller af en Forening eller Institution, der er anerkendt af Justitsministeren i Henhold til § 5, skal gives

henholdsvis Naturfredningsraadet eller vedkommende Forening eller Institution skriftlig Meddelelse om Mødets Afholdelse.

Endelig er det som en supplerende Bestemmelse til Bestemmelserne om Retten til at udtale sig for Nævnet foreslaaet, at de, der skal have Underretning om Mødets Afholdelse, selv om de ikke giver Møde, skal have Ret til at fremsende en skriftlig Erklæring om det rejste Spørgsmaal.

I § 9, der svarer til den nugældende § 7, er det gjort til en Pligt for Fredningsnævnet saa vidt muligt at søge opnaaet Enighed med de paagældende, ligesom Nævnet skal virke for at opnaa en Ordning, der ikke medfører nogen Udgift for det offentlige til Erstatnings Udredelse.

I § 11, den nugældende Lovs § 5, der bestemmer, hvad Fredningsnævnets Kendelse kan gaa ud paa, er først tilføjet, at Kendelsen bl. a. ogsaa kan gaa ud paa, at det fredede Omraade kun maa »udnyttes« paa en bestemt Maade. — Dernæst er det foreslaaet, at det ved Kendelser, der gaar ud paa, at et Omraade kun maa bebygges paa bestemt Maade, naar Forholdene særlig maatte tale derfor, tillige kan bestemmes, at Opførelsen af en Bygning eller Ombygning af eller Tilbygning til en bestaaende Bygning ikke maa paabegyndes, forinden Tegninger og Planer for Bygningen er godkendt af Fredningsnævnet.

I § 17, der svarer til den nugældende Lovs § 14 og § 16, 1. Punktum, er samlet Bestemmelserne om, i hvilke Tilfælde en af et Fredningsnævn afsagt Kendelse kan eller skal forelægges for Overfredningsnævnet.

Det fastslaas først, at enhver af Fredningsnævnet i Henhold til denne Lov afsagt endelig Kendelse (altsaa ikke foreløbige Kendelser i Medfør af § 7) kan indankes for Overfredningsnævnet.

Ret til at kræve en Kendelse indanket for Overfredningsnævnet er — foruden Ejeren eller andre i Ejendommen berettigede — som en ny Bestemmelse tillagt vedkommende Kommunalbestyrelse samt en Forening eller Institution, der er anerkendt af Justitsministeren i Henhold til § 5. Medens vedkommende Kommunalbestyrelse har en ubetinget Ret til at kræve Indankning for Overfredningsnævnet, er denne Ret for de ovennævnte Foreninger eller Institutioner gjort

afhængig af, om Sagen oprindelig er rejst paa Begæring af den paagældende Forening eller Institution.

For at opnaa, at der ved Afgørelsen af de i Henhold til Loven rejste Sager følges ensartede Principper, er som en ny Bestemmelse foreslaaet, at Overfredningsnævnets Formand kan kræve enhver af Fredningsnævnet afsagt endelig Kendelse forelagt Overfredningsnævnet til Prøvelse.

Medens i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler Ankefristen er fastsat til 4 Uger fra Kendelsens Afgivelse at regne, og saaledes at Fristen, for saa vidt angaar de Personer, for hvilke Fredningsnævnets Kendelser skal forkyndes, regnes fra Forkyndelsen, er det fundet hensigtsmæssigt, at Justitsministeren undtagelsesvis, naar særlige Grunde foreligger, skal kunne tillade Anke indtil 3 Maaneder efter Kendelsens Afgivelse.

I Paragraffens sidste Stykke er det foreslaaet, at det Beløb af 200 Kr. til Erstatnings Udredelse, der efter den nugældende Lovs § 16, 1. Punktum, er afgørende for, om en af Fredningsnævnet afsagt Kendelse skal forelægges Overfredningsnævnet, forhøjes til 500 Kr.

Den Justitsministeren efter den nugældende Lovs § 14, 2. Stykke, tillagte Beføjelse til at bestemme, at Kendelser, der gaar ud paa, at intet skal foretages, skal forelægges Overfredningsnævnet, er som Følge af den foreslaaede udvidede Adgang til Anke ikke optaget i Forslaget.

I § 20 er foreslaaet, at det Beløb af 2 000 Kr. til Erstatningens Udredelse, der efter den nugældende Lovs § 16, 2. Punktum, er afgørende for, om Sagens Fremme udkræver en særlig Bevilling paa Finansloven for Statskassens Andel af Erstatningsbeløbet, forhøjes til 5 000 Kr.

Efter Naturfredningsforeningens Forslag findes i § 22 Bestemmelser om Udarbejdelsen af en Fredningsplan, idet den nævnte Paragraf bestemmer: »Efter de Bestemmelser og i det Omfang, der nærmere fastsættes af Justitsministeren, vil der af Overfredningsnævnet eller ved dettes Foranstaltning være at udarbejde en Kortlægning og Beskrivelse af de ejendomme- ligste og smukkeste Landskaber indenfor dansk Landomraade, saaledes at der paa Grundlag heraf af Overfredningsnævnet kan udarbejdes en samlet Fredningsplan, enten for hele Landet eller for enkelte Landomraader. Udgifterne hertil

bevilges paa Finansloven. — Naar der for et bestemt Landomraade er udarbejdet en saadan Fredningsplan, kan Justitsministeren paalægge de paagældende Fredningsnævn at søge Fredning gennemført i Overensstemmelse med Planen samt at foretage Indberetning til Justitsministeriet, saafremt der maa befrygtes Indgreb i Fredningsplanen.«

I § 23 omhandles det vigtige Spørgsmaal om Almenhedens Adgang til Skove. Medens den gældende Lov kun herom fastsætter, at »til Skove og udyrkede Arealer, tilhørende Stat og Kommune, skal der gives Almenheden Adgang, for saa vidt det kan ske, uden at det offentliges Interesser kommer til at lide derved«, fastsættes nu i § 23: »Al Fredskov staa aaben for Almenheden. Indtil en ny almindelig Lov om Fredskovspligt udkommer, bliver det ved særlig Lov at bestemme, hvilke Skove der i den heromhandlede Henseende skal anses for Fredskove. Endvidere kan der ved særlig Lov (se det af Landbrugsministeren forelagte Forslag til Skovpolitilov, Sag Nr. 24) gives nærmere Regler for Færdsel i Skove, der staa aabne for Almenheden. Til udyrkede Arealer, tilhørende Stat og Kommune, skal der gives Almenheden Adgang, for saa vidt det kan ske, uden at det offentliges Interesser kommer til at lide herved.«

Herom udtales i Bemærkningerne til Lovforslaget: „Naar der saaledes ved en særlig Lov træffes de fornødne Beskyttelsesbestemmelser, kan det ikke erkendes, at der ved den her foreslaaede Bestemmelse om Almenhedens Adgang til Fredskove sker noget Indgreb i de private Skovejeres berettigede Interesser, saa meget mere, som det under den nuværende Retstilstand maa anses for tvivlsomt, om Ejere af Fredskove i det hele taget er berettigede til at afspærre deres Skove for Offentligheden. Uden at ville tage Stilling til dette Stridsspørgsmaal, som henhører under Domstolenes Afgørelse, skal man kun henvise til, at den Almenheden fra ældgammel Tid som Hovedregel tilkommede Ret til fri Færdsel i Skove ikke ved nogen senere udtrykkelig Lovbestemmelse er betaget Almenheden, i hvilken Henseende bemærkes, at § 8 i Lov om Mark- og Vejfred af 25. Marts 1872 neppe kan antages at finde Anvendelse paa Skove.“

Lovforslagets § 24 handler om Almenhedens Adgang til Strandbredder. Efter de nugældende Regler, Lovens § 21, er Stillingen med Hensyn til Almenhedens Adgang til den

udyrkede og for Plantevækst blottede Strandbred, der ikke inden den 1. Januar 1916 var inddraget under Havearealer eller under en paa Ejendommen dreven Erhvervsvirksomhed, i Hovedsagen den, at Krav om Færdselsret kan rejses af vedkommende Kommunalbestyrelse eller af en Forening eller Institution, der er anerkendt af Justitsministeren i Henhold til Lovens § 4, og at de i Lovens § 1, 2. Stykke, foreskrevne Betingelser for Færdselsret (»at saadan Færdselsret af Hensyn til Befolkningens Friluftsliv er af væsentlig Betydning for Almenheden, og hvor Færdselen kan finde Sted uden at tilsidesætte Hensynet til vedkommende Ejers eller Brugers berettigede og væsentlige Interesser, navnlig den private Fred eller Husfreden«) antages at være til Stede, medmindre det modsatte godtgøres fra Ejers Side, dog saaledes, at Erstatning kun kan tilkendes for bestemt paaviselig Skade, Værdiforringelse af Ejendom eller Ulemper.

Da disse Regler efter Ministeriets Opfattelse ikke er fyldestgørende i Betragtning af Almenhedens Interesse i fri Adgang til den aabne Strandbred, og da de nugældende Regler formentlig i Praksis er opfattet saaledes, at der er fri Adgang til den aabne Strandbred, foreslaas nu i § 24:

»Der er fri Adgang for Almenheden til alle udyrkede Strandbredder, som ikke inden den 1. Januar 1916 var inddraget under Havearealer eller under en paa Ejendommen dreven Erhvervsvirksomhed, saasom Skibsværft, Fabrik eller lignende.

Saaftremt Ejeren af en saadan Strandbred formener, at særlige Grunde taler for at udelukke eller begrænse Færdselen, kan han indbringe Spørgsmaalet for Fredningsnævnet, der da træffer Afgørelse herom ved Kendelse. Det samme gælder, hvis han mener at have Krav paa Erstatning, der dog kun kan tilkendes for bestemt paaviselig Skade, Værdiforringelse af Ejendom eller særlige Ulemper.«

De øvrige Bestemmelser i § 24 er enslydende med de tilsvarende i den nugældende Lovs §§ 21 og 22, idet det dog er tilføjet, at »Fredningsnævnet kan ved Kendelse bestemme, at de i denne Paragraf indeholdte Regler om Strandbredder skal finde tilsvarende Anvendelse paa nærmere angivne Søbredder«.

Den i den nugældende Lovs § 19 omtalte Ret for Fredningsnævnet til at forbyde Reklameskilte og lignende »udenfor

bebyggede Omraader« foreslaas i Lovforslagets § 27 ændret til: »udenfor Omraader med bylignende Bebyggelse«.

De i den nugældende Lovs § 25, 1. Stykke, fastsatte Regler for Befordringsgodtgørelse og Dagpenge til Fredningsnævnenes, Overfredningsnævnets og Naturfredningsraadets Medlemmer er udeladt, da det nu vil være Reglerne i Tjenestemandslovens § 1291 a, der i det hele finder Anvendelse.

Hvad angaar disse Udgifters Udredelse, er det, da den nugældende Bestemmelse i Lovens § 25 om Fordeling mellem Statskassen og de kommunale Kasser efter Reglerne om Erstatsningsbeløbenes Fordeling har vist sig upraktisk som givende Anledning til en besværlig Refusion, foreslaaet, at Udgifterne fordeles saaledes, at alle Udgifter vedrørende Fredningsnævnene afholdes af de i Lovforslagets § 15 nævnte kommunale Kasser, medens alle Udgifter vedrørende Overfredningsnævnet og Naturfredningsraadet afholdes af Statskassen. Med Hensyn til Udgifterne ved Taksationskommissionen er bibeholdt Regelen i § 2 i Lov Nr. 523 af 15. December 1922 om, at disse Udgifter afholdes af den, der toranlediger Taksationen afholdt, hvis Afgørelsen gaar ham imod; i modsat Fald afholdes de af Statskassen. — Den her foreslaaede Fordeling af Udgifterne maa i Henseende til Størrelsen af de Udgiftsbeløb, der vil være at udrede, nogenlunde antages at svare til den nuværende Fordeling.

I § 31 er toretaget en Omredaktion af Straffebestemmelser, derunder en væsentlig Skærpelse af Bøderne, nemlig følgende: »Den, som lægger Hindringer i Vejen for Gennemførelsen af de i Henhold til denne Lov trufne Bestemmelser om Fredning og Færdselsret eller den ved Loven hjemlede Ret til fri Færdsel, eller som overtræder et i Medfør af § 27 udstedt Forbud eller en i Medfør af § 28 fastsat Fredningsbestemmelse, straffes med Bøder fra 50 Kr. til 10 000 Kr., hvorhos han under en løbende Bøde kan tilpligtes at fjerne de ulovlig anbragte Indretninger eller genoprette den ulovlig ændrede Tilstand. Under formildende Omstændigheder kan Bøden nedsættes, dog ikke under 20 Kr.

Med Bøder fra 10 Kr. til 500 Kr. straffes den, som gør sig skyldig i Overtrædelse af de i Henhold til § 24 trufne Bestemmelser om Begrænsning i Retten til fri Færdsel og til Ophold paa og Badning fra den frie Strandbred (Søbred).«

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (A. C. Meyer) og af de Radikales Ordfører (Niels Petersen). Venstres Ordfører (Hans Jacob Sørensen) udtalte sig stærkt mod flere af de foreslaaede nye Bestemmelser og sluttede saaledes: „Jeg mener, at i det store og hele kan vi være tilfredse med den bestaaende Lov, og at Lovforslaget i alt Fald er alt for vidtgaende overfor Ejendomsretten og i Henseende til at stille økonomiske Krav til det offentlige.“

De Konservatives Ordfører (H. F. Ulrichsen) stillede sig paa samme Maade og udtalte: „Der er en Række Bestemmelser, der uden Tvivl frembyder Fordele i Sammenligning med den nugældende Lov. Der er en hel Del Detailbestemmelser, der enten er paakrævede eller i alt Fald heldige, men der er enkelte Bestemmelser, navnlig i §§ 23 og 24, der gaar Ejernes Ret for nær, og vi fra konservativ Side vil ikke kunne bidrage til, at disse Bestemmelser faar Lovhjemmel. Endvidere . . . vil vi Konservative ikke gaa med til, at Loven i for høj Grad paalægger det offentlige nye Udgifter til Administration.“

I den af Udvalget afgivne Beretning udtaltes: „Udvalget har afholdt i alt 16 Møder og havde ved Rigsdagssamlingens Slutning naaet til en indgaaende Drøftelse af Naturfredningslovforslagets Paragraffer. Arbejdets Resultat var Fremsættelse af en Række foreløbige Ændringsforslag, som paa flere Punkter nærmede modstridende Anskuelser til hinanden, medens andre Spørgsmaal, specielt vedrørende Almenhedens Adgang til al Fredskov, endnu stod aabne til fortsat Behandling. Her var Meningerne imidlertid saa delte, at der ikke kunde paaregnes nogen Enstemmighed. — Med Hensyn til de foreløbige Ændringsforslag, som vedføjtes Beretningen (Bilag 1), er der Grund til at fremhæve, at de, hvad Sammensætningen af Naturfredningsnævn og Naturfredningsraad angaar, utvivlsomt maa betegnes som Forbedringer af den gældende Lov af 1917. Paa disse to vigtige Punkter opnaaedes fuld Enighed indenfor Udvalget. Det samme gælder Bestemmelserne om de skæmmende Reklameskilte, som man foreslaar fuldstændig fjernet indenfor et nærmere fastsat Aaremaal. — Nogen fælles Indstilling vedrørende Retten til Færdsel paa den udyrkede Strandbred naaedes ikke, men der var ej heller noget Ønske om at gøre denne Færdselsret ringere end den i Loven af 1917 fastsatte. Det er under Drøftelsen af denne Sag fremhævet, at hvor Befolkningens gamle Ret til fri Færdsel endnu bestaar uden nogen Art af Indskrænkning — som f. Eks. i Sønderjylland —, bør dette give sig et fornødent tydeligt Udtryk i en revideret Lovgivning. — For at klargøre Rækkevidden af Færdselsretten

saavel i Skov som langs Strand har Udvalget haft Konferencer med Professorerne Poul Johs. Jørgensen og Vinding Kruse, der med stor Beredvillighed har meddelt deres Opfattelse af de paagældende Spørgsmaal.“

I Bilag 1 til Beretningen var, som det fremgaar af denne, optaget 36 foreløbige Ændringsforslag, dels af hele Udvalget, dels af et Flertal, dels endelig af forskellige Mindretal. Ligeledes var gengivet en Række Henvendelser fra forskellige Foreninger og Institutioner, navnlig angaaende Lovforslagets Bestemmelser om Almenhedens Adgang til Skove, samt nogle af „Foreningen af Skov- og Landejendomsbesiddere i Danmark“ tilvejebragte Oplysninger om Størrelsen af Foreningens Medlemmers Skovareal og af det Areal, som er lukket for Publikum, samt om Grunden til en tilstedeværende Afspærring af Skov. Foreningen har foranlediget, at Dansk Skovforening har udsendt det samme Cirkulære til hvert af sine skovejende Medlemmer, som ikke er Medlemmer af førstnævnte Forening, ligesom Formanden for den fynske Skovejforening har modtaget Cirkulære til Udsendelse til sine Medlemmer. En Del af de indkomne Besvarelser gives i Bilagene.

15. Forslag til Lov om Opbevaring af Kalciumkarbid samt om Fremstilling, Opbevaring og Anvendelse af Acetylen. (Justitsministeren). [A. Sp. 2797].

FremSAT i *Landstinget* $\frac{8}{10}$ (L. Sp. 12). 1. Beh. $\frac{16}{10}$ (L. Sp. 81). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard [Form.], Ludvig Christensen, Ejsing, Ellinger, Gregersen, A. P. Hansen, J. A. Hansen [1. Kr.] Hauch [fra $\frac{23}{10}$ M. C. Jensen), Knop, Laurits Knudsen, Stegger Nielsen, Stensballe, C. F. Sørensen, Tvede og Veistrup). Beretning (B. Sp. 2729) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget gaar ud paa følgende:

Justitsministeren bemyndiges til at give de fornødne Forskrifter om Opbevaring af Kalciumkarbid samt om Fremstilling, Opbevaring og Anvendelse af Acetylen, herunder Acetylen-dissous, samt af Ilt og komprimeret Luft, naar disse Stoffer finder Anvendelse i Forbindelse med Acetylen.

Oplag af Kalciumkarbid saavel som Acetylenanlæg, hvorved i denne Lov forstaas ethvert Apparat eller Anlæg til Fremstilling, Opbevaring eller Anvendelse af Acetylen,

er underkastet Tilsyn efter derom af Justitsministeren nærmere givne Regler.

For Godkendelsen af og Kontrollen med Oplag af Kalciumkarbid og med Acetylenanlæg erlægges en Afgift, hvis Størrelse fastsættes af Justitsministeren. Afgiften tilfalder Statskassen. Det til Lovens Gennemførelse, derunder til Honorar til den tilsynsførende Myndighed, fornødne Beløb bevilges paa de aarlige Finanslove.

Lovforslaget indeholder dernæst Straffebestemmelser for Overtrædelser af de i Medfør af Loven givne Forskrifter. Sker Overtrædelsen i Udøvelse af en Næringsvej, kan i Gen-tagelsestilfælde Retten til at udøve denne frakendes den skyldige paa Tid eller for bestandig. Genstande, som har været benyttede ved Overtrædelsen, kan inddrages til Fordel for Statskassen overensstemmende med Reglerne i Almindelig borgerlig Straffelov.

Loven gælder ikke for Færøerne.

I 1919 nedsatte Justitsministeriet et Udvalg til at undersøge Betimeligheden af en Revision af de mange under Krigen givne Regler for Anvendelsen af Acetylen, saavel til Belysning ved transportable Lamper og faststaaende Belysningsanlæg som til teknisk Brug. Dette Udvalg afgav i 1921 en Betænkning, ledsaget af et Forslag til Lov om Anlæg og Drift af Acetylngasværker og om Oplag af Kalciumkarbid samt til en Bekendtgørelse om Tilsyn med de nævnte Gasværker og Oplag.

Efter nøje at have gennemgaaet disse Forhold mente man i Justitsministeriet ligesom Udvalget, at det vil være nødvendigt at søge en saadan Lov gennemført, men man mente tillige, forinden et Forslag i saa Henseende fremsattes for Rigsdagen, at burde orientere sig nærmere med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes Tilsynet med Anlæg og Drift af Acetylngasværker m. v. bedst kunde ordnes, og hvilke Udgifter for Statskassen en virkelig systematisk Ordning kunde antages at ville medføre. De Undersøgelser, som derefter foretoges, viste Nødvendigheden af at træffe Foranstaltninger for at undgaa Ulykkestilfælde paa dette Omraade, idet det oplystes, at der hvert Aar her i Landet finder Dødsfald Sted foranlediget ved Acetyleneksplosioner, i 1924 endda 4 Dødsfald; siden 1914 har der fundet mindst 74 mere eller mindre farlige Eksplosioner Sted, et enkelt Aar endogsaa 16.

Paa Grundlag af disse forskellige Oplysninger udarbejdede det nævnte Udvalg et Lovforslag. — Det blev anset for

det mest hensigtsmæssige, at hele den nærmere tekniske Udformning af Ordningen ikke fastsættes ved Lov, men af Ministeriet, hvorved Adgangen lettes til stadig at afstemme de omhandlede Forskrifter efter de Krav, som den tekniske Udvikling stiller. Med Hensyn til Maaden, paa hvilken Sagen skulde føres ud i Livet, oplyste Udvalget, at Erfaringerne udefra alle synes at pege hen paa en Ordning, som har den Karakter, at Staten ved en passende administrerende og tilsynsførende Myndighed overdrager en særlig Institution Arbejdet med Undersøgelsen af de forskellige Gasværker og Nyanlæg, medens den lokale Kontrol, Kontrollen paa Stedet, skulde udføres dér.

Som Bilag til Lovforslaget var optaget et Forslag til Bekendtgørelse om Gennemførelse af den eventuelle Lov, bestaaende af 65 Paragraffer. Lovforslaget blev af alle Ordførerne ved 1. Behandling i Landstinget (Bækgaard [Venstre], J. A. Hansen [Socialdemokraterne], Tvede [de Konserverative] og Veistrup [de Radikale]) modtaget med Velville, men der fremsattes af flere Ønsket om at undersøge denne Bekendtgørelse nærmere ligesom om muligt at overføre noget af dens Indhold i selve Loven. I den af Udvalget afgivne Beretning udtaltes: „Udvalget har som Resultat af sine Overvejelser henstillet til Justitsministeren at optage de herhenhørende generelle Bestemmelser i Lovforslaget i Stedet for som efter det forelagte Lovforslag at give Ministeren uindskrænket Myndighed paa dette Omraade, og i Overensstemmelse hermed har man stillet Ændringsforslag. Drøftelsen af disse var endnu ikke tilendebragt ved Samlingens Slutning, hvorfor Udvalget ikke har kunnet afslutte sit Arbejde.“

16. Forslag til Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m. (Justitsministeren). [A. Sp. 3085].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁶/₁₀ (L. Sp. 72). 1. Beh. ²¹/₁₀ (L. Sp. 114). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Udpantning og om Udlæg uden Grundlag af Dom eller Forlig af 29. Marts 1873 (se Side 173).

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling af Folketinget vedtagne Forslag om dette Emne, se Aarbog 1924—25, Side 487 ff.

Ved Fremsættelsen gav Justitsministeren nogle Oplysninger om de sandsynlige finansielle Konsekvenser af Dommerfuldmægtiges Statsansættelse. Ministeren ansatte Merudgiften ved selve disses Statsansættelse til 73 500 Kr.

og oplyste, at dersom der som Konsekvens heraf ogsaa blev vedtaget Statsansættelse af Politifuldmægtige samt Kontorassistenter og Kontorister paa Dømmer- og Politikontorer, vil dette medføre en Merudgift af henholdsvis 200 000 Kr. og 347 600 Kr.

---

17. Forslag til Lov om Adgang for Kvinder til visse Præsteembeder. (Kirkeministeren). [A. Sp. 3517].

Fremsat i *Folketinget* 20/11 (F. Sp. 2330). 1. Beh. 26/11 (F. Sp. 2505). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard [Form.], Bjerring, Fisker [Skr.], Helga Larsen, J. P. Larsen, Wiinblad, N. Johan Laursen, S. C. Nørgaard, Grønbæk, J. Jacobsen, Rahbek, J. Oskar Andersen, Carlsen-Skiødt, Elna Munch og Povlsen). Beretning (B. Sp. 2645) afgiven 31/3.

Det fremsatte Lovforslag har samme Indhold som det i forrige Samling fremsatte, se Aarvog for 1924—25 Side 543, og gaar ud paa, at Kvinder har fremtidig, uanset Bestemmelsen i Lov Nr. 100 af 4. Marts 1921, Adgang til Stillingerne som Præst ved kvindelige Straffeanstalter, Fødselsstiftelser og andre Stiftelser eller Hjem særligt for Kvinder.

Udvalget udtaler i den afgivne Beretning, at det har ikke naaet at tilendebringe sit Arbejde inden Rigsdagssamlingens Slutning.

---

18. Forslag til Lov om Ændring i Lov om Menighedsraad af 30. Juni 1922. (Kirkeministeren). [A. Sp. 3515].

Fremsat i *Folketinget* 20/11 (F. Sp. 2330). 1. Beh. 26-27/11 (F. Sp. 2527). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard [Form.], Bjerring, Jørgensen [Skr.], Knud Hansen, Gerhard Nielsen, Weygaard, N. Johan Laursen, Søren Svendsen, Hedegaard, Chr. Søgaard, J. Oskar Andersen, Vesterager, Fibiger, Povlsen og A. M. Hansen). Beretning (B. Sp. 2647) afgiven 31/3.

Lovforslaget har samme Indhold som et i forrige Samling fremsat, hvorefter henvises til Aarvog for 1924—25 Side 544.

Udvalget udtaler i den afgivne Beretning, at det har ikke naaet at tilendebringe sit Arbejde inden Rigsdagssamlingens Slutning.

---

19. Forslag til Lov om Adgang for Præst for Ryslinge Frimenighed Rørdam til Brug af Folkekirkens Kirker. (Kirkeministeren). [A. Sp. 3519].

Fremsat i *Folketinget* 20/11 (F. Sp. 2330). 1. Beh. 26-27/11 (F. Sp. 2527). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard [Form.], Bjerring, Knud Hansen, Jørgensen, Gerhard Nielsen [Sekr.], Weygaard, N. Johan Laursen, Moltesen, Grønbæk, J. Jacobsen, Blang, J. Oskar Andersen, A. C. D. Petersen, Povlsen og Steen). Betænkning (B. Sp. 2161) afgiven 23/3. (Ordfører: Kammersgaard).

Lovforslaget har følgende Indhold:

Naar mindst 5 af et Sogns eller Sognedistrikts Familie-fædre, Enker og andre Personer med egen Husstand, som er Medlemmer af Ryslinge Frimenighed, ønsker Adgang for Frimenighedens Præst Rørdam til at holde Gudstjeneste og til i Forbindelse hermed at udføre Daab og forrette Altergang for Frimenighedens Medlemmer i Sognekirken eller Sognedistriktskirken, kan Kirkeministeren give Tilladelse dertil.

Naar et Medlem af Ryslinge Frimenighed ønsker Sognekirken eller Sognedistriktskirken paa det Sted, hvor han bor, overladt til Brug for Frimenighedspræst Rørdam ved Udførelse af en kirkelig Handling, kan Kirkeministeren ligeledes give Tilladelse dertil.

I alle Tilfælde, hvor en af Folkekirkens Kirker i Henhold til denne Lovs Bestemmelser overlades Frimenighedspræst Rørdam til Brug, skal den af Kirkeministeren givne Tilladelse anmeldes mindst 24 Timer forud for vedkommende Kirkebetjent, og Brugen af Kirken kan da ikke nægtes, medmindre den til den berammede Tid allerede er bestemt til andet Brug. Ved Begravelser skal de Bevisligheder, der udkræves, forinden en Jordfæstelse kan ske, forud for Begravelsen forelægges for Sognepræsten eller Sognedistriktspræsten paa Stedet.

For Kirkens Benyttelse, Rengøring, Opvarmning, Belysning m. v. ved de i denne Lov omhandlede Gudstjenester og kirkelige Handlinger betales der efter Bestemmelserne i den af Menighedsraadet i Henhold til Lov om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne af 30. Juni 1922 § 22 udfærdigede Vedtægt.

Ved kongelig Resolution af 5. Februar 1925 mistede Valgmenighedspræst Rørdam i Ryslinge sin Anerkendelse som Valgmenighedspræst. Det største Tal af den Valgmenighed, der hidtil havde haft Pastor Rørdam til Præst, besluttede saa at danne en Frimenighed med ham som Frimenighedspræst, hvilken Menighed har Medlemmer i mange Sogne i Sydtyn. Den og dens Præst mente, at den gældende Lov om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne af 30. Juni 1922, Afsnit III, hjemlede dem en Ret til at benytte Folkekirkens Kirker og ansøgte Biskoppen over Fyns Stift om i Henhold til denne Lov at faa Adgang til at bruge Folkekirkens Kirker til deres Gudstjenester og kirkelige Handlinger. Biskoppen mente imidlertid ikke at kunne give denne Tilladelse, idet han henviste til, at den Adgang, der ved den nævnte Lov er aabnet visse Frimenigheder til Brugen af Folkekirkens Kirker, udtrykkelig er begrænset til saadanne Frimenigheder, hvis Lære og Ritus samt hele Forhold til Folkekirken er saaledes, at Biskoppen ikke skønner, der er Grund til at nægte Tilladelsen, og Biskoppen skønnede, at den nævnte Frimenigheds Lære og Ritus samt hele Forhold til Folkekirken ikke var saaledes, at de havde Ret til at faa den søgte Tilladelse, idet han har gjort gældende, at det er ham umuligt at danne sig noget Skøn om Frimenighedens Ritual eller Ritualer, eftersom der i det til ham indgivne Andragende om Frimenighedens Ritualer er udtalt, at Menigheden fastholder sin Ret til ved Frimenighedens Gudstjenester at ændre Ritualerne, saaledes som den nu i hvert enkelt Tilfælde anser det for mest hensigtsmæssigt. Biskoppen har deraf sluttet, at Frimenigheden i det hele taget ikke har eller forbeholder sig Ret til ikke at have bestemte Ritualer; følgelig har han ikke kunnet afgive noget Skøn om, hvorvidt disse Ritualer er af en saadan Art, at han kunde give den søgte Tilladelse. Ministeriet var enigt med Biskoppen, men maatte paa den anden Side fastholde det ønskelige i, at denne Frimenighed faar Ret til at benytte Folkekirkens Kirker, og ud fra denne Betragtning fremsattes Lovforslaget.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Kammersgaard), medens Venstres og de Radikales Ordfører (henholdsvis N. Johan Laursen og Povlsen) vel begge stillede sig velvilligt overfor det, men dog udtalte Ønsket om, at Lovforslaget fik en almindelig Karakter, saa at det ikke gjaldt for Pastor Rørdam alene. De Konservatives Ordfører (J. Oskar Andersen) udtalte sig imod Lovforslaget.

I Udvalgets Betænkning udtaltes, at Udvalget har under sit Arbejde forsøgt at give Lovforslaget en Form, der kunde

imødekomme de fremsatte Ønsker om at give en udvidet Adgang til Brug af Folkekirkens Kirker ud over det særlige Tilfælde, Lovforslaget tager Sigte paa. Der har i Udvalget været fremsat forskellige Forslag herom, men det har ikke været muligt at samle et Flertal om noget af disse. Udvalget delte sig derefter i forskellige Mindretal.

Det socialdemokratiske Mindretal fandt det fremsatte Lovforslag bedst egnet til at løse Spørgsmaalet om Fri-menighedspræst Rørdams Adgang til Brug af Folkekirkens Kirker og indstillede derfor Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, men Mindretallet sluttede sig i øvrigt til den fremsatte Tanke om Ønskeligheden af at finde en almindelig Ordning.

Et andet Mindretal, bestaaende af 4 Venstre-Medlemmer (Grønbæk, J. Jacobsen, N. Johan Laursen og Moltesen), udtalte, at det „kan i og for sig billige, at der ved Lov gives Adgang til en øget Brug af Folkekirkens Kirker, end det er tilladt i Lov Nr. 284 af 30. Juni 1922, men det kan ikke stemme for Lovforslaget i den foreliggende Form, bl. a. fordi dette kun omfatter en enkelt Præst og kun tager Hensyn til de ejendommelige kirkelige Forhold i en enkelt Egn. Mindretallet har fremsat Forslag til en Ændring af den nævnte Lov af 30. Juni 1922, hvorved Menighedsraad sammen med Biskoppen kunde faa Ret til at give Tilladelse til en udvidet Brug af Folkekirkens Kirker, men det er ikke lykkedes at finde tilstrækkelig Tilslutning. Mindretallet maa mene, at det maa kunne lykkes at finde en Vej frem, hvorved Formaålet, den udvidede Brug af Kirkebygninger, kan naas uden at vedtage et Forslag af en saa personlig Karakter som det foreliggende. Mindretallet har ikke opgivet Haabet om, at der kan findes en Form for et Lovforslag, der kan finde fornøden Tilslutning, og det mener, at Arbejdet i den Retning vil have bedst Udsigt til at lykkes, om man udsætter Lovgivning om Kirkers Brug, indtil Forholdene ligger klarere for end i Øjeblikket. Da det imidlertid ikke er lykkedes at faa Sagen i sin Helhed udsat, anbefaler Mindretallet at stemme mod saavel Hovedforslaget som det af et andet Mindretal stillede Ændringsforslag (se nedenfor), der gaar videre, end nærværende Mindretal kan give sin Tilslutning.“

Et tredje Mindretal (J. Oskar Andersen og A. C. D. Petersen) indstillede Lovforslaget til Forkastelse og motiverede dette i en udførlig Udtalelse, der indledes saaledes: „Aldeles bortset fra Mindretallets Uvillie mod en Lovgivning, der skaber en Særstilling eller endog en monopoliseret Særret for Enkeltmand, og dets afgjorte Tvivl om, hvorvidt der foreligger særlig Grund til, naar man vil skride til udvidet Lovgivning vedrørende Dissenters-Samfunds Brug af Folke-

kirkens Kirkehuse, at begynde netop med den nuværende Frimenighedspræst i Ryslinge og hans Menighed, kan Mindretallet ikke anbefale Lovforslaget, da det maa opfatte Forslaget som Udtryk for et Princip, som det konservative Folkeparti med Bestemthed maa modsætte sig: at Statsmagten raader over de danske Kirkehuse. Mindretallet modsætter sig dette, baade naar der er Tale om den rent udvortes Raaderet over Bygningerne, og naar det gælder det Gudstjenestehold, der foregaar i dem.“

Et fjerde Mindretal (de radikale Medlemmer Povlsen og Steen) ønskede at udvide den Adgang til Brug af Folkekirkens Kirker, som efter Lovforslaget kun skulde gælde for en enkelt Præst og en enkelt Menighed, til at gælde alle de Frimenigheder, der, uden at falde ind under §§ 14—16 i Lov Nr. 284 af 30. Juni 1922 om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne, vedkender sig at staa paa evangelisk-luthersk Grund.

Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag, hvorefter Loven skulde gælde for enhver Frimenighed, „som vedkender sig at staa paa evangelisk-luthersk Grund“, samt hvorved det gjordes muligt at paaligne en Frimenighed, der bruger Folkekirkens Kirker, en passende Del ikke blot i Udgifterne til disses Rengøring, Opvarmning og Belysning, men ogsaa i Udgifterne til deres Vedligeholdelse.

Endelig udtalte et femte Mindretal (Blang), at han „kan ikke billige, at man lovgiver for navngiven Enkeltmand og dermed bryder et for al Lovgivning for et Samfund grundlæggende Princip: *Lighed for Loven*. — Mindretallet kan heller ikke finde, at en udenfor den evangelisk-lutherske Folkekirke staaende Frimenighedspræst eller hans Menighed med nogen Ret kan gøre Krav paa at faa Folkekirkens Kirkebygninger udleveret for sin særlige Forkyndelse og Sakramentforvaltning. Vor Lovgivning har hidtil kun aabnet Kirkebygningerne for Retningerne indenfor Folkekirken, og kun udenfor denne, naar Lære og Ritus stemmer overens med Folkekirkens, og man ser ikke, hvorledes videre Grænser skulde kunne drages, hvis Grundlovens § 3 ikke skal krænkes. En Udvidelse af Loven om Brug af Kirker kan med Rette kun tage Sigte paa at give saadanne Frimenighedsdannelser og ordnede kristne Trossamfund Adgang som *Gæster* i Folkekirkens Bygninger ved bestemte Lejligheder, men bør ikke give disse nogen *Ret* til Benyttelse af Folkekirkens Kirkebygninger og kan altsaa ikke løse det foreliggende Spørgsmaal vedrørende Ryslinge Frimenighed.“ Mindretallet indstillede Lovforslaget til Forkastelse.

Sagen kom ikke til 2. Behandling.

20. Forslag til Lov om Jagten. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 2663].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 71). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 98). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen, Andreasen, Hækkerup, Jørgensen [Form.], Ludvigsen, Lundberg, Hedegaard, J. C. A. Larsen, Hans Clausager, H. P. Hanssen [Nørremølle], Svend Nielsen, Ulrich, Reedtz-Thott, Mads Larsen [Sekr.] og Kr. Pedersen). Beretning (B. Sp. 2703) afgiven $\frac{31}{3}$.

Det fremsatte Lovforslag er overensstemmende med det i forrige Samling fremsatte, se Aarvog for 1924—25, S. 294.

I den af Udvalget afgivne Beretning udtaltes: „Gennem en lang Række Møder har Udvalget drøftet Lovforslaget og var ved Samlingens Slutning naaet saa vidt, at Ændringsforslag var stillet og foreløbig Betænkning udarbejdet. — Der har været rettet talrige Henvendelser til Udvalget fra Organisationer og Enkelt personer om forskellige af Lovforslagets Bestemmelser og Principper, og Udvalget har forhandlet med flere sagkyndige Videnskabsmænd om Spørgsmaal, der ønskedes nærmere belyst. Gennem Arbejdet er det lykkedes at opnaa Enighed om adskillige Ændringer til Lovforslaget, medens Udvalget paa nogle Punkter, f. Eks. Spørgsmaalet om Jagt- og Brugsrettens Forening, ikke er blevet enigt. Skønt Lovforslaget ikke naaede at komme til 2. Behandling i Folketinget, vil Udvalgets Arbejde sikkert være af Værdi, om Lovforslaget i næste Rigsdagssamling bliver fremsat paa ny.“

---

21. Forslag til Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 2643—C. Sp. 523].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 71). 1. Beh. $\frac{19}{11}$ (F. Sp. 2250). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson [Form.], Hækkerup, Jensen [Lillering], J. P. Jensen, A. C. Mortensen, Hans Rasmussen, Brorsen, Pinstrup, Stengaard-Kirkegaard, Thorhauge, Rahbek, Ulrich, Fibiger, Niels Frederiksen og Kr. Pedersen [Sekr.]). Betænkning (B. Sp. 1985) afgiven $\frac{18}{3}$. (Ordfører: Olufson). 2. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 6055). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6081). *Oversendt til Landstinget.*

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag var enslydende med det i forrige Samling forelagte, hvorom henvises til Aarbogen for 1924—25, Side 298. Det ændredes i Folketinget ved forskellige Forslag, stillede af Flertallet (Socialdemokraterne og Radikale), idet det sidstnævnte Parti, som det fremgik af Udtalelser af dets Ordfører ved 1. Behandling, Niels Frederiksen, havde Betænkelighed ved flere af det fremsatte Lovforslags Bestemmelser. Dette gjaldt navnlig Lovforslagets § 5, som gav Hjemmel til Ekspropriation fra Ejendomme, som er under den Størrelse, Lovforslaget ellers beskæftiger sig med. De to Partier, som udgjorde Flertallet, enedes da om at lade § 5 udgaa og i Stedet for den at indsætte en ny saalydende Paragraf, ved hvilken man mener at kunne komme de saakaldte indeklemte Husmandsbrug til Hjælp:

»Til Indkøb af Tillægsjord til mindre Landbrug med et Tilliggende af 2—4½ ha middelgod Jord, hvis Ejer ikke har andet Erhverv end Jordbrug og Landbrugs- eller lignende Arbejde, kan der af Statskassen udlaanes 1 Mill. Kr. aarlig. Ejendommens Tilliggende kan ikke forøges ud over 6 ha middelgod Jord, medmindre Landbrugsministeren, hvor særlige Forhold gør sig gældende, giver Dispensation fra denne Bestemmelse. Jordkøbene skal godkendes af Statens Jordlovsudvalg. Statslaanet maa ikke overstige $\frac{9}{10}$ af Købesummen for Tillægsjorden og prioriteres med oprykkende Panteret i den samlede Ejendom med Bygninger og Besætning næst efter de den oprindelige Ejendom paahvilende Pante hæftelser. Af Laanet svares en halvaarlig Ydelse af $2\frac{3}{4}$ pCt., hvoraf $2\frac{1}{4}$ pCt. af den til enhver Tid skyldige Gæld er Rente, Resten Afdrag.«

Derhos gaves § 9, der indeholder Reglerne om Beregningen af Erstatningen, en ny Affattelse, ved hvilken efter Betænkningen Flertallet har »søgt at gøre det muligt ved Beregningen af Erstatningen for den eksproprierede Jord ikke alene at yde Tillæg for Kulturværdier, der er til Stede i det eksproprierede Jordstykke, men ogsaa at kunne foretage Fradrag, hvis Jorden er under Middelkultur«. Den nye Paragraf 9 lyder saaledes:

»Erstatningen for den eksproprierede Jord bestemmes paa Grundlag af den Værdi, hvortil Jorden er ansat ved den sidst skete almindelige Jordvurdering. Erstatningen ansættes

af de i Ejendomsskyldloven nævnte Vurderingsmyndigheder, saaledes at Vurderingsraadet efter at have foretaget den nødvendige Fordeling af det paagældende Vurderingsbeløb mellem den eksproprierede og anden Jord, hvormed den er samvurderet, forhøjer eller nedsætter det paa den eksproprierede Jord faldende Beløb under Hensyn til den Ændring i Jordens Værdi, der mulig kan være indtraadt siden den sidste almindelige Vurdering, og under Hensyn til den eksproprierede Jords Kulturtilstand. Vurderingsraadets Ansættelse kan saavel af Ejeren som af Nævnet indankes for Over-Skyldraadet, hvis Afgørelse er endelig. — Endelig indsattes i Lovforslagets forskellige Paragraffer Hjemmel til ogsaa at ekspropriere Jord til *Forøgelse* af Jordtilliggendet til mindre Landbrug m. v.

Af de to Mindretal i Udvalget indstillede *Vestre* Lovforslaget til Forkastelse, da det ikke kunde „indse Nødvendigheden af at indføre Lovforslagets Bestemmelser om Ekspropriation af Jord paa en Tid, hvor mere end tilstrækkeligt vil blive udbudt ad Frivillighedens Vej“.

Det *konservative Mindretal* udtalte i Betænkningen, at det ikke kunde tiltræde den Tanke, der ligger til Grund for hele Lovforslaget, men mente „paa den anden Side, at man i høj Grad mangler en Centrallov for al Jordudstykning ved Statens Hjælp“, og Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag om Vedtagelse af et Forslag til Lov om Statens Indkøb af Jord og dennes Udstykning til mindre, selvstændige Jordbrug og Havebrug samt Ydelse af Byggelaan til disse Brug.

Hovedindholdet af dette Lovforslag er følgende:

Kapitel I omhandler *Statens grundlæggende Foranstaltninger* og bestemmer:

Landbrugsministeren nedsætter et *Udvalg* paa 7 Medlemmer. Dette foretager i den Udstrækning, Rigsdagen for hvert enkelt Aar bestemmer, Indkøb af Jord, der egner sig til Udstykning til Husmandsbrug eller Havebrug, og udstykker den efter de nærmere angivne Regler.

Under hver af de bestaaende Husmands-*Kreditforeninger* oprettes paa Statens Foranledning en særlig Afdeling, der efter Landbrugsministeriets Anvisning betaler de af Udvalget købte Arealer med $4\frac{1}{2}$ pCt. bærende Obligationer.

Staten opretter en Byggefond. Som Grundfond anvendes Statens Jordfond, dog saaledes, at dennes Anvendelse i Henhold til Udstykning af Lens- og Præstegaardsjord ikke berøres. Denne Byggefond udlaaner, efter Landbrugsministeriets Anvisning, de af Udvalget i hvert enkelt Tilfælde fastsatte Beløb.

Staten nedsætter en til Udvalget knyttet *Amtskommission* i hvert Amt.

Kapitel II handler om *Udvalget og dets Virksomhed*.

Udvalgets Medlemmer, der hver repræsenterer sin Del af Landet, udnævnes paa 5 Aar af Landbrugsministeren. De erholder Diæter og Rejsegodtgørelse, Formanden desuden et fast aarligt Honorar. Udvalget kan med Landbrugsministerens Samtykke købe den nødvendige Jord til Oprettelse af mindre Landbrug og Havebrug efter de Regler, som findes i Loven.

Udvalget gør Indstilling til Landbrugsministeren, der afgør, om Køb skal finde Sted.

Naar en Landejendom med et Jordareal af over 75 ha begæres sat til Tvangsauktion, skal vedkommende Retsbetjent snarest muligt gøre Indberetning derom til Udvalget. Dette afgiver i Løbet af 14 Dage Erklæring til Retsbetjenten om, hvorvidt Ejendommen egner sig til Erhvervelse til Udstykning i bekræftende Fald skal dette ved Auktionarius meddeles forud for Tvangsauktionen, og Staten har i saa Tilfælde Førkøbsret til Ejendommen til det højeste Auktionsbud.

Udvalget overdrager de af Staten købte Arealer til de Mænd eller Kvinder, der har ansøgt om at komme i Besiddelse af Jord, og som op ylder de fastsatte Betingelser. Vedkommende giver Kreditforeningen en Førsteprioritet i Ejendommen svarende til det Beløb, Staten har givet for Jorden, og til samme Rente, hvorpaa de Obligationer lyder, med hvilke Staten har betalt Jorden.

Udvalget fastsætter i hvert enkelt Tilfælde, hvor stort et Byggelaan der kan ydes af Statens Byggefond.

Jorden udstykkes dels i Parceller af en saadan Størrelse, at en Familie kan ernære sig ved sit eget Arbejde paa denne Jord, dels til Havelodder. Udstykning i større eller mindre Parceller kan dog finde Sted, hvor Forholdene taler derfor, naar Landbrugsministeren giver sit Samtykke dertil. Mindre Parceller kan ogsaa tillægges bestaaende Husmandsbrug, naar disses Størrelse ikke derved bliver over 7 ha middelgod Jord.

Den til Udstykning til Havebrug erhvervede Jord stilles til Kommunalbestyrelsens Raadighed og udstykkes af denne i Parceller paa ikke over $\frac{1}{8}$ ha efter Vedtægter, som approberes af Indenrigsministeren. Der skal bygges paa Bruget. For at et Byggelaan skal kunne bevilges til Opførelse af Bolig paa et af disse Havebrug, skal vedkommende Kommunalbestyrelse garantere overfor Statens Byggefond $\frac{1}{4}$ af Byggelaanet.

Kapitel III.

Kreditforeningen.

Kreditforeningen udsteder de til hvert Ejendoms køb fornødne Obligationer imod at faa Førsteprioritet i vedkommende Ejendom.

Kapitel IV.

Statens Byggefond.

Byggefonden, der administreres af Finansministeriet, udbetaler Byggelaan imod et faa Andenprioritet i Ejendommen. Laanet forrentes og afdrages med en halvaarlig Ydelse af $2\frac{1}{2}$ pCt., af hvilken Ydelse $1\frac{1}{2}$ pCt. er Rente af den til enhver Tid skyldige Kapital, Resten Afdrag.

Kapitel V.

Amtskommissionerne og deres Virksomhed.

De til Udvalget knyttede Amtskommissioner, hver paa 3 Medlemmer, udnævnes af Landbrugsministeren paa 5 Aar efter Amtsraadets Indstilling. Medlemmerne lønnes paa samme Maade som anført for Udvalgets Vedkommende.

Amtskommissionerne giver Indberetning til det af Udvalgets Medlemmer, under hvem vedkommende Landsdel hører, naar der er passende Jord at faa til Købs, og fører ellers efter nærmere af Udvalget udarbejdede Regler Tilsyn med: Jordens Udstykning, Bygningernes Opførelse, Bygningernes Vedligeholdelse, Jordens Drift og Ejendommenes Forsikring m. v.

I Kapitel VI fastsættes *Betingelserne for at komme i Besiddelse af Jord ved Statens Hjælp og de Forpligtelser, vedkommende maa indgaa paa.*

For at faa overladt *Jord til mindre Landbrug* maa vedkommende

- 1) opfylde de i Grundlovens § 30 anførte Betingelser for Valgret til Folketinget,
- 2) som Regel ikke være over 55 Aar gammel,
- 3) fremskaffe en Attest fra to troværdige Personer for at være en ædruelig og hæderlig Person, som er egnet til at drive et mindre Landbrug,
- 4) fremlægge Bevis for at have været beskæftiget ved Landbruget i mindst 4 Aar efter det fyldte 18. Aar,
- 5) være i Besiddelse af de Midler, som er nødvendige til at forsyne Ejendommen med fornøden Besætning og Inventar samt fornøden Driftskapital,
- 6) ikke være i Besiddelse af saadanne Midler, at han uden Statens Hjælp kan erhverve sig et mindre Landbrug,
- 7) ikke være i Besiddelse af mere Jord, end at denne i Forbindelse med den ansøgte udgør et passende Tilliggende til et mindre Landbrug.

For at faa overladt Jord til *Havebrug* maa vedkommende

- 1) opfylde de foran under Punkt 1 og 2 anførte Betingelser,
- 2) fremskaffe Hæderlighedsattest,
- 3) være i Besiddelse af saadanne Midler, at han kan forsyne Ejendommen med nødvendigt Inventar, herunder mur- og nagelfaste Genstande,
- 4) ikke være i Besiddelse af saadanne Midler, at han uden Statens Hjælp kan erhverve sig et Havebrug med Bolig.

Saa længe Staten har Prioritet i disse Ejendomme, skal Jorden drives som et i alle Maader forsvarligt Jordbrug eller Havebrug, og der skal til enhver Tid paa Jordbruget holdes den fornødne Besætning og Inventar. Staten skal ved Amtmanden føre Tilsyn med, at dette sker. Saa længe Statens Byggefond har Prioritet i disse Ejendomme, skal Ejeren være pligtig at holde Bygningerne i god og forsvarlig Stand, og Staten skal forvisse sig om, at dette sker.

Uden Statens Samtykke maa Ejerne af disse Ejendomme, saa længe Staten har Prioritet i dem, ikke foretage Foranstaltninger, hvorved Jordens Dyrkningsværdi varigt forringes, saasom Ødelæggelse af Jordoverfladen ved Udgravning af Ler, Grus, Kalk o. l., de er pligtige at holde de til Ejendommen hørende Bygninger, Besætning og Inventar forsikrede mod Ildsvaade for den fulde Værdi og er pligtige selv at drive og bebo Ejendommen og maa ikke bortleje nogen Del af Ejendommen uden Statens Samtykke.

De saaledes ved Statens Hjælp erhvervede Ejendomme kan Ejeren disponere over ved Overdragelse til sine Børn eller nærmeste Slægtninge, men de kan ellers ikke, saa længe Staten har Prioritet i dem, handles bort, uden at Køberen opfylder de foran anførte Betingelser.

Ved 2. Behandling forkastedes de Konservatives Ændringsforslag med 86 Stemmer mod 14, hvorefter Flertallets Forslag vedtoges med 64 Stemmer, medens 39 afholdt sig fra at stemme.

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Lovforslaget med 70 Stemmer mod 55. I Landstinget kom Sagen ikke til Forhandling.

22. Forslag til Lov om Vilkaar for Overtagelse af Jorder i offentligt Eje. (Landbrugsm. (Landbrugsm.)). [A. Sp. 2651—C. Sp. 531].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 71). 1. Beh. $\frac{19}{11}$ (F. Sp. 2318, jfr. 2250). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til

Lov om Erhvervelse af Jord til Oprettelse eller Udvidelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. (se Side 347). Betænkning (B. Sp. 2053) afgiven $1^8/3$. (Ordfører: Oiuftson). 2. Beh. $2^0/3$ (F. Sp. 6066). 3. B.h. $2^3/3$ (F. Sp. 6093). *Oversendt til Landstinget.*

Det Lovforslag, som fremsattes af Landbrugsministeren, var enslydende med det af ham i forrige Samling fremsatte, hvorom henvises til Aarvog 1924—25, Side 301.

Af det samlede Udvalg stilledes kun 3 Ændringsforslag af mindre Betydning. Det ene gik ud paa at udelade Lovforslagets Bestemmelse om, at der inden 5 Aar fra Lovens Ikrafttræden skal tages Bestemmelse om Laanenes Forrentning, det andet paa at indsætte en Regel om, at Ejendommen maa ikke pantsættes for et større Beløb, end hvad der svarer til det tilstaaede Statslaan til Bygningernes Opførelse. Ved det tredie indsattes en ny Paragraf om, at til Erhvervelse af Jord til Udstykning efter denne Lovs Regler vil der i Aarene 1926—27, 1927—28 og 1928—29 aarlig af Jordfonden kunne anvendes 1 Mill Kr., medens Midlerne efter Lovforslaget skulde bevilges paa de aarlige Finanslove.

I øvrigt delte Udvalget sig i et Flertal, bestaaende af Socialdemokrater og Radikale, og to Mindretal.

Flertallet stillede 3 Ændringsforslag, tiltraadte af Ministeren. Det første fastsatte, at mindre Parceller kan tillægges bestaaende Husmandsbrug, naar disses Størrelse derved ikke kommer til at overstige et Areal, der overstiger 6 ha middelgod Jord, medens Lovforslaget havde fastsat 7 ha. — Det andet Forslag gik ud paa at indskrænke Lovforslagets Bestemmelser om Suppleringslaan ved Ejendommens Overdragelse til andre til kun at gælde, naar Bruget overdrages til Livsarving, og ved det tredie indsattes en ny Bestemmelse om, at hvis der paa Brugets Arealer opstaar Byggegrundsværdier eller Arealet af andre Grunde faar betydelig større Værdi end til Landbrugsdrift, har Staten Ret til at ekspropriere hele Bruget mod at erstatte Ejeren de i Bruget tilførte Værdier under Hensyn til Skødets Bestemmelse om Ejendomsrettens Begrænsning.

Det ene *Mindretal*, Venstre, der billigede, at man nu søger at samle i en enkelt Lov de forskellige Bestemmelser, der i vor Lovgivning findes angaaende „Vilkaar for Overtagelse af Jorder i offentligt Eje“, stillede forskellige Ændringsforslag, sigtende til at indsætte i Lovforslaget nogle af de Bestemmelser, der vedtoges i tidligere Love.

Et Forslag til en ny Affattelse af § 2 fastslog, hvilke Kvalifikationer der maa kræves af de unge Landmænd, som vil ind i de Landbrug, her er Tale om, de svarer til de Bestemmelser, som findes i Husmandsloven af 1924. Fra denne foresloges ogsaa indsat, at Hovedregelen med Hensyn til de Udstykninger, der kan finde Sted, maa være, at der ikke udbetales nogen Købesum for Jorden, men en aarlig Rente for den Jord, vedkommende kommer i Besiddelse af, og ved Siden deraf foresloges den Bestemmelse, som blev vedtaget i 1924, og som gaar ud paa, at naar der er Tale om Køb af mindre Parceller, kan det ske paa Vilkaar, at man betaler kontant 20 pCt. af Købesummen, medens Resten betales i Løbet af en kortere Aarrække.

Et andet Ændringsforslag bibeholdt den Bestemmelse, som findes i Loven nu, at der kan ydes et Statslaan paa indtil $\frac{9}{10}$ af Omkostningerne ved Bygningernes Opførelse og ikke $\frac{10}{10}$, som Regeringsforslaget indeholder.

Endvidere stillede Mindretallet, som ikke kunde tiltræde den Betragtning, som ligger til Grund for det ovenomtalte af Flertallet stillede Ændringsforslag om Suppleringslaan, naar en Livsarving overtager Ejendommen, Forslag om at lade hele dette Stykke om Suppleringslaan ved Brugets Overdragelse udgaa.

Det konservative Mindretal udtalte ligesom det første Mindretal en Billigelse af at samle de forskellige gældende Bestemmelser, men kunde ikke tiltræde de foreslaaede nye Bestemmelser. Det tiltraadte Venstres Ændringsforslag og stillede derhos Ændringsforslag om at stryge Lovforslagets Bestemmelse om, at Jorder i kommunalt Eje kan afhændes paa de i Lovforslaget fastsatte Vilkaar, samt om at forhøje det Afdrag, der efter 5 Aars Forløb skal erlægges af Laanet, fra $\frac{1}{2}$ pCt., som Lovforslaget kræver, til 1 pCt. af den oprindelige Hovedstol.

Det konservative Mindretals Ændringsforslag forkastedes, det førstnævnte med 80 Stemmer mod 14, det andet med 85 Stemmer mod 16. — Venstres Forslag til ny Affattelse af § 2 forkastedes med 61 Stemmer mod 36 og de øvrige Ændringsforslag med lignende Stemmetal, hvorefter Flertallets Forslag vedtoges med 61 Stemmer mod 39 eller omtrent lignende Stemmetal.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 67 Stemmer, medens 51 Medlemmer afholdt sig fra at stemme.

23. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3643].

Fremsat i *Folketinget* $10/12$ (F. Sp. 3101). 1. Beh. $7\cdot8/1$ (F. Sp. 3675, jfr. 3730). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson [Form.], Hækkerup, Jensen [Lillering], A. C. Mortensen, Valdemar Olsen, [i hans Sted indtraadte $14/1$: J. P. Jensen], Weygaard, Pinstrup, Nørskov, Hedegaard, Hans Clausager, Jensen [Broby], A. C. D. Petersen, Ulrich, Kr. Pedersen og Holdgaard [Skr]). Beretning (B. Sp. 2707) afgiven $31/3$.

Det fremsatte Lovforslag gaar ud paa — af Besparelseshensyn — paa forskellige Punkter at nedsætte de hidtil ydede Tilskud til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme. Til Begrundelse af, at Regeringen ikke anser det for nødvendigt at opretholde disse Tilskud, anføres i Bemærkningerne følgende: „Medens Dyrskuerne oprindeligt har haft den særlige Betydning, at de var det eneste Middel til Udpegning af gode Avlsdyr, er dette Forhold efterhaanden blevet ændret i ikke ringe Grad ved Indførelse af Metoder, hvorved Dyrenes Ydelser kontrolleres. Dette gælder særlig for Malkekvægets Vedkommende, idet Kontrolforeningerne har vundet en steds stigende Udbredelse. Naar man endvidere tager i Betragtning, at Dyrskuerne gennemsnitlig giver Landboforeningerne betydelige Overskud, og at Udbetaling af Præmier ikke kan anses for nødvendig for at opmuntre Opdrætterne til at udstille Avlsdyr paa Skuerne, eftersom en Anerkendelse af de udstillede Avlsdyr ogsaa uden Præmiebetaling vil være en stor Fordel for vedkommende Opdrætter, maa man holde for, at Dyrskuernes Betydning for Husdyravlen ikke i mindste Maade vil blive afsvækket, selv om Statstilskud til Udbetaling af Præmier bortfalder. — Det i den nugældende Lovgivning bestemte Tilskud til Hesteavlforeninger maa Regeringen anse for overflødig. Man underkender ikke Betydningen af Bestræbelserne for at holde Hesteavlens paa et højt Stade, men anser det ikke for nødvendigt, at Staten yder disse Bestræbelser Støtte paa anden Maade end gennem Hingsteskuer under offentlig Kontrol med Bedømmelsen og ved Udgivelsen af Stambøger.“

Ud fra disse Betragtninger foreslaas følgende Ordning:

A. Statsskuer for Hingste og Tyre.

§ 1.

Der afholdes aarlig Statsskuer for Hingste og Tyre.

Paa Statsskuerne foretages en Klassifikation af de paa Skuerne mødte Dyr. Intet Dyr kan antages til Bedømmelse, medmindre det er forsynet med paalidelige Oplysninger om Afstamning og Fødselstid og hører til god og saa vidt mulig ren Race og Stamme.

§ 2.

Med Hensyn til Afholdelsen af de ovennævnte Statsskuer for Hingste og Tyre inddeles Landet i følgende 14 Skuekredse:

1) Sjælland med tilhørende Øer undtagen Samsø, 2) Fyn med tilhørende Øer, 3) Lolland og Falster med tilhørende Øer, 4) Bornholms Amt, 5) Hjørring Amt, 6) Aalborg Amt, 7) Viborg Amt, 8) Thisted Amt, 9) Ringkøbing Amt, 10) Ribe Amt, 11) Vejle Amt, 12) Aarhus og Skanderborg Amt, herunder Samsø, 13) Randers Amt, 14) De sønderjydske Landsdele.

Forandringer i Grænserne mellem Skuekredsene samt i disses Antal kan foretages af Landbrugsministeren.

Hver Skuekreds forestaas af en Hingste- og en Tyreskuekommission. Formændene udnævnes af Landbrugsministeren. De øvrige Medlemmer — samt Suppleanter for disse — vælges af den paagældende Fælleslandboforening paa 3 Aar efter Indstilling af de lokale Landboforeninger indenfor Skuekredsens Omraade. Medlemmernes Antal fastsættes af Landbrugsministeren efter Indstilling af den paagældende Fælleslandboforening. Som Regel vælges 2 Medlemmer til hver Kommission.

Hver Hingsteskue- og Tyreskuekommission vælger en Sekretær.

§ 3.

Paa Statsskuer for Hingste foretages en Klassifikation af de paa Skuerne mødte Hingste, dels efter Individ for 4—5-aarige Hingste, dels efter Afkom for ældre Hingste paa Grundlag af de af Hingsteskuekommissionerne foranstaltede Afkomsbedømmelser. Klassifikation efter Afkom kan kun foretages for Hingste, der er i kraftig Stand, og som har mindst

40 pCt. af de det foregaaende Aar bedækkede Hopper i Fol, og som Regel kun for Hingste, som mindst er kendt brugbare paa et Statsskue.

Paa Statsskuer for Tyre foretages en Klassifikation af de paa Skuerne mødte Tyre, dels efter Individ, dels efter Afkom; kun Tyre over 3 Aar og endnu i kraftig og avledygtig Stand kan deltage i Klassifikationen.

Klassifikation efter Individ kan kun foretages for Tyre indtil det fyldte 5. Aar og kun, naar der ikke samtidig foretages Klassifikation efter Afkom af den paagældende Tyr.

Klassifikation efter Afkom kan foretages for Tyre paa 4 Aar og herover, dog at kun Tyre, hvis Afkom mindst sættes i 3. Klasse, fremtidig kan deltage i Klassifikation ved Statsskue. Tyre paa 5 Aar og derover, der er blevet klassificerede efter Afkom, behøver ikke at fremstilles paa Statsskuer.

Tyre af Malkerace kan kun klassificeres, naar der foreligger fyldestgørende Oplysninger om Moderdyrenes Mælkeydelse saavel i Henseende til Mængde som til Fedtindhold.

Statsdyrskuekommissionen udarbejder de fornødne Regler til Vejledning ved Bedømmelsen.

§ 4.

Hingste- og Tyreskuekommissionerne tager Bestemmelse om Antallet af Klasser samt om Stedet, hvor vedkommende Skuer og Bedømmelser skal afholdes, og om de dertil nødvendige Omkostninger.

Disse Bestemmelser saavel som Forandringer i eller Tillæg til dem, som Kommissionerne maatte beslutte, bringes til offentlig Kundskab.

Kommissionerne foretager Bedømmelsen af de fremstillede Dyr, henholdsvis Hingste og Tyre, og klassificerer disse.

§ 5.

Hingste- og Tyreskuekommissionernes Formænd bestemmer Tiden for Skuernes og Bedømmelsernes Afholdelse. De leder Kommissionsforhandlingerne og fører ved Hjælp af Sekretær Forhandlingsprotokol, der blandt andet skal indeholde nøjagtig Beskrivelse af de klassificerede Hingste eller Tyre samt Oplysning om deres Afstamning og Afkom. De har derhos inden Udgangen af hvert Aars September Maaned

til Landbrugsministeren at afgive en fuldstændig Beretning om Udfaldet af de afholdte Skuer og Afkomsbedømmelser, ledsaget af en Udskrift af Forhandlingsprotokollen, samt Regnskab over det Beløb, som er medgaaet til Skuernes og Afkomsbedømmelsernes Afholdelse m. v.

Kommissionernes Sekretærer forbereder Skuerne og Bedømmelserne og skal mindst 2 Uger forinden disses Afholdelse bekendtgøre i de mere udbredte Blade i den Kreds, for hvilken vedkommende Skue holdes, Sted og Tid.

§ 6.

Hingste- og Tyreskuekommissionernes Formænd dan-ner i Forening med de ledende Statskonsulenter i Husdyravl under Forsæde af en af Landbrugsministeren dertil udnævnt Mand en Statsdyrskuekommission, gennem hvilken det i nærværende Lovs § 7 forudsatte Tilsyn med de dér omhandlede Foreningers Dyrskuer udøves, idet den samlede Kom-mission deler Foreningerne mellem sig, saaledes at ordent- ligvis en af Kommissionsformændene giver Møde ved hvert Foreningsskue med Ret til at deltage i de vedkommende Dommerudvalgs Forhandlinger.

Statsdyrskuekommissionen afholder ordinært et aarligt Møde, ved hvilket de Forhold, der har almindelig Betydning for Kommissionernes Virksomhed, forelægges og drøftes, samt udgiver en aarlig Beretning.

Udgifterne til Dagpenge og Befordringsgodtgørelse til Formændene for Hingste- og Tyreskuekommissionerne, Dom-merne ved Statsskuer og de tilsynshavende ved de nedenfor i § 7 omhandlede anerkendte Foreningsskuer samt Udgif-terne ved Udgivelsen af Statsdyrskuekommissionens Beret-ning afholdes af Statskassen.

B. Foreningsskuer.

§ 7.

Skuer, der afholdes af landøkonomiske Foreninger eller Sammenslutninger af saadanne, kan anerkendes af Staten. Anerkendelsen meddeles af Statsdyrskuekommissionen; har denne nægtet at anerkende et Foreningsskue, kan Spørgs- maalet om Anerkendelse dog indbringes for Landbrugsmini-steren. Ved Anerkendelsen underkaster vedkommende For-

ening eller Sammenslutning af Foreninger sig Forpligtelse til at lade Statsdyrskuekommissionen føre Tilsyn med Skuet, ligesom Vedtægterne for Skuet skal godkendes af Statsdyrskuekommissionen.

Hingste og Tyre, der kan fremstilles paa Statsskuerne, maa ikke bedømmes paa de anerkendte Foreningsskuer.

C. Kvægavlsforeninger.

§ 8.

Til Kvægavlsforeninger udredes et aarligt Tilskud af indtil 90 000 Kr. Tilskuddet fordeles af Landbrugsministeren.

Foreningerne skal for at opnaa Adgang til Tilskud bestaa af mindst 10 Medlemmer, hvorhos mindst Halvdelen af de samtlige Medlemmer tilhørende Køer skal være underkastet fyldestgørende Kontrol med Hensyn til Mælkeydelse (Mængde og Fedtindhold) samt Forbrug af Foder; herfra skal dog i et Tidsrum af 5 Aar fra denne Lovs Ikrafttræden være undtaget Køer af Korthornsracen. Foreningernes Vedtægter, der godkendes af Landbrugsministeren, skal i alle Tilfælde indeholde Bestemmelse om, at Medlemmernes indmeldte Køer kaares.

Statstilskuddet udgør højst 100 Kr. for hver Tyr. For Foreninger, hvor mindst tre Fjerdedele af Køerne er underkastede fornævnte Kontrol, forhøjes Tilskuddet dog til højst 125 Kr. for hver Tyr.

Statstilskuddet ydes Foreningerne for et bestemt Avlsdyr, som i det Finansaar, for hvilket Statstilskud søges, indtil det fyldte 3. Aar skal være klassificeret i 3. eller højere Klasse — eller være præmieret med 3. eller en højere Pengepræmie — ved et af de i § 7 nævnte anerkendte Foreningsskuer og efter det fyldte 3. Aar være klassificeret som Individ eller for Afkom paa et Statsskue, medmindre særlige Forhold umuliggør dette, hvilket maa attesteres af Skuekredsformanden.

Statstilskud ydes kun for Tyre over 1½ Aar, og kun saa længe Tyren, der skal ejes af Foreningen, er i avledygtig Stand.

Foreningerne er med Hensyn til Anvendelsen af Statstilskuddet undergivet Landbrugsministerens Tilsyn. Standser

en Forening sin Virksomhed i Løbet af det Finansaar, for hvilket Statstilskuddet er modtaget, er Landbrugsministeren berettiget til at forlange Tilbagebetaling af Statstilskuddet eller en forholdsmæssig Del af samme; for Tilbagebetalingen hæfter Bestyrelsens Medlemmer en for alle og alle for en.

Til Tyre, der er anskaffet efter Finansaarets Begyndelse, men inden den 1. Oktober, ydes kun halvt Tilskud; til Tyre, der anskaffes efter 1. Oktober, ydes intet Tilskud i det paagældende Finansaar.

Hvis Tyren sælges, beholdes Statstilskuddet uden Afkorting, saafremt Foreningen inden 2 Maaneder efter Afhændelsen anskaffer en anden Tyr, der opfylder ovenstaaende Betingelser.

D. Kontrolforeninger.

§ 9.

Til Kontrolforeninger udredes et aarligt Tilskud af indtil 200 Kr. til hver Forening, dog ikke udover 200 000 Kr. aarlig.

Tilskuddet fordeles af Landbrugsministeren paa Grundlag af Medlemstallet til Kontrolforeninger, der har til Formaal paa Grundlag af Undersøgelser af Fodringen samt af Mælkemængden og Fedtindholdet i Mælken af de enkelte Køer i Besætningen at belyse og fremme Kvægbrugets Rentabilitet samt virke for Dannelsen af Kvægstammer, hvis Mælk skal give forøget Smørudbytte. Foreningerne, hvis Vedtægter skal godkendes af Landbrugsministeren og indeholde Bestemmelse om, at Foreningerne mindst hvert andet Aar skal aabne Adgang for nye Medlemmer, skal bestaa af mindst 10 Medlemmer og omfatte et Kreaturantal af mindst 200 Køer; dog kan Landbrugsministeren frafalde Fordringen om det nævnte Medlems- og Kreaturantal enten af Hensyn til Egnens spredte Befolkning og særlige lokale Forhold, eller fordi den paagældende Forening tillige under sit Arbejde optager Kontrolering af andre Grene af Bedriften, der ligger Hovedformaalet nær.

En Kontrolforening, der modtager Statstilskud, skal aarlig til den provinsielle Fælleslandboforening afgive en Beretning, der skal indeholde en nøjagtig Fortegnelse over hver enkelt af de i Foreningen indmeldte Køers Navn eller Nummer, Fødselsdag, Fader og Moder samt Angivelse af

de enkelte Køers Mælkeydelse (Mængde og Fedtindhold) og det dertil forbrugte Foder samt Kalvens Fødselsdag, Mærkning og Anvendelse.

Det paahviler den provinsielle Fælleslandboforening i størst muligt Omfang at bearbejde de saaledes tilvejebragte statistiske Oplysninger og heraf offentliggøre, hvad der skønnes at have særlig Interesse for Malkekvægavlens Fremme.

E. Andre Foranstaltninger vedrørende Husdyravl og Husdyrbrug.

§ 10.

Til Oprettelse af Svineavlscentre samt Kontrol- og Forsøgsstationer for Svin udredes et aarligt Tilskud af indtil 20 000 Kr. paa Betingelse af, at et tilsvarende Beløb ydes fra anden Side. Beløbet kan af Landbrugsministeren anvendes som Bidrag til Udgiften ved Udpegning af og Kontrol med samt som Tilskud til Aviscentre for Svin, hvorved forstaas Besætninger eller Samlinger af Avlsdyr af anerkendt Race og god Type, med hvilke der drives rationel og vellykket Renavl i den Hensigt at sprede Avlsdyr til Benyttelse i den almindelige Svineavl.

Endvidere kan Beløbet anvendes som Tilskud til Oprettelse og Drift af Kontrol- og Forsøgsstationer for Svin.

Svineavlscentrene er undergivne Bedømmelse og Tilsyn, der bestemmes af Landbrugsministeren efter Forhandling med de Organisationer, som yder det tilsvarende Tilskud.

§ 11.

Til Udgivelse af Stambøger udredes et aarligt Tilskud af indtil 20 000 Kr., dog ikke udover Halvdelen af det hertil medgaaede Beløb.

Beløbet kan anvendes til Hjælp til Dækning af Udgifterne ved de af de samvirkende danske Landboforeninger udgivne Stambøger for Hingste, Hopper, Tyre, Køer, Svin og Faar.

I Stambøgerne maa kun optages Dyr, der er anerkendt paa et Statsskue eller et af Staten anerkendt Foreningsskue.

§ 12.

Til Ansættelse af Foreningskonsulenter i Husdyrbrug udredes et Tilskud af indtil $\frac{3}{5}$ af Konsulentens aarlige Lønning, dog ikke udover 100 000 Kr. aarlig.

Tilskuddet uddeles af Landbrugsministeren i det nævnte Forhold til Lønning af Konsulenter for en eller flere Landboforeninger eller Husmandsforeninger, eller for Heste-, Kvæg- og Kontrolforeningers Fællesledelser.

Foreningen eller de nævnte Fællesledelser drager Omsorg for, at Konsulenten afgiver aarlig Beretning efter Landbrugsministerens nærmere Forskrift til Oplysning om Konsulentens Virksomhed.

§ 13.

Til Afkomsundersøgelser og Bearbejdelse af Kontrolforeningernes Indberetninger udredes et aarligt Tilskud af indtil 10 000 Kr.

§ 14.

Til Fremme af andre Formaal vedrørende Husdyravl og Husdyrbrug, herunder Fjerkræavl, som efter Landbrugsministerens Skøn fortjener Støtte af Statskassen, udredes et Tilskud af indtil 50 000 Kr. aarlig. Af dette Beløb skal indtil 5 000 Kr. anvendes til Staldbedømmelse, saafremt der fra anden Side ydes et tilsvarende Beløb hertil.

§ 15.

Med Landbrugsministerens Tilladelse og paa de af denne stillede Vilkaar kan Foreninger, der virker til Avlens Fremme, afholde frivillig offentlig Auktion over Avlsdyr uden Auktionsrettens Mellekomst og uden at betale Retsafgift.

F. Lovens Ikrafttræden. Overgangsbestemmelser.

§ 16.

Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1926; samtidig ophæves Lov af 8. Juni 1912 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme samt Lov af 12. Februar 1919 om Ændring i nævnte Lov.

De i Henhold til Loven af 8. Juni 1912 samt Lov af 15. December 1920 om Indførelse af Dansk Lovgivning om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme i de sønderjydske Landsdele udnævnte Formænd for Hingste- og Tyreskuekommissionerne forbliver i Funktion; ligeledes forbliver de af Fælleslandboforeningerne i Henhold til de fornævnte Love valgte øvrige Medlemmer af Hingste- og Tyreskuekommissionerne — samt Suppleanter for disse Medlemmer — i Funktion indtil Udløbet af deres Funktionstid.

Til Hesteavlsforeninger, der har faaet Tilsagn om Stats-tilskud i Henhold til Loven af 8. Juni 1912, udbetales der i Finansaarene 1926—27, 1927—28 og 1928—29 Tilskud i Henhold til nævnte Lovs Regler.

Det samlede Resultat af Lovforslaget i Hovedtrækkene angav Landbrugsministeren saaledes, efter at han først i sin Forelæggelsestale havde anført en Række Tal til Sammenligning af Statskassens Bidrag til Landbruget i Forhold til andre Erhverv:

Statsdyrskuer for Hingste og Tyre opretholdes, dog uden Præmiering, det hidtidige Tilskud hertil bortfalder. Statsdyrskuekommissionen opretholdes ligeledes, men Tilskuddet til Landboforeningernes Dyrskuer bortfalder.

Tilskuddet til Hesteavlsforeningen bortfalder, dog med en Overgangsbestemmelse, der skal gælde i 3 Aar, fordi de Tilskud, som Hesteavlsforeningen nu faar til Indkøb af Hingste, fordeles over flere Aar.

Som Tilskud til Kvægavlsforeninger bevilges 90 000 Kr., hvilket er det samme Beløb som nu.

Tilskuddet til Kontrolforeningerne foreslaas forhøjet fra 120 000 Kr. til 200 000 Kr.

Tilskuddet til Konsulenter foreslaas fikseret til 100 000 Kr., dog saaledes, at Tilskuddet forhøjes fra $\frac{2}{5}$ til $\frac{3}{5}$ af Lønningerne, men samtidig afskaffes Tilskuddet til Kontorhold, Tjenesterejser og lignende.

Tilskuddene til Svineavlcentre, Stambøger og Afkomsundersøgelser foreslaas sat til det samme som tidligere. Tilskuddet paa den gældende Lov til „andre Foranstaltninger“ paa 75 000 Kr. foreslaas nedsat til 50 000 Kr. Det er dog ikke nogen reel Nedsættelse, fordi Bevillingen i de Aar, den har været paa 75 000 Kr., aldrig tilnærmelsesvis har været opbrugt, saa at Nedsættelsen til 50 000 Kr. betyder i Virkeligheden en Forhøjelse i Forhold til det Beløb, der hidtil er anvendt.

Efter Forslaget vil Statskassens aarlige Udgifter til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme blive:

§	6, Statsdyrskuekommissionen.....	60 000 Kr.
§	8, Kvægavlsforeninger.....	90 000 —
§	9, Kontrolforeninger.....	200 000 —
§	10, Svineavlcentre.....	20 000 —
§	11, Stambøger.....	20 000 —
§	12, Husdyrbrugskonsulenter.....	100 000 —
§	13, Afkomsundersøgelser.....	10 000 —
§	14, Andre Foranstaltninger.....	50 000 —

I alt... 550 000 Kr.

Besparselsen i Forhold til Bevillingen for Finansaaret 1925—26, hvoraf Bevillingen til Husdyrbrugskonsulenter dog er anslaaet, udgør ca. 350 000 Kr.

I Henhold til Forslagets § 16 vil der derhos i de 3 førstkommende Finansaar som Tilskud til Hesteavlforeninger være at bevilge et aarligt Beløb af ca. 40 000 Kr.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Olufson), medens de andre Ordførere (Pinstrup for Venstre, A. C. D. Petersen for de Konservative og Kr. Pedersen for de Radikale) udtalte sig imod de foreslaaede Nedskæringer af de hidtidige Tilskud.

I Beretningen fra Folketingsudvalget udtaltes, at Udvalget har holdt en Række Møder og drøftet Lovforslagets Enkeltheder. Det er imidlertid ikke lykkedes at tilendebringe Arbejdet inden Rigsdagssamlingens Slutning.

---

24. Forslag til Skovpolitilov. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 4057].

FremSAT i *Folketinget* ¹⁷/₁₂ (F. Sp. 3441). 1. Beh. ²¹/₁ (F. Sp. 4235, jfr. 4085). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Naturfredning (se Side 331). Beretning (B. Sp. 2657) afgiven ³¹/₃.

Lovforslaget er fremsat, fordi det i § 23 i det forelagte Forslag til Lov om Naturfredning, se Sag Nr. 14, bestemmes, at al Fredskov staaar aaben for Almenheden, og at det, indtil en ny almindelig Lov om Fredskovspligt udkommer, ved særlig Lov skal bestemmes, hvilke Skove der i den heromhandlede Henseende skal anses for Fredskove, samt at der ved særlig Lov kan gives nærmere Regler for Færdsel i Skove, der staaar aabne for Almenheden. Lovforslagets Formaal er at give nærmere Regler om Almenhedens Ret til Færdsel i Skov og at aabne Skovejerne en hensigtsmæssigere Adgang til at haandhæve Brud paa Skovfreden, end den nuværende Lovgivning hjemler.

Lovforslaget fastsætter:

§ 1. Bestemmelserne i denne Lov kommer til Anvendelse paa alle Skove, der i Henhold til § 23 i Lov om Naturfredning eller ifølge tinglyst Deklaration staaar aabne for Almenheden.

§ 2. Indtil en ny Lov om Fredskovspligt udkommer, anses efternævnte Skove som Fredskov i Henhold til § 23 i Lov om Naturfredning:

I. I de sønderjydske Landsdele.

- a. De Staten, Kommuner, Kirker, Præsteembeder og offentlige Stiftelser ved denne Lovs Ikrafttræden tilhørende Skove uden Hensyn til deres Oprindelse.
- b. De i Skov- og Jagtforordning af 2. Juli 1784 omhandlede Bønderskove.
- c. Alle andre Skove, om hvilke Skovejeren ikke kan godtgøre, at Skovgrunden først er blevet indtaget til Skovdyrkning efter Udstedelsen af Skov- og Jagtforordning af 2. Juli 1784.

II. I det øvrige Land.

- a. De Staten, Kommuner, Kirker, Præsteembeder og offentlige Stiftelser ved denne Lovs Ikrafttræden tilhørende Skove uden Hensyn til deres Oprindelse.
- b. Skove, der staar paa Jord, som i 1805 var skovbevokset, medmindre Skovejeren kan godtgøre, at Fredskovspligten efter Forordningen af 27. September 1805 § 14 senere er bortfaldet.
- c. Skove, der er anlagte paa Fæstebondejorder, som af Godsejeren er undtagne fra Bondebrug i Henhold til Bestemmelserne i Forordningerne af 8. Juni 1787 § 1 og 27. September 1805 § 11.
- d. Skove, paa hvilke der hviler Fredskovspligt ifølge tinglæst Deklaration.
- e. Skovstykker, som ligger omgivne af eller udfylder Indskæringer i Yderkanten af Skove, der falder ind under Litra b, c eller d, eller som danner Forbindelse mellem saadanne Skove.

§ 3. Retten til Færdsel i Skove, der staar aabne for Almenheden, omfatter kun Færdsel til Fods eller med Cykle. Færdsel med Husdyr, Heste- eller Trækvogne paa de gennem de nævnte Skove førende private Veje kan dog kun paadrage Ansvar, naar det ved Opslag er tilkendegivet, at Vejen er privat. — De ved denne Paragraf hjemlede Færdselsrettigheder gør ingen Forandring i de i §§ 5 og 12 i Lov om Jagten af 30. Juni 1922 anførte Bestemmelser.

§ 4. Det paahviler Fredningsnævnet at paase, at der i fornødent Omfang haves Adgangsveje til de Skove, som staaar aabne for Almenheden. Hvor saadanne Adgangsveje savnes, kan Fredningsnævnet henvende sig til Kommunalbestyrelsen, der bestemmer, at en dertil brugelig Gangsti skal optages paa Kommunens Gangstiregulativ i Overensstemmelse med Lov af 4. Juli 1850 om Gangstier i offentligt Øjemed. De Kommunen herved paaførte Udgifter erstattes overensstemmende med Reglerne i Lov om Naturfredning.

§ 5. Skovejeren kan ved Opslag forbyde Færdsel i den Del af Skoven, som er indtaget til ny Kultur. Fredningsnævnet er dog berettiget til at ophæve et saadant Forbud, naar Kulturerne efter Nævnets Skøn er kommet i saa stærk Vækst, at de ikke længere kan tage Skade af Færdselen. Endvidere kan Fredningsnævnet paa Skovejerens Begæring ved Kendelse bestemme, at Skoven eller Dele af denne skal være spærret for Almenheden, naar ganske særlige Grunde taler derfor. Fredningsnævnets Kendelser efter disse Bestemmelser kan indankes for Overfredningsnævnet.

§ 6. Skovejeren kan ved Opslag forbyde Afbrækning af Grene eller anden Beskadigelse af Træer eller Buske, Grenesankning, Indsamling af Olden, Bær- og Nøddeplukning, Tobaksrygning i brandfarlige Omgivelser, samt Henkastning i Skoven af Papir eller Affald.

§ 7. Paa Skovejerens Forlangende skal Politimesteren meddele Personer, som er straffede for ulovlig Jagt, Skovtyveri eller for gentagen Overtrædelse af denne Lovs Bestemmelser, Tilhold om ikke at færdes i Skoven udenfor de offentlige Veje og Stier.

§ 8. Færdsel i en for Almenheden aaben Skov, der gaar udover den ved § 3 hjemlede Beføjelse, og Overtrædelse af et i Henhold til § 5 udstedt Færdselsforbud eller af de af Skovejeren i Henhold til § 6 udstedte Forbud eller af et i Henhold til § 7 meddelt Tilhold straffes, for saa vidt Gerningen ikke efter sin Beskaffenhed medfører højere Straf, med Bøder fra 10 Kr. til 500 Kr. Paatale finder dog kun Sted efter Skovejerens Begæring. Sagerne behandles som Politisager. Bøderne tilfalder Politikassen. Skovejeren er berettiget til selv eller ved sine Folk at anholde den, der i Skoven færdes paa anden Maade end efter § 3 tilladt eller gribes i Overtrædelse.

af de i Henhold til §§ 5 og 6 udstedte Forbud, og til at affordre ham Oplysning om Navn, Stilling og Bopæl samt til i Vægningstilfælde at føre ham til nærmeste Politimyndighed.

§ 9. Paa Skove, der ikke staaar aabne for Almenheden, kommer Bestemmelserne i Lov om Mark- og Vejfred af 25. Marts 1872 § 8 til Anvendelse.

§ 10. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. Oktober 1926.

Ved 1. Behandling i Folketinget, hvor Sagen behandles sammen med Naturfredningslovforslaget, udtalte Venstres Ordfører om nærværende Lovforslag, Pinholt, sig stærkt imod det og erklærede, at han ikke kunde tiltræde det, medens Socialdemokraternes og de Konservatives Ordførere ikke særlig omtalte det, og de Radikales Ordfører kun omtalte en enkelt efter hans Mening uklar Bestemmelse deri. I den af Folketingsudvalget afgivne Beretning omtales Skovpolitilovforslaget ikke særlig, hvilket forklares ved, at det hænger sammen med Naturfredningslovforslaget.

25. Forslag til Lov om indenrigs Kødkontrol. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 4901].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₂ (F. Sp. 5008). 1. Beh. ²³⁻²⁴/₂ (F. Sp. 5223). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Simonson [Form.], J. P. Jensen, Helga Larsen, J. P. Larsen, Sundbo, Jensen [Lillering], Hedelund, Lauritz Laursen, Kyed, Raunkjær, Ulrich, Carlsen-Skiødt, Grathwohl, Steen [Skr.] og Kr. Pedersen). Beretning (B. Sp. 2621) afgiven ³⁰/₃.

Efter den nugældende Lov af 13. Maj 1911 om indenrigs Kødkontrol er det overladt til Kommunerne selv at bestemme, om de i det hele taget vil have Kødkontrol, og i bekræftende Fald at vælge mellem de 3 Kategorier, som Loven hjemler Mulighed for, og som yderligere baseres paa Sundhedsvedtægt. Den første Kategori er den, hvor Slagtning kun maa finde Sted paa offentlige, kommunale Slagtehus, hvormed sidestilles et af Landbrugsministeren godkendt Eksportslagteri, under Kontrol saavel før som under og efter Slagtningen af Dyrene ved en Dyrlæge godkendt af Landbrugsministeren. Den anden Kategori er den, hvor Slagtning finder Sted paa private, af Sundhedskommissionen godkendte Slagtsteder indenfor Kommunen, med Syning af Dyrene ved en af Landbrugsministeren godkendt Dyrlæge saavel før som efter

Slagtningen, og den tredje Kategori, hvor Syning ved en af Landbrugsministeren godkendt Dyrslæge kun skal finde Sted efter Slagtningen. Kød og Slagteaffald, der hidrører fra Kontrol af første Kategori, kan forhandles overalt her i Landet uden Afgift, dog at det, hvis det er henført til anden Klasse, kan underkastes Efterkontrol.

Kød og Slagteaffald af første Klasse, der hidrører fra Kontrol af anden Kategori, kan ligeledes forhandles overalt her i Landet, medens Kød og Slagteaffald fra Kontrol af tredje Kategori kun maa forhandles i den paagældende Kommune. Kontrolleret Kød og Slagteaffald bliver imidlertid for en ikke ringe Dels Vedkommende ogsaa forhandlet i Kommuner, hvor der ikke er offentlig Kødkontrol, idet der efterhaanden i disse Kommuner er vaagnet en Erkendelse af, at stemplet Kød er at foretrække for ustemplet. I Forstaaelse heraf har mange Slagtere i disse Kommuner tilvejebragt en privat Kødkontrol, idet de har truffet Aftale med en Dyrslæge, der undersøger og stempler Kødet og Slagteaffaldet, men denne Kontrol har ikke megen Værdi. Den lider nemlig af den meget væsentlige Fejl, at den, der skal kontrolleres, selv vælger Kontroløren.

Kontrollen af anden Kategori er afgjort ringere end Kontrollen af første Kategori. Ved Kontrol af anden Kategori er nemlig Slagtelokalerne ofte mangelfulde, og Slagtningen foregaar i Modsætning til, hvad Tilfældet er ved Slagtning under Kontrol af første Kategori, uden noget som helst Dyrslægetilsyn, og der er derfor ingen Sikkerhed for, at der ved Slagtningen og Behandlingen af Kødet iagttages den fornødne Renlighed, at Indvoldene ikke sammenblandes, og at Slagteren ikke fører Kontrollen bag Lyset ved at fjerne sygelige Processer og lignende, og der kan rettes andre Anker imod denne Kontrol.

Den nuværende Kødkontrol frembyder saaledes forskellige Mangler, og det har da ogsaa gennem en Række af Aar været den almindelige Opfattelse, at det vilde være ønskeligt at faa indført en ensartet Kødkontrol Landet over.

Lovforslaget foreslaar nu følgende:

§ 1. Ved Sundhedsvedtægt kan det paabydes, at al Slagtning af Heste, Hornkvæg, Faar, Geder og Svin, der ikke foretages paa et af Landbrugsministeren i Medfør af Lov Nr. 245 af 27. Maj 1908 om Tilsyn med Udførsel af Kød m. m. godkendt Eksporthagteri, skal finde Sted paa et nærmere angivet Slagtehus. Et saadant Slagtehus, der i nærværende Lov benævnes som offentligt Slagtehus, skal være godkendt af Landbrugsministeren, bl. a. med Hensyn til

Beliggenhed, Indretning og Tilsyn, og Landbrugsministeren skal endvidere ansætte som Kontrol en eller flere Dyr læger og godkende disses Betalingsvilkaar efter Forhandling med Indenrigsministeren saavel som Takster for Benyttelse af det offentlige Slagtehus.

For saa vidt et Eksporthagteri ikke er godkendt som offentligt Slagtehus, er det kun berettiget til at lade andre slagte hos sig eller til at slagte for andres Regning, hvormed maa sidestilles, at et Andelsslagteri slagter for andre end Andelshaverne eller for disse slagter Dyr, der ikke er produceret af de paagældende Andelshavere, saafremt alt det ved Slagtningen fremkomne Kød og Slagteaffald, for saa vidt det ikke destrueres, udføres til Udlandet. Landbrugsministeren afgør, hvad der forstaas ved Slagteaffald.

Ved »Dyr« samt »Kød og Slagteaffald« forstaas i denne Lov de foran nævnte Dyr og Kød og Slagteaffald af disse.

§ 2. For de Kommuners Vedkommende, der ikke har henvist al Slagtning af Dyr til et nærmere angivet Slagtehus, jfr. § 1, kan det ved vedkommende Kommunes Sundhedsvedtægt paabydes, at Kød og Slagteaffald af Dyr, der slagtes eller forhandles til Menneskeføde i vedkommende Kommune, skal henholdsvis underkastes eller have været underkastet Kontrol. Kontrollen skal i alle Tilfælde foretages paa Slagtestedet af en af Landbrugsministeren antagen Dyr læge, hvis Betalingsvilkaar skal godkendes af Landbrugsministeren.

Undtagen fra den i § 1 og nærværende Paragraf paabudte Kontrol er den Slagtning, som private foretager til eget Forbrug. Afvigelser herfra kan dog paabydes i Henhold til en Kommunes Sundhedsvedtægt, for saa vidt det ikke allerede maatte være paabudt ved Sundhedsvedtægt. Til private henregnes i denne Forbindelse ikke Beværtere, Pensionatsværter o. lign., Slagtere, Kødhandlere samt Fabrikanter af Kødkonserver, Kødekstrakter, Pølser og andre tilberedte Kødvarer.

Landbrugsministeren foreskriver nærmere Regler for Slagtning af Dyr, der paa Grund af Sygdom eller Ulykkestilfælde maa nedslaas paa Stedet. Kød og Slagteaffald af saadanne Dyr maa kun forhandles i den Kommune, hvor Dyrene er slagtede eller kontrolerede, eller i Kommuner uden Kødkontrol og maa ikke anvendes til Fremstilling af Pølser

og andre tilberedte Kødvarer i de af Landbrugsministeren godkendte Virksomheder, jfr. § 5, 1. Stykke. — Landbrugsministeren bemyndiges til at træffe Afgørelse med Hensyn til, hvorvidt udenlandsk Kød og Slagteaffald, hvad enten det er fersk, derunder frosset, saltet, røget eller tilberedt, maa forhandles her i Landet, og i bekræftende Fald fastsætte de Regler, hvorunder Forhandling maa finde Sted. — Udgifterne ved de i denne Lov omhandlede Kontrolforanstaltninger skal afholdes af dem, for hvis Regning Slagtning finder Sted, gennem Afgifter, der skal godkendes af Landbrugsministeren.

§ 3. Dyrlægens Undersøgelse og Bedømmelse af Dyrene saavel som af det ved Slagtningen fremkomne Kød og Slagteaffald skal foretages efter Regler, foreskrevne af Landbrugsministeren. Kød og Slagteaffald, der er underkastet Kontrol, skal forsynes med Mærker som af Landbrugsministeren nærmere foreskrevet og maa, uanset om Varerne er ferske, saltede eller røgede, kun forhandles til Menneskeføde, saafremt det ved Kontrollen er henført til og mærket som 1. eller 2. Klasse. Kød og Slagteaffald af 2. Klasse maa i Kommuner, hvor der er paabudt Kødkontrol i Henhold til Sundhedsvedtægt, ikke forefindes i Udsalg, Opbevarings- eller Tilberedningsrum, Vogne eller lignende, hvor Kød og Slagteaffald af 1. Klasse forhandles, men skal forhandles særskilt som nærmere af Landbrugsministeren foreskrevet. — Kød og Slagteaffald, der ikke ved Kontrollen kan henføres til 1. og 2. Klasse, skal destrueres efter Regler, der fastsættes af Landbrugsministeren. Landbrugsministeren kan dog, hvis Varen i kogt Tilstand er anvendelig til Menneskeføde, tillade, at denne Vare afhændes direkte til Forbrugerne efter nærmere af ham foreskrevne Regler. — Det er Slagtere og Kødhandlere forbudt at fjerne de i Henhold til denne Lov paa Kødvarer anbragte Mærker, saavel før som efter at Varen er solgt, saavel som at forhandle Varer, paa hvilke saadanne Mærker er fjernede.

§ 4. Kød og Slagteaffald af Dyr, der er slagtet paa de af Landbrugsministeren godkendte offentlige Slagtehuse eller Eksportslagterier, og som ved Kontrollen er henført til og mærket som 1. eller 2. Klasse, maa uden Afgift forhandles overalt i Landet, jfr. dog § 7. Den Kommune, i hvilken Varen indføres til Forhandling, kan, hvis denne er henført

til og mærket som 2. Klasse, lade Varen underkaste en Efterkontrol, for hvilken der dog ikke kan kræves Betaling.

Kød og Slagteaffald af Dyr, der er slagtede i Kommuner med den i § 2, 1. Stykke, angivne Kontrol, og som ved Kontrollen i Henhold til Sundhedsvedtægt er henført til og mærket som 1. Klasse, maa, for saa vidt Kontrollen har omfattet Syning af Dyrene før Slagtningen, forhandles overalt her i Landet udenfor de i § 1 omhandlede Kommuner og uden Afgift. For saa vidt Kødet og Slagteaffaldet af saadanne Dyr er henført til og mærket som 2. Klasse, maa det kun forhandles i den eller de Kommuner, for hvis Vedkommende Kontrol har fundet Sted, samt i Kommuner, i hvilke der ikke i Henhold til §§ 1 eller 2 er fastsat Kontrol. Dette gælder ogsaa for Kød og Slagteaffald, der er henført til og mærket som 1. eller 2. Klasse, naar Dyrene er slagtede i Kommuner, hvor Kontrollen ikke har omfattet Syning af Dyrene før Slagtningen.

Kød og Slagteaffald af Dyr, der er slagtede udenfor Kommuner med Kødkontrol, jfr. §§ 1 og 2, maa kun forhandles i den paagældende Kommune eller andre Kommuner uden Kødkontrol.

§ 5. Pølser og andre tilberedte Kødvarer, fraregnet de i § 6 nævnte, som er fremstillede i Virksomheder, der er godkendte af Landbrugsministeren og underkastede en af ham anordnet Kontrol, og som er mærkede paa en af ham foreskreven Maade, kan uden Afgift forhandles til Menneskeføde overalt her i Landet, jfr. dog § 7. I saadanne Virksomheder maa kun anvendes 1. Klasses Kød og Slagteaffald af Dyr, der er slagtet paa offentlige Slagtehuse eller Eksportslagterier.

Pølser og andre tilberedte Kødvarer, fraregnet de i § 6 nævnte, maa i øvrigt kun forhandles til Menneskeføde, saafremt der ved Tilvirkningen udelukkende er anvendt Kød eller Slagteaffald, der er henført til og mærket som 1. Klasse, jfr. endvidere § 7. I Virksomheder, hvor saadan Tilvirkning finder Sted, maa kun findes Kød eller Slagteaffald af 1. Klasse. De i dette Stykke omhandlede Kødvarer maa kun forhandles i den Kommune, hvor Fremstillingen har fundet Sted, og i dermed sammenbyggede Kommuner, for saa vidt disse giver Tilladelse dertil, samt i Kommuner, i hvilke der ikke i Henhold til §§ 1 eller 2 er fastsat Kontrol.

§ 6. Kødkonserver og Kødekstrakter, som fremstilles i Virksomheder, der er godkendte af Landbrugsministeren og underkastet en af ham anordnet Kontrol, og som mærkes paa en af ham foreskreven Maade, kan uden Afgift forhandles til Menneskeføde overalt her i Landet. I saadanne Virksomheder er det tilladt at anvende Kød og Slagteaffald, der er henført til og mærket som 1. eller 2. Klasse.

Det forbydes at fremstille Kødkonserver og Kødekstrakter til Forhandling til Menneskeføde udenfor de ovennævnte Virksomheder.

§ 7. Paa offentlige Slagtehuse og Eksportslagterier skal Kød og Slagteaffald af Søer, Orner og gildede Orner, der har været benyttede til Avl, samt Svin fra Lossepladser og Svin af slagtet Vægt over 100 kg underkastes Trikinontrol og forsynes med et af Landbrugsministeren foreskrevet Mærke. — I Kommuner, hvor der ifølge Sundhedsvedtægt er indført en af Landbrugsministeren godkendt Trikinundersøgelse, kan de under denne hørende Varer kun indføres til Forhandling og forhandles til Menneskeføde uden at underkastes saadan Undersøgelse i Kommunen, saafremt de er forsynede med et af Landbrugsministeren foreskrevet Mærke, der viser, at Varen har været underkastet en af Landbrugsministeren godkendt Trikinundersøgelse andetsteds. Dog kan Slagteaffald fra offentlige Slagtehuse og Eksportslagterier indføres og forhandles overalt her i Landet uden Trikinundersøgelse. — Der kan ikke kræves Afgift for Trikinundersøgelse undtagen for Trikinundersøgelse af Kød og Slagteaffald af Søer, Orner og gildede Orner, der har været benyttede til Avl, samt Svin fra Lossepladser og Svin af slagtet Vægt over 100 kg. — I de ovennævnte Kommuner kan Pølser kun indføres til Forhandling og forhandles til Menneskeføde, saafremt det overfor den paagældende Kommune godtgøres, at alt fra fornævnte Svin hidrørende Kød og Slagteaffald, der fandtes i Virksomheden da Pølserne fremstilledes, har været behørigt trikinundersøgt.

Naar der er paavist Trikiner hos et slagtet Svin, skal Lederen af den paagældende Trikinontrol uopholdelig gøre Anmeldelse til den stedlige Politimester, som da efter at have konstateret, fra hvilket Sted det paagældende Svin stammer, snarest skal give Underretning herom til den Politimester,

i hvis Politikreds Stedet er beliggende. Hvis det er muligt, skal Kontrollens Leder straks rette Anmodning til Ejeren af den angrebne Besætning om foreløbig ikke at fjerne Svin fra Besætningen. — Naar Politimesteren i den paagældende Politikreds har modtaget en saadan Underretning, skal han uopholdelig underrette Landbrugsministeren herom samt forbyde Ejeren at afhænde Svin fra Besætningen undtagen til Slagtning og kun under Forhold, hvor Foretagelsen af en godkendt Trikinundersøgelse er sikret. Forbudet gælder for de Svins Vedkommende, der forefindes ved dets Udstedelse, indtil de slagtes, og for den senere tilkommende Del af Besætningen, indtil der i et Aar ikke er fundet trikinøse Svin i Besætningen. Politimesteren skal ligeledes forbyde Ejeren indenfor samme Tidsrum at afhænde Kød eller Slagteaffald af hjemmeslagtede Svin eller at anvende det i sin Husholdning, forinden det ved Dyrlægeundersøgelse er godtgjort, at Varen er trikinfri. — Kød og Slagteaffald af Svin, der ved Undersøgelsen findes trikinøse, skal steriliseres eller destrueres paa betryggende Maade. — Saafremt der i en Egn maatte optræde flere Tilfælde af Trikiner, og det maa befrygtes, at disse vil brede sig, er Landbrugsministeren bemyndiget til for de Svins Vedkommende, der stammer fra den paagældende Egn, at paabyde Trikinontrol i videre Omfang end foran angivet.

§ 8. Enhver, der driver Slagtning eller Kødudsalg som Erhverv, samt enhver, der erhvervsmæssig tilvirker Fars, Pølser og andre tilberedte Kødvarer, skal gøre skriftlig Anmeldelse derom til den paagældende Politimester. — I Virksomheder, hvor der drives Kødudsalg som Erhverv, maa der ikke forefindes Kød eller Slagteaffald, som det er forbudt at forhandle i den paagældende Kommune, og i Virksomheder, hvor der erhvervsmæssigt tilvirkes Fars, Pølser og andre tilberedte Kødvarer, samt hos Beværtere, Pensionatsværter o. lign. maa der i Kommuner med Kødkontrol kun forefindes Kød og Slagteaffald af 1. Klasse, som er godkendt til Forhandling i den paagældende Kommune, jfr. dog § 6. — Den af Landbrugsministeren antagne Kontrol saavel som Politiet samt vedkommende Kredslæge har til enhver Tid uhindret Adgang til at besigtige de i 1. Stykke nævnte Virksomheder. — Ingen, der driver de i 1. Stykke

nævnte Erhverv, maa uden Landbrugsministerens Samtykke drive Virksomhed med selvdøde Dyr.

§ 9. I Henhold til en Kommunes Sundhedsvedtægt kan det forbydes i Købstæder og Kommuner med bymæssig Bebyggelse at forhandle Kød, Slagteaffald, Fars, Pølser og andre tilberedte Kødvarer, Konserves dog undtaget, fra Boder eller Vogne paa Torve eller andre Pladser og Gader. — Kød og andre Næringsprodukter af de i denne Lov omhandlede Dyr maa ikke forhandles efter at være kommet i en ved Syn eller Lugt kendelig fordærvet Tilstand. — Landbrugsministeren bemyndiges til at udstede et Regulativ vedrørende Renlighed i offentlige Slagtehus, Eksportslagterier og andre Lokaler, hvor erhvervmæssig Slagtning foregaar, Pøsemagerier, Kødkonservesfabrikker, Opbevaringsrum og Udsalgslokaler, i hvilke der opbevares, henholdsvis forhandles Kød og Kødvarer o. lign., samt vedrørende Personalets Sundhedstilstand og Transport af Kød og Slagteaffald.

§ 10 indeholder Straffebestemmelser og § 11 Bestemmelse om Lovens Ikrafttræden. Den gælder ikke for Færøerne.

Ved 1. Behandling i Folketinget fik Lovforslaget Tilslutning fra Socialdemokraternes Ordfører (Simonsen), medens Hedelund som Ordfører for Venstre udtalte, at det er en alt andet end velvillig Stilling, Venstre indtager til det. Samme Standpunkt indtog det konservative Folkepartis Ordfører (Ulrich), om end hans Holdning var mere velvillig.

I Udvalgets Beretning udtaltes: „Udvalget har holdt en Del Møder, men er ikke naaet saa langt i Forhandlingerne, at der har været Lejlighed til at tage Standpunkt til Lovforslagets Enkeltheder. Man er ikke naaet til at faa indkaldt Ændringsforslag. I Udvalgets første Forhandlingsmøde blev der fra Medlemmers Side fremsat en lang Række Spørgsmaal, som det vedtoges at sende Landbrugsministeriet til Besvarelse. Svarene er indkommet, og Udvalget har vedtaget at lade dem optrykke og omdele til Udvalgsmedlemmerne. Endvidere har Udvalget aflagt Besøg paa Københavns offentlige Slagtehus og i „Flæskehallen“ for at gøre sig bekendt med Kontrollen dér, og Hr. Veterinærinspektør Mørkeberg har efter Indbydelse været til Stede i et Udvalgsmøde, hvor han holdt et Foredrag om Kødkontrol og besvarede forskellige Spørgsmaal.“

26. Forslag til Lov om Banker. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2393—C. Sp. 545].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 65). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 134). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen [Sekr.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], P. Andersen, Bresemann, J. Chr. Jensen, Gustav Pedersen, Aksel Jensen, Pinstrup, Elgaard, C. O. Pedersen, Sven, Lange, Pitzner, Zahle [Form.] og Henningsen [i hans Sted indtraadte $\frac{27}{10}$: Gamborg]). Betænkning (B. Sp. 2075) afgiven $\frac{19}{3}$. (Ordfører: Zahle). 2. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6119). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (F. Sp. 6158). *Oversendt til Landstinget.*

Det af Ministeren i Aar fremsatte Lovforslag var i det væsentlige overensstemmende med det i forrige Samling fremsatte, se Aarbog 1924—25, Side 413, dog med nogle Ændringer, som var foranledigede ved Udtalelser i den af Folketingsudvalget i forrige Samling afgivne Beretning, se Aarbog 1924—25, Side 423. Af disse skal nævnes:

De Bestemmelser i det tidligere Lovforslag, der angik de saakaldte Andelskasser, var udeladt, idet det var Hensigten at søge tilvejebragt en særlig Lovgivning om Tilsyn med disse. — Endvidere var — ligeledes i Tilknytning til det i Beretningen indeholdte Ønske om at bevare Retten for Vekselererne til i alt væsentligt at drive deres Forretninger som hidtil — den til Beskyttelse for Publikum foreslaaede Begrænsning i Adgangen til at modtage Indlaan ændret saaledes, at det alene er Henvendelse til Offentligheden for at opnaa Indlaan, der forbeholdes de af Staten kontrolerede Pengeinstitutter — saa at i øvrigt privat Bankvirksomhed bliver tilladt.

Forbudet i § 9 imod, at en Bankdirektør eller Filialbestyrer deltager i anden Erhvervsvirksomhed, var lempet noget, idet det bestemtes, at for saa vidt samtlige Bankens Bestyrelsesmedlemmer under Hensyn til Bankens Tarv samtykker heri, kan dog Direktører i Banker med en Aktiekapital af 500 000 Kr. og derunder og Filialbestyrere i Filialer med en Balance under 5 Mill. Kr. selv drive eller deltage i anden Erhvervsvirksomhed end Banken, ligesom Direktører og Filialbestyrere i Banker og Filialer over nævnte Størrelse under samme Betingelser kan være Medlem af erhvervsdrivende

Selskabers Bestyrelse eller Repræsentantskab. — Endelig var der paa andre Punkter foretaget nogle mindre betydende Ændringer.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere (henholdsvis Hans Nielsen og Zahle), medens saavel Venstres som de Konservatives Ordførere (henholdsvis Aksel Jensen og Sven) vel udtalte deres Tilfredshed med de foretagne Ændringer, men tillige Ønsket om andre Ændringer. I Udvalgsbetænkningen udtaltes, at Forslaget blev forelagt „i en Skikkelse, som viste megen Forhandlingsvillighed fra Regeringens Side, og i denne Aand er Arbejdet blevet fortsat fra alle Parter Side i Udvalget, og det er resulteret i en Række Ændringsforslag, som stilles af Udvalget i Enighed og er tiltraadt af Erhvervsministeren“.

Det nævntes derefter først: „Udvalget har ikke villet give Regler for Andelsvirksomheder ved nærværende Forslag, og derfor er alle Bestemmelser vedrørende saadanne foreslaaet slettet, saa at Forslagets Bestemmelser kun omhandler Aktiebanks. En mulig Lovgivning angaaende Andelsvirksomheder vil formentlig rettest blive en selvstændig Opgave paa Grund af Emnets store Betydning for vort Samfunds hele Økonomi. De i § 2, 1. Stykke, indeholdte Bestemmelser vedrører ikke det Forhold, at en Andelsvirksomhed søger at skaffe sig Driftskapital hos dens Andelshavere. Dette kan ske uden „Henvendelse til Offentligheden“.“

Af de Ændringsforslag, som stilledes af Udvalget, skal følgende nævnes:

Lovforslagets Bestemmelse om, i hvilke Tilfælde Ministeren kan nægte sin Tilladelse til Oprettelse af en Bank, omformedes til at lyde saaledes: »Tilladelsen skal gives, saafremt den paatænkte Banks Vedtægter er i Overensstemmelse med gældende Love og Forskrifter (se § 5).«

Bestemmelsen i § 6 om Indbetaling paa Aktier affattedes saaledes: »Paa hver Aktie skal der ved Tegningen indbetales mindst 50 pCt.; 1 Aar efter Tegningen skal der paa hver Aktie være indbetalt mindst 75 pCt., og 1½ Aar efter Tegningen skal Aktierne være fuldt indbetalt.«

Et Ændringsforslag til samme Paragraf gik ud paa at stryge Nødvendigheden af Ministerens Tilladelse til Udvidelse af Aktiekapitalen.

Ved Ændring af § 7 gaves der 6 Maaneder i Stedet for som foreslaaet 3 Maaneder til efter en Maanedsopgørelse

at bringe Forholdet mellem Egenkapital og Gælds- og Garantiforpligtelser i Orden.

I § 8 nedsattes Mindstetallet af Bestyrelsesmedlemmer fra 5 til 3, hvilket motiveredes ved: »Formentlig maa 3 Bestyrelsesmedlemmer som Minimum være tilstrækkeligt til at modvirke, at en Enkeltmand kan øve en aldeles dominerende Indflydelse, især naar der tillige er en Suppleant, som træder til i ethvert Tilfælde, hvor et Bestyrelsesmedlem har Forfald«, hvilket ogsaa foreskrives i Ændringen.

Det tilføjedes, at »for saa vidt Repræsentantskabet underskriver Aarsregnskabet, skal det af Paategningen fremgaa, i hvilket Omfang det har prøvet Regnskabets Rigtighed«.

§ 11, 1. og 2. Stykke, som omhandler Bankers Kassebeholdning, affattedes saaledes:

»I Banker, som ikke er oprettet i Henhold til særlig Lov, skal der findes en efter Bankens Forhold forsvarlig Kassebeholdning (herunder fuldt ud sikre og likvide Netto-Anfordringstilgodehavender hos inden- og udenlandske Banker og Tilgodehavender paa Postgirokonto). I Banker, hvis Aktiekapital overstiger henholdsvis 20 Mill. Kr. og 5 Mill. Kr., skal Kassebeholdningen mindst svare til 3 og 2 pCt. af Bankens Gældsforpligtelser og i Banker med mindre Aktiekapital til 1 pCt. af Bankens Gældsforpligtelser. Kassebeholdningen skal i Forbindelse med Værdien af Beholdningen af sikre, let sælgelige, ubelaante Værdipapirer og Kreditmidler (herunder Veksler) udgøre mindst 15 pCt. af de Gældsforpligtelser, som det — uanset mulige Udbetalingsforbehold — paahviler Banken at betale paa Anfordring eller med kortere Varsel end en Maaned. De nævnte likvide Beholdninger skal derhos udgøre mindst 10 pCt. af Bankens samlede Gælds- og Garantiforpligtelser af enhver Art.«

Dette Ændringsforslag ledsages i Betænkningen med „følgende for Forstaaelsen vejledende Bemærkning: Ifølge Lovforslagets § 11, 2. Stykke, kan — foruden Netto-Anfordringstilgodehavende hos Nationalbanken — saadant Tilgodehavende hos andre Banker medregnes til Kassebeholdningen, naar Erhvervsministeren tillader dette.

Udvalget har fundet det forsvarligt at lempe denne Bestemmelse saaledes, at saadanne Tilgodehavender, naar de er fuldt ud sikre og likvide, altid kan medregnes til Kasse-

beholdningen, idet man lægger den afgørende Vægt paa, om de paagældende Tilgodehavender udover at indestaa hos en solid og likvid Bank kan kræves udbetalt uden Opsigelsesvarsel og uden forud beregnelig Risiko for, i det Øjeblik der er Brug for dem, at blive mødt med tilsvarende Modkrav. I Overensstemmelse med dette Synspunkt vil det være, at en Banks Anfordringstilgodehavende hos en anden Bank kan henregnes til Kassebeholdningen med det Beløb, hvorved det overstiger denne Banks mulige Anfordringstilgodehavende hos den første Bank, medens der derimod i denne Henseende bortses fra de to Bankers øvrige Mellemværende, naar dette ikke giver sig Udtryk i en paa Anfordring forfaldende Skyld og saaledes ikke umiddelbart kan bringes i Modregning mod Anfordringstilgodehavendet. Det er en Selvfølge, at Veksler, der ikke er sikre og ubelaante, ikke kan medregnes til de likvide Beholdninger.“

§ 12, 1. Stykke, der omhandler Kreditgivningen, omformes saaledes:

»En Bank maa ikke yde en Kunde Kredit eller paatage sig Garantiforpligtelser for den paagældende til et saa stort Beløb, at Bankens samlede Tilgodehavende hos og Forpligtelser for den paagældende, bortset fra de nedenfor gjorte Undtagelser, overstiger 35 pCt. af Bankens Aktiekapital med Tillæg af Reservefond og dermed ligestillede Fonds. Ved Beregning af det nævnte Størstebeløb for en Banks samlede Engagement med en enkelt Kunde kan der bortses fra Rembourser (dog ikke udover den ved Aabningen af disse fastsatte Betalingsdag), fra Krav, som er sikret ved tilsvarende Indskud i Banken eller ved første Prioritets Panteret i fast Ejendom indenfor Halvdelen af Ejendomsskyldværdien eller ved Panteret i i øvrigt ubelaante danske Statsobligationer eller Kreditforeningsobligationer til en Kursværdi af en Trediedel over vedkommende Krav, samt fra Laan, der med første Prioritets Panteret og indenfor $\frac{2}{3}$ af det antagelige Provenu af foreliggende bindende Laanetilsagn fra Kredit- og Hypotekforeninger ydes til Finansiering af Byggeforetagender, for saa vidt Udbetalingen af Laanet først sker, efterhaanden som Bygningen er saa vidt fremskredet, at den til enhver Tid frembyder Sikkerhed for de udbetalte Beløb. Efter enstemmig Beslutning i hvert enkelt Tilfælde af den samlede Bestyrelse og Direktion kan den i denne Paragrafs 1. Punktum nævnte Grænse for Enkeltengagements Stør-

relse dog forhøjes til 50 pCt. Om saadan Beslutning vil der være at gøre Indberetning til Bankinspektøren. Indberetning til Bankinspektøren vil ligeledes være at gøre, for saa vidt en Banks Tilgodehavende hos og Forpligtelser for et Selskab med tilhørende Datterselskaber (ved saadanne forstaas i denne Lov Selskaber, hvis halve Aktie- eller Andelskapital ejes af Moderselskabet) i Overensstemmelse med foranstaaende overstiger 35 pCt. af Bankens Aktiekapital. Bankinspektøren er dog bemyndiget til, hvor særlige Forhold taler derfor, at tillade Afvigelser fra de i dette Stykke indeholdte Bestemmelser.«

Om dette Ændringsforslag udtales i Betænkningen, at det „omredigerer § 12, 1. Stykke, en Del, hvilket er blevet nødvendigt derved, at man noget har forøget de Poster, fra hvilket der kan bortses, naar man skal beregne det Størstebeløb i Forhold til Egenkapitalen, for hvilket en Bank maa yde en Kunde Kredit eller paatage sig Forpligtelser for ham. Hvad der i denne Henseende forstaas ved Rembourser, er klargjort, og tilføjet er Laan mod Pant i fast Ejendom og i visse Obligationer samt i nærmere bestemte Byggelaan — alt paa de i Ændringsforslaget nærmere angivne formentlig aldeles betryggende Vilkaar. — Desuden er Forholdsprocenten forøget lidt.

Med Hensyn til det i nærværende Ændringsforslag brugte Udtryk „bindende Laanetilsagn“ fra en Kredit- eller Hypotekforening er der formentlig Grund til følgende Bemærkning: Selv om man maatte mene, at Anbringelse af Penge i fast Ejendom ved Køb, Prioritering eller Finansiering af Byggeforetager er en Forretning, som ikke i større Omfang bør drives af Banker, kan man dog ikke bortse fra, at saadanne Forretninger i passende Omfang kan være fuldt ud legitime Bankforretninger, og at Samfundet i et vist Omfang kan have Brug for Bankernes Støtte paa disse Omraader, og man har derfor ment — med de fornødne Kauteler — at burde holde en Del af disse Pengeanbringelser udenfor Regelen om Begrænsning af de enkelte Engagements Størrelse. Blandt de Betingelser, som er stillet for at undtage fra Medregning i Størstebeløbet for Kreditgivning i Forhold til Egenkapitalen saadanne Midler, som er anvendt til Finansiering af Byggeforetager, skal særlig nævnes, at Laanebeløbet ikke maa overstige $\frac{2}{3}$ af de fra Kredit- og Hypotekforeninger opnaaede bindende Laanetilsagn, hvorved forstaas de af disse Foreninger afgivne endelige Tilsagn om Laan, naar Byggeforetageret paa sædvanlig Maade er fuldført.“

I § 12, 2. Stykke, foretoges følgende Ændringer: Det Tal, 20 pCt. af Kapitalen i et andet erhvervsdrivende Selskab, som en Bank uden Bankinspektørens Samtykke maa eje eller belaae, ændredes til 30 pCt., og den maa hertil anvende 15 pCt. af Bankens Kapital, medens Lovforslaget havde fastsat 10 pCt. Som Følge af Ændringen af 1. Stykke ændres ogsaa i 2. Stykke 40 pCt. af Bankens Egenkapital som yderste Grænse for et enkelt Engagement til 50 pCt. — Til Lovforslagets Forbud imod, at en Bank uden Bankinspektørens Samtykke ejer fast Ejendom til højere Værdi end 20 pCt. af Aktiekapitalen, føjedes: »herfra undtaget Ejendomme, som en Bank har erhvervet for i disse at drive Bankforretning«.

§ 12, 5. Stykke, 1. Punktum, Bankers Ret til at eje eller belaae egne Aktier, ændredes saaledes: »En Bank maa ikke erhverve eller belaae egne Aktier til et større samlet Paalydende end 10 pCt. af den indbetalte Aktiekapital«, hvorved Lovforslaget Forbud imod, at Banken ejer egne Aktier, bortfaldt, hvorom siges i Betænkningen: »En Bank bør naturligvis i videst mulig Grad undgaa at eje eller belaae egne Aktier, men det skønnes ikke muligt at forbyde det absolut eller hensigtsmæssigt at sætte Maksimumsgrænsen under 10 pCt.«

Derhos blev sidste Punktum i § 12, 5. Stykke, som paalagde en Bank, der nødsages til at overtage egne Aktier, snarest muligt at realisere dem, strøget, og i Paragraffens sidste Stykke blev Lovforslagets Frist til at ordne gamle Engagementer efter Lovens Regler forlænget fra 5 Aar til 10 Aar.

I § 13 foretoges i Reglerne for Regnskabsaflæggelsen nogle Lempelser, hvoraf skal nævnes, at det fastsattes, at faste Ejendomme ikke maa opføres til højere Værdi end Anskaffelsesprisen, idet samtidig Ejendomsskyldværdien skal angives. — Lovforslagets Paabud om, at Aarsregnskabet, inden det forelægges Generalforsamlingen, skal indsendes til Bankinspektøren, blev strøget.

I § 14, som omhandler Revisorer, affattedes Bestemmelsen om deres Valg saaledes: »Revisorerne vælges af Generalforsamlingen, saaledes at der til en af Posterne vælges en statsautoriseret Revisor. Uanset sidstnævnte Bestemmelse kan dog med Bankinspektørens Samtykke indenfor et Tidsrum

af 5 Aar fra Lovens Ikrafttræden de nuværende Revisorer i en Bank genvælges.«

I § 16, Valg af Likvidatorer, indsattes: »Indskydernes og Aktionærernes Repræsentanter udnævnes blandt de af Indskyderne og Aktionærerne i Overensstemmelse med nærmere af Ministeren fastsatte Regler udpegede Personer.«

Ved et Ændringsforslag til § 18, der omhandler Bankinspektøren, oprettedes et »Banknævn«, nemlig ved følgende Bestemmelse: »Hans (Bankinspektørens) Afgørelser kan af vedkommende Bank indankes for Ministeren for Industri, Handel og Søfart, der afgør Sagen efter — saafremt den ankende Bank ønsker det — at have indhentet Erklæring fra et sagkyndigt Nævn paa 7 Medlemmer. Klager over en af Bankinspektøren i Henhold til Bestemmelserne i § 12, 1. Stykke, eller i § 13, 5. Stykke, truffen Afgørelse vil dog, saafremt vedkommende Bank ønsker det, altid være at forelægge Nævnet til Afgørelse. Nævnets Afgørelse af Klagen er endelig. Banknævnets Formand og øvrige Medlemmer udnævnes af Ministeren for Industri, Handel og Søfart, for de 3 Medlemmers Vedkommende efter Indstilling af henholdsvis Nationalbanken, de øvrige københavnske Banker og Provinsbankerne. For hvert af disse 3 Medlemmer vælges en Suppleant. Ministeren drager ved Udnævnelsen af de af ham uden Indstilling udnævnte Medlemmer Omsorg for, at Landets ledende Erhvervsorganisationer repræsenteres ved 2 Medlemmer med Suppleanter. Nævnet nedsættes ved Lovens Ikrafttræden, og dets Medlemmers Mandat gælder for 3 Aar fra Udnævnelsen. De nærmere Regler for Nævnets Virksomhed fastsættes af Ministeren. Omkostningerne ved Nævnets Virksomhed afholdes af de til Dækning af Udgifterne til Banktilsynet udredede Beløb. I Sager, der angaar et af Nævnets Medlemmer eller det Institut, hvortil han er knyttet, skal Suppleanten indtræde i hans Sted.«

I Betænkningen udtales i Anledning af dette Ændringsforslag: „Den i Slutningen af Forslaget indeholdte Bestemmelse, hvorefter Medlemmer af det ved Ændringsforslaget oprettede Nævn ikke maa deltage i Behandlingen af Sager, der angaar dem selv eller det Institut, hvortil de er knyttet, giver Udtryk for den almindeligt anerkendte Regel, at en Person ikke ved Tvivlsspørgsmaals upartiske Prøvelse bør deltage i Afgørelse af Sager, i hvilke han selv eller f. Eks.

hans Selskab er interesseret pekuniært eller paa anden Maade, der kunde befrygtes bevidst eller ubevidst at paavirke vedkommendes Syn paa Sagen. En nærmere Udformning heraf vil kunne ske i de Regler, der skal udfærdiges for Nævnets Virksomhed. — I de foreslaaede Bestemmelser om Nævnet er det ikke fundet fornødent udtrykkeligt at udtale, at der paahviler Nævnets Medlemmer Tavshedspligt overfor alle uvedkommende, men det forudsættes, at Erhvervsministeren ved Udfærdigelsen af Reglerne om Nævnets Virksomhed saavel som ved Udnævnelsen af Medlemmerne vil drage Omsorg for, at saadan Pligt paalægges Nævnet.“ Et andet Sted i Betænkningen udtales, at dette Nævn er tænkt som en Kontrol med Bankinspektørens Udøvelse af sin Myndighed, saa at det derigennem sikres, at den altid vil blive benyttet med rimelig Hensyntagen til samtlige foreliggende Forhold, derunder ogsaa Hensyn til, at der bliver fornøden Tid til at appellere til Nævnet.

Ved et andet Ændringsforslag til § 18 udgik Lovforslagets Bestemmelse om, at Bankinspektøren »som Regel mindst hvert andet Aar« skal foretage Undersøgelse af en Bank — efter Betænkningen, fordi denne Bestemmelse neppe vilde kunne overholdes.

Lovforslagets § 21 om Oprettelse af en Bankfond, »Krisefond«, udgik, hvorom i Betænkningen henvises til de nedenfor gengivne Bemærkninger af et Mindretal (Aksel Jensen).

Det Tidsrum af 3 Aar, i hvilke Ministeren efter § 23 kan gøre Undtagelse fra Lovforslagets Bestemmelser om Aktiekapitalen og den likvide Kapital (§§ 6¹ og 7), forlængedes endelig til 5 Aar.

Et *Mindretal*, bestaaende af Venstres og de konservative Medlemmer, udtalte i Betænkningen, at det „fremsatte ved Udvalgsforhandlingernes Begyndelse Ønsket om, at man afventede Resultaterne af Undersøgelserne vedrørende de mange Banksammenbrud, navnlig Resultatet af det til Undersøgelse af Andelsbankens Forhold nedsatte Udvalgs Arbejde, før man gik til Vedtagelsen af en ny Banklov. Da dette Ønske imidlertid ikke vandt fornøden Tilslutning, er Mindretallet gaaet ind i Arbejdet for paa Grundlag af allerede indhøstede Erfaringer at skabe det bedst mulige Resultat. Bestræbelserne er gaaet ud paa, at der skabes størst mulig Sikkerhed for Indlaansmidlerne, uden at man lægger Erhvervslevet og den sunde Bankvirksomhed Hindringer i Vejen, og da der i saa Henseende i Udvalget er udvist stor Imødekommenhed overfor de af Mindretallet fremsatte Ønsker, kan

Mindretallet tiltræde de stillede Ændringsforslag. Mindretallet har søgt at fjerne alle de Bestemmelser i Forslaget, der kunde udsætte Bankerne for et vilkaarligt Skøn fra Ministeriets Side, og ligeledes Forsøget paa at indføre Koncession.

Med Hensyn til Bankinspektørens Stilling ønsker Mindretallet denne indskrænket til en raadgivende, konsulatorisk Virksomhed, som det har været den oprindelige Tanke. At tillægge Banktilsynet større Opgaver, end det kan magte; er farligt og kan let forflygtige Ansvaret, som til enhver Tid maa ligge hos de ansvarlige Bankledere. Af disse Grunde har Mindretallet ikke ønsket at udvide Bankinspektionens Magt, men tværtimod ønsket, at den begrænses til det oprindeligt tiltænkte, som en raadgivende og kontrollerende Myndighed, idet en vidtgaaende Myndighed fører ud over Opgaver, Banktilsynet er i Stand til at løse.

Naar Mindretallet er gaaet med til det i Ændringsforslag Nr. 35 omhandlede Nævn, er det for at give Bankerne Adgang til at appellere en af Banktilsynet truffen Afgørelse, som vedkommende Bank maatte være utilfreds med.“

Endelig udtalte et andet *Mindretal* (Aksel Jensen), at han havde i Udvalget stillet et foreløbigt Ændringsforslag til Oprettelse af en Krisefond, hvilket Forslags Ordlyd gengives i Betænkningen. Da Mindretallet imidlertid ikke fik saa stærk Tilslutning til Forslaget, at der var Udsigt til at faa det gennemført, fastholdt Mindretallet det ikke, men Mindretallet er overbevist om, at Tanken før eller senere vil vinde Sejr. „Mindretallet finder det fuldt berettiget, at der paalægges Bankerne en aarlig Ydelse som en Slags Forsikringspræmie for at skabe større Sikkerhed for Indskyderne, og Mindretallet mener, at der — naar man atter kommer ind under mere normale Forhold — gennem en saadan Krisefond vil kunne ydes en tiltrængt Haandsrækning til Sparere, der har mistet deres Penge. Af disse Grunde maa Mindretallet beklage, at Tanken ikke i Øjeblikket lader sig realisere.“

Samtlige Udvalgets Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning, og Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling enstemmigt. I Landstinget kom det ikke til Behandling.

27. Forslag til Lov om uretmæssige Prisaftaler m. v. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3333].

FremSAT i Folketinget 1⁹/₁₁ (F. Sp. 2239). 1. Beh. 3-4/₁₂ og 8-9/₁₂ (F. Sp. 2766 og 2976). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen [Form.], P. Andersen, J. P. Nielsen,

N. P. Nielsen, Gustav Pedersen [Skr.], Sneum, Kragh, Slepsager, Pinstrup, J. C. A. Larsen, Lange, Hendriksen, Ibsen, Rode og Niels Frederiksen).

Lovforslaget forelagdes med Henblik paa et Ønske, som fremsattes i forrige Samling, da de 3 Lovforslag om Priskontrol, om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden og om midlertidigt offentligt Tilsyn med visse Virksomheder var til Behandling, om en samlet Drøftelse af de Principper, som de 3 Lovforslag hviler paa, se Aarvog 1924—25, Side 42. Lovforslaget gaar nu først ud paa i § 1 at *forbyde »Indgaaelse af kollektive Aftaler*, der direkte eller indirekte tilsigter en Konkurrencebegrænsning paa det danske Marked til Forhøjelse af Priserne for Livsfornødenheder og andre i det daglige Liv almindeligt anvendte Artikler — eller for Materialer til Fremstilling heraf.«

Dernæst fastsættes i § 2, at »*Udnyttelse af tilstedeværende Konjunkturer og Afsætningsforhold til ved Afsætning paa det danske Marked af de i § 1 nævnte Genstande at beregne sig en Pris, der staar i aabenbart Misforhold til de paagældende Genstandes Fremstillingsomkostninger eller Indkøbspris med Tillæg af en rimelig Fortjeneste, er forbudt.*«

Endelig foreslaas Bestemmelser om en nøjere Undersøgelse af hele Spørgsmaalet om Monopoler, Truste, Karteller og kollektive Aftaler til Ophævelse eller Begrænsning af den frie Konkurrence samt vedrørende Vareaager og anden urimelig Varefordyrelse, idet Lovforslagets § 3 bestemmer: »Der nedsættes til nærmere Undersøgelse af de i denne Lov omhandlede Spørgsmaal et Raad, bestaaende af 11 af Ministeren for Industri, Handel og Søfart udnævnte Medlemmer, nemlig: en Formand, en Næstformand og yderligere et Medlem, der alle skal opfylde Betingelserne for at kunne ansættes i et Dommerembede, 4 Medlemmer, af hvilke de tre skal have henholdsvis nationaløkonomisk, polyteknisk og fysiologisk Uddannelse, samt 4 Medlemmer valgt af Rigsdagen blandt dennes Medlemmer. Personer, som er Ejere eller Ledere (Direktører, Bestyrelses- eller Repræsentantskabsmedlemmer) af Erhvervsvirksomheder, der kan blive berørt af denne Lov eller de i Henhold til denne truffene Bestemmelser, samt Direktører, Bestyrelses- og Repræsentantskabsmedlemmer i private Banker kan ikke have Sæde i

Raadet. Raadet, der selv fastsætter sin Forretningsorden, kan til Deltagelse i sine Forhandlinger tilkalde Repræsentanter for Erhvervslivets og Forbrugernes Organisationer i det Omfang, dette maatte findes paakrævet. — Bestemmelse om Honorar til Raadets Formand, Næstformand og øvrige Medlemmer samt om andre Udgifter i Anledning af Raadets Virksomhed træffes ved de aarlige Finanslove.

Raadets Opgaver fastsættes i §§ 4 og 5, hvorefter det paahviler Raadet at følge Udviklingen paa de af Loven omfattede Omraader, at afgive Erklæring over Spørgsmaal, der forelægges det af Ministeren for Industri, Handel og Søfart, og at foranledige indkommende Klager, der skønnes at burde undersøges, nærmere belyst samt eventuelt Sag rejst for Overtrædelse af Lovens Bestemmelser. Det er desuden Raadets Opgave at undersøge og overveje Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af yderligere Lovgivningsforanstaltninger vedrørende Omsætnings- og Produktionssammenslutninger, Aftaler mellem næringsdrivende til Ophævelse eller Indskrænkning af den frie Konkurrence paa det danske Marked samt vedrørende Vareaager og anden urimelig Varefordyrelse.

Raadet kan efter § 6 udover de i § 3 nævnte Organisations-Repræsentanter tilkalde særlige sagkyndige, ligesom det er berettiget til at begære Regnskaber indsendt og til i det Omfang, Undersøgelser i Henhold til Loven nødvendiggør det, at fordre skriftlige eller mundtlige Oplysninger saavel af private Personer og Foretagender som af offentlige Myndigheder.

Raadets Medlemmer og de tilkaldte Organisations-Repræsentanter og særlige sagkyndige saavel som de til Medhjælp benyttede Personer er under Ansvar efter Straffelovens § 139 underkastet Tavshedspligt med Hensyn til alle Oplysninger, hvoraf de i deres Hvervs Medfør er kommet i Besiddelse.

Overtrædelse af Bestemmelserne i Lovens §§ 1 og 2 straffes med simpelt Fængsel eller Bøder indtil 100 000 Kr., hvorhos den ved Overtrædelsen indvundne Fortjeneste bliver at inddrage i Statskassen. Afgivelse af bevidst urigtige Oplysninger, mundtlige eller skriftlige, straffes efter Straffelovens § 155. Afgivelse af de i Henhold til Loven krævede Oplysninger kan fremtvinges ved af Ministeren for Industri, Handel og Søfart fastsatte Tvangsbøder, der tilfalder Statskassen.

Loven vil være at forelægge Rigsdagen til Revision inden Udgangen af Aaret 1930.

Som Bilag til Lovforslaget fulgte en kortfattet Redegørelse for de i forskellige Lande gældende kontrollerende Bestemmelser vedrørende Priser, Truster og Karteller, omfattende Norge, Sverige, England, Frankrig, Czekoslovakiet, Polen og Tyskland, samt en af Det statistiske Departement udarbejdet Statistik over de forskellige Erhvervsgrupperes Indtægter.

Ved 1. Behandling, som tillige drejede sig om Sagerne Nr. 59 (se Side 241) og Nr. 53 (se Side 438) anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Hans Nielsen), medens Venstres Ordfører (Kragh) udtalte, at til Gennemførelse af et Forslag af den Karakter som det her foreliggende vilde Venstre ikke kunne medvirke. De Konservatives Ordfører (Lange) gik ogsaa imod Lovforslaget og sluttede med at sige, at en saadan dyberegaaende Lovgivning ikke alene ikke er paakrævet, men vil være i høj Grad skadelig, fordi den uden at være til Gavn for Forbrugerne vil virke hemmende paa den Udvikling af Erhvervslivet, som i saa høj Grad er i Samfundets Interesse. — De Radikales Ordfører (Rode) sluttede sit Foredrag saaledes: »Jeg skal tilsidst kun resumere, at jeg henstiller til de ærede Partiers Medlemmer i Udvalget at optage til Drøftelse Muligheden af meget hurtigt at give Regering og Samfund Midler til i Aaret 1926 at hindre de Prisaftaler, som virker direkte paa Pristallet ved at hindre de vedkommende Varers Prisfald. Hvis vi, inden vi skilles før Jul, kunde give Regeringen og Samfundet de dertil fornødne Midler, vilde vi for det første have handlet rigtigt overfor Valutakrisen; og dernæst vilde vi med Ro og Grundighed kunne give os i Lag med de vigtige Problemer, som er nedlagt i disse Lovforslag, og her slutter jeg mig for mit Vedkommende altsaa ubetinget til den Maade, hvorpaa Regeringslovforslaget behandler de kollektive Aftaler i § 1, men maa derimod mene, at det klart bør fremgaa af § 2, at det er Vareaager, denne Paragraf tager Sigte paa«.

28. Forslag til Lov om Aktieselskaber. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3457].

Fremsat i *Folketinget* 20/11 (F. Sp. 2325). 1. Beh. 15/12 (F. Sp. 3297). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen [Form.], Lundberg [Skr.], A. C. Mortensen, Hans Nielsen, N. P. Nielsen, Valdemar Olsen, C. O. Pedersen, Rytter, Elgaard, Pinholt, Himmelstrup, Sven, Hendriksen, Zahle og Nis Nissen). Beretning (B. Sp. 2649) afgiven 31/3.

I Rigsdagssamlingen 1923—24 fremsatte den daværende Regering et Forslag til Revision af Aktieselskabsloven af 29. September 1917, se Rigsdagsaarbogen for nævnte Samling Side 393. Lovforslaget kom ikke længere end til Udvalgsbehandling i Landstinget og er senere underkastet en yderligere Revision, idet den nuværende Regering, som det udtales i Bemærkningerne til det nu forelagte Lovforslag, „har anset det for ønskeligt at tilvejebringe nærmere Overensstemmelse dels med de i 1900 og 1909 udarbejdede Kommissionsudkast“, dels med den senere fremkomne Lovgivning i Udlandet. Det af Ministeriet udarbejdede Forslag blev derefter gennemgaaet af et Udvalg bestaaende af Professor Sindballe, Overregistrator Krenchel og en af Ministeriets Embedsmænd. De Principper, som er nedlagt i Loven af 1917, er efter Ministerens Udtalelser ogsaa de bærende i det nu forelagte Lovforslag, men paa en Række Punkter afviger dette saavel fra den gældende Lov som fra det i 1923—24 fremsatte Forslag, og de væsentligste Forskelligheder i saa Henseende skal her nævnes.

Lovforslagets *indledende Bestemmelser* afviger ikke væsentligt fra den gældende Lov eller Lovforslaget fra 1923. Der er tilføjet en Bestemmelse, saalydende: »Andenmands Navn, Navnet paa Andenmands faste Ejendom, hans Firma, Varemærke eller lignende maa ikke uden Hjæmmel optages i et Aktieselskabs Navn, ligesom dette ikke maa indeholde Angivelse af Foretagender, der ikke staar i Forbindelse med Selskabets Formaal. Dersom Navnet angiver en bestemt Art af Forretning, maa det ikke bibeholdes uforandret, naar Forretningens Art væsentlig forandres.

Samtlige Navne paa de af denne Lov omfattede Aktieselskaber skal tydelig adskille sig fra hinanden.«

I Reglerne om *Aktieselskabers Stiftelse* stemmer Lovforslagets §§ 3 og 4 med §§ 2—4 i Lovforslaget fra 1923, saa at navnlig dettes Bestemmelse om en Mindste-Kapital paa 10 000 Kr. er bibeholdt. Lovforslagets § 5, der fastsætter, hvad Stiftelses-Overenskomsten skal angive, foretager en Deling af de i den tilsvarende § 5 i det tidligere Lovforslag optagne Fordringer, idet kun de 5 første Nr. Litra a.—e. gælder for alle Aktieselskabs-Stiftelser, medens Litra f.—o. kun kommer til Anvendelse, for saa vidt Stifterne ikke selv tegner hele Aktiekapitalen, og her er optaget nogle Krav, som hverken findes i Loven af 1917 eller i det tidligere

Lovforslag, idet det bestemmes, at der i Stiftelses-Overenskomsten skal findes:

- l. de for Indbetalingen gældende Bestemmelser;
- m. de Bestemmelser, der skal følges i Tilfælde af Overtegning;
- n. paa hvilken Maade og med hvilket Varsel Indkaldelse til den konstituerende Generalforsamling skal finde Sted;
- o. de Regler, der skal gælde om Aktionærernes Stemmeret.

Disse Bestemmelser skulde efter Lovforslaget af 1923 optages i Tegningsindbydelserne.

En ny Bestemmelse er saalydende: »Skal et Selskab overtage en bestaaende Forretning eller bestemte Formuegenstande, bliver Stifterne, hvis Værdiansættelsen har været uforsvarlig, pligtige at erstatte Selskabet det derved lidte Tab, en for alle og alle for en.«

Reglerne om, hvad *Selskabets Vedtægter* skal indeholde, stemmer med Lovforslaget af 1923.

Lovforslagets § 9 kræver ubetinget, at Tegning af den Del af Aktiekapitalen, Stifterne ikke selv tegner, skal ske paa *Tegningslister*, medens § 7 i Lovforslaget af 1923 fastsatte, at Tegningsindbydelse med hver enkelt Aktietegners Samtykke kunde bortfalde, hvis Aktiekapitalen var mindre end 100 000 Kr. og Aktietegnernes Antal, iberegnet Stifterne, ikke oversteg 10.

I § 10 bestemmes, at det i Stiftelses-Overenskomsten for Aktiekapitalen fastsatte *Mindste-Beløb* skal være tegnet inden den konstituerende Generalforsamling, medens Lovforslaget af 1923 satte »senest inden to Maaneder fra Tegningsindbydelsens Dato«.

Den i det tidligere Lovforslag optagne nye § 10 om *Overdragelse af Aktier*, inden Selskabet er konstitueret, lyder i nærværende Lovforslag § 11 saaledes: »Retshandler angaaende Overdragelse af Aktier, der forinden Selskabets Optagelse i Aktieselskabs-Registeret indgaas med Personer udenfor de oprindelige Aktietegners Kreds, er kun gyldige, forsaa vidt det maa antages, at Erhververen har kendt de Oplysninger, Stiftelses-Overenskomsten ifølge § 5 skal indeholde, naar Stifterne ikke selv tegner hele Aktiekapitalen.«

Ligesom i Lovforslaget af 1923 fastsættes i § 12, at der skal afholdes en *konstituerende Generalforsamling*, men Reg-

lerne herom, der i det tidligere Lovforslag fandtes i § 11, er ændret en Del, i § 12, der lyder saaledes: »Senest fire Maaneder efter Stiftelses-Overenskomstens Dato afholdes en konstituerende Generalforsamling, til hvilken Stifterne indkalder samtlige Aktietegnere.

Paa Generalforsamlingen forelægger Stifterne Stiftelses-Overenskomsten med Bilag, det af dem udarbejdede Udkast til Vedtægter, Tegningslisterne, Opgørelse over de med Stiftelsen forbundne Udgifter og Forslag til Valg af Bestyrelse og Revisorer.

Beslutning om Ændring i Udkastet til Vedtægter kræver for at være gyldig en saadan Stemme flerhed, som efter Udkastet vilde kræves til Gennemførelse af Ændringen efter Selskabets Stiftelse.

Naar Vedtægter er fastsat, vælges Bestyrelse og Revisorer efter de herom i Vedtægterne indeholdte Regler.

Beslutning om ikke at stifte Selskabet kræver for at være gyldig en saadan Stemme flerhed, som efter Udkastet til Vedtægter vilde kræves til Gennemførelse af Selskabets Opløsning efter dets Stiftelse.

En Femtedel af den paa Generalforsamlingen repræsenterede Aktiekapital kan bestemme, at et Spørgsmaal skal udsættes til endelig Afgørelse paa en Generalforsamling, der efter fornyet Indkaldelse til samtlige Aktietegnere bliver at afholde senest fjorten Dage derefter.«

I Reglerne om *Anmeldelse til Aktieselskabs-Registeret* er i Forhold til Lovforslaget af 1923 foretaget den Ændring, at det nu foreslaas i § 13: »Uden Samtykke af Ministeren for Industri, Handel og Søfart maa Anmeldelsen ikke optages i Registeret, forinden der paa Aktiekapitalen er sket Indbetalinger, der udgør mindst 50 pCt. af hver Akties Paalydende og tilsammen mindst 10 000 Kr. For Forsikrings-Aktieselskaber gælder i disse Henseender de for dem fastsatte særlige Regler«, medens det tidligere Lovforslag kun forlangte en Mindste-Indbetaling af 25 pCt. og samtidig krævede, at Restbeløbet skulde indbetales med mindst en Trediedel aarlig i Løbet af de tre første Aar efter Aktietegningen, hvilket efter nærværende Lovforslags § 27 ændres til: »Aktier skal være fuldt indbetalt inden 2 Aar efter, at Anmeldelse om Aktietegningen er optaget i Aktieselskabs-

Registeret, medmindre Ministeren for Industri, Handel og Søfart samtykker i en Forlængelse af Fristen. Denne Bestemmelse kommer dog ikke til Anvendelse paa Forsikringsaktieselskaber.«

Reglerne om, hvad Anmeldelsen til Aktieselskabs-Registeret skal indeholde, stemmer med Lovforslaget af 1923 og den gældende Lov, bortset fra, at nærværende Lovforslag forlanger oplyst, hvor stor en Del af Aktiekapitalen der maatte være paa udenlandske Hænder.

Reglerne om *Forhøjelse af Aktiekapitalen* er væsentlig ændret i Forhold til Lovforslaget af 1923 og den gældende Lov, dels redaktionelt dels ogsaa reelt. Det fastsættes som ubetinget Regel, at »Beslutning om Forhøjelse af Aktiekapitalen kan kun fattes af Generalforsamlingen«, og den saavel i Loven af 1917 som i Lovforslaget af 1923 indeholdte Regel om, at Generalforsamlingen efter at have fastsat det Beløb, hvormed Aktiekapitalen skal forhøjes, kan meddele Bestyrelsen Bemyndigelse til at foretage Forhøjelsen paa et af den bestemt Tidspunkt, er ikke optaget i nærværende Lovforslag. Dettes Regler om Forhøjelse er efter Bemærkningerne »affattet saaledes, at det i saa vid Udstrækning som muligt sikres, at saavel Selskabets Aktionærer som nye Aktietegnere faar fornøden Oplysning om Selskabets Forhold«. Det bestemmes derfor — i øvrigt i Lighed med tidligere Regler —, hvad Beslutningen om Forhøjelse i øvrigt skal angive, og hvad der skal indeholdes i de Tegningslister, hvorpaa Tegning af nye Aktier skal ske, nemlig det væsentligste af, hvad der skal opgives ved første Aktietegning. Ogsaa med Hensyn til Forhøjelse er det fastsat, at uden Ministerens Samtykke maa Anmeldelse om Forhøjelsen ikke optages i Registeret, forinden der paa den nyt tegnede Kapital er indbetalt mindst 50 pCt. af hver Akties Paalydende.

Lovforslagets Regler om *Aktiebreve, Interimsbeviser og Aktiebog* er i Formen betydelig afvigende fra de i Lovforslaget af 1923 og den gældende Lov indeholdte, men Realitetsforskellen er ikke saa stor. Ligesom i Lovforslaget i 1923 forlanges det nu, at der i ethvert Aktieselskab skal føres en Aktiebog, der skal autoriseres af Overregistrator eller den stedlige Handelsregisterfører — i Lovforslaget af 1923 skulde Bestyrelsen autorisere —, og Overregistrator kan til enhver Tid

fordre sig den forelagt. Ligesom i det tidligere Lovforslag foreskrives det, at Aktier, der tilhører Medlemmer af Selskabets Bestyrelse eller Direktion, eller til hvilke disse har Medejendomsret, skal være noteret paa de paagældendes Navn. En ny Regel gaar ud paa, at enhver Aktionær kan kræve Adgang til at efterse Aktiebogen.

Afsnittet om *Indbetaling paa Aktier* er vidtløftigere end i Loven af 1917 og det tidligere Lovforslag, til Dels fordi der hertil er henflyttet forskellige Regler, som tidligere fandtes paa andre Steder, saasom Regler om, at Aktier ikke maa udstedes til Underkurs, og om, at Forbehold, der ikke fremgaar af Tegningslisten, kan ikke gøres gældende overfor Selskabet. Ved Anmeldelse til Aktieselskabs-Registret af Aktiekapitalens Størrelse vil der være at bortse fra Aktietegninger, til hvilke der er knyttet Forbehold, samt den forannævnte Regel, at Aktier skal være fuldt indbetalt inden 2 Aar. Men der er ogsaa flere nye Bestemmelser. Det foreskrives ligesom i Lovforslaget af 1923, at senere Indbetalinger paa Forskrivninger, som skal udstedes, naar Aktien ikke er fuldt indbetalt, skal afskrives paa Forskrivningen, ikke tillige, som i Loven af 1917 fastsat, paa Aktien. I Stedet for Bestemmelserne i §§ 17 og 18 i Loven af 1917, hvorefter der i Vedtægterne skal indeholdes Regler om Overdragelse af ikke fuldt indbetalte Aktier og om Følgen af, at en Aktionær ikke i rette Tid foretager Indbetaling, fastsættes dette i Lovforslaget, hvis § 30 bestemmer: Overdragelse af en ikke fuldt indbetalt Aktie kan kun finde Sted med Bestyrelsens Godkendelse. Erhververen skal udstede Forskrivning for det ikke indbetalte Beløb. Overdragerens Forpligtelse kan med Bestyrelsens Godkendelse bortfalde, men saadan Godkendelse maa ikke gives, saafremt det maa antages, at Forpligtelsens Overgang paa Erhververen vil medføre forøget Risiko med Hensyn til fremtidige Indbetalingers Erlæggelse.

I § 31 fastsættes: Foretager en Aktionær ikke i rette Tid en ham paahvilende Indbetaling, er han pligtig at svare Rente af det skyldige Beløb med 6 pCt. aarlig fra den Dag, da Betaling skulde være erlagt.

Selskabet skal, medmindre en Overdragelse af Aktien i Henhold til § 30 finder Sted, uden ugrundet Ophold søge sig fyldestgjort for det skyldige Beløb, enten ved at indbetale

det eller ved for Aktionærens Regning, og saa vidt muligt efter 14 Dages Varsel til ham, at søge Aktien afhændet med Forpligtelse for Erhververen til at yde de manglende Indbetalinger med paaløbne Renter. Afhændelsen skal ske enten ved en Vekselmægler, ved et Medlem af en her i Riget anerkendt Fondsbørs eller ved offentlig Auktion. Viser det sig, at det skyldige Beløb ikke kan erholdes paa nogen af de anførte Maader, skal Aktien annulleres, og Aktiekapitalen anses da for nedsat med et til Aktiens Paalydende svarende Beløb. Med Anmeldelsen til Aktieselskabs-Registeret om Aktiekapitalens Nedsættelse skal følge Bevis for, at Betingelserne for Aktiens Annullering har været til Stede.

I Overensstemmelse med de ved Anvendelsen i Praksis af Bestemmelserne i Loven af 1917 om *Nedsættelse af Aktiekapital* indvundne Erfaringer er i Lovforslaget de paagældende Lovbestemmelser omredigeret saaledes, at der aabnes let Adgang til Nedsættelse af Kapitalen, naar Nedsættelsen skyldes, enten at Indbetaling paa Aktier ikke har kunnet erholdes, at Bestemmelse om Indløsning af Aktier med Kapitalnedsættelse som Formaal er truffet ved selve Stiftelsen eller ved Forhøjelse af Aktiekapitalen (Præferenceaktier), at en Beholdning af egne Aktier skal afvikles, eller at Nedsættelsen sker, fordi en Del af Kapitalen er tabt. Ved andre Tilfælde af Nedsættelse kræves Indkaldelse af Kreditorer og Beslutning af Generalforsamlingen om Nedsættelse. Reglerne i saa Henseende stemmer i det væsentlige med det tidligere Lovforslag. Der er tilføjet, at er Beslutningen om Nedsættelse af Aktiekapitalen ikke bragt til Udførelse inden et Aar, mister den sin Gyldighed.

Reglerne om *Erhvervelse af egne Aktier* stemmer i det væsentlige med det i Lovforslaget af 1923 i saa Henseende foreslaaede. De lyder i Lovforslagets §§ 36 og 37 saaledes: Et Aktieselskab maa ikke erhverve egne Aktier eller Interimsbeviser, medmindre Erhvervelsen sker som Led i en Nedsættelse af Aktiekapitalen eller ved Køb paa en Tvangsauktion, der finder Sted til Fyldestgørelse af en Selskabet tilkommende Fordring. — Et Aktieselskab maa ikke modtage egne Aktier eller Interimsbeviser til Sikkerhed. — Beholdninger af egne Aktier, som et Selskab har erhvervet eller modtaget til Sikkerhed før denne Lovs Ikrafttræden,

skal afvikles indenfor en Frist af to Aar, medmindre Ministeren for Industri, Handel og Søfart tillader en Forlængelse af Fristen. — Egne Aktier, som et Selskab har købt paa Tvangsauktion, skal afvikles indenfor en Frist af to Aar.

For de af et Aktieselskab erhvervede egne Aktier kan Stemmeret ikke udøves, og der ses bort fra saadanne Aktier ved Afgørelsen af, om det til Udøvelse af en Beføjelse eller Vedtagelse af en Beslutning fornødne Antal Aktier er til Stede.

I Lovforslagets Bestemmelser om *Regnskabsaflæggelse og Anvendelse af Overskud* er medtaget det væsentligste af de nye Regler, som foresloges i 1923, hvorefter henvises til Aarbogen for dette Aar, men desuden er foreslaaet flere nye, indgribende Bestemmelser. Med Hensyn til Værdiansættelser foreslaas ligesom i 1923 for Værdipapirers Vedkommende, at de skal opføres til den ved Regnskabsaarets Afslutning senest noterede Køberkurs, faste Ejendomme højst til Ejendomsskyldværdien, og desuden foreslaas, at Genstande, der er bestemt til vedvarende Brug, maa højst opføres til Fremstillings- eller Anskaffelsespris med Tillæg af Omkostninger til Forbedringer og med Fradrag svarende til deres Forringelse ved Alder og Slid, og andre Aktiver højst til deres virkelige Værdi og ikke over Fremstillings- eller Anskaffelsespris med Tillæg af Omkostninger til Forbedringer.

Angaaende *Henlæggelse til Reservefond* indeholder Lovforslaget nye Regler, nemlig i § 40, der lyder saaledes: Af den Del af Aarets Nettooverskud, som ikke medgaar til Dækning af muligt Underskud fra tidligere Aar, skal 10 pCt. henlægges til en Reservefond, indtil denne udgør en Tiendedel af Aktiekapitalen. Til Reservefonden skal endvidere henlægges Beløb, der ved Udstedelse af Aktier til Overkurs erholdes for Aktierne udover deres Paalydende, for saa vidt saadanne Beløb ikke anvendes til Dækning af Omkostninger ved Selskabets Stiftelse, henholdsvis Forhøjelse af Aktiekapitalen, samt Beløb, der er indbetalt paa Aktier, der annulleres i Henhold til § 31. Reservefonden maa kun anvendes til Dækning af Underskud, der ikke kan dækkes af Selskabets øvrige Midler.

Fremdeles § 41: Har Reservefonden den i § 40 foreskrevne Størrelse, skal 10 pCt. af Aarets Nettofortjeneste henlægges til en Afskrivnings- og Udbytteudligningsfond,

indtil denne udgør en Tiendedel af Aktiekapitalen. Afskrivnings- og Udbytteudligningsfonden maa kun anvendes til Dækning af Underskud, der ikke kan dækkes af Selskabets øvrige Midler — hermed bortset fra Reservefonden —, og til Udbetaling af Udbytte i Overensstemmelse med de i § 42 indeholdte Regler. De i denne Paragraf foreskrevne Henlæggelser kan dog ogsaa ske til Reservefonden, saaledes at Pligten til yderligere Henlæggelser i Henhold til denne Lov ophører, naar og saa længe Reservefonden i Forbindelse med Afskrivnings- og Udbytteudligningsfonden udgør en Femtedel af Aktiekapitalen.

I Lovforslagets § 42, der i øvrigt stemmer med Loven og Lovforslaget af 1923, er tilføjet, at Udbytte, der udredes af Udbytteudligningsfonden, ikke maa overstige 6 pCt.

En ny Regel gaar ud paa, at i et nystiftet Aktieselskabs tre første Regnskabsaar maa der i Udbytte ikke udbetales mere end 6 pCt. aarlig og i Tantième ikke mere end 2 pCt. aarlig af den indbetalte Aktiekapital.

Bestemmelserne om *Bestyrelse og Direktion* slutter sig ret nøje til de i Forslaget af 1923—24 foreslaaede Bestemmelser. Af lovtekniske Grunde er Bestemmelserne delt i forskellige Paragraffer, ligesom de tidligere paa forskellige Steder saavel i Loven af 1917 som i Lovforslaget af 1923—24 spredte herhenhørende Regler er samlet.

Af nye Bestemmelser skal nævnes, at det ogsaa i Lovforslaget af 1923 optagne Forbud imod, at Direktører og Bestyrelsesmedlemmer deltager i Afgørelse af Spørgsmaal, som har personlig Interesse for dem, her er affattet paa en anden Maade, nemlig saaledes, at de maa ikke deltage i Afgørelsen af Spørgsmaal angaaende Aftale imellem Selskabet og dem selv eller Søgemaal mod dem selv. Ej heller maa de deltage i Afgørelse af Spørgsmaal angaaende Aftale imellem Selskabet og Trediemand eller Søgemaal mod Trediemand, for saa vidt de deri har en betydeligere Interesse, der kan være stridende mod Selskabets. Det er derhos tilføjet, at de maa ikke udføre eller deltage i Spekulationsforretninger vedrørende Selskabets Aktier.

En ny Bestemmelse gaar ud paa, at til at forpligte et Selskab, hvis Aktiekapital er 100 000 Kr. eller derover, kræves mindst to Underskrifter.

Reglerne om Tantième stemmer med det tidligere Forslag, dog at nærværende Lovforslag ikke har medtaget en i det tidligere optagne Regel om, at der ved Beregning af Tantième til Bestyrelse eller Repræsentantskab skulde fradrages et Beløb svarende til mindst 6 pCt. af den indbetalte Kapital. — Lovforslaget fastslaar, at Bestyrelsesmedlemmer kan til enhver Tid afsættes af Generalforsamlingen, og den dertil i det tidligere Lovforslag føjede Bestemmelse, at det i Vedtægterne kan fastsættes, at der dertil udkræves en vis kvalificeret Majoritet, er ikke medtaget her.

I Bestemmelserne om *Revision af Aarsregnskabet* er optaget en Række Forskrifter om Habilitetsbetingelser for Revisorer, hvoraf flere allerede fandtes i Lovforslaget af 1923. Derhos findes følgende nye Forslag: I Selskaber, hvis Aktiekapital udgør 500 000 Kr. eller derover, skal der være flere Revisorer, og mindst en af disse skal være statsautoriseret. I andre Selskaber kan Aktionærer, der ejer en Trediedel af den paa Generalforsamlingen repræsenterede Aktiekapital, kræve, at der skal være en statsautoriseret Revisor.

Vælges et Revisionsfirma eller et Revisionselskab til Revisor, skal den Person, hvem Revisionen overdrages, opfylde de foreskrevne Betingelser.

Aktionærer, der ejer en Fjerdedel af Aktiekapitalen, kan bestemme, at Ministeren for Industri, Handel og Søfart skal opfordres til at udnævne en Revisor, der fortrinsvis skal være statsautoriseret, og fastsætte det Vederlag, Selskabet skal yde denne.

Udnævnes Revisorer af det offentlige i Medfør af foranstaaende Bestemmelse eller andre Lovbestemmelser, bortfalder Bestemmelserne om Valg af statsautoriseret Revisor i denne Paragrafs 2. Stykke.

Det udtales i Lovforslaget, at Revisorer kan til enhver Tid afskediges af den Myndighed, der har valgt dem.

Bestemmelserne om *Generalforsamling* er i det store og hele svarende til Reglerne i Lovforslaget af 1923—24. Paa enkelte Punkter er der dog foreslaaet nye Bestemmelser. Den ogsaa i det tidligere Lovforslag optagne Regel med Hensyn til Afgørelse af Spørgsmaal, som ikke har været optaget paa Dagsordenen, udtrykkes nu saaledes, at Generalforsamlingen kan ikke uden enstemmig Vedtagelse af samtlige

Aktionærer fatte Beslutning i nogen Sag, der ikke er optaget i Dagsordenen.

En ny Regel gaar ud paa, at Indkaldelse til Generalforsamling skal tilstilles enhver her i Riget boende, i Selskabets Aktiebog noteret Aktionær.

Ligeledes nye er følgende Bestemmelser: »Er Stemmeret betinget af Aktiers Notering i Selskabets Aktiebog, kan Noteringsfristen ikke sættes længere end til seks Maaneder.

En Aktionær maa ikke selv, ved Fuldmægtig eller som Fuldmægtig for andre deltage i Afgørelsen af Spørgsmaal angaaende Aftale imellem Selskabet og ham selv eller Søgmaal mod ham selv. Ej heller maa han deltage i Afgørelsen af Spørgsmaal angaaende Aftale imellem Selskabet og Trediemand eller Søgmaal mod Trediemand, for saa vidt han deri har en betydeligere Interesse, der kan være stridende mod Selskabets. Der ses bort fra de paagældende Aktier ved Afgørelsen af, om det til Udøvelse af en Beføjelse eller Vedtagelse af en Beslutning fornødne Antal Aktier er til Stede.«

Væsentlig Ændring af et Selskabs Formaal kræver efter Loven af 1917 § 33 e. Enighed mellem samtlige Aktionærer, en Bestemmelse, der af Domstolene er blevet fortolket strengt, og som ogsaa fandtes i Lovforslaget af 1923. I Bemærkningerne til nærværende Lovforslag udtales herom: »Om end Regelen maa anerkendes at indeholde et berettiget Hensyn til Minoriteten, kan den dog føre for vidt, naar den som nu muliggør det for en enkelt Aktionær at hindre en Omlægning af Selskabets Formaal paa en Maade, som samtlige øvrige Aktionærer anser for heldig. Bestemmelsen er overensstemmende med de i flere andre Lande gældende Regler foreslaaet ændret«, og den lyder nu i Lovforslaget saaledes: »Væsentlige Ændringer i Selskabets Formaal kan kun vedtages, naar Aktionærer, der ejer ni Tiendedele af Aktiekapitalen, stemmer derfor. Vedtages en saadan Ændring, kan de Aktionærer, der har stemt imod, naar de inden otte Dage efter Generalforsamlingen fremsætter Begøring derom, forlange, at de andre Aktionærer skal afkøbe dem deres Aktier til en Pris, der i Mangel af mindelig Overenskomst fastsættes af Skønsmand udmeldte af Retten paa det Sted, hvor Selskabets Hovedkontor findes. Skønnet er bindende, for saa vidt vedkommende Aktionær ikke inden seks Maaneder indbringer Spørgsmaalet for Retten.«

Lovforslagets Regler om *Aktieselskabers Opløsning* er bygget paa de i Lovforslaget af 1923 foreslaaede Ændringer i den gældende Lov, men der er desuden paa væsentlige Punkter foreslaaet yderligere Ændringer, ligesom Redaktionen og Ordningen af Bestemmelserne er ændret. I § 59 bestemmes, at bortset fra de nedenfor nævnte Tilfælde af Overdragelse og Konkurs kan Opløsning kun ske ved Likvidation. Til at foretage denne vælger Generalforsamlingen en eller flere Likvidatorer, men Generalforsamlingen kan med simpel Stemme flerhed beslutte, at Ministeren for Industri, Handel og Søfart skal opfordres til at udnævne Likvidatorerne. — Aktionærer, der ejer en Femtedel af den paa Generalforsamlingen repræsenterede Kapital, kan bestemme, at Ministeren skal opfordres til at udnævne en Likvidator. — Viser Selskabet sig at være insolvent, kan Fordringshavere, hvis Fordringer udgør en Tiendedel af de bekendte Fordrings samlede Beløb, opfordre Ministeren til at udnævne en Likvidator, hvis en saadan ikke allerede er udnævnt. — Ministeren fastsætter det Vederlag, det likviderende Selskab skal yde de af ham udnævnte Likvidatorer.

Endvidere er der en ny Regel om, at hvis det viser sig under en Likvidation, at Selskabets Midler ikke kan dække Omkostningerne, sluttet Likvidationen straks, og det anmeldes, at Selskabet er opløst. — De i det tidligere Lovforslag indeholdte Regler om Overdragelse af et Aktieselskabs Formue som Helhed er videre udformede og lyder nu saaledes: »Beslutning om Overdragelse af et Aktieselskabs Formue som Helhed kan kun fattes af Generalforsamlingen. Om den af Generalforsamlingen truffene Beslutning skal der ske Anmeldelse til Aktieselskabs-Registeret inden otte Dage.

Sker Overdragelse til den danske Stat eller til dansk Kommune, kan det straks anmeldes, at Selskabet er opløst.

Sker Overdragelse til et andet Aktieselskab, kan Likvidation undlades, men det overtagne Selskabs Formue skal da forvaltes særskilt, indtil seks Maaneder er forløbet fra Registreringen af den i 1. Stykke nævnte Anmeldelse. Naar endelig Overdragelse har fundet Sted, skal det overtagne Selskabs Bestyrelse foretage Anmeldelse til Aktieselskabs-Registeret.«

Reglerne om *udenlandske Selskaber* er kun i Formen og Redakticnen afvigende fra de i Lovforslaget af 1923 indeholdte, der atter var væsentlig stemmende med Loven af 1917. En i det tidligere Lovforslag indsat Bestemmelse om, at Enkeltmandsfirmæer og Interessentskaber kan være Filialbestyrer for et udenlandsk Selskab og ligeledes her hjemmehørende Selskaber — alt paa visse Vilkaar —, er ikke optaget i nærværende Lovforslag.

Lovforslagets øvrige Bestemmelser om *Kommandit-Aktieselskaber*, om *Registrering* og *Straffe-* og *Overgangsbestemmelser* stemmer bortset fra formelle og redaktionelle Ændringer med det i Lovforslaget af 1923 indeholdte.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Gustav Pedersen). Venstres Ordfører (C. O. Pedersen), der kritiserede en Række af Lovforslagets Bestemmelser, erkendte paa sit Partis Vegne, at visse Ændringer i den gældende Lov er nødvendige, og erklærede Partiets Beredvillighed til at arbejde derfor paa Grundlag af det fremsatte Lovforslag, men gennem en grundig Behandling. Paa samme Maade stillede det konservative Folkepartis Ordfører (Sven) sig. Det radikale Venstres Ordfører (Zahle) udtalte sit Partis Tilslutning til Lovforslaget og tilsagde dets Medvirken til en baade velvillig og hurtig Behandling.

29. Forslag til Lov om Forhyring og Mønstring af Skibsmandskab. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3983].

Fremsat i *Folketinget* 17/12 (F. Sp. 3426). 1. Beh. 15/1 (F. Sp. 4039). Henvist til Udvalget om Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention om Forhyring (se S. 423). Beretning (B. Sp. 2655) afgiven 31/3.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at dette tilsigter dels at gennemføre Bestemmelser om Forhyring i Overensstemmelse med det af den internationale Arbejds-konference i Genua i 1920 herom vedtagne Konventionsudkast, se Sagen Nr. 42, dels ved dertil sigtende Sammenfatning af Reglerne om Forhyringsvæsen og Mønstring at fuldstændiggøre den rationelle Udformning af de Lovregler, der betinger Skibsmandskabets Tjenesteaftale, som paabegyndtes gennem de tilsvarende Bestemmelser i Sømandsloven af 1. Maj 1923. Den nuværende Forhyrings-

ordning hviler paa Loven af 12. April 1892 om Forhyringsagenter, der senere er suppleret med Sømandsloven af 1. Maj 1923. Herefter er Forhyringen forbeholdt særlige af det offentlige dertil autoriserede Agenter, der er under Statskontrol. Da denne Ordning har givet Anledning til Klager, navnlig i København, har Spørgsmaalet om en Ændring tidligere været fremmet, og efter at den forannævnte Konvention var fremkommet, nedsattes en Kommission, der i April 1921 afgav en Betænkning, som var vedhæftet Lovforslaget, og et Udkast til Lov om Oprettelse af Statsforhyringskontorer, der har dannet Grundlaget for det foreliggende Lovforslag. Dette indeholder desuden en Række Bestemmelser om Mønstring, idet Ministeriet har ønsket at sammenfatte disse to Grupper af beslægtede Lovbestemmelser, navnlig ogsaa fordi Reglerne om Mønstring nu findes spredt i forskellige Love.

Lovforslaget er delt i 3 Kapitler: Kapitel I om Forhyring, Kapitel II om Mønstring og III almindelige Bestemmelser.

I Kapitel I om *Forhyring*, §§ 1—5, bestemmes:

§ 1. I København og i øvrigt paa saadanne Steder i Riget, som bestemmes ved kgl. Anordning, oprettes Forhyringskontorer til Varetagelse af Virksomheden med Forhyring af Skibsmandskab. Forhyringskontorerne ledes af vedkommende Mønstringsbestyrere.

Forhyringskontorerne skal være behjælpelige med at tilvejebringe Skibsmandskab og kan efter Anmodning af Reder eller Skibsfører paa disses Vegne afslutte Overenskomst om Forhyring (Hyreaftale). Forhyringskontorerens Bistand ydes uden Vederlag.

Ingen maa erhvervsmæssigt befatte sig med Tilvejebringelse af Mandskab til Skibe eller i erhvervsmæssigt Øjemed optræde som Mellemand ved Afslutning af Hyreaftale. For saa vidt angaar de Steder udenfor København, paa hvilke Lov Nr. 67 af 12. April 1892 om Forhyringsagenter m. m. af Regeringen er gjort anvendelig, kan Ministeren for Industri, Handel og Søfart, naar Omstændighederne taler derfor, dog tillade de Personer, der ved nærværende Lovs Ikrafttræden har Bevilling som Forhyringsagent, vedblivende at drive erhvervsmæssig Forhyring under saadan Kontrol, som af Ministeren findes betryggende for denne Lovs Formaal.

§ 2. Paa Forhyringskontorerne ansættes det til Varetagelse af Forhyringsvirksomheden i øvrigt nødvendige Personale med fornøden praktisk Erfaring i Søfartsforhold.

De paa Forhyringskontorerne ansatte Tjenestemænd eller Medhjælpere kan ved Mønstring af Skibsmandskab underskrive Skibsbemandingslister og Afregningsbøger paa vedkommende Skibsførers Vegne, ligesom de i øvrigt i Anliggender vedrørende Mønstring kan optræde som Skibsførerens Fuldmægtig efter de derom gældende Regler.

Til Forhyringskontorerne kan efter Bestemmelse af Ministeren for Industri, Handel og Søfart knyttes Læger, hvem det paahviler mod en af Ministeren fastsat Betaling at foretage de foreskrevne Lægeundersøgelser af Skibsmandskab.

§ 3. Ministeren fastsætter de nærmere Regler for Forhyringskontorernes Virksomhed, hvorved særligt vil være at iagttage:

- at* under enhver Forhandling om Forhyring skal Sømanden have Ret til frit at vælge sit Skib, ligesom Reder eller Skibsfører skal have Ret til frit at vælge sit Mandskab, samt
- at* der ved Hyreaftalen tilvejebringes Sikkerhed for, at alle interesserede Parter beskyttes, og at der gives Sømanden tilstrækkelig Lejlighed til at sætte sig ind i Hyreaftalen.

Paa ethvert Forhyringskontor skal der paa iøjnefaldende Sted være opslaaet Uddrag af disse Regler samt Lister over de Skibe, som søger Mandskab.

§ 4. Uanset Bestemmelserne i denne Lovs § 1 staar det enhver Reder eller Skibsfører frit for at tilvejebringe Mandskab til sit Skib gennem Skibets Officerer eller det i Rederiets faste Tjeneste staaende Kontorpersonale, men Rederen maa ikke herfor yde de paagældende særligt Vederlag, ligesom disse ej heller under nogen Form maa beregne sig Vederlag af vedkommende Sømænd. De her omhandlede Personer kan paa tilsvarende Maade, som angivet i § 2, 2. Stykke, paa Skibsførerens Vegne underskrive Skibsbemandingslister og Afregningsbøger samt give Møde hos Mønstringsbestyreren i saadanne Tilfælde, hvor denne ikke anser Skibsførerens personlige Nærværelse for paakrævet.

§ 5. Der oprettes et Forhyringsraad i København, bestaaende af en af Ministeren udnævnt Formand samt af fire Repræsentanter for Rederne og fire Repræsentanter for Mandskabet. De paagældende Repræsentanter vælges efter derom af Ministeren nærmere fastsatte Regler af Organisationer for Redere og for Skibsmandskab; mindst en af Rederrepræsentanterne udpeges efter Indstilling af en Landsorganisation af Skibsførere. Raadets Forretningsgang fastsættes af Ministeren. Forhyringsraadet raadspørges af Ministeriet i alle Spørgsmaal, der angaar Forhyringsvirksomheden. Efter Forhyringsraadets Indstilling kan der paa saadant Sted udenfor København, hvor der oprettes Forhyringskontor i Medfør af Bestemmelsen i § 1, 1. Stykke, tillige oprettes et lokalt Forhyringsraad, bestaaende af en af Ministeren udnævnt Formand samt af lige mange Repræsentanter for Redere og Mandskab.

I Kapitel II om *Mønstring* fastsættes i §§ 6—10:

§ 6. Mønstring af Skibsmandskab foregaar for Mønstringsbestyreren. Ved Mønstringen paaser Mønstringsbestyreren efter de Anvisninger, som derom gives af Ministeren for Industri, Handel og Søfart, og i det Omfang, Ministeren nærmere bestemmer, Fyldestgørelsen af Lovgivningens Forskrifter om Skibsførerens og Skibsmandskabets Forhold, herunder navnlig Forskrifterne i nærværende Lov, Sømandsloven og Søneringsloven. Fremdeles fører Mønstringsbestyreren Tilsyn med, at Skibsfører og Skibsmandskab overholder Værnepligtsloven og de i Medfør af samme givne Bestemmelser. Nærmere Regler om dette Tilsyn fastsættes af Indenrigsministeren efter Forhandling med Ministeren for Industri, Handel og Søfart. — Intet dansk Skib maa udklareres eller afgaa fra nogen dansk Havn eller sættes i Fart i danske Farvande, forinden Mønstringsbestyreren har forvissat sig om, at de i det foregaaende Stykke omhandlede Forskrifter er iagttagne. Ved Skibets Udklarering eller Afgang tjener den af Mønstringsbestyreren paategnede Skibsbemandingsliste overfor Toldvæsenet eller vedkommende særlige Myndigheder til Bevis for, at der, for saa vidt angaar Skibsbesætningsens Forhold, intet er til Hinder for Afsejlingen.

§ 7. Mønstringsbestyrerforretningerne i København varetages af en dertil særlig udnævnt Mønstringsbestyrer. Udenfor København varetages disse Forretninger af den Tjenestemand, for hvilken Toldklareringen foregaar; dog kan Ministeren, naar Omstændighederne taler derfor, med Indenrigsministeriets Samtykke overdrage Forretningerne til vedkommende Udskrivningschef paa de Steder udenfor København, hvor en saadan har Bopæl. Paa Færøerne varetages Forretningerne af Politimesteren og Sysselmændene.

§ 8. Enhver Skibsfører, der under Skibets Ophold her i Riget har forhyret nyt Mandskab eller en eller flere Sømænd, saa og enhver Skibsfører, som her i Riget afskediger sit Mandskab eller en Del deraf eller mister nogen ved Dødsfald, Rømning eller paa anden Maade, skal mønstre Mandskabet for Mønstringsbestyreren. Har Skibsføreren antaget nyt Mandskab, medens Skibet var i Udlandet, eller mistet nogen af Mandskabet ved Afskedigelse, Dødsfald, Rømning eller paa anden Maade, skal han mønstre sit Mandskab for Mønstringsbestyreren forinden Udklareringen fra det første Toldsted, ved hvilket Skibet toldklareres efter Tilbagekomsten her til Riget. Endvidere skal almindelig Mønstring af Skibsmandskab finde Sted, første Gang et Skib i Kalenderaaret begynder sin Fart fra eller toldklarerer ved et dansk Toldsted, samt naar der derom særskilt udstedes Kundgørelse. — Ved kgl. Anordning kan Reglerne i denne Paragraf med de Begrænsninger, som Forholdene medfører, eller som følger af Overenskomst med andre Stater, og med de Lempelser, der findes passende, bringes til Anvendelse overfor ikke her i Riget hjemmehørende Skibe, der befinder sig i dansk Havn eller paa dansk Søterritorium.

§ 9. Ved Mønstringen fremlægger Skibsføreren Skibspapirerne samt Mandskabets Søfartsbøger og øvrige Bevisligheder for Mønstringsbestyreren og fremstiller Mandskabet for denne, alt i Overensstemmelse med, hvad derom foreskrives. Ved Udmønstring skal Skibsføreren derhos i to Eksemplarer fremlægge Skibsbemandingsliste, affattet og udfyldt i Overensstemmelse med Sømandslovens Regler og de i Medfør af samme givne Forskrifter. Det ene Eksemplar af Skibsbemandingslisten forbliver paa Mønstringskontoret, medens det andet efter at være paategnet af Mønstrings-

bestyreren tilbagegives Skibsføreren. Ved Afmønstring fremlægger Skibsføreren Skibsbemandingslisten for Mønstringsbestyreren. Skibsføreren skal ved Mønstringen personlig indfinde sig hos Mønstringsbestyreren, naar denne finder hans Nærværelse paakrævet, men kan i øvrigt give Møde ved Fuldmægtig efter de Regler, der herom fastsættes, jfr. herved tillige Bestemmelserne i §§ 2 og 4.

Skibsføreren eller dennes Fuldmægtig er pligtig paa Forespørgsel at meddele Mønstringsbestyreren enhver Oplysning om Skibsbesætningsens Forhold og om Skibets forestaaende eller udførte Rejse, som Mønstringsbestyreren maatte skønne nødvendig for Varetagelsen af de ham paahvilende Pligter.

§ 10. Nærmere Bestemmelser om Mønstring af Skibsmandskab samt om Mønstringsbestyrernes Samvirken med andre Myndigheder fastsættes af Ministeren. Ved disse Bestemmelser kan fastsættes Lempelser, for saa vidt angaar Mønstring af Mandskab for Skibe i indenrigs Fart, for ikke registreringspligtige Skibe samt Fartøjer til Fiskeri og andre lignende særlige Formaal.

Kapitel III *almindelige Bestemmelser* har §§ 11—16.

§ 11. Udtrykkene »Sømand« og »Mandskab« omfatter i denne Lov enhver Person, der beskæftiges om Bord paa et Skib, uanset om den paagældende bliver at henregne til det egentlige Skibsmandskab, og uanset om han ansættes paa Skibet af Rederen, af Skibsføreren eller af anden til Skibet hørende Person. Udtrykket »Skibsofficer« har samme Betydning som i Sømandsloven.

§ 12. Naar Skibsføreren forlanger det, er Mønstringsbestyreren pligtig mod en af Ministeren fastsat Betaling paa Førerens Vegne at udfylde Afregningsbøger og Skibsbemandingslister samt at bistaa Føreren ved Affattelsen af særskilt Hyreaftale og at foretage Afregningen med Mandskabet ved Afmønstringen. Betalingen tilfalder i København Statskassen, men udenfor København vedkommende Mønstringsbestyrer eller hans Personale efter Ministerens nærmere Bestemmelse.

§ 13 indeholder Straffebestemmelser og ved § 14 ophæves de tidligere Lovbestemmelser, hvorhos det bestemmes, at af Statskassen ydes der de Personer, der har Bevilling som

Forhyringsagent i Medfør af nævnte Lov, og hvis Bevilling herefter bortfalder, passende Erstatning for det Tab, de derved lider. Til Fastsættelse af saadanne Erstatninger nedsætter Ministeren en Kommission, hvis Afgørelse af Spørgsmaalet om Erstatning og dennes Størrelse dog kan indbringes for Domstolene. Forhyringsagenter, hvem det i Medfør af Bestemmelsen i § 1, 3. Stykke, tillades indtil videre at fortsætte deres erhvervsmæssigt drevne Forhyring, oppebærer for deres Virksomhed samme Betaling som hidtil.

Efter § 15 kommer Loven ikke til Anvendelse, for saa vidt angaar Søværnets egentlige Krigsskibe samt Skibe, der af Regeringen anvendes til Troppetransport. For andre Staten tilhørende Skibe bestemmes det af Ministeren, i hvilket Omfang Loven bliver at anvende. — § 16 handler om Lovens Ikrafttræden og dens Overførelse til Færøerne.

I Udvalgets Beretning udtales, at da en Række Forespørgsler om Forholdene i de øvrige nordiske Lande indløb paa et ret sent Tidspunkt, har Udvalget ikke kunnet naa til Ende med sit Arbejde.

---

30. Forslag til Lov om Tillæg til Sømandslov af 1. Maj 1923. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3975].

Fremsat i *Folketinget* 17/12 (F. Sp. 3425). 1. Beh. 15/1 (F. Sp. 4068, jfr. 4039). Henvist til Udvalget om Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention om Forhyring (se Side 423). Beretning (B. Sp. 2655) afgiven 31/3.

Nærværende Lovforslag fremsattes til Gennemførelse af den paa den internationale Arbejdskonference i Genua i Aaret 1920 vedtagne Konvention angaaende Erstatning for Arbejdsløshed i Tilfælde af Skibsforlis, om hvis Ratifikation der i indeværende Rigsdagssamling er forelagt Lovforslag, se Sag Nr. 43.

Lovforslaget har følgende Indhold:

Naar en Sømands Tjenesteaftale ophører som Følge af Forlis, paahviler det Rederen at yde Sømanden Erstatning for den Arbejdsløshed, der er en Følge af Forliset. Erstat-

ningen, der skal betales for hver Dag, Sømanden faktisk er arbejdsløs som Følge af Skibets Forlis, skal i Størrelse svare til den for Rejsen aftalte daglige Hyre, men kan i intet Tilfælde overstige Summen af to Maaneders Hyre. Erstatning kan ikke kræves for nogen Dag, for hvilken den erstatningspligtige kan bevise, at Sømanden har kunnet opnaa passende Beskæftigelse. For Sømandens Krav paa Erstatning i Henhold til denne Lov have Søpanteret i Skib og Fragt efter Reglerne i Søloven af 1. April 1892 § 268 Nr. 2.

Loven gælder ikke for egentlige Krigsskibe og Skibe, som af Regeringen anvendes til Troppetransport. — Ved »Sømand« forstaaes i denne Lov enhver Person, der beskæftiges om Bord paa et Skib, uanset om den paagældende bliver at henregne til det egentlige Skibsmandskab, og uanset om han ansættes paa Skibet af Rederen, af Skibsføreren eller af en anden til Skibet hørende Person.

Om Indholdet af Udvalgets Beretning henvises til Sag Nr. 42.

31. Forslag til Lov om Forsikringsvirksomhed.

(Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2353].

Fremsat i *Landstinget* 7/10 (L. Sp. 10). 1. Beh. 14/10 (L. Sp. 45). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Henriette Crone, Ejsing, Ellinger, Jepsen Christensen, Albert Jensen, M. C. Jensen, Jensen [Aale], Josiassen, Knop, Thomas Larsen [Form.], Henrik Nielsen, Rasmus Nielsen, Schovelin og Veistrup). Beretning (B. Sp. 2721) afgiven 31/3.

Lovforslaget er væsentlig af samme Indhold som det i forrige Samling fremsatte, se Aarbogen for 1924—25, S. 427, idet kun enkelte Ændringer af formel Natur er foretaget for at bringe Forslaget i Samklang med det i Aar forelagte Forslag til Lov om Aktieselskaber, hvorhos Regelen om udenlandske Selskabers Pligt til at deponere er lempet noget.

I Udvalgets Beretning udtales, at der under dets Arbejde har „fra alle Sider været ytret Betænkelighed overfor Lovforslagets Bestemmelser vedrørende de gensidige Selskaber, hvis frie Virksomhed man nødtigt ønsker hemmet gennem indgribende Lovbestemmelser. Det gennem Deputationer fremkomne Materiale har styrket denne Opfattelse. For

Aktieforsikringselskabernes Vedkommende har det i Udvalget været et almindeligt Ønske at afvente Oversendelsen til Landstinget af det i Folketinget forelagte Lovforslag om Aktieselskaber. Da dette endnu ikke var sket ved Rigsdagens Slutning, har Udvalget sluttet sit Arbejde“.

32. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 50 af 28. Februar 1916 om Sønæringen m. m. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3957].

Fremsat i *Landstinget* 16/12 (L. Sp. 570). 1. Beh. 20/1 (L. Sp. 737). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Birch [Form.], Bunch [Skr.], Degnbol, Effersøe, Albert Jensen, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Jensen [Aale], Karberg, Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Carl F. Madsen, Maegaard og Tvede). Beretning (B. Sp. 2739) afgiven 31/3.

Lovforslaget foreslaar en Række Ændringer og Tilføjelser i Sønæringsloven af 1916, efter Bemærkningerne alene tilsigtende »at afhjælpe mindre Mangler, der i den forløbne Aarrække er kommet til Syne, og tilføje enkelte nye Bestemmelser, til hvilke der i særlig Grad har vist sig at være Trang«.

Nogle af de foreslaaede Ændringer følger umiddelbart af Bestemmelser, der er gennemført paa andre Omraader af Søfartslovgivningen. Andre af Ændringerne betegner nærmest en Stadfæstelse af hidtil anvendt Dispensationspraksis eller anden administrativ Praksis i Henhold til den gældende Sønæringslov. Saaledes udvides ved en Ændring i Sønæringslovens § 3 Fartomraadet for Nordsøstjurmænd i smaa Sejlskibe af ikke over 100 t til ogsaa at omfatte Færøerne. Ved andre Forslag udvides Ministeriets Adgang til i særlige Tilfælde at tilstaa Afgivelser fra Sønæringslovens Krav i §§ 2 og 5 til Føreren og andre.

Nogle enkelte Ændringer gaar i Retning af at skærpe Lovens Bestemmelser for derved at hidføre større Sikkerhed. Saaledes fremhæves, at der paa ethvert Fartøj, ogsaa de helt smaa, skal være en bestemt Mand, som er Indehaver af Føreransvaret. Ligeledes er det foreslaaet, at Erhvervelse af de Sønæringsbeviser, der giver Førerrettigheder, skal være betinget af Indfødsret.

Andre af de foreslaaede Ændringer er umiddelbart foranlediget ved den tekniske Udvikling og sigter til at give Søfarten og Fiskerierhvervet en noget større Bevægelsesfrihed. Ved Sønæringsloven af 1916 er der fastsat Regler angaaende Motorernes Betjening ved særlige Motorpassere, hvorefter der kræves Motorpassere ansat for alle Motorer over 50 HK. Det har imidlertid efterhaanden vist sig, at dette ved Anvendelsen af de kraftigere Motorer, som Udviklingen krævede, vanskeligt lod sig opretholde uden Gene for de paagældende Erhverv; ikke mindst gælder dette for Sejlskibe, som anvender Motor som Hjælpekraft, og for Fiskerfartøjer i Nord- og Østersøen, som næsten alle er at anse som Sejlskibe med Hjælpe-motor. Der er derfor givet Dispensationer i et ret vidt Omfang, og nu foreslaas at frigive Motorpasning for smaa Motorer indtil 80 HK i rene Motorfartøjer og indtil 100 HK i Sejlskibe med Hjælpe-motor. Motorpasseren foreslaas der i Samklang hermed tildelt Ret til selvstændig Pasning af Motorer paa indtil 250 HK samt Adgang til i den indskrænkede Fart under visse Forudsætninger at kunne gøre Tjeneste som underordnet Maskinist. Sideordnet med Motorpasserspørgsmaalet gaar det væsentligt tilsvarende Spørgsmaal om Maskinpassere, og paa samme Maade foreslaas Maskinpasserens Virkefelt som Enemaskinist afgrænset ved de 250 HK.

Ved en anden Ændring foreslaas det at ophæve det særlige Skibsmaskinnævn, da Ministeriet nu har tilstrækkelig Støtte i Skibstilsynet ogsaa overfor Spørgsmaalet om Maskiners Hestekraft. En Række Ændringer tager i væsentlig Grad Sigte paa en saglig, forsvarlig og rationel Ordning af de færøske Sønærings- og Fiskeriforhold. Dels er der Lempelser i de almindelige Regler om Dæksbefalingsmænd, og dels er der nye Regler vedrørende Spørgsmaalet om kvalificeret Maskinbetjening. For at tilvejebringe en forsvarlig Løsning af Maskinbetjeningsspørgsmaalet har Ministeriet efter stedfunden Undersøgelse af Værkstedforholdene paa Færøerne foranlediget, at flere Værksteder har faaet Godkendelse som omhandlet i Loven om Eksaminer for Skibsmaskinister, hvorved det muliggøres for færøske Maskinarbejdere efter udstaaet Værkstedstid paa Hjemstedet uden større Vanskelighed at skaffe sig Maskinpasserprøven eller Motorpasser-

prøven ved at gennemgaa det dertil sigtende Kursus paa en af Skolerne i den øvrige Del af Danmark og dermed altsaa Adgang til at opnaa Sønæringsbevis som Maskinpasser eller Motorpasser.

Nu foreslaas det i Overensstemmelse hermed at bygge Reglerne om Maskinbetjening for Fiskerfartøjer paa indtil 500 HK. paa Maskinpasser- og Motorpasserbeviset, saaledes at den kostbare og besværlige almindelige Maskinisteksamen kan undgaas. For at sikre, at Maskinbetjeningen i disse Fartøjer, der ofte vil have Vanskelighed ved at komme til Reparationsværksted, har den fornødne haandværksmæssige Færdighed, er det foreslaaet, at de paagældende tillige skal have bestaaet Haandværksprøven, til hvilken der hidtil kun har været Adgang for Maskinister med bestaaet almindelig Maskinisteksamen.

Ved 1. Behandling i Landstinget fik Lovforslaget en velvillig Modtagelse af de forskellige Ordførere: Birch (Venstre), Jensen (Aale) (Socialdemokraterne), Bunch (de Konservative) og Aubeck (de Radikale), dog med Fremhævelse af enkelte Betæneligheder. Effersøe udtalte, for saa vidt angaar Færøerne, at han ikke ansaa de i saa Henseende foreslaaede Bestemmelser tilstrækkelige.

I Udvalgets Beretning udtaltes, at en Række Møder har Udvalget holdt, deraf to med Samraad med Erhvervsministeren, uden at Enighed om Lovforslaget opnaaedes, da Ministeren ikke kunde imødekomme de færøske Krav om, at Tillæget til Sætteskipper-Prøven kunde tages paa Sætteskipper-Skolen, et Krav, formentlig Flertallet af Udvalget sluttede sig til. En Deputation fra Maskinmesterforeningen modtoges. — Udvalget enedes om, da Navigationsloven skal revideres i næste Samling, at anmode Ministeren om at sende Sønæringslovforslaget og det kommende Navigationsforslag til Betænkning i Lagtinget i Sommer og ved Dispensationer som hidtil at lette Fiskernes Erhverv.

33. Forslag til Lov om Postsparevirksomhed. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 4877].

Fremsat i *Folketinget* $12\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5000). 1. Beh. $2\frac{3}{3}$ (F. Sp. 5422). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bjerring, [Form.], Knud Hansen [Skr.], A. C. Mortensen, F. K. Madsen, Hans Nielsen, Gustav Pedersen, Himmelstrup, Søren Svend-

sen, Kr. Kristensen, Aksel Jensen, Rahbek, Sven, Johannes Lou, Rasmus Rasmussen og Zahle). Beretning (B. Sp. 2705) afgiven ³¹/₃.

Lovforslaget har følgende Indhold:

§ 1. Postvæsenet driver i Forbindelse med sin øvrige Virksomhed Indsamling, Opbevaring og Forvaltning af Sparemidler under Statens Garanti.

§ 2. a) Ind- og Udbetalingssteder er samtlige Posthuse, hvorhos Ind- og Udbetaling kan ske gennem de omdelende Landpostbude og Udbetaling ved Postsparevirksomhedens Hovedkontor (Postsparekontoret) i København.

b) Endvidere kan oprettes Postsparefilialer paa Kaserner, Skibe, Skoler m. v.

c) Posthuse, der af særlige Grunde ikke er egnede til at deltage i Postsparevirksomheden, kan af Poststyrelsen undtages derfra.

§ 3. Kontoførelsen sker ved Postsparekontoret i København.

§ 4. a) Anbringelsen og Forvaltningen af de indestaaende Sparemidler samt visse andre ved nærværende Lov fastsatte Hverv varetages af et Styrelsesraad. Styrelsesraadet bestaar af Generaldirektøren for Postvæsenet (Raadets Formand), en Tjenestemand udnævnt af Finansministeren, en Tjenestemand udnævnt af Ministeren for Industri, Handel og Søfart og 2 Repræsentanter for de danske Sparekasser udnævnte af Ministeren for offentlige Arbejder efter Indstilling af Fællesrepræsentationen for de danske Sparekasser, hvorhos Ministeren for offentlige Arbejder kan supplere Raadet med indtil 2 Medlemmer. I Styrelsesraadets Møder deltager Chefen for Postsparekontoret.

b) De af Styrelsesraadet truffne Beslutninger og andre Oplysninger vedrørende Postsparevirksomheden meddeles et af Rigsdagen efter de i Grundlovens § 45, jfr. § 49, 3. Stykke, fastsatte Regler for 6 Aar ad Gangen valgt Tilsynsraad paa 4 Medlemmer; afgaar et Medlem inden Periodens Udløb, vælges et nyt Medlem for den tilbageværende Tid; et af Medlemmerne vælges af Raadet selv til Formand. Tilsynsraadet afgiver hvert Aar Beretning om sin Virksomhed til Rigsdagen.

c) Styrelsesraadets og Tilsynsraadets Medlemmer oppebærer Honorarer, der fastsættes ved Finansloven.

§ 5. a) Som almindelig Regel kan een og samme Person ikke have mere end een Postsparekonto, og paa denne kan — bortset fra paaløbne Renter — ikke indestaa mere end 2 000 Kr. til Forrentning.

b) Undtagelse fra disse Regler kan alene foretages af Ministeren for offentlige Arbejder, naar særlige Forhold taler derfor og efter Indstilling af Styrelsesraadet.

§ 6. a) Ved første Indskud udleveres gratis en Postsparebog, udstedt til den, til Fordel for hvem Indskuddet foretages. Sparebogen skal være forsynet med Litra og Løbenummer samt indeholde et Uddrag af de for Postsparevirksomheden gældende Bestemmelser. Postsparebøger er stempelfri.

b) Et Indskud skal altid udgøre i det mindste 1 Krone.

c) Samme Sparebog kan benyttes til Indbetaling ved samtlige Posthuse.

§ 7. a) Udbetaling fra en Postsparekonto finder i Almindelighed Sted paa Anfordring, d. v. s. uden Opsigelse og alene med Forløb af den Tid, som kræves af Hensyn til Udbetalingens Notering ved vedkommende Posthus eller Postsparekontoret. I særlige Tilfælde kan dog efter Styrelsesraadets Indstilling efter nærmere Bestemmelse af Ministeren for offentlige Arbejder kræves en Opsigelsesfrist, dog ingen Sinde længere end 1 Maaned, regnet fra den Dag, Opsigelsen finder Sted.

b) Det udbetalte Beløb skal afskrives i Sparebogen.

c) Omfatter Udbetalingen hele Tilgodehavendet paa en Sparebog, forbliver denne i Postsparekontoret.

§ 8. a) Poststyrelsen kan forlange, at Sparebogen mod Kvittering skal afleveres til Postsparekontoret i Anledning af Kontrol eller Rentetilskrivning. Tilbagelevering sker mod Kvitteringens Aflevering.

b) Undlader en Sparer efter Anmodning at indlevere sin Sparebog, og der senere skulde vise sig Uoverensstemmelse mellem det i Sparebogen anførte Beløb og Postsparekontorets Regnskaber, skal disse sidste anses for at være de rigtige.

§ 9. a) Ejendomsretten til en Sparebog kan ikke være Genstand for Overdragelse.

b) Ved en Sparers Død eller Konkurs kan Kontoen oprettholdes, saa længe Bobehandlingen varer, til Raadighed for Boet.

c) Ændringer i en Sparers retslige Forhold af Betydning for hans Raadighed over Kontoen f. Eks. som Følge af Udlæg, Konkurs eller Umyndiggørelse maa rette vedkommende omgaaende anmelde til Postsparekontoret. Det samme gælder i Tilfælde af Sparerens Død. Saa længe en saadan Anmeldelse ikke er sket og dens Modtagelse anerkendt af Postsparekontoret, har Postsparevirksomheden intet Ansvar for den i Anledning af dens Ukendskab til de indtraadte Forandringer mulig opstaaede Skade.

d) De paa en Postsparekonto indestaaende Beløb kan ikke belægges med Arrest eller Beslag.

§ 10. a) Bortkommer en Postsparebog for Spareren, maa denne snarest give Postsparekontoret Underretning derom med Opgivelse af de nærmere Omstændigheder, under hvilke Bogen er bortkommet. Postsparekontoret foretager derefter det fornødne til Bogens Mortifikation ved i en Bekendtgørelse, der indrykkes 1 Gang i Statstidende, med 12 Ugers Varsel at indkalde Ihænderen. Hvis ingen melder sig inden Fristens Udløb, udsteder Postsparekontoret en ny Bog. Omkostningerne til Bekendtgørelsen samt eventuelt Betalingen for en ny Sparebog bæres af Spareren.

b) Melder nogen sig med Paastand om Ejendomsret, sker der ingen Udbetaling, før Sagen er afgjort ved mindelig Overenskomst eller ad Rettens Vej.

c) Efter den nye Sparebogs Udfærdigelse har den bortkomne Sparebog ingen Retskraft overfor Postsparevirksomheden.

§ 11. Naar der i Løbet af 10 Aar ikke er gjort noget Indskud eller foretaget noget Uddrag eller nogen Rentetilskrivning paa en Postsparebog, ophører yderligere Forrentning af Indskuddet, hvorom Meddelelse tilstilles Indehaveren af Sparebogen; kan Indehaveren ikke findes, indkaldes han ved en Bekendtgørelse i Statstidende, og melder vedkommende sig da ikke inden 12 Uger efter Bekendtgørelsen, tilfalder Beløbet Postsparevirksomheden, der dog har Ret til senere at udbetale Beløbet med Fradrag af Omkostningerne til Bekendtgørelsen til Spareren, hvis denne skulde melde sig.

§ 12. a) Rentefoden for de i Postsparevirksomheden indestaaende Midler fastsættes af Ministeren for offentlige Arbejder efter Indstilling af Styrelsesraadet.

b) Renten beregnes fra og med Dagen efter Indsætningen og til og med Dagen før Udbetalingen og kun af hele Kroner; den tilskrives Kontoen en Gang aarlig pr. 31. Marts.

c) Oplyses det, at en Sparer, i Strid med det i § 5 fastsatte, har mere end een Postsparekonto, udbetales for det forløbne Tidsrum kun Rente af den først aabnede Konto.

§ 13. a) Den Del af de indestaaende Midler, der ikke udkræves som Driftskapital, anbringes paa betryggende Maade i:

1. Indlaan — med eller uden Opsigelse — i danske Sparekasser,
2. Obligationer udstedte af eller garanterede af den danske Stat eller udstedte af Kongeriget Danmarks Tiendebank eller Kongeriget Danmarks Hypotekbank, Obligationer udstedte af danske Kreditforeninger og Obligationer udstedte af eller garanterede af danske Kommuner.

Mindst 65 pCt. af de paagældende Midler anvendes fortrinsvis til Anbringelse i Indlaan i danske Sparekasser.

b) De indkøbte Obligationer deponeres i Finansministeriet efter i de Tilfælde, hvor Indskrivning kan finde Sted, at være behørigt indskrevne.

§ 14. a) Postsparekontoret og Posthusenes Postsparevirksomhed inspiceres og revideres af vedkommende postale Myndigheder efter de til enhver Tid for Postvæsenet fastsatte Regler.

b) Revisionen af Postsparevirksomhedens Beholdninger (§ 13) varetages af Hovedrevisor for Postvæsenet.

§ 15. a) Postsparevirksomhedens Budget og Regnskab optages særskilt i Postvæsenets Budget og Regnskab.

b) For det af Postvæsenet for Postsparevirksomheden udførte Arbejde godskrives der Postvæsenet hvert Aar et Beløb, hvis Størrelse fastsættes af Ministeren for offentlige Arbejder efter Indstilling af Styrelsesraadet.

c) Det fremkomne Overskud henlægges til en Reservefond, der anbringes efter Reglerne i § 13.

§ 16. Efter Udgangen af hvert Finansaar offentliggøres det reviderede Regnskab i Statstidende.

§ 17. Postforsendelser fra Postsparekontoret og Posthusene til Sparere og til Postsparefilialer er portofri; for Postforsendelser fra Sparere og Postsparefilialer til Postsparekontoret kan fastsættes Portofrihed eller Portonedsættelse efter nærmere Bestemmelse af Ministeren for offentlige Arbejder.

§ 18. Det er forbudt enhver af de ved Postsparevirksomhed virkende Personer at meddele uvedkommende nogen som helst Oplysning om Sparernes Navne eller om Størrelsen af de af en Sparer indsatte eller udtagne Beløb saavel som at give uvedkommende Lejlighed til selv at skaffe sig saadan Underretning.

§ 19. De nærmere Regler om Postsparevirksomhedens Forhold udadtil gives af Ministeren for offentlige Arbejder, der ligeledes udfærdiger en Instruks for Styrelsesraadet.

§ 20. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1926. Ministeren for offentlige Arbejder fastsætter Tidspunktet for Virksomhedens Paabegyndelse.

Fra Ministerens Udtalelser ved Lovforslagets Fremsættelse gengives følgende: „Lovforslaget tilsigter Oprettelse af en Postsparevirksomhed, som under Statens Garanti og ved Anvendelse af Postvæsenets ud over hele Landet spredte Posthuse, paa Landet tillige ved Landpostbudene, kan indsamle de Smaaabeløb, som Folk ikke har øjeblikkelig Brug for, til Opsparing og Forrentning. Postvæsenet har utvivlsomt paa Grund af sin vidtforgrene Organisation Betingelser for at faa en saadan Indsamling baade dybere ned og videre ud end nogen anden Institution og derved Mulighed for at skaffe Midler opsparet, som ellers ikke vilde blive opsparet, samtidig med at Sparelysten vækkes og stimuleres i alle Befolkningens Lag.

I Udlandet har man ogsaa for længst haft Øje for at udnytte denne Postvæsenets enestaaende Indsamlingsevne. Postsparevirksomhed findes indført i ikke mindre end et halvt Hundrede Lande, europæiske og oversøiske, og har i de mest betydende virket i en meget lang Aarrække. I England, som var det første Land, der — paa Gladstones Initiativ — indførte Postsparevirksomhed, skete det allerede i 1861. I Belgien har Postsparevirksomhed været indført fra 1865, i Japan fra 1875, i Italien fra 1876, i Holland fra 1881, i Frankrig fra 1882, i Østrig fra 1883, i vort Naboland Sverige

fra 1884, i Finland fra 1887, i Rusland fra 1889, i United States fra 1910, i Portugal fra 1912, i Spanien fra 1916 og i Polen fra 1919. Af betydende europæiske Lande er der i dette Øjeblik foruden Danmark kun Norge, Tyskland, Svejts og Czekoslovakiet, som endnu ikke har Postsparevirksomhed, men af disse vides det, at Czekoslovakiet i en nær Fremtid agter at indføre Systemet, i Tyskland har man dets Indførelse under Overvejelse, og i Norge har der været nedsat en Kommission, der har foreslaaet Indførelse af Postsparevirksomhed.

Der er i Bemærkningerne til Lovforslaget gjort Rede for, hvilke betydelige Summer det er lykkedes i visse af Landene at indsamle til Opsparing, og jeg skal her blot nævne nogle ganske enkelte Tal. I England f. Eks. viser Regnskabet for 1923, at der er 18 400 000 Sparere med et samlet Tilgodehavende af 273 Mill. £; i Frankrig er der 7 200 000 Sparere — jeg tager runde Tal — med et Tilgodehavende af over 3 Milliarder Francs, og i vort Naboland Sverige er der et Antal Sparere paa 695 000 med et Tilgodehavende af 135 Mill. Kr.“

Efter at have omtalt, at man mulig kan nære Frygt for, at Postsparekasserne vil genere de bestaaende Sparekasser, udtalte Ministeren, at de „tværtimod kunde blive en Støtte og en Hjælp for dem. Jeg ser ikke rettere end, at hvis man indretter Postsparevirksomheden saadan, vil den ingenlunde som befrygtet blive nogen Konkurrent til Sparekasserne, tværtimod kan den hjælpe dem. Naar man sætter Renten i Postsparevirksomheden lavere end den almindelige Sparekasserente — det er Hensigten at sætte denne Rente til 3 pCt. —, og naar man begrænser Indskuddene, saaledes som det er foreslaaet her i Loven, saa at en Sparer højst kan have 2 000 Kr. staaende til Forrentning, vil der sikkert ikke vandre Midler fra Sparekasserne over til Postsparevirksomheden, men der vil netop til denne indgaa de smaa Beløb, som hidtil ikke har fundet Vej til Opsparing.

Man kan yderligere — ved at anbringe de i Postsparekasserne opsamlede Midler fortrinsvis i Sparekasser — fordele dem rundt til Sparekasserne i Forhold til den stedlige Opsparing, der har fundet Sted gennem Postsparekasserne, og man kan endvidere ved Opkøb af Kreditforeningsobligationer, Kommuneobligationer o. s. v. sørge for, at Pengene kommer de Egne til gode, hvorfra de er indsamlet.“ — — — Om Lovforslagets Tilblivelse udtalte Ministeren: „Et Udcast til dette Lovforslag var udarbejdet af en Kommission, bestaaende af Generaldirektøren for Postvæsenet, Statsgældsdirektøren, Departementschef i Erhvervsministeriet Dalhoff og Overpostmester i København Wilhelmsen samt Chefen for Postgirokontoret, Kontorchef N. Møller. Da

Forslaget var udarbejdet, blev det ved en Skrivelse af 14. Oktober tilstillet Fællesrepræsentationen for de danske Sparekasser med en Indbydelse til et Møde til Sagens Drøftelse. Dette Møde afholdtes den 24. Oktober under Ministerens Forsæde, og som Repræsentanter for Sparekasserne deltog de Herrer Justitsraad Schiødt, Overretssagfører Axel Bang og Gaardejer, fhv. Folketingsmand Jensen (Klejs). Mødet resulterede i, at der til nærmere Gennemgang af Udkastet nedsattes et Underudvalg, bestaaende af Justitsraad Schiødt, Generaldirektør Mondrup og Departementscheferne Andersen og Dalhoff. Paa Henstilling af dette Udvalg foretoges forskellige af Sparekasserne ønskede Ændringer i det daværende Udkast. — — —

Alle de Ønsker, der saaledes fremsattes fra Sparekassernes Side, blev imødekommet og er imødekommet i det her foreliggende Lovforslag. Efter at dette var sket, har det saaledes ændrede Udkast været forelagt paa forskellige Organisationsmøder indenfor Sparekasserne, og Overvejelserne resulterede saa i, at Sparekasserne den 12. Januar meddelte Ministeriet, at man vel paaskønner de foretagne Ændringer, men alligevel mener, at man vedblivende maa have nogle Indvendinger at gøre mod den foreslaaede Indførelse af Postsparevirksomheden.“

Herefter refererede og imødegik Ministeren de saaledes fremsatte Indvendinger.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Socialdemokraternes Ordfører (Bjerring), medens Venstres Ordfører (Himmelstrup) udviklede, hvorfor hans Parti ikke ansaa Oprettelse af Postsparekasser for nødvendig eller hensigtsmæssig, men var villig „til at diskutere Spørgsmaalet i et Udvalg for at se, om det ikke skulde være muligt at finde Former — og det tror jeg vil være muligt —, hvorunder man kan drage Postvæsenet til Nytte for Opsparingen.“ — De Konservatives Ordfører (Sven) udtalte, at hans Parti „ingen Sympati har for Lovforslaget“ og „mener, at Staten ikke bør overtage Opgaver, naar disse paa betryggende og tilfredsstillende Maade løses af de private Virksomheder.“ Han sluttede med følgende Udtalelse: „Efter det, jeg har sagt, og som er Udtryk for de Anskuelser, der næres indenfor mit Parti, vil Regeringen altsaa ikke kunne vente, at vi slutter os til selve det principielle, Indførelse af Postsparekasser her i Landet.“ Ogsaa det radikale Venstres Ordfører (Rasmus Rasmussen) udtalte forskellige Betænkeligheder ved Lovforslaget og sluttede med at sige: „Hvis Postsparevirksomheden skal føres ud i Livet, saa bør det derfor under alle Omstændigheder ske paa en saadan Maade, at man har Sikkerhed for, at denne Virksomhed ikke

kommer til at lægge Hindringer i Vejen for de alt bestaaende Sparekasser og de andre Virksomheder, som har til Formaal at fremme Sparsommeligheden i vort Folk.“

Beretningen fra Folketingsudvalget gaar ud paa følgende: „Udvalget har behandlet Forslaget i 3 Møder. I det ene af disse Møder blev optaget en Forhandling om Forslaget, hvori deltog Generalpostdirektør C. Mondrup og Kontorchef Møller, Girokontoret, der begge gav nogle Oplysninger angaaende den tekniske Side af Sagen. Det blev derefter i et senere Møde vedtaget at indhente forskellige Oplysninger gennem Ministeriet for offentlige Arbejder angaaende Postsparevirksomheden i andre Lande. Da disse Spørgsmaal var meget omfattende, kunde de ikke ventes besvaret forinden Rigsdagssamlingens Slutning, hvorfor Udvalget afsluttede sit Arbejde.“

34. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention vedrørende Arbejdstiden i industrielle Virksomheder. (Socialministeren). [A. Sp. 2591].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 69). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 107, jfr. 99). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Arbejdstid for de ved Industri, Haandværk og lignende Virksomheder beskæftigede Arbejdere (se Side 417). Beretning (B. Sp. 2651) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget gaar ligesom det i forrige Samling forelagte Lovforslag af samme Indhold, se Aarbog 1924—25, Side 354, ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med det af den internationale Arbejdskonference i Washington i Aaret 1919 vedtagne Udkast til Konvention, hvorved Arbejdstiden i industrielle Virksomheder begrænses til 8 Timer om Dagen og 48 Timer om Ugen.

Det oplyses i Bemærkningerne, at følgende Lande hidtil har ratificeret Konventionen:

Bulgarien, Czekoslovakiet, Grækenland, Indien, Italien, Letland, Rumænien og Østrig — for Italiens og Østrigs Vedkommende dog med visse Forbehold —, medens Lovforslag om Konventionens Ratifikation er blevet forelagt Parlamenterne i følgende Lande: Argentina, Brasilien, Chile, Estland, Frankrig (Forslaget er vedtaget af Deputeretkammeret), Litauen, Nederlandene og Tyskland.

Endvidere har Storbritannien indbudt Arbejdsministrene i Belgien, Frankrig og Tyskland til et Møde i London i Oktober Maaned 1925 til Drøftelse af Muligheden for en samtidig Ratifikation af Konventionen for disse Landes Vedkommende.

I Udvalgets Beretning udtales, at Udvalgets Formand har ikke søgt at faa Forslaget om denne Ratifikation og om det nedenstaaende, dertil hørende Lovforslag om Arbejdstid ført frem til Afstemning under Hensyn til de Forhandlinger, der føres mellem Arbejdsministrene i de ledende Industrierlande, hvis Resultat formentlig kan faa Indflydelse paa Partiernes endelige Stilling til Forslagene.

35. Forslag til Lov om Arbejdstid for de ved Industri, Haandværk og lignende Virksomheder beskæftigede Arbejdere. (Socialministeren). [A. Sp. 2581].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 69). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 99). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Schrøder, Haarum, Einer Jensen [Form.], Harald Jensen, Jønson [Skr.], Trier, Knud Kristensen, Slebsager, S. C. Nørgaard, Hedegaard, Stengaard-Kirkegaard, Reedtz-Thott, Drachmann, Dahlgaard og Mads Larsen). Beretning (B. Sp. 2651) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget stemmer med det i forrige Samling forelagte, se Aarbo1924—25, Side 355, hvor Indholdet er gengivet. Om Udvalgets Beretning henvises til ovenstaaende Sag Nr. 34, med hvilken dette Lovforslag hører sammen.

36. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder. (Socialministeren). [A. Sp. 2597].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 69). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 108, jfr. 99). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Arbejdstid for de ved Industri, Haandværk og lignende Virksomheder beskæftigede Arbejdere (se ovenfor). Betænkning (B. Sp. 1983) afgiven $\frac{18}{3}$. (Ordfører: Jønson).

2. Beh. $2^0/3$ (F. Sp. 6021, jfr. 6019). 3. Beh. $2^0/3$ (F. Sp. 6054).
Oversendt til Landstinget.

Lovforslaget gaar ligesom det i forrige Samling forelagte, se Aarbog 1924—25, Side 364, ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med et af den internationale Arbejds-konference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Forslag til Konvention angaaende en ugentlig Hviledag i industrielle Virksomheder.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at følgende Lande hidtil har ratificeret Konventionen: Bulgarien, Spanien, Estland, Finland, Indien, Italien, Letland, Polen, Rumænien og Czekoslovakiet.

I Folketingsudvalget indstillede Flertallet (Socialdemokrater og Radikale) Lovforslaget til Vedtagelse, medens de to Mindretal henholdsvis Venstre og de Konservative under Henvisning til deres Bemærkninger i Betænkningen over Lovforslaget om Hviledage i industrielle Virksomheder (se nedenfor) ikke kunde tiltræde Lovforslaget. Dette vedtoges ved 3. Behandling i Folketinget med 65 Stemmer mod 38. I Landstinget kom Sagen ikke til Behandling.

37. Forslag til Lov om Hviledage i industrielle Virksomheder m. m. (Socialministeren). [A. Sp. 2593].

Fremsat i *Folketinget* $8/10$ (F. Sp. 69). 1. Beh. $13/10$ (F. Sp. 108, jfr. 99). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Arbejdstid for de ved Industri, Haandværk og lignende Virksomheder beskæftigede Arbejdere (se Side 417). Betænkning (B. Sp. 1977) afgiven $18/3$. (Ordfører: Jønson). 2. Beh. $2^0/3$ (F. Sp. 6019). 3. Beh. $2^0/3$ (F. Sp. 6044). *Oversendt til Landstinget.*

Lovforslaget har samme Indhold som det i forrige Rigsdagssamling fremsatte, se Aarbogen for 1924—25, Side 365, hvor dets Hovedindhold er angivet.

I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning udtales, at det har ikke været muligt at opnaa Enighed om Lovforslaget.

Et *Flertal* bestaaende af de socialdemokratiske og de radikale Medlemmer indstillede Lovforslaget til Vedtagelse.

med følgende Ændringer, der betegnes som navnlig at tage Sigte paa i Loven at fastslaa de Undtagelser, som Hensynet til den almindelige Samfærdsel gør ønskelige.

Den Ændring, som Flertallet foreslog i § 1, og som medførte Rettelser andre Steder i Lovforslaget, var enslydende med en i Udvalgsberetningen i forrige Samling omtalt og gik ud paa at affatte 1. Stykke af Paragraffen saaledes: „I Haandværks- og Industrivirksomheder, der ikke omfattes af Bestemmelserne om Arbejdstid m. v. i Kapitel IV i Fabrikloven af 29. April 1913, samt i Transportvirksomheder (bortset fra ren Bud- og Dragertjeneste) skal der gives Lønarbejdere et samlet ugentligt Hviledøgn.

Dette Hviledøgn skal falde paa en Søndag, undtagen for saa vidt angaar Søtransport, Transport i Luften og den Transport paa Landjorden, der finder Sted af Hensyn til den almindelige Samfærdsel og lignende, saasom Transport med Jernbaner, Rutebiler og Sporvogne samt Droskekørsel.“

Venstre-Mindretallet udtalte i Betænkningen, at det „kan ikke tiltræde Lovforslaget, hverken som det er forelagt af Socialministeren eller i den Skikkelse, det vil faa med Flertallets Ændringer. Mindretallet er af den Opfattelse, at et Forslag af den Karakter for Tiden ikke er paakrævet. Der er i Almindelighed ret tilfredsstillende Hviletider i Erhvervsvirksomhederne her i Landet baade i Sammenligning med andre Lande og set i Forhold til de Hviletider, man søger lovfæstet ved nærværende Lovforslag. — Mindretallet maa derfor fraraade at gennemføre et saadant Lovforslag, der praktisk talt kun vil medføre, at man enten afskærer Virksomhederne og de i disse beskæftigede Arbejdere fra at lægge Hviletiderne paa den Maade, der tjener Virksomhederne bedst, eller ogsaa henviser dem til en omstændelig og besværlig Dispensationsvej“.

Mindretallet, bestaaende af det *konservative Folkepartis* Medlemmer, udtalte, at det „er af den Opfattelse, at det maa kunne lade sig gøre at ratificere den foreliggende Konvention uden Ændringer i bestaaende dansk Lovgivning, idet Konventionens Artikel 6 giver Bemyndigelse til at gøre Undtagelser fra Konventionens Hovedregler, naar disse Undtagelser meddeles ved Ratifikationen. I nævnte Artikel hedder det nemlig, at enhver Regering er berettiget til at fastsætte fuldstændige eller delvise Undtagelser fra Bestemmelserne om ugentlige Hviledage. Under Paaberaabelse af denne Artikel vil det formentlig være muligt at fastsætte Undtagelser for Danmarks Vedkommende for Transportvirksomheder og for de Virksomheder, som ikke henhører under Fabrikloven“. Mindretallet udviklede videre i Be-

tænkningen, at heller ikke andre Bestemmelser i Konventionen efter Mindretallets Mening nødvendiggjorde Ændringer i Lovgivningen. Under Hensyn til de her anførte Betragtninger opfordrede Mindretallet Udvalget til at forespørge Regeringen, om de saaledes fremførte Synspunkter ikke maatte være rigtige — maaske bekræftet ved en Henvendelse til Det internationale Arbejdsbureau —, saaledes at Ratifikationen fra dansk Side kunde ske uden Ændringer i de bestaaende Forhold. Udvalget fremmede Forespørgselen og modtog et Svar fra Ministeriet, der gik ud paa, at de gældende Lovbestemmelser paa forskellige, nærmere angivne Punkter ikke fyldestgør Konventionens Krav. Med Hensyn til de af Mindretallet fremsatte Udtalelser om, at det maa anses for muligt at ratificere Konventionen uden samtidig at foretage Ændringer i den gældende Lovgivning, bemærkede Ministeriet, „at der vel ikke er angivet nogen Begrænsning for den de enkelte Regeringer ved Konventionens Art. 4 tillagte Beføjelse til at fastsætte fuldstændige eller delvise Undtagelser fra Bestemmelserne i Art. 2, men at saa omfattende Undtagelser (nemlig samtlige Transportvirksomheder og alle Haandværks- og Industrivirksomheder, der ikke er undergivet Fabriktilsyn), som det vilde blive nødvendigt at fastsætte, saafremt Konventionen blev ratificeret paa Grundlag af den nugældende Lovgivning, formentlig vilde falde udenfor Hensigten med den paagældende Dispensationsbestemmelse i Konventionen, ligesom dennes Krav neppe kan anses fyldestgjort, saafremt der i det enkelte Lands Lovgivning overhovedet ikke findes Hjemmel til at bringe dets Bestemmelser i Anvendelse paa en hel Kategori af de af Konventionen omfattede Virksomheder“. Ogsaa med Hensyn til de andre af Mindretallet berørte Punkter mente Ministeriet, at Lovændringer er nødvendige.

Mindretallet erklærede i Betænkningen overfor Ministeriets Svar, at det „ikke kan anerkende de saaledes fremførte Betragtninger — der jo ej heller er bekræftet fra Arbejdsbureauet —, og da de bestaaende Forhold hær til Lands ikke skønnes at gøre Ændringer paakrævede, kan Mindretallet ikke anbefale Lovforslagets Vedtagelse“.

Flertallets Ændringsforslag vedtoges med 63 Stemmer, medens 30 (Venstre og Konservative) afholdt sig fra at stemme. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 66 Stemmer mod 38.

Sagen kom ikke til Behandling i Landstinget.

---

38. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention vedrørende Kvinders Arbejde før og efter Barnefødsel. (Socialministeren). [A. Sp. 2611].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 123, jfr. 109). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Kvinders Arbejde om Natten i Haandværks- og Industrivirksomheder (se Side 423). Beretning (B. Sp. 2653) afgiven $\frac{31}{3}$.

Et Lovforslag af samme Indhold som nærværende Forslag blev i forrige Rigsdagssamling fremsat, se Aarbog 1924—25, Side 369. Det gaar ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med det af den internationale Arbejdskonference i Washington i Aaret 1919 vedtagne Udkast til Konvention angaaende Kvinders Arbejde før og efter Barnefødsel. Konventionens Hovedbestemmelser er gengivet i Aarbogen for forrige Samling.

I Bemærkningerne til Lovforslaget nævnes, at følgende Lande hidtil har ratificeret Konventionen: Bulgarien, Spanien, Grækenland og Rumænien.

Om den af Udvalget afgivne Beretning om dette Lovforslag henvises til Sagen Nr. 40.

39. Forslag til Lov om Barselhvile m. m. (Socialministeren). [A. Sp. 2605].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 123, jfr. 109). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Kvinders Arbejde om Natten i Haandværks- og Industrivirksomheder (se Side 423). Beretning (B. Sp. 2653) afgiven $\frac{31}{3}$.

Bortset fra en enkelt formel Ændring blev et Lovforslag af samme Indhold som nærværende Lovforslag i Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1924—25 forelagt i Folketinget, se Aarbogen for 1924—25, Side 370, hvor Lovforslagets Hovedindhold er gengivet.

Om Indholdet af den Beretning, som Udvalget angaaende dette Lovforslag afgav, henvises til Sagen Nr. 40.

40. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Kvinders Anvendelse til Arbejde om Natten. (Socialministeren). [A. Sp. 2603].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 122, jfr. 109). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Kvinders Arbejde om Natten i Haandværks- og Industrivirksomheder (se Side 423). Beretning (B. Sp. 2653) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget gaar ligesom det i forrige Samling forelagte, se Aarbog 1924—25, Side 372, ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med det af den internationale Arbejds-konference i Washington i Aaret 1919 vedtagne Udkast til Konvention angaaende Kvinders Anvendelse til Arbejde om Natten. Konventionens væsentligste Indhold er gengivet i Aarbogen for forrige Samling.

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget har følgende Lande hidtil ratificeret Konventionen: Østrig, Belgien, Bulgarien, Estland, Frankrig, England, Grækenland, Indien, Italien, Holland, Rumænien, Svejts, Czekoslovakiet og Sydafrika.

I Udvalgets Beretning udtales, at Udvalget har holdt adskillige Møder, men da Socialministeriet nedsatte en Kommission med den Opgave at overveje en Systematisering af Arbejderbeskyttelseslovgivningen, besluttede Udvalget at henstille til Ministeren, at Lovforslaget vedrørende Barselhvile samt de i Forbindelse hermed rejste Spørgsmaal henvistes til Forhandling i denne Kommission. Fra flere Sider i Udvalget udtaltes paa et senere Tidspunkt Ønske om, at ogsaa Lovforslaget om Kvinders Arbejde om Natten i Haandværks- og Industrivirksomheder henvistes til Kommissionens Overvejelse i Forbindelse med de øvrige for Kommissionen foreliggende Spørgsmaal vedrørende Arbejderbeskyttelseslovgivningen. Udvalget vedtog derefter at henstille til Socialministeren, at ogsaa dette Forslag henvistes til Kommissionen. Arbejdet paa nærværende Lovforslag er som Følge heraf ogsaa standset.

41. Forslag til Lov om Kvinders Arbejde om Natten i Haandværks- og Industrivirksomheder. (Socialministeren) [A. Sp. 2599].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 69). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 109). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Helga Larsen [Form.], Holger Larsen [Sekr.], Einer Jensen, J. P. Jensen, P. Mortensen, Wiinblad, Rudfeld, N. P. Jensen, Grønæk, Blang, Mathilde Hauschultz, Holger Andersen, Ibsen, Dahlgaard og Elna Munch). Beretning (B. Sp. 2653) afgiven $\frac{31}{3}$.

Et Lovforslag af samme Indhold som nærværende fremsattes i forrige Rigsdagssamling, se Aarvog 1924—25, Side 373, hvor Hovedindholdet er gengivet, og hvortil derfor henvises. Om den af Udvalget afgivne Beretning henvises til Sagen Nr. 40.

---

42. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention om Forhyring. (Socialministeren). [A. Sp. 2613].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 124). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen [Form.], Haurum, F. K. Madsen, Ludvigsen, N. P. Nielsen [Sekr.], Sundbo, Rudfeld, Moltesen [i hans Sted indtraadte $\frac{17}{10}$: Elgaard], Vanggaard, Samuelsen, Himmelstrup [i hans Sted indtraadte $\frac{20}{1}$: Kr. Kristensen], Hendriksen, Christmas Møller, Dahlgaard [i hans Sted indtraadte $\frac{21}{1}$: Niels Petersen] og Steen). Beretning (B. Sp. 2655) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget er af samme Indhold som et i forrige Samling fremsat, se Aarvog 1924—25, Side 375, og gaar ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med det af den internationale Arbejdskonference i Genua i Aaret 1920 vedtagne Udkast til en Konvention om Forhyring.

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget har følgende Lande hidtil ratificeret Konventionen: Tyskland, Belgien, Bulgarien, Estland, Finland, Italien, Japan, Norge, Polen og Sverige.

I Udvalgets Beretning udtales, at da en Række Forespørgsler om Forholdene i de øvrige nordiske Lande indløb paa et ret sent Tidspunkt, har Udvalget ikke kunnet naa til Ende med sit Arbejde i denne Sag og de til samme Udvalg henviste andre Sager.

---

43. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Erstatning for Arbejdsløshed i Tilfælde af Skibsforlis. (Socialministeren). [A. Sp. 2615].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 127, jfr. 124). Henvist til Udvalget om Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention om Forhyring (se Side 423). Beretning (B. Sp. 2655) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget gaar ligesom det i forrige Samling forelagte, se Aarbog 1924—25, Side 376, ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention udfærdiget i Overensstemmelse med det af den internationale Arbejds-konference i Genua i Aaret 1920 vedtagne Udkast til Konvention angaaende Erstatning for Arbejdsløshed, forvoldt Søfolk ved Skibsforlis.

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget har følgende Lande hidtil ratificeret Konventionen: Belgien, Bulgarien, Spanien, Estland, Italien og Polen.

Om den af Udvalget afgivne Beretning henvises til Sagen Nr. 42.

---

44. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende tvungent Lægetilsyn med Børn og unge Mennesker beskæftigede om Bord paa Skibe. (Socialministeren). [A. Sp. 2617].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 128, jfr. 124). Henvist til Udvalget om Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention om Forhyring (se Side 423). Beretning (B. Sp. 2655) afgiven $\frac{31}{3}$.

Forslaget er af samme Indhold som et i forrige Samling forelagt, se Aarbog 1924—25, Side 377, og gaar ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med et af den internationale Arbejds-konference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Forslag til Konvention angaaende tvungent Lægetilsyn med Børn og unge Mennesker, beskæftigede om Bord paa Skibe.

Efter Bemærkningerne til Lovforslaget har følgende Lande hidtil ratificeret Konventionen: Bulgarien, Spanien, Estland, Indien, Italien, Japan, Letland, Polen, Rumænien og Sverige. — Om Udvalgets Beretning henvises til Sagen Nr. 42.

---

45. Forslag til Lov angaaende Anvendelse af Blyhvidt ved Malerarbejde. (Socialministeren). [A. Sp. 2385].

Fremsat i *Landstinget* 7/10 (L. Sp. 10). 1. Beh. 14/10 (L. Sp. 51). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnbol, Frandsen, Marie Hjelmmer, H. P. Jensen, Laurits Knudsen, Olga Knudsen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Henrik Nielsen, Nygart, A. O. Rasmussen, Inger Gautier Schmit, Stensballe [Form.], Tvede og Wildner). Beretning (B. Sp. 2733) afgiven 31/3.

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling af Folketinget vedtagne Lovforslag herom, hvorfor der her henvises til Aarbogen for 1924—25, S. 387.

I Udvalgets Beretning udtales: „Udvalget har indhentet forskellige Oplysninger og Erklæringer fra de to Hovedorganisationer indenfor Malerfaget, men da disse Erklæringer ikke er sammenfaldende, har det ikke været muligt at opnaa Enighed indenfor Udvalget. Dette har imidlertid ikke ment det formaalstjenligt at føre Sagen frem til Afstemning i Landstinget paa det Grundlag, som foreligger for Tiden.“

---

46. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Landarbejderes Forenings- og Organisationsret. (Socialministeren). [A. Sp. 2391].

Fremsat i *Landstinget* 7/10 (L. Sp. 11). 1. Beh. 14/10 (L. Sp. 63). Henvist til Udvalget om Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde (se Side 426). Beretning (B. Sp. 2737) afgiven 31/3.

Lovforslaget, der i forrige Samling vedtoges af Folketinget, gaar ud paa at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med et af den internationale

Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Forslag til Konvention angaaende Landarbejderes Forenings- og Organisationsret, hvilken Konventions Indhold er gengivet i Aarbogen for 1924—25, S. 378.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at følgende Lande hidtil har ratificeret Konventionen: Tyskland, Øst-rig, Bulgarien, Estland, Finland, England, Indien, Irland, Italien, Letland, Polen, Sverige og Czekoslovakiet.

Medens ved 1. Behandling i Landstinget Socialdemokraternes og det radikale Venstres Ordfører (henholdsvis Carl F. Madsen og Marie Hjelder) anbefalede Lovforslaget, ønskede Venstres og de Konservatives Ordførere (henholdsvis Inger Gautier-Schmidt og Tvede) det prøvet i et Udvalg, om det, henset til, at Grundlovens § 85 tilsikrer Foreningsfrihed, er hensigtsmæssigt at vedtage en særlig Bestemmelse herom om Landarbejdere. I Udvalget fandt Lovforslaget efter den afgivne Beretning „ikke fornøden Tilslutning hos Udvalgets Flertal (Venstre og det konservative Folkeparti)“.

47. Forslag til Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde. (Socialministeren). [A. Sp. 2389].

Fremsat i *Landstinget* $7/_{10}$ (L. Sp. 10). 1. Beh. $14/_{10}$ (L. Sp. 51). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marie Christensen, Frøkjær, Gregersen, A. P. Hansen, Hauch, Marie Hjelder, Johannes Jensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Josiassen, Carl F. Madsen, Rasmus Nielsen, Stegger Nielsen, Inger Gautier Schmit [Form.] og Tvede). Beretning (B. Sp. 2737) afgiven $31/_{3}$.

Lovforslaget gaar ud paa at bemyndige Regeringen til at ratificere en international Konvention, udfærdiget i Overensstemmelse med et af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1921 vedtaget Forslag til Konvention angaaende Børns Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde, og var forelagt i forrige Samling, se Aarbogen for 1924—25, S. 380, hvor Konventionens Indhold er gengivet.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplyses, at følgende Lande hidtil har ratificeret Konventionen: Øst-rig, Bulgarien, Estland, Irland, Italien, Japan, Polen, Sverige og Czekoslovakiet.

I Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Ordførerne for Socialdemokraterne og det radikale Venstre (henholdsvis Carl F. Madsen og Marie Hjælmer), medens Ordførerne for Venstre og det konservative Folkeparti (henholdsvis Inger Gautier Schmit og Tvede) udtalte Tvivl om, hvorvidt Konventionens Indhold kan forenes med vor Lovgivning paa Skolevæsenets Omraade.

I Udvalgets Beretning udtales da ogsaa, at Lovforslaget fandt ikke fornøden Tilslutning hos Udvalgets Flertal (Venstre og det konservative Folkeparti).

48. Forslag til Lov om Lærlingeforholdet. (Socialministeren). [A. Sp. 2619—C. Sp. 403].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 70). 1. Beh. $\frac{13}{10}$ (F. Sp. 128). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Harald Jensen [Form.], P. Andersen, Jønson, Gustav Pedersen [Sekr.], Schrøder, Simonsen, J. C. A. Larsen, Jensen [Broby], Hans Jacob Sørensen, Elgaard [i hans Sted indtraadte $\frac{17}{10}$: Moltesen], Pitzner, Lange, Bouet, Dahlgaard og Valdemar Nielsen). Betænkning (B. Sp. 561) afgiven $\frac{11}{3}$. (Ordfører: Harald Jensen). 2. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5903). 3. Beh. $\frac{18}{3}$ (F. Sp. 5980). *Oversendt til Landstinget.*

Det af Erhvervsministeren forelagte Lovforslag var enslydende med det i forrige Samling om samme Emne fremsatte, se Aarboeg 1924—25, Side 403.

Ved 1. Behandling i Folketinget henholdt Ordførerne, Harald Jensen (Socialdemokraterne), J. C. A. Larsen (Venstre), Pitzner (Konservative) og Dahlgaard (Radikale), sig til deres Udtalelser ved 1. Behandling af Sagen i Fjor.

I Udvalgets Betænkning udtaltes, at „Udvalget har uden at naa til Enighed grundigt gennemdrøftet Lovforslagets Enkeltheder og ligeledes beskæftiget sig med den Række af Henvendelser, der fra forskellige Organisationer er sket til Udvalget“, hvorefter nævnes en Række af disse Henvendelser, og hvad de gik ud paa. Dernæst nævnes, at Udvalget overfor Socialministeriet har ønsket en Forklaring paa, om Udtrykket „anden næringsdrivende“ i Lovforslagets § 1, 1. Linie, omfattede „al Næringsvirksomhed“. Herpaa har Ministeriet svaret: „Den i Lovforslagets § 1 omhandlede Pligt til at oprette Lærlingekontrakt og give den i denne omhandlede Oplæring paahviler enhver næringsdrivende, forudsat at det faglige Omraade, som den paagældende Virksomhed hører

til, er af en saadan Art, at det skønnes muligt at give de paa-gældende unge Mennesker en forsvarlig og afrundet Uddannelse i Lovens Forstand. Afgørelsen i saa Henseende er henlagt til Socialministeriet, der har fastfat, at Gartner-, Mejeri- og Apotekerfaget ikke skal anses som henhørende til Loven, ligesom man under Hensyn til de særlige Uddannelsesforhold indenfor Bank- og Forsikringsvæsenet har udtalt, at disse for Tiden ikke vil være at henføre under Loven. Socialministeriet har endelig i givet Tilfælde udtalt sig om, hvorvidt et mere specielt Omraade indenfor en Branche er egnet til at danne Basis for Lærlingeuddannelse, og har saaledes afgjort, at Installering af Hustelefoner og Fremstilling af Bambusmøbler ikke er at anse som Fag i Lovens Forstand, saaledes at der ikke kan antages unge Mennesker til Uddannelse i disse Virksomheder.“

Udvalget i dets Helhed stillede 3 Ændringsforslag, tiltraadte af Ministeren og gaaende ud paa at bevare den nugældende Lovs Bestemmelser paa de omhandlede Omraader. Af disse gik det ene ud paa, at Gartnere ikke, saaledes som bestemt i Lovforslagets § 1, skal ind under Læringleven. Ved det andet stryges den i Lovforslaget indsatte Bestemmelse i § 1: »Ved Lærekontraktens Indlevering til Godkendelse er Læremesteren pligtig at afgive saadanne Oplysninger angaaende sin Virksomhed, som Læringlekommissionen maatte afkræve ham.«

Det tredie af Udvalgets Ændringsforslag gik ud paa at ændre det Tidsrum, i hvilket Mesteren i Tilfælde af Lærlingens Sygdom skal betale ham Løn, fra 6 Maaneder til 3 Maaneder.

I øvrigt delte Udvalget sig i et *Flertal*, bestaaende af Socialdemokrater og Radikale, der stillede forskellige Ændringsforslag, og to *Mindretal*, Venstre og Konservative, som dels i Forening stillede en Række Ændringsforslag, dels hver for sig ligeledes stillede nogle Forslag, idet dog de Konservative, hvor de principalt selv havde stillet Forslag, subsidiært tiltraadte de af Venstre stillede.

Flertallet udtalte, at det »har ikke uden Ændringer kunnet slutte sig til det foreliggende Lovforslag; men det har set det som sin Opgave at gennemføre saadanne Forbedringer i det bestaaende Læringleforhold, som Øjeblikkets Forhold muliggjorde«.

En Del af Flertallets Ændringsforslag var af formel eller redaktionel Karakter. Af dem, der havde et reelt Indhold, skal nævnes:

Med Hensyn til Læretidens Varighed føjede et Forslag til Bestemmelsen i § 4 om, at den ikke maa overstige 4 Aar, følgende: »Dog kan Socialministeren, hvor faglige Hensyn taler derfor, og det paagældende Fags Hovedorganisationer for Medhjælpere (Arbejdere) og næringsdrivende (Arbejdsgivere) har givet deres Tilslutning dertil, tillade, at Læretiden i et Fag udstrækkes indtil et Aar ud over den fornævnte Grænse.«

§ 6, som giver Ministeren en Ret til for enkelte Fag at fastsætte Lærlingeantallet, foresloges affattet saaledes: »Det stedlige Lærlingenævn kan nægte af forsyne en Lærekontrakt med den i § 1 omhandlede Paategning om, at Kontrakten er affattet i Overensstemmelse med nærværende Lovs Forskrifter, naar vedkommende Læremester allerede beskæftiger et saa stort Antal Lærlinge, at det under Hensyn til Virksomhedens Størrelse og Art maa antages, at en yderligere Tilgang af Lærlinge vil bevirke, at disse ikke kan faa en forsvarlig Uddannelse.«

Et Forslag til § 8 gik ud paa, at Lovens Beskyttelsesbestemmelser er gældende i Prøvetiden.

Til § 12, som omhandler Mesterens Pligt til at sørge for, at Lærlingen deltager i Undervisningen paa en Handelskole eller teknisk Skole, foresloges føjet »eller Fagskoler med tilsvarende Undervisning«, samt derhos følgende Bestemmelse »Lærlingen har Pligt til at deltage i Undervisningen. Hvor Lærlingen gentagende uden lovlig Grund tilsidesætter denne Pligt, kan det anses som Kontraktbrud.«

I Stedet for Lovforslagets § 15, som gav Mesteren Ret til at faa en Lærling, som uberettiget har forladt Læren, bragt tilbage ved Politiets Hjælp, foresloges indsat: »Naar en Lærling uberettiget har forladt Læren, eller naar en Læremester uberettiget bortviser en Lærling, kan den af Parterne, der mener sig forurettiget, indanke Sagen for den i § 27 nævnte Voldgiftsret. Hvis Sagen ikke indankes senest 14 Dage efter Bortgangs- eller Bortvisningsdagen, betragtes den som bortfaldet, og Kontrakten er herefter lovlig hævet.«

Til § 18 foreslog Flertallet et Ændringsforslag om til Punkt 4, som giver Lærlingen eller hans Forældre eller Værge Ret til at hæve Kontrakten, naar Mesterens Virksomhed flytter til en anden Kommune, at føje, at denne Ret til at hæve Kontrakten ogsaa gælder, naar Lærlingens Forældre eller Værge flytter til en anden Kommune med Bopæl mindst 6 km fra Lærestedet og Lærlingen ikke har Kost og Logi hos Mesteren.

I Stedet for de ved Lovforslagets §§ 20—25 oprettede Lærlingekommissioner foreslog Flertallet Oprettelse af Lærlingenævn i følgende Bestemmelse:

»Tilsynet med Lærlingevæsenet føres af Lærlingenævn. For hver Politikreds udenfor København og Frederiksberg oprettes et Lærlingenævn, bestaaende af Politimesteren som Formand samt 2 Medlemmer valgte blandt næringsdrivende (Arbejdsgivere) og 2 Medlemmer valgte blandt Medhjælpere (Arbejdere) hos næringsdrivende, der omfattes af denne Lov, eller Ledere af Organisationer af saadanne næringsdrivende eller Medhjælpere. De valgte Medlemmer skal indenfor hver af de nævnte Grupper repræsentere saavel Industri- eller Haandværksnæringen som Handelsnæringen. Lærlingenævnets Medlemmer vælges af Socialministeren efter Indstilling, for Arbejdernes Vedkommende af de stedlige Fællesorganisationer og for Handelens Vedkommende af de stedlige Handelsorganisationer. For Haandværkets og Industriens Vedkommende foretages Indstillingen af Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri efter Samraad med de paagældende Erhvervs stedlige Organisationer. Valget gælder for 4 Aar ad Gangen, i Tilfælde af Afgang før Tidens Udløb dog kun for den tilbageværende Del af den afgaaedes Tjenestetid. — I København og Frederiksberg fungerer Bestyrelsen for Centralarbejdsanvisningskontoret som Lærlingenævn, suppleret med 2 Medlemmer, repræsenterende henholdsvis Handelens næringsdrivende og Medhjælpere, valgt af Københavns Kommunalbestyrelse.«

Om dette Forslag udtales i Betænkningen: „I København og Frederiksberg kommer Centralarbejdsanvisningskontorets Bestyrelse til at fungere som Lærlingenævn. Det er Flertallets Opfattelse, at det i høj Grad er ønskeligt, at der i København skabes et fælles Organ for Lærlingevæsenet, i

Modsætning til de nuværende Forhold, hvor Godkendelsen af Lærekontrakter er hos Arbejdsdirektoratet, Lærlingeanvisningen hos Centralarbejdsanvisningskontoret, Paatalemyndigheden hos Politiet og Voldgiftsretten hos Magistraten.“

Lærlingenævnenes Opgave foresloges at være:

Lærlingenævnets Udøvelse af det omhandlede Tilsyn bestaar i at paase, at Lærekontrakt oprettes og anmeldes til Paategning, og at gennemgaa Kontrakterne og føre Register over de godkendte Kontrakter. Endvidere vil Lærlingenævnet, naar det for Nævnet foreligger oplyst, at en Lærlingekontrakts Bestemmelser er overtraadt af en af Parterne, kunne beslutte at henvende sig til Parterne og søge Forholdet berigtiget, ligesom Lærlingenævnet, naar det ved Henvendelse til Nævnet af en af Parterne i et Læreforhold gøres gældende, at Kontraktens Bestemmelse er overtraadt, vil kunne forsøge at forlige Parterne, saaledes at Henvisning af Striden til Voldgift undgaas.

Med Hensyn til Omkostningerne ved Lærlingenævnene foresloges:

»Udgiften til Lærlingenævnet udredes af Politimesteren, der hertil erholder fornødne Forskud af Amtsrepartitionsfonden. De af Amtsrepartitionsfonden afholdte Udgifter til Lærlingenævn fordeles af Amtmanden paa Amtsraadskredsen og de i Forbindelse med samme staaende Købstæder efter Folketal. Hvor en Politikreds er beliggende i flere Amtsraadskredse, afgør Socialministeriet, hvorledes der vil være at forholde med Udgifternes Udredelse og Fordeling. I København og Frederiksberg afholdes Udgifterne, fordelt efter Folketal, af Kommunernes Kasser.«

I Stedet for de i Lovforslagets § 26 foreslaaede Læreprøve-Nævn foresloges følgende:

»Læreprøver aflægges for Svendeprovekommissioner, bestaaende af en Formand og et lige Antal Mænd eller Kvinder, hvoraf Halvdelen skal være Arbejdsgivere og Halvdelen Arbejdere (Medhjælpere hos næringsdrivende) indenfor vedkommende Fag. I København, Frederiksberg og Købstæderne vælges Formanden efter Kommunalbestyrelsens nærmere Bestemmelse enten af Kommunalbestyrelsen eller af Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri. I Landets øvrige Kommuner vælges Formanden af Fællesrepræ-

sentationen for Haandværk og Industri. Saavel Arbejdsgivernes som Arbejdernes Repræsentanter vælges af de stedlige faglige Organisationer.

Svendeprøvekommissionen kan efter Lærlingenævnets Bestemmelse tiltrædes af Lærere ved Handels- eller tekniske Skoler, idet disse Lærere dog ingen Stemmeret har ved Kommissionens Afgørelser. De nærmere Regler for Læreprøvers Aflæggelse og Svendeprøvekommissionernes Virksomhed fastsættes af Socialministeren efter Indstilling af Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri.«

Med Hensyn til S sammensætningen af den i § 27 til Afgørelse af Tvistigheder mellem Mester og Lærling foreslaaede Voldgift stillede Flertallet følgende Forslag: »Voldgiften skal udenfor København afsiges af Lærlingenævnets Formand og 2 af Lærlingenævnet indenfor dets Midte valgte Medlemmer i Forbindelse med 2 sagkyndige, fuldmyndige Mænd eller Kvinder, af hvilke hver af Parterne vælger een.

I København udpeger Lærlingenævnet Voldgiftsrettens Formand, der skal opfylde Betingelserne for at kunne udnevnes til Politimester, og som sammen med 2 af Lærlingenævnet indenfor dets Midte valgte Medlemmer og de af Parterne valgte sagkyndige danner Voldgiftsretten.« — Omkostningerne ved Voldgiften foresloges afholdt efter samme Regler som de for Lærlingenævnene gældende.

Venstre-Mindretallet udtalte i Betænkningen om Lovforslaget og Flertallets Ændringsforslag:

„Ved Gennemførelsen af Lov om Lærlingeforholdet af 6. Maj 1921 blev det saavel under Forhandlingerne som i Udvalgets Betænkning fremhævet, at naar man ønskede indsat en Bestemmelse om Revision i 1924 af Loven, var det under Hensyn til Krav fra Handelsstanden, der ønskede — udover de nødvendige Fællesbestemmelser — at dele Loven i et særligt Afsnit for Handel og et andet for Industri og Haandværk; ligesom man ogsaa mente, at en eventuel Gennemførelse af den under Udarbejdelse værende Næringslov kunde nødvendiggøre en saadan Revision. — Navnlig ønskede man dog at se Virkningerne indenfor et kortere Aaremaal af de mange Nybestemmelser, som Loven af 6. Maj 1921 indeholdt, og man har nu ved en Række Henvendelser og Udtalelser fra de større Handels- og Haandværkerorganisationer faaet fastslaaet, at indenfor enkelte Virksomheder har man til Dels ophørt med at antage Lærlinge paa Grund af

den nugældende Lovs Bestemmelser, og at yderligere skærpede Bestemmelser vil medføre, at man indenfor flere Fag helt vil ophøre med Lærlinguddannelse. — Ud fra disse Synspunkter og under Hensyn til de for Tiden værende vanskelige Forhold for hele Erhvervslivet kan Mindretallet ikke være medansvarligt for en Lovgivning, der i dens Virkninger vil være til stor Skade for hele vor Lærlinguddannelse.“

De af Mindretallet stillede Ændringsforslag gik væsentlig ud paa:

Først foresloges at bibeholde den i den gældende Lov fastslaaede Ordning, hvorefter Politimesteren godkender Kontrakten, og det motiveres ved, at »man maa mene, at de i Lovforslaget foreslaaede Kommissioner vil medføre et stort Embedsmaskineri og tillige virke hemmende for en sund og rolig Udvikling af Lærlingeforholdet«. I Overensstemmelse hermed stillede Mindretallet endvidere Ændringsforslag om, at §§ 20—24 og § 26, der handler om Lærlingekommissionerne, udgaar.

Ved Ændringsforslag til Lovforslagets (og den gældende Lovs) Bestemmelse om, at den, der 3 Gange i Løbet af 5 Aar har gjort sig skyldig i saadanne Brud paa Lærekontrakter, at disse som Følge deraf er ophævede, er uberettiget til at antage Lærling, foreslog Mindretallet, at vedkommende kun i 5 Aar skal være uberettiget dertil.

Den i § 4 foreslaaede Maksimumslæretid af 4 Aar foreslog Mindretallet ændret til 5 Aar, hvorhos det foreslog, at naar Lærlingen skal have et Kursus paa en Dagskole, skal Læretiden kunne udskydes i indtil 1 Aar.

Dernæst foreslog Mindretallet at stryge Bestemmelsen om Mesterens Pligt til at betale »Rekvisiter og Undervisningsmaterialer« ud fra det Synspunkt, at en Kontrol fra Forældre eller Værge vil have en større Indflydelse paa, hvorledes Lærlingen økonomiserer med disse Ting«.

Endvidere modsatte Mindretallet sig, at Socialministeren kan bestemme Antallet af Lærlinge i de forskellige Fag, og stillede derfor Ændringsforslag om, at § 6 udgaar.

Angaaende Lærlingens Deltagelse i Undervisning foreslog Mindretallet følgende Affattelse: »Læremesteren skal give Lærlingen den fornødne Tid til paa forsvarlig Maade at deltage i den for Faget almindelige saavel almendannende som faglige

Undervisning i en paa Stedet værende Handels- eller teknisk Aftenskole. Lærlingen har Pligt til, saa vidt det er muligt, at deltage i denne, og Forældre (Værge) er ansvarlige for, at dette sker.«

Som foran nævnt foreslog Mindretallet, at §§ 21—25 om Lærlingekommissioner udgaar, og at i Stedet derfor indsættes den nugældende Lovs § 27.

Det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at det kunde slutte sig til det af foranstaaende Mindretal anførte, men det havde udarbejdet og i Udvalget fremsat Forslag til en særlig Lærlingelov for Handelen. Da der ikke kunde opnaas fornøden Tilslutning hertil, havde Mindretallet ikke villet stille Ændringsforslag herom, men lod Forslaget medfølge som Bilag til Betænkningen.

Mindretallet sluttede sig til de af foranstaaende Mindretal stillede Ændringsforslag, dog kun subsidiært til nogle af dem, idet det som sin principale Stilling foreslog, at § 3, 1. Stykke, Punkt 4, samme Paragrafs næstsidste Stykke samt § 16, sidste Stykke, udgaar, hvilke Bestemmelser fastsætter Følgerne (Mangel paa Berettigelse til at antage Lærling eller Lærekontraktens Bortfald) af, at Mesteren har begaaet de i Bestemmelserne omhandlede Brud paa Kontrakten eller er ikendt Erstatning derfor.

Ved Afstemningen vedtoges Flertallets Ændringsforslag med Forslagsstillernes Stemmer, medens de to Mindretal afholdt sig fra at stemme.

Det konservative Mindretals Forslag forkastedes med 72 Stemmer mod 23 og Venstre-Mindretallets Forslag med 72 Stemmer mod 51.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 71 Stemmer mod 60.

49. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 122 af 28. Marts 1923 om Tilsyn med Børn. (Socialministeren). [A. Sp. 3287].

Fremsat i *Landstinget* ^{13/11} (L. Sp. 318). 1. Beh. ^{18/11} (L. Sp. 340, jfr. 325). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 om Værgeraadsforsorg m. m. (se Side 280). Beretning (B. Sp. 2735) afgiven ^{31/3}.

Medens det ved Lov om Tilsyn med Børn af 28. Marts 1923 § 6 bestemmes, at ingen maa modtage eller have noget Barn under 14 Aar i Familiepleje eller mod Betaling i Dagpleje uden dertil at have faaet Tilladelse af Tilsynsmyndigheden (i Almindelighed Kommunalbestyrelsen, jfr. Lovens § 4), findes der hverken i denne Lov eller i Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 om Værgeraadforsorg m. m. nogen Bestemmelse, hvorved der udkræves Tilladelse til Oprettelse af Børnehjem eller Optagelseshjem af den i Værgeraadslovens § 68 omhandlede Art, o: Hjem, som ikke er anerkendte. Da det har vist sig at være meget uheldigt, at enhver — i enkelte Tilfælde endog Personer, der ikke har opnaaet Tilladelse til at have Børn i Pleje — kan oprette Børne- eller Optagelseshjem, foresloges det i Lovforslaget, at Plejetilladelse, der efter Loven om Tilsyn med Børn § 6 i Regelen kun gives for indtil 2 Børn i en enkelt Familie, ogsaa skal udkræves til Anbringelse af et større Antal Børn i de for mindre Børn beregnede Børne- og Optagelseshjem, der ikke opnaar Anerkendelse i Henhold til Bestemmelserne i Værgeraadslovens Kapitel III. Derhos gik Lovforslaget ud paa overalt i Børnetilsynsloven at ændre »Justitsministeren« til »Socialministeren«, under hvem Loven nu sorterer. Ved Affattelsen af § 1 i Lov Nr. 55 af 31. Marts 1926 om Ændring af Lov Nr. 237 af 12. Juni 1922 om Værgeraadforsorg m. m., se Sag Nr. 75, blev § 1 i nærværende Lovforslag imidlertid overflødig, og da dets øvrige Bestemmelser var af formel Art, vedtog Udvalget efter Forslag af Socialministeren at henlægge Lovforslaget.

---

50. Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 30. Juni 1922 om Lukketid for Butikker og Lagre m. v. (Socialministeren). [A. Sp. 3327].

Fremsat i *Landstinget* 18/11 (L. Sp. 324). 1. Beh. 4/12 (L. Sp. 471). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch, Ludvig Christensen, Gunnar Fog-Petersen, Hauch, Albert Jensen, Johannes Jensen [Form.], M. C. Jensen, Knop, Laurits Knudsen, Olga Knudsen, Thomas Larsen, Jørgen Møller, Inger Gautier Schmit, C. F. Sørensen og Wildner). Beretning (B. Sp. 2727) afgiven 31/3.

Lovforslagets § 1 gaar ud paa at undtage Auktionslokaler fra de almindelige Regler i Butikslukningsloven af 30. Juni 1922 § 1, saa at de maa holdes aabne paa Helligdage til Eftersyn for Publikum, og en tilsvarende Bestemmelse findes i Lovforslagets § 2 for Kunstudstillinger i Butikker, idet Paragraffen foreslaar at føje et nyt Stykke til de i Lukkelovens § 2 nævnte Lokaler, for hvilke Lovens § 1 ikke gælder, af følgende Indhold: »Kunstudstillinger, der finder Sted med Politiets Tilladelse i Butikker og lignende Lokaler, dog saaledes at Køb og Salg ikke maa finde Sted i Lokalerne i de Tider, i hvilke almindelige Butikker skal holdes lukkede. Socialministeren fastsætter de nærmere Regler for, under hvilke Betingelser Politiets Tilladelse kan gives.«

Lignende Forslag fandtes i et i Samlingen 1922—23 af Regeringen fremsat Lovforslag, der ikke gennemførtes, se Aarvog for nævnte Samling Side 316, men i nærværende Lovforslag er yderligere tilføjet en § 3, som gaar ud paa en ny Affattelse af den Bestemmelse i Lukkelovens § 3 c., hvorefter visse Blomsterhandlere har Ret til at holde aabent paa Helligdage. Den nye Bestemmelses væsentligste Indhold er, at Gadehandelen med Blomster ved Hospitaler og Kirkegaard paa Helligdage, som faktisk har fundet Sted, og som Politiet først i den seneste Tid er skredet ind imod, legaliseres.

Den nye Affattelse lyder saaledes: »Forretninger af denne Art« (Blomsterhandler), »der ligger i Nærheden af en for Publikum tilgængelig Indgang til en Kirkegaard eller et Sygehus, samt Handlende, der fra et saadant Sted udelukkende forhandler Varer af den i 1. Pkt. angivne Art, maa desuden paa Folkekirkens Helligdage forhandle disse Varer paa de Tider, vedkommende Kirkegaard eller Sygehus er aabent for besøgende, saaledes at Politiet afgør, hvilke Forretninger der har en saadan Beliggenhed, at de i Medfør af foranstaaende maa holdes aabne, ligesom Gadehandel i Henhold til denne Bestemmelse er underkastet Politiets nærmere Anvisning om Stedplads og Antal af Handlende.«

I den af Udvalget afgivne Beretning udtaltes: „Udvalget har modtaget en Række Henvendelser angaaende Ændringer i den gældende Lukkelov for Butikker og Lagre. De fleste af disse Henvendelser har været af modstridende Art, og endnu i de sidste Dage før Samlingens Slutning er der fremsat Ønsker fra forskellige Organisationer om at faa Lejlighed til

overfor Udvalget at gøre de paagældendes Synspunkter gældende. Under disse Omstændigheder har Udvalget endnu ikke endt sine Overvejelser.“

51. Forslag til Lov om Skolevæsenets Styrelse og Tilsyn. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 2687].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 72). 1. Beh. $\frac{24}{11}$ (F. Sp. 2394). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Hansen [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, Fisker, Kammersgaard, Vilhelm Rasmussen, Chr. Søgaard, S. C. Nørgaard, Kr. Kristensen, Henrik Jensen, Vesterager, J. Oskar Andersen, A. C. D. Petersen, Elna Munch [Skr.] og Povlsen). Beretning (B. Sp. 2711) afgiven $\frac{31}{3}$.

Det i Aar fremsatte Lovforslag er overensstemmende med det i forrige Samling fremsatte, hvorfor der henvises til Aarvog for 1924—25 Side 515.

I Folketingets Udvalgs Beretning udtaltes, at „ved en Række Møder har Udvalget nøje gennemdrøftet Lovforslagets enkelte Bestemmelser og de stillede Ændringsforslag, om hvilke der ogsaa har været forhandlet med Undervisningsministeren. Vedrørende Afskedigelsesparagraffen opnaedes der Enighed i Udvalget, hvorimod det ikke lykkedes at tilendebringe Forhandlingen om de øvrige Ændringsforslag inden Rigsdagssamlingens Slutning“.

52. Forslag til Lov om Lærerskoler. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 2727].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 72). 1. Beh. $\frac{14}{10}$ (F. Sp. 226). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen [Form.], Knud Hansen, Jørgensen, Ehlert Nielsen, Sneum, Sundbo, Chr. Søgaard, Klaus Berntsen, Moltesen, S. C. Nørgaard, Knud Kristensen, Vesterager, J. Oskar Andersen, A. M. Hansen og Valdemar Nielsen [Skr.]). Beretning (B. Sp. 27C9) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget er overensstemmende med det i forrige Samling fremsatte Lovforslag om samme Emne, se Aarvog 1924—25, Side 508.

I Folketingsudvalgets Beretning udtales blot, at Udvalget ikke har afsluttet sit Arbejde angaaende Lovforslaget.

53. Forslag til Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. (Af Folketingsmændene Kragh [Ordfører], Knud Kristensen, Pinstrup, Rytter og Slepsager). [A. Sp. 2745].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 72). 1. Beh. $\frac{9}{12}$ (F. Sp. 3089, jfr. 2766). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om uretmæssige Prisaftaler m. v. (se Side 383).

Lovforslaget er enslydende med det Lovforslag med samme Titel, som i forrige Rigsdagssamling indbragtes af de samme Forslagsstillere, se Aarbog 1924—25, Side 351, hvor Forslagets Indhold er gengivet

I sin Forelæggelsestale udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne (Kragh): „Det, som dette Forslag vender sig imod, er det, jeg vil betegne som Organisationsuvæsenet. Det vender sig mod de Vildskud, som vokser frem, og som har til Maal at monopolisere Erhverv og Arbejde, at berøve Personer Frihed til at virke saaledes, som deres Evner og Kræfter tillader det.“

Lovforslaget blev ved 1. Behandling forhandlet sammen med det af Regeringen forelagte Lovforslag om uretmæssige Prisaftaler, hvorfor Forhandlingen fik en mere almindelig Karakter. Ordføreren for Socialdemokraterne var Hans Nielsen, for de Konservative Lange og for de Radikale Rode.

---

54. Forslag til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder. (Af Folketingsmændene Rode [Ordfører], Niels Frederiksen, Henningsen, Nis Nissen, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2739].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{8}{10}$ (F. Sp. 72). 1. Beh. $\frac{4-5}{2}$ (F. Sp. 4708). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen [Form.], P. Andersen, J. P. Nielsen, N. P. Nielsen, Gustav Pedersen [Skr.], Sneum, Kragh, Slepsager, Pinstrup, J. C. A. Larsen, Knud Kristensen, Fraenkel, Lange, Rode og Holdgaard).

Lovforslaget (»Trustforslaget«) er enslydende med det i forrige Rigsdagssamling af de samme Forslagsstillere indbragte Lovforslag med samme Titel, hvorfor der her henvises til Aarbog 1924—25, Side 352, og Aarbog 1919—20, Side 348, idet det vedtoges af Folketinget i den sidstnævnte Samling.

Ved 1. Behandling i Folketinget udtalte Erhvervsministeren, at han, da hans Parti tidligere har medvirket ved Behandlingen af det her foreliggende Lovforslag, selvfølgelig ogsaa kunde give sin Tilslutning til, at Forhandlingen om denne Sag genoptages paa det Grundlag, der er givet ved dette Forslag, skønt Partiet ikke i og for sig anser Forslaget for vidtgaaende nok. — Paa samme Maade udtalte Ordføreren for Socialdemokraterne (Hans Nielsen) sig. Venstres Ordfører (Kragh) udtalte, at naar Lovforslaget henvises til Behandling i det Udvalg, som behandler beslægtede Sager, vil hans Parti „naturligvis i Forhandlingen om alle Sagerne deltage med det Formaal, hvis det maatte vise sig, at Erhvervslivet lider af Skævheder, som kan afhjælpes gennem lovgivningsmæssige Indgreb, at tilvejebringe en Ændring paa disse Omraader, under Forudsætning af at det kan gøres, uden at der paa anden Maade sker Skade overfor det Erhvervsliv, som vort økonomiske Velfærd dog afhænger af, og som det er enhver Pligt at bidrage til at fremme med de Midler, der staa til hans Raadighed.“ — De Konservatives Ordfører (Fraenkel) udviklede udførligt, hvorfor han ikke kunde tiltræde Lovforslaget.

55. Forslag til Lov om Tvedeling af Statens Jordfond. (Af Folketingsmand Holstein). [A. Sp. 2875].

Forelagt i *Folketinget* ¹³/₁₀ (F. Sp. 94). 1. Beh. ⁶/₁ (F. Sp. 3611). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.], Hækkerup, Einer Jensen, A. C. Mortensen, Simonsen, Rahbek, Brorsen, Pinholt, Kr. Kristensen, Ulrich, Carlsen-Skiødt, Holstein, Niels Frederiksen og Holdgaard [Skr]). Beretning (B. Sp. 2613) afgiven ³¹/₃.

Dette Lovforslag er, ligesom det følgende dermed sammenhørende Lovforslag, af samme Indhold som de enslydende Forslag, der af Forslagsstilleren blev fremsat i forrige Samling, se Aarvog for 1924—25 Side 302.

Ved 1. Behandling af de to Lovforslag udtalte Landbrugsministeren, at han ikke kunde gaa med til at anvende Jordfondens Midler til Oprettelse af Haveboliger — skønt han deler Forslagsstillerens Opfattelse af Betydningen af saadannes Oprettelse —, medmindre det maatte vise sig, at der ikke er Brug for Fondens Midler til Husmandsbrug. Samme Standpunkt indtog Socialdemokraternes og Venstres Ordførere (henholdsvis Olufson og Rahbek), medens de Konservatives

Ordfører (Ulrich) udtalte Partiets Sympati for Tanken om at anvende et mindre Beløb af Jordfondens Midler til Haveboliger, ligesom de Tanker, der er nedlagt i Lovforslaget om disse, er blevet modtaget med Tilfredshed af Partiet.

I den afgivne Beretning fra Udvalget udtales, at det har indhentet Oplysninger fra en Række Lande angaaende Opførelse af egne Hjem og Anlæg af Havebyer. Det modtagne Materiale er imidlertid saa omfattende, at Udvalget ikke har kunnet tilendebringe sit Arbejde inden Rigsdagssamlingens Slutning.

56. Forslag til Lov om Statshjælp til Opførelse af smaa Beboelseshuse med Haver („Haveboliger“). (Af Folketingsmand Holstein). [A. Sp. 2879].

Forelagt i *Folketinget* $13/10$ (F. Sp. 94). 1. Beh. $6/1$ (F. Sp. 3673, jfr. 3611). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tvedeling af Statens Jordfond (se Side 439). Beretning (B. Sp. 2643) afgiven $31/3$.

Lovforslaget er enslydende med det i forrige Samling af Forslagsstilleren fremsatte, se Aarbogen for 1924—25, Side 303.

Angaaende de forskellige Partiordføreres Stilling til Lovforslaget og om den afgivne Beretning fra Udvalget henvises til Sag Nr. 55.

57. Forslag til midlertidig Lov om visse Prisaftaler. (Af Folketingsmændene Rode og Niels Frederiksen). [A. Sp. 4097—C. Sp. 209].

Forelagt i *Folketinget* $18/12$ (F. Sp. 3489). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 3560). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om uretmæssige Prisaftaler m. v. (se Side 383). Betænkning (B. Sp. 395) afgiven $9/2$. (Ordfører: Rode). 2. Beh. $17/2$ (F. Sp. 5141). 3. Beh. $25/2$ (F. Sp. 5327). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $12/3$ (L. Sp. 1331). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Aubeck, Bunch, J. V. Christensen [Form.], Marie Christensen, Henriette Crone, Gisselbæk, I. A. Hansen [4. Kr.], Albert Jensen, M. C. Jensen, Kloppenborg-Skrumsager, N. K. Kristensen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Henrik Nielsen og Wildner). Beretning (B. Sp. 2731) afgiven $31/3$.

Lovforslaget — der efter Udtalelse af Ordføreren for Forslagsstillerne (Rode) fremsattes i Fortsættelse af dennes Udtalelser ved 1. Behandling af de to Lovforslag om Prisaftaler — har følgende Indhold:

§ 1. Alle hidtil bestaaende kollektive Aftaler, der angaar Varer, hvis Priser indgaar i Beregningen af Februar- og August-Pristallene, eller Materialer til Fremstilling af saadanne Varer, derunder ogsaa Bygningsmaterialer, skal, saafremt de ikke forinden er ophævet, senest 14 Dage efter denne Lovs Ikrafttræden anmeldes til Erhvervsministeren, alle nye kollektive Aftaler af denne Art senest 2 Dage efter deres Indgaaelse. Undladelse af rettidig Anmeldelse straffes med Bøder indtil 1 000 Kr.

§ 2. Kollektive Aftaler, der direkte eller indirekte tilsigter at hindre eller hemme Prislejlig eller hidføre Prisforhøjelse paa de i § 1 nævnte Varer og Materialer, er ugyldige, og ingen Følge af Brud paa saadanne Aftaler, være sig Erstatning, Konventionalbod eller lignende, kan under nogen som helst Form tillægges Retsvirkning.

§ 3. Den, der efter denne Lovs Ikrafttræden paa nogen Maade deltager i Aftaler af den i nærværende Lovs § 2 angivne Art eller indgaar og deltager i nye saadanne, straffes med Bøder indtil 10 000 Kr. eller med Bøder af indtil 10 Gange den ved Overtrædelsen tilsigtede eller opnaaede Fordel eller under skærpene Omstændigheder og navnlig i Gentagelsestilfælde med simpelt Fængsel indtil 6 Maaneder, hvorhos den ved Overtrædelsen indvundne Fortjeneste bliver at inddrage i Statskassen.

Ved første Gangs Paatale i Anledning af en rettidig anmeldt Aftale kan Paatalen dog gaa ud paa, eller Dommen lyde paa, at Aftalen er ugyldig, uden at Deltagerne ifalder Strafansvar.

Paa samme Maade som i Paragraffens 1. Stykke angivet straffes den, der under nogen Form direkte eller indirekte deltager i nogen Art af økonomisk eller personlig Forfølgelse — derunder Boykotning — med det Formaal at opretholde eller fremkalde Aftaler af den i Lovens § 2 angivne Art.

§ 4. De af Lov Nr. 336 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret omfattede kollektive Aftaler berøres ikke af denne Lov.

§ 5. Sager angaaende Overtrædelse af denne Lov behandles som Politisager, i København af Sø- og Handelsretten. Udenfor København deltager paa de Steder, hvor der i Medfør af Lov Nr. 325 af 3. Juni 1919 § 2 findes en Handelsret, to af de i Henhold til sidstnævnte Lovbestemmelse beskikkede handelskyndige Mænd i Sagens Behandling og Paadømmelse.

§ 6. Loven træder straks i Kraft og har Gyldighed indtil Udløbet af Aaret 1926.

Ved 1. Behandling fandt der efter Aftale mellem Partiordførerne og Erhvervsministeren ingen Forhandling Sted om selve Lovforslaget, der henvistes til Udvalget angaaende Lovforslaget om uretmæssige Prisaftaler. Dette Udvalgs *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale), der indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, udtalte i Betænkningen, at det „har været villigt til Forhandling om alle Lovforslagets Enkeltheder, men Mindretallet har af forskellige Grunde ikke ønsket at stille Ændringsforslag“.

Flertallet udviklede dernæst, at Lovforslaget indeholder ingen Løsning af de store og omfattende Spørgsmaal, der behandles i de 3 foreliggende Lovforslag om samme eller beslægtede Emner, og „beskæftiger sig kun med enkelte Forhold, der har Betydning for de økonomiske Forhold og Vanskeligheder i Samfundet, der er en Følge af Valutakrisen. Der tilsigtes derfor en midlertidig Ordning, hvis Formaal er at frigøre Samfundet for de skadelige Virkninger af saadanne Aftaler i Produktion og Omsætning, der danner Hindring for det naturlige Prisfald, som Kronestigningen uden saadanne Aftaler vilde medføre. Ved Aftaler, der hemmer det naturlige og nødvendige Prisfald eller forhøjer Prisniveauet, forværres Krisen for Erhverv og Forbrugere, der under Kronestigningen ser sine Indtægter formindsket uden at opnaa dertil svarende Nedgang i Udgifterne“.

Udvalgets *Flertal* skønner, at Lovforslaget, saafremt det ophøjes til Lov, vil være til samfundsmæssig Nytte ved at mildne og forkorte Krisen.

Mindretallet (Venstre og Konservative) udtalte, at det „finder ikke, at man ad den Vej, Lovforslaget angiver, kan øge Muligheden for et hurtigere Prisfald for det meget store Antal Varegrupper Vedkommende, der indgaar i Pristalsberegningen, uden at bringe et stort Erhvervsomraade ind i en Usikkerhedstilstand, der kan medføre den modsatte Virkning. Dette Problem lader sig ikke uden Skade rive ud af Sammenhængen med hele Spørgsmaalet om at bidrage til øget Plads for Frikonkurrencen paa Produktions- og

Omsætningsomraadet. En midlertidig Lovgivning som den foreslaaede vil nødvendigvis foranledige iværksat et meget omfattende administrativt Apparat, da der overhovedet i Lovforslagets § 1 ikke er fastsat nogen Begrænsning for Omfanget og Arten af de Prisaftaler, for hvilke der paabydes Anmeldelsespligt, og som erklæres ugyldige. Den Beføjelse, der overfor alle disse mulige Aftaler lægges i Administrationens Haand, er ingenlunde fastslaaet, og Mindretallet kan ikke bidrage til en Tilbagevenden til et administrativt Herredømme over Erhvervslivet som det, der gennem Lovforslaget synes muliggjort, og til den Usikkerhed for de erhvervsdrivende med Hensyn til deres Dispositionsfrihed, som dermed følger. — Hertil kommer, at Lovforslaget ganske bortser fra Indgreb overfor den overordentlig vigtige Faktor i Prisdannelsen, som Aftaler om Lønforhøjelse udgør.

Mindretallets Medlemmer af Venstre er i øvrigt af den Opfattelse, at Venstre i sit Forslag om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfrihed har angivet, ad hvilken Vej man efter Partiets Opfattelse bør søge ogsaa Prisproblemet løst.

Da Flertallet har vist sig ganske utilbøjeligt til i Forhandlingen om nærværende Lovforslag at tage Hensyn til den af Mindretallet fremførte Opfattelse, vil Mindretallet ikke kunne medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.“

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 68 Stemmer mod 63.

Ved 1. Behandling i Landstinget udtalte Erhvervsministeren, at han vel havde haft sine Betæneligheder ved Lovforslaget, men da det kun drejer sig om en midlertidig Lov af kort Varighed og maa opfattes som et Forsøg, kunde han give Lovforslaget sin Tilslutning. — Venstres Ordfører (J. V. Christensen) ansaa Lovforslaget som overflødigt og mente, at det ikke kan faa nogen større praktisk Betydning, men han tilsagde sit Partis Medvirkning til dets Behandling i Udvalg. Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere (henholdsvis Henrik Nielsen og Aubeck) anbefalede Lovforslaget, medens de Konservatives Ordfører (Bunch) udtalte, at Lovforslaget er unødvendigt og vil blive uden Betydning. I Udvalgets Beretning udtaltes, at Udvalget har holdt et Møde den 25. Marts med almindelig Drøftelse af Lovforslagets Bestemmelser, men har ikke naaet at tilendebringe sine Overvejelser.

---

58. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 379 af 28. Juni 1920 om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v. (Af Carlsen-Skiødt, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas

Møller [Ordfører], Parkov, Pürschel, Reedtz-Thott og Sven) [A. Sp. 3391].

Forelagt i *Folketinget* $19/11$ (F. Sp. 2243). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 3563). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. D. Rasmussen, Chr. Hansen, A. C. Mortensen, Ehlert Nielsen [Skr.], N. P. Nielsen [Form.], Simonsen, Kragh, Pinholt, Hans Clausager, Lauritz Laursen, Christmas Møller, Carlsen-Skiødt, Sven, Rasmus Rasmussen og Steen). Beretning (B. Sp. 2701) afgiven $31/3$.

Lovforslaget indeholder to Paragraffer, af hvilke den første fremtræder som en Ændring i § 3 i Indlemmelsesloven af 28. Juni 1920. I denne bestemmes, at naar der om et Indlemmelsesspørgsmaal er Uenighed mellem den paa-gældende Bykommune og den paagældende Landkommune, kan Indlemmelsen, naar der er foretaget visse Afstemninger i Landkommunen, paabydes. Det foreslaas nu, at der, inden en saadan Indlemmelse kan paabydes, ogsaa skal foretages en Afstemning mellem Bykommunens Vælgere, og at Indlemmelsen skal tiltrædes af $3/4$ af Bykommunens kommunale Vælgere for at kunne paabydes, hvilket svarer til den Bestemmelse, der findes i den nugældende Lov, hvorefter $3/4$ af de kommunale Vælgere i det til Indlemmelse foreslaaede Distrikt skal tiltræde Indlemmelsen.

Den anden Ændring foreslaas i Lovens § 6. I denne Paragraf er der nogle Bestemmelser om, at naar en Indlemmelse finder Sted, kan de Skatteborgere, som faar større Skattebyrde som Følge af Indlemmelsen, faa en Lettelse i de kommunale Skatter. Men der er ikke givet nogen Bestemmelse om det Forhold, at en Indlemmelse medfører en Skattelettelse for de faste Ejendomme i Landkommunen. Det foreslaas nu, at der til § 6 i den nugældende Lov føjes følgende Bestemmelse: »Ligeledes skal Kommissionen« — den Kommission, som skal ordne alt vedrørende Indlemmelsen — »være berettiget til at bestemme, at den Skat, der paa Indlemmelsestiden hviler paa de faste Ejendomme, ikke ned-sættes i en Periode af 15 Aar.«

Ved 1. Behandling oplystes det, at det er Spørgsmaalet om Indlemmelsen af Odense St. Hans Landsogn i Odense Købstadkommune, der har givet Anledning til Lovforslagets

Fremsættelse, idet Købstadkommunen ikke ønsker Indlemmelsen. Indenrigsministeren, som redegjorde for Forholdene i saa Henseende, fraraadede Lovforslagets Vedtagelse.

Lovforslaget fraraadedes ligeledes af Ordførerne for Socialdemokratiet (L. D. Rasmussen) og de Radikale (Rasmus Rasmussen), medens Kragh som Ordfører for Venstre udtalte, at her „ligger en Opgave, som Rigsdagen nødvendigvis i den kommende Tid bør beskæftige sig med“.

I Udvalgets Beretning udtales, at Udvalget har afholdt tre Møder. Der blev fra Medlemmer anmodet om en Række Oplysninger vedrørende tidligere Indlemmelser i Købstæder i Henhold til den bestaaende Lov samt om Forholdet imellem Odense og St. Hans Landsogn. Herpaa er Svar indgaaet til Udvalget, der derefter ønskede Erklæring fra de kommunale Organisationer angaaende det forelagte Lovforslag. Disse Erklæringer var ikke indgaaet ved Rigsdagssamlingens Afslutning.

---

59. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (Af Folketingsmændene Simonsen [Ordfører], Hedelund, Jensen [Lillering], Kammersgaard, Lange og Sneum). [A. Sp. 5955].

Forelagt i *Folketinget* ²⁵/₃ (F. Sp. 6252). 1. Beh. ³⁰/₃ (F. Sp. 6549). Overgang til 2. Behandling forkastet.

Lovforslaget gaar ud paa at lade 2. og 3. Punktum i § 37, Stk. 4., i Toldloven af 29. Marts 1924 udgaa, hvilke Bestemmelser lyder saaledes: »Toldbestyrelsen bemyndiges derhos til at tilstaa Oliefabrikker Godtgørelse af Tolden af indført raa Kokosolie, som efter at være raffineret paa Fabrikken sælges til Margarinefabrikker og overgaar i Margarinefabrikationen her i Landet, for saa vidt de paagældende Oliefabrikker forinden 1. Januar 1924 har faaet tilstaaet en saadan Bevilling. De nærmere Betingelser for Bevillingen fastsættes af Toldbestyrelsen.« I Henhold hertil er den nævnte Toldgodtgørelse tilstaaet Sønderborg Oliefabrik, den eneste Fabrik, hvem den kunde tilstaaes, og dette Forhold har virket til Skade for Aarhus Oliefabrik, der stod overfor at standse en stor Del af sin Produktion, dersom Lovforslaget ikke vedtoges.

Ved 1. Behandling udtalte Finansministeren kort, at han ikke kunde modtage Lovforslaget. Af de Medlemmer,

der havde Ordet, anbefaledes Lovforslaget, foruden af Ordføreren for Forslagsstillerne (Simonsen), kun af Drachmann, medens de øvrige Talere udtalte sig imod det, og som det sagdes under Forhandlingerne, var Medlemmernes Stilling til det delt „efter geografiske Linier“ (det var fremsat af samtlige Folketingsmænd for Aarhus By og Amt).

Lovforslagets Overgang til 2. Behandling forkastedes med 62 Stemmer mod 28.

60. Forslag til Lov om Ændring i Forordningen af 5. Marts 1845 om Grunds Afstaaelse til Jernbaner. (Af Landstingsmændene Piper og Tvede [Ordfører]) [A. Sp. 3091].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{4}{11}$ (L. Sp. 303). 1. Beh. $\frac{13}{11}$ (L. Sp. 320). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Ludvig Christensen, Ejsing, Frandsen, Gisselbæk, J. A. Hansen [1. Kr.], Jensen [Aale], Thomas Larsen, Lewinsky, Jørgen Møller, Piper, A. O. Rasmussen, Stensballe [Form.], Tvede og Veistrup). Beretning (B. Sp. 2743) afgiven $\frac{31}{3}$.

Lovforslaget er overensstemmende med det i forrige Samling af de samme Forslagsstillere indbragte Lovforslag, om hvis Indhold henvises til Aarbogen for 1924—25, Side 411.

I Udvalgets Beretning udtales, at det „har i nogle Møder drøftet Forslaget og anmodet om Samraad med Ministeren om det; men Optagethed hos Udvalgsmedlemmerne i den sidste Tid af Rigsdagssamlingen forhindrede dette Samraads Afholdelse, og Udvalget har derfor ikke kunnet fuldføre sit Arbejde“.

61. Forslag til Lov om Nedsættelse af et Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken. (Af Landstingsmand S. Rasmussen). [A. Sp. 3627].

Forelagt i *Landstinget* $\frac{2}{12}$ (L. Sp. 459). 1. Beh. $\frac{15}{1}$ (L. Sp. 700). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Henriette Crone, Ejsing, Gunnar Fog-Petersen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Jepsen Christensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, N. K. Kristensen, J. Chr. Møller, Jørgen Møller, Rasmus Nielsen, S. Rasmussen og Inger Gautier Schmit [Form.]). Beretning (B. Sp. 2723) afgiven $\frac{31}{3}$.

Det fremsatte private Lovforslag er enslydende med det Forslag, der i forrige Samling vedtoges af Folketinget efter Behandlingen af det da af Kirkeministeren fremsatte Lovforslag, se Aarbogen 1924—25 Side 539 ff.

I Landstinget modtoges Lovforslaget venligt af Kirkeministeren, der anbefalede det til Vedtagelse, og af Socialdemokraternes Ordfører (H. P. Johansen), der erklærede, at Partiet vil medvirke til Lovforslagets Gennemførelse i en Form, som det finder forsvarlig. Venstres Ordfører (Inger Gautier Schmit) fandt ikke Udvalgets Nedsættelse heldig, og de Radikales Ordfører (Gunnar Fog-Petersen) tog ligeledes Afstand fra Lovforslaget.

Den af Landstingsudvalget afgivne Beretning gaar ud paa følgende: Udvalget begyndte sit Arbejde den 22. Januar, men maatte en Tid afbryde dette paa Grund af Kirkeministerens Sygdom. Arbejdet i Udvalget blev afsluttet, uden at det lykkedes at opnaa Enighed om Lovforslaget. Udvalget delte sig i forskellige Mindretal, men man naaede ikke at afgive en samlet Betænkning inden Rigsdagssamlingens Slutning.

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. **Beslutning af Rigsdagen angaaende den af Statsrevisorerne afgivne Betænkning over Statsregnskabet for Finansaaret 1923—24.** [C. Sp. 233, 1397].

Behandlet først i *Folketinget*. Udvalget (Elgaard, Gamborg, Mathilde Hauschultz, N. P. Jensen, Valdemar Olsen, Gustav Pedersen [Skr.], L. D. Rasmussen [Form.], Sneum og Hans Jacob Sørensen) afgav Betænkning $17\frac{1}{2}$ (B. Sp. 433). (Ordfører: Gustav Pedersen). 1. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5384). 2. (sidste) Beh. $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5421).

Landstingets Udvalg (Brandes, Frandsen, Godskesen, H. P. Jensen og Karberg [Form.]) afgav Betænkning $19\frac{1}{3}$ (B. Sp. 2095). (Ordfører: Karberg). 1. Beh. $25\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1588). 2. (sidste) Beh. $27\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1736).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1923—24 godkendes.

Angaaende en under § 3 foretagen Afskrivning af 39 999 999 Kr. paa Præferenceaktier i Landmandsbanken til Nominalværdi 40 Mill. Kr. tog et Mindretal i Folketingsudvalget (Det konservative Folkeparti og Venstre) Forbehold, idet Mindretallet ikke kunde „anse den foretagne Nedskrivning for regnskabsmæssig rigtig, lige saa lidt som man kan anerkende Berettigelsen til at overflytte Beløbet fra Formue- til Driftsregnskabet“. Et lignende Forbehold tog Ordføreren i Landstinget (Karberg) paa de samme Partiers Vegne i Landstingsudvalget.

---

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“ § 13. [C. Sp. 29, 205].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $7/10$ (F. Sp. 6). Behandlingsmaaden $8/10$ (F. Sp. 64). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (N. C. Christensen [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], J. Chr. Jensen [Skr.], Jørgensen, Aksel Jensen, Vanggaard, Grønbæk, Sven og Gamborg), der afgav Betænkning $30/10$ (B. Sp. 33). (Ordfører: N. C. Christensen). 1. Beh. $20/11$ (F. Sp. 2339). 2. (sidste) Beh. $24/11$ (F. Sp. 2378).

Anmeldt i *Landstinget* $24/11$. Behandlingsmaaden $27/11$ (L. Sp. 419). Henvist til et Udvalg paa 7 Medlemmer (Ludvig Christensen, Godskesen [Form.], N. K. Kristensen, Lewinsky, Nygart, Stensballe og Veistrup), der afgav Betænkning $5/2$ (B. Sp. 389). (Ordfører: Godskesen). 1. Beh. $10/2$ (L. Sp. 928). 2. (sidste) Beh. $12/2$ (L. Sp. 943).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1924 til 31. Marts 1925.

3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns=Aktieselskab i Aaret 1925 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Ministeren for offentlige Arbejder. [A. Sp. 5939, C. Sp. 581, 1397].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $17/3$ (L. Sp. 1371). Behandlingsmaaden $18/3$ (L. Sp. 1405). 1. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1423). 2. (sidste) Beh. $23/3$. (L. Sp. 1463).

Anmeldt i *Folketinget* $16/3$ (F. Sp. 5889). Behandlingsmaaden $24/3$ (F. Sp. 6179). 1. Beh. $25/3$ (F. Sp. 6255). 2. (sidste) Beh. $27/3$ (F. Sp. 6359).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 806 677 Kr. 39 Ø. (Til 1. Januar 1926 er der i alt anvendt 16 535 520 Kr. 95 Ø. til Anlæg i Frihavnen).

4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 1. September i København afsluttet Venskabs-, Handels- og Skibsfartstraktat mellem Danmark og Siam med dertil hørende Slutprotokol og Protokol angaaende den Jurisdiktion, som finder Anvendelse paa danske Statsborgere i Kongeriget Siam. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 3393—C. Sp. 41, 79].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $1^9/_{11}$ (L. Sp. 342). Behandlingsmaaden $2^5/_{11}$ (L. Sp. 378). 1. Beh. $2^7/_{12}$ (L. Sp. 461). 2. (sidste) Beh. $4^1/_{12}$ (L. Sp. 471).

Anmeldt i *Folketinget* $1^9/_{11}$ (F. Sp. 2878). Behandlingsmaaden $8^1/_{12}$ (F. Sp. 2880). 1. Beh. $1^6/_{12}$ (F. Sp. 3356). 2. (sidste) Beh. $1^8/_{12}$ (F. Sp. 3493).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til den omtalte Traktat mellem Danmark og Siam.

Siams handelspolitiske Forhold til de fleste europæiske Lande samt de Forenede Stater og Japan har siden forrige Aarhundredes Midte været baseret paa Traktater, som i Hovedsagen er ensidige til Gunst for Medkontrahenten. Den traktatmæssigt stipulerede Mestbegunstigelse hviler i Regelen som en ensidig Forpligtelse paa Siam, og der er gjort væsentlige Indskrænkninger i dette Lands Toldautonomi og Jurisdiktionsmyndighed overfor fremmede Statsborgere. Saaledes maa Indførselstolden, bortset fra enkelte Undtagelser, ikke overstige 3 pCt. af Værdien, ligesom der er fastsat visse moderate Satser for Udførselstold. Med Hensyn til Jurisdiktionen er Forholdet for Danmarks Vedkommende det, at man ved en Traktat af 15. Marts 1913 vel i Princippet opgav den ved tidligere Traktater fastsatte Konsularjurisdiktion, men dog samtidig paa anden Maade traf en Ordning, som udelukker den siamesiske Stat fra at udøve fuld Jurisdiktion over de paa dens Territorium bosatte fysiske og juridiske Personer af dansk Nationalitet. Efter Krigen har den siamesiske Regering bestræbt sig for at faa disse gamle Traktater afløst af nye, der i højere Grad er baseret paa Gensidighed, og som skal bane Vejen for Siams fuldstændige Frigørelse paa det toldpolitiske og judicielle Omraade. Det er efterhånden lykkedes Siam at tilvejebringe saadanne Traktater med de Forenede Stater, Japan, Frankrig, Spanien, Portugal, Nederlandene og Storbritannien; med Norge, Sverige, Italien og Belgien føres der Forhandlinger.

I Forsommeren 1924 modtog den danske Regering Udkast til en Traktat med tilhørende Protokol angaaende den Jurisdiktion, som skal finde Anvendelse paa danske Statsborgere i Siam. Udkastet, der var bygget over den siamesisk-amerikanske Traktat, blev af Udenrigsministeriet forelagt Traktatkommissionen og Justitsministeriet. Justitsministeriet erklærede at kunne tiltræde Jurisdiktionsprotokollen, og Traktatkommissionen henstillede efter en indgaaende Undersøgelse af Siams økonomiske Forhold, dets Handels- og Toldpolitik samt danske Erhvervsinteresser derovre, at man søgte afsluttet en Traktat paa Basis af et af Kommissionen udarbejdet Modforslag, der i det store og hele var i Overensstemmelse med det siamesiske Udkast. Ogsaa det Østasiatiske Kompagni erklærede sig til Gunst for en Traktat, som imødekommer de fra siamesisk Side fremsatte Ønsker. Det af Traktatkommissionen udarbejdede Modforslag danner Basis for den nu afsluttede Traktat.

Traktaten er bygget paa Gensidighed, for saa vidt angaar alle Bestemmelser vedrørende Handel, Skibsfart og lignende. Man har imødekommet det siamesiske Ønske om Toldautonomi, idet Danmark ved Traktatens Artikel XI i Princippet anerkender Siams Autonomi i toldmæssig Henseende og under Forudsætning af lige Behandling med andre Lande lover at give sin Tilslutning til, at Siam forhøjer sine Tarifsatser ud over de Satser, der er fastsat ved de eksisterende Traktater, dog paa Betingelse af, at alle andre Lande, som er berettiget til særlig Toldbehandling i Siam, frit og uden Vederlag giver deres Tilslutning til Forhøjelsen.

I øvrigt er Traktaten, der indeholder de i Handelstraktater sædvanlige Bestemmelser, ligesom Danmarks øvrige Traktater baseret paa *Mestbegunstigelsesprincippet*, som finder Anvendelse paa Told, Statsborgeres Næringsvirksomhed, Selskabers Beskatning, indenlandske Afgifter, Ind- og Udførselsforbud og Transit, medens der er fastsat *Nationalbehandling* med Hensyn til Skibsfart, Transport, Beskatning af fysiske Personer og Beskyttelse af Patenter, Varemærker og lignende. Endelig er der sikret fri Adgang til Domstolene for de respektive Statsborgere og Fritagelse for Militærtjeneste. Traktaten omfatter ikke Grønlands Territorium, hvorimod grønlandske Varer vil nyde godt af den i Art XII fastsatte Mestbegunsti-

gelse med Hensyn til Indførselstold og Toldbehandling i Almindelighed.

Efter Traktatens Artikel XXIII skal eventuelle Tvistigheder vedrørende Indholdet, Fortolkningen eller Anvendelsen af Traktaten eller de til denne knyttede Protokoller, som ikke kan løses ad diplomatisk Vej, i Mangel af anden Ordning paa Begæring af en af Parterne forelægges den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje i Overensstemmelse med, hvad der er fastsat i den af Rigsdagen sidste Aar godkendte Handels- og Skibsfartstraktat mellem Danmark og Letland.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Domsmyndigheden over danske Statsborgere i Siam er Forholdet det, at der stadig er bevaret en vis Adgang for Danmarks Repræsentation i Siam til at overføre en Retssag, i hvilken en Dansk er Part, fra de siamesiske Domstole til den danske diplomatiske eller konsulære Repræsentations Paakendelse, men ogsaa paa dette Omraade imødekommes de siamesiske Ønsker, idet den saakaldte Evokationsret (Retten til at forlange en Retssag unddraget de siamesiske Domstole) bortfalder efter et bestemt Tidsrum.

Udenrigsministeren endte sine Udtalelser ved 1. Behandling af Forslaget med en Omtale af Tronskiftet i Siam, Kong Ramas Død. Ministeren gav Udtryk for Danmarks Deltagelse i det siamesiske Folks Sorg herover, og Tinget sluttede sig hertil ved at rejse sig.

---

5. Rigsdagsbeslutning angaaende Ratifikation af en Erklæring om en Fornyelse af Danmarks Tiltræden af den valgfri Bestemmelse til Statutten for den ifølge Forbundspagtens Artikel 14 oprettede, faste mellemfolkelige Domstol for et yderligere Tidsrum af 10 Aar. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 4415—C. Sp. 191, 273].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $14/1$ (F. Sp. 3934). Behandlingsmaaden $19/1$ (F. Sp. 4078). 1. Beh. $10/2$ (F. Sp. 4848). 2. (sidste) Beh. $16/2$ (F. Sp. 5054).

Anmeldt i *Landstinget* $15/1$ (L. Sp. 699). Behandlingsmaaden $19/2$ (L. Sp. 1066). 1. Beh. $3/3$ (L. Sp. 1167). 2. (sidste) Beh. $5/3$ (L. Sp. 1194).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til, at Regeringen ratificerer den af den danske Gesandt i Bern den 11. December 1925 afgivne Erklæring angaaende en Fornyelse af Danmarks Tiltræden af den valgfri Bestemmelse til Statutten for den ifølge Forbundspagtens Artikel 14 oprettede, faste mellemfolkelige Domstol for et yderligere Tidsrum af 10 Aar.

Folkeforbundets 6. Forsamling vedtog den 22. September 1925 en Henstilling til de Stater, der kun havde bundet sig for et begrænset Tidsrum til den valgfri Bestemmelse i Statutten for den faste mellemfolkelige Domstol, om i rette Tid at forny deres Forpligtelser. Danmark tiltraadte Bestemmelsen den 18. December 1920 (se Aarvog for 1920—21 S. 451) og formulerede sin Tiltrædelseserklæring saaledes, at Danmark uden nogen yderligere særlig Overenskomst anerkender Domstolens Domsmyndighed for bindende ligeoverfor ethvert andet Forbundsmedlem eller enhver Stat, som paatager sig den samme Forpligtelse, d. v. s. paa Betingelse af Gensidighed, for et Tidsrum af 5 Aar, men uden nogen anden Begrænsning. Den 29. April 1921 meddelte Rigsdagen sit Samtykke til, at Regeringen ratificerede denne Erklæring, hvorefter Ratifikationen fandt Sted den 19. Maj 1921. Danmark hører saaledes til de Stater, som omfattes af 6. Forsamlings Beslutning. Efter modtagne Meddelelser overvejer den norske, svenske og svejtsiske Regering, der i Lighed med Danmark kun har bundet sig for et Tidsrum af 5 Aar, at forny deres Tilslutning for et yderligere Tidsrum af 10 Aar. Andre Lande har tiltraadt Bestemmelsen uden Tidsbegrænsning.

---

6. Rigsdagsbeslutning angaaende Danmarks Ratifikation af Protokollen om en Ændring til Artikel 16 i Pagten for Folkenes Forbund. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 4441.—C. Sp. 193, 273].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $19/1$ (F. Sp. 4078). Behandlingsmaaden $20/1$ (F. Sp. 4128). 1. Beh. $10/2$ (F. Sp. 4852). 2. (sidste) Beh. $16/2$ (F. Sp. 5055).

Anmeldt i *Landstinget* $20/1$ (L. Sp. 736). Behandlingsmaaden $19/2$ (L. Sp. 1066). 1. Beh. $3/3$ (L. Sp. 1168). 2. (sidste) Beh. $5/3$ (L. Sp. 1194).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen sit Samtykke til, at Regeringen ratificerer den paa Folkeforbundets 6. For-

samling i Genève den 21. September 1925 vedtagne Protokol indeholdende en Ændring til Folkeforbundspagtens Artikel 16.

I Artikel 16 i Folkeforbundspagten indeholdes Bestemmelser om de Tvangsmidler, der staaar til Forbundets Raadighed i Tilfælde af, at et Forbundsmedlem bryder Pagter ved at gribe til Krig. I 1921 vedtog Forsamlingen, foranlediget af Forslag bl. a. fra Danmarks og de andre nordiske Landes Side, forskellige Ændringer i og Tilføjelser til Artiklen gaaende ud paa dels at tillægge Rædet visse Beføjelser med Hensyn til Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt et Pagtbrud foreligger, og om Tvangsmidlernes Anvendelse, dels at indføre forskellige Lempelser i Artiklens Krav om Anvendelse af økonomiske Tvangsmidler (se Aarbog for 1921—22, S. 692). Ved Vedtagelsen i 1921 af disse Ændringer og Tilføjelser var man imidlertid ikke opmærksom paa, at disse nødvendiggjorde en Ændring i 2. Stykke af den oprindelige Tekst til Artikel 16, idet Ordene deri „i dette Tilfælde“ henviser til Artiklens 1. Stykke, medens de nu kom til at henvise til en nyvedtagen Undtagelsesbestemmelse, hvilket ikke var Meningen. Den Ændring til Artikel 16, der omhandles i den foreliggende Beslutning, er saaledes af ganske formel Art.

De omtalte af Forsamlingen i 1921 vedtagne Ændringer er ratificeret af Danmark og en Række andre Lande, men dog endnu ikke af tilstrækkelig mange til, at de ifølge Regelen i Pagtens Artikel 26 er traadt i Kraft.

Den Ændring, der nu foreligger, skyldes et Forslag fra den britiske Regering, som for sit Vedkommende endnu ikke har ratificeret Ændringerne af 1921.

7. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftskonvention mellem Danmark og Sverige. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 4983—C. Sp. 227, 277].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5099). Behandlingsmaaden $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5144). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5367). 2. (sidste) Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5420).

Anmeldt i *Landstinget* $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 969). Behandlingsmaaden $\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1189). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (L. Sp. 1195). 2. (sidste) Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1209).

Den her foreliggende Voldgiftskonvention og de 2 tilsvarende med Norge og Finland er et Udslag af det Arbejde

som de nordiske Lande baade under Verdenskrigen og derefter indenfor Folkeforbundets Rammer har udført til Fremme af den mellemfolkelige Retsudvikling, og af det Samarbejde, som fandt Sted mellem Kommissioner, der var nedsat af de tre nordiske Lande under Verdenskrigen, og hvis Arbejde kom til at spille en Rolle ved Udformningen af Folkenes Forbund og særlig den i Forbindelse dermed oprettede faste Domstol i Haag. Fra de nordiske Landes Side fremsattes i de første Forsamlinger i Folkenes Forbund derhos Forslag gaaende ud paa at tilvejebringe Under-søgelses- og Forligsnævn til Behandling af Tvistigheder mellem Stater, hvilket førte til en Beslutning af Forsamlingen i 1922, i Henhold til hvilken der senere mellem de fire nordiske Lande under 27. Juni 1924 oprettedes staaende Forligsnævn til Behandling af alle Tvistigheder, som ikke kunde løses ad retslig Vej. De nordiske Lande har endvidere alle tiltraadt den saakaldte valgfri Bestemmelse til Artikel 36 i den faste Domstols Statut og derved forpligtet sig til at lade en Række Tvistigheder af retlig Art blive afgjort med bindende Virkning af denne Domstol.

Efter at der ved en Beslutning af Forbundsforsamlingen i 1925 særlig var blevet henvist til Ønskeligheden af Voldgiftsbestræbelsernes Udvikling gennem Overenskomster mellem de enkelte Lande, og efter at der i Locarno var blevet indgaaet Voldgiftstraktater mellem de Lande i Mellem-europa, som tidligere havde staaet skarpt overfor hinanden, var det en nærliggende Konsekvens af de nordiske Landes hidtidige Bestræbelser at søge at give deres Bidrag til denne Udvikling ved Afslutning af Voldgiftsoverenskomster som de foreliggende. Disse omfatter alle Tvistigheder uden nogen Undtagelse, bortset fra saadanne Tvistigheder, angaaende hvilke der allerede paa anden Maade er truffet Aftale om deres fredelige Løsning (tidligere Konventioner undtog de Tvistigheder, som vedrører „Uafhængighed, Integritet og vitale Interesser“). I Overensstemmelse med det System, som er udtrykt i Forbundspagten, sondres der mellem *retslige* og andre, mere *politiske* Tvistigheder. De førstnævnte skal henvises til Afgørelse ved den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje; de mere politiske Tvistigheder skal derimod først forelægges de ved Konventionerne af 27. Juni 1924 oprettede Forligsnævn og, hvis denne Behandling ikke fører til noget Resultat, afgøres med bindende Virkning af den ældre, saakaldte permanente Voldgiftsdomstol i Haag, saaledes at Afgørelsen i disse Tilfælde skal finde Sted efter Grundsætningerne for Ret og Billighed.

Konventionen har følgende Indhold:

Artikel 1.

Retstvistigheder, som maatte opstaa mellem Danmark og Sverige, og som kan henføres til nogen af de i Artikel 36, 2. Stykke, i Statutten for den faste mellemfolkelige Domstol nævnte Arter, skal, saafremt de ikke har kunnet løses ad diplomatisk Vej, henvises til Afgørelse af nævnte Domstol i Henhold til Bestemmelserne i den omhandlede Statut.

Twistigheder, som de kontraherende Parter ved andre mellem dem gældende Overenskomster har forpligtet sig til at løse gennem Anvendelsen af en særlig Behandling ved Domstol eller Voldgiftsret, skal behandles i Henhold til Bestemmelserne i disse Overenskomster.

Meningsforskelligheder vedrørende Fortolkningen af denne Overenskomst skal afgøres af den faste mellemfolkelige Domstol.

Det drejer sig med Hensyn til de i Artiklens 1. Stykke omtalte Twistigheder, som skal forelægges for den faste mellemfolkelige Domstol, om følgende Retstvister:

- a) Fortolkningen af en Traktat.
- b) Ethvert Spørgsmaal om mellemfolkelig Ret.
- c) Tilstedeværelsen af enhver Kendsgerning, som, hvis den forelaa, vilde udgøre et Brud paa en mellemfolkelig Forpligtelse.
- d) Arten og Omfanget af den Erstatning, som bør ydes paa Grund af et Brud paa nogen mellemfolkelig Forpligtelse.

Artikel 2.

De kontraherende Parter forpligter sig til at henvise til Voldgiftsbehandling ifølge nedenstaaende Bestemmelser alle andre end de i Artikel 1 nævnte Twistigheder, dog først efter at de i Medfør af Konventionen af 27. Juni 1924 angaaende Oprettelsen af et staaende Undersøgelles- og Forligsnævn er blevet gjort til Genstand for en Undersøgelles- og Forligsbehandling uden derigennem at have fundet deres Løsning.

Parterne er enige om, at de Twistigheder, som omhandles i denne Artikel, skal afgøres efter Grundsætningerne for Ret og Billighed.

Artikel 3.

For saa vidt Parterne ikke træffer anden Overenskomst, skal Voldgiftsretten til Behandling af Tvistigheder ifølge Artikel 2 i denne Overenskomst nedsættes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Afsnit IV, Kapitel II, i Haagerkonventionen af 18. Oktober 1907 til Afgørelse ad fredelig Vej af mellemfolkelige Tvistigheder.

Den i Artikel 3 omtalte Voldgiftsret er den saakaldte permanente Voldgiftsret i Haag, der blev oprettet ved Haagerkonventionerne af 1899 og 1907. Dette er trods Betegnelsen ikke nogen staaende Domstol; men Dommerne udtages i hvert enkelt Tilfælde af en Dommerliste, hvis Medlemmer er udpeget af de forskellige Regeringer. De nærmere Regler herom indeholdes i Haagerkonventionen af 18. Oktober 1907, Art. 44 og 45 (Lovtidende 1910, S. 77 ff.).

Artikel 4.

I det Omfang, Parterne ikke har truffet anden Bestemmelse angaaende Behandling ved Voldgift, skal Bestemmelserne i Afsnit IV, Kapitel III, i Haagerkonventionen af 18. Oktober 1907 til Afgørelse ad fredelig Vej af mellemfolkelige Tvistigheder komme til Anvendelse.

Saafernt saadan Voldgiftsaftale som omhandlet i den nævnte Haagerkonvention ikke undertegnes inden 6 Maaneder, efter at den ene Part overfor den anden har fremsat Begæring om Tvistighedens Henvisning til Voldgift, skal Voldgiftsaftalen paa Begæring af enhver af Parterne fastsættes paa den Maade, der er foreskrevet i Artiklerne 53 og 54 i den nævnte Haagerkonvention.

I de Tilfælde, hvor nærværende Konvention henviser til Bestemmelserne i Haagerkonventionen, skal disse Bestemmelser anvendes mellem Parterne ogsaa i Tilfælde af, at begge Parter eller en af dem har fratruddet den sidstnævnte Konvention.

Artikel 5.

Voldgiftsretten skal paa Begæring af en af Parterne angive de foreløbige Forholdsregler, som bør iagttages til Værn af denne Parts Retsstilling, for saa vidt disse Foranstaltninger kan træffes ad administrativ Vej.

Artikel 6.

Voldgiftsdommen skal, naar der findes Anledning dertil, indeholde en Tilkendegivelse af, hvorledes den skal bringes til Udførelse, navnlig vedrørende de Tidsfrister, som derved skal iagttages.

Artikel 7.

Hvad angaar Spørgsmaal, som i Medfør af Lovgivningen i det Land, mod hvilket Krav fremsættes, skal afgøres af Domstolene, hvorved i denne Forbindelse ogsaa forstaas Forvaltningsdomstole, kan vedkommende Part ikke forlange, at den i Artikel 1 eller 2 omhandlede Fremgangsmaade kommer til Anvendelse, forinden endelig Afgørelse er truffet gennem Sagens Behandling ved Domstolen. I dette Tilfælde skal Tvistighedens Henviisning til Dom eller Voldgift ske senest et Aar efter saadan Afgørelse.

Denne Bestemmelse findes i en Række nyere Voldgifts-overenskomster. Der tænkes paa det Tilfælde, at f. Eks. den ene Stat paa en af sine Borgeres Vegne vil rejse et Spørgsmaal om Erstatning eller et andet privatretligt Krav, som efter den anden Stats Lovgivning kunde indbringes for dets almindelige Domstole til Afgørelse. Her maa det anses for naturligt, at den paagældende Borger først forsøger at komme til sin Ret ved at henvende sig til de almindelige Domstole, forinden hans Stat kan gøre Spørgsmaalet til Genstand for international Rettergang.

Artikel 8.

Dersom det i en Dom eller Voldgiftskendelse erklæres, at en Beslutning eller en Foranstaltning af en Domstol eller anden Myndighed i den ene Stat helt eller delvis er i Strid med Folkeretten, og kan ifølge denne Stats Forfatning Følgerne af saadan Beslutning eller Foranstaltning ikke helt eller delvis afbødes, er Parterne enige om, at der ved Dommen eller Voldgiftskendelsen kan tilkendes den forurettede Part passende Godtgørelse paa anden Maade.

Artikel 8 tænker paa det Tilfælde, at f. Eks. Regeringen ikke kan ændre en Dom, der er afsagt af den højeste Instans. Dette udelukker imidlertid ikke, at den mellemfolkelige Domstol eller Voldgiftsret kan anse en saadan Dom for at være i Strid med Folkeretten. For at udelukke enhver Konflikt mellem vedkommende Stats forfatningsmæssige

Bestemmelser og dens Forpligtelse til at bøje sig for den internationale Retskendelse i alle Tilfælde foreskrives da den Udvej, at der kan tilkendes den forurettede Part passende Godtgørelse paa anden Maade, f. Eks. en Erstatning i Penge i Stedet for Anerkendelsen af en Eneret, som den øverste Domstol ikke har villet indrømme.

Artikel 9.

De kontraherende Parter forpligter sig til under den stedfindende Doms- eller Voldgiftsbehandling i størst muligt Omfang at undgaa enhver Foranstaltning, som kan modvirke Doms- eller Voldgiftskendelsens Fuldbgyrdelse.

Parterne skal efterkomme den ved Dommen eller Voldgiftskendelsen truffne Afgørelse paa Tro og Love.

Artikel 10.

Twistigheder, som maatte opstaa mellem Parterne angaaende Fortolkningen eller Gennemførelsen af Dommen eller Voldgiftskendelsen, skal i Mangel af anden Bestemmelse afgøres af den Ret, som har afsagt Dommen eller Voldgiftskendelsen.

Artikel 11.

Denne Konvention skal ratificeres for Danmarks Vedkommende af Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island under Forudsætning af den danske Rigsdags Samtykke og for Sveriges Vedkommende af Hans Majestæt Kongen af Sverige under Forudsætning af den svenske Rigsdags Samtykke. Ratifikationerne skal udveksles i København.

Artikel 12.

Denne Konvention træder i Kræft paa den Dag, Ratifikationerne udveksles, og afløser i Forholdet mellem Danmark og Sverige Voldgiftskonventionen af 17. Juli 1908. Den gælder for en Tid af 20 Aar regnet fra ovennævnte Dag. Saafremt den ikke bliver opsagt senest 2 Aar før Udgangen af nævnte Tidsrum, skal den gælde for yderligere 20 Aar, og skal den ogsaa fremtidig anses forlænget for Tidsrum af 20 Aar, saafremt den ikke bliver opsagt mindst 2 Aar før Udgangen af den nærmest forudgaaende Tyveaarsperiode.

Twistigheder, som ved Udløbet af Konventionens Gyldighedstid er Genstand for Doms- eller Voldgiftsbehandling

efter denne Konvention, skal færdigbehandles i Overensstemmelse med Konventionens Bestemmelser.

I en til Konventionen knyttet Undertegningsprotokol udtales, at de befuldmægtigede er kommet overens om, at Konventionen af 27. Juni 1924 angaaende Oprettelsen af et fast Undersøgelser- og Forligsnævn, uanset Bestemmelserne i sidstnævnte Konventions Artikel 18, skal have Gyldighed, saa længe den nu undertegnede Konvention angaaende fredelig Bilæggelse af Tvistigheder forbliver i Kraft.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes saavel denne Konvention som de med de 2 andre nordiske Riger af Ordførerne for samtlige Partier. Dog udtalte Ordføreren for det konservative Folkeparti (Holger Andersen), at der er Bestemmelser, som det nævnte Parti kunde have ønsket anderledes udformet, og et enkelt Medlem af Partiet (Axel Møller), der tog Ordet, gik saa vidt, at han erklærede, at han ikke kunde stemme for Konventionerne, fordi „den Formulering, som visse Artikler i denne Konvention har faaet, ikke blot Artikel 2, men ogsaa andre som Artiklerne 7 og 8, er af den Beskaffenhed, at jeg mener, de let vil kunne give Anledning til Skuffelse, naar man fører en Voldgiftstraktat af denne Affattelse ud i Livet“.

Ved 2. og sidste Behandling vedtoges Forslaget til Rigsdagsbeslutning enstemmigt med 107 Stemmer.

I Landstinget anbefaledes Konventionerne af samtlige Ordførere, idet dog ligeledes her det konservative Folkepartis Ordfører (Schovelin) omtalte de Betæneligheder, som Partiet havde haft. Forslaget vedtoges enstemmigt med 44 Stemmer.

8. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftsoverenskomst mellem Danmark og Norge. (Udenrigsministeren. [A. Sp. 5001—C. Sp. 229, 279].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5099). Behandlingsmaaden $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 5144). 1. Beh. $2\frac{6}{2}$ (F. Sp. 5383, jfr. 5367). 2. (sidste) Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5421).

Anmeldt i *Landstinget* $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 969). Behandlingsmaaden $\frac{3}{3}$ (L. Sp. 1189). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (L. Sp. 1205, jfr. 1195). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1210).

Den i Beslutningen omhandlede Voldgiftsoverenskomst med Norge følger de samme Hovedlinier som og er, bortset

fra rent formelle Afvigelser, ogsaa i Enkelthederne ganske overensstemmende med den mellem Danmark og Sverige afsluttede tilsvarende Overenskomst, hvorfor der kan henvises til denne, se foran Nr. 7.

---

9. Rigsdagsbeslutning angaaende Afslutning af en Voldgiftskonvention mellem Danmark og Finland. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 5013—C. Sp. 231, 279].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $17/2$ (F. Sp. 5099). Behandlingsmaaden $18/2$ (F. Sp. 5144). 1. Beh. $26/2$ (F. Sp. 5384). 2. (sidste) Beh. $2/3$ (F. Sp. 5421).

Anmeldt i *Landstinget* $17/2$ (L. Sp. 969). Behandlingsmaaden $3/3$ (L. Sp. 1189). 1. Beh. $5/3$ (L. Sp. 1206, jfr. 1195). 2. (sidste) Beh. $6/3$ (L. Sp. 1210).

Voldgiftskonventionen med Finland er i alt væsentligt overensstemmende med den med Sverige afsluttede, hvorfor der henvises til denne, se foran Nr. 7. Dog er der i Artikel 1 i Konventionen med Finland tilføjet et særligt 2. Stykke, hvorefter ogsaa de i denne Artikel nævnte Tvistigheder af retlig Art -- saafremt Parterne er enige derom -- forinden deres Forelæggelse for den faste Domstol kan indbringes for det i Henhold til Konventionen af 27. Juni 1924 oprettede staaende Forligsnævn, en Bestemmelse, der, da den forudsætter Enighed mellem Parterne, ogsaa tør forudsættes som selvfølgelig i de andre Overenskomster. Endvidere er der i Konventionen med Finland tilføjet en ny Artikel 11, hvorefter den affattes paa Dansk, Finsk, Svensk og Fransk, saaledes at den franske Tekst i Tvivlstilfælde skal være afgørende for Fortolkningen.

---

10. Beslutning af Folketinget af 27. Marts 1926 om Lettelse af Skattebyrden. [A. Sp. 5953—C. Sp. 1395].

Anmeldt $24/3$ (F. Sp. 6251). Behandlingsmaaden $25/3$ (F. Sp. 6253). Eneste Behandling $27/3$ (F. Sp. 6360).

Beslutningen er saalydende:

»Folketinget beslutter at udtale: Den Erhvervskrise, som hjem søger det danske Samfund, gør en Lettelse af de

Byrder, som skatte- og takstmæssigt paahviler Befolkningen, tvingende nødvendig.

Folketinget opfordrer derfor Regeringen til med en nøje Gennemgang af samtlige Budgetter — derunder i særlig Grad de militære — at tilvejebringe Forslag, ikke blot til yderligere Nedsættelser af de frie Bevillinger, men til saadanne Ændringer ogsaa af de lovmæssigt fastsatte Ydelser og Takster, at den paakrævede Lettelse af Skattebyrden kan tilvejebringes.

For samtidig at lette de kommunale Byrder vil det være nødvendigt at mindske visse af de for Kommunerne lovbestede Ydelser og at overføre til Kommunerne visse Afgifter eller Dele af saadanne, f. Eks. Afgifter paa Omsætning af Motorkøretøjer, hvorved den kommunale Skattebyrde kan formindskes og Kommunernes budgetmæssige Dispositionsfrihed øges.«

Den 24. Marts 1926 anmeldte Folketingsmændene (V.) Brorsen, H. P. Hanssen (Nørremølle), Martin Hansen, J. Jakobsen, Kragh, N. Neergaard (Ordfører), Slesbager og Søren Svendsen et Forslag til Beslutning af Folketinget af ovennævnte Indhold, kun at Ordene i 2. Stykke: „derunder i særlig Grad de militære“ ikke fandtes i Forslaget. Disse Ord indsattes ved Forslagets eneste Behandling gennem et Ændringsforslag af L. D. Rasmussen (S.) og Rode (R. V.), der vedtoges med 73 Stemmer mod 62. Det saaledes ændrede Forslag til Beslutning vedtoges den 27. Marts 1926 med 74 Stemmer mod 62.

Under Forslagets eneste Behandling fremsatte Pürschel (K. F.) følgende Paastand paa Overgang til Dagsordenen:

„Idet Folketinget udtaler, at det under den herskende Erhvervskrise maa være Regeringens og Rigsdagens Pligt ved den strengeste Kritik overfor nye Udgifter og den stærkest forsvarlige Nedsækning af de gamle, ogsaa de lovfæstede, Udgifter — at arbejde hen til den størst mulige og hurtigst mulige Lettelse af de haardt tyngende direkte Skatter og Afgifter til Stat og Kommune, ønsker det tillige at udtale, at Fremme af Erhvervslivet er den hurtigste Vej til Lettelse af Skattetrykket, og at Tinget derfor beklager, at Regeringens Evne til i saa Henseende at anvise farbare Veje ganske har svigtet, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.“

Den af Pürschel fremsatte Paastand forkastedes med 113 Stemmer mod 22.

---

11. Beslutning af Landstinget i Henhold til Grundlovens § 56: Samtykke til, at Tiltale rejses mod Børskommissær, Landstingsmand Jul. Schovelin for de i Skriftet »Inkquisitionens sidste Offer« indeholdte for Landsdommer V. Thorup formentlig ærefornærmende Udtalelser. Indstilling fra Udvalget for Forretningsordenen ¹⁴/₁₀ [B. Sp. 5]. (Ordfører: Godskesen). Eneste Beh. af Indstillingen ¹⁶/₁₀ [L. Sp. 78]].

---

12. Beretning angaaende de paa Folkeforbundets 6. Forsamling i Genève i September 1925 vedtagne Beslutninger og Ønskemaal. [A. Sp. 4445].

II. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

Efter at Folketingsmand Laurs S. Kvist, der repræsenterede Aalborg Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 23. Marts 1926 (F. Sp. 6178), indtraadte 1ste Stedfortræder for Venstre i Aalborg Amtskreds, Førstelærer Anders Adam Andersen, Asaa, (F. Sp. 6250) som Folketingsmand for Amtskredsen.

Indstilling om Godkendelse af Førstelærer Anders Adam Andersen som Medlem af Tinget vedtoges ³⁰/₃ (F. Sp. 6542).

B. Landstinget.

1. Efter at 17. landstingvalgte Medlem, cand. phil. Herman Trier var afgaaet ved Døden den 1. September 1925 (L. Sp. 2), indtraadte kongelig Gesandt og befuldmægtiget Minister i Stockholm Erik Scavenius til Voergaard, der ved Valget af landstingvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den ¹⁰/₉ 1920 blev valgt til Stedfortræder af Det radikale Venstres Valggruppe, som Medlem af Tinget (L. Sp. 3).

Den af Landstingets Udvalg til Valgs Prøvelse (se Side 22) afgivne Betænkning og Indstilling er saalydende:

»Der har i Udvalget været rejst Tvivl, om kgl. Gesandt i Stockholm Hr. Erik Scavenius ved sin Indtræden i Landstinget som 1ste Suppleant efter afdøde Landstingsmand Herman Trier opfyldte de i Grundloven fastsatte Betingelser for Valgbarhed. — Udvalget har i denne Anledning foretaget en Del Undersøgelser, hvorom henvises til de nedenfor aftrykte Bilag*), ligesom det har søgt at udrede, om den som Følge af Hr. Erik Scavenius, Udnævnelse til dansk Gesandt i Udlandet skete Fraflytning maatte medføre særegne Forhold med Hensyn til Bedømmelsen af hans Valgbarhed. — Hvorvidt hans Stilling som Gesandt retteligen kan forenes med et Landstingsmandat, er et Spørgsmaal, der ikke hører under Landstingets Afgørelse. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om hans Bopæl her i Landet maa det anses for godtgjort, at Hr. Erik Scavenius paa det Tidspunkt, da han i 1920 valgtes som Suppleant, havde fast Bopæl her i Landet, at han har bevaret denne Bopæl indtil sin Udnævnelse som Gesandt i Stockholm i 1924, at han siden dette Tidspunkt paa sin Ejendom Voergaard har en fuldt møbleret Lejlighed til Raadighed, hvor han, naar hans Tjeneste tillader det, tager Ophold med sin Husstand, at han imidlertid ikke er opført paa Valglisten og siden Juli Kvartal 1924 ikke har været ansat til personlig Skat her i Landet. — Under Hensyn til de særegne Forhold, der er til Stede for Hr. Erik Scavenius som dansk Udsending, samt hans til Udvalget afgivne Erklæring (Underbilag til Bilag 1) tør det herefter ikke antages, at Hr. Scavenius har opgivet sin Bopæl paa Voergaard, og Udvalget indstiller derfor til Landstinget at anerkende ham som Medlem af Tinget.«

Indstillingen om Godkendelse af kongelig Gesandt og befuldmægtiget Minister i Stockholm Erik Scavenius som Medlem af Tinget vedtoges enstemmigt ¹¹/₁₁ (L. Sp. 308). (Ordfører: Karberg).

2. Efter at 10. landstingsvalgte Medlem, Redaktør Harald Jensen, var afgaaet ved Døden den 18. Oktober 1925 (L. Sp. 100), indtraadte Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund M. C. Lyngsie, der ved Valget af landstingsvalgte

---

*) Se Till. B. Sp. 41.

Medlemmer og disses Stedfortrædere den 10/9 1920 blev valgt til Stedfortræder af det socialdemokratiske Partis Valggruppe, som Medlem af Tinget (L. Sp. 101).

Indstilling om Godkendelse af Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund M. C. Lyngsie som Medlem af Tinget vedtoges 28/10 (L. Sp. 166).

III. Valg.

1. Valg af 4 Statsrevisorer og Stedfortrædere for disse for Regnskabsaarene 1925—26 til 1928—29 i Henhold til Grundlovens § 49 (jfr. Lov Nr. 180 af 31/3 1917 og Rigsdagsbeslutning 14/5 og 15/6 1917).

Til Medlemmer af et Fællesudvalg til at foretage Valget af Statsrevisorer valgtes:

Af *Folketinget* 10/3 (F. Sp. 5655): Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), H. P. Hansen, Chr. Hansen, Jensen (Lillering), L. D. Rasmussen, Simonsen, L. Kvist, Moltesen, Pinholt, Rytter, H. P. Hanssen (Nørremølle), Pürschel, Parkov, Niels Petersen og Mads Larsen.

Af *Landstinget* 10/3 (L. Sp. 1255): C. C. Andersen, Bunch, Marie Christensen, Ole Hansen, Johannes Jensen, Knop, Laurits Knudsen, Lewinsky, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Martin Olsen, Piper, A. O. Rasmussen, Sørensen-Egaa og Veistrup.

Fællesudvalget valgte 19/3 til *Statsrevisorer*:

Landstingsmand Mægaard, Folketingsmand N. C. Christensen, Landstingsmand Døcker og Folketingsmand A. M. Hansen, og til *Stedfortrædere*: Folketingsmand S. C. Nørgaard, Folketingsmand Andreasen, Folketingsmand Fraenkel og Folketingsmand Valdemar Nielsen. (F. Sp. 6081, L. Sp. 1477).

---

2. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn i Henhold til Lov Nr. 137 af 13. April 1923 om Nedsættelse af et udenrigspolitisk Nævn.

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg (se Side 22), valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2. Stykke og Landstingets Forretningsordens § 9, 2. Stykke.

Til Medlemmer valgtes (¹⁴/₁₀ 1925): 1) Folketingsmand N. Neergaard med Suppleant Folketingsmand Hans Jacob Sørensen, 2) Folketingsmand Moltesen med Suppleant Folketingsmand H. P. Hansen (Nørremølle), 3) Folketingsmand Vanggaard med Suppleant Folketingsmand Brorsen, 4) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Karberg, 5) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand Stensballe, 6) Landstingsmand Effersøe med Suppleant Landstingsmand Bækgaard, 7) Folketingsmand Holger Andersen med Suppleant Folketingsmand Reedtz-Thott, 8) Folketingsmand Fraenkel med Suppleant Folketingsmand Korsgaard, 9) Landstingsmand Schovelin med Suppleant Landstingsmand Tvede, 10) Landstingsmand C. C. Andersen med Suppleant Landstingsmand Laurits Knudsen, 11) Folketingsmand H. P. Hansen med Suppleant Fr. Andersen (Kbh.), 12) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Sundbo, 13) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand Gerhard Nielsen, 14) Landstingsmand Mads Jensen (Aale) med Suppleant Landstingsmand A. P. Hansen, 15) Folketingsmand P. Munch med Suppleant Folketingsmand Niels Petersen, 16) Folketingsmand Zahle med Suppleant Folketingsmand Heilesen. (F. Sp. 85 og 298, L. Sp. 23 og 70).

---

3. Valg af 15 Medlemmer og Suppleanter for disse til det i Henhold til § 4, 1ste Stykke, i Lov Nr. 314 af 20. December 1924 om Valutaforanstaltninger nedsatte Valutaudvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg:

Til Medlemmer valgtes (¹⁴/₁₀ 1925): 1) Folketingsmand N. Neergaard med Suppleant Folketingsmand N. P. Jensen, 2) Folketingsmand Pinstrup med Suppleant Folketingsmand Himmelstrup, 3) Folketingsmand Hans Clausager med Suppleant Folketingsmand Rytter, 4) Landstingsmand H. Hauch

med Suppleant Landstingsmand Nygart, 5) Landstingsmand Maegaard med Suppleant Landstingsmand A. Karberg, 6) Landstingsmand N. K. Kristensen med Suppleant Landstingsmand Thomas Larsen, 7) Folketingsmand Sven Trier med Suppleant Folketingsmand Bresemann, 8) Folketingsmand H. P. Hansen med Suppleant Folketingsmand Sundbo, 9) Folketingsmand Wilmann med Suppleant Folketingsmand P. Andersen, 10) Landstingsmand Carl Jensen med Suppleant Landstingsmand Ludvig Christensen, 11) Landstingsmand Jensen (Aale) med Suppleant Landstingsmand Henrik Nielsen, 12) Folketingsmand Ove Rode med Suppleant Landstingsmand Veistrup, 13) Folketingsmand Niels Frederiksen med Suppleant Folketingsmand Dahlgaard, 14) Folketingsmand Axel B. Lange med Suppleant Folketingsmand Drachmann, 15) Landstingsmand Piper med Suppleant Folketingsmand Pürschel. (F. Sp. 85 og 299, L. Sp. 23 og 71).

---

4. Valg af 4 Medlemmer af Tilsynsraadet for Statens Sindssygehospitaller for Tiden fra 1. Januar 1926 til 31. December 1929.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1925): Medlem af Folketinget Fru Elna Munch, Folketingsmand S. C. Nørgaard, Folketingsmand Kammersgaard og Landstingsmand S. Rasmussen (Byskov). (F. Sp. 93 og 2077 og L. Sp. 44 og 322).

---

5. Valg af 2 Medlemmer og Suppleanter for disse af Aalegaardsovernævnet for Tiden fra 1. Januar 1926 til 31. December 1928.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1925): Sekretær J. M. Videbæk, Odder, med Suppleant Rentier R. P. Korsbjerg, Helgenæs, og Overlærer C. C. Petersen, Dragør, med Suppleant Overretssagfører Alfred Christensen, København. (F. Sp. 170 og 2078, L. Sp. 45 og 323).

---

6. Valg af 1 Medlem til det i Henhold til § 7 i Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelselskab med begrænset Ansvar nedsatte Rigsdagsudvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁴/₁₀ 1925): Folketingsmand Fibiger i Stedet for Folketingsmand Halfdan Hendriksen, der ønskede at udtræde. (F. Sp. 171 og 300, L. Sp. 45 og 71).

---

7. Valg af 1 Medlem til det i Henhold til § 7 i Lov Nr. 227 af 8. August 1925 om Likvidation af den danske Andelsbank, Andelselskab med begrænset Ansvar nedsatte Rigsdagsudvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1925): Folketingsmand Halfdan Hendriksen i Stedet for Folketingsmand Fibiger (jfr. ovenfor under 6). F. Sp. 1413 og 2078, L. Sp. 306 og 322).

---

8. Valg af 1 Medlem af Afdelingen for Arbejdsløshedsforsikring i det i § 35 i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Arbejdsnævn for Tidsrummet indtil 6. Maj 1926.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1925): Landstingsmand Stensballe i Stedet for Folketingsmand Stengaard-Kirkegaard, der ønskede at udtræde. (F. Sp. 1669 og 2078, L. Sp. 317 og 322).

---

9. Valg af 1 Medlem af Afdelingen for ekstraordinær Arbejdsløshed i det i § 35 i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Arbejdsnævn for Tidsrummet indtil 6. Maj 1926.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (⁵/₂ 1926): Folketingsmand Rudfeld i Stedet for Folketingsmand Stengaard-Kirkegaard, der ønskede at udtræde. (F. Sp. 4571 og 4752, L. Sp. 788 og 889).

---

10. Valg af 8 Medlemmer af den i § 35, Stykke 3 c i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Afdeling for ekstraordinær Arbejdsløshed for Tidsrummet 6. Maj 1926—6. Maj 1932.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Til Medlemmer valgtes ($30/3$ 1926): Landstingsmand Stensballe, Folketingsmand Rudfeld, Landstingsmand Ludvig Christensen, Folketingsmand J. P. Nielsen, Landstingsmand Tvede, Folketingsmand Sven, Folketingsmand Dahlgaard og Folketingsmand Munch. (F. Sp. 5713 og 6574, L. Sp. 1328 og 1857).

---

11. Valg af 4 Medlemmer af den i § 35, Stykke 3 b, i Lov Nr. 47 af 4. Marts 1924 omhandlede Afdeling vedrørende Arbejdsløshedsforsikring for Tidsrummet 6. Maj 1926—6. Maj 1932.

Valget foretages af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Til Medlemmer valgtes ($30/3$ 1926): Landstingsmand Stensballe, Landstingsmand Ludvig Christensen, Landstingsmand Tvede og Folketingsmand Dahlgaard. (F. Sp. 5713 og 6574, L. Sp. 1328 og 1857).

---

12. Valg af 4 Medlemmer til Københavns Havnebestyrelse for Tiden fra 1. Januar 1926 til 31. December 1931.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Til Medlemmer valgtes ($19/11$ 1925): Grosserer J. Stilling-Andersen, Folketingsmand, Raadmand Fr. Andersen, Grosserer Aage Høffding og fhv. Landstingsmand, Viceadmiral Richelieu. (F. Sp. 1162 og 2238, L. Sp. 201 og 341).

---

13. Valg af 1 Medlem af Jernbaneraadet for Tiden indtil 28. Juli 1930.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($17/_{11}$ 1925): Landstingsmand Albert Jensen i Stedet for Landstingsmand Harald Jensen, der var afgaaet ved Døden. (F. Sp. 1343 og 2078, L. Sp. 306 og 322).

---

14. Valg af 2 Medlemmer af Rigsretten.

Af *Landstinget* valgtes $30/_{10}$ 1925: Landstingsmand H. P. Jensen i Stedet for Landstingsmand Harald Jensen, der var afgaaet ved Døden, og Landstingsmand Veistrup i Stedet for Landstingsmand H. Trier, der var afgaaet ved Døden. (L. Sp. 202, F. Sp. 1212).

---

15. Valg af 1 Revisor for Tiden indtil 31. December 1927 for Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Regnskab.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($31/_{3}$ 1926): Folketingsmand Elgaard i Stedet for Folketingsmand Laurs Kvist, der var afgaaet ved Døden. (F. Sp. 6309 og 6574, L. Sp. 1595 og 1857).

---

16. Valg af et Medlem til Overbevillingsnævnet for Tiden indtil 31. December 1926.

Valget foretoges af det under Nr. 2 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($31/_{3}$ 1926): Folketingsmand Søren Svendsen i Stedet for Folketingsmand Laurs Kvist, der var afgaaet ved Døden. (F. Sp. 6309 og 6574, L. Sp. 1595 og 1857).

IV. Andragender.

1. Betænkning og Indstillinger fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender, henviste til Udvalget. [B. Sp. 291 og 1953, C. Sp. 1865].

Eneste Beh. $15/_{1}$ (F. Sp. 4027) og $31/_{3}$ (F. Sp. 6665). (Ordfører: L. D. Rasmussen).

---

2. Betænkning og Indstilling fra Folketingets Udvalg for Andragender, afgiven $^{27}/_3$ 1926. (B. Sp. 2545, C. Sp. 1863).

Eneste Beh. $^{31}/_3$ (F. Sp. 6655). (Ordfører: Jørgensen).

---

3. Betænkning fra Landstingets Udvalg for Andragender, afgiven $^{30}/_3$ 1926. [B. Sp. 2627]. Udvalget, der havde behandlet 14 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

Offentliggjorte Udtalelser i Samlingen 1925-26 fra Rigsdagens Valutaudvalg.

Nedsat i Henhold til Lov om Valutaforanstaltninger
af 20. December 1924.

1.

RIGSDAGENS VALUTAUDVALG

Christiansborg, den 2. Februar 1926.

Følgende bedes meddelt Offentligheden:

I Valutaudvalgets Møde i Dag drøftedes Spørgsmaalet om Offentliggørelsen af Professorerne Axel Nielsens og Henry Ussings Redegørelse. Først forkastedes med 6 Stemmer (Det konservative Folkeparti og Venstre) mod 5 Stemmer (Socialdemokratiet og Det radikale Venstre) følgende Forslag:

»Efter at Erhvervsministeren, Nationalbanken, Forfatterne af den omhandlede Redegørelse og nærværende Udvalg ved en enstemmig Udtalelse har erklæret, at de intet har imod Offentliggørelse, og efter at Erhvervsministeren har meddelt, at han finder det rigtigst, at Udvalget træffer Afgørelsen,
overdrager Udvalget sin Formand og Sekretær at drage Omsorg for Offentliggørelse.«

Derefter vedtoges med 5 Stemmer (Socialdemokratiet og Det radikale Venstre), medens 6 Medlemmer (Det konservative Folkeparti og Venstre), afholdt sig fra at stemme, følgende Forslag:

»Efter at Erhvervsministeren, Nationalbanken, Forfatterne af den omhandlede Redegørelse og nærværende Udvalg ved en enstemmig Udtalelse har erklæret, at de intet har imod Offentliggørelse, og efter at Erhvervsmini-

steren har meddelt, at han finder det rigtigst, at Udvalget træffer Afgørelsen,
anmoder Udvalget Erhvervsministeren om at drage Omsorg for Offentliggørelsen.

P. U. V.
Sv. Trier.

Til Ritzaus Bureau.«

2.

RIGSDAGENS VALUTAUDVALG

Christiansborg, den 19. Februar 1926.

Udvalgets Flertal (11 Medlemmer: Venstre og Socialdemokrater) erkender, at Nationalbanken, for at den med tilbørlig Styrke kan hævde den ønskelige Stabilitet i Valutaforholdene og saaledes hindre betydeligere Svingninger, maa have en Valutareserve af passende Størrelse.

Man vil derfor i Tilfælde, hvor Bankens egne Reserver er sunket til et vist Lavmaal, stille sig velvilligt overfor Anmodning fra Bankens Side om at supplere den ved Hjælp af de statsgaranterede Valutakreditter, men saaledes at Valutaudvalget i Overensstemmelse med den gældende Valutalov i hver foreliggende Situation kommer til at træffe Afgørelsen.

Der er dog indenfor Flertallet Enighed om, at de statsgaranterede Valutakreditter ikke bør anvendes til at drive Kronekursen højere op eller til at fastholde den paa et højere Stade end det, der under Hensyn til det indenlandske Prisniveau kan hævdes uden Anvendelse af ekstraordinære Midler.

Et Mindretal (Lange og Piper) er enigt med Flertallet i, at Valutakreditten ikke bør anvendes til kunstigt at drive Kronekursen op, men maa paa den anden Side hævde, at Formaalet med Kreditternes Tilvejebringelse maa have været at hindre de skadelige Svingninger, der virker saa ødelæggende for Erhvervslivet.

Mindretallet mener derfor, at det vilde være rigtigst straks at stille en passende Del af Kreditterne til National-

bankens Raadighed for derved at give den Styrke til at sikre Kronekursens Stabilitet og for at sætte Banken i Stand til, naar den maatte anse det rette Tidspunkt for at være inde, at kunne føre Valutaspørgsmaalet til den endelige Løsning.

Et andet Mindretal (Niels Frederiksen og Rode) udtaler, at Nationalbanken har et berettiget Krav paa Klarhed med Hensyn til, hvilken Valutapolitik den med Rigsdagens Tilslutning kan føre. Det er de to Medlemmers Opfattelse, at vort Samfund og Erhvervslivet vil lide stor Skade saavel ved fortsat Usikkerhed i Valutaen som ved en Gennemførelse af Paritetspolitikken. De har derfor stillet to Forslag til Stabilisering af vor Krone paa det eneste Niveau, hvor en saadan Stabilisering øjeblikkelig kan gennemføres, nemlig ved den højeste Guldværdi, som efter deres Opfattelse svarer til Kronekurs og Prisniveau (90 Øre): et principalt Forslag sigtende til en endelig Stabilisering og et subsidiært sigtende til en midlertidig Stabilisering paa et Aaremaal, der er tilstrækkelig langt til at give Erhvervslivet fuld Ro til at udvikle sig paa et fast Grundlag, hvorefter Beslutning vedrørende Fremtiden i Tide kunde tages. De har nævnt 5 Aar, Stabiliseringen skulde i begge Tilfælde sikres gennem Guldindløselighed (Guldbarrefod).

Intet af Forslagene fandt Tilslutning hos de andre Partier.

De to Medlemmer tilføjer, at der ikke har foreligget Forslag om Stabilisering paa noget andet Grundlag og navnlig ikke fra Nationalbanken.

Med Hensyn til Flertallets Udtalelse bemærker de to Medlemmer, at de er enige i dennes 3. Stykke, og da den i øvrigt hovedsagelig gaar ud paa at fastslaa, at Spørgsmaalet om Valutakrediternes Anvendelse vil blive Genstand for Valutaudvalgets Overvejelse og Afgørelse i hvert enkelt kommende Tilfælde, behøver de derfor ikke at gøre yderligere Bemærkninger til Udtalelsen.

P. U. V.
Sv. Trier.

Til Erhvervsministeren.

T I L L Æ G.

De politiske Partiers Programmer.

Udtalelse af Det konservative Folkeparti.

Paa Det konservative Folkepartis Landsraadmøde i Aarhus i November 1925 vedtoges følgende Udtalelse:

»Mødet billiger den af Rigsdagsgruppen i Beretningsaaret førte Politik.

Idet Mødet i øvrigt henholder sig til Partiets Program og Udtalelser fra tidligere Landsraadmøder, fremhæver det som de vigtigste Opgaver for det politiske Arbejde i den nærmeste Fremtid følgende:

En definitiv Løsning af Valutaspørgsmaalet maa gennemføres nu med Kronens Paritet som det endelige Maal. Dertil maa knyttes Foranstaltninger til Afbødelse af Erhvervs-krisen i By og paa Land, navnlig hvor denne skyldes Udlandets Konkurrence eller Udlandets Toldpolitik.

En Overvejelse af det meget vigtige Spørgsmaal om fuld Erhvervs-, Arbejds- og Konkurrencefrihed.

En større Strengthed i offentlig Økonomi med en snarlig Nedsættelse af de direkte Skatter som Maal og Aflastning af de sociale Loves Udgifter ved yderligere Anvendelse af Forsikringsprincippet.

Energisk Kamp mod den socialistiske Administrations Misgreb — ikke mindst paa det kulturelle Omraade.

En fortsat bestemt Modstand mod en radikal-socialistisk Lovgivning, ganske særlig mod det under Navn af Afrustningsforslag bebudede, i høj Grad ubetimelige Forslag til yderligere Svækkelse af Danmarks Forsvarsvæsen, og mod en Ændring af de kommunale Ejendomsskatter, der er egnet til at tjene som Middel til Undergravning af Ejendomsretten til Jorden.«

Udtalelse af Det radikale Venstre.

Paa Det radikale Venstres Landsmøde i Odense den 8.—9. Maj 1926 vedtoges følgende Udtalelse:

»Idet Landsmødet billiger Rigsdagsgruppens Politik i den forløbne Samling, udtaler det sin Glæde over:

Afslutningen af en Række ubetingede Voldgiftsaftaler, den første omend mangelfulde Indførelse af Grundskyldprincippet i den kommunale Skattelov

samt over Folketingets Beslutning om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Marine, beregnet paa Løsning af Folkeforbunds- og Neutralitetsopgaver og medførende den tvungne Soldatertjenestes Afskaffelse og en stor Nedgang i Udgifterne.

Landsmødet opfordrer Rigsdagsgruppen til:

at arbejde for virksomme Foranstaltninger til Imodegaaelse af den Krise i det økonomiske Liv og den Forøgelse af Prioritetsbyrden, Kronens voldsomme og hurtige Stigning som Følge af den førte Valutapolitik har medført,

at virke for alvorlige Besparelser, i første Række ved Nedbringelse af Militærudgifterne,

at fastholde, at den Nedsættelse i offentlige Skatter og Afgifter, som Besparelserne muliggør, først maa foregaa ved Nedsættelse af Statsvirksomhedernes Takster og de indirekte Skatter, samt ved Lettelse af de Byrder, Staten har paalagt Kommunerne,

at fastholde Modstanden imod Forsøgene paa at benytte Erhvervskrisen til Gennemførelse af en Toldpolitik, hvis Følge vil blive, at enkelte Fag kunstigt begunstiges ved Fordyrelse af Varerne for Folkets store Flertal, ogsaa det store Flertal af dem, der er beskæftiget i Haandværk og Industri,

at virke for en snarlig Ændring i de bestaaende uholdbare Forhold mellem Staten og Landmandsbanken,

at arbejde for videre Skridt ad den Vej, der blev betraadt ved den delvise Indførelse af kommunal Grundskyld,

at søge gennemført snarest et skattefrit Fradrag for Bygninger til Fremme af Byggeriet,

at medvirke til, at Administrationen af Udstykningslovene forenkles for at gøre Sagernes Behandling saa ensartet som muligt og for at opnaa, at den Udstykning, der

vil blive Følgen af den nuværende Situation i Landbruget og de deraf følgende større Udbud af Jord, kommer til at foregaa paa betryggende Maade,

at fastholde Modstanden mod en ufrisindet kirkelig Lovgivning og Administration,

at arbejde for Gennemførelse af den Forbedring af de daarligst stillede Aldersrentenyderes Kaar, som Medlemmer af alle Partier gav Tilslutning ved Rigsdagssamlingens Slutning, og

at søge den af Folketinget vedtagne Omdannelse af vort Militærvæsen gennemført ved imødekommende Forhandling, men hvis dette glipper, da at virke for den hurtigst mulige Gennemførelse af Forslaget med Anvendelse af alle de Midler, som Forfatningen anviser.«

Sagregister.

	Side
A cetylen, Fremstilling m. v.	339
Afgifter til Statskassen, Ændr. i visse	81
Aktieselskaber	386
Aldersdomsunderstøttelse i Grønland	139
Aldersrente, Ændr.	311
Aldersrentenydere, Brændsel	118
Amtstueforordningen af 8. Juli 1840, Ændr.	83
Andelsbankens Likvidation, Ændr.	244
Andragender	470
Arbejdsløse, Krisehjælp	268
Arbejdsløsheden, Modvirkning	258
Arbejdsløshed ved Skibsforlis, Konvention om Erstatning for	424
Arbejds- og Erhvervsfrihed (privat Lovforslag)	438
Arbejdsstridigheder, Mægling i, Forlængelse	278
— — — — —	279
Arbejdstid i industriel Virksomhed, Konvention	416
— ved Industri og Haandværk	417
Arresthuse og Arbejdshuse	313
Arv, herreløs, Bortfald	187
Arv og Gave, Afgift af, Ændr.	296
B agerier, Arbejde i, Ændr.	277
Banker	375
Barselhvile	421

	Side
Beboelseshuse med Haver, Opførelse af (privat Lovforslag).....	440
Blinde Børns Undervisning.....	282
Blyhvidt ved Malerarbejde.....	425
Boligbyggeri, Støtte dertil.....	132
Boligforanstaltninger, Laan til, Forlængelse.....	131
Brandpolitiet paa Landet.....	176
Brændsel til Aldersrentenydere.....	118
Butikslukning.....	435
Byggepladser, Jord til.....	347
Børn af Enker og Enkemænd, Understøttelse.....	310
Børn og unge Mennesker om Bord paa Skibe, Konvention om Lægetilsyn med.....	424
Børn, Tilsyn med, Ændr.....	438
Børn ved Landbrugsarbejde, Konvention om.....	426
Chokoladeskat, Ændr.....	304
Dommerfuldmægtige.....	341
Døvstumme Børns Undervisning.....	285
Efteraarsflyttedagen 1925, Lempelser.....	182
Ejendomsskatter, kommunale.....	92
Eksekutorer i Dødsboer.....	154
Embedslægevæsenet, Ændr.....	124
Enkebørn, Understøttelse.....	310
Erhvervs- og Arbejdsfrihed (privat Lovforslag).....	438
Fattiglovgivning i sønderjydske Landsdele, Indførelse af dansk.....	135
Finanslov.....	33

	Side
Finland, Voldgiftskonvention med.....	461
Fiskere, Tilbagebetaling af Laan i Anledning af Storm- skade, Forlængelse.....	77
Fiskerilaan.....	212
— for Færøerne, Tillæg.....	190
Folkeforbundet, Beretning om 6. Forsamling.....	463
Folkeforbundspagten, Ændring i Artikel 16.....	453
Folkekirken Kirker, Frimenighedspræst Rørdams Brug deraf.....	343
Fondsbørs, Ændr.....	245
Forenings-Registeret.....	246
Forhyring, Konvention om.....	423
Forhyring og Mønstring af Skibsmandskab.....	398
Forlystelsesskat, Ændr.....	303
Forsikringsvirksomhed.....	405
Fremmede og Rejsende, midlertidig Ændr. og Tillæg..	185
Frihavns-Regnskabet 1925.....	449
Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København..	341
Færøerne:	
Fiskerilaan, Tillæg.....	190
Handelsrejsende, Ændr.....	189
Husdyravl og Husdyrbrug.....	192
Landvæsenskommissioner.....	191
Smitsomme Sygdomme, Ændr.....	189
Telefonkoncession, midlertidig Forlængelse	257
Udskiftning.....	193
Fæstegodsets Overgang til Selveje og Brug af Huse paa Landet, Ændr. og Tillæg.....	204
Gader, Veje og Vandløb i København, Ændr. i For- skrifter herom.....	119

	Side
Grundforbedringsarbejder	129
Grundforbedringslaan	216
— , Ændr.	209
Grunds Afstaaelse til Jernbaner, Ændr. (privat Lovforslag)	446
Grønland, Alderdomsunderstøttelse	139
Handelsrejsende for udenlandske Firmaer, Ændr.	249
— paa Færøerne, Ændr.	189
Hartkornsskat, Ændr. vedr. dens Overgang til Ejendomsskyld	116
Haveboliger (privat Lovforslag)	440
Herreløs Arv, Bortfald	187
Heste og klovbærende Dyr, Mærkning	219
Hjælpekasser, Ændr.	127
Husdyr, smitsomme Sygdomme, Ændr.	210
Husdyravl og Husdyrbrug	355
— - — , Forlængelse af midlertidige Ændr.	217
Husdyravl og Husdyrbrug paa Færøerne	192
Huse paa Landet, Brug af, Ændr. og Tillæg	204
Hviledage i industriel Virksomhed	418
Hviledag i industriel Virksomhed, Konvention om ugentlig	417
Hypotekbankens Regnskab 1924—25	449
Hær og Flaades Omdannelse	306
Indfødsrets Meddelelse	147
Indkomst- og Formueskat til Staten, Ændr.	292
Indlemmelse i Købstæder, Ændr. (privat Lovforslag)	443

	Side
Jagten	347
Jorder i offentligt Eje, Benyttelse forinden Udparcellering	214
Jorder i offentligt Eje, Vilkaar for Overtagelse.....	352
Jordfonden, Tvedeling (privat Lovforslag)	439
Jord til mindre Landbrug og Byggepladser.....	347
Kalciumkarbid, Opbevaring	339
Kirkeligt Udvalg, Nedsættelse af et (privat Lovforslag)	446
Kløvbærende Dyr og Heste, Mærkning.....	219
Kommunale Ejendomsskatter.....	82
Kommunale Skattelov, Ændr. vedr. Overgang fra Hartkornsskat til Ejendomsskyld.....	116
Konvention om Arbejdstid i industriel Virksomhed ...	416
— - Børn ved Landbrugsarbejde.....	426
— - Erstatning for Arbejdsløshed ved Skibsforlis.....	424
— - Forhyring.....	423
— - Kvinders Arbejde før og efter Barnefødsel.....	421
— - Kvinders Natarbejde.....	422
— - Landarbejderes Forenings- og Organisationsret.....	425
— - Lægetilsyn med Børn og unge Mennesker om Bord.....	424
— - ugentlig Hviledag i industriel Virksomhed.....	417
Kreditforeninger for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet, Ændring	149
Krisehjælp til arbejdsløse.....	268
Kriseramte Virksomheder, Opretholdelse af Arbejdet..	226
Kvinders Adgang til visse Præsteembeder.....	342

	Side
Kvindens Arbejde før og efter Barnefødsel, Konvention om.....	421
— Natarbejde, Konvention om.....	422
— Natarbejde i Haandværk og Industri.....	423
Københavns Gader, Veje og Vandløb, Ændr. i Forskrifter.....	119
Købstadkommune-Obligationer, Stempelfrihed.....	76
Kødkontrol, indenrigs.....	367
Landarbejderes Forenings- og Organisationsret, Konvention om.....	425
Landbrug, Jord til mindre.....	347
Landmandsbankens Reorganisation, Ændr.....	236
Landvæsenskommissioner for Færøerne.....	191
Lærerskoler.....	437
Lærlingeforholdet.....	427
Margarine, Tillæg.....	220
Marsken ved Tønder, Afvanding.....	208
Mellemfolkelig Domstol, Fornyelse.....	452
Menighedsraad, Ændr.....	342
Motorkøretøjer, Ændr. (Forsøg med Vejbaner).....	255
Mægling i Arbejdsstridigheder, Forlængelse.....	278
— — — — — , — — — — —	279
Mærkning af Heste og klovbærende Dyr.....	219
Naturfredning.....	331
Norge, Voldgiftsoverenskomst med.....	460
Normeringslov.....	63

	Side
Offentlige Forestillinger og Fremvisninger, Afgift af, Ændr.	303
Oksebrenselarven, Udryddelse.	211
Pap og Kunstlæder i Skotøj.	248
Partiprogrammer:	
Udtalelse af Det konservative Folkeparti.	475
— - Det radikale Venstre.	476
Postsparevirksomhed.	408
Prisaftaler (privat Lovforslag).	440
Prisaftaler, uretmæssige.	383
Præstegaardsjord, Benyttelse forinden Udparcellering..	214
Radiospredning.	250
Regnskabsvæsen og Revision, Statens.	66
Restaurationskat, Ændr.	74
Retsafgifter i Domssager, Ændr. og Tilføjelser.	330
Rettens Pleje, Ændr. og Tilføjelser.	313
Rettens Pleje, Ændr. (Forlængelse af Konstitution af Dommere i kollegiale Retter.	185
Rørdam, Frimenighedspræst.	343
Schovelin, Landstingets Samtykke til Tiltale mod.	463
Siam, Traktat med.	450
Skattebyrdens Lettelse, Beslutning af Folketinget.	461
Skattelov, kommunal, Ændr. vedr. Overgang fra Hart- kornsskat til Ejendomsskyld.	116
Skatteopkrævning i Købstæderne, Ændr.	86
Skatter og Afgifter af fast Ejendom, Ændr. vedr. Op- krævning.	83
Skibsmandskab, Forhyring og Mønstring.	398

	Side
Skolevæsenets Styrelse og Tilsyn.....	437
Skotøj, Pap og Kunstlæder i.....	248
Skovpolitilov.....	364
Smitsomme Sygdomme hos Husdyr, Ændr.....	210
— — paa Færøerne, Ændr.....	189
Smør, Handel med, Tillæg.....	199
Sparekasselov, Ændr. i Tillæg til.....	244
Statens Jordfond, Tvedeling af (privat Lovforslag)....	439
Statsanstalten for Livsforsikring, Ændr.....	78
Statskassen, Ændr. vedrørende tilflydende Afgifter og paahvilende Byrder.....	81
Statsmarine.....	306
Statsrevisorernes Betænkning over Statsregnskabet 1923—24.....	448
Straffelov, almindelig borgerlig, Forslag.....	313
Svangerskab, Salg af Genstande til Afbrydelse.....	179
Sverige, Voldgiftskonvention med.....	454
Sygekasser, Ændr.....	279
Sygeplejersker, statsanerkendte.....	312
Sømandslov, Tillæg.....	404
Sønderjylland: Indførelse af dansk Fattiglovgivning...	135
Sønæringen, Ændr.....	406
Telefonkoncession, midlertidig Forlængelse af den færøske	257
Tillægsbevillingslov.....	54
Tinglysning.....	156
Tinglæsning, Afgift ved, Ændr.....	88
Toldafgifterne, Ændr. (Tekstilindustrien).....	74
— , — (privat Lovforslag).....	445
Traktat med Siam.....	450
Trustlov, midlertidig (privat Lovforslag).....	438

	Side
Udenlandske Firmaers Handelsrejsende, Ændr.....	249
Udpantning og Udlæg uden Dom eller Forlig, Ændr..	173
Udskiftning paa Færøerne.....	193
Uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse, Ændr....	241
Uretmæssige Prisaftaler m. v.....	383
Vagtkorps, Omdannelse af Hær og Flaade.....	306
Valgs Prøvelse.....	463
Valg til Kommissioner og Hverv.....	465
Valutaforanstaltninger, Ændr.	221, 305
Valuta-Udvalget, Udtalelser.....	472
Vandforsyningsanlæg.....	141
Vejbaner og Vejmaterialer, Forsøg.....	255
Voldgiftskonvention med Finland.....	461
— - Sverige.....	454
Voldgiftsoverenskomst med Norge.....	460
Værgeraadsforsorg, Ændr.....	280
Ægtefællers Arveret og uskiftet Bo.....	149

